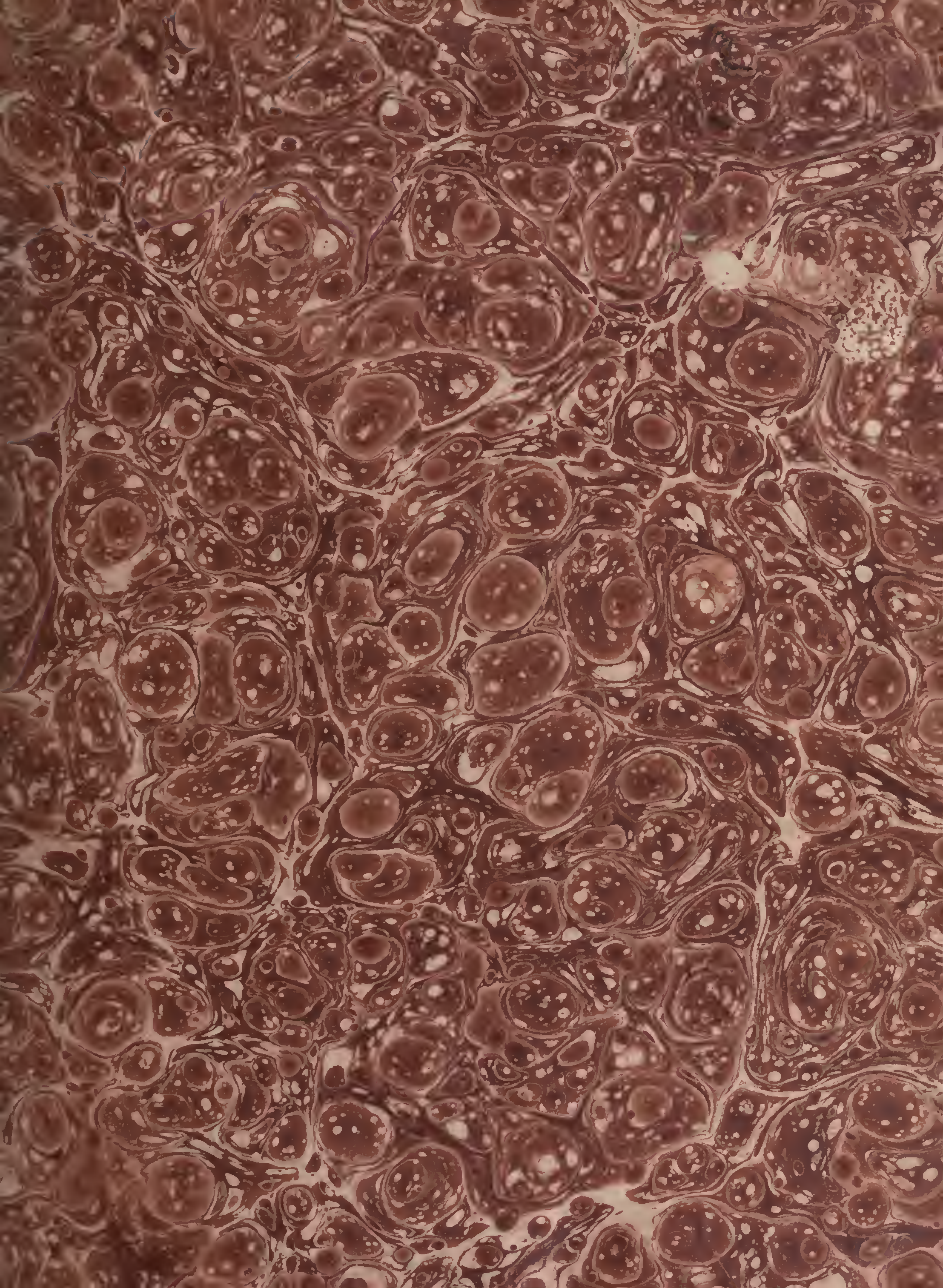

George Harrison.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ANTIQUITATES
CELTO-SCANDICÆ;

SIVE

SERIES RERUM GESTARUM

INTER

NATIONES *BRITANNICARUM* INSULARUM

ET

GENTES SEPTENTRIONALES.

EX

Snorrone; Land-nama-boc; Egilli Scallagrimi-saga; Niála-saga; O. Tryggvasonar-saga; Orkneyinga-saga; Hriggiar-stikki; Knytlinga-saga; Speculo regali &c.

COMPILAVIT

JACOBUS JOHNSTONE, A.M.

Ecclesiæ MAGHERÆ-CRUCIS Rector; Legationis BRITANNICÆ apud serenissimam aulam DANICAM secretarius; Academiarum regiarum EDINÆ & HAVNIÆ socius.

HAVNIÆ

Typis *Augusti Friderici Steinii.*

MDCCLXXXVI.

TO

THE MOST NOBLE

THE

MARQUIS OF CARMARTHEN

HIS MAJESTY'S

PRINCIPAL SECRETARY OF STATE

FOR

FOREIGN AFFAIRS

&c. &c. &c.

MY LORD,

Having been many years engaged in HIS MAJESTY'S *mission at the* COURT *of* DENMARK, *the few moments of leisure, left unoccupied by the duties of my station, were employed in perusing the* ICELANDIC *writers; and, from them, I selected the following chronological series of extracts intimately connected with the history of the* BRITISH ISLES.

Encouraged by the approbation YOUR LORDSHIP *has, repeatedly, condescended to bestow on my services in the* FOREIGN DEPARTMENT, *I venture to solicit* YOUR LORDSHIP'S *countenance, also, in the* REPUBLICK *of* LETTERS.

With the highest admiration of YOUR LORDSHIP'S *superior talents; and the warmest sentiments of gratitude for* YOUR *peculiar attention to those in, even, the subordinate stations of* YOUR *important* OFFICE, *I have the honour to be,*

MY LORD,

YOUR LORDSHIP'S

most humble

and

most devoted servant

JAMES JOHNSTONE.

COPENHAGEN,

August 22d. 1786.

ANTIQVITATES
CELTO-SCANDICAE.

HARALLDR KONUNGR VERDR EINVALLDR AT NOREGI, OC UM EYDI-LANDA BYGGING.

Eptir orroſtona í *Hafursfirdi* feck Haralldr konungr enga mótſtödo í Noregi; voro þá fallnir allir mótſtödomenn oc hinir meſto fiandmenn hans; enn ſumir flýdo or landi; oc var þat allmikill mannfiölldi: þvíat þá bygdoz ſtór eydilönd: þá bygdiz Jamtaland oc Helſingialand, oc var þó ádr hvarttveggia nockot bygt af Nordmönnum. I þeim úfridi, er Haralldr konunger geck

A til

FIT HARALLDUS REX NORVEGIÆ MONARCHA, ET DE DESERTARUM REGIONUM HABITATIONE. A. D. 885.

Poſt prælium in Sinu Hafurenſi, *Haralldo Regi obſtitit nemo in Norvegia. Cæſi tunc erant adverſariorum atque hoſtium ejus potentiſſimi omnes; quidam etiam in exilium iere, quorum maxima erat multitudo, cum maximæ hactenus deſertæ regiones tunc coeptæ ſunt habitari. Habitata tunc eſt* Jamtia *&* Helſingia, *quæ regiones antea tamen à Normannis, pro parte quadam, fuerant cultæ. Bello ſæviente, quo*

Nor-

A. D. til lands í Noregi, þá funnuz oc bygduz útlönd, Færeyar oc Island: þá var oc mikil ferd af Nordmönnum til Hialltlands, oc margir ríkismenn af Noregi flýdo útlaga fyrir Haralldi konungi, oc fóro í vestrvíking: voru í Orkneyum eda Sudreyum á vetrom, enn á sumrom heriado þeir í Noregi, oc gerdo þar mikin landzskada. Margir voru þeir oc ríkismenn, er gengu til handa Haralldi konungi, oc gerdoz hans menn, oc bygdo lönd med hanom.

Norvegiam armis sibi vindicavit Rex Haralldus, inventæ sunt & habitatæ longius ab aliis dissitæ terræ, Insulæ Færöenses *&* Islandia. *Plurima etiam in* Hialtlandiam *facta est migratio, Nordmannorum multis præcipuæ dignitatis viris, ut vim Haralldi Regis fugerent, patriam exilio mutantibus, & ad piraticam in mari Occidentali conversis, qvi hyemes Orcadibus in insulis & Hæbudibus transegere, sed per æstates Norvegiam prædabundi infestabant, maxima ibi clade & hominum cæde incolas multantes. Haud exigua tamen maxime honoratorum & principum virorum fuit multitudo, qvi fidem & obseqvium Regi Haralldo obstringentes, ejusqve facti vasalli, una cum eo patriam coluere terram.*

FRA BÖRNUM HARALLDS KONUNGS OC KVANFÖNGUM.

Haralldr konungr var nú einvalldi ordinn als Noregs, þá minntiz hann þess er mærin mikilláta hafdi mælt til hans: hann sendi þá menn eptir henni, oc let hana hafa til sín, oc lagdi hana hiá ser; þessi voro börn þeirra: Alof var ellzt, þá var Hrærekr, þá Sigtryggr, Fródi oc Þórgills. Haralldr konungr átti margar konur oc mörg börn: hann feck þeirrar kono er Ragnhilldr het, dóttir Eiríks konungs af Jotlandi; hun var köllot Ragnhilldr hin Ríka: þeirra son var Eiríkr Blódöx. Enn átti hann Svan-

DE LIBERIS HARALLDI REGIS ET EJUS CONJUGIIS.

Factus jam erat Rex Haralldus totius Norvegiæ Monarcha. Redeunt tunc ei in memoriam prius dictæ magnanimæ virginis verba, qvam missis igitur nuntiis ad se accessitam thori sibi junxit sociam. Eorum hi erant liberi. Maxima natu fuit Alofa; *ei proximus* Hröreckus; *hinc* Sigtryggus, Frodius *&* Thorgillsus. *Multæ erant Haralldo Regi conjuges, multi etiam liberi. Conjugem duxit foeminam,* Ragnhilldam *dictam,* Eiriki *Jotlandiæ Regis filiam, qvæ Ragnhillda cognominata est* Potens, *peperitqve Haralldo filium* Eirikum Blodöxe. *Habuit*

Svanhilldi dóttur Eysteins Jarls; þessir voru synir þeirra: Olafr Geirstada-Alfr, Biörn oc Ragnarr Ryckill. Enn átti Haralldr konungr Ashilldi, dóttur Hríngs Dags sonar ofan af Hríngaríki; þeirra börn voro: Dagr oc Hringr, Gudrödr Skiria oc Ingigerdr. Sva segia menn, at þá er Haralldr konungr feck Ragnhilldr Ríko, at hann leti þá af IX konum sínum. Þess getr Hornklofi.

Hafnadl Holmrygiom
Oc Hörda meyom
Hverri hinni Heinversku
Oc Hölga ættar
Konungr hinn kynstóri
Er tók konunga Dönsko.

Börn Harallds konungs voru þar hver uppfædd, sem móderni áttu. Guthormr hertogi hafdi vatni ausit hinn ellzta son Harallds konungs, oc gaf nafn sitt; hann knesetti þann svein oc fóstradi, oc hafdi med ser í Vík austr: fæddiz hann þar upp med Guthormi hertoga. Guthormr hertogi hafdi alla stiórn landsins um Víkina, oc um Upplönd, þá er Haralldr konungr var eigi nær.

buit præterea uxorem Svanhilldam, Eystenii Jarli *filiam, ex qua genuit filios,* Olafum *Geirstadensium Genium* Biornum & Ragnarum Rykkill. *Alia etiam (præter has) erat Haralldo Regi conjux,* Alfhillda Hringi Dagi *filia, & ex ea liberi* Dagus & Hringus, Gudraudus Skerja & Ingigerda. *Fertur Haralldus, Ragnhillda ducta uxore, conjuges novem dimisisse. Sic dixit* Hornklofius: A. D.

Repudiavit Holmrygenses.
Atqve Hordenses virgines,
Qvamlibet indigenarum,
Atqve generis Halogalensis,
Rex ille, summo loco natus,
Uxorem ducens Danam.

Apud cognatos maternos educati sunt Haralldi liberorum singuli. Maximum natu Regis Haralldi filium, lustrali aqva sparsum, suo nomine vocaverat Dux Guttormus. *Hunc puerum, quem genu suo imposuit educandum, secum orientem versus in Vikiam duxit, ubi apud Ducem Guttormum adolevit. Penes Guttormum Ducem totum erat, per Vikiam perqve Uplandiam, imperium Rege ipso non præsente.*

VESTRFERD HARALLDS KONUNGS.

Haralldr konungr spurdi at vída um mitt-landit heriado víkingar, þeir er á vetrum voru fyrir vestan haf; hann hafdi þá leidangr úti hvert sumar, oc kannadi eyar

HARALLDI REGIS IN OCCIDENTEM EXPEDITIO. 888.

Certior factus est Rex Haralldus, piratas, in occidentalibus insulis per hyemes qui latebant, medias regni regiones late vastare. Parata igitur, qvavis æstate, ad expeditionem bellicam

A. D. eyar oc útsker. Enn hvar sem víkingar urdu varir vid her hans, þá flýdo allir, oc flestir á haf út. Enn er konungi leiddiz þetta starf, þá var þat á einu sumri, at Haralldr konungr sigldi med her sinn vestr um haf; kom hann fyrst vid Hialltland, oc drap þar alla víkinga
895. þá er eigi flýdo undan. Sídan siglir Haralldr konungr sudr til Orkneya, oc reinsadi þar allt af víkingom. Eptir þat fer hann allt í Sudreyiar, oc heriar þar: hann drap þar marga víkinga, þá er fyrir lidi redo ádr. Hann átti þar margar orrostur, oc hafdi iafnan sigr. Þá heriadi hann á Skotland, oc átti þar orrostur. Enn er hann kom vestr í Mön, þá höfdo þeir ádr spurt hvern hernad hann hafdi giört fyrrum þar í landi, þá flýdi allt folk inn á Skotland, oc var þar aleyda af mönnum: braut var oc flutt allt fe þat er mátti. Enn er þeir Haralldr konungr gengu á land, þá fengu þeir ecki herfang. Sva segir Hornklofi:

Menfergir bar margar
Margspakr nidar varga
Lundr vann sókn á sandi
Sandmenns í by randir;
Adr fyrir ælian fródum
Allr herr Scota þverri
Lögdis æids af ládi
Læbrautar vard flæia.

bellicam classe, insulas scopulosqve longius à continenti remotos lustravit. Animadvertentes autem ejus classem piratæ, mox in fugam vertuntur omnes, altumqve petunt pleriqve. Hujus rei pertæsus Rex, æstate qvadam, trans Oceanum, occidentem versus, classe vectus, ad Hialltlandiam primum appulit, ubi piratas omnes, qvotqvot effugere non poterant, occidit. Hinc longius versus austrum ad Orcadas vectus, insulas omnes ab ista colluvie purgavit. Porro in Hæbudas usqve insulas progressus, late eas populatur, piratarumqve multos occidit, qvi militum agmina antea ducebant. Multis hic congressus præliis, victoriam sæpius reportabat. Hic Scotiam prædabundus infestat, manumqve (haud raro) conseruit. Ubi longius occidentem versus in Mænaviam ventum est, perlata ad incolas, de vastatis ab eo finitimis regionibus, fama omnes in Scotiam fugaverat; deserta igitur tota erat regio, omniaqve, qvæ poterant auferri, inde translata bona. Exscensionem ergo cum suis fecit (qvidem) Haralldus, sed nullam reportavit prædam, teste Hornklofio:

*Monilium largitor tulit multa
Multiscius (navium dominus
Fecit impetum in arenam)
Maritimam in urbem scuta,
Anteqvam coram laboris perito,
Totus exercitus Scotorum, consumtore
Scuti, ex regione viæ
Fraudulentæ cogebatur fugere.*

I þessom *Durante*

I þessom orrostom fell Ivar son Rögnvallds Mæra Jarls; enn í bætur þess gaf Haralldr konungr Rögnvalldi Jarli, er hann sigldi vestan, Orkneiar oc Hialltland; enn Rögnvalldr gaf þegar Sigurdi brodur sínum bædi löndin, oc var hann vestr eptir. Haralldr konungr gaf Sigurdi Jarldom, ádr konungr sigldi austr. Þá kom til lags vid hann Þórstein Raudi, sonr Olafs Hvíta oc Audar hinnar Diúpaudgu; þeir heriado á Skotland, oc eignuduz Katanes, oc Sudrland allt til Eckjalsbacka. Sigurdr Jarl drap Melbrigda Tönn, Jarl skotskan, oc batt höfut hans vid slagálar sér, oc laust kycqva vödva sínom á tönnina, er skagdi or höfdino, kom þar blástr í fótinn, oc feck hann af því bana, oc er hann heygdr á Eckialsbacka; þá red löndom Guthormr sonr hans einn vetr, oc dó hann barnlaus. Sídan settuz í löndin víkingar margir Danir oc Nordmenn.

Durante hac expeditione, cecidit Ivarus, *filius* Rognvalldi, *Möriarum Jarli; qvod ut resarciret damnum, Rognvalldo Jarlo Orcadas & Hialtlandiam dedit Haralldus Rex, ab occidente domum reversurus,* Sigurdo *autem fratri suo utramqve mox provinciam Rognvalldus. In occidente igitur remansit Sigurdus, redeunte in orientem Rege, qui ante reditum, titulo & dignitate Jarli Sigurdum ornavit. Hoc facto, societatem cum eo (Sigurdo) iniit* Thorstenius Rufus. Olafi Álbi & Auduræ *profunde prudentis, (vel pradivitis,) filius; qvi (socii) Scotiam bello adhorti,* Kataneſiam, & Sudurlandiam *totam, ad* Ekkjalsbakkam *(montes* Ochellenses) *usqve, suæ fecerunt ditionis. Sigurdus Jarlus occidit* Melbrigidum *dictum* Tönn, *Jarlum Scoticum, cujus caput suo ephippio fecit alligari. In dentem è capite prominentem, impegit (Sigurdus) suram, ubi est carnosior, saucium membrum occupat inflammatio, hæc mortem ei accelerat, mortuusque tumulatur ad Ekkjalsbakkam. Unum per annum provinciis postea præfuit filius ejus* Guttormus, *decessitque, prole non relicta. Posthac sedes ibi occupant piratæ plurimi, Dani æqve ac Normanni.* A.

GAUNGU-ROLFR UTLÆGR GIORR.

HROLFUS PEDES IN EXILIUM ACTUS. 895.

Rögnvalldr Mæra Jarl var hinn mesti ástvin Haralldz konungs, oc konungr virdi hann mikils. Rögnvalldr Jarl átti Hilldi, dóttur Rólfs Nefiu; synir þeirra

 varo

Erat Rognvalldus *Möriarum Jarlus Haralldo Regi omnium amicorum maxime carus, cui Rex impensum habuit honorem. Conjugem habuit Rognvalldus* Hilldam,

filiam

A? D. varo þeir Rolfr oc Þorir. Rögnvalldr Jarl átti oc frillosyni þriá, het einn Halladr, annar Einarr, hinn þridi Hroll-augr; þeir voro roskńir, þá er hinir skírborno brædur þeirra voro börn. Rolfr var víkingr mikill: hann var sva mikill madr vexti, at engi hestr mátti bera hann, oc geck hann hvargi sem hann fór: hann var kalladr Gaungo-Rolfr. Hann heriadi miöc í Austrvegu. A eino sumri, er hann kom or víking austan í víkina, þá hió hann þar strand-högg. Haralldr var þá í víkinni; hann var miöc reidr, þá er hann spurdi þetta, þvíat hann hafdi mikit bann álagt, at ræna innanlandz. Konungr lýsti því á þíngi, at hann gerdi Rolf útlaga of allan Noreg. Enn er þat spurdi Hilldr módir Rolfs, þá fór hún á fund konungs, oc bad fridar Hrolfi; konungr var sva reidr, at henni týdi ecki at bidia. Þá kvad Hilldr þetta:

Hafnit Nefiu nafna,
Nú rækit gand or landi
Horscan höllda barma,
Hví bellit því stillir?
Illt er vid úlf at ylfaz
Yggs val-bríkar slíkar
Munna vid hilmis hiardir
Hógr ef hann renur til scógar.

Gangu-

filiam Hrolfi, *dicti* Nefja (*bene nasuti*). *Filii illorum erant* Hrolfus & Thorerus. *Etiam ex concubinis filios tres susceperat Rognvalldus Jarlus*, *quorum uni nomen erat* Hallado, *secundo* Einaro, *tertio* Hrollaugo; *hi adultam attigerant ætatem, cum infantes erant ex legitimo thoro procreati eorum fratres. Erat* Hrolfus *pirata insignis & statura corporis adeo prægrandi, ut ei portando nullus par esset eqvus, qvare cum pedes incedere cogeretur, ubicunqve proficiscebatur, vocatus est* Hrolfus Pedes. *Piraticam in mare Orientali (Balthico) freqvens exercuit. Qvadam æstate, cum à piratica expeditione redux, in Vikiam appellebat, rapta qvæ ad littus offendebat. In Vikia tunc commorabatur Haralldus Rex, qvi hujus rei nuntio vehementer commotus, utpote qvi severo sanxerat edicto, ne qvis intra patriæ limites prædas ageret, publicis in comitiis Hrolfum tota Norvegia exulare jussit. Hoc audito, mater Hrolfi* Hillda, *Regem adiens, supplex Hrolfo pacem petiit. Cum tanta erat Regis ira, ut irritæ ejus essent preces, (abiens) hæc cecinit Hillda.*

Exulare jubes Nefiæ *cognominem,*
Jam abigis, ut lupum, (eum) è terra,
Insignem insigni loco natum virum.
Qvare illa violentia sævis, Rex?
Non expedit in lupum sævire,
Viro heroi, istiusmodi:
In Regis greges futurus est sævus,
In sylvam si se proripuerit.

Post-

Gangu-Rolfr fór ſídan um haf i Sudreyar, oc þadan fór hann veſtr í Valland, oc heriadi þar, oc eignadiz þar Jarls ríki mikit, oc bygdi þar miöc Nordmönnum, oc er er þar ſídan kallat Nordmandi. Sonr Gangu-Rolfs var Viljalmr, fadir Ríkardar, födur annars Ríkardar, födur Rodberts Laungu-ſpada, födur Vilialms Baſtardar Engla konungs; frá hönom ero ſídan komnir Engla konungar allir. Af Rolfs ætt ero oc komnir Jarlar í Nordmandi.

Poſthac occidentem verſus oceanum transgreſſus in Hæbudas, indeqve in Vallandiam Rolfus, late ibi prædas egit, potitusqve ibi Jarli imperio, iſtam à Normannis late habitari fecit provinciam, qvæ poſtea Nordmannia *eſt dicta. Rolfi Peditis filius erat* Wilhelmus, *hic vero pater* Richardi, *qui genuit* Richardum ſecundum, *patrem* Rolfi Langeſpade, *cujus filius erat* Wilhelmus Nothus, *à qvo ortum trahunt Angliæ Reges univerſi.* A. D. 896.

UPPHAF TORF-EINARS JARLS I ORKNEYUM.

Rögnvalldr Jarl á Mæri ſpurdi fall Sigurdar bródur ſíns, oc þat at þá ſáto í löndonom víkingar; þá ſendi hann veſtr Hallad ſon ſinn, oc tók hann ádr Jarls nafn, oc hafdi lid mikit. Enn er hann kom til Orkneya, þá ſettiz hann í löndin, enn bædi á hauſt oc um vetr, oc um vár, fóro víkingar um eyiarnar, oc námo nesnám oc hioggo ſtrandhögg. Þá leiddiz Halladi Jarli at ſitia í eyonom, velltiz hann þá or Jarldóminom, oc tók hölldsrett, fór hann ſídan í Noreg. Enn er Rögnvalldr Jarl ſpurdi þetta, let hann illa yfir ferd Halladar, ſegir at ſynir hans mundi verda úlíkir forellri ſíno. Þá ſvarar Einar: Ek hefi lítin

ORTUS ET INCREMENTA TORF-EINARI, ORCADUM JARLI.

Mortis Sigurdi, *fratris ſui, certior factus* Rognvalldus *Möriæ Jarlus, piratasqve iſtis in provinciis ſedes fixiſſe, filium ſuum* Halladum *occidentem verſus miſit, qvi Jarli titulo auctus & ingenti ſtipatus exercitu illuc proficiſcebatur. Ad Orcadas delatus, ibi domicilium fixit: autumno autem, & hyeme, & vere circa inſulas navibus vecti piratæ, promontoria omnia latrociniis infeſtabant, & abactapecora mactabant. Hinc ulterioris in inſulis moræ pertæſus Halladus Jarlus, ex ſede (à dignitate) Jarli devolvebatur, ad conditionem nobilium ordinis ejus, qvos* Haulldos *vocant; qvo facto, orientem verſus in Norvegiam eſt profectus. Rognvalldus autem, hoc audito, Halladi (hanc) expeditionem ſummopere carpebat, dictitans, filios ſuos ſuis majoribus futuros admodum diſſimiles.*

A. D. litin metnad af þer; á ec vid litla áſt her at ſkiliaz: mun ec fara veſtr til eyia, ef þú villt fá mer ſtyrk nockurn; mun ec því heita þer, er þer mun allmikill fagnadr á vera, at ec mun eigi aptr koma til Noregs. Rögnvalldr Jarl ſvarar, at þat líkadi hönom vel, at kann qvæmi eigi aptr; þvíat mer er lítils ván, at frændom þínom ſe ſæmd at þer; þvíat módurætt þín öll er þrælborin. Rögnvalldr Jarl feck Einari eitt lángſcip alſcipat. Sigldi Einar um hauſtir veſtr um haf. Enn er hann kom til Orkneyia, þá lágu þar fyrir víkingar tueim ſkipum. Þórir Treſkegg oc Kalfr Skurfa. Einar lagdi þegar til orroſto vid þá, oc ſigradiz, enn þeir fello bádir. Þá var þetta qvedit:

Þá gaf hann Treſkegg tröllom
Torf-Einarr drap Scurfo.

Hann var fyrir því kalladr Torf-Einarr, at hann lèt ſkera torf, oc hafdi þat fyrir elldi-vid, þvíat engi var ſkógr í Orkneyom. Sídan gerdiz Einarr Jarl yfir Eyonom, oc var hann ríkr madr: hann var liótr madr oc einſýnn, oc þó manna ſcygnaſtr.

les. "*Parum honoris, reſpondit Einarus,* "*mihi à te datum fuit, nec amore multo me* "*privabit meus hinc abitus; qvare occiden*"*tem verſus ad inſulas transibo; ſi qvid opum,* "*ad hoc neceſſariarum, mihi dederis; ego* "*viciſſim tibi pollicebor, qvod tibi admodum* "*erit gratum, me nunqvam in Norvegiam* "*eſſe rediturum.*" *Reſpondit Rognvalldus, gratum ſibi eſſe, qvod non erat rediturus:* "*exigua enim, inqvit, mihi datur ſpes, te* "*tuis conſangvineis honori futurum, cum* "*genus tuum maternum totum ſit ſervi*"*le.*" *Einaro navem longam dedit Rognvalldus, ad ejus uſus armis & viris probe inſtructam. Circa autumnum, trans mare occidentem verſus, Einarus, cum ad Orcadas venit, offendit ibi piratas, duarum navium rectores,* Thorerum Treſkiegg *&* Kalfum Skurfa. *Hos prælio mox oggresſus Einarus, victoriaqve potitus, ambos proſtravit. Qvo facto, hæc cecinit vates qvidam:*

Treſkieggum dæmonibus dedit;
Skurfum occidit Torf-Einarus.

Dictus autem eſt Torf-Einarus, *qvod exſcindi & foco, lignorum loco, adhiberi fecit ceſpites (Torf) cum in Orcadibus non erant ſilvæ. Poſthac inſularum Jarlis factus Einarus, potentia & divitiis crevit. Facie erat deformis, atqve altero captus oculo, ſed viſus tamen omnium acutiſſimi.*

DAUDI MORS

DAUÐI HALFDANAR HALEGGS.

Hálfdan Háleggr kom vestr til Orkneya, oc miöc á úvart; oc flýdi Einarr Jarl þegar or eyonom, oc kom aptr þegar um haustit, oc kom þá á úvart Hálfdani. Þeir hittuz, oc vard skömm orrosta, oc flýdi Hálfdan, oc var þat vid nótt siálfa, lágu þeir Einar tialldalausir um nóttina. Enn um morguninn er lýsa tók, fóro þeir at leita flóttamanna um eyarnar, oc var hverr drepinn þar er stadinn vard. Þá mællti Einar Jarl. Eigi veit ec, segir hann, hvert ec se út á Rinansey, mann edr fugl, stundum hefz upp, stundum leggz nidr. Sídan fóro þeir þannog til, oc fundo þar Hálfdan Hálegg, oc tóko hann höndom. Einar Jarl kvad víso þessa um aptanin, ádr hann lagdi til orrosto:

Sekat ek Hrolfs or hendi
Ne Hrollaugi fliúga
Dörr á dolga mengi,
Dugir oss födor hefna:
Enn í qvölld þar er knyom
At kerstraumi rómo
þegiandi sitr þetta
Þórir Jarl á Mæri.

Þa geck Einarr Jarl til Hálfdanar; hann reist örn á bak hönom vid þeima hætti, at hann lagdi sverdi á hol vid hrygginn, oc reist rifin öll ofan allt á lendar, oc dró þar út lúngun; var þat bani Hálfdanar. Þá kvad Einarr:

 Rekit

MORS HALFDANI HALEGG. A. D

Occidentem versus ad Orcadas venit omnibus improvisus Halfdanus; qvare ex insulis fugit Einarus, sed rediit mox eodem autumno, Halfdano improvisus. Orto inter illos prœlio, post breve certamen, fugit Halfdanus, sub ingruentem jam noctem. In navibus, sed nullo velo opertis, noctem transigunt Einarus ejusqve comites; luce autem oriente, fuga elapsos per insulas investigant, inventosqve qvo loco sunt deprehensi, occidunt omnes. Tum Einarus: "Nescio, inqvit, qvid "in insula Rinansey *meis observatur oculis, ho"mo an avis; elevatur interdum, interdum "humi procumbit." Transgressi in insulam, Halfdanum inveniunt, vivumqve prehendunt, Vespera, ante ortum prœlium, hoc cecinit Einarus:*

"*Non video Hrolfi ex manu,*
"*Nec ex Hrollaugi volitura*
"*Tela in hostium cohortem:*
"*Nos juvat patris vindicta.*
"*Hac vespera, pugnantibus nobis,*
"*Ad poculorum flumen*
"*Taciturnus sedet*
"*Thorerus Jarlus, in Möria.*

Halfdanum aggressus Einarus, ad speciem aquilæ dorsum ei ita laniabat, ut adacto ad spinam gladio, costisqve omnibus ad lumbos usqve à tergo divisis, pulmones extraheret, necemqve ita Halfdano acciret; qvo facto, cecinit Einarus,

"*Ultus*

A. D.

Rekit hefi ec Rögnvallds dauda,
Enn redo því nornir;
Nú er fólc-ſtudill fallinn
At fiordungi mínom.
Verpit ſnarpir ſveinar,
Þvíat ſigri ver rádumk.
(Skatt vel ec hönom hardan).
At háſæto grióti.

" *Ultus ſum* Rognvalldi *necem,*
" *Sic volucre Parcæ.*
" *Jam cecidit populi columna,*
" *Pro mea qvarta parte.*
" *Tumulum congerite alacres juvenes,*
" *Penes nos enim eſt victoria;*
" *Cenſum longa habenti crura tribuo durum,*
" *Littoris ex lapidibus.*

Sídan tók Einarr Jarl at ſer Orkneyar ſem fyrr hafdi hann haft. Enn er tídindi þeſſi ſpyriaz í Noreg, þá kunna þeſso ſtórilla brædor Hálfdanar, oc köllodo hefnda fyrir vert, oc margir ſönnudu þat adrir. Enn er Einarr Jarl ſpyrr þetta, þá qvad hann:

Poſthac ſuas fecit Einarus Orcadas, prout eas antea tenuerat. Fama autem hujus rei ad Norvegiam delata, peſſime eam tulere fratres Halfdani, dictitantes vindicta illam eſſe dignam, plurimis aliis idem ſentientibus. Quod fama doctus Einarus ita cecinit:

Eru til míns fiörs margir
Menn of ſannar deilldir,
Or ymiſſom áttom,
O-ſmábornir giarnir,
Enn þó vito þeigi
Þat ádr mic hafa felldan
Hverr ilþorna arnar
Undir hlytr at híta.

" *Sunt ad vitam mihi adimendam, multi*
" *Viri, vera ex cauſa,*
" *Variis mundi ex plagis,*
" *Progeniei haud infimæ proclives.*
" *Attamen non ſciunt illi,*
" *Anteqvam ei me proſtravere,*
" *Qvinam, ſævis ſub aqvilarum ungvibus,*
" *Incurvari cogitur.*

SÆTT HARALLDS KONUNGS OC EINARS JARLS.

Haralldr konungr baud lidi út, oc dró ſaman her mikinn, oc fór ſídan veſtr til Orkneyia. Enn er Einarr Jarl ſpurdi, at Haralldr konungr var auſtan kominn, þá ferr hann yfir á nes. Þá kvad hann víſo þeſſa:

Margr verdr ſekr of ſaudi,
Seggr med fögro ſkeggi;
Enn ec at úngs í eyom
Allvalldz ſonar falli.

HARALLDUS REX ET EINARUS JARLUS RECONCILIATI.

Milites ad expeditionem imperat Haralldus *Rex, ingentemqve cogit exercitum, qvocum poſtea inſulas Orcadas petit. Adventu Regis nunciato, in Neſiam (Katanes) transfretavit* Einarus Jarlus, *hocce carmen modulatus:*

" *Multi, ob oves mulctantur*
" *Homines, barba ſpecioſa decori,*
" *At ego, ob juvenis in inſulis*
" *Omnipotentis (Monarchæ) filii necem.*

Hætt

Peri-

A. D.

Hætt ſegia mer höllldar
Vid hugfallan ſtilli;
Harallds hefi ec ſkard í ſkilldi
(Scalat ugga þat) höggvit.

"*Periculum nuntiant mihi,*
"*Ab animoſo Rege:*
"*Haralldi ego inciſionem in clypeo,*
"*Qvod non metuam; incidi.*

Þá fóro menn oc ordſendingar millom konungs oc Jarls; kom þá ſva, at þar vard ákomit ſtefnulagi, oc finnaz þeir ſiálfir, oc ſeſti þá Jarl allt í konungs dom. Haralldr konungr dæmdi á hendur Einari Jarli, oc öllum Orkneyingom, at giallda LX marka gulls. Bondom þótti gialld ofmikit. Þá baud Jarl þeim at hann mundi einn ſaman giallda, oc ſkylldi hann eignaz þá odol öll í eyonom. Þeſsu iátudo þeir allir, meſt fyrer þá ſök, at hinir ſnaudu attu litlar iardir, enn hinir audgu hugduz mundu leyſa ſín ódol, þegar er þeir villdu; leyſti Jarl allt gialldit vid konung. Fór konungr þá auſtr aptr um hauſtit. Var þat lengi ſídan í Orkneyom; at Jarlar átto ódol öll, allt þar til er Sigurdr Lödvisſon gaf aptr ódulin.

Poſthac, Regem inter & Jarlum, viri nuntiiqve ultro citroqve iere, qva re eo ventum eſt, ut pacto conventu, qvo ipſi congrediebantur, Regis arbitrio omnia committeret Jarlus. Tunc Einaro Jarlo omnibusqve Orcadenſibus ſexaginta auri marcas (ſelibras) imperat ſolvendas Rex Haralldus. Colonis nimia admodum hæc viſa eſt mulcta; qvare conditionem eam iis obtulit Jarlus, ut is ſolus ſolueret mulctam, omnia in inſulis bona allodialia viciſſim obtenturus. In hoc omnes conſentiebant, eam potisſimum ob cauſam, qvod exiguos poſſidebant fundos pauperes, ditiores vero exiſtimabant, ſe facile, qvando libitum foret, bona ſua poſſe redimere. Solvit Jarlus totam Regi mulctam; qvo facto, domum proximo autumno profectus eſt Rex. Longo poſtea tempore bona omnia allodialia in Orcadibus poſſidebant Jarli, donec ea poſſeſſoribus reſtituit Sigurdus Ludovici *filius.*

Eirikr Haraldſon var at foſtri med *Þori* Herſi. Þá er hann var XII vetra fór hann í hernad í auſtrveg oc dvaldiz þar IV vetr. Sidan fór hann veſtr um haf oc herjadi à Skotland, Bretland, Irland oc Valland oc dvaldiz þar adra IV vetr.

Eirikus Haraldi *filius apud Thorerum herſum educatus eſt. Duodecim annos natus cum erat piraticam primum in mari orientali (Baltico) per annos qvatuor exercuit. Deinde occidentem verſus per mare vectus circa littora Scotiæ, Bretlandiæ, Hiberniæ & Vallandiæ prædis graſſabatur per annos etiam qvatuor.*

A. D. 903.

HARALLDR SKIPTIR RIKI MED SONUM SINUM,

Haralldr konungr var þá fimmtogr at alldri, er synir hans voru margir rosc-nir, enn sumir daudir: þeir gerdoz þá margir offtopa menn miklir innanlands, oc voro sialfir ósáttir. Þeir ráku af eignum Jarla konungs, enn suma drápu þeir. Haralldr konungr stefnir þá þíng fiölment sudr í landi, oc baud til öllum Upplendingnm: þá gaf hann sonom sín-om öllom konunga nöfn, oc setti þat í lögom, at hans ættmenn skylldo hverir konungdom taka eptir födur sinn; enn Jarldóm sá er kvennsifr væri af hans ætt kominn. Hann skipti landi med þeim: Vingulmörk, Raumariki, Vestfolld, Þelamörk, þat gaf hann Olafi, Birni, Sigtryggvi, Fróda, Þórgilsi; enn Heid-mörk oc Gudbrandzdali gaf hann Dag oc Hríngi oc Ragnari; Snæfridar sonum gaf hann Hríngaríki, Hadaland, Þotn, oc þat er þar liggr til. Guthormi hafdi hann gefit til yfir-sócnar frá Elfi til Sví-nasunds oc Ránríki; han hafdi hann sett til landvarnar austr vid landsenda, sem fyrr er ritat. Haralldr konungr siálfr var optaz um mitt land. Rærekr oc Gudrödr voro iafnan innan hirdar med konungi, oc höfdo veizlor stórar um Hördaland oc Sogn. Eiríkr kon-ungr var med Haralldi konungi fedr sinom

HARALLDUS REGNUM INTER SUOS PARITUR FILIOS.

Qvinqvaginta annorum erat Haralldus Rex, qvo tempore filiorum ejus multi ætate matu-ruerant, obierant nonnulli. Intra patriam horum multi procaciter nimis se gerere coe-perunt, ipsi inter se discordes. Jarlorum Regis suis bonis deturbabant alios, alios ne-cabant. Hinc in parte regni australi fre-qventia indixit Haralldus Rex comitia, ad qvæ Uplandenses omnes vocavit. Hic suis filiis Regium titulum dedit Rex Haralldus, jussitqve id legibus inseri, ut ipsius prosapia orti Principes, Regibus patribus succederent Reges, Jarli vero essent, qvi sui stemmatis orti erant fæmellis. Provincias qvoqve in-ter eos partitus, Vingulmarkiam, Rauma-rikiam, Vestfolldiam & Thelamarkiam de-dit Olafo, Biorno, Sigtryggo, Frodio, Thorgilso; *Heidmarkiam autem, & Gud-brandsdaliam assignavit* Dago & Hringo & Ragnaro. *Snæfridæ filiis attribuit Hrin-garikiam, Hadalandium, Totniam, hisqve adjunctas regiones.* Guttormo *imperium dederat in terras, qvæ á* Gotelva, *ad* Svi-nasund *usqve porriguntur, atqve in Rana-rikiam, eumqve, ut supra est dictum, custo-dem limitum regni hic orientem versus posue-rat. In meditullio regni sæpius versabatur ipse Haralldus Rex, & intra ejus semper aulam* Rörekus & Godraudus, *qvi feuda tamen in Hordalandia & Sognia tenebant amplissima. Aulam parentis sui Regis Ha-ralldi*

sinom; honum unni hann mest sona sinna, oc virdi hann mest; hönom gaf hann Hálogaland, oc Nordmæri oc Raumsdal. Nordr í Þrámdheimi gaf hann yfirsóen Hálfdani Svarta, oc Hálfdani Hvíta oc Sigrödi; hann gaf sonom sínom í hverio þesso fylki hálfar tekior vid sic, oc þat med, at þeir skyldo sitia í hásæti, skör hærra enn Jarlar, enn scör lægra enn hann siálfr. Enn þat sæti ætladi ser hverr sona hans eptir hans dag, enn hann siálfr ætladi þat Eiríki; enn þrændur ætlodo þat Hálfdani Svarta; enn Víkverir oc Upplendingar unnu þeim best ríkis er þeim voro undir hendi. Af þesso vard mikit sundrþycki enn af nýo millom þeirra brædra. Enn med því at þeir þottuz hafa lítit ríki, þá fóro þeir i hernad; svá sem sagt er, at Gothormr fell í Elfarqvislom fyrir Sölva Klofa. Eptir þat tók Olafr vid því ríki er hann hafdi haft. Hálfdan Hvíti fell í Eistlandi. Hálfdan Háleggr fell í Orkneyom. Þeim Þórgilsi oc Fróda gaf Haralldr konungr herscip, oc fóro þeir í Vestrvíking, oc heriado um Scotland oc Bretland oc Irland: þeir eignodoz fyrst Nordmanna Dyflinni. Sva er sagt, at Fróda væri gefinn banadryckr; enn Þórgils var lengi konungr yfir Dyflinni, oc var svikinn af Írom, oc fell þar.

ralldi (etiam) comitabatur Eirikus *Rex, cui suos inter filios maximum amoris honorisque tribuebat; huic Halogalandiam dedit & Nordmæriam & Raumsdaliam. Thrandhemiæ præfecit* Halfdanum Nigrum, Halfdanum Album & Sigraudum. *Singulis hisce in provinciis dedit filiis suis redituum dimidiam partem, jussitque eos in throno sedere, uno quidem gradu superiori, quam in quo sedebant Jarli, sed uno infra sedem, quam ipse occupabat. Hanc autem sedem, post ejus mortem, sibi destinabant filiorum illius singuli;* Eiriko *destinabat ipse (Haralldus);* Halfdano Nigro *Throndenses; Vikverienses vero & Upplandenses imperium (summum) iis potissimum volebant, qui illis jam Reges aderant. Hinc de novo fratres inter magna orta est dissensio. Exigua autem, quæ (dicto modo) tenebant, cum illis viderentur regna, piraticam aggressi sunt, prout (supra) est dictum. Cecidit in ostiis fluvii* Gothelbæ Guttormus, *cæsus à* Solvone Klofa; *quo facto, regnum quod tenuerat, adiit* Olafus. *Cecidit in Estlandia* Halfdanus Albus, Halfdanus Halegg *in Orcadibus.* Thorgilso & Frothoni *dedit Haralldus Rex naves bellicas, qvibus occidentem versus ad piraticam vecti,* Scotiæ, Bretlandiæ (*Walliæ*) & Hiberniæ *littora populati sunt. Dublinum suæ ditionis hi primi fecere Nordmannorum. Mixto portioni veneno sublatum è vivis tradunt Frothonem. Dublini autem longo tempore regnabat Thorgilsus; sed Hibernorum dolo circumventus, ibi (tandem) cecidit.* A. D.

A. D.

UM ISLANDS ByGGING.

Adur Ísland bygdist af Nordmönnum varo þar þeir menn er Nordmenn kalla Papa, þeir varo menn kristnir, oc hyggia menn þeir hafi verit vestan um haf, þvíat fundust eptir þeim bækor Írskar, biöllor oc baglar, oc enn fleiri lutir, þeir er þat mátti skilea, at þeir varo Vestmenn, þat fanst í Papey austur oc í Papyli, er oc þess getit í bókum Enskum, at í þann tíma var farit millum landanna.

Leifr fór í Vesturvíking, hann heriade á Írland oc fan þar jardhús Mikit, þar geck hann í, þar var myrkt, þar til er lýsti af vapni því er madr hellt á, Leifr drap mann þann, enn tók sverdit oc mikit fe annat sidan var hann kalladr Hiörleifr. Hann heriade vída um Írland, oc feck þar mikit herfáng, þar tók hann þræla tío er sva heto: Dufþakr, Geirraudr, Skialldbiörn, Halldór, Drafdritr, eige ero fleire nefnder.

Örlygr het sun Rapps Biarnar sunar Bunu, hann var at fóstre med Patreki Biskupi hinum Helga í Sudureyum. Hann fýstist at fara til Íslands, hann bad Patrek Biskop fóstra sinn at hann sæe um med hanom. Biskop feck hanom kyrkiovid, oc bad hann hafa med ser, oc plenarium,

DE ISLANDIÆ INHABITATIONE.

Anteqvam Islandia à Norvegis inhabitaretur, ibi homines fuerunt, qvos Norvegi Papas vocant, qui religionem christianam profitebantur, & ab occidente per mare advenisse creduntur, ab iis enim relicti libri Hibernici, nolæ & litui & res adhuc plures reperiebantur, quæ indicare videbantur illos Vestmannos fuisse. Hæc inventa sunt in Papeya orientem versus & Papyli; libri qvoqve Anglici, tunc temporis navigationes inter terras (istas) increbuisse, perhibent.

Leifus autem piraticam occidentem versus suscepit, & Hiberniam armis infestavit, ubi cellam magnam subterraneam invenit, qvam intrans tenebras offendit, ille autem progressus usqve qvo splendorem vidit gladii qvem vir qvidam manu tenuit, qvo occiso, gladium & ingentes alias opes inde reportavit, postea Hiörleifus (Leifus gladii) appellatus est. Multis in Hiberniæ locis piraticam exercuit, & magnam prædam reportavit, ibi decem servos cepit, quorum nomina sunt: Dufthakus, Geirraudus, Skialldbiörn, Hallthor, Drafdritus, cæterorum nomina ad nos non pervenerunt.

Örlygus nomen erat filio Rappi, filii Biörnis Bunæ, ille à Sancto Patricio Episcopo Hebridum enutritus fuit. Hujus animum cupido in Islandiam dimigrandi subiit, & patricium Episcopum nutricium suum, ut sibi prospiceret, rogavit. Episcopus illi materiam ligneam tradidit, templo exstruendo desti-

arium, oc járnklokko, oc gullpenning, oc molld vígda, er hann ſkyldi leggea under hornſtafi, oc hafa þar fyrer vígslo, ſkyldi hann helga Kolumkilla. Þá mælti Patrekr Biſkup: hvargi er þú tekur land, þá bygdu þar at eins, at þú ſer þriú fcöll af hafi, oc feörd at ſeá midlom hvers fealls, oc dal í hvario fialle. Þú ſkalt ſigla at eno ſydſta fiallino, þar man ſkógr vera, oc ſunnan under fialleno muntu riódur hitta, oc lagda upp edur reyſta þriá ſteina, bygdu þar kyrkeo oc bú þar. Örlygr let í haf, oc ſá madr á ödru ſkipi er Kollr het fóſtbróder hanns, þeir höfdo ſamflot. Á ſkipe var med Örlygi ſá madr er het Þórbeörn Spörr, annar Þórbiörn Tálkni, oc bróder hanns Þórbeörn Skúma, þeir váro ſyner Bödvars Blödruſkalla. Enn er þeir kvamo at landino, gerdi at þeim ſtorm mikin, oc rak þá veſtur um land. Þá het Örlygr á Patrek Biſkup fóſtra ſinn til landtöko þeim, oc hann ſkyldi af hanns nafni gefa örnefne þar ſem hann tæki land. Þeir váro þadan frá litla ríd ádur þeir ſá land, oc varo þá kvemner veſtur um landit. Han kvam ſkipi ſino í Örlygshöfn, oc þar inn kalladi hann fiördin Patrixfeörd. Enn Kollr het á Þór, þá ſkildi í ſtorminom, oc kvam hann þer ſem Kollsvík heiter, oc braut

deſtinatam, plenarium, campanam ferream, nummum aureum & humum conſecratam, qvam columnis angularibus, conſecrationis loco, ſupponeret, templumqve Sancto Columkillæ dedicaret. Præterea Patricius Epiſcopus illi dixit: Ubicunqve ad terram appuleris, ibi tantummodo domicilium tibi eligito, ubi de mari tres montes & ſinus inter qvemvis montium, & vallis in qvovis monte, conſpiciendos ſe præbeant. Ad montem maxime meridionalem navem tuam dirigito, ibi ſylva erit, & a meridie montis locum arboribus nudatum, in qvo tres lapides erecti ſtabunt, invenies, ibi templum exſtruito & domicilium tibi conſtituito. Örlygus oceano ſe commiſit, ejusque ſocius altera navi vectus, nomine Kollus, hi itineris ſocii ad invicem concomitabantur. Eadem, qva Örlygus, navi vehebatur vir nomine Thorbiörn Spor, alter Thorbiörn Tálknius, ejusqve frater Thorbiörn Skuma, filii Bödvaris Blödruſkalli. Terram autem appropinqvantibus magna oborta eſt tempeſtas, qvæ illos occidentem verſus, terram prætervexit. Tunc Örlygus Patricio Epiſcopo nutricio ſuo, ut portum nanciſcerentur, votum vovit, locum ubi appellerent, ab ejus nomine denominandum fore. Paulo poſt terram vident, & ab occidentali terræ plaga ſe conſtitutos eſſe comperiuntur; ille navem ſuam in portum Örlygshöfn deduxit, ſinum autem, qvi inde porrigitur, Patrixfiörd appellavit. Kollus ab Örlygo durante tempeſtate A. D

A. D. braut hann þar ſkip ſitt, þar váro þeir um veturin, enn háſetar hans námo þar ſumir land. Enn um varit beó Orlygr ſkip ſitt oc ſigldi brott med allt ſitt veſtan fyrer Bard, oc er hann kvam ſudr fyrer Faxaós, þar kenndi hann feöll þau er hanom var tilvíſat, þar fell útbyrdis járnklokkam oc ſöck nidur. Enn þeir ſigldo inn eptir firde, oc tóko þar land ſem nú heiter Sandvík á Kialarneſi, þar lá þá járnklokkan í þarabrúki.

Þórbiörn Svarti het madr, hann keypti land at Hafnar-Ormi inn frá Selaeyri oc upp til Forsár, hann beó at Skeleabrekko, hanns ſun var Þórvardr, er átti Þórunni dóttur Þórbearnar ór Arnarhollti, þeirra ſyner váro þeir Þórarin Blindi, oc Þórgíls Orraſkálld, er var med Ólafi Kvoran í Dýflinni.

Madr het Kalman Sudureyſkr at ætt, hann fór til Íslands, oc kvam í Hvalfiörd, oc ſat vid Kalmansá um veturin. Þar drucknudu ſyner hanns tveir í Hvalfirdi, enn ſidan nam hann land fyrer veſtan Hvítá millom Flióta, Kalmanstúngu alla, oc ſva allt auſt under jökla ſem gröS ero vaxin, oc bió i Kalmanstúngu. Hann drucknadi í Hvítá er hann hafdi farit ſudur í hraun at hitta

peſtate divulſus, Thoro votum vovit, & in loco nomine Kollsvik appulit, ibique naufragium fecit, ibi cum ſuis hyemavit, nautarum autem quidam ibi terram occupabant. Vere autem ſeqvente Örlygus navem ſuam paravit, & ſua omnia ſecum vehens ab occidente Bard prætérnavigavit, ubi autem Faxaos à meridie præterveheretur, montes ſibi deſignatos recognovit, ibi etiam campana ferrea, è navi excidens, fundum ſtatim petiit. Ille verò & ſocii per ſinum introrſum navigant, ibique appellunt, ubi tunc campana illa ferrea in algæ ejectitiæ congerie fuit.

Thorbiörn Svartus (Niger) nomen erat viro, qvi territorium a Selaeyra usqve ad Forſa ab Hafnar-Ormo emit, ille Skeliabrekkæ habitavit. Ejus filius erat Thorvardus, qvi in matrimonio habuit Thorunnam, filiam Thorbiörnis de Arnarholto, qvorum filii erant Thorarinn Blindius (Cæcus & Thorgils Orraſkald, qvi Dublini cum Olao Kvorane commoratus erat.

Vir erat nomine Kalman, ex Hebudibus oriundus, ille in Islandiam transmigrans, in Hvalfiördo appulit, primamqve hyemem apud Kalmanſa transegit. Ibi in (ſinu) Hvalfiörd, duo ejus filii ſubmergebantur, ille autem territorium poſtea ab occidente Hvita inter Fliotos (flumina), omnem (lingulam) Kalmanstungam, orientem verſus usqve ad montes glaciales, qvousqve gramen creſcit, occupavit, & Kalmanstungæ

hitta fridlo sina, oc er haugr hanns á Hvítárbakka fyrir sunnan. Hanns sun var Sturla Godi, er fyrst beó at Sturlustödum upp under Túngufelle upp frá Skáldskelmisdal, enn sidan bió hann í Kalmanstúngu. Hanns sun var Bearni er deildi vid Rólf hinn Ýngra oc sunu hanns um Túnguna litlu, þá het Bearni, at taka kristni. Efter þat braut Hvíta út farveg þann er nú fellur hún, þá eignadist Bearni Túnguna litlu, oc ofan um Grindur, oc Sölmundarhöfda.

Kýlan het madr, bróder Kalmans, hann beó fyrer nedan Kolshamar, hanns sun var Kári, er deildi vid Karla Konalssun á Karlastödum, leysingia Rólfs ór Geitlandi, um uxa, oc reindist sva at Karli átti. Sídan eggiadi Kári præl sinn at drepa Karla, þrællinn let sem ær væri, oc lióp sudur um hraun, Karli sat á þreskilldi, þrællin hió hann banahögg. Sídan drap Kári þrællinn. Þiódólfr sun Karla drap Kýlan Kárasun í Kýlanshólum. Sídan brendi Þiódólfr Kára inni, þar sem nú heiter á Brenno. Bearni Sturluson tók skírn, oc bió á Biarnarstödum í Tongunni litlo, oc let þar gora kyrkio.

tungæ habitavit. In (amne) Hvita submersus est, dum per aspretum meridiem versus concubinam visitatum profectus erat, ejusque tumulus in meridionali (amnis) Hvita ripa conspiciendus est. Hujus filius erat Sturla Prætor, qvi primo Sturlustadis sub (monticulo) Tungufell supra (vallem) Skaldskelmisdal, postea verò Kalmanstungæ habitavit. Ejus filius erat Biornius, qvi cum Rolfo Juniore, ejusqve filiis, controversiam habuit de Tunga-Litla (lingula), tuncqve Biarnius de religione christiana amplectenda votum nuncupavit. Postea (amnis) Hvita alveum qvo nunc fluit, violenter sibi aperuit, & Biarnius tunc lingulam usqve ad Grindas & Sölmundarhöfdum acqvisivit.

Kylan erat vir, frater Kalmanis, qvi infra Kolshamar habitavit. Ejus filius erat Karius, qvi litem habuit cum Karlo, filio Konalis & Karlostadis, liberto Rolfi de Geitlandia, de tauro, qvem Karlii fuisse exitus probavit. Postea Karius servum suum ad Karlium occidendum incitavit, servus vero delirium simulans, meridiem versus per aspretum cucurrit, & Karlium in limine sedentem, lethali vulnere sauciavit. Karius postea servum occidit. Thiodolfus filius Karlii, Kylanem filium Karii, in loco Kylansholar dicto necavit. Karium autem una cum domo incendio consumsit (in loco, qvi) hodie Brenna appellatur. Biarnius filius Sturlæ baptizatus fuit, & Biarnstadis in lingula habitavit, ibiqve templum exstrui curavit.

A. D.

A. D. Audun Stoti sun Vala hinns Sterka, hann átti Míruno dóttur Biadmaks Íra Kóngs, hann nam Hraunsfiörd allann fyrer ofan Hraun á midlom Svínavatns oc Tröllaháls, hann beó í Hraunsfirdi, hann var mikill fyrer ser oc sterkr, þadan ero Straumfirdingar komner.

Beörn het sun Ketills Flatnefs oc Íngvilldar dóttur Ketills Vedurs Hersis af Ríngaríki. Beörn sat epter at eignom födurs síns þá er Ketill fór til Sudureya, enn er Ketill hellt sköttum fyrer Haraldi Kóngi hinom Hárfagra, þá rak Kóngr Beörn sun hanns af eignom sínom, oc tók under sic. Þá fór Beörn vestur um haf, oc villdi þar eigi stadfestast, oc eigi vid kristni taka sem önnur börn Ketills, því var hann kalladr Beörn hinn Austræni. Hann átti Giaflaugu Kiallaksdóttur, systur Biarnar hinns Sterka. Beörn hinn Austræni fór til Íslands oc nam land millom Hraunsfeardar oc Stafár, oc bió í Bearnarhöfn á Borgarhollti, oc hafdi selför upp til selia, oc átti rausnarbú.

Óleifr hinn Hvíte het Herkóngr, hann var sun Íngiallds Kóngs Helgasunar Ólafssunar, Gudraudarsunar, Hálfdánarsunar Hvítbeins Upplendínga Kóngs. Óleifr hinn Hvíti heriadi í vesturvíking, oc vann Dýflina á Írlandi oc Dýflinnarskídi,

Audunn Stotius filius Valii Sterki (Robusti) in matrimonio habuit Mirunam filiam Biadmaki Regis Hiberniæ, & totum suum Raunsfiörd supra Hraun (aspretum) inter lacum Svinavatn & Tröllahalsum occupavit, & Hraunsfiordi habitavit. Ille strenuus & robustus fuit, inde Straumfiordenses oriundi sunt.

Biörn nomen erat filio Ketillis Flatnesi (simi) & Ingvildæ, filiæ Ketillis Veduræ, Baronis de Ringarikia. Ketille Hæbudes petente, Biörn in patriis remansit prædiis, cum autem Ketell tributa Haralldo Regi Pulcricomo (debita) retineret, Biörnem ejus filium Haraldus e prædiis expulit, suoqve (illa) fisco addixit. Tunc Biörn occidentem versus per mare profectus, ibi nec sedem figere, nec ut cæteri Ketillis liberi, religioni christianæ nomen dare voluit, ideoqve cognomen Biörn Austrænius (orientalis) illi adhæsit. Ille in matrimonio habuit Giaflaugam filiam Kiallaki, sororem Biörnis Sterki (Robusti). Biorn Orientalis Islandiam petiit, & territorium inter Hraunsfiördum & Stafa occupavit, Biarnarhöfnæ in Borgarholto habitavit, & magalia apud Selias habens, lauta usus est re familiari.

Oleifus Hvitus (Albus) nomen erat Regi Piratæ, qvi filius erat Ingialdi Regis filii Helgii, filii Olavi, filii Gudraudi, filii Halfdanis Hvitbeinis (Albipedis) Regis Uplandensium. Oleifus Albus in occidente piraticam exercuit, ac Dublinum in Hibernia

ſkidi, oc gerdiſt þar Kóngr yfer, hann feck Audar ennar Diúpaudgo dóttur Ketells Flatneſs, Þórſtein Raudr het ſun þeirra. Óleifr fell á Írlandi í orruſto, enn Audur oc Þórſteinn fóro þá í Sudureyar, þar feck Þórſteinn Þurídar dóttur Eyvindar Auſtmanns, ſyſtur Helga hins Magra, þau áttu mörg börn. Ólafr Feilan het ſun þeirra, enn dætur, Gró oc Ólof, Óſk oc Þórhilldur, Þórgerdur oc Vigdís Þórſteinn gordiſt Herkóngr, oc redſt til lids oc felags med Sigurdi Jarli enom Ríka, ſyni Eyſteins Glumru, þeir unnu Katanes oc Sudurland, Ros oc Merhæfi, oc meir enn hálft Skotland, var Þórſteinn þar Kóngr yfer ádur Skottar ſviko hann, oc fell hann þar í orosto. Audur vor þá á Kataneſi er hún ſpurdi lát Þórſteins, hún let gora knör í ſkógi á laun, enn er hann var búinn, hellt hón út í Orkneyar, þá gipti hún þar Gró dóttur Þórſteins Rauds, hún var móder Grelladar, er Þórfinnr Hauſakliúfr átti. Epter þat fór Audur at leita Íslands, hún hafdi á ſkipi med ſer tuttogo karla friálſa.

nia & Dubliniſkidum expugnavit, ubi & Rex factus eſt. Ille Audam Diupaudgam (profunde divitem) filiam Ketellis Simi uxorem duxit, eorum autem filio nomen erat Thorſteinn. Oleifus in Hibernia in prælio cecidit, Auda autem & Thorſteinn in Hæbudes demigrarunt, ubi Thorſteinn Thuridam filiam Eivindi Oſtmanni uxorem duxit, ex qua multos liberos ſuſcepit. Olavus Feilan nomen erat eorum filio, filiabus autem Groa & Oloſa, Oſka & Thorhilda, Thorgerda & Vigdiſa. Thorſteinn Rex pirata factus eſt, & ſuppetias tulit, ſociumqve ſe præbuit Sigurdo Rikio (Potenti) Comiti, filio Eyſtenis Glumræ, illi Kataneſiam & Sudurlandiam (terram meridionalem), Roſiam & Merhæſiam & ultra dimidium Scotiæ expugnarunt, ibiqve Thorſtein Rex erat, usqve qvo Scoti eum prodidere, ibiqve in prælio cecidit. Auda in Kataneſo conſtituta de cæde Thorſtenis certior facta, navem onerariam clam in ſylva ſtrui fecit, qva parata, Orcades petiit, ubi Groam filiam Thorſteinis Raudii (Rufi) elocavit, illa mater erat Greladæ, uxoris Torfinni Hauſakliuſi (crania findentis). Auda deinde Islandiam petitum iit, in navi autem, qva ipſa vehebatur, viginti viros conditionis liberæ ſecum habuit.

A. D.

Kollr het madr Vedra-Grímsſun, Áſaſunar Herſis, hann hafdi forrád med Audi oc var virdr meſt af henni, Kollr.

Kollus nomen erat viro, filio Vedragrimi, filii Aſii Baronis, ille ab Auda maxime honoratus, ejus rei familiari præfuit. Kollus Thorgerdam filiam Thorſteinis

A. D. átti Þórgerdi dóttur Þórsteins Rauds. Erpr het leysíngi Audar, hann var sun Melldúns Jarls af Skotlandi, þess er fell fyrer Sigurdi Jarli hinom Ríka, móder Erps var Mirgeol dótter Gliómals Íra Kóngs. Sigurdr Jarl tók þau at herfángi oc þiádi. Mirgiol var ambátt kono Jarls, oc þiónadi henne trúlega, hún var margkunnandi, hún vard veitti barn Drottníngar úborit, medan hún var í laugu. Sídan keypti Audur hana dýrt, oc het henni frelsi, ef hun þiónadi sva Þurídi kono Þórsteins Rauds, sem Drottníngo. Þau Mirgiol oc Erpr sun hennar fóro til Íslands med Audi. Audur hellt fyrst til Færeya, oc gipti þar Ólöfu dóttur Þórsteins Rauds,
890. þadan ero Götuskeggear komner. Sídan fór hún at leita Íslands, oc kvam á Víkarskeid oc braut þar. Þadan fór hún á Kialarnes til Helga Biólu bródur síns, hann baud henni þar med helming lids síns, enn henni þótti þat varbodit, oc kvad han lengi lítilmenni vera mundi. Hún fór þá vestur í Breidafiörd til Bearnar bródur síns, hann geck móti henni med húskarla sína, oc letst kunna veglyndi systur sinnar, oc baud henni heim med alla menn sína, oc þág hún þat. Epter um varit fóro þau Audur inn í Breidafeörd í landaleitan, þau

nis Raudii (Rufi) in matrimonio habuit. Erpus erat nomen liberti Audæ, qui filius erat Meldunis Comitis de Scotia, qui contra Sigurdum Potentem Comitem dimicans, occubuit. Mater Erpi erat Mirgiola, filia Gliomalis Regis Hiberniæ. Hos (Erpum & Mirgiolam) Comes Sigurdus in captivitem & servitutem redegit. Mirgiola erat uxoris Comitis serva, illiqve operam navavit fidelem, illa multarum artium perita, dum Regina balneo uteretur, infantem ejus nondum (a patre) susceptum custodivit. Postea Auda illam care emit, libertatem illi pollicita si tanqvam Reginæ fidelem Thuridæ uxori Thorsteinis Rufi operam præstiterit. Mirgiola ejusqve filius Erpus Audam in Islandiam comitabantur. Auda Færeyas primum adiit, ubi Olofam filiam Thorsteinis Rufi nuptum elocavit, ex qva Götuskeggii oriundi. Postea Auda Islandiam petiit, & in Vikarskeido appellens, naufragium fecit. Inde in Kialarnesum ad fratrem suum Helgium Biolam tetendit, qvi illi cum dimidia comitum parte mansionem secum obtulit, qvam illa humilem & indignam conditionem reputans; eum semper pusillanimum exstiturum asseruit. Illa tunc occidentem versus in Breidafiordum ad fratrem suum Biörnem pergebat, qvi generosum sororis animum nosse sibi visus, cum omnibus suis domesticis ei in occursum venit, eamqve cum omnibus suis ad se invitavit, qvod & illa acceptavit. Vere subseqvente Auda & ejus comites in in-

þau áto dagverd fyrer ſunnan Breidaſeörd, þar ſem nu heiter Dagverdarnes. Sídan fara þaú inn um Eyarſund, þau lendto vid nes þar er Audur tapadi kambi ſínom, þat kalladi hún Kambsnes. Audur nam öll Dalalönd í innanverdum firdinom frá Dagverdará til Skraumhlaups ár, hún beó í Hvammi vid Aurridaárós, þar heita Audartópter. Hún hafdi bænhalld ſitt á Kroſshólum, þar let hún reiſa kroſſa, þvíat hún var ſkírd oc veltrúut, þar höfdo frændur hennar ſidan átrúnad mikinn á hólana, var þar þá gor haurg, er blót róko til, trúdo þeir því, at þeir dæi í hólana, oc þar var Þórdr Gellir leiddr í, ádur hann tók mannvirdíng, ſem ſeger í ſögu hanns.

interiora Breidafiordi territorium quæſitum ivere, a meridie Breidafiordi in loco cui hodie nomen Dagverdarnes (lingula jentaculi) jentaculum ſumſere. Poſtea per (fretum) Eyarſund profecti, ad promontorium, ubi Auda pectinem ſuum amiſit, appulere, illi nomen impoſuit Kambsnes (lingua pectinis). Auda omne territorium Dalenſe ad intimam ſinus partem a Dagverdara usqve ad Skraumuhlaupſa occupavit & Hvammi apud oſtium (amnis) Aurridaa habitavit, loco nomen eſt Audartopter. Illa in Kroſsholis (crucis collibus) orationi vacabat, ubi cruces, erat enim baptizata & religioni chriſtianæ admodum dedita, erigi fecit; ejus cognati ſuccedente tempore colles iſtos magna religione colebant, ibiqve aræ idolorum, idololatria invaleſcente exſtruebantur, credebant etiam iſti ſe poſt mortem in colles iſtos transmigraturos, eoqve Thordus Geller, antequam honores capeſceret, ut in ejus vita fertur, (in ecſtaſi ſupernaturali) deducebatur. A. D.

Hundi het leyſingi Audar Skotſkr, hanom gaf hún Hundadal, þar bió hann lengi.

Hundius nomen erat liberto Audæ Scoto, cui illa (vallem) Hundadal dedit, ubi ille diu habitavit.

Erpi ſyni Meldúns Jarls, er fyrr var gerit, gaf Audur frelſi oc Saudafellslönd, frá hönom ero Erplingar komner. Ormr het ſun Erps, annar Gunnbeörn, fadir Arnóru, er átti Kolbein Þórdarſun. Þridi Ásgeir fadir Þórörnu, er átti

Erpo filio Meldunis Comitis, cujus antea mentio facta eſt, Auda libertatem & omnes fundos Saudafellenſes dedit, ab illo Erplingi orti ſunt. Ormus nomen erat filio Erpi, & alteri Gunnbiörn, patri Arnoræ, qvam in matrimonio habuit Kolbeinn, filius Thordi. Tertius erat Asgeir, pater

A. D. átti Sumarlidi Hrappsſun; dóttur Erps var Halldís, er átti Álfr í Dölum. Dufnall var enn ſun Erps, fader Þórkells, födur Hiallta, födur Beinis. Skati var enn ſun Erps, fader Þórdar, födur Gísla, födur Þorgerdar.

Kollr nam Laxárdal allan, oc allt til Haukadalsár, hann var kalladr Dalakollr, hann átti Þórgerdi dóttur Þórſteins Rauds. Börn þeirra váro þau Höſkulldr oc Gró, er átti Veleifr hinn gamli, oc Þórkatla er Þórgeir Godi átti. Höſkulldr átti Jorunni, dóttur Bearnar frá Biarnarfirdi, Þórleikr var ſun þeirra, hann átti Þurídi dóttur Arnbearnar Slettubearnarſunar, þeirra ſun Bolli. Höſkulldr keypti Melkorku dóttur Mírkiartans Íra Kóngs, þeirra ſun var Ólafr Pa, oc Helgi. *Vid. Appendicem.*

Úlfr hinn Skiálgi ſun Högna ens Hvíta nam Reykeanes allt millom Þorſkafeardar oc Hafrafells, hann átti Beörgo dóttur Eyvindar Auſtmanns, ſyſtur Helga enns Magra, þeirra ſun var Atli enn Raudi, er átti Þórbeörgo ſyſtur Steinólfs ens Lága, þeirra ſun var Már á Reykhólum er átti Þórkötlu dóttur Hergíls Hnappraſs, þeirra ſun var Ari, hann vard ſæhafi til Hvítra Manna

pater Thorarnæ, uxoris Sumarlidii, filii Hrappi. Filia Erpi erat Halldiſa, quam in matrimonio habuit Alſus de Dalis. Dufnall adhuc quidam erat filiorum Erpi pater Thorkelis, patris Hialltii, patris Beineris. Skatius erat adhuc inter filios Erpi, pater Thordi, patris Gislii, patris Thorgerdæ.

Kollus totam (vallem) Laxardal & (territorium) usque ad Haukadalsa occupavit, nomenque adeptus eſt Dalakollus, ille in matrimonio habuit Thorgerdam filiam Thorſteinis Raudii (Rufi). Eorum liberi erant Höſkuldus & Groa uxor Veleifi Grandævi & Thorkatla, quam in matrimonio habuit Thorgeir Godius (Prætor). Höſkuldus uxorem duxit Jorunnam filiam Biörnis de Biarnarfiordo, Thorleikus eorum erat filius, qui uxorem duxit Thuridam, filiam Arnbiörnis, filii Slettubiörnis, quorum filius Bollius. Höſkuldus Melkorkam, filiam Mirkiartanis Regis Hiberniæ emit, eorum filius Olavus Pa (Pavo) & Helgius.

Ulfus Skialgius filius Högnii Albi totum (promontorium) Reykianes inter Thorſkafiördum & Hafrafellum occupavit, ille Biörgam, filiam Eyvindi Oſtmanni, ſororem Helgii Macri in matrimonio habuit, eorum filius Atlius Raudus (Rufus) Thorbiörgam ſororem Steinolfi Humilis uxorem duxit. Eorum filius erat Mar de Reykholis, qui Thorkatlam, filiam Hergilſis Knapproſſis, in matrimonio habuit, eorum filius erat Arius, qui ad Terram Hominum Alborum

Manna lands, þat kalla sumer Írland et Mikla, þat liggur vestur í haf nær Vínlandi hino góda, þat er köllud sex dægra sigling vestur frá Írlandi, þadan nádi Ari eigi í brott at fara, oc var þar skírdr. Frá þessu sagdi fyrst Rafn Hlimreksfari, er lengi hafdi verit í Hlimreka á Írlandi, sva kvad Þórkell Geitissun segea Íslendska menn, þá er heyrt höfdo segea Þórfinn Jarl í Orkneyum, at Ari hafdi kendr verit á Hvítra manna landi, oc nádi eige brott at fara, enn var þar vel virdr.

Albörum, quam quidam Hiberniam magnam appellant, in itinere maritimo delatus fuit, hæc in oceano occidentem versus, prope Vinlandiam Bonam sita est, quo sex nyctaemeriorum navigatio de Hibernia occidentem versus esse fertur; inde Arius revertendi copiam non habuit, ibique baptizatus est. Hæc Rafn Limrecipeta, qui Limreci in Hibernia diu commoratus fuerat, primus retulit. Thorkell Geiteris filius ita viros Islandos, qui Thorfinnum Comitem Orcadencium referentem audierant, asseruisse ajebat, Arium in Alborum hominum Terra, recognitum fuisse, nec discedere potuisse, honorifice tamen ibi habitum. A. D.

Höfdaþórdr átte Fridgerde dóttur Þóris Hýmo oc Fridgerdar dóttur Kiarvals Íra Kongs. Þau átto níteán börn. Beörn var sun þeirra; hann átte Þuríde dóttur Refs frá Barde, oc váró þeirra börn Arnór Kellíngarnef, oc Þúrdis móder Orms, födur Þórdísar, módur Bótólfs, födur Þórdísar, módor Helgo, módur Gudnýar, módur Sturlusona.

Höfda - Thordus Fridgerdam filiam Thoreris Hymæ & Fridgerdæ filiæ Kiarvalis Regis Hiberniæ in matrimonio habuit. Illi undeviginti progenuere liberos. Biörn eorum erat filius qui Thuridam filiam Refi de Bardo in matrimonio habuit, eorum liberi erant Arnor Kellingarnef, & Thordisa mater Ormi, patris Thordisæ, matris Bodolfi, patris Thordisæ, matris Helgæ, matris Gudnyæ, matris filiorum Sturlæ.

Beörn het madr ágeætr á Gautlande, hann var sun Rólfs frá Áni, hann átte Hlíf dóttur Rólfs Íngialldssunar, Fródasunar Kóngs. Starkadr hinn Gamle var Skálld beggea þeirra. Eyvindr het sun þeirra.

Biörn nomen erat viro in Gothia celebri, filio Rolfi de Ane, ille in matrimonio habuit Hlifam filiam Rolfi, filii Ingialdi, filii Frodii Regis. Starkadus Grandævus eorum utriusque erat poëta. Eorum filius nomine erat Eyvindus.

Eyvindr feck sídan á Írlande Ráfortu dóttur Kiarvals Íra Kongs, hún ól

Eyvindus postea in Hibernia Rafortam, filiam Kiarvalis Regis Hiberniæ, uxorem

A. D. ól ſvein í Sudureyum oc ſellde þar til fóſturs. Eyvindr var því kalladr Auſtmadr at hann kvam auſtan af Svíaríke veſtur um haf. Tveim vetrum ſídar kvamo þau aptur til eyanna at vitea ſveinſins, oc ſá þar ſvein eygdan vel, oc ekki holld á, þviat hann var ſvelltr, þau kölludu ſveinin Helga hinn Magra af því, hann var ſídan fóſtradr á Írlande. Beörn andadiſt ad Öndótts mágs ſíns, enn Grímr talde Kóng eiga at taka allan arf hanns, fyrer því at hann var útlendr, enn ſyner hanns fyrer veſtan haf. Öndóttr hellt feno til handa Þránde ſyſturſyne ſínom. Helge fæddeſt upp á Írlande, hann feck Þórunnar Hyrno dóttur Kettells Flatneſs ór Sudureyum oc Ingvilldar dóttr Ketels Vedurs af Ríngaríke. Helge hinn Magre fór til Íslands med kono ſína oc börn.

Þórſteinn Leggr ſun Bearnar Blátannar fór ór Sudureyum til Íslands, oc nam lönd öll fyrer nordan Horn til Jökulsár í Lóni oc beó í Bödvarsholli þriá vetur, hann ſelldi ſídan löndin oc fór aptur í Sudureyar.

Rögnvalldr Jarl á Mæri, ſun Eyſteins Glumru, Ívarsſunar Upplendninga Jarla, Hálfdánarſunar ens Gamla, átte Ragnhilldi dóttur Rólfs Neſio, þeirra ſun

uxorem duxit, qvæ in Hæbudibus puerum enixa, illum ibi educandum reliqvit. Eyvindus ideo Oſtmanni nomine appellabatur, qvod ab oriente e Svecia occidentem verſus per mare venerat. Biennio poſt in inſulas (Eyvindus & Raforta) ad puerum viſendum revenere, & puerum pulchris oculis, ſed absqve carne, inedia enim conſumtus (fere) erat, videbant, illi puero nomen inde impoſuere Helgii Magri (macri,) in Hibernia poſtmodum educatus fuit. Biörn apud Öndottum affinem ſuum obiit, Grimus autem, Regi totam ejus hæreditatem relictam competere, urgebat, cum peregrinus fuerit, filii autem ejus in occidente trans mare eſſent. Öndottus pecuniam Thrando, ſuo ex forore nepoti, reſervandam retinuit. Helgius in Hibernia educabatur, ille Thorunnam Hyrnam, filiam Ketelis Simi de Hebudibus, & Ingvildæ filiæ Ketelis de Ringarikia, uxorem duxit. Helgius Macer unacum uxore & liberis in Islandiam trajecit.

Thorſteinn Leggus filius Biörnis Blatönnis (Cærulidentis) de Hæbudibus in Islandiam transmigravit, & fundos omnes a ſeptentrione Horni uſqve ad (amnem) Jökulsa in Lono occupavit, & Bödvarsholti tres hyemes habitavit; fundos poſtea vendidit & Hæbudes repetiit.

Rögnvaldus Comes de Mæria, filius Eyſteinis Glumræ, filii Ivaris Comitis Uplandenſium, filii Halfdanis Grandævi, Ragnhildam filiam Rolfi Neſiæ in matrimonio habuit,

ſun var Ívar er fell í Sudureyum med Haralldi Kóngi hinum Hárfagra. Annar var Gaungo-Rolfr er vann Normandi, frá hanom eru Rúdu-Jarlar kvamner oc Engla Kóngar. Þridi var Þórer Jarl Þeigiandi er átti Álofo Arbót dóttur Harallds Kóngs Hárfagra, oc var þeirra dótter Bergliót móder Hákonar Jarls ens Ríka. Rönvalldr Jarl átti fridloſyni þriá, het einn Hrollaugr, annar Einar, þridi Halladr, ſá velltiſt ór jarldóminom í Orkneyom, enn er Rögnvalldr Jarl frá þat, kalladi hann ſaman ſyni ſina oc ſpurdi hvör þeirra villdi þá til eyanna, enn Þórer bad hann ſeá fyrer ſinni ferd, Jarlinn kvad hanom vel fara, enn kvad hann þar ſkylldi ríki taka epter födur ſinn. Þá geck Rólfr fram, oc baud ſic til farar, Rögnvalldr kvad hanom vel hendt fyrer ſaker afls oc hreyſti, enn kvadſt ætla at meiri oſſi væri í ſkapi hanns, enn hann mætti þegar at löndom ſetiaſt. Þá geck Hrollaugr fram oc ſpurdi eſ hann villdi at hann færi; Rögnvalldr kvad hann ecki Jarl mundi verda, hefer þú þat ſkap at engi ſtirölld fylger, muno veger þíner liggea til Íslands, muntu þar verda göfigr oc kynſæll á því landi, enn engi ero her forlög þín. Þá geck Einar fram oc mællti: Láttú mic til Orkneya, oc man ec þet því heita er þer man beſt

D

habuit, eorum filius erat Ivar, qui in exercitu Haraldi Regis Pulchricomi in Hœbudibus occubuit. Alter erat Gaungo-Rolfus (Rolfus Pedes) qui Normandiam oppugnavit, ab illo Comites Rothomagi & Reges Angliæ deſcendunt. Tertius erat Thorer Theigandus (Taciturnus) Comes, qui Alofam Arbotam (Annonæ levamen), filiam Regis Haraldi Pulchricomi in matrimonio habuit, quorum filia erat Bergliota, mater Hakonis Rikii (Potentis) Comitis. Rögnvaldus Comes tres filios nothos habuit, primum Hrollaugum, alterum Einarem, tertium Halladum, qui de Comitatu Orcadenſi deturbabatur; quod ubi Comes Rögnvaldus inaudivit, filios ſuos convocavit, eosque, quisnam eorum inſulas petere vellet, interrogavit; Thorer ſuæ profectioni eum proſpicere rogavit, quod ejus (reſponſum) Comes laudans, in patris eum dominium ſucceſſurum aſſeruit. Tunc Rolfus in medium procedens ſe profecturum obtulit; Rögnvaldus congruum eſſe robur & fortitudinem, majorem tamen animi ejus, ſua ex ſententia, æſtum eſſe, quam ut tunc gubernaculo ſtatim imperii admoveri poſſet. Tunc Hrolleifus procedens, num ſe profecturum vellet, quæſivit. Rögnvaldus eum nunqvam Comitem futurum reſpondit, animus tibi eſt ab armis alienus, in Islandiam te fata ferent, ibi celeber in iſta terra & proſapia felix evades, hic autem nulla tua erunt fata. Tunc Einar procedens dixit: Ut in Orcadas trajiciam, permittas, pollicebor autem, quod tibi erat acceptiſſimum, me in conſpectum A. D.

ſpectum

A. D best þykkea, at ec man alldri kvama aptur þer í augsýn. Jarlinn svarar; vel þykki mer at þú farer á brott, enn litils er von at þer, því modr - ætt þín er öll þrælborin. Epter þat fór Einar vestur, oc lagdi under sic eyarnar, sem seger í sögu hanns. Hrollaugr fór þá til Harallds Kóngs oc var med hanom um ríd, þvíat þeir fedgar komo egi skapí saman epter þetta.

Villballdr het madr bróder Áskells Hnokkans, þeir váro syner Dofnaks, hann fór af Írlandi til Íslands, oc hafdi skip þat er hann kalladi Kuda, oc kvam í Kudafliótsós, hann nam Túngulönd óll á milli Skaptár oc Hólmsár, oc beó á Búlandi, hanns börn váro þau Biólan fader Þórsteins, oc Ölver Mudr oc Biöllok er átti Áslákr Aurgodi.

Rádormr oc Jólgeir brædur kvamo vestan um haf til Íslands, þeir námo land midli Þiórsár oc Rángár. Rádormr eignadist land fyrer austan Raudalæk, oc beó í Vetleifsholltí, hanns dótter var Arnbeörg er átti Svertingr Hiörleifssun, þeirra börn váro þau Grímr Lögsögumadr oc Jórunn. Sídar átti Arnbeörgu Gnúpr Molldagnúpssun, oc varo þeirra börn Hallsteinn á Healla, oc Rannveig móder Skapta Lögmanns, oc Geirný móder Skálld-Rafns. Jólgeir eignadist

spectum tuum nunqvam reversurum. Comes respondit: Qvod absis, gratum (qvidem) mihi est, parum tamen de te spero, cum totum tibi genus maternum servile sit. Einar postea occidentem versus profectus, insulas, ut in ejus perhibetur vita, sibi subjecit. Hrollaugus tunc ad Haraldum Regem se contulit, & apud eum aliqvamdiu egit, eo qvod pater & filius post hac concordare non potuere.

Vir erat nomine Vilbaldus, frater Askelis Hnokkanis, illi filii erant Dofnaki. Is de Hibernia in Islandiam, navis qvæ Kuda appellabatur, vectus, demigravit, & in ostio (fluvii) Kudaflioti appulit. Is omnes fundos Tungenses inter (amnes) Skapta & Holmsa occupavit, & Bulandi habitavit. Ejus liberi erant, Biolan pater Thorsteinis, & Ölver Mudus (os), ac Biölloka, qvam Aslakus Aurgodus in matrimonio habuit.

Radormus & Jolgeir fratres ab occidente per mare in Islandiam venere, & territorium inter (amnes) Thiorsa & Ranga occupavere. Radormus fundos ab oriente (rivi) Raudalæki nactus est, & Veitleifsholiti habitavit, ejus filia erat Arnbiörga, qvam Svertingus filius Hiörleifi in matrimonio habuit; eorum liberi erant Grimus Nomophylax & Jorunna. Arnbiörgam postea in matrimonio habuit Gnupus filius Mollda-Gnupi, qvorum liberi erant Hallsteinn de Hiallio & Rannveiga, mater Skaptii Nomophylacis, & Geirnya, mater Skalld-Rafnis,

eignadist land fyrer utan Raudalæk oc til Steinslækear, hann beó á Jólgeirsstödum.

Áskell Hnokkan sun Dufþaks Dufniálssunar Kiarvalssunar Íra Kóngs, hann nam land midli Steinslækear oc Þiórsár, oc beó í Áskellshöfda, hanns sun var Ásmundr fader Ásgauts, födur Skeggea, födur Þórvallds, födur Þórlaugar, módur Þórgerdar, módur Jóns Biskups enns Helga.

Vedormr sun Vemundar hinns Gamla var Herser ríkr, hann stökk fyrer Haralldi Kóngi austur á Jamtaland oc ruddi þar merkur til bygdar. Hólmfastr het sun hanns, enn Grímr systursun hanns, þeir varo í vesturvíkíng, oc drápo þeir í Sudureyum Ásbeörn Jarl Skereablesa, oc tóko þar at herfángi Álofo kono hanns, oc Arneidi dóttur hanns, oc hlaut Hólmfastr hana, oc selldi hana í hendur födur sínom, oc let vera ambátt. Grímr feck Álofar dóttur Þórdar Vaggagdar er Jarlinn hafdi átta.

Steinraudr Melpatrekssun göfugs manns af Írlandi, hann var leysíngi Þórgríms Býllds, hann átti dóttur Þórgríms, oc var allra manna vænstr. Hann nam öll Vatnslönd oc beó á Steinraudarstödum, hanns sun var Þórmódr fader Kárs, födur Þormódar, födur Brands á Þíng-

Rafnis. Jolgeir territorium ab occidente Raudalæki usqve ad (rivum) Steinslæk nactus est, ille Jolgeirsstadis habitauit. A. D.

Askell Hnockan filius Dufthaki, filii Dufnialis, filii Kiarvalis Regis Hiberniæ, territorium inter (rivum) Steinslæk & (amnem) Thiorsa occupavit, & Askellshöfdi habitavit. Ejus filius erat Asmundus, pater Asgauti, patris Skeggii, patris Thorvaldi, patris Thorlaugæ, matris Thorgerdæ, matris Sancti Jonis Episcopi.

Vedormus filius Vemundi Grandævi erat Baro potens, qvi a Rege Harralldo pulsus in Jamtiam orientem versus demigravit, ibiqve sylvas, ut coloniæ locus esset, exstirpavit. Filio ejus Holmfastus, sed nepoti e sorore, Grimus nomen erat, illi piraticam in occidente exercebant, & in Hebudibus Comitem Asbiörnem Skeriablesium occiderunt, uxorem vero ejus Alofam & filiam Arneidam captivas abduxere: Hæc Holmfasto (forte) contigit, qvam ille patri suo ancillæ loco habendam tradidit. Grimus Alofam filiam Thordi Vaggagdi, Comitis qvondam uxorem, matrimonio sibi junxit.

Steinraudus filius Mel-Patrikii viri in Hibernia nobilis, erat Thorgrimi Bylldi libertus, & filium Thorgrimi in matrimonio habuit; is vir omnium formosissimus erat. Ille omnes fundos Vatnenses occupavit, & Steinraudarstadis habitavit. Ejus filius erat Thormodus, pater Karis, patris Thormodi, patris Brandi de Thingvöllo.

A. D. Þíngvelli. Þórir Brandsſun átti Helgo Jónsdóttur.

Thorer filius Brandi Helgam filiam Jonis in matrimonio habuit.

ORDSENDING ADALSTEINS KONUNGS.

LEGATI AB ADALSTEINO REGE MISSI.

924. Alfrádr hinn rík red fyri Englandi. hann var fyſtr einvallds konúngr yfir Englandi ſinna kynsmanna. Þat var á dögum Haralldz hins hárfagra Noregs konúngs. Eptir hann var konungr í Englandi ſon hans Játvardr, hann var fadir Adalſteins hins ſigrſæla, fóſtra Hákonar hins góda. I þenna tíma tók Adalſteinn konúngdöm í Englandí eptir faudur ſinn. Þeir voro fleiri brædr ſynir Játvarz.

Adalſteinn ſendi menn til Noregs á fund Harallds konungs, med þeſs konar ſending, at ſendimadr geck fyrir konung, hann ſelr konungi ſverd gullbúit med hiolltum oc medalkafla, oc oll umgerd var búin med gulli oc ſilfri, oc ſett dýrligum gimſteinum. Sendimadrinn vendi ſverds hiölltunum til konungſins, oc mællti, her er ſverd, er Adalſteinn konungr ſendi þer oc mællti, at þú ſkylldir vid taka. Tók konungr medalkaflann

[1]) *Ælfredus cognomento* potens, *primus ſuae ſtirpis, ſingulari poteſtate Angliæ imperitavit; id vero incidit in tempora Haralldi* pulchricomi, *Norvegiæ regis. Alfradum in regno ſecutus eſt Edvardus, pater Adalſteinis* victorioſi, *qvi nutricius erat Haconis* boni, *& regnum Angliæ* [2]) *hac tempeſtate, poſt obitum patris, capeſſivit. Erant vero plures fratres ex patre Edvardo.*

Adalſteinus legatos miſit in Norvegiam, Haralldum Regem, qvibus id dedit negotii, ut Regem accedens Legatus, gladium ei porrigeret, & capite & manubrio aureum, cujus vagina auro & argento tota erat ornata, nec non pretioſis interſtincta gemmis. Porrexit gladii capulum Legatus: « *En,* « *inqviens, gladium qvem dixit Adalſteinus* « *Rex, ut Tu caperes.* » *Prehendit manubrium gladii Rex; qvo facto, haud mora Legatus:* « *Jam, inqvit prehendiſti (gla-* « *dium*

[1]) *Anno* 872 *factus eſt rex. Torfeus.*

[2]) *Anno* 924. *Secundum Polydorum Virgilium Ao.* 926. *Deceſſit Ao.* 942. *Chronicon Auguſtiuenſe Ao.* 925 *imperare coepiſſe vult. Dunelmenſis autem Simon (&) Rudolfus de Diceto Anno* 940 *obiiſſe tradunt: qvæ cum hac relatione inter ſe collata amicè conſentiunt. Torfeus.*

alkaflann, oc þegar mællti ſendimadrinn: Nú toktu vid ſverdino, ſem varr konungr villdi, oc nú ſkallto vera þegn hans, er þú tokt vid ſverdi hans. Haralldr konungr ſkildi nú at þetta var med ſpotti gert; enn hann villdi enſkis manns þegn vera: enn þó minntiz hann þeſs, ſem hans háttr var, at hvert ſinn er ſkiót ædi edr reidi lióp á hann, at hann ſtillti ſik fyrſt, oc let ſva renna af ſer reidina, oc leit á ſaker úreidr, Nú gerir hann enn ſva, oc bar þetta fyrir vini ſina, oc finna þeir allir ſaman her rád til, þat er fyrſta, at láta ſendimenn heimfára úſpillta.

"dium) *prout prehenſum voluit Rex noſter; A. D. "jamqve ei eris ſubditus, utpote qvi ejus te- "nuiſti gladium.*" *Animadvertit Haralldus Rex, ſibi hoc in contumeliam eſſe factum, qvi nullius imperio voluit ſubjici. Haud tamen oblitus eſt, quod more atqve longa conſvetudine apud eum erat receptum, ut quoties ſubita ira aut furor ingruebat, furorem compeſceret, iramqve ſineret deferveſcere, qua vacuus res (accuratius) penſitabat. Hujus moris etiam nunc tenax, rem dictam communicabat cum amicis, qvibus omnibus placuit id conſilii primum arripiendum, ut Legatis illæſis daretur domum redeundi venia.*

FERD HAUKS TIL ENGLANDS.

Annat ſumar eptir ſendi Haralldr konungr ſcip veſtr til Englands á fund Adalſteins konungs, oc feck til Stýrimann Hauk Hábróc; hann var kappi mikill, oc hinn kiærſti konungi: hann feck i hönd hönom Hákon ſon ſinn. Háukr fór þá veſtr til Englands, oc fann konung í Lundunom. Þar var þá bod fyrir oh veizla virdulig. Haukr ſagdi ſínom mönnom, þá er þeir koma at höllinni hvernog þeir ſkolo hátta inngongonni; ſegir, at ſá ſkal ſídarſt útganga, er fyrſt gengr inn, oc allir ſtanda jamnfram fyrir bordinu, oc hverr þeirra hafa ſverd á vinſtri hlid, oc feſta ſva yfirhöfnina at eigi ſiái ſverdit. Sídan gánga þeir inn í höllina; þeir voro XXX manna. Geck Haukr

ITER HAUKI IN ANGLIAM.

Proxima ſeqventi æſtate, in Angliam miſit Rex Haralldus navem, cui ducem præfecit Haukum, *dictum* Habrock, *eximiæ fortitudinis virum, Regiqve amiciſſimum. Huic filium* Hakonum *tradidit. Occidentem verſus in Angliam, vectus Haukus, Londini Regem (Adalſteinum) invenit, ubi freqvens (Regeqve) dignum ſtructum erat convivium. Ad aulam Regiam cum ventum erat, ſuos docuit Haukus ordinem modumqve, quo eam ingrederentur, mandans, ut poſterior egrederetur, qvi prior intraſſet, ut longo ordine ante menſam ſe ſiſterent, æqvali ab illa ſpatio omnes, ut ſiniſtrum latus gladiis cincti eſſent ſinguli, ſed togis ita induti, ut gladii non viderentur. Poſtea aulam intrant, viri numero triginta. Hic Regem accedens* Haukur

A. D. 931. Haukr fyrir konung, oc qvaddi hann; konungr bidr hann vel kominn. Þá tók Haukr sveininn Hákon, oc setr á kne Adalsteini konungi; konungr ser á sveininn, oc spyr Hauk, hví hann ser sva. Haukr segir: Haralldr konungr bad þick fóstra hönom ambáttar barn. Konungr vard reidr miöc, oc greip til sverds, er var hiá hönom, oc brá, sva sem hann villdi drepa sveininn. Haukr mællti: knesett hefir þú hann nú, oc máttu myrda hann, ef þú vill; enn eigi munto med því eyda öllom sonom Haralld konungs. Geck Haukr sídan út, oc allir hanns menn, oc fara leid sína til scips, oc hallda í haf, er þeir voro at því búnir, oc komo aptr til Noregs á fund Harallds konungs, oc líkadi hönom nú vel; þvíat þat er mál manna, at sá væri útignari, er ödrum fóstradi barn. Í þvílíkum vidsciptum konunga fannz þat á, at hvarr þeirra vill vera meiri enn annarr, oc vard eigi misdeili gert tignar þeirra at helldr, fyrir þessar sakir; hvartveggi var yfirkonungr síns ríkis til daudadags.

Haukus, salute eum impertit, ipse à Rege salvere jussus, qvo facto, puerum Hakonum genubus Adalsteini imponit Haukus. Puerum intuitus Rex, Haukum interrogat, qvid hoc sibi vellet. "Haralldus Rex, respondit Haukus, jubet te, hunc (ei) ex pellice serva natum educare filium." Ira accensus Rex, gladium prope positum arripit stringitqve, puerum velut occisurus. "Genu tuo puerum imposuisti, inqvit Haukus, jam, si lubet, per me jugules; omnes Haralldi Regis filios hoc tamen ictu non es occisurus." Qvo facto, aula exit Haukus, suis omnibus comitatus, reversusqve ad naves, mari se committit, cum ad id parata erant omnia. In Norvegiam redux, Regem Haralldum adiit, cui prout gesta erat res jam apprime placuit. Ore enim vulgi fertur, inferioris dignitatis eum esse censendum, qvi alterius educaverit prolem. Mutua hæc, qvæ Reges intercesserat, æmulatio indicio fuit, id studuisse utrumqve, ut alterum alter antecelleret. Neutrius tamen, ob hanc rem, controversa aut imminuta est dignitas. Ad diem supremum, sui uterqve regni summus erat imperans.

SKIRDR HAKON ADALSTEINS FOSTRI.

Adalsteinn konungr let skíra Hakon, oc kenna retta trú, oc góda sido med allsconar íþrottom. Adalsteinn konungr unni

HAKONUS, ADALSTEINI ALUMNUS, BAPTISMO LUSTRATUS.

Hakonum baptismo lustratum, religione Christianorum initiari, nec non decoris moribus, corporisqve ac armorum exercitiis, erudiri curavit Rex Adalsteinus. Adalsteino

ni hönom ſva mikit meira enn öllom frændom ſinum, oc út í frá unni honom hver madr annara; hann var vitr madr oc ordſniallr, oc vel criſtinn. Adalſteinn konungr gaf Hákoni ſverd þat er hiölltinn voro or gulli, oc medalkaflinn; enn brandrinn var þó betri: þar hió Hákon med kvernſtein einn til augans; þat var ſídan kallat kvernbítr. Þat ſverd hefir beſt komit til Noregs; þat átti Hákon til daudadags.

no, præ omnibus, qvi ei conſaogvinitate jungebantur, carus erat (*Hakonus*) *gratusqve & acceptus cunctis aliis.* Adalſteini *deinde cognominatus eſt* Alumnus. *In ſtudiis artibusqve, qvem militem commendant, nec non corporis ſtatura, robore & pulcritudine alios longe antecelluit, prudentia præterea, eloqventia atqve religionis Chriſtianæ ſtudio commendabilis. Hakonum donavit Adalſteinus Rex gladio, cujus caput manubriumqve ex auro erat, ſed ipſum tamen longe præſtantius ferrum; hoc enim lapidem molarem ad medium ſecuit Hakonus; qvare poſtea* Kværnbitur (*molæ ſector*) *dictus eſt ille gladius, omnium qvos habuit Norvegia, præſtantiſſimus, qvemqve ad diem vitæ ſummum ſervavit Hakonus.* A. D.

FRA ADALSTEINI ENGLA KONUNGI.

Enn er Adalſteinn hafdi tekit konóngdóm, þá hófuz upp til úfridar þeir höfdíngíar er ádr höfdu látid ríki ſín fyri þeim lángfedgum, þótti nú ſem dælſt mundi til at kalla er úngr konungr red fyri ríki; voro þat bædi Bretar, oc Scotar, oc Irar. Enn Adalſteinn konúngr ſafnadi herlidi at ſer, oc gaf mála þeim mönnum öllum er þat villdu hafa til fefángs ſer, bædi útlendzkum ok innlendzkum. Þeir brædr Þórólfr oc Egill Skallagrims Synir helldu ſudr fyri Saxland oc Flæmíngialand, þá ſpurdu þeir at Englands konúngr

DE ADALSTEINO ANGLORUM REGE.

Adalſteine imperium adeptô, res novas moliri cœperunt dynaſtae, qvibus ditiones a majoribus ipſius fuerant ademtæ; nunc facillimum rati eas repetere, qvando regno præerat rex adoleſcens: hi erant & Britones, & Scoti, & Hyberni. Adalſteinus autem copias ſibi contraxit, præbuitqve ſtipendia omnibus, exteris & indigenis, qvi hoc pacto rem facere cupiebant. Thorolfus & Egillus fratres, Saxoniam Flandriamqve meridiem verſus prætervecti, rumorem inaudiunt,

A. D. úngr þóttiz lids þurfa, oc þar var ván fefángs mikils, gera þeir þá þat rád at hallda þángat lidi ſínu. Fóro þeir þá um haſtid til þeſs er þeir komu á ſund Adalſteins konúngs. Tók han vel vid þeim, oc leizt ſua á at lidſemd mikil mundi vera at fylgd þeirra, verdr þat brátt í rædum Englands konúngs, at han býdr þeim til ſín, at taka mála, oc geraz landvarnarmenn hans. Semia þeir þat ſín í milli, at þeir geraz menn Adalſteins. England var kriſtid, oc hafdi lengi verit, þá er þetta var tídenda. Adalſteinn konúngr var vel kriſtinn, han var kalladr Adalſteinn hinn *trúfaſti*. Konúngr badi Þórólf oc þá brædr at þeir ſkylldu láta primſignaz, þvíat þat var þá mikill ſidr bædi med kaupmönnom, oc þeim er á mála gengu med kriſtnum mönnum, þvíat þeir menn, er primſignadir voro, höfdu allt ſamneyti vit kriſtna menn oc ſva heidna, enn höfdu þat at atrúnadi er þeim var ſkapfelldazt. Þeir Þórólfr oc Egill gerdu þat epter bæn konúngs, oc letu primſignaz bádir, þeir höfdu þar CCC. ſinna manna, þeirra er mála tóku af konóngi.

unt, quod Angliæ rex auxiliis indigere ſibi videretur, quodqve ibi ampla ſpes lucri ſe offerret. Idcirco agmine ſuo eò proficiſci conſtituunt. Eodemqve autumno curſum ad regem Adalſteinum pertendunt. Rex eos bene accipit, & jam ex aſpectu intelligens, opem ipſorum magni fore momenti, nihil cunctatur inſerere ſermoni invitationem, ut accipiant ab ſe ſtipendia, finibusqve tuendis præficiantur: Ita inter ipſos convenit, ut regis in miniſterium ſe darent. Anglia jam diu addicta erat religioni chriſtianæ, eamqve ipſe rex Adalſteinus diligenter colebat, unde & Religioſi *cognomen meruit: Hic à Thorolfo & fratre poſtulavit, ut prima (ſancta crucis)* ſignificatione *ſe facerent initiari; quæ conſvetudo id temporis inter mercatores & homines, ſtipendia chriſtiana adeuntes, cluebat: Nam primæ ſignationis compotes omni, cum chriſtianis gentilibusqve, commercio utebantur: tenebant vero in religione, quod maxime ad eorum erat animum. Thorolfus & Egillus regis petitioni hoc dabant, ut ambo primam ſignationem admitterent. Habebant ibi CCC. ſuarum, qui & ſtipendia ab rege capiebant.*

FRA OLAFI SKOTA KONUNGI.

Oláfr *Raudi* het konúngr a) á Skotlandi, hann var Skozkr at faudr-kyni, enn

DE OLAFO SCOTORUM REGE.

Regnebat in Scotia Olaus cognomento Rufus, *paterno genere Scotus, materno* [illegible] *Danus*

a) í Skotlandi. Guelf. Hol. Jör. J. P.

enn Danſkr at módur-kyni, oc kominn af ætt Ragnars *Lodbrókar*, hann var ríkr *b*) madr. Skotland var kallat þridiúngr ríkis vid England- Nordimbraland er kallad fimtúngr Englands, oc er þat nordazt næzt Skotlandi fyri auſtan, þat höfdu haft at fornu Dana konúngar; Jórvík er þar höfudſtadr, þat ríki átti Adalſteinn, oc hafdi ſett yfir Jarla tva, het annar Alfgeirr, enn annarr Gudrekr. Þeir ſátu þar til landvarnar, bædi fyri ágángi Skota, oc Dana *c*) eda Nordmanna, er miög heriudu á landit, oc þóttuz eiga tilkall mikit þar til lands, þvíat á Nordimbralandi voro þeir einir menn, ef nockut var til. at Danſka ætt átti at faderni eda móderni, enn margir hvarirtveggiu. Fyri Bretlandi redu brædr ij, *d*) Hríngr oc Adils *e*), oc voro ſkattgilldir undir Adalſtein konúng, oc fylgdi þat þá er þeir voro her med konúngi, at þeir oc þeirra lid ſkýlldu vera í brióſti í fylkíng, fyri merkium konúngs, voro þeir brædr hinir meſtu herrmenn, oc eigi allúngir menn. Elfrádr hinn ríki hafdi tekit alla ſkattkonúnga af nafni oc velldi, hetu þeir þá Jarlar, er ádr voro

A. D. *Danus ex ſtirpe Ragnaris* Lodbrok (*hirſutè braccati*): *is erat vir opulentus, Scotia ad regnum Angliæ* (*collata*), *pro triente habebatur. Northumbria qvinta pars Angliæ cenſetur: ea finium Angliæ ſeptentrionalium ultima, & Scotiæ ad orientem proxima eſt; tenuerant olim reges Daniæ:* Jórvika (*Eboracum*) *caput provinciæ; erat autem hæc in dominio Adelſteini, qvi ei præpoſuerat Comites duos, Alfgeirem & Gudrecum. Hi ſedebant ibi ad regionem tuendam, a Scotorum, Danorum, Norvegorumqve invaſionibus, qvi eam armis infeſtabant, & jure repetere ſibi videbantur, nam hi ſoli erant incolæ Northumbriæ, ſi modo ulli erant, qvi paternum maternumve genus, aut etiam utrumqve a Danis haberent. Terræ Britonum fratres duo, Hringus & Adils, præerant, Adalſteini vectigales, & qvibus inſuper locus, cum regem in bello ſeqverentur, in ipſa fronte aciei ante regia ſigna, cum ſua manu erat deſignatus: hi ſumma pollebant virtute bellica, ſed jam ætatis florem erant egreſſi. Rex Elfradus* potens *cunctis regibus tributariis nomen & poteſtatem ademerat; ita Comites appellabantur, qvi antea reges, & regii*

b) kongr, *rex.* Omnes præter Kálf.
c) Hæc usqve ad, FYRI BRETLANDI, Guelf. Hol. Jör. J. P. ignorant.
d) Hængr. Guelf. Hol.
e) Arís Jör.

A.D. voro konúngar eda konúnga synir, hellz þat allt um hans æfi, oc Játvardar sonar hans. Enn Adalsteinn kom úngr til ríkis, oc þótti af honum minni ogn standa, gerduz þá margir *f*) ótryggir, þeir er ádr voro þiónostufullir.

AF LIDS SAMANDRÆTTI.

926. 937. Oláfr Skotakonúngr dró saman her mikinn, oc fór sídan sudr á England, enn er hann kom á Nordimbraland fór han allt herskilldi. Enn er þat spurdu Jarlarnir er þar redu fyri, stefna þeir saman lidi, oc fara móti konúngi. Enn er þeir finnaz vard þar orrosta mikil, oc lauk sva, at Oláfr konúngr hafdi sigr, en Gudrekr Jall fell, enn Álfgeirr flýdi undan, oc mestr hluti lids þess er þeim hafdi fylgt, ok brott komz or bardaga, feck Álfgeirr þá enga vidstödu, lagdi Oláfr konúngr þá allt Nordimbraland undir sik. Álfgeirr fór á fund Adalsteins konúngs, oc sagdi honum úfarar sínar. Enn þegar er Adalsteinn konúngr spurdi, at herr sva mikill var komin í land hans, þá gerdi hann þegar menn frá ser, oc stefndi at ser lidi, gerdi ord Jörlum sínum, oc ödrum ríkismönnum, sneri konúngr þegar á leid med

gii principes fuissent: id per totam ipsius & filii Jatvardi ætatem tenuit. Adalsteinus vero puer adiit imperium, atqve ideo minus formidabilis habebatur; tunqve multorum fides, qvi antea fuissent obseqviosi, coepit vacillare.

DE COMPARATIONE COPIARUM.

Olaus Scotorum rex ingenti exercitu contracto in Angliam, austrum versus, trajecit, atqve advectus in Nordymbriam, infesto agmine grassatus est. Qvod ubi nuntiatur Comitibus, provinciæ illius præfectis, milite convocato, regi obviam tendunt. Qvem ubi conveniebant, aspera fiebat pugna; cujus hic fuit exitus, ut, victore Olao Rege Comes Gudrekus caderet Alfgeirr vero cum maxima copiarum parte, cui fugæ dabatur occasio, terga vertens, nullum subsistendi locum inveniret. Deinde Olaus rex totam Nordymbriam sibi subjecit. Alfgeirr regem Adalsteinum contendit, & cladem suam ipsi exposuit. Rex vero Adalsteinus, comperto, qvod hostis tam numerosus regionem intrasset, missis hominibus militem sibi accivit, Comitesqve suos speciatim, & cæteros dynastas officii admonuit. Ipse iter e vestigio,

f) ótrúr vid hann — *ergà illum.* Guelf. Hol. Jör. J. || ólmir, *feroces facti sunt multi.* P.

med þat lid er hann feck, oc fór í mót g) Skotum. Enn er þat spurdiz, at Oláfr Skotakonúngr hafdi fengit sigr, oc hafdi lagt undir sik mikinn hluta af Englandi, hafdi hann þá her miklu meira enn Adalsteinn, enn þá sótti til hans mart ríkismanna. Enn er þetta spyria þeir Hríngr oc Adils, höfdu þeir samandregit lid mikit, þá snúaz þeir í lid med Olafi konúngi, höfdu þeir þá úgrynni lids. Enn er Adalstein spurdi þetta allt, þá átti hann stefnu vid höfdíngia sína oc rádamenn. leitadi þá epter hvat tiltækiligazt væri. sagdi þá allri alþýdu greiniliga þat er hann hafdi frett um athöfn Skotakonúngs. oc fiölmenni hanns, allir mælltu þar eitt um, at Álfgeirr Jarl hafdi hinn vesta hlut af, oc þótti þat til liggia at taka af honum tignina. Enn sú rádagerd stadfestiz, at Adalsteinn konúngr skylldi fara aptr, oc fara á sunnanvert England. oc hafa þá fyri ser lidsafnat nordr eptir landi öllu, þvíat þeir sá elligar mundi seint safnaz fiölmennit, sva mikit sem þyrfti, ef eigi drægi konúngr siálfr ar lidit. Enn sá herr er þar var samankominn, þá setti konúngr þar yfir höfdíngia Þórólf oc Egil, skylldu þeir ráda fyri því lidi er víkingar höfdu þángat haft til konúngs, Enn Álfgeirr siálfr hafdi þá enn forrád sins lids. Þá feck kon-

gio, cum copiis qvas accqvirebat, ingressus, adversus Scotos tendit. Ubi autem fama dimanaverat, regem Scotorum Olaum victoria potitum, magnam sibi partem Angliæ subegisse, etiam Adalsteini numero longe prævalere, multos vero adhuc dynastas ad illum contendere: hac ubi fama ad Hringum & Adilsem pervenit, cum numerosis, qvas contraxerant, copiis ad regem Olaum transierunt; ita Olai exercitus infinita constabat multitudine. Qvæ omnia cum ad aures Adalsteini essent allata, cum principibus viris, atqve consiliariis colloqvium habuit, qværens qvid inceptum foret optimum; universa concioni ordine narrat, qvod de molitionibus numeroqve Scoti acceperat. Omnes uno ore affirmabant Alfgeirem Comitem maximam culpam admisisse, planeqve meruisse, ut ab imperio removeretur. De cetero ea stetit sententia; ut rex Adalsteinus reverteret, atqve in australes fines Angliæ pergeret: inde ex toto regno septentrionem versus opportune ageret delectum; intelligebant enim, aliter sero comparatum iri militem, pro re freqventem, nisi rex ipse conduceret. Qvi vero ibi convenerat exercitus, ei rex duces imposuit Thorolfum & Egillum, qvi (etiam) ducerent auxilia piratica: Alfsgeirus suis adhuc præerat copiis. Tribunos porro, qvos idoneos A. D. 926. 937.

g) Oláfi konúngi, *Olaum regem.* lid. J. P.

A. D. 926. 937. konúngr enn fveitarhöfdíngia þá er honum fýndiz. Enn er Egill kom heim af ftefnunni til felaga finna, þá fpurdu þeir, hvat hann kynni at fegia þeim tídenda frá Skotakonúngi, hann kvad.

Olafr of kom jöfri
Ott vig á bak flótta
Þíng-harnan fra ek þingil
Þann er felldi annan.
Glapftígu let gnóga
*) Godrekr á mó trodna
Jörd fpenr Engla fkerdir
Alfgeirs und fik hálfa.

Sídan gera þeir fendimenn til Ólafs konúngs oc finna þat til erenda at Adalfteinn konúngr vill *h*) hafla honom völl, oc bióda orrofto ftad á *i*) Vinheidi *k*) vid Vinufkóda, oc hann vill at þeir heri eigi á land hans, enn fá þeirra rádi ríki á Einglandi er figradiz í orrofto, lagdi til vikuftefnu um fund þeirra, enn fá bídi annars viku er fyrr kemr. Enn þat var þá fidr þegar konúngi var völlr hafladr, at hann fkylldi eigi heria at fkamlaufu, fyrr enn orrofto veri lokit. Gerdi Ólafr konúngr fva, at hann ftaudvadi her finn, oc heriadi ecki, oc beid til ftefnudags, þá flutti hann

idoneos putabat, rex conftituit. Egillum a conventu reverfum, fui interrogabant, qvid novi de Scotorum rege haberet fibi dicere? hic cecinit:

Olaus compulit Jarlum
Citâ pugnâ ad averfam fugam;
Durum occurfu accepi regem illum,
Qvi alterum proftravit.
Scæva (infelicia) fatis veftigia
Godrecus arenæ dedit impreffa:
Ditionem redigit Anglorum vaftator
Alfgeiris fub fuam poteftatem dimidiam.

Deinde (fratres) mittunt ad Olaum regem legatos, & hanc inveniunt legationis caufam, qvod rex Adalfteinus, campum ipfi per corylam definire, *locumqve prælii, in tesqvis* Vinæ *apud fylvam* Vinæ, *offerre velit, terram autem fuam ab eo nolit populari: is Angliæ imperet, qvi prælio fuperior evadat: diem prælio dici unâ hebdomada (exeunte), tamdiu qvi prior venerit, alterum exfpectet. At eo temporum confvetudo erat, ut regi* corylâ circumfcripto, *non liceret fine infamia populari, priusqvam finito (illo) prælio. Huic confvetudini obtemperans Olaus rex, continuit exercitum, atqve a popalationibus abfiftens, diem (prælio dictum) exfpectavit; exercitum vero ad* Vinheidam

*) Gudrodr Iid. Godriódr. O.
h) bálfa I. N. R. mox, þeim, *iis*, Scotis, Jör.
i) Vinnu-heidi. Jör.
k) á Vinufkogi, *in fylva* &c. Guelf. Hol.

hann her sinn til Vinheidar. Borg einstód fyri nordan heidina, settiz Óláfr konúngr þar í borgina, oc hafdi þar mestan hlut lids síns, þvíat þar var út í frá herud stór, oc þótti honum þar betra til atflutnínga um faung þau er herrinn þurfti at hafa. En hann sendi menn sína upp á heidina, þar sem orrostostadarinn var ákvedinn, skylldu þeir taka þar tiallstadi, oc búaz þar um ádr herrinn kvæmi, Enn er þeir menn kvomu í þann stad, er völlrinn var hasladr, þá voro þar settar upp heslisteingur allt til ummerkia, þar er sá stadr var, er orrostan skylldi vera þurfti þann stad at vanda, at hann veri slettr, er myklum her skylldi fylkia, var þar oc sva, er orrostostadrinn skylldi vera, at þar var heidr slett. Enn annan veg frá fell á ein, enn á annan veg fra var skógr mikill. *l*) Enn þar er skemst var milli skógarins oc árinnar, oc var þat miög laung leid, þar höfdu tialldat menn Adalsteins konúngs, oc stódu tiaulld þeirra allt milli skógarins oc árinnar. *m*) Þeir höfdu sva tialldat, at eigi veri menn í hinu þridia hveriu tialldi, oc þó fáir í einu. En

E 3 er

heidam *duxit. Urbs quædam apud tesquas a septentrione sita erat: eò rex Olaus cum maxima copiarum parte concessit, atque ibi (medio tempore) agitavit: Nam spatiosa circum jacebant territoria, unde commeatum videbat facilius posse subvehi. Quosdam vero suorum in tesqva prælio destinata, ad locum tabernaculis capiundum, atque cetera in adventum copiarum accommodanda, præmisit. Qui cum in locum definitum venirent, campum pugnæ, erectis (metarum vice) perticis corylaceis circumscriptum offendunt. Planities maximè, ubi magnæ acies instruendæ, erat spectanda: talis etiam hic locus, æqvor nempe apertum fuit. Inde ab una parte flumen, saltus ingens ab altera. Interstitio saltus & fluminis, qua minimum, utcunqve satis magnum patebat, Adalsteiniani tetenderant; omneqve istud spatium tentoriis erat occupatum: ita (tot) vero tentoria posuerant, ut pauci qvidem in uno ceterorum, at in tertio qvoqve nemo habitaret.* A. D. 926. 937.

Qvi

l) Skamt frá ánni var hæd mikil. enn á hædinni tiölldudu menn Adalst. kóngs &c. *Prope ex amne extabat collis spatiosus, in qvo colle Adalsteiniani tendebant.* Jörund. || Enn skamt frá ánni var enn á. enn á heidinni tiölldudu &c. *At prope ab hoc amne, alius etiam amnis aberat, sed in colle tendebant* &c. Guelf. Hol.

m) men Scota kóngs tiölldudu fyri nedan hædina, *viri Scotorum regis sub colle tendebant.* Jör. Omnibus qvæ intercedunt perperam exclusis.

A. D. 926. 937. er menn Óláfs konúngs komu til þeirra. Þá höfdu þeir fiölment fyri framan tiölldin aull, oc nádu þeir ecki in at gánga, Saugdu menn Adalsteins at tiölld þeirra veri aull full af mönnum, sva at hvergi nær hefdi þar rúm lid. þeirra. Enn tiölldin stódu sva hátt, at ecki mátti yfir upp siá, hvart þau stódu mörg eda fá á þycktina. Þeir hugdu at þar mundi vera herr mannz. Óláfs konúngs menn tiölldudu fyri nordan höslunar, oc var þangat allt nockur af hallt. Adalsteins menn sögdu oc annan dag frà ödrum, at konúngr þeirra mundi þá koma, eda vera komin í borg þá er var sunnan undir heidinni. Lid dróz til þeirra bædi dag oc nótt. Enn er stefna su var lidin er akvedit var þá senda menn Adalsteins eyrendreka á fund Óláfs konúngs med þeim ordum, at Adalsteinn konúngr er búinn til orrosto, oc hefer her allmikinn. Enn hann sendir Óláfi konúngi þau ord, at hann vill eigi at þeir geri sva mikit mannspell sem þá horfdiz til, bad hann helldr fara heim í Skotland, enn Adalsteinn vill fá honom at vingiöf skillíng silfurs af plógi hverium, um allt ríki sitt, oc vill at þeir leggi med ser vináttu, Enn er sendimenn koma til Olafs konúngs, þá

Qui, cum adirent eos homines Olai regis, freqventes præ tentoriis omnibus constituti, ingressu hos prohibebant: dicentes omnia tentoria milite referta esse, tantum abesse, ut copias universas capiant. Tentoria vero in loco tam edito fixa erat, ut prospectu super ea directo, perspici neqviret, multa an pauca in latitudinem starent. Credebant itaqve Olavitani immanes esse copias. Ipsi a septentrione hastis corylaceis, campo modice declivi tendebant. Adalsteiniani diem de die (qvotidie) jactabant, regem vel venisse, vel jam venturum esse, in urbem ad radices tesqvarum a meridie sitam: interea dieqve ac nocte miles ad eos aggregabatur. Lapso vero tempore qvod constitutum erat, ad regem Olaum legatos amandant; qvi Adalsteinum cum copiis ingentibus prælio accinctum stare, denuntient: hæc se Olao regi, verbis ipsius, dicenda habere; nolle ut, qvò res præsens spectet, eam inter se stragem edant; rogare ut in Scotiam potius redeat: ita ex singulis totius regni aratris, unum [2]) soli-dum *argenti, muneri, pignorique amicitiæ contrahendæ, offerre. Venientibus legatis, Olaus rex coeperat copias in aciem educendas*

[2]) SKILLÍNGR *a* skiölldr *derivatur, ex plausibili sententia Theodori Arnoldi, in* Englisch Wörterbuche, *qvod olim scuti figura in hoc numismate impressa fuerit.*

þá tók hann at búa her sinn oc ætlád at ad rída. Enn er sendimenn báru upp erendi, þá staudvadi konúngr ferd sína þann dag, sat þá í rádagerd, oc höfdingiar hans med honum. Lögdu menn þa allmisjafnt til. Sumir fýstu miök at þenna kost skylldi taka, sögdu at þat var þá ordin hin mesta fremdar ferd, at þeir færi heim, oc hefdi tekit gialld sva mikit af Adalsteini. Sumir löttu, oc sögdu at Adalsteinn mundi bióda miklu meira í annat sinn ef þetta veri eigi tekit, oc var sú rádagerd stadfest. Þá bádu sendimenn Óláf konúng, at gefa ser tóm til at þeir hitti enn Adalsteinn konúng, oc freistadi ef hann villdi enn meira gialld af hendi reida til þess at fridr veri. Þeir beiddu grida einn dag til heimreídar, enn annan til umráda, enn hinn þridia til aptrferdar. Konúngr iátadi þeim því. Fara sendimenn heim, oc koma aptr hinn þridia dag sem ákvedit var, segia Óláfi konúngi, at Adalsteinn vill gefa allt slíkt sem hann baud fyrr, oc þar um fram til hutskiptiss lidi Óláfs konongs, skillíng manni hverium friálsbornum, en mörk *n*) sveitarhöfdíngia hverium, þeim er redi fyri xij. mönnum eda fleirum, enn mörk gullz hirdstióra hverium, enn v. merkr

das instruere, at mandatis expositis, eo die iter sistebat: consilium autem cum amicis agitabat. Varie in hanc rem consultum: aliis ad conditionem accipiendam vehementer hortantibus, quod tum dicerent summum decus expeditione partum esse, cum, tantis ab Adalsteino sumtis stipendiis, domum redirent: dissvadebant alii, hoc repudiatô Adalsteinum multo plus oblaturum affirmantes. Ea sententia stetit. Tunc legati sibi ab Olao rege petebant tempus iterum conveniendi Adalsteinum, tentandique si majori stipendio pacem vellet redimere: inducias in tres dies rogabant, unam reditioni (ad suos), alteram deliberationi, tertiam retroitioni ad Olaum regem). His impetratis ad suos abeunt; tertia vero die, uti dictum erat, redeuntes, nuntiant Olao regi, Adalsteinum omne, quod prius erat pollicitus, solvere velle, & insuper ad distributionem inter copias Olai regis, solidum *viritim in milites gregarios ingenuos; selibram (argenti) viritim in tribunos manipulorum, qui duodecim viris aut amplius præessent; selibram auri in prætores singulos, at in Comites singulos qvinqve selibras auri. Hæc*

A. D. 926. 937.

n) gullz, *auri* add. Guelf. Hol. J. P. Auri selibra valuit 32 Imperiales, ex Glossa in H.

A. D. 926. 937. merkr gullz jarli hverium. Sídan let konúngr þetta upp bera fyri lid ſitt. Var enn ſem fyrr, at ſumir lauttu enn ſumir fýſtu. Enn at lyktum veitti konóngr orſkurd, ſegir at þenna koſt vill hann taka, ef þat fylgir, at Adalſteinn konúngr lætr hann hafa Nordimbra land allt, med þeim ſköttum oc ſkylldum er þar liggia. Sendimenn bidia enn freſta um þria daga, oc þat med, at Óláfr konúngr ſendi þá menn ſína, at heyra ord Adalſteins konúngs, hvart hann vill eda eigi þenna koſt, ſegia at þeir hyggia, at Adalſteinn konúngr mundi láta fátt vidnema at ſættin tækiſt. Óláfr konúngr iátti þvi, oc ſendi menn ſína til Adalſteinſ konúngs. Rída þá ſendimenn allir ſaman, oc hitta Adalſtein konúng i borg þeirri er var næſt heidinni fyri ſunnan. Sendimenn Óláfs konúngs bera upp erendi ſín fyri Adalſteinn konúng, oc ſættabod. Adalſteins konúngs menn ſögdu oc med hveriu þeir höfdu farit til Óláfs konúngs, oc þat med, at þat var rádagerd vitra manna at dvelia ſva orroſto, medan konúngr kæmi eigi. Enn Adalſteinn konúngr veitti ſkiótan orſkurd um þetta mál, oc ſagdi ſendimönnum ſva. Berit þaug ord min Óláfi konungi, at ec vil gefa honum orlof, til þeſs at fara heim til Skotlandz med lid ſitt, oc gialldi hann aptr ſe þat allt, er hann tók upp at raungu her í landi

Hæc rex copiis proponi fecit; evenit qvod prius, ut pars ſvaderet, alii diſſvaderent. Tandem rex Olaus pronuntiat conditionem ſe accepturum, cum hac clauſula, ſi rex Adalſteinus totam ſibi cedat Nordimbriam, cum tributis univerſis & præſtationibus eò pertinentibus. Legati ſpatium tridui ſibi repoſcunt, & inſuper, ut Olaus ſecum ableget qvosdam ſuorum, qui coram audiant ſententiam Adalſteini, velit necne hanc conditionem: ſe credere affirmant, Adalſteinum pauciſſima, ut pax conveniat, detrectaturum. Rex Olaus annuens, ſuorum qvosdam ad Adalſteinum amandat. Utriqve legati unà digreſſi, Adalſteinum offendunt in urbe tesqvis á meridie proxima. Legati Olai, qvæ in mandatis habebant, & leges pacis ab Olao latas, Adalſteino exponunt: nec minus legati Adalſteini ſignificant, qvas (pacis obtinendæ) conditiones Olao regi tuliſſent; hoc vero cordatiorum fuiſſe commentum, ad prælium in ipſius abſentia differendum. Sed Adalſteinus ſine mora de hac re ſententiam ferens, legatis ita dixit; Hæc mea verba Olao regi ferte, qvod veniam ipſi dem copias in Scotiam reducendi; qvæ vero in hoc regno injuria cepit, ea reſtitui. Deinde pacis foedera inter regna noſtra ſanciamus. neuter-

landi. Setium her ſidan frid í millum landa varra, oc heri hvariger á adra. Þat ſkal oc fylgia, at Óláfr konúngr ſkal geraz minn madr, oc halda Skotland af mer, oc vera undirkonúngr minn. Farit nú, ſegir hann, aptr, oc ſegit honum ſvabúit. Sendimenn ſneru aptr leid ſína þegar um kvelldit, oc komu til Óláfs konúngs nærr midri nótt, vöktu þá upp konung. oc ſögdu honum þegar ord Adalſteins konóngs. Konúngr let þegar kalla til ſín Jarlana, oc adra höfdingia, let þá ſendimenn koma til, oc ſegia upp erendiſslok ſín, oc ord Adalſteins. Enn er þetta var kunnigt gert fyri lidsmönnum, þá var eitt ordtak allra, at þat mundi fyri liggia at búaz til orroſto. Sendimenn ſögdu oc þat med, at Adalſteinn hafdi fiölda lids, oc hann hafdi þann dag komit til borgarinnar ſem ſendimenn komu. Þá mælti Adils Jarl. Nú mun þat framkomit, konúngr, ſem ec ſagda, at ydr mundu þeir reynaz braugdóttir hiner Enſku. Höfum ver her ſetid lánga ſtund, oc bedit þeſs er þeir hafa dregit at ſer allt lid ſitt. enn konúngr þeirra mun verit hafa hvergi nærr, þá er ver komum her. Munu þeir nú hafa ſafnat lidi miklu ſidan ver ſettumz. Nú er þat rád mitt, konúngr, at vid brædr rídim þegar fyri í nótt med ockru lidi, má þat vera at þeir óttiz nú ecki at ſer, er þeir

neuterqve bellum inferat alteri: adjecta eſto & hæc clauſula; rex Olaus meus ſubditus fiat; meô beneficiô Scotiam obtineat; ſubregulus mihi eſto. Nunc revertite, inqvit, & rem ſic actam ei nunciate. Legati de veſpera ſtatim reverſi, ſub mediam noctem venientes ad Olaum, ocyus eum a ſomno excitant, & dicta Adalſteini exponunt. Rex advocatis ſtatim Comitibus & ceteris proceribus, accedere jubet legatos & eventum legationis, Adalſteiniqve dicta, porferrè. Qvá re palam factá militibus, omnium una erat vox, liqvidum eſſe, qvod oporteret ad prœlium accingi. Legati etiam hoc afferebant, habere Adalſteinum magnam vim militum, eadem vero die, qva ipſi, in urbem veniſſe. Tunc fatur Adils Comes: Jam vereor ne evenerit qvod dicebam, Anglos te aſtutos eſſe inventurum. Nos, hic diu deſidendo, exſpectavimus, dum omnes copias ad ſe contraxerunt adverſarii: regem vero longe abfuiſſe intelligo, cum hunc in locum veniebamus, nec dubium, qvin, ex qvo hic conſedimus, magnum illi conflaverint exercitum. Mea hæc eſt ſententia; ut ego & frater, jam de hac nocte, noſtro præcedamus agmine. Fortaſſe adverſarii nihil ſibi timuerint, compertô, regem ſuum ingentibus copiis pro-

A. D. 926. 937.

A. D. 937. hafa spurt, at konungr þeirra er nærr med her mikinn. Skolum vid þá veita þeim áhlaup. Enn er þeir verda forflótta, þá munu þeir láta lid sitt, enn údiarfari sídan í atgöngu at móti ofs. Konúngi þótti þetta rád vel fundit. Munum ver búa her varn þegar er lýsir. oc fara til mótz vit ydr. Stadfestu þeir þetta rád, oc luku sva stefnunni.

pe adesse: Tum è vestigio in eos impetum faciemus, qvem si non sustinuerint (ad qvem si terga verterint), amissa parte suorum, timidiores in posterum ad congrediendum nobiscum reddentur. Rex bene inventum censebat consilium, & prima luce (ait) nostrum expediemus exercitum, vobisqve in subsidium adducemus. Hoc consiliô fixô, solvebant conventum.

UM BARDAGA.

Hríng Jarl oc Adils bróder hans biuggu her sinn, oc fóro þegar um nóttina sudr á heidina. Enn er lióst var, þá sá vardmenn þeirra Þórólfs hvar herrinn fór. var þá blásinn herblástr, oc herklædduz menn. Tóko sídan at fylkia lidinu, oc höfdu ij. fylkíngar. Red Álfgeirr Jarl fyri annarri fylkíng, oc var merki borit fyri honum. Var í þeirri fylkíng lid þat er honum hafdi fylgt, oc sva þat lid er þar hafdi til safnaz or herudum, var þat miklu fleira lid enn þat er þeim Þórólfi fylgdi. Þórólfr var sva búinn; hann hafdi skiölld vídan oc þyckvan, hiálm á höfdi allsterkan, gyrdr sverdi því er hann kalladi *Láng*, mikit vapn oc gott. Kesiu hafdi hann í hendi, fiödrin var tveggia álna laung. oc sleginn fram broddr ferstrendr, enn upp var fiödrinn breid. Falrinn bædi lángr oc digr. Skaptid var eigi hæra, enn

DE PRAELIO.

Hringus Comes, & Adils frater ipsius, agmine suo de nocte parato, tesqva austrum versus petebant. Ast ubi illuxit, excubitores Thorolfi hostem se inferentem videbant. Tum signum tuba datur, armanturqve milites: Hinc acies dirigi coepta, eaqve duplex; unam Comes Alfgeirr duxit, prælato vexillo insignis; ea reliqviis belli prioris ab eo adductis, & aggregatis ex vicinia supplementis conflabat, Thorolfianâ multo numerosior. Thorolfus ita erat armatus; latum crassumqve habebat clypeum, galeam bene firmam capite; cinctus gladio, qvem vocabat Láng *(longum), magno bonoqve telo: gæsum manu gestabat, cujus spiculum duo cubitos longum, in qvadrilateram cuspidem exibat, superiore autem parte latum erat. Palus (scapus) qui hastile penetrat, longus & crassus: hastile supra palum cubitali longitudine (non ultra spithamæ longitudinem), mira vero crassitudine. Palus baculo ferreo con-*

enn táka mátti hendi til fals, oc furduliga digrt. Iárnteinn var í falnum, oc ſkaptid allt iárnvafit. Þau ſpiót voro kaullut *Brynþvarar.* Egill hafdi hinn ſama búnad ſem Þórólfr, hann var gyrdr ſverdi því er hann kalladi *Nadr.* Þat ſverd hafdi hann fengit á Kurlandi, var þat it beſta vapn. Hvargi þeirra hafdi bryniu. Þeir ſettu merki upp, oc ber þat Þórfidr ſtrángi. Allt lid þeirra hafdi Norrena ſkiölldu, oc allan Norrænan herbúnut. Í þeirra fylking voro allir Norrænir menn þeir er þar voro, fylktu þeir Þórólfr nærr ſkóginum, enn Álfgeirs fylkíng fór med ánni. Adils Jarls oc þeir brædr ſá þat, at þeir mundu ecki koma þeim Þórólfi á óvart, þá tóko þeir at fylkia ſínu lidi, giördu þeir oc ij. fylkíngar, oc höfdu ij. merki, fylkti Adils móti Álfgeiri Jarli: enn Hríngr móti víkíngum. Sídan tókz þar orroſta, gengu hvarirtveggiu vel fram. Aadils Jarl ſótti hart fram, þar til er Álfgeirr let undan ſígaz, enn Adils menn ſóttu þá hálfu diarfligarr, var þá oc eigi lengi ádr en Álfgeirr flýdi, oc er þat frá honum at ſeggia, at hann reid undan ſudr á heidina, oc ſveit manna med honum, reid hann þar til er hann kom nærr borg þeirri er konúngr ſat, þá mælti Jarlinn. Ecki ætla ek oſs fært til borgarinnar, ver fengum mikit ordaſkak næſt er ver komum til konúngs,

conſtabat: totum haſtile ferro obductum. Id genus haſtæ Brynþvarar *(loricarum terebræ) vocabantur. Egillus ſimile ornatu atque frater utebatur: cinctus gladio in Curlandia acquiſito, quem* Angvem *nominabat, telum egregium. Neuter fratrum loricatus erat. Et jam ſignum erexerunt, portante Thorſido* Strangio. *Miles ipſorum clypeis Norvegicis, totaque indidem armatura uſus eſt, Norvegis enim, quotquot aderant, conſtabat: Collocabant aciem propius a ſylva: acies vero Alfgeiris propter amnem ferebatur. Adils & frater Comites, intelligentes Thorolfo imprudenti ſe non ſuperventuros, & ipſi copias ordinare coeperunt: duas acies ſub duobus ſignis ſtruunt; unam Adils in Alfgeirem; alteram Hringus in piratas dirigit. Jamque incipit dimicatio, utrinque ſtrenuè; Adils Comes acriter invehebatur, quoad Alfgeirr ſua recederet acie: Tunc milites Adilſianus altero tanto audentius inſtabat, neque hoc diu, donec Alfgeirr terga verteret; de quo hoc eſt narrandum, quod cum cohorte equitum in tesqua meridiem verſus aufugit, perrexitque in viciniam usque urbis, ubi ſedebat rex. Tunc fatus eſt Comes: Non exiſtimo urbem nobis adeundam eſſe; magna nuper vocum agitatione (increpatione* A. D. 936.

A. D. 937. úngs, þá er ver höfdum farit ósigr fyri Óláfi kónúngi, oa ecki mun honum þikia batnat hafa varr kostr í þessi ferd; mün nú ecki þurfa at ætla til sæmda þar sem han er. Sídan reid han sudr á landit, oc er frá hans ferd þat at segia, at hann reid dag oc nótt þar til er þeir komo vestr á Járlsnes. Feck Jarl ser þár far sudr um sæ, oc kom fram á Vallandi, þar átti hann kyn hálft, kom hann alldregl sídan til Englands. Adils rak fyst flóttan, oc eigi lángt, ádr hann snyr aptr, oc þar til er orrostan var, oc veiti þá atgaungu, Enn er Þórólfr sá þat mælti hann at Egill skylldi snúa á móti honum, oc bad þángat bera merkit, bad menn sína fylgiaz vel, oc standa þyckt. Þokum at skóginum, sagdi hann, oc látum hann hlífa á bak ofs, sva at þeir megi eigi aullum megum at ofs gánga. Þeir gerdu sva, fylgdu fram skóginum. Vard þá hörd orrosta. Sókti Egill móti Adilsi, oc áttuz þeir vid hörd skipti. Lidsmunr var allmikill, oc þó fell meirr lid þeirra Adils. Þórólfr gerdiz þá sva ódr, at hann kastadi skilldinum á bak ser, enn tók spiótid tveim höndum. Hlióp hann þá fram oc hió eda lagdi til beggia handa, stucku menn þá frá tveggia vegna, enn hann drap marga, ruddi hann sva stiginn fram at merki Jarlsins Hríngs, oc hellz þá ecki vid honum, hann drap þann mann er bar merki

patione) accepti sumus, ubi ex adversa cum Olao rege pugna veniebamus ad regem: neqve censebit causam nostram hoc itinere factam esse meliorem; ita nihil inde honoris in præsens erit sperandum. Deinde iter tendit in australia regionis, noctuqve & interdiu fertur perrexisse, donec ad Jarlsnesiam in partibus occiduis Angliæ advenisset. Ibi navigium adeptus, trans mare austrum versus cucurrit, fugæqve in Gallia, ubi stirpem alterutram habebat. termino constituto, nullus inde in Angliam rediit. Adils primum fugientes insecutus est, neqve hoc longe, antequam ad locum pugnæ reversus iterum incursionem dedit. Quo viso Thorolfus Egillum jubet obviam ire Comiti, signumqve in eam partem ferri: hortatur milites, ut paribus studiis incumbant pugnæ, confertique stent: Presso, inqvit, pede ad sylvam incedunt. Tunc efferbuit pugna. Egillus adversus Adilsem contendit, vehemensqve inter eos commissum est certamen. Numerus militum valde impar, attamen plures ab Adilse Comite ciderunt. Heic Thorolfum tantus furor (pugnandi) incessit, ut clypeo in tergum rejecto, gæsum ambabus manibus amplexus, cæsim punctimve ex utroqve latere obvios inter procurrendum feriret, hoste utrinqve retrocedente: Ita per multam cædem viam (sibi) stravit ad signum usqve Hringi Comitis, tumqve nihil erat qvod ejus vim sustineret:

ki Hríngs Jarls, oc hió nidr merkiſtaungina. Eptir þat lagdi hann ſpiótinu fýri brióſt Jarlinum, í gegnum bryniuna oc búkinn, ſva at út geck um herdarnar, oc hóf hann upp á keſiunni yfir höfud ſer, oc ſkaut nidr ſpiótzhalanum í iördina. Enn Jarlinn ſæfdiz á ſpiótinu, ok ſá þat allir, bædi hans menn, oc ſva hans úvíner. Sídan brá Þórólfr ſverdinu, oc hió hann þá til beggia handa, ſóttu þá oc at hans menn, fellu þá miög Bretar oc Scotar, enn ſumir ſneruz á flótta. Enn er Adils Jarl ſá fall bródr ſíns, oc mannfall mikit af lidi hans, en ſumir flýdu, enn hann þóttiz hart nidr koma, þá ſneri hann á flótta, oc rann til ſkógarins, hann flýdi í ſkóginn oc hans ſveit, tók þá at flýia allt lid þat er fylgt hafdi Jörlum. Þeir Þórólfr oc Egill ráku flóttann, gerdiz þá enn mikit mannfall af flóttamaunnum, dreifdiz þá flóttin vída um heidina. Adils Jarl hafdi nidrdrepit merki ſínu, viſsi þá eingi hvárt hann fór eda adrir menn. Tók þá brátt at myrkva af nótt. Enn þeir Þórólfr oc Egill ſneru aptr til herbúda ſínna, oc þá iamſkiótt kom þar Adalſteinn konóngr med allan her ſinn oc ſlógu þá landtiölldum ſínum, oc biugguz um. Litlu ſidar kom Ólafr konúngr med ſínum her. Tiölldudu þeir, oc biugguz um, þar ſem þeirra menn höfdu tialldat. Var Ólafi konúngi þá

 ſagt,

A. D. 937.

ret: Hic cæſo Comitis ſignifero, ſigno decuſſo, gæſum in pectus Comitis direxit, quod loricam atqve corpus penetrans, inter humeros exertum eſt. Tum hærentem gæſo Comitem ſuper caput ſuum ſuſtulit, & caudam haſtilis impegit ſolo: Comes vero, & ſuis & hoſtibus ſpectaculum, in gæſo animam exſpiravit. Poſtea Thorolfus diſtricto gladio utroqveverſum ictus intulit, commilitonibus ſimul in hoſtem ſe invehentibus. Tunc Britonum Scotorumqve multi cadebant, pars terga dabant. Comes vero Adils, cognito fratris interitu, ſtrage autem & fuga copiarum ejus, ſe qvoqve graviter premi ſentiens, avertit in fugam, ſylvamqve curſu adſecutus, eò ſe cum ſua penetravit cohorte. Tum qvoqve univerſa agmina Comitum fugam capeſſere. Thorolfus & Egillus fugientes inſecuti ſunt; in qvibus, per teſqva paſſim diſpalatis, magna ſtrages renovata eſt. Adils Comes (de induſtria) ſuum ſuppreſſerat ſignum; ita nemo illius fugam (agmen ab aliorum qvibat diſcernere. Jamqve nox ingruebat, cum Thorolfus & Egillus revertebantur in caſtra. Simul Rex Adalſtenus univerſo advenit exercitu; mox fixa tentoria, &, quæ ad corpora curanda pertinebant, adminiſtrata ſunt. Poſt paulo rex Olaus cum ſuis aderat copiis. Hi tentoria poſuerunt, & cetera inſtruxerunt (ad commoditatem), qvo loco ſocii ipſorum prius tetenderant. Tunc Olao regi indicatum, ambo

A. D. 937. ſagt, at fallnir voro þeir bádir Jarlar hans Hríngr oc Adils, oc mikill fiöldi annara manna med honum.

bos Comites ipſius, Hringum & Adilſem, & cum hoc ingentem militum vim, cecidiſſe.

FALL ÞOROLFS.

Adalſteinn konúngr hafdi verit ádr hina næſtu nótt í borg þeirri er fyrr var fráſagt, oc þar ſpurdi han at bardagi hafdi verit á heidinni, bióz þá þegar oc allr herinn, oc ſótti nordr á heidina ſpurdi þá öll tidende glöggliga, hverneg orroſta ſú hafdi farit. Komu þá til fundar vit konúng þeir brædr Þórólfr oc Egill, þackadi hann þeim vel framgöngo ſína, oc ſigr þann er þeir höfdu unnit. het þeim vináttu ſinni fullkomminni dvölduz þeir þar allir ſamt um nóttina. Adalſteinn konúngr vakti upp her ſinn þegar árdegiſs, hann átti tal vid höfdíngia ſína, oc ſagdi hver ſkipun vera ſkylldi fyri lidi hans. Skipadi han fylkíng ſína fyrſt, oc þá ſetti han í brióſti þeirrar fylkíngar ſveiter þær er ſnarpaztar voro, þá mælti hann at fyri því lidi ſkylldi vera Egill. Enn Þórólfr, ſagdi hann, ſkal vera med lidi ſínu, oc ödru því lidi er ec ſet þar, ſkal ſú vera önnur fylkíng í lidi voro, er hann ſkal vera höfdíngi fyri, ſkal þat lid í móti því lidi þeirra er lauſt er, oc eigi

CAEDES THOROLFI.

Rex Adalſtenus in urbe prædicta proximam noctem egerat, ubi accepto de pugna in teſqvis nuntio, itineris apparatum maturabat, & toto agmine in teſqva boream verſus progreſſus, luculenter omnia de proceſſu exituqve pugnæ comperiebat: Mox fratres Thorolſus & Egillus regem adibant; qvibus ille de ſtrenue navata opera, partaqve victoria, prolixè gratias egit, ſolidæqve amicitiæ ſuæ promiſſum addidit. Ibi omnes unà pernoctavere. Primo mane ſeqventis diei rex Adalſtenus expergeſecit milites, habitoqve cum præfectis colloqvio, pronunciavit qvo ordine copiæ eſſent diſponendæ. Suam aciem primum ordinavit: deinde in hujus frontem manipulos acerrimorum collocavit; his Egillum præpoſuit. At Thorolſus, inqvit, ſuum habebit agmen, cum ſupplemento qvod ibi apponam; hæc erit altera acies noſtri exercitus, qvam ille ducet: eam oppono cohortibus hoſtium ſolutis (vagis), qvi acie ſtataria non dimicant, Scoti enim

eigi er í fylkíngu. Þviat Skotar eru *o*) iafnan laufir í fylkíngu, hlaupa þeir til oc frá, oc koma í ymfum ftödum fram, verda þéir opt fkeinufamir, ef menn varaz þá eigi, enn ero laufir á velli, ef vid þeim er horft. Egill fvarar konúngi. Ecki vil ek at vid Þórólfr fkilimz í orrofto, enn vel þiki mer at ockr fe þar fkipat, er meft þikir þurfa, oc hardazt er fyri. Þórólfr mælti. Látum vid konúng ráda hvar hann vill okr fkipa, veitum honum fva at honum líki, mun ek vera þar helldr ef þú vill, fem þer er fkipat. Egill feger, þer munut ráda, enn þefsa fkiptifs mun ek opt idraz, Epter þat gengu menn fram í fylkíngar, fem konúngr hafdi fkipat, oc voro fett upp merki, ftód konúngs fylkíng á vídlendit til árinnar, enn Þórólfs fylkíng fór it efra med fkóginum. Óláfr konúngr *p*) tók þá at fylkia lidi fínu, þá er hann fá at Adalfteinn konúngr hafdi fylkt, hann hafdi oc ij. fylkíngar, oc let hann fara fitt merki oc þá fylkíng er hann red fiálfr fyri, á mót Adalfteini konúngi oc hans fylkíng. Höfdu þá hvarirtveggiu her fva mikinn, at einngi var

enim folent mobiles effe in acie, huc illuc discurrunt, diverfisqve partibus incurfantes, incautis fæpe damnum afferunt: fi autem obfiftitur iis, fugaces exiftunt. Egillus regi refpondet; nolo a Thorolfo in pugna fejungi; illud vero placet, ut ubi maximum eft opus, maxima difficultas, ibi conftituamur. Thorolfus fatur; regis voluntati permittamus, qvam nobis ftationem defignet: talem illi operam præftemus, qvæ grata fit; potius tuum locum tenebo, fi ita tibi lubet. Egillus ait; veftre voluntati mos geretur: fed hujus difpofitionis (disjunctionis) fæpe me poenitebit. Deinde, quo ordine rex conftituerat, proceffum eft in aciem, fignaqve erecta: Regis acies in campo aperto amnem verfus ftetit: Thorolfi acies loco fupperiori prope fylvam inceffit. Vifo qvod Adalfteinus ordines inftruxiffet, Olaus copias difponere coepit, duabus qvoqve aciebus ufus; Suum fignum, aciemqve, cui ipfe præerat, adverfus Adalftenum movit, ipfiusqve aciem. Is utrique duci numerus, ut nihil intereffet (discri-

A. D. 937.

---

o) þvi vanir at vera jafnan laufir, oc hlaupa &c. *Nam Scoti folent incompofite pugnare.* Jör. Hæc autem omnia, usqve ad EGILL SVARAR defiderantur in Guelf. Hol. J. P.

p) tó. Mbr. Kálf. || fylkti oc lidi fínu (í ödrum ftad. H.). hann gerdi oc tvær fylkíngar, *etiam fuas copias (in alia parte campi) difpofuit, duas qvoqve inftruens (formans) acies.* Guelf. Hol. Jör. J. P.

A. D 937. var munr hvarir, fiölmennari voro. Enn ömur fylkíng Óláfs konúngs fór nærr ſkóginum móti lidi því er Þórólfr red fyri, voro þar höfdingiar Jarlar Skotzkir voro þat Skotar fleſt, oc var þat fiölmenni mikit. Sídan gáz á fylkíngar, oc vard þar brátt orroſta mikil. Þórólfr ſótti fram hart, oc let bera merki ſitt fram med ſkóginum, oc ætladi þar ſva fram at gánga, at hann kæmi í opna ſkiölldu konúngs fylkíngunni, r) höfdu þeir ſkiölldúna fyri ſer. Enn ſkógrinn var til hægra vegs, letu þeir hann har hlífa. Þórólfr geck ſva ſram at fáir voro menn hans fyri honum. Enn þá er hann vardi minnzt, þá hlaupa þar or ſkóginum Adils Jarl, oc ſveit ſú er honum fylgdi. Lögdu þeir þegar mórgum keſium ſenn á Þórólfi, oc fell haun þar vid ſkóginn. Enn Þórfidr er merkit bar hopadi aptr þar til er lidit ſtód þyckra. Enn Adils ſótti þá at þeim, ok var þá orroſta mikil, æptu Skotar þá ſigróp er þeir höfdu felldan höfdíngia lidſins. En er Egill heyrdi óp þat, oc ſá at merki Þórólfr mundi eigi

criminis). Altera vero acies Olai regis propius a ſylva tendebat adverſus cohortes Thorolfi. Ductores hujus fuerunt Comites quidam Scoti; miles numeroſus valde, magnam partem Scotus. Poſtea congrediuntur acies, fervida maturatur dimicatio. Thorolfus acriter progreſſus, ſignum ſuum propter ſylvam inferri juſſit, ita curſum intendens, ut aciem regiam ab latere operto (tergo) opprimeret. Miles (Thorolfi) ſcutis adverſum corpus tegebat, averſi corporis cuſtodiam ſylvæ, quæ a dextra erat, committens. Thorolfus tam citato gradu proceſſit, ut pauci commilitonum illum præcederent. At eum, cum nihil minus ſuſpicaretur, Comes Adils & ſua caterva, ex ſylva provolantes, multis ſimul gæſis confoſſum, propter ſylvam occiderunt. Torfidus ſignifer ad denſius agmen ſe recepit. Tumqve invadente Adilſe, vehemens facta eſt pugna. Scoti victoriam clamarunt duce adverſariorum cæſo, qui clamor, ubi aures feriebat Eigilli, & ubi ſignum Thorolfi retrocedere cernebat, intellexit Thorolfum ipſum non ſeqvi. Tum per inter-

q) konúngi Hol. þeim Oláfi kongi. Gu. Jör. *Olaum regem.* || í kóngs fylkíng. J. P. kóng Adalſteins fylkíngu. L. Duplici vitio; nam & Danizat, & in ſenſum manifeſte pugnat. Phraſin, *at koma í opna ſkiölldu*, duplici ſenſu reddidi, utpote mihi ambiguam: Nunc ea utuntur, ut puto, conterranei mei, pro, *in ipſo tempore, oportune, advenire.*

r) Hinc usqve ad, ÞÓRÓLFR GECK deficit in Ceteris. ÞEIR; Sermo eſt de Catervis Thorolfianis; niſi qvis Scotos intelligere malit.

eigi siálfr fylgia. Sídan hleypr hann til þángat fram á milli fylkínganna, hann vard skiótt varr þeirra tídenda er þar voro ordin, þegar hann sann sína menn, hann eggiar þá lidit miög til framgöngu, var hann fremstr í brióstinu, hann hafdi sverdit Nadr í hendi. Egill sótti þá fram, oc hió til beggia handa, oc felldi margann mann. Þórfidr bar *s*) merkit þegar eptir honum, enn annat lid fylgdi merkinu. Vard þar hin snarpazta orrosta. Egill geck fram til þess er han mætti Jarlinum *Adils*, oc attoz þeir fá högg vid, ádr Adils Jarl fell oc mart manna um hann. Enn eptir fall Jarls, þá flýdi lid þat er honum hafdi fylgt. Enn Egill oc hanns lid fylgdu þeim, oc drápu allt þat er þeir nádu, þvíat ecki þurfti þá grida at bidia. Enn Jarlar þeir *t*) hinir Skotzku stódu þá ecki lengi, þegar er þeir sá at adrir flýdu þeirra felagar, tóko þegar á rás undan. Enn þeir Egill stefndu þá þar til er var konóngs fylkíngin, þeir kvomu þar í opna skiölldu, oc gerdu brátt mikit mannfall, ridladiz þá fylkíngin ok losnadi öll, flýdu þá margir af Óláfs

interstitium acierum cursum eo accelerat, veniensque ad suos statim comperit quod ibi acciderat: addit stimulos agmini ad alacriter progrediendum, ipse in fronte primus, gladium Nadr *manu gestans in hostem irruit, in utrumque latus ictus ventilat, multos occidit. Thorfidus cum signo vestigiis ejus continuo institit, sed cæterum agmen signum seqvebatur. Asperrimus ibi conflictus extitit. Egillus perseveravit donec obvium haberet Adilsem Comitem: inter quos pauci commutati sunt ictus, dum Adils, & multum circa eum hominum caderet. Post cujus mortem agmen quod duxerat terga vertit: id consectati Egillus & sua caterva, qvicqvid assequebantur occiderunt, tum enim frustra erat de vita supplicare. Nec Comites Scoti, fuga sociorum visa, diu restiterunt, sed ocyus terga vertentes in cursum se dedere. Egillus vero suam cohortem in aciem regis Olai direxit, eamque a tergo immisit; ocyus ab iis ingens strages editur, aciesque in manipulos scissa, tota laxatur, multi ex Olavianis* A. D. 937.

s) þá vel merkit fram, gengu þeir þá allir vel fram (börduz þeir þá alldiarfliga. J. P.), *tunc alacriter signum intulit, universa etiam cohors fortiter incubuit pugnæ (intrepidisque animis pugnatum est).* Guelf. Hol. J. P.

t) at nihil de fuga Scotorum habet. Jör.

A. D. 937. Óláfs mönnum, enn víkíngar æptu þá u) sigróp. Enn er Adalsteinn konúngr þóttiz finna at rofna tók fylkíng Óláfs konúngs, þá eggiadi hann lid sitt, v) ok let fram bera merki, giördi þá atgöngu harda, sva at hröck fyri lid Óláfs konúngs, ok gerdiz allmikit mannfall. Fèll þar Óláfr konúngr, oc mestr hluti lids þess er Óláfr hafdi haft, þvíat þeir er á flótta sneruz voro allir drepnir er nád vard. Feck Adalsteinn konúngr þár allmikinn sigr.

nis fugam capessent, piratæ victoriam exclamant. Rex autem Adalstenus cum aciem Olai regis labefieri (disturbari) intelligeret, suos hortatus, signum inferri jussit, duramqve fecit impressionem, uti resilirent Olavianæ cohortes, foedaqve strages eveniret; ubi rex Olaus & maxima suorum pars occubuit; nam qvi in fugam se verterant, quotqvot deprehendi potuerant, occisi sunt. Rex Adalstenus ingentem ibi victoriam adeptus est x).

EGILL JARDADI ÞOROLF.

Aadalsteinn konúngr sneri í brott frá orrostonni, enn menn hans ráku flóttan, hann reid aptr til borgarinnar, oc tók eigi fyr nátstad enn í borginni. Enn Egill rak flótann, oc fylgdi þeim lengi, oc drap hvern mann er hann nádi. Enn er Egill hafdi hent þá alla er hann villdi, þá sneri hann aptr med sveitúnga sína, oc fór þar til er orrostan hafdi verit, oc hitti þar Þórólf bródr sinn látinn. Hann tók upp lík hanns oc þó, bió

EGILLUS THOROLFUM HUMAVIT.

Adalstenus, dum sui fugientibus instabant, revertens a prælio, urbem eqvo repetebat, nec prius qvam in urbe locum pernoctandi capiebat. Egillus vero fugientibus longa persecutione instans, qvemcunqve conseqvebatur, interfecit: qvi cum oppressisset, qvantum ei volupe erat, cum commilitonibus suis ad arenam reversus, fratrem ibi Thorolfum exanimem reperit: corpus susceptum lavit, & ex tem-

u) heróp, *clamorem militarem tollunt.* Guelf. Hol. J. P.

v) gengu þeir þá at fast hvarirtveggiu, *tunc utriqve* (Olaus & Adalstenus, sive eorum milites) *strenue commiserunt prælium;* vel, *utriqve* (Adalstenus & Egillus, ex diversis partibus) *graviter urgebant,* sc. Olaum regem, vel pugnam: nam sensus verborum est ambiguus. Guelf. Hol.

x) *Torfeus annotatiuncula in margine J. confirmat hoc prælium esse gestum Anno 926. verno tempore; testemqve adducit Simonem Dunelmensem, apud qvem vero Olaus appelletur* Huvalus, *& alio etiam nomine apud Bromtonum (nomen legere neqveo): qvartis Calendis Juniis pacem coaluisse ex eodem Bromtono observat.*

biό um ſídan ſem ſidvenia var til *y*), gróſu þeir þar gröf, oc ſettu Þórólf þar í med vapnum ſínum öllum oc *z*) klædum. Sídan ſpenti Egill gullhríng á hvara hönd *a*) honum ádr hann ſkilldiz vid, hlódo ſídan at griόti, oc iόſu at molldu. Þá kvad Egil víſu.

temporum more concinnavit (ad ſepulturam). Facto ſepulcro, Thorolfum cum armis omnibus, veſtibusqve ſuis ibi compoſuerunt. Deinde Egillus, antequam diſcederet, in utrumqve ei brachium (ſingulas) armillas aureas induxit. Poſtea ſaxis obſtructum ſepulcrum, humusqve ſuper injecta eſt. Tunc Egillus carmen cecinit. A. D. 937.

Geck ſá er όttadiz ecki
Jarlmanz bani ſnarla.
Þreklundadr fell Þundar
Þórólfr í gny ſtórum.
Jörd grær enn ver verdum
b) Vínu nær of mínum
Helnaud er þat hylia
Harm ágætum barma.

Progrediebatur, qvi nihil metuebat
Jarli occiſor, acriter,
Fortis animo cecidit
Thorolfus in magno Odini ſonitu (prælio).
Floret terra in teſqvis Vinæ
Super fratre meo præclaro:
Sed nos (qvæ miſeria mortis inſtar acerba eſt)
Dolorem (corde) premere cogimur.

Ok enn kvad hann.

Valkauſtum hlód ek veſtan
Váng fyri merkiſtángir.
Ott var el þat er ſóttag
Adils bláum nadri.
Hádi úngr vid Engla
Oláfr þrimu ſtála
Hellt ne hrafnar fulltu
Hringr at vapna þíngi.

Et porro:

Strage cæſorum cumulavi c) occidentalem
Terram (Angliam) ante perticas vexillares,
Impetuoſus erat nimbus qvo petebam
Adilſem cæruleo ſerpente (gladio).
Geſſit juvenis cum Anglis
Olaus prælium.
Non retinuit (nec eſuriverunt corvi,)
Hringus campum (non obtinuit victoriam).

G 2 Sídan — *Inde*

y) þeir giördu haug mikinn, *magnum condiderunt tumulum*. Jör.

z) herklædum, *armatura*. Iid. Jör.

a) oc qvad víſu (omiſſ. intermediis). Guelf. Hol. qvaſi fuderit carmen, dum armillas induebat.

b) vinunner af runnum. P. vin uner. E. J.

c) NÆR VINU, *prope, apud, Vinam*. Vina *nomen proprium, ut ex ſuperioribus patet; ſive amnis, ſive teſqva, ſive urbs ad teſqva ſita, hoc nomine appellata fuerint. Si vero qvis malit illud* nær, *qvod hic fere otioſum eſt, referre ad ultima Hemiſtichii, ut ſint,* nær helnaud er þat, *ego non repugnabo. Si admittimus lectiones,* mínu, ágiætan *&* harmr, *ordo & ſenſus talis exiſtit:* Jörd grær nær Vinu of mínu, ver verdum at hylia ágætan barma, enn þat er helnaud (*pro* helnaudr) harmr, *floret tellus apud Vinam ſuper meum, nos cogimur terra tegere præclarum fratrem, hic vero dolor mortis inſtar acerbus eſt.*

A. D. 637. Sídan fór Egill med sveit sína á fund Adalsteins konúngs, oc geck þegar fyri konúng, er hann sat vid dryckiu, þar var glaumr mikill. Oc er konúngr sá at Egill var innkominn, þá mællti hann at rýma skylldi pallinn þann enn úædra fyri þeim ok mælti at Egill skylldi sitia þar í aundvegi gegnt konúngi. Egill settiz þá nidr, ok skaut skilldinum fyri fætr ser. Hann hafdi hiálm á höfdi, ok lagdi sverdit um kne ser, oc dró annat skeid til hálfs, enn þá skelldi hann aptr í slidrin, hann sat upprettr oc var gneypr miök. Egill var madr mikilleitr, ennibreidr, brúnamikill, nefit ecki lángt, enn ákafliga digrt, granstædit vítt oc lángt, hakan breid furduliga, oc sva allt um kiálkana, hálsdigr oc herdimikill, svo at þat bar frá því sem ádrir menn voro, hardleitr oc grimligr þá er hann var reidr, hann var vel í vexti, oc hverium manni hærri, úlfgrátt hárit oc þykt, oc vard snemma skaullótr. Enn er hann sat sem fyrr var rítad, þá hleypti hann annarri upp í hárrætr, Egill var svarteigr oc skolbrúnn. Ecki villdi hann drecka þó at honum veri borit, enn ymsum hleypti hann brúnunum ofan eda upp. Adalsteinn konúngr sat í hásæti, hann lagdi oc sverd um kne ser, oc er þeir sátu sva um hríd, þá dró konúngr sverdit or slidrum, oc tók gullríng af hendi ser mikinn oc gódan

Inde Egillus cum sua se cohorte ad regem Adalstenum recepit, & ad eum lætos inter strepitus discumbentem accessit. Rex Egillum ingressum cernens, inferius scamnum isti catervæ vacuefieri jubet, sedemqve ejus ordinis primariam, adversam regali solio, Egillo nominatim designat. Tunc Egillus assidens, clypeum ante pedes dejecit, galeamqve capite gestans, super genua collocatum gladium jam dimidio tenus eduxit è vagina, jam in eandem rejecit. Sedit erectus, vultu tetrico. Egillo facies erat ampla, lata frons, magna supercilia, nasus non longus, sed crassus valde, area mystacis (labiorum ambitus) lata & longa; mentum maxillaeqve mirum qvam latæ, crassa cervix, humeri præter humanum modum vasti, vultus torvus ac truculentus, qvando iratus esset: decens (de cetero) statura, proceritas eximia, coma densa, colore cinereo luporum, calvities præmatura. Qvi cum sederet qvemadmodum supra scriptum erat, alterum supercilium in malam dejecit, alterum (simul) ad frontis & comæ confinia sustulit; erat autem oculis niger, fuscus superciliis. Nihil potus voluit libare qvanqvam propinaretur, sed supercilia per vices demisit aut extulit. Rex Adalstenus in solio sedens gladium qvoqve super genua sibi collocaverat: qvi cum hoc modo aliqvamdiu sedissent, rex vagina gladium eduxit, detractum brachio magnum

gódan, oc dró á blódrefilinn, ftód upp oc gæck á gólfit, oc retti yfir elldinn til Egils. Egill ftód upp, oc brá fverdinu, oc geck á gólfit, hann ftack fverdinu í bug hrínginum, oc dró at fer, geck aptr til rúms fins. Konóngr fettiz í háfæti. Enn er Egill fettiz nidr dró hann hrínginn á hönd fer, oc þá fóro brýnn hans í lag, lagdi hann þá nidr fverdit oc hiálminn, oc tók vit dýrshorni er honum var borit, oc drack af. Þá kvad hann.

Hvarmtángr lætr hánga
Hryni virgils mer bryniu
Hádr á hauki trodnum
Heidifs únga meidi.
Ritmeidis kná ek reida
Rædr gunnvala brædir
Gelgiu feil á gálga
Geirvedrs, lof at meira.

Þadan af drack Egill at fínum hlut, oc mælti vid ádra menn. Eptir þat let konúngr berá inn kiftur tvær, báru ij. menn hvara, voro bádar fullar af filfri, Konúngr mælti. Kiftur þefsar, Egill, fkalltú hafa, oc ef þú kemr til Islandz, fkalltú færa fe þetta födr þínum, í fonargiölld fendi ek honum. Enn fumu fe fkalltú fkipta med frændum ykrum Þórolfs, þeim er þer þikia ágætaztir. Enn þú fkallt taka her brodrgiölld med mer, lönd eda laufa aura, hvart er þú vill helldr. Oc ef þú villt med mer dveliaz

nium & bonum annulum aureum cufpidi induxit, furgensqve folio & in pavimentum progreffus Egillo trans (fuper) ignem porrexit. Egillus furgens ftrictum enfem armillæ infinuavit, fibiqve attraxit, ita ad locum fuum fe retulit. Rex in folio refedit. Egillus vero locum fuum recipiens, annulum brachio induit, fuperciliisqve in ftatum fuum redeuntibus, enfem cum galea depofuit, & latum fibi cornu ferinum accepit, exhaufitqve: Deinde cecinit: A.D. 937.

Supercilia mihi pendêre facit
Deftructor loricarum hamatarum
Defunctus, in accipitri calcata
Arbore accipitrum fobolis (in axilla).
Vehere poffum (geftio viri
Auctore viro militari (heroe)
Pendulum in gladio cimelium;
Qvæ non mediocris eft laus.

Ex eo Egillus pro fua parte potabat, & cum aliis verba commutabat. Deinde rex intro fecit portari ciftas duas, argento plenam utramqve; qvamlibet homines duo ferebant. Rex fatur; Ciftas hafce, Egille, accipies, & fi in Islandiam redieris, hanc pecuniam patri feres, in compenfationem filii amiffi mitto illa, partem vero pecuniæ, inter tuos & Thorolfi confangvineos, qvos maximo in pretio habes, diftribues. Tu ipfe autem compenfationem fratris amiffi hic apud me capies, five fundos malueris, five res mobiles: Qvodfi vis longiufcule apud me commorari,

A. 937. dveliaz (til) lengdar, þá skal ek her fá þer sæmd oc virding, þá er þú kant mer siálfr tilsegia. Egill tók vit fenu, oc þackadi konungi giafar oc vinmæli. Tók Egill þadan af at glediaz, oc þá kvad hann.

Knáttu harms af harmi
Hnúp gnípur mer drúpa.
Nú fann ek þann er ennis
Oslettur þær retti.
Gramr hefr gerdi haumrum
Grundar upp um hrundit.
Sá til Ygr af augum
Ar síma mer grímur.

Sídan voro græddir þeir menn er sárir voro oc lífs var audit. Egill dvaldiz med Adalsteini konúngi enn næsta vetr eptir fall Þórolfs, oc hafdi hann allmiklar virdíngar af konúngi, var þá med Agli lid þat allt er ádr hafdi fylgt þeim bádum brædrum, oc or orrosto höfdu komiz. Þá orti Egill Drápo um Adalstein konúng, oc er í því kvædi þetta.

Nú hefir folldgnárr fellda
(Fellr Jörd und nid Ellu.)
Hialldr snerrandi harra
Höfudbadner þriá Jöfra.
Adalsteinn ofvann, annat
Allt er lægra, kynfrægri,
Her sverium þess, hyriar
Haudriótr, kóngmanni.

Enn

morari, honorem tibi & dignitatem, qvam abs me petendam putaveris, tribuam. Egillus accipiens pecuniam, regi de muneribus, & gratiosis promissis, gratias egit: exinde hilarescens ita modulatus est:

Præ dolore casus dolendi oportebat
Supercilia mihi decidere.
Nunc (eum inveni, qvi
Illas asperitates complanaret (explicaret).
Rex mea supercilia
Raptim erexit;
Admodum formidabilis videbat mihi
Personas super oculos.

Tunc saucii curati, qvorum salus non esset deplorata. Egillus proximam a casu Thorolfi hyemem, apud regem Adalsteinum in magno honore, transegit; habens secum, qvotqvot de militibus, se & Thorolfum antea secutis, prælio evaserant. Tunc Epos fecit regi Adalsteno, cui hic versus inest:

Nunc prostravit sublimis,
(Subjicitur tellus Ellæ nepoti)
Qvi bella moventium dynastarum
Capita lavit (sangvine), tres reges
Genere illustrior vicit Adalstenus:
Nihil non inferius est rege;
Id hic juramus, auri
Possessor! (princeps munifice!)

Hæc

Enn þetta er stefit í Drápunni.

Nú liggr hæst und hraustum
Hrein braut Adalsteini.

Adalsteinn gaf þá enn Agli at bragarlaunum gullhringa tva, oc stód hvarr mörk, oc þar fylgdi skickia dýr, er konúngr siálfr hafdi ádr borid. Enn er váradi, lýsti Egil ifir því fyri konúngi, at hann ætladi í brott um sumarit, oc til Noregs, oc vita hvat títt er um hag Asgerdar, konu þeirrar er átt hefir Þórólfr bróder minn. Þar standa saman fe mikil. Enn ek veit eigi hvart börn þeirra lifa nockur, á ek þar fyri at sia ef þau lifa. Enn ek á arf allan ef Þórólfr hefer barnlauss andaz. Konúngr segir, þat mun vera Egill á þínu forrádi, at fara hedan á brott, ef þú þikiz eiga skylldar erendi, enn hinn veg þiki mer bezt, at þú takir her stadfestu med mer, oc slíka kosti sem þú vill beidaz. Egill þackadi konúngi ord sín. Ek mun nú fara fyst sem mer berr skyllda til, enn þat er líkara at ek vitiag híngat þessa kosta, þá er ek komumz vit. Konúngr bad hann sva gera. Sídan bióz Egill brott med lidi sínn, enn mart dvaldiz eptir med konúngi. Egill hafdi eitt lángskip mikit, oc þar á C. manna. eda vel sva, oc er hann var búin ferdar sinnar oc byr gaf, þá hellt hann til hafs, skilduz þeir

Adal-

Hæc vero est poëmatis stropha intercalaris: A. D. 938.

Nunc subjacet altissima forti
Munda tellus Adalsteni.

Nunc etiam rex Adalstenus in præmium poëmatis dedit Egillo duos annulos auri, qvorum qvisqve semilibra constabat: accessit toga pretiosa ipsi regi antea gestata. Vere autem ineunte Egillus regi significavit, se illa æstate abire velle in Norvegiam, videreqve qvomodo de sorte Asgerdæ, qvæ (inqvit) uxor fuerat fratris mei Thorolfi, comparatum sit: Magnæ ibi facultates constitutæ sunt, sed num ulli vivant eorum liberi, nescio; qvorum, si vivant, rem debeo curare; sin improlis obierit Thorolfus, tota hæreditas ad me redit. Rex fatur; hoc in tua situm erit potestate, Egille, ut hinc discedas, si negotium necessarium tibi habere videris: illud vero multo malim: ut hic sedem capias mecum, & conditionem qvam ipse vis poscere. Egillus regi de verbis suis gratias egit; primum (inqvit) modò proficiscar, uti meum fert officium: sed non est dubium, qvin huc repetam haec promissa, qvando mihi vacat. Rex, *ut ita faceret, rogabat. Deinde Egillus discessum parat cum parte commilitonum: magna vero pars horum apud regem remansit. Egillus una navi longa utebatur, & in ea vectoribus C. aut amplius. Qvi omnibus ad profectionem comparatis altum petiit, discedens ab Adalsteno cum magna*

A. D. 937. Adalsteinn konúngr med mikilli vinát-tu, bad hann Egill koma aptr sem skiótazt, Egill kvad sva vera skylldu.

magna (invicem) amicitia, qui Egillum qvam citissime redire rogabat, & Egillus ita futurum affirmabat.

CARMEN AUCTORIS ANGLOSAXONICI INCERTI DE PRÆLIO VINASCOGENSI SIVE BRUNANBURGENSI INTER ADALSTANUM REGEM ANGLIÆ ET HIBERNOS, SCOTOS ET PICTOS, QVORUM EX UTRAQVE PARTE CASTRA DANI, NORVEGI, ISLANDIQVE SEQVEBANTUR.

Adalstan cyning	Athelstanus *Rex*
Eorla Drihten	*Comitum Dominus*
Beorna beah-gyfa	*Filiis torqvium largitor*
And his Brodor	*Ejusqve etiam frater*
Eac *Eadmund* ædeling	Eadmundus *Clito*
Ealdor langne tyr	*Longa stirpis serie splendentes*
Geslohong æt secce	*Interfecerunt* (Hibernos) *in prælio*
Sveorda ecgum	*Gladiorum acie*
Ymbe *Brunanburh*	*Ad d)* Brunonburch
Bord-veal clufan	*Clypeos fiderunt*
Heovan headolinde	*Occiderunt Nobiles*
Hamora lafan	*Domesticæ reliqviæ*
Afaran *Eadveardes*	*Defuncti* Eadwardi
Sva him geædele væs	*Sic eis ingenitum fuit*
From cneo-mægum	*A cognatis ut nobile videretur*
Thær hie æt campe	*Prælio freqventer commisso*
Oft vid ladra gehvæne	*Contra Latrones*
Rand ealgodon	*Clipeo defendere*
Hord and hamas.	*Thessauros ac domicilia.*
Hettend crungun	*Et devota exteris*

Scotta Scoto-

d) Apud Simon: Dunelmensem vocatur *Wendune* idem ac Islandorum *Winheide*. Forsan *Winton* vel *Winwood* in Scotia, qvod *Winoscogr* supra exacte exprimit.

A. D. 937.

e) *Scotta* leoda.	Scotorum *gens.*
And fcip-flotau	*Et navium claffis*
Fæger feollan:	*Egregie peribant.*
Feld dynede:	*Campi refonarunt:*
Seggas hvate,	*Milites ocriter pugnabant,*
Syddan funne	*Ex quo fol*
upp on morgen tid,	*Mane prodiret,*
Mære tunegol	*Præclarum Sidus*
Glad ofer grundas,	*Lætificans profunda,*
Godes condel beorht	*Candela confpicua*
Eces Dryhtnes;	*Æterni Domini;*
Othth fio athele gefceaft	*Donec nobilis creatura*
Sahto fetle.	*Sedem repetiffet.*
Thær læg feeg mænig	*Ibi occubuerunt milites multi*
Garum ageted,	*Telis perforati,*
Guma *Norderna*	*Viri* Aqvilonares
Ofer fcyld fcoten:	*Sub fcutis lanceati:*
Svilce *Scittifc* eac	Scoti *etiam*
Verig viges fæd.	*Defeffi prælio.*
Veft Seaxe ford	*Proles* Veft Saxonum
Ondlongne dæg	*Die longa provecta*
Eorod cyftum:	*Turmis electis.*
On laft legdun	*E veftigio proftraverunt*
Ladum theodum:	*Invifas gentes:*
Heovan here-flyman	*Cædebant militem fugientem*
Hindan thearle mecum	*Eos a tergo celeriter infecuti*
Mylen fcearpan.	*Gladiis & jaculis acutis.*
Myrce ne vyrndon	Mercii *non metuebant*
Heordes hond-plegan	*Durum manus ludum*
Hæle tha nanum thara	*Salus tunc nullis*
The mid *Anlafe* Ofer	*Qui cum f*) Anlafo *Trans*

e) *Scotta Leoda.* Gentes Hiberniæ, Hebudarum, aliæqve a Septentrione Angliæ.

f) Varie Regis nomen legitur fc. *Aulaf, Analav, Onlaf* & *Olav*, qvo apud Islandos nomine folum nofcitur.

A. D. 937.

Ofer æra geblond,	*Trans maris campos,*
On lides bosme	*In maris gremio*
Band gefohtun	*Terram petierunt*
Fæge to gefeohte.	*ad pugnam fatalem.*
Fife lęgum on	*qvinqve occubuerunt*
Tham camp-ſtede	*In loco prælii*
Cyningas geonge	*Reges Juvenum*
Svcordum aſvefede.	*Gladiis percuſſi:*
Sveolce ſeofene	*Septem etiam*
Eac eorles *Anlafes*	*Duces* Anlafi
Unrim heriges	*Absqve numero*
Flotan an *Sceotta.*	*De Nautis* Scotorum.
Thær geflemed veard	*Ibi fugatus eſt*
Nordmanna bregu:	Normannorum *terror*:
Nyde gebæded	*Compulſus eſt*
To lides ſteſne	*Ad fluctuum fremitum*
Litle verede:	*Cum parva turma.*
Cread cnearon flot cyning	*Ploravit mæſtus in fluctu rex*
Ut gefat on fealene flod.	*Egreſſus cum paucis in fluctum.*
Feorh generede	*Vitam liberavit*
Svilce Thær eac ſe	*Inde etiam*
Froda mid fleame,	Froda, *fuga reverſus eſt*
Com on his cydthe	*In ſuam patriam*
Nord *Conſtantinus.*	*Aqvilonaris h)* Conſtantinus.
Hær hylde ring,	*De pugnæ congreſſu,*
Hreman ne thorfta	*Jactare neqvit*
Mæcan gemanan	*Inter ſuos cognatos.*

He — *Inter*

g) A parte *Adelſtani* duo ejus patrui filii *Elwinus* & *Ethelvinus*, duo Duces duoqve epiſcopi occiſi ſunt, A parte *Anlavi*, *Oenus* Rex Deiræ ſive *Cambriæ*, *Hoelus* Rex Britonum, *Ulferthus* Wentorum Regulus prælio ceciderunt.

h) Rex *Scotiæ* Socer *Olavi*, prælio elapſus, Sto Andreæ ejusqve monaſterio ſeſe obtulit, ubi mortuus eſt 943.

He væs his mæga ſceard,	*Is fuit propinqvorum fragmen.*	A. D. 937.
Freonda geſylled	*Amici corruerant*	
On folcſtede	*In ſtatione populi*	
Beſlagen æt ſecce.	*Proſtrati prœlio.*	
And his ſunu for	*Suum filium*	
Let on væl-ſtole	*Reliqvit in loco ſtragis*	
Vundum for grunden.	*Vulneribus attritum*	
Geonge æt gude	*Recentem ad prœlia*	
Gylpan ne thorſte	*Gloriari non potuit*	
Beorn blanden-feax.	*Proles diſcoloris comœ.*	
Bilge ſlehtes	*Audax in prœlio*	
Eald in vidda	*Vetuſtus ingenio*	
Ne *Anlaf* thy ma,	*Nec magis* Anlafus,	
Mid heora here-laſum	*Eorumqve reliqviœ*	
Hlehan ne thorſtan	*Jactare potuerunt*	
Thæt hie beadu veorca	*Qvod ipſi adminiſtratores negotiorum*	
Beteran vurdon.	*Meliores erant.*	
On camp-ſtede,	*In prœlii loco,*	
Cumbel gehnades	*Ictuum immanitate*	
Garmittinge	*Telorum transforatione*	
Gumena gemotes	*Procerum conſilia*	
Væſun gevrixles	*Planxerunt viciſſim*	
Thæs hie on væl felda	*Suos in ſtragis campo*	
Vid *Eadveardes*	*Cum* Eadwardi	
Aforan plegodan.	*Filiis luſiſſe.*	
Gevitan him tha *Nordmen*	*Diſceſſerunt inde* Nordmanni	
Nagled cnearium.	*Cum navibus clavatis.*	
Dreorig dara tha laf	*Mœſtœ reliqviœ*	
On dinnes mere	*In mari reſono*	
Ofer deop væter	*Ultra profundam aqvam*	
Difilin ſecan.	Duflinum *petunt.*	
And heora land æviſcmode.	*Suorumqve terram dedecorant.*	
Svilce tha gebroder	*Pariter etiam*	

H 2 Begeu *Uter-*

A. D. 937.

Begen æt famne	*Uterqve Frater*
Cyning and ætheling	*Simul rex & Clito*
Cydde fohton	*Patriam petunt*
Veſt-Seaxna land:	Weſt-Saxonum *terram:*
Viges hreamie	*Prælii deploratares*
Lætan him behyndan	*Poſt ſe reliqverunt*
Hræfn *Bryttian*	*Corvum* Britannos
Salu vipadan,	*In eſcam devorantem,*
And thone fveartan hrefn,	*Et nigrum corvum,*
Hyrned nebban,	*Ore cornutum*
And thane hafean padan,	*Raucum etiam buſonem,*
Earn æftan hvit	*Tum & aqvilam pallidi*
Æfes brucan,	*Victus avidam*
Grædigne Gud-hafoc,	*Voracem milvum,*
And thæt græ-gedeor	*Et lupum in ſaltu*
Vulf on vælde.	*Mixtum colore.*
Ne væard væl mare	*Non fuit ſtrages major*
On dis eiglande	*In hac inſula:*
Æfer gyta	*Unqvam pluresqve*
Folces gefylled	*Populi occiſi*
Beforan thiffum	*Antehuc*
Svcordes ecgum,	*Gladii acie,*
Thæs the us fecgad bec;	*Qvos commemorant libri*
Ealde údvitan	*Veterum Hiſtoricorum;*
Siddan eaften hidir	*Ex qvo ab oriente huc*
Engle and *Seaxe*	Angli *ac* Saxones
Up becomon	*Appellentes,*
Ofer brymum brad,	*Et per mare latum*
Brytene Sohton	Britanniam *petentes*
Plance vigsmidas	*Inſignes Bellorum fabri*
Vealles ofr-comon,	Britannos *ſuperabant,*
Eorlas arhvate	*Duces honore præſtantes*
Eard begeatan.	*Et terram ſuperabant.*

LEIDDR REX

LEIDDR EIRIKR TIL RIKIS,

Haralldr konungr var þá áttrædr at alldri; gerdiz hann þá þungfær, ſva at hann þóttiz eigi mega fara yfir land, edr ſtiórna konungs málom. Þá leiddi hann Eirík ſon ſinn til háſætis ſins, oc gaf hönom valld yfir landi öllo. Enn er þat ſpurdo adrir ſynir Haralldſ konungs, þá ſettiz Hálfdan Svarti í konungs háſæti; tók hann þá til forráda allan Þrándheim, hurfo at því rádi allir Þrændir med hönom. Eptir fall Biarnar kaupmans tók Olafr bródir hans ríki yfir Veſtfolld, oc til fóſturs Gudröd ſon Biarnar. Tryggvi het ſonr Olafs, oc voro þeir Gudrödr fóſtbrædur; oc miöc jamalldra, oc bádir hinir efniligſto, oc atgervimenn miklir. Tryggvi var hveriom manni meiri oc ſterkari. Enn er Víkvertar ſpurdo, at Hördar höfdo tekit til yfirkonungs Eirík, þá tóko þeir Olaf til yfirkonungs í víkinni, oc hellt hann því ríki; þetta líkadi Eiríki ſtórilla. Tveim vetrum ſídar var Hálfdan Svarti bráddaudr inn í Þrándheimi at veizlo nockorri, oc var þat mál manna, at Gunnhilldr konunga módir hefdi keypt at fiolkunnugri kono, at gera hönom bana dryk. Eptir þat tóko Þrændir Sigröd til konungs.

HAKON

REX (SUMMUS) CREATTR EIRIKUS. A. D.

Octoginta cum annos natus erat Haralldus Rex, ſenectute etiam gravabatur, ut ad provincias regni Regisque munia obeunda, ſibi non ſatis videretur aptus. In ſuprema igitur ſolii ſui Regii ſede collocatum filium Eirikum, *totius regni habenas capeſcere juſſit. Ejus rei fama ad cæteros Haralldi Regis filios perlata, ſedem Regiam ſupremam (etiam) occupavit* Halfdanus Niger, *totamque ſuam fecit* Thrandhemiam, *conſentientibus ei in id cunctis Throndenſibus. Poſt necem* Biorni Mercatoris, *Veſtfoldiæ regnum ſuſcepit frater illius* Olafus, *filiumque Biorni* Gudraudum *educandum. Olafi filius dictus eſt* Tryggvius, *qui cum Gudraudo uno educabatur, eique ætate erat propemodum par, ambo autem egregiæ ſpei juvenes, & ad res quasvis arduas manu promtiſſimi. Corporis ſtatura atque robore, alios omnes antecelluit* Tryggvius. *Eiriko ſummam imperii tradidiſſe* Hordenſes, *fama docti* Vikverienſes, *ſummum ſibi in Vikia præferre Regem* Olafum, *qui illud ſibi vindicavit regnum; ægre admodum id ferente Eiriko. Duas poſt hyemes, in Thrandhemia ſubita morte deceſſit* Halfdanus Niger, *convivio cuidem dum intererat, traditum eſt ore vulgi, Regum Matrem* Gunnhilldam, *mercede data, cum venefica quadam pactam fuiſſe, ut venenum ei miſceret. Poſthac* Sigraudum *Regem ſibi ſumſere Throndenſes.* 937.

HAKON

A. D.

HAKON TIL KONUNGS TEKINN.

Hakon Adalsteins fostri var þá á Englandi er hann spurdi andlat Haralds konungs födr sins, bióz hann þá þegar til ferdar; feck Adalsteinn konungr hönom þá lid oc godan skipa kost, oc bió hans för all veglega; oc kom hann um haustit til Noregs. Hann let stefna þing i þrandheimi oc var hann þar til konungs tekinn um allt land oc var þá Hakon XV vetra, tók hann ser þá hird oc fór yfer land. þau tidindi spurduz á Upplönd at þrændir höfdo ser konung tekit slikan at öllu sem Haralldr hinn Hárfagri var, nema þat skilldi at Haralldr hafdi allan lid i landi aþiád en Hakon þessi villdi öllum mönnum godt, oc baud at gefa bændom odol sin þau er Haralldr konungr hafde af þeim tekit.

HAKON REX CREATUS.

In Anglia degebat Haconus Adalsteni alumnus, qvando de morte Haralldi regis, patris ejus allatus est ei nuntius. Itineri in Norvegiam hinc mox accingitur, ad quod & copiis, & classe bene armata; omnibusqve rebus necessariis, ope Adalsteni regis magnifice instruitur. Autumno ad Norvegiam delatus comitia in Thrandhemia indixit, ubi per totam regionem Haconum incolæ sibi regem sumsere qvindecim jam annos natum; quo facto, aulæ sibi legit ministros & satellites, regnumqve coepit lustrare. Tulit fama in Upplandiam regem sibi sumsisse Throndenses, talem per omnia, qvalis fuerat Haralldus pulcricomus, hoc uno excepto, quod cives universos servitute & vi oppresserat Haralldus, cum singulis bene cuperet hic Haconus, colonis bonorum allodialium pollicitus restitutionem, jurisqve hæreditarii, qvo eos privaverat rex Haralldus.

FERD EIRIKS OR LANDI.

938. Hákon konungr dró saman her mikinn í þrándheimi, er varadi; oc red til scipa. Víkveriar höfdo oc her mikinn úti, oc ætlodo til motz vid Hákon. Eiríkr konungr baud oc lídi út um mittland, oc vard hánom íllt til lids, þvíat ríkismenn margir scutoz hönom, oc fóro til Hákonar

EIRIKUS REX E REGNO FACTVS PROFUGUS.

Initio veris, per Throndhemiam ingentem exercitum colligit, classemqveparat Rex Haconus. Magnas etiam movent Vikverienses copias, Haconi in occursum eas ducturi. Per medias regni provincias, militem qvoqve imperat Eirikus, sed imperata faciebant pauci, optimatum plurimis, eo relicto, Hakono

konar. Enn er hann ſá engi efni til mótſtödo í móti her Hákonar, þá ſigldi hann veſtr um haf, med því lidi er hönom villdi fylgia. Fór hann fyrſt til Orkneyia, oc hafdi þadan med ſer lid mikit. Sídan ſigldi hann ſudr til Englandz, oc heriadi um Scotland, hvar ſem hann kom vid land; hann heriadi oc allt nordr um England. Adalſteinn Engla konungr ſendi ord Eiríki, oc baud hanom at taka af ſer ríki í Englandi; ſagdi ſva at Haralldr konungr fadir hanns var mikill vin Adalſteins konungs, ſva at hann villdi þat virda vid ſon hans. Fóro þá menn í millom þeirra konunganna, oc ſættuz á þat med einka málum, at Eiríkr konungr tók Nordimbraland at hallda af Adalſteini konungi; ſkylldi hann veria þar landit fyrir Dönom oc ödrom víkingom. Eiríkr ſcylldi þá láta ſcíraz, oc kona hans, oc börn þeirra, oc allt lid hans, þat er hönom hafdi fylgt þángat. Tók Eiríkr þenna koſt: var hann þá ſcírdr, oc tók retta trú. Nordimbraland er kallat fimtungr Englands. Eiríkr hafdi atſetu í Jorvík þar ſem menn ſegia at fyrr hafi ſetit Lodbrócar ſynir. Nordimbraland var meſt bygt af Nordmönnom. Sídan er Lodbrócar ſynir unno landit, heriadu Danir oc Nordmenn optliga þángat, ſídan er valld landſins hafdi undan þeim gengit. Mörg heiti landſins ero þar gefin

kono ſe jungentibus. Cum ergo, Hakoni A. D. *Regis exercitui qvibus poſſet reſiſtere, virium ſatis ſibi non videret, comitatus copiis, qvæ eum ſeqvi volebant, occidentem verſus, per mare navigavit, primum in Orcadas profectus, ubi juncto ſibi ingenti exercitu, iter meridiem verſus proſeqvitur in Angliam, prædas agens circa Scotiam, ubicunqve continentem accedebat, eamqve, qvæ boream ſpectat, Angliæ partem. Miſſis ad Eirikum legatis, regnum ei in Anglia in feudum obtulit* Adalſtenus *Angliæ Rex, aſſerens, Haralldum Regem, ejus patrem, magno amicitiæ nexu junctum fuiſſe Adalſteno Regi, id nunc ejus filio jam eſſe repenſurum. Nuntiis ultro citroqve miſſis, fideqve data & accepta, inter Reges convenit, ut Northumbriam, jure feudi poſſidendam, ab Adalſteno Rege acciperet Rex Eirikus, qvi contra Danos aliosqve piratas iſtam regionem eſſet tuiturus. (Pactum qvoqve eſt), ut baptiſmo luſtraretur ipſe Eirikus, ejusqve conjux ac liberi, nec non totus, qvi ejus ductum ſeqvebatur, comitatus.* 939 *Ratas habuit has conditiones Eirikus, ipſe baptiſatus veræqve religionis factus aſſecla. Northumbria dicitur qvinta pars Angliæ. Sedem fixit Eirikus Eboraci, ubi ſedem olim habuiſſe feruntur* Lodbroki *filii. Northumbria autem maximam partem erat a Nordmannis habitata. Poſt occupatam à Lodbroki filiis (iſtam) terram, eam latrociniis ſæpius vexaverunt Dani & Nordmanni, imperio ejus*

A.D. 937 gefin á Norræna túngo, Grímsbær oc Hauksfliót oc mörg önnor.

ejus postqvam fuerunt exuti. Lingvæ Norvegicæ nomina plurima ejus regionis ferunt loca, Grimbær *utpote,* Hauksfliot *aliaqve multa.*

FALL EIRIKS KONUNGS.

Eiríkr konungr hafdi fiöllmenni mikit um sic; hellt hann þar fiöllda Nordmanna, er austan hafdi farit med hánom, oc enn komo margir vinir hans sídan af Noregi. Enn er hann hafdi land lítit, þá fór hann iafnan í hernad á sumrom: hann heriadi um Scotland oc Sudreyar, Irland oc Bretland, oc afladi ser sva fiár. Adalsteinn konungr vard sóttdaudr, þá hann hafdi verit konungr XIV vetur, oc VIII vikur oc III daga. Sídan var konungr í Englandi Jatmundr bródir hans, var hönom ecki um Nordmenn; var Eiríkr konungr eigi í kærleikom vid hann, oc fóro þá þau ord um af Jatmundi konungi, at hann mundi annan höfdingia setia yfir Nordimbraland. Enn er þat spurdi Eiríkr konungr, þá fór hann í Vestrvíking, oc hafdi or Orkneyium med ser Arnkel oc Erlend Jarla, sono Torf-Einars. Sídan fór hann í Sudreyiar, oc voro þar margir víkingar oc herkonungar, oc reduz til lids med Eiríki konungi; hellt hann þá öllo lidino fyrst til Írlandz, oc hafdi þadan lid slíct er

EIRIKI REGIS CÆDES.

Eirikum Regem magna hominum stipabat multitudo; ingentem (enim) aluit Nordmannarum turbam, qvæ ab oriente eum fuerat comitata; postea qvoqve amicorum ejus accesserant plurimi ex Norvegia. Nimis arcta (idcirco) cum erat ei, qvam tenebat, provincia, æstivis semper temporibus in piratica freqvens, Scotiam & Hebrides insulas, Hiberniam & Bretlandiam (Valliam) latrociniis vexabat, qva re opes sibi & divitias comparavit. Morbo defunctus est Rex Adalstenus, postqvam annos qvatuordecim, octo hebdomadas, tresqve imperavit dies. Postea Rex Angliæ fuit frater ejus Edmundus, *animi à Nordmannis alieni, nec in Regem Eiricum amici, ferebantqve vulgo, dixisse Edmundum Regem, se alium Principem Northumbriæ esse præfecturum. Hujus rei certior fama factus Eirikus Rex ad piraticam rediit, in mari occidentali exercendum, ex Orcadibus* Arnkelo & Erlendo *Jarlis, filiis Torf-Einari, comitatus. Posthac Hebrides insulas petiit ubi degentes piratæ plurimi Regesqve maritimi socios sese Eiriko Regi junxere, qvi hinc toto hoc agmine comitatus Hiberniam primum adiit, ubi*

er hann feck. Sídan fór hann til Bretlands, oc heriadi þar. Eptir þat sigldi hann sudr undir England, oc heriadi þar, sem í ödrom stödom; enn allt lid flýdi undan þar sem hann fór. Oc med því at Eiríkr var hreystimadr mikill, oc hafdi her mikinn, þá treystiz hann sva vel lidi sino, at hann geck lángt á land upp, oc heriadi, oc leitadi eptir mönnum. Olafr het konungr sá, er Jatmundr konungr hafdi þar sett til landvarnar; hann dró saman her úvígan, oc fór á hendur Eiríki konungi, oc vard þar orrosta mikil; fello miöc Enscir menn; enn þar er einn fell, komo III af landi ofan í stadinn; oc hinn efra luta dagsins snýr mannfallinu á hendur Nordmönnom, oc fellr þar mikit folk. Oc au lyctom þess dags fell Eiríkr konungr, oc V konungar med hanom. Þessir ero nefndir: Guthormr oc synir hans II, Ívarr oc Hárekr: þar fell oc Sigurdr oc Rögnvalldr; þar fell oc Arnkell oc Erlendr synir Torf-Einars. Þar vard oc allmikit mannfall af Nordmönnom, enn þeir er undan komuz, fóro til Nordimbralands, oc sögdo Gunnhilldi oc sonom hennar þessi tídindi.

ubi quæ sequi eum volebant, sibi junxit copias. Postea Bretlandiam aggressus, prædas ibi egit. Versis deinde in Angliam velis meridiem versus, rapinis ibi, ut aliis in locis grassabatur, fugiente tota, quocunque ferebatur, incolarum turba. Erat Eirikus vir fortis quam maxime & strenuus, atque ab ingenti exercitu jam paratus; quare huic fidens, facta in terram exscensione, rura populatur, fugientesque longius prosequitur. Olafus *dicebatur Rex, quem isti regioni tuendæ præfecerat Rex Edmundus. Collecto exercitu immenso, Eirikum ille aggreditur. Oritur acre prælium, caduntque Anglorum plurimi: sed uni cæso succedunt tres alii incolarum integri; quare inclinante ad vesperam die, versa in partem Normannorum strage, cadunt eorum plurimi, cadit, die finiente, ipse Rex Eirikus, caduntque cum* 952.
eo quinque alii Reges, inter quos nominantur Gothormus, *ejusque filii,* Ivarus & Harekus. *Ibi etiam cecidere* Sigurdus & Rognvalldus, *nec non* Arnkellus & Erlendus, *Torf-Einari filii. Cecidit præterea magna Nordmannorum turba. Qvi fuga sunt elapsi, Northumbriam petière, ubi ad Gunnhilldam & ejus filios hujus rei nuntium retulerunt.*

A. D. 952.

A. D. 952.

FERD GUNNHILLDAR SONA.

Enn er þau Gunnhilldr urdo þessa vör at Eiríkr konungr var fallinn, oc hann hafdi ádr heriat land Englakonungs, þá þyckiaz þau vita, at þeim mun þar vera eigi fridvænt. Búaz þau þá þegar í brott af Nordimbralandi, oc hafa skip þau öll, er Eiríkr konungr hafdi átt, oc lid þat allt er þeim villdi fylgia, oc of lausafiár, er þar hafdi samandregiz í scöttom á Englandi; enn sumt hafdi fengiz í hernadi. Þau hallda lidi síno fyrst nordr til Orkneya, oc stadfestoz þar um hríd; þá var þar Jarl Þórfidr Hausakliúfr, son Torf-Einars. Toko þá synir Eiríks undir sic Orkneyiar oc Hialltland, oc höfdo scatta af, oc sáto þar of vetrom, enn fóro í Vestrvíking á sumrom, oc heriodo um Scotland oc Írland. Þess getr Glumr Geirason.

Hafdi för til ferio
Fródr scáneyar góda
Black rídandi backa
Barnungr þadan farna.
Rógeiso vann ræsir
Rádvandr á Scotlandi;
Sendi seggia kindar
Sverd bautin her gauti.

ITER FILIORUM GUNNHILLDÆ.

Certiores autem facti Gunnhillda ejusqve filii, cecidisse Eirikum, postqvam Anglorum Regis ditiones armis prædisqve infestaverat, ista in regione pacem sibi non ulterius mansuram, rati, è Northumbria mox facessunt, universas, qvas olim possederat Rex Eirikus, secum ducentes naves, una cum toto, qui eos comitari volebat, exercitu, onustiqve ingenti opum ac pecuniarum vi, qvas partim ex tributis in Anglia cumulaverant, partim piratica corraserant. Tendunt suo cum exercitu, primum boream versus, in Orcadas, ubi sedem aliqvamdiu fixere, Jarli dignitate ibi fungente Thorfindo Hausa-Kliufo (*crania findente*) *Torf-Einari filio. Tum autem Orcadas & Hialtlandiam suæ ditionis fecere Eiriki filii, census inde percipientes, ibiqve per hyemes commorantes. Per æstates autem, mare occidentale piratica infestum reddidere, prædas agentes circa littora Scotiæ atqve Hiberniæ. Hujus rei (ita) meminit* Glumus Geiri *filius:*

Habuit iter ad navem
Prudens, Scaniam felix,
Sua ducens navigia,
Puer juvenis inde abiens.
Prælium commisit Rex
Probus justusqve, in Scotia,
Misitqve virorum, ense
Cæsorum, exercitum Othino.

Dólgeiso

Bellum

Dólgeiſo rak díſar
Drott kom mörg á flótta
Gumna vinr at gamni
Giódom Irſcrar þiódar.
Folldar raud oc felldi
Freyr í manna dreyra
Sunnr á ſigr of hlinninn
Seggi mækis eggiar.

Bellum geſſit populi A.D.
Amicus, acta ſunt multa
In fugam lætantibus
Vulturibus, Hibernorum cohortes.
Terrarum, tinxit cædens,
Dominus, virorum ſangvine,
Ad meridiem victor
Bellatorum, enſium acies.

FRA TRYGGVA KONNUGI.

Þat ſama hauſt kom Tryggvi konungr Olafs ſon or veſtrvíking; hafdi hann þá ádr heriat um Írland oc Scotland. Um varit fór Hákon konungr nordr í land, oc ſetti Tryggva konung bródur ſinn yfir Víkina, at veria fyrir úfridi, oc eignaz ſlíct er hann mætti, af þeim löndom í Danmörko, er Hákon konungr hafdi et fyrra ſumarit ſcattgyllt. Sva ſegir Guthormr Sindri:

Oc ſóen hattar ſetti
Svellriódr at því fliódi
Onars eiki græno
Auſtr gedbæti hrauſtan:
Þan er ádr frá Irom
Idvandr of kom ſcídom
Salbrygdandi ſvegdis
Svan vángs lidi þángat.

DE TRYGGVIO REGE.

Eodem autumno ab expeditione piratica, in 956.
mari occidentali, reverſus eſt Tryggvius Rex. Circa littora Hiberniæ & Scotiæ, bello atqve rapinis antea fuerat graſſatus. Vere proximo provincias regni, boream ſpectantes, petiit Rex Hakonus; qvare Tryggvium Vikiæ præfecit, adverſus hoſtium vim defendendæ, facturum ſimul ſuæ ditionis, qvicqvid earum regionum in Dania poſſet occupare, qvas æſtate proxime præterlapſa ad tributa ſolvenda coëgerat Rex Hakonus. Ita hac de re memorat Guthormus Sindre:

Atqve pugnator ille conſtituit,
Gladios ſangvine tingens, in illa
Terra, arboribus (ſvae) virenti,
Ad orientem, qvi animos erigit, fortem (Re
Eum, qvi antea ab Hibernis,
Exercitiis aſſvetus, venit navibus,
Loricarum (in bello) ſtrenuum ruptorem,
Vento ferente & mari, illuc.

HEYGDR EGILL ULLSERKR.

Hákon konungr tók ſkip þau öll er uppi höfdo fiarat, er átt höfdo Eiríks ſynir

EIGILLUS ULLSERKUS TUMULATUR.

Naves omnes, à filiis Eiriki poſſeſſas, qvas 957.
in litore deſeruerat maris æſtus, in terram ſubduci

A. N. synir, oc let draga á land upp; þar let Hákon konungr leggia Egill Ullserc í scip, oc med hanom alla þá menn, er af þeirra lidi höfdo fallit, let bera þar at iörd oc griót. Hákon konungr let oc fleiri scip uppsetia, oc bera á valinn, oc ser þá hauga enn fyrir sunnan Frædarberg.

subduci jussit Rex Hakonus, atqve illarum uni tam Eigilli Ullserki, qvam cæterorum ejus commilitonum, qvi in prælio ceciderant, cadavera imponi, aggestaqve humo & lapidum cumulo, tumulum superstrui. Plures præterea in litus Rex Hakonus subduci jussit naves, atque ad loca portari, ubi strata jacebant cæsorum cadavera; qvos tumulos, positos ad latus meridionale montis Freydarbergæ, etiamnum cernere datur.

FERD OLAFS KONUNGS AF VINDLANDI.

990. Olafr Tryggvason var III vetor á Vindlandi, ádr Geira drottning tóc sótt, þá er hana leiddi til bana. Olafi þótti þat sva mikill scadi, at hann festi eigi yndi á Vindlandi sídan: red hann ser þá til herscipa, oc fór þá enn í hernad: heriadi fyrst um Frísland, þar næst um Saxland, oc allt í Flæmingia-land. Sva segir Hallfredr Vandrædascalld:

Tíd hæggvit let Tiggi
Tryggva sonr fyrir styggvan
Leiknar hest á lesti
Liótvaxin hræ Saxa.
Vin hródigr gaf vída
Vísi margra Frísa
Blöcko brúnt at drecka
Blód qvelldrido stodi.
Rógs bar recka lægir
Ríkr valkera líki,
Herstefnir let hröfnom
Holld Flæmingia golldit.

ITER OLAFI REGIS DE VINDLANDIA.

Tres hyemes Olavus Tryggvii filius in Vindlandia est commoratus, antequam morbo correpta est Regina Geira, qvi mortem ei accivit. Cujus morte tantam fecisse jacturam, sibi visus est Olafus, ut moræ ulterioris in Vindlandia pertæsus, comparatis navibus bellicis, piraticam denuo sit ingressus, qvam exercuit juxta littora primum Frislandiæ deinde Saxoniæ, littusqve Flandriæ; qva de re ita Hallfredus Vandrædaskalld:

Sæpius cædi fecit lupo
Rex Tryggvii filius ferocissimo
Plurima ad ultimum cumulata
Deformia illa cadavera Saxonum.
Amicorum felix dedit late
Princeps Frisonum qvam plurimorum
Pellem nigricanti lupo bibendum
Sangvinem de vulneribus fluentem.
Iras qvi sedat bellatorum,
Et potens qvi gestat Othini indumenta (arma)
Dux exercituum fecit corvis
Carnem Flæmingorum ille parari.

HERN- EXPE-

HERNADR OLAFS KONUNGS TRYGGVA SONAR.

Sídan hellt Olafr Tryggvafon til Englands, oc heriadi vída um landit; hann figldi allt nordr til Nordimbralands, ok heriadi þar; þadan hellt hann nordr til Scotlands, oc heriadi þar vída: þadan figldi hann til Sudreya, oc átti þar nockorar orroftor; fídan hellt hann fudr til Manar, oc bardiz þar; hann heriadi oc vída um Irland; þá hellt hann til Bretlands, oc heriadi vída þat land, oc fva þar er kallat er Kumbraland: þadan figldi hann veftr til Vallands, oc ætladi til Englands; þá kom hann í eyar þær er Syllingar heita, veftr í haf frá Englandi. Sva fegir Hallfredr Vandrædafcálld:

Gördiz ungr vid Engla
Ofvægr konungr bægia
Naddfcúrar red nærir
Nordimbra fá mordi.
Eyddi úlfa greddir
Ogn blídr Scótom vída
Gerdi feims med fverdi
Sverdleik í Mön fcerdir.
Ydrógar let ægir
Eyverfcan her deya
Tyrr var tiörva dyrra
Tírargiarn, oc Ira.

EXPEDITIONES PIRATICÆ OLAFI REGIS TRYGGVII FILII. A. D. 990. 993.

Poftea Olafus, Tryggvii filius, verfo in Angliam curfu, piraticam ibi late exercuit. In Northumbriam usqve boream verfus navigans, etiam ibi rapinis graffatur. Tum Scotiam petens, ibi qvoqve late loca obvia populatur. Inde vectus ad Sudureyas (Hæbudas) & ibi præliis qvibusdam congreffus, meridiem verfus ad Mævaniam fertur, ubi etiam prælium habuit. Circa Hiberniam qvoqve late populatus, verfis in Bretlandiam (Valliam) velis, cum eam regionem late infeftaverat prædabundus, nec non terram, qvam Cumraland *(Cumbriam) dicunt, dicunt, inde occidentem verfus ad* Vallandiam *(Franciam) navigat, et prædas agit. Tum de occidente navigans, iter in Angliam deftinaverat, cum ad infulas eft delatus, qvas* Syllingas *(Sorlingas) vocant, pofitas in mari ad occidentalia Angliæ littora. De qvo ita Hallfredus Vandrædafkalld:*

Multis mulctavit juvenis Anglos
Prævalens illis Rex incommodis.
Bello hoftes laceffere qvi audet,
Northumbris fuit caufa cædis.
Excidit, lupos qvi reddit voraces
In prælio, Scotos ille late.
Inftituit qvoqve auri, gladio
Gladiorum ludum in Monia, prodigus.
Fecit ille, fagittis qvi terret,
Infulas habitantium exercitum,
Princeps fuit heros gloriæ
Cupidus, cædi atqve Hibernorum.

A.D. 990. 993.

Bardi Brezerar iardar
Byggvendr oc hió tiggi
Gradr þvarr geira hrídar
Giódi Kunſcar þiódir.

Cæcidit gladio, Bretticas qvi terras
Incolunt, atqve cecidit Princeps,
Qvando rapaci ceſſavit voracitas
Corvo, Cumbricas fortiter gentes.

Olafr Tryggvaſun var IV vetor í þeſsom hernadi, ſídan er hann fór af Vindlandi, til þeſs er hann kom í Syllingar.

In hiſce expeditionibus Olafus Tryggvii filius qvatuor tranegit hyemes, à qvo Vindlandia exiit, usqve ad adventum in Syllingas inſulas.

SKIRDIZ OLAFR KONUNGR TRYGGVASON I SYLLINGOM.

OLAFUS REX TRYGGUII FILIUS, IN SYLLINGIS, SACRO FONTE ABLUTUS.

993. Olafr Tryggvaſun, þá er hann lá í Syllingom, ſpurdi hann at þar í eyonni var ſpámadr nockorr, ſá er ſagdi fyrir úordna luti, oc þótti morgom mönnom þat mioc eptir ganga. Gerdiz Olafi forvitni á at reyna ſpádom mans þeſsa. Hann ſendi þann af mannom ſinom, er frídaſtr var oc meſtr, oc bió hann ſem vegligaz, oc bad hann ſegia at hann væri konungr. Þvíat Olafr var þá frægr ordinn af því um öll lönd, at hann var frídari oc góſugligri oc meiri enn allir menn adrir. Enn ſídan er hann fór or Gardaríki, hafdi hann ei meir af nafni ſíno, enn kalladi ſic Ola, oc qvadz vera Gerzcr. Enn er ſendimadr kom til ſpámanzins, oc ſagdiz vera konungr, þá feck hann þeſsi andſvör: ecki ertú konnungr, enn þat er rád mitt, at þú ſer trúr konungi þínom; eigi ſegir hann fleira þeſsom manni: fór ſendimadr aptr, oc

Dum juxta Syllingas inſulas in anchoris ſtabat Olafus Tryggvii filius, factus certior, ibi in inſulis vatem commorari, futuras res prædicentem, cujus vera multis videbantur vaticinia, curioſitate capitur atqve deſiderio fidem iſtius vatis experiundi. Corporis igitur magnitudine & ſpecie inter ſuos præſtantiſſimum qvendam, cultu Regio optime ornatum, miſſum ad vatem juſſit ſe Regem profiteri: jam enim fama per omnes tulerat terras, Olafum forma, decore & magnitudine corporis alios omnes longe præſtare. E Gardarikia autem poſtqvam diſceſſerat, ſuorum nominum ſolo nomine Ola *contentus, ſe virum Gardenſem profitebatur. Miſſus à Rege, ad vatem accedens, cum ſe Regem profiteretur, hoc tulit reſponſi: "Tu non es Rex, ſed meum tibi eſt conſilium, ut tuo Regi fidum te præſtes." Qvibus dictis conticuit. Hæc cum miſſus Regi nuntiaverat, audito*

oc segir Olafi, oc fysti hann þess at finna þenna mann, er hann heyrdi slik andsvör hans, oc tók nú ifa af hánom, at hann væti eigi spámadr. Fór þá Olafr á hans fund, oc átti tal vid hann, oc spúrdi eptir hvat spámadr segdi Olafi fyrir, hvernog honom mundi veita at ganga til ríkis, edr annarar hamingio? Einsetomadrinn svarar med helgom spádómi: þú mant verda ágætr konungr, oc ágæt verk vinna, þú mant mörgum mönnom til trúar koma oc scírnar, manto bædi þer hialpa í því oc mörgom ödrom; oc til þess, at þú ífir eigi um þessi mín andsvör, þá mátto þat til marks hafa, þú mant vid scip þín svikom mæta oc flockom, oc mun á bardaga rætaz, oc manto týna nockoru lidi, oc siálfr sár fá, oc manto af því sári banvænn verda oc á scilldi til scips borinn; enn af þesso sári manto þó heill verda innan VII nátta, oc brátt vid scírn taka. Sídan fór Olafr ofan til scipa sinna, oc þar mætti hann úfridar mannom þeim er hann villdo drepa, oc lid hans oc vard þar bardagi, oc fóro þeirra vidscipti sva sem einsetomadr hafdi sagt hönom, at Olafr var sárr borinn á skilldi á skip út, oc sva, at hann vard heill á VII nóttum. Þóttiz þá Olafr vita, at þessi madr mundi hánom sanna luti sagt hafa, oc þat at hann var sannr spámadr, hvadan af sem hann hefdi þann spádóm. Fór

audito hoc ejus responso, majore flagrare coepit desiderio, istum virum adeundi, qvem jam non dubitat verum esse vatem. Tum ad illum accedens Rex Olafus, atqve cum eo collocutus, vatem interrogat sibi futura, an ad regnum aut aliam fortunam aditum sibi pararent fata? Cui respondit sancto afflatus vaticinandi numine vir ille solitarius, futurum illum Regem maxime gloriosum, gestarum illum multa præclara, multos eum ad fidem & ad baptismum conversurum, sibiqve tum ipsi, tum plurimis aliis ista in re eum emolumento futurum. Ne de veritate hujus responsi dubitaret Rex, hoc fore indicio atqve signo, qvod ad naves reversus in insidias atqve collectam hostium manum esset delapsurus, qvibuscum prælio congressus, nonnullis suorum amissis, ipse lethali vulnere saucius atqve morti vicinus, retro ad naves in scuto portaretur; à qvo vulnere post septem noctes sanitati restitutus sacro fonte ablueretur. Postea ad naves reverteuti Olafo hostium qvorundam occurrit manus, animo illum occidendi ejusqve copias, unde orto prælio, eum eventum habuit illorum congressus, qvem ei vir ille solitarius prædixerat, ut saucius Olafus in scuto ad naves sit portatus, sed post septem noctes sanitati restitutus. Unde certo scire sibi videtur Olafus, & vera sibi eum prædixisse, & verum illum esse vatem, qvacunqve ratione ea, qvæ erat vaticinatus, edoctus fuisset. Hinc hujus vatis congressum A. D. 993.

A.D. 993 Fór þá Olafr annat finn at finna þenna fpámann, taladi þá mart vid hann, fpurdi vendiliga hvadan hönom kom fú fpeki, er hann fagdi fyrir ú-ordna luti. Einfetomadr fagdi, at fiálfr gud chriftinna manna let hann vita allt þat, er hann forvitnadiz, oc fagdi hann þá Olafi mörg ftórmerkí allmáttugs Guds, oc af þeim fortölom játti Olafr at taka fcírn, oc fva var at Olafr var fcírdr þar, oc allt föroneyti hans. Dvalldiz hann þar miöc lengi, oc nam rétta trú, oc hafdi med fer prefta, oc adra lærda menn.

fum itinerum petens Olafus, habito cum illo de multis rebus colloqvio, accuratius interrogat, unde ei tanta fapientia, ut futura poffet prædicere. Cui refpondit vir folitarius, qvæcunqve fcire vellet, fibi ipfum Chriftianorum Deum relevare arcana; multa illi fimul narrans omnipotentis Dei maxima miracula; qvibus rebus motus Olafus, fibi paffus eft perfvaderi, ut baptifmum admittere vellet; qvare facro fonte ablutus eft Olafus, totusqve ejus comitatus. Poftea diu ibi moratus & veræ religionis præceptis imbutus, facerdotes inde fecum & alios doctos viros duxit.

OLAFR FECK GYDO.

CONJUGEM DUXIT UXOREM GYDAM.

993. Olafr figldi or Syllingom um hauftit til Englands, lá þar í höfn einni, oc fór þar med fridi, þvíat England var criftit, oc hann var oc chriftinn ordinn. Enn þar fór um landit þíngbod nockot, oc allir menn fkylldo til þíngs koma. Enn er þíng var fett, þá kom þar drottning ein er Gyda er nefnd, fyftir Olafs Kvarans er konungr var á Irlandi í DífIinni; hon hafdi gipt verit á Englandi Jarli einom ríkom, var fá þá andadr enn hon hellt eptir ríkino. Enn fá madr var í ríki hennar, er nefndr var Alfvini, kapi mikill, oc hólmgaungomadr; hann hafdi bedit hennar, enn hon fvarar fva, at hon villdi kiör af hafa,

Autumno Olafus ex Syllingis ad Angliam navigans, in portu qvodam ftationem habuit, geffitqve fe pacificum, cum Anglia tunc Chriftiana, ipfe qvoqve Chriftianus effet factus. Iftas autem regiones obibat nuntius qvidam, incolas omnes ad comitia convocans; qvibus rite ordinatis, acceffit Regina qvædam, nomine Gyda, *foror* Olafi Kvarran, *qvi Rex erat in Hibernia, Dublini imperans. Nupta fuerat illa Jarlo cuidam in Anglia potenti, qvo mortuo, ipfa regno præerat. Erat regni iftius incola qvidam,* Alfvinus *dictus, vir in bello & in duellis verfatiffimus, qvi Gydam fibi petierat conjugem, fed tulerat refponfum, ipfam velle Reginam fibi eligere maritum ex viris regni*

hafa, hvern hon villdi eiga, af þeim mönnom er í hennar ríki voro, oc var fyrir þá föc þings qvatt, at Gyda skylldi ser mann kiósa; var þar kominn Alfvini, oc búinn med hinom besto klædom, oc margir adrir voro þar vel búnir. Olafr var þar kominn, oc hafdi vas-klædi sín, oc lodkápo ytzta, stód hann med sína sveit út í frá ödrom mönnom. Gyda geck oc leit á serhvern mann, þann er henni þótti nockot mans mót at vera. Enn er hon kom þar sem Olafr stód, oc sá upp í andlit hánom, spurdi hon, hver madr hann er; hann nefndi sic Ola; em ec útlendr madr her, segir hann. Gyda mællti: villto eiga mic, þá vil ec kiósa þic. Eigi vil ec neita því, segir hann. Hann spurdi hvert nafn þeirrar kono var, ætt edr ödli. Gyda heiti ec, segir hon; dóttir konungs af Írlandi; var ec gipt higat til lands Jarli þeim, er her red ríki. Nú sídan er hann andadiz, þá hefi ec stýrt ríkino, menn hafa bedit mín, oc engi sá er ec villda giptaz. Hun var úng kona oc allfríd. Tala þau sídan þetta mál, oc semia þat sín á milli, festir Olafr ser Gydo.

ni sui incolis; qva de causa indicta erant comitia, ut in illis Gyda sibi maritum eligeret. Comitiis intererat Alfvinus, vestibus qvam pretiosissimis indutus, plurimique alii, omnes splendide ornati. Aderat ibi qvoqve Olafus, sed vestibus, quæ pluviæ erant defendendæ, (pænula) indutus, & supra vestes toga tectus hirsuta; stabat autem, suo cum comitatu, à cætera turba nonnihil distinctus. Processit Gyda, singulos accuratius oculis lustrans, qvi ei videbantur faciei esse virilis atqve animi; quæ postqvam locum accesserat, ubi stabat Olafus, faciem ejus contemplata, qvis & cujas esset, interrogavit. Nominabat ille se Olaum, *hominem peregrinum. Tum Gyda; "Si me conjugem cupis, inqvit, te mihi eligam maritum;" respondit ille, se id non recusare, qværens simul mulieris hujus nomen, genus atqve prosapiam. "Est mihi, inqvit illa, nomen Gydæ; sum autem filia Regis Hiberniæ, & nupta fui hac in regione Jarlo cuidam, qvi hic regno præfuit. Post ejus mortem, ipsa regni fui gubernatrix. Meas multi ambivere nuptias, sed nemini volui nubere." Erat illa mulier ætatis juuenilis, & pulchritudine eximia. Sermone igitur sæpius habito, cum hac de re inter eos convenerat, conjugem Olafus sibi desponsat Gydam.*

A. D. 993.

A.D. 993.

HOLMGANGA ALFVINA OC OLAFS KONUNGS.

Alfvina líkar nú afarilla. Enn þat var ſidr á Englandi, ef II keptoz um einn lut, at þar ſkylldi koma til hólm-gánga; býdr Alfvini Olafi Tryggva ſyni til hólmgaungo um þetta mál. Þeir leggia med ſer ſtefnolag til bardaga, oc ſculo vera XII hvarir. Enn er þeir finnaz, mælir Olafr ſva vid ſína menn, at þeir geri ſva ſem hann gerir; hann hafdi öxi mikla: enn er Alfvini villdi höggva ſverdí til konungs, þá lauſt hann ſverdit or höndom hanom, oc annat högg ſiálfan hann, ſva at Alfvini fell; ſídan batt Olafr hann faſt. Fóro ſva allir menn Alfvina, at þeir voro bardir oc bundnir, oc leiddir ſva heim til herbergia Olafs. Sídan bad hann Alfvina fara or landi brott, oc koma eigi aptr; enn Olafr tók allar eigor hanns. Olafr feck þá Gydo, oc dvalldiz á Englandi, enn ſtundom á Írlandi,

DUELLUM ALFVINI ET OLAFI REGIS.

Hæc ægerirmo animo tulit Alfvinus. Erat autem in Anglia more receptum, ut re inter duos controverſæ, litem dirimeret duellum. Ad duellum (ergo) Alfvinus hac de re Olafum provocat. Pugnæ hi locum diemqve ſtatuunt, eo modo, ut ab utraqve parte eſſent duodecim. Ubi convenere pugnaturi, monet ſuos Olafus, ut ad ſuum exemplum omnia agerent. Ingenti ille armatus erat ſecuri, qva Alfvino, gladium vibranti, ut Regem cæderet, manu gladium excuſſit, & iterato ictu ipſum ita feriit, ut Alfvinus caderet, qvem humi cubentem poſtea ligavit Olafus. Idem fuit omnium Alfvini comitum fatum, ut cæſi vulneribus atqve vincti ad diverſorium, ubi Olafus hoſpitabatur, traherentur omnes. Alfvinum poſtea juſſit Olafus ex iſta terra faceſſere, nec unqvam redire, ſibi omnes ejus vindicans poſſeſſiones. Hoc facto, conjugem Olafus duxit Gydam, poſtea in Anglia, interdum etiam in Hibernia commoratus.

OLAFR KONUNGR TRYGGVASON FÆR HUNDINN VIGIA.

Þá er Olafr var á Írlandi, var hann ſtaddr í herferd nockorri, oc fóro þeir med ſkipom; oc þá er þeir þurfto ſtrandhöggva, þá gánga menn á land upp, oc reca ofan fiölda bú-ſmala: þá kemr þar eptir bóndi einn, oc bad Olaf gefa

VIGIO CANE POTITUR OLAFUS REX TRYGGVII FILIUS.

In Hibernia dum commoratur Olafus in expeditione qvadam conſtitutus, qvæ navibus fiebat, cum opus eſſet pecora ad littus abigere atqve mactare, ſuarum qvosdam ad vicina rura ablegat, qvi ingentem pecorum turbam ad littus abegerunt. Hos ſecutus ruſticus qvidam Olafum ſuplex oravit, ut qvæ ſuæ

gefa ſer kýr þær, er hann átti. Olafr bad hann hafa kýr ſinar, ef hann mætti kenna, oc dvel eigi ferd vora. Bóndi hafdi þar mikinn hiard hund, hann vísadi hundinom í nauta flockana, oc varo þar rekin mörk hundrot nauta; hundrinn lióp um alla nauta flockana, oc rac i brott jam mörg naut, ſem bóndi qvadz von eiga, oc voro þau öll à einn veg mörcot; þóttoz þeir þá vita, at hundrinn mundi rett kent hafa. Þeim þótti hundr ſá furdo vitr. Þá ſpur Olafr, ef bóndi vill ſelia hánom hundinn? at helldr ſegir bóndi, at ec vil giarna gefa þer. Olafr gaf hönom þegar í ſtad gullhring, oc het hanom vinátto ſinni. Sá hundr het Vígi, oc var allra hunda beſtr; átti Olafr hann lengi ſídan.

ſuæ fuerant, ſibi daret vaccas. Annuens A. D. 993. *Olafus juſſit ruſticum ſuas ſibi habere vaccas, ſi agnoſcere poſſet, ſed iter feſtinantes non morari. Habebat ibi ſecum ruſticus canem ingentem pecoris cuſtodem, qvem boum armentum juſſit intrare, plura vero boum ibi agebantur centena. Per totum boum armentum diſcurrens canis, tot inde ſegregavit boves, qvot ruſticus dixerat ſe deſiderare, omnes eodem ſigno notatos. Viſus eſt igitur eis canis ſuos recte dignoviſſe, inſignisqve is eſſe ſagacitatis. Rogatus ab Olafo ruſticus, an ſibi canem vellet vendere, ſe lubenti animo donaturum, ille reſpondit. Pro cane Olafus annulum dedit aureum, ſuam præterea ruſtico pollicitus amicitiam. Dictus ille Vigius, omnium canum præſtantiſſimus, qvem Olafus poſtea longo poſſedit tempore.*

Gunnar reid veſtr til Dala í *Hiardarholt* oc tók *Olafr Pái* vel vid honom, ſat hann þar halfan manad, oc at ſkilnadi mælti *Olafr.* Ek vil gefa þer þria gripi gullring oc ſkickiu er att hefir *Mirkiartan* Ira konungr, oc hund er mer var gefin á *Irlande*, hann er mikill oc egi verri til fylgdar enn rauſkr madr, þat fylgir oc at hann hefir manzvit hann man oc geygia at hveriom manni þeim er hann veit at uvin þinn er, enn aldrei at vinom þinom, ſer hann oc á hverom manne hvart til þin er vel edr illa, hann mun oc líf á leggia at

Gunnar *in Valles occidentales, Hiardarholtum iter fecit, ibiqve, ab* Olafo Pauone *liberaliter exceptus, menſem manebat dimidium. Ei autem diſceſſuro Olafus; tria tibi dabo inqvit: armillam auream, togam, qvæ Myrkiartani erat Regis Hibernorum, & canem in Hibernia mihi datum. Is grandi eſt corpore, neqve ſecundus homini ſtrenuo comes: accedit & hoc, qvod ſagacitate humana prœditus eſt: ille & qvemcunqve hominem inimicum intelligit tuum latrabit, nunqvam vero amicos tuos & ex vultu cujusqve ſentiet, bene an male ſit in te affectus: qvin vitam pro fidelitate erga te* devo-

A. D. 993. at vera þer trúr, þessi hundr heitir *Samr.* Sídan mælti hann vid hundin. Nú skaltu *Gunnari* fylgia, oc vera honom slíkr sem þú mátt, hundrinn geck þegar at Gunnari oc lagdiz nidr fyrer fætor honom.

devovebit: hicce canis vocatur Samur. Deinde cani dixit: Posthinc tu Gunnarem assectator teqve huic talem, qvalem poteris, præbeto. Canus oppido ad Gunnarem ingressus, se ad pedes ejus projiciebat.

HEITSTRENGING JOMSVIKINGA.

994. Sveinn konungr gerdi mannbod ríct, oc stefndi til sín höfdingiom öllom, þeim er í voro ríkino. Hann skylldi erfa Haralld födor sinn. Þá hafdi oc andaz litlo ádr Strút-Haralldr á Scáni, oc Vesseti í Borgundar hólmi, fadir þeirra Búa Digra. Sendi Sveinn konungr þá ord þeim Jomsvíkingom, at Sigvalldi Jarl oc Búi, oc brædor þeirra scylldo þar coma, oc arfa fedor sína, at þeir færi til veizlonnar med öllo lidi síno, því er fræknaz var. Þeir höfdo XI scipa af Vindlandi, enn XX skip af Scáni. Þar kom saman allmikit fiöllmenni. Fyrsta dag at veizlonni, ádr Sveinn konungr stígi í háfæti födor síns, þá drack hann minni hans, oc strengdi heit, ádr III vetor væri lidnir, at hann skylldi kominn med her sínn til Englands, at drepa Adalrád konong, edr reka hann or landi. Þat minni skylldo allir drecka, þeir er at erfino voro. Því næst var skeinct fyrst höfdingiom Jomsvíkinga hin stærsto horn af enom sterkasta dryck, er þar var.

SOLENNE JOMSVIKINGORUM VOTUM.

Structo qvam maxime opiparo convivio, omnes regni magnates atqve Principes viros convivas invitavit Rex Sveinus, patri Ralldo parentalia soluturus. Paulo ante Strut-Haralldus in Scania morte erat defunctus, nec non Vesetus *in Burgundarholmo, pater Buii crassi atqve Sigurdi. Missis ad Jomsvikingos nuntiis, Sveinus Rex invitat Sigvalldum Jarlum, & Buium, eorumqve fratres, ut ad convivium, qvod struxerat Rex, convivæ accedentes, parentibus suis justa solverent. Fortissimis suorum omnibus comitati Jomsvikingi, convivium adeunt, ducentes secum, ex Vindlandia, XL naves, XX autem ex Scania. Magna ad convivium confluxit hominum multitudo. Primo convivii die, anteqvam Rex Sveinus solium patris sui conscendit, exhausto in memoriam defuncti poculo, solenne nuncupavit votum, se ante triennii tempus elapsum, suscepta in Angliam expeditione,* Adalradum *Regem, vel vita, vel regno & patria privaturum. Qui parentalibus adhibiti fuere convivæ, omnium erat, istud in memoriam defuncti bibere*

vrr. Enn er þat minni var afdruckit, þá skylldi drecka Cristsminni allir menn, oc var Jomsvíkingom borit æ fullast oc sterkastr dryckrinn. Hit þridia var Michials minni, oc drucko þat allr. Enn eptir þat drack Sigvalldi Jarl minni födor sins, oc strengdi heit sidan, at ádr III vetor væri lidnir, skylldi hann vera kominn í Noreg, oc drepa Hácon Jarl, eda reka hann or landi. Sídan strengdi heit Þórkell Hávi bródir hans, at hann skylldi fylgia Sigvallda bródor sinom til Noregs, oc flýa eigi or orrosto sva at Sigvalldi berdiz þá eptir. Þá strengdi heit Búi Digri, at hann mundi fara til Noregs med þeim, oc flýa eigi or orrosto fyrir Háconi Jarli. Þá strengdi heit Sigurdr bródir hans, at hann mundi fara til Noregs, oc flýa eigi medan meiri lutr Jomsvíkinga berdiz. Þá strengdi heit Vagn Ákason, at hann skylldi fara med þeim til Noregs, oc koma eigi aptr, fyrr enn hann hefdi drepid Þórkell Leiro, oc gengit í reckio hiá Ingibiörgo dóttor hans utan frænda rád. Margir höfdingiar adrir strengdo heit ymissa luta. Drucko menn þann dag erfit. Enn eptir um morguninn, þá er Jomsvíkingar voro údruknir, þót-

K 3 toz

bibere poculum. Postea Jomsvikingorum Præfectis cornu capacissimum est propinatum, ad summum usqve potu fortissimo repletum. Qvo poculo exhausto, aliud in Christi memoriam erat evacuandum, sed Jomsvikingis, plenis qvam maxime poculis & vino fortissimo semper est propinatum. Tertium poculum S. Michaëlis memoriæ & honori fuit sacrum, atqve ab omnibus exhaustum. Hoc facto, in memoriam defuncti patris poculum evacuans Sigvalldus Jarlus, solenni voto se obstrinxit, ad expeditionem, intra triennium in Norvegiam suscipiendam, ut Hakonum Jarlum vel vita exueret, vel patria pelleret. Post eum voto nuncupato, pollicitus est frater Sigvardi, Thorkelus procerus, se fratris in Norvegiam futurum comitem, nec ita cessurum è prælio, ut pugnantem relinqveret Sigvalldum; tertius Buius crassus, se illos secutum in Norvegiam, metu Hakoni Jarli è prælio non fugiturum; tum ejus frater Sigurdus, se expiditioni in Norvegiam interfuturum, nec è prælio digressurum, qvamdiu major Jomsvikingorum pars superstes manum cum hoste consereret; tandem Vagnus, Akii filius, se cæterorum in Norvegiam socium, reducem non fore, antеqvam occiso Thorkelo Leira, *filiæ ejus* Ingebiorgæ *torum fuisset ingressus, hujus consangvineis non consultis. Plurimi alii Præfecti sua vota nuncuparunt singuli; qvo pacto parentalia eo die celebrata sunt. Mane seqventis diei, crapula jam dissipata, visi*

sunt

A. D. 994.

A. D. 994. toz þeir hafa fullmællt, oc hafa málstefnor sínar, oc ráda rádom, hvernog þeir skulu tilstilla um ferdina; ráda þat af at búaz þá sem skyndiligaz. Búa þá þegar skip sín oc herlid. Vard þat allfrægt vída um lönd.

sunt sibi Jomsvikingi justo plura ac majora vovisse; statuto igitur consulendi loco, ubi de futura expeditione constituenda accuratius deliberabant, id cepere consilii, ut qvam ocyssime ad expeditionem se accingerent. Nec mora, classem parant atqve copias; cujus rei fama late per istam regionem volitabat.

FERD ÞORIS KLÖCKO AT LEITA OLAFS TRYGGVA SONAR,

ITER THORERI KLAKII AD INVESTIGANDUM OLAFUM TRYGGVII FILIUM.

996. Hákon Jarl fær nockorn pata at því, at sá madr mun vera fyrir vestan haf, er Ali nefndiz, oc hallda þeir hann þar fyrir konung. Enn Jarl grunadi af frásögn nockorra manna, at vera mundi nockor af konunga ætt Norrænni: hánnom var sagt, at Áli kalladiz Gerser at ætt, enn Jarl hafdi þat spurt, at Tryggvi Olafsson hafdi átt son, þann er farit hafdi austr í Gardaríki úngr, oc þar uppfædz med Valldimar konungi, oc het sá Olafr: hafdi Jarl oc miöc at spurningom leidt um þann mann, oc grunadi at sá hinn sami mundi nú vera kominn þar í Vestrlöndom. Madr er nefndr Þórir Klaca, vin mikill Hákonar Jarls; hann ear laungom í víking, enn stundom í kaupferdom, oc var vída kunnict fyrir. Þenna Þóri sendi Hácon Jarl vestr um haf, bad hann fara kaup-ferd

Ad aures Hakoni Jarli tulerat rumor incertus, trans mare in regionibus ad occidentem sitis, versari hominem, nomine Alium, *qvem vulgo Regem habebant. Suspicabatur autem Jarlus, ex hominum qvorundam ad eum delatis sermonibus, hunc Principem esse, ex prosapia Regum Norvegicorum ortum. Narratum fuerat Jarlo, Alium dici genere ac gente Gardarikensem (Gardium), & fama relatum, Tryggvio Olafi filio natum fuisse filium, qvi orientem versus in Gardarikiam puer profectus, & ibi in aula Valldimari Regis educatus, Olafus nominabatur In hunc hominem Jarlus studiose inqvisiverat, qvem eundem jam suspicabatur ad terras istas occidentales esse delatum. Vir qvidam dicebatur* Thorerus Klacka, *Hakono Jarlo eximie carus, & interioris admissionis. Diu hic in piratica, interdum etiam in mercatura versatus, terrarum late notitiam sibi comparaverat. Hunc Thorerum, trans mare occidentem versus ablegatum,*

ferd til Dyflinnar, sem þá var mörgom títt, enn scynia þar reyndar hverr madr Ali þessi væri: enn ef hann spyr þat til sanns, at þar væri Olafr Tryggvason, edr nockr annarr af konunga ætt Norrænni, þá skylldi Þórir koma vid hann svikrædom nockorom ef hann mætti.

tum, jussit Hakonus Jarlus Dublinum ire mercatorem, id quod plurimis tunc temporis frequens erat, ibiqve in Alium, quis ille & cujas esset, sedulo inquirere; & si certus cognosceret, eum aut Olafum esse, Tryggvii filium, aut alium qvendam, ex stirpe Regum Norvegicorum oriundum, insidiis illum, si id fieri posset, atqve dolis circumvenire. A. D. 996.

OLAFR TRYGGVASON KOM I NOREG.

ADVENTUS OLAFI, FILII TRYGGVII IN NORVEGIAM.

Sídan fór Þórir vestr til Irlands til Dýflinnar, oc spurdi þar til Ála; var hann þar med Olafi konungi Kvaran mági sínom. Brádliga kom Þórir ser í tal vid Ála; var Þórir madr ordspakr. Enn er þeir höfdo opt oc miöc lengi talat, þá tóc Áli at spyria af Noregi, fyrst frá Upplendinga konongom, oc mörgo stórmenni, hverir þeir voro þá á lífi, edr hvat ríki þeir höfdo: hann spurdi oc um Hákon Jarl, hver vinsælld hans var í landino. Þórir segir: Jarl er sva ríkr madr, at engi þorir annat at mæla, enn hann vill. Enn þat velldr því, at hvergi er í annan stad til at gánga. Enn þer satt til at segia, þá veit ec margra göfigra manna scaplyndi, oc sva alþýdunnar, at þess væri fúsastir oc búnastir, at nockor konungr kæmi

þar

Posthac Thorerus occidentem versus in Hiberniam atqve Dublinum profectus, certior redditur, ibi Alium commorari; hic (enim) in aula Olafi *Regis, dicti* Kvaran, *soceri sui tunc versabatur. Post breve interjectum tempus colloqvio Alii potitur Thorerus, homo eloqvens atqve jocundus. Cum hi sæpe multumqve erant collocuti, cæpit Alius nova ex Norvegia rogare, primum de Regibus Uplandicis & optimatum plurimis, quinam eorum vita fruerentur, quo regno quaque potestate (singuli) gauderent; deinde etiam de Hakono Jarlo, quali apud cives gratia polleret? Respondet Thorerus, Jarlum Principem esse, ea potestate pollentem, ut nemo contra eum hiscere auderet, nemo ei contradicere; id vero in causa esse, quod alium adeundi non daretur copia; ast, si vera liceret fateri, notam sibi esse plurimorum magnatum non minus quam totius plebis mentem, id præcipue cupientium, paratorumque ad id & animo & opibus, ut ad regni* 996.

istius

A.D. 996. þar þil ríkis, af ætt Harallds ens. Hárfagra. Enn ver ſiám nú engan þann til; oc meſt fyrir þá ſöc, at þat er nú reynt, at illa dugir at beriaz vid Hákon Jarl. Enn er þeir töludu þetta opt, þá lætr Olafr í liós fyrir Þóri nafn ſitt oc ætt, oc ſpyr hann ráds, hvat hann hyggi, ef Olafr ferr til Noregs, hvert bændor mundi vilia taka vid hanom at konungi. Þórir eggiadi hann ákafliga þeſsar ferdar, oc lofadi hann miöc, oc atgervi hans. Tók Olafr þá at fýſaz miöc at fara til ættleifdar ſinnar. Siglir Olafr þá veſtan med V ſkipum, fyrſt til Sudreya; Þórir var þar í för med hánom; þadan ſigldi hann til Orkneya. Sigurdr Jarl Lödvisſon lá þá í Rögnvalldsey í Ásmundarvogi, med eitt lángſkip, oc ætladi at fara yfir á Katanes. Þá ſigldi Olafr ſíno lidi veſtan at eyonom, oc lagdi þar til hafnar, þvíat Petlandsfiördr var eigi færr. Enn er konungr viſsi, at Jarlinn var þar fyrir' þá let hann Jarl kalla til tals vid ſic. Enn er Jarl kom á ſkipit til tals vid konung, þá haufdo þeir fátt talat, ádr konungr ſegir at Jarl ſkylldi ſcíraz láta, oc allt landsfólk hans; enn at audrom koſti ſkylldi hann þá deya þegar í ſtad; enn konungr qvezc mundo fara med eld oc uſla yfir eyiarnar, oc eyda [illegible] landit, [illegible]

iſtius clavum admitteretur. Rex, ex proſapia ortus Haraldi Pulchricomi; jam autem nec ſibi nec aliis civium hujusmodi qvendam eſſe notum, ea præcipue de cauſa, quod certa jam experientia conſtaret, manum cum Hakono Jarlo conſerere, rem eſſe vanam atqve irritam. Hac de re ſæpius iterato ſermone, Olafus Thorero ſuum nudat nomen, ſuamqve proſapiam, ejus implorans conſilium mentemqve, an futurum crederet, ſi Olafus peteret Norvegiam, ut illum ſibi Regem ſumerent cives. Eam rem ei ſummo opere ſvaſit Thorerus, eum ejusqve promtitudinem ſummis tollens laudibus. Hinc natalis ſoli ingenti deſiderio accenſus Olafus, de occidente qvinqve navium claſſe navigat, primum ad Hæbudas, Thorero comitatus, inde ad Orcadas. Tunc temporis Sigurdus Jarlus, Ludovici filius, in portu Asmundarvoga, *inſulæ* Rognvalldsey, *navem longam bellicam in anchoris tenuit, in Kataneſiam transfretaturus. De occidente cum ſuis inſulas accedens Olafus, dictum portum intrat, cum Fretum Picticum* (Petlandsfiord) *non poſſet navigari. Certior Rex factus, adeſſe ibi Jarlum, eum ad colloqvium vocat. Brevi habito colloqvio, poſtqvam ad navem Regis Jarlus acceſſerat, cum eo collocuturus, Rex eum monet, ut ſacro ſe fonte ablui permitteret, cum omnibus inſularum incolis; ſi id recuſaret, mortem mox inferendam Jarlo minatus, minatusqve inſulis futuram igne & ferro fœdam vaſtationem, niſi incolæ*

landit þat, nema landsfolkit criſtnadiz, Enn ſva ſem Jarl var þá vid komin, þá tok hann þat af, at taka ſcírn; var hann þá ſcírdr, oc allt þat folc, er þar var med honom. Sídan ſvardı Jarl konungi eida, oc gerdiz hans madr; feck honom ſon ſinn til giſlingar, er het Hvælpr eda Hundi; oc hafdi Olafr konungr hann med ſer til Noregs.

UTANFERD NIALSONA.

Nú er þar til máls at taka at þeir Grímr oc Helgi ſynir Niáls fóro af Islandi þat ſumar ſem þeir Þráinn fóro utan, oc voru á ſkipi med þeim Olafi or Elldu Ketilsſyni oc Bárdi Hvíta, þeir tóko nordanvedur ſva haurd at þá bar ſudr í haf, oc rak yfir myrkr ſva mikit at þeir viſsu eigi hvar þeir fóro, oc hofdo þeir útiviſt langa, þá komu þeir þar er grunnſævi var mikit, oc þóttuz þeir vita at þat mundi vera nær landum, þeir Niálsſynir ſpurdu ef Bárdr viſsi nockut til hverium londum þeir myndu næſt vera? morg eru til ſegir hann, at því ſem ver hofum vedrfoll haft. Eyiar eda Skotland eda Irland. Tveim nóttum ſidarr ſá þeir lond á bædi bord, enn boda mikinn inn á fiordinn, þeir kauſtudu akkerum fyrir utan bodann, þá tók at lægia vedrit, enn um morguninn var logn, ſiá þeir þá fara XIII. ſkip út at ſer, þá mællti Bárdr,

incolæ baptiſmum admitterent. His in An- A. D. 996.
guſtiis conſtitutus Jarlus, elegit baptiſmi admittendi conditionem; qvare ipſe cum omni populo, qvæ ibi aderat, turba, ſacro ablutus eſt fonte, qvo facto, fidem Regi jurejurando obſtrinxit, factus ita ejus vaſallus, filiumqve tradidit, fidei obſidem, nomine Hvelpum *ſ. Canem, qvem Rex ſecum in Norvegiam duxit.*

PEREGRINATIO NIALSONIORUM.

Hic ſermo inde repetendus, ubi Nialſonii 992.
Grimus & Helgius, Islandia decederent, qva æſtate Thrainn cum ſociis peregre abierant. Eadem illi ac Olafus ab Ellda filius Ketilis & Bardus Albus nave vecti; tam violentis deprehendebantur aqvilonibus, ut in mare meridionale jactarentur, tantaqve vi tenebrarum circumfuſi ſunt, ut, qvo ferrentur, ignorarent, longinqva uſi navigatione, (tandem) in loca maris admodum vadoſa devenerunt, qvæ telluri finitima colligebant. Qvæſiere de Bardo Nialſonii, num qvid ſciret, qvibus regionibus maxime propinqvarent? Multæ poſſunt eſſe, inqvit, ratione, qvibus uſi ſumus, tempeſtatum; Inſulæ, vel Scotia vel Hibernia. Duabus inde noctibus terram ab utroqve latere conſpiciunt, in ſinu vero interiori ſyrtem ingentem: extra qvam anchoras jecerant, cum ponere tempeſtas coepit. Mane autem (poſtero) malacia facta, naves XIII. ad ſe excurrentes ſentiunt. Tunc Bardus inſit:

A. D. 992. hvat ſkal nú til ráda taka? þvíat menn þeſsir munu veita oſs atſókn. Sídan ræddu þeir hvart þeir ſkylldu veria ſik edda geſaz upp; enn ádr þeir hofdu rádit komu at víkíngar, ſpurdu þá hvarir adra at nofnum hvat fyrirmenn heti? þá nefnduz fyrirmenn kaupmanna, oc ſpurdu í móti hverrir fyrir lidi þeirra væri? annarr nefndiz Griótgardr en annarr Snækolfr ſynir Molldanns ur Dungalsbæ í Skotlandi, frændr Melkolfs Skota konungs, oc eru koſtir II. af oſs gervir ſegir Griótgardr at þer gangit á land enn ver munum taka fe ydvart, hinn er annrarr at ver munum ſækia at ydr oc drepa hvern mann er ver fám. Helgi ſvarar þat vilia kaupmenn at veria ſik. Þá mælltu kaupmenn mæl þú alsveſall, hveria vorn munu ver veita? oc er fe fiorvi fyrra. Grímr tók þat ráds at hann æpti á víkingana, oc let þá eigi heyra illan kur kaupmanna. Bárdr oc Olafr ræddu, hyggit þer eigi at Islendingar muni gera ſpott at látum ydrum, takid helldr vopn ydur oc verid ydr, tóko þeir þá allir til vapna oc feſtu þat med ſer at þeir ſkylldu alldri uppgeſaz medan þeir mætti veria ſik.

FRA

Quæ nunc ineunda ratio? hi enim claſſiarii nos adpugnabunt. Mox deliberabant, tuerentur ſe, an dederent: at prinsqvam propoſitum habuiſſent, piratæ aderant. Mox alteri alteros rogare qvo nomine duces vocarentur: efferunt ſua primarii mercatorum: viciſſim percontantes, qvi præſint claſſiariis? unus Griotgardum ſe appellavit, alter a) *Snækolfum, filios (eſſe)* b) *Molldanis ab Dungalsbæio Scotiæ; cognatos Melkolfi regis Scotorum. Et nos duas conditiones ferimus, ait Griotgardus; unam, uti vos in terram egrediamini, nobis res veſtras occupaturis; alteram, ut vos inpugnemus, & cujuscunqve nobis poteſtas fiet, perimamus. Helgius reſpondit: volunt ſe tutari mercatores, hi vero, ut tu nunqvam ſalvus dixeris! inqviunt: qvid (nobis) tutelæ præſtabimus, aut eſt pecunia ſalute prior? Id Grimus conſilii cepit, ut piratas acclamaret, qvo eos miſera mercatorum murmura excipere vetaret. Bardus & Olafus: Vosne, ajunt, exiſtimatis Islandos, qvomodo vos geritis, ludibrio habituros: ſumite potius arma, vosqve defendite. Mox univerſi arma capere, ſeqve nunqvam eſſe dedituros, qvoad locus foret propugnandi, inter ſe confirmant.*

DE

a) Snækólfr.) F. L. O. S. Snækollr. G. Knekollr, *ſed infra* Snækollr. E. P. Jökull, *at infra* Snækollr.

b) Molldáns.) E. F. K. P. Fr. a. & f. Moddáns. M. O. Molldángs. L. Molldgángs. N. Q. Molldars. C. Soddáns.

FRA KARA SOLMUNDARSYNI.

Víkingar ſkutu á þá oc tókz orroſta oc veria Kaupmenn ſik vel. Snækólfr leypr at Olafi oc leggr í gegnum hann med ſpióti. Grímr leggr til Snækolfs ſpióti, oc ſva faſt at hann fell útbyrdis. Helgi ſneri þá mótz vid Grími, oc ráku þeir ofan alla víkinga oc iafnan voru þeir Niálsſynir þat er meſt þurfti. Víkingar kolludu oc bádu kaupmenn uppgefaz, þeir ſogdu at þeir myndi alldri uppgefaz, í þeſsu vard þeim litid til hafs, ſiá þeir ſkip fara ſunnan fyrir neſit oc voru eigi færri enn X. þeir róa mikinn oc ſtefna aa þangat, er þat ſkiolldr vid ſkiolld, enn á því ſkipi er fyrſt fór ſtód madr vid ſiglu, ſá var í ſilkitreyiu oc hafdi gylldan hiálm, enn hárit bædi mikit oc fagrt, ſiá madr hafdi ſpiót gullrekit í hendi, hann ſpurdi, hverir eiga her leik ſva óiafnan? Helgi ſagdi til ſín, oc ſagdi at í móti voru þeir Griótgardr oc Snækólfr; enn hverrír eru Stýrimenn? ſagdi hann; Helgi ſvaradi, Bárdr ſvarti er lifir, enn annarr er látinn er Olafr heitir erut þit ſegir hann Islendzkir menn? ſva er víſt ſegir Helgi, hann ſpurdi hvers ſynir þeir væri, þeir ſogdu, þá kannadiz hann vid oc mællti, nafnfrægir erut þer fedgar, hverr ertu? ſegir Helgi, Kári heiti ek, ok em ec Solmundarſon, hvadan komtu at? ſegir Helgi. Or Sudreyum. þá ert þú vel at kominn ſegir Helgi ef

 þú

DE KARIO SÖLMUNDI FILIO. A. D. 992.

Piratis in mercatores tela jacentibus, prælium oritur, hique ſe pulchre tutantur. Snækolfus Olafum curriculo invadens haſta transverberat. Grimus haſtam in Snækolfum ingerit; idqve tanta vi, ut præceps e navi rueret. Tum Helgius ſe ad Grimum recipit, amboque cunctos e navi (ſua) prædones profligant: Nialſoniiqve, qva res maxime deſiderabat, freqventes aderant. Piratæ clamitantes, deditionem poſcunt mercatores, at ſe nunqvam dedituros regerunt. Inibi forte reſpicientes oceanum verſus a meridiana lingvæ parte adferentes, haud pauciores X, animadvertunt, qvæ excitato remigio curſum ad ipſos dirigebant, in his ſcutum ſcuto conſertum: in ea vero navi, qvæ prima ibat, qvidam ad malum conſtitit, thorace velatus ſerico, deauratam gerens galeam; promiſſis nitidisqve crinibus; haſtamqve in manu tenens auratam. Idem rogat: Qvinam hic imparibus adeo viribus certant? Helgius nomen ſuum, adverſariosqve Griotgardum & Snækolſum indicat. Qvi vero, inſtat, gubernatores? Reſpondet Helgius: Bardus Niger, *adhuc vivens; alter vero, nomine Olafus, modo exſtinctus.* (Pergit:) *Vos Islandi eſtis? Sumus utiqve, ait Helgius. Tum percontatus, qvo patri nati eſſent: iis ſignificantibus; genus agnovit; &, Vos, inqvit, & pater veſter celebres eſtis. Qvinam tu? ait Helgius. Karius*

nominor

A. D. 992. Þú villt veita oss nockut, veita slíkt sem þer þurfit segir Kári, eda hvers beidit þer? veita þeim atlogu segir Helgi. Kári sagdi at sva skylldi vera, laugdu þeir þá at þeim, oc tókz þá bardagi í annat sinn, enn er þeir hafa bariz um rid, hleypr Kári upp á skip til Snækolfs, hann snýr í móti honom oc hoggr til hans, Kári leypr yfir slá eina er lá um þvert skipit aptr ofugr, Snækolfr hió í slána, sva at sal báda eggteina sverdzins, Kári hoggr til hans. oc kom sverdit á auxlina, oc vard hogg sva mikit at hann klauf frá ofan hondina, oc hafdi Snækolfr þegar bana. Griótgardr skaut spióti til Kára. Kári sá þat oc lióp í lopt upp, enn spiótit misti hans, í því voru þeir Helgi oc Grímr komnir til mótz vid Kára, leypr þá Helgi at Griótgardi, oc leggr sverdi í gegnum hann, oc vard þat hans bani gengu þeir þá um skip oll med bádum bordum, menn bádu ser þá grida, gafu þeir þá grid ollum, enn tóku fe allt, eptir þat leggia þeir skipin oll út undir eyiar.

nominor, & sum filius Sölmundi. Ille porro: Vnde advenisti? Ex Aebudis (respondit) Sic tu auspicato ades, inqvit Helgius, si qvid nobis operæ dabis. Karius: dabo, qvacunqve vos indigetis: at qvid (præcipue) postulatis? Cui Helgius: ut hostes navibus adoriare. Facturum annuit Karius: ipseqve cum sociis naves in eos incitant. Mox redintegratur discrimen, pugna vero aliqvantisper facta, Karius in navim Snækolfi evolat: hic in illum gradum vertit, gladio impetens: Karius tignum qvoddam, per transversam positum navem, retrorsum supersilit: hoc igitur feriebat Snækolfus, sic ut utraqve acies gladii conderetur. Tum ictum ei Karius intendit; qvi, gladio in humerum impulso, tantus exstitit, ut brachio (deorsum) abscisso Snækolfus mortem statim acciperet. Griotgardus hastam in Karium torqvet, sed eum hic, re animadversa, subsiliret, in vanum lapsa est. Hoc momento Helgius & Grimus præsto adsunt Kario. Helgius ad Griotgardum decurrens, gladio eum trajicit, & sic ille neci datus est. Tum cunctas utrinqve secus pervadunt naves; piratas pacem implorantes, salute omnes donant: ipsi vero, ablatis omnibus spoliis, totam dein classem extrorsum ad insulas appulerunt.

FRA SIGURDI JARLI.

Sigurdr het Jarl er red fyrir Orkneyium. hann var Hlodvisson Þórfinnzsonar hausakliúfs, Torfeinarssonar Raugnvalldzsonar

DE SIGURDO DYNASTA.

Sigurdus nominabatur dynasta, qvi Orcadibus præfuit; filius Hlödveris, filii Thorfinni Hausakliufi (Craniseca), filii Rögnvalldi

nar Jarls af Mæri Eysteinssonar Glumru. Kári var hirdmadr Sigurdar Jarls oc hafdi tekit skatta af Eyiunum af Gilla Jarli. Kàri bidr þá nú fara til Rofseyiar, oc sagdi at Jarl mundi vel vid þeim taka, þeir þágu þat oc fóru med Kára oc komu til Rofseyiar. Kári fylgir þeim á fund Jarls, oc sagdi hverir menn þeir voru, hverso komu þeir segir Jarl á þinn fund? ec fann þá sagdi Kári í Skotlandzfiordum, oc borduz þeir vid sonu Molldans Jarls, oc vorduz þeir sva vel, at þeir urpu ser iafnan medal vidanna oc voru þar iafnan sem mest var ravnin. Vil ec nú bidia þeim hirdvistar. því skallt þú ráda segir Jarl, tekiz hefir þú sva mikit á hendr vid þá ádr, þeir voru þá med Jarli um vetrinn, oc voru vel virdir. Helgi var liódr er á leid vetrinn. Jarl þóttiz eigi vita hví þat myndi sæta, oc spurdi hvi hann væri liódr, oc spurdi hvat honom þætti? eda þikki þer her eigi gott? gott þikki mer her segir Helgi, hvat hugsar þú þá? segir Jarl. Eigi þer nockurs ríkis at gæta á Skotlandi? segir Helgi, sva mun oss þikkia segir Jarl, eda hvat er at

L 3 því?

di Comitis Mæriæ, filii Eysteinis Glumræ A. D. 992.
(strepentis). Erat Karius satelles Sigurdi dynastæ, tributaqve ex insulis a Comite Gillio exegerat. Idem, ut Nialsonii in Rosseyam (Rusam) irent, petiit, dynastam eos liberaliter accepturum testatus, annuerunt, & cum Kario una profecti venerunt in Rosseyam: isqve deductis illis in conspectum dynastæ, qui sint (hominum) significavit. Qvomodo, ait dynastes, hi te convenere? Offendi eos, inqvit Karius, in fretis Scoticis, adversus filios Molldanis c) *Comitis præliantes: seqve adeo generose tuebantur, ut se lignaria inter armamenta navium multi objicerent, & ubivis maximum erat periculum, assidui essent: jam vero ut hospitio recipiantur aulico precor. Hoc tuo arbitrio relinqvam, inqvit dynasta: tantam eorum causa rem in te suscepisti antehac. Itaqve ad dynastam perhiemabant, honorifice habiti. Urgente hyeme Helgius subtristis exstitit: cui qvæ subesset causa, haud satis intelligens dynasta, qværebat, qvidnam esset tristis? simul, qvæ res doleret ei? an vero parum probatur tibi hoc hospitium? Placet qvidem hoc, respondit. Porro dynasta: Qvid ergo cogitas? Et Helgius: Ecqvam in Scotia ditionem habes defendendam? Sic certe existimamus, inqvit dynasta: qvid vero tua? Ad*

---

c) Jarls.) Id Jarls or Dungálsbæ. E. P. Skóta (Skotta) konúngs bródur, *fratris Scotorum regis.*

A. D. 993. því? Helgi ſegir. Skotar munu hafa tekit ſýſlumann ydvarn af líſi, oc tekit nióſnir allar at ongar ſkylldi ganga yfir Petlandsfiord. Jarl mællti, ertu forſpárr madr? hann ſegir, lítt er þat reynt, auka ſkal ek ſæmd þína ſegir Jarl, ef þetta er ſva, ella mun þer gialld at verda, ecki er hann þeſs háttar madr ſegir Kári, oc mun hann ſatt tilſegia, þvíat fadir hanns er forſpár. Sídan ſendi Jarl menn ſudr til Straumeyiar Arnlióti ſýſlumanni ſínum, eptir þat ſendi Arnliótr menn ſudr yfir Petlandsfiord, oc toko þar nióſnir, oc frettu þat at Hundi Jarl oc Melſnati Jarl hofdu tekit af líſi Hávard í Þradsvík mág Sigurdar Jarls, ſendi þá Arnliótr ord Sigurdi Jarli at hann ſkylldi koma ſudr med lid mikit at reka Jarla þeſsa af ríkinu, þegar Jarl ſpurdi þetta dró hann ſaman her mikinn um allar eyiar.

Ad qvæ Helgius: Scoti, credo, procuratorem tuum e medio ſuſtulerunt, omnesqve nuntios interceperunt, ne qvi fretum Petlandicum trauseunt. Hic dynaſta: Præſagus homo es? Ille reſpondit: Parum id probatum eſt. Augebo honorem tuum (te præmio), ait dynaſta, ſi hoc ita ſit; ſin aliter, tibi fraudi erit. Karius ſuſcipit: Non eſt ejusmodi homo (ut mentiatur), ſed verum, puto, loqvitur: etenim divinus eſt pater ſuus. Poſtea dynaſtes legatos auſtrum verſus in Straumeyam (Stromam) ad Arnliotum procuratorem ſuum miſit: qui mox ſerutatores trans fretum Petlandicum amandavit: iiqve rem explorantes cognoſcunt Hundium ac Melſnatium Comites Havardo d) *Thradsvicenſi, Sigurdi dynaſtæ affini, vitam abrupiſſe. Hinc Arnliotus ad Sigurdum dynaſtam mittit, ut auſtrum verſus magnis copiis veniret ad profligandum hos ex provincia Comites, qvo accepto, mox numeroſum dynaſta ex omnibus inſulis contrahebat exercitum.*

BARDAGI MED JORLUM.

Sídan fer Jarl ſudr med herinn, oc var Kári í faur med honom oc ſva Niálsſynir, þeir komu ſudr vid Katanes. Jarl átti þeſsi ríki í Skotlandi. Roſs oc Myrævi, Sudrland oc Dali, komu þar at

PRÆLIUM INTER DYNASTAM ET COMITES.

Dein dynaſtes auſtrum verſus cum copiis profectus, Kario Nialſoniisqve itineris ſociis, Kataneſiam tetigerat: cum ex iis provinciis, qvæ ditioni dynaſtæ in Scotia ſuberant, Roſſia nempe ac Moravia Sudurlandia

d) Þrádsvik, E. R. Chh. *Fragm.* f. Þrasvík.

at móti þeim menn af þeim ríkium, oc sögdu at Jarlar væri þadan skamt í braut med mikinn her, þá snýr Sigurdr Jarl þángat herinum oc heitir þar Dungalsnípa er fundrinn var fyrir ofan, oc laust i bardaga med neim mikinn. Skotar höfdu látid fara sumt lidit laust oc kom þat í opna skiolldu Jarlsmönnom oc var þar mannfall mikit, þar er þeir Niálssynir sneru í móti þeim oc borduz vid þá, oc komu þeim á flótta, verdr þá bardagi hardr, snúa þeir Helgi þá fram hiá merkinu Jarls oc beriaz vel. Nú snýr Kári í móti. Melsnati skaut spióti til Kára; Kári hendi oc skaut aptr spiótinu, oc í gegnum Jarlinn, þá flýdi Hundi Jarl, en þeir ráku flóttann allt þar til er þeir spurdu til Melkofs Jarls at hann dró her saman í Dungalsbæ, átti Jarl þá rád vid menn sína, oc sýndiz ollum þat rád at snúa aptr, oc beriaz eigi vid sva mikinn landher, sneru þeir þá aptr. Enn er Jarl kom í Straumey skiptu þeir þar herfángi, sidan fór hann nordr til Rosseyiar. Niálssynir fylgdu honom oc Kári. Jarl gerdi þá veizlu gaf Jarl Kára sverd gott oc spiót gullrekit, enn Helga gullhríng oc skikkiu, en Grími skiolld oc sverd. Eptir þat gerdi hann þá hirdmenn sína Grím oc

dia & Dalis; quidam illis obviam veniebant, nuntiantes, haud procul inde magno cum exercitu abesse Comites. Itaqve Sigurdus dynasta eo cum agmine flectit iter: locusqve, supra qvem fiebat congressus, e) *Dungalsnipa (petra eminens Dangalli) appellatur. Concurritur magno certamine. Scoti partem copiarum segregatim ire fecerant: qvibus milites dynastæ aperto latere aggressis, magna horum strages facta est; donec Nialsonii pedem iisdem inferebant, commissaqve pugna in fugam eos dabant. Tum asperius fieri prælium coepit. Helgius ac frater signum dynastæ prævertentes promte dimicant. Karius Comiti Melsnatio se offert: hic in illum hastam emittit; qva manu intercepta retortaqve Karius transfigit Comitem. Tunc Hundius Comes fuga se proripit, illi vero fugientes ad eum persecuti finem sunt, qvoad Melkolfum dynastam exercitum in Dungalia cogere audiebant. Hic consilium suorum dynasta adhibente, cunctis visum est utilius reverti, qvam tantis cum terrestribus copiis cernere. Itaqve revertebantur. Ut vero in Straumeyam venerat dynastes, præda est diribita. Mox boream versus Rosseyam petiit, Nialsoniis & Kario comitibus: lautumqve ibi convivium instruxit: inter qvod (convivium) dynasta gladium eximium Kario hastamqve obauratam, Helgio armillam auream togamqve, Grimo autem clypeum & gladium*

A. D. 993.

e) Dungálsnípa.) Fr. f. & g. --- gnípa. F. Fr. d. Duggálsnípa.

A. D. oc Helga, oc þakkadi þeim framgongu
993. góda, þeir voru med Jarli þann vetr oc
um sumarit, þar til er Kári fór í hernat,
994. þeir fóru med honom, þeir heriudu
vída um sumarit oc fengu hvervetna
sigr, þeir borduz vid Gudrod konung
or Mon oc sigrudu hann, oc fóru vid
þat aptr oc höfdu fengit mikit fe, voru
995. þeir enn med Jarli um vetrinnn. Um
varit beidduz þeir Niálssynir at fara til
Noregs. Jarl mællti at þeir skylldu
fara sem þeim líkadi, oc feck þeim gott
skip oc roskva menn. Kári sagdi
at hann myndi þetta sumar koma til
Noregs med skatta Hákonar Jarls, oc
mundu þeir þá finnaz, oc sva kom
at þeir sammælltuz á þat. Sídan letu
þeir Niálssynir út oc sigldu til Noregs,
oc komu nordr vid Þrándheim.

996. Fóru þeir þadan med honum í hernad,
þeir heriudu sudr um Angulseyiar oc
allar Sudreyiar, þá helldu þeir til Salltí-
ris oc gengu þar upp oc borduz vid
landzmenn oc fengu þar fiár mikils, oc
fluttu til skipa, þadan fóru þeir sudr til
Bretlandz oc heriudu þar, þá helldu þeir
til Manar, þar mættu þeir Gudraudi
konungi ur Mani oc borduz þeir vid
hann oc höfdu sigr, oc drapu Dungal-
són konungs, þar tóko þeir fe mikit,
þadan helldu þeir nordr til Kolni ok
fundu

gladium donabat. Dein Helgium & Grimum satellitio adscripsit, gratiis de opera egregie navata persolutis. Proximam apud dynastam hiemem agebant, eoqve æstatem, donec Kario piraticam factum eunti se associarent. Hac æstate prædas passim exercentes, victoriam ubiqve retulere. Cum Gudrödo rege Monæ prælio dimicantes, eum superavere: qvo facto, magnam reportantes prædam, revertere. Apud dynastam etiam perhiemabant. Vere Nialsonii veniam in Norvegiam transcurrendi expetunt, qvibus, qvo placeret, ire jussis, dynasta bonam navim strenuosqve socios dedit. Innuebat Karius tributa se hac æstate Haconi dynastæ in Norvegiam vecturum; ibiqve se cum illis congressurum: & sic factum est, uti hoc mutuo condicerent. Postea solvebant Nialsonii, & ad Norvegiam velificantes Thrandheimum in boreali regione tetigerunt.

Prædas deinde ex Aungulseyis austrum versus, omnibusqve Aebudis agebant. Mox Satiriam petiere; qvo egressi manus cum incolis conserebant. & magna illic potiti præda, ad naves revertere. Inde austrum versus ad Britonum terram delati, ibi populabantur. Tum ad Monam cursum instituerunt, & obviam sibi facto Gudrödo Monæ rege, pugnaqve cum eo commissa, victoriam adepti sunt, filioqve regis Dungale interfecto, magna illic spolia ceperunt. Hinc boream versus f) *ad Colnam pergebant, ubi Gillium*

f) til Kolni.) B. D. E. G. Chh. Frr. t. Kolu. F. í Kló.

fundu þar Gilla Jarl, oc tók hann vid þeim vel oc dvalduz þeir med honom nockura hríd. Jarl fór med þeim til Orkneyia á fund Sigurdar Jarls, enn um varit gipti Sigurdr Jarl Gilla Jarli Nercidi fyftir fína, fór hann þá í Sudreyiar.

Gillium Comitem nacti, prolixeqve accepti, per aliqvantum tempus apud eum commorabantur: cumqve illis una in Orcades ad Sigurdum dynaftam Comes profectus eft. Vere autem, g) *forore Sigurdi dynaftæ Nereida nuptum fibi data, in Aebudas rediit.* A. D. 996. 997.

DAUDI SVENS TIUGUSKEGGS.

Olafr konungr Haralds fun figldi veftr til Englands; þat var þar tídinda, at Sveinn Tiúgufkegg Dana konungr var þenna tima í Englandi med Danaher, oc hafdi þar þá fetit um hríd, oc haft land Adalráds konungs; höfdo þá Danir vída gengit yfir England; var þá fva komit, at Adalrádr konungr hafdi flýit landit, oc farit fudr í Valland. Þetta fama hauft er Olafr konungr kom til Englands, urdo þau tídindi þar, at Sveinn konungr Haralldsfon vard bráddaudr um nótt í 'reckio finni. Oc er þat fögn Enfkra manna, at Eadmundr hinn helgi hafi drepit hann, med þeima hætti fem hínn helgi Mercurius drap Julianum níding. Enn er þat fpurdi Adalrádr Engla konungr á Flæmingialand, þá fnýr hann þegar aptr til Englands. Enn þá er hann kom aptr í landit, fendi hann ord öllom mönnom, er fe villdo þiggia til þefs, at vinna land med hönom,

MORS SVEINI FURCATÆ BARBÆ.

Navigavit Olafus Rex Haraldi filius occidentem verfus ad Angliam, ubi tunc hæc erat rerum facies. Illo tempore Sveinus Danorum Rex in Anglia Danico cum exercitu verfans, ibiqve aliqvamdiu commoratus, regnum Adalradi *Regis occupaverat. Late per Angliam tunc armis graffati Dani, eo rem deduxerant, ut Rex Adalradus, regno fuga relicto, ad* Vallandiam (*Franciam*) *ire effet coactus. Eodem autumno, qvo ad Angliam appulit Olafus, forte accidit, ut Sveinus Rex, Haralldi filius, fubita morte fuo in lecto obiret. Referunt Angli,* Edmundum *Sanctum eodem modo vita exuiffe, qvo* Julianum Apoftatam *occidit Sanctus* Mercurius. *Nuntio autem hujus rei ad Adalradum Regem perlato, tum in* Flæmingialandia (*Flandria*) *commorantem, absqve mora reverfus eft in Angliam. In regnum vero redux, miffis nuntiis omnes invitavit, qvi ftipendia vellent mereri, Regi ad regnum recuperandum opem laturi. Hinc ingens*

g) fyftur.) Fr. c. dóttur, filia.

h) Nereidi.) E. F. K. P. Nerídi.

A. C. 1008. om. Dreif þá mikit fiölmenni til hans. Þá kom til lids vid hann Olafr konungr med mikla sveit Nordmanna. Þá lögdo þeir fyrst til lundúna, oc helldo skipa hernom utan í Temps, enn Danir helldo borginni. Ödrom megin árinnar er mikit kauptun, er heitir Sudrvirki; þar höfdo Danir mikinn umbúnat, grafit díki stór, oc setto fyrir innan vegg med vidom oc grióti oc torfi, oc höfdo þar í lid mikit. Adalrádr konungr let þar veita atsókn mikla; enn Danir vördo; oc feck Adalrádr konungr ecki atgert. Bryggior voro þar yfir ána, milli borgarinnar oc Sudrvirkis, sva breidar at aka mátti vögnom á víxl. A bryggionom voro vígi ger, bædi kastalar oc bord-þök forstreymis, sva at tók upp fyrir midian mann: enn undir bryggionom voro stafir, oc stódo þeir nidr í grunn í anni. Enn er atsókn var veitt, þá stód herrinn á bryggionom, um allar þær, oc vardi þær. Adalrádr konungr var miöc hugsiúkr hvarnog hann skylldi vinna bryggiornar. Hann kalladı á tal alla höfdingia hersins, oc leitadi ráda vid þá, huarnog þeir skylldo coma ofan bryggionom. Þá segir Olafr konungr at hann mun freista at leggia til síno lidi, ef adrir höfdingiar vilia at leggia. Á

ingens ad illum confluxit militum multitudo. Eum quoque accessit Olafus Rex, magna Nordmannorum turba comitatus, opem ei laturus. Hi Londinum primum appulere, ubi in fluvio Tamesi *eorum stetere naves, civitatem vero obtinebant Dani. Ad alterum fluvii latus ingens positum est emporium,* Sudurvirke *dictum, quod Dani multis munimentis, ducta (nempe) alta & lata fossa, ac congesto intra illam ex lignis, lapide & cespite vallo, magno imposito præsidio firmaverant. Hæc Adalradus Rex adortus magna vi oppugnabat; ast resistentibus Danis, irritus fuit Adalradi Regis conatus. Pontes erant ibi amni impositi, inter civitatem atque Sudvirkam, adeo lati, ut occurrentes currus duo transire possent. A latere pontium, qua parte secundum spectabant amnem, posita erant propugnacula tam castella, quam loricæ atque plutei, ejus altitudinis, ut ad pectus usque (propugnantium) attingerent; pontes autem (ipsos) pali sustentabant, qui in fundo amnis erant fixi. Facta igitur oppugnatione, per pontes dispositus exercitus eos tuebatur. Animo (hinc) æger Adalradus Rex, atque qva ratione pontes posset expugnare sollicite cogitans, omnes copiarum præfectos, ad colloqvium vocatos, consulit modum quo pontes possent destrui. Tum Rex Olafus pollicetur, si cæteri præfecti suas admovere vellent copias, se cum suis pontes aggressum rem tentaturum. Hoc igitur in consilio postquam statutum*

Á þeirri málstefno var þat rádit, at þeir skylldo leggia her sinn upp undir bryggiornar. Bió þá hverr sitt lid oc sín skip.

statutum erat, ut pontibus exercitus admoverentur, suas singuli copias suasque naves huic rei parabant. A. D. 1008.

ORROSTA.

Olafr konungr let gera flaka stora af vidartaugom, oc af flötom vidi, oc taka í sundr til vandahus, oc let þat bera yfir skip sin, sva vítt, at þat tók af bordom út; þar let hann setia undir stafi sva þykt oc sva hátt, at bædi var hægt at vega undan, oc ýrit stint fyrir grióti ef ofan væri áborit, Enn er herinn var búinn, þá veitto þeir atródr nedan eptir ánni, oc er þeir koma nær bryggionom, þá var borít ofan á þá bædi skot oc griót, sva stórt at ecki hellt vid hvarki hiálmar ne skilldir, oc skipin meiddoz siálf ákafliga. Lögdo þá margir frá. Enn Olafr konungr oc Nordmanna lid med hönom rero allt upp undir bryggíornar, oc báro kadla um stafina, þá er upphelldo bryggionom, oc tóko þá oc rero öllom sciponom forstreymis, sem mest mátto þeír. Stafirnir drógoz med grunni, oc allt til þess er þeir voro lausir undir bryggionom. Enn fyrir því at vapnadr herr stód þykt á bryggionom, þá var þar bædi griót mart, oc her vapn mörg, enn stafirnir voro undan brotnir, þá bresta af því nidr bryggiornar, oc fellr fólkit mart ofan á áua

PRÆLIUM.

Olafus Rex ingentia tabulata ex viminibus atque ex asseribus ligneis strui curavit, & ad eam rem obsoletas destrui domos. Hic tabulatis, ceu vineis, naves suas (ita) tegi jussit, uc extra navium latera pertingerent, palisque ea frequentibus adeo & altis fulciri, ut et gladiis vibrandis locus esset, & ad lapides arcendos satis essent firma, si eorum vis superne ingrueret. Classe & copiis paratis, adverso amne adremigarunt; at postquam pontibus appropinqvatum est, & missilia in eos superne sunt congesta, & saxa adeo ingentia, ut & galeæ & scuta frangerentur, atque ipsæ naves pessime læderentur. Multi (ergo) se inde subduxere. Olafus autem Rex ejusque comites Nordmanni, navibus ad pontes appulsis, funes & rudentes palis alligarunt, qvibus nitebantur pontes, quo facto, naves secundo amne, totis annixi viribus, impellebant remis; cedebant sensim convulsi tractique pali, donec pontibus subtrahebantur. Densa autem in pontibus cum staret armata manus, saxorumqve ibi ingens & armorum esset vis, palis subductis, rupti ruebant pontes, suaqve ruina multos in amnem traxere; cætera vero omnis turba ex pontibus, partim in civitatem,

A.D. 1008. ána, enn allt annat lidit flýdi af brygionom, ſumt í borgina, enn ſumt í Sud virki, oc eptir þat veitto þeir atgaungo í Sudvirki, oc unno þat. Enn er borgarmenn ſá þat, at áin var unnin Temps, ſva at þeir ecki mátto banna ſkipfarar upp borgina, oc tóko vid Adalrádi konnungi. Sva ſegir Óttar Svarti:

Enn brautto ela kennir
Yggs gunn þorin brygior
Linns hefir lönd at vinna
Lundúna þar ſnúnat.
Höfdo hart um krafdir
Hilldr óx vid þat ſkilldir
Gáng enn gamlir ſprúngo
Gunnþínga járnhríngar.

Oc enn qvad hann þetta:

Komto í land oc lendir
Ládvördr Adalrádi
Þín naut recka rúni
Ríki efldr at ſlíko.
Hardr var fundr ſá er færdot
Fridlands á vit nidia
Red átt ſtudill ádan
Jatmundar þar grundo.

Enn ſegir Sigvatr frá þeſso:

Rett er atſókn hin ſetta
Snarr þengill baud Englom
Att þar er Olafr ſótti
Yggs lunduna bryggior.
Sverd bito Völſc enn vördo
Víkingar þar díki
Atti ſumt í ſletto
Súdvirkí lid búdir.

ORROSTA

tem, partim in Sudvirkam, fuga ſalutem qvæſivit. Poſtea Sudvirkam aggreſſi expugnavere. Cernentes autem oppidani, occupatum ab hoſte teneri amnem Tameſin, ut aditu navibus ad interiores regni provincias eis prohibere non poſſent, capti timore, civitatis facta deditione, Adalradum accepere Regem. Ita hujus rei meminit Ottarus Svarte:

Præterea fregiſti, Othini procellæ,
Perite, pontes, audax in prælio;
Serpentis poſthac terram occupare
Londini tibi feliciter accidit.
Erant ad manum vi multa prehenſi,
Prælium ea re auctum eſt, clypei;
Cæterum vetuſti rupti ſunt & fracti
Loricæ ex ferro confecti annuli.

Præterea hæc quoqve cecinit:

Tu, tu, regno, appuliſti terræ,
Terrarum defenſor, Adalradum reddidiſti.
Tuo fruitus eſt vir ille auxilio,
Potentia auctus tanta & tali.
Acerrimum erat, quod feciſtis, certamen.
Terræ amicæ in conſpectu affinium,
Ubi imperium geſſerat olim
Edmundo cognatas terræ & populi.

Hujus præterea rei ita meminit Sigvatus.

Verum illud ſextum erat prælium,
Qvod ſtrenuus Rex ille obtulit Anglis,
Cum ſatus Olafus ipſe eſt aggreſſus
Othino (fortiter) Londini pontes.
Gladii ſecure Vallici, ſed foſſam
Piratæ (Vikingi) ibi defendebant;
Poſuerant qvædam (earum) in plana
Sudvirka copiarum ſua tentoria.

PRÆ-

ORROSTA.

Olafr konungr var um vetrin med Adalrádi konungi; þá átto þeir orrosto micla á Hríngmaraheidi á Ulfkelslandi, þat ríki átti þá Úlfkell Snillingr; þar fengo konungarnir figr. Sva fegir Sigvatr skalld:

Enn let fiöunda finni
Sverd-þing háit verda
Endr á Ulfkells landi
Olafr fem ec fer máli.
Stód Hríngmara heidi
Herfall var þar alla
Ello kind er olli
Arfvördr Haralld starfi.

Enn fegir Óttarr fva frá þefsari orrosto:

Þengill fra ec at þúnga
Þinn herr skipom ferri
Raud hríngmara heidi
Hlód aalköfto blódi.
Laut fyrir ydr ádr leti
Landfólk í gny randa
Engla ferd at iördo
Ott enn mörg á flótta.

Þá lagdiz landit enn vída undir Adalrád konung; enn Þíngamenn oc Danir helldo mörgom borgom, oc vída helldo þeir þá enn landino.

PRÆLIUM. A. D. 1009.

Olafus Rex hyemem transegit apud Adalradum Regem. Tum prælio ingenti congressi sunt in Hringmaraheide *(planitie Hringmarensi) in terra* Ulfkelli, *qvod regnum tunc temporis tenebat* Ulfkellus Snillingus; *ibi victoria erat penes Reges, teste Sigvalldo Scalld:*

Etiam fecit iterum septimo
Gladiorum conventum fieri (sævum)
Olim in (regno &) terra Ulfkellti
Olafus, qvemadmodum ego hic memoro.
Stetit tunc Hringmarensi in planitie,
Strages ibi facta est, tota
Ellæ progenies, qvo tempore ciebat
Hæres Haralldi belli tumultum.

Præterea hoc de prælio ita memorat Ottarus:

Audivi, o! Rex, ego graves,
Tuum exercitum à navibus procul,
Adspersisse Hringmaræ planitiem,
Cæsosqve cumulasse acervos, sangvine;
Curvati sunt coram, antequam, vobis,
Incolæ sævo ensium in strepitu,
Anglorum turba, ad terram usqve,
Præceps est data ingens in fugam.

Tum terra late imperio Adalradi Regis iterum est subjecta. Thingamanni tamen & Dani multas tenuere civitates, magnamqve late regni partem.

ORROSTOR.

Olafr konungr var höfdingi fyrir herinom, þá er þeir helldo til Cantarabyrgis

PRÆLIA.

Olafus Rex dux erat copiarum, qvando civitati Cantuariæ admoto exercitu, ibi sunt præ-

A.D. 1009. byrgis, oc bördoz þar, allt til þess er þeir unno stadinn, drápo þá fiöllda lids oc brendo borgina. Sva segir Óttarr Svarti:

Atgaungo vanto yngvi
Ætt siclinga mikla
Blídr hilmir tócto breida
Borg Kantara um morgin-
Lek vid rönn af ríki
(Retto bragna konr gagni)
Alldar frá ec at alldri
Elldr oc reykr at þú belldir.

Sigvatr telr þessa hina átto orrosto Olafs konungs:

Veit ec at víga mætir
Vindom hættr hin átta
Styrkr geck vördr at virki
Verdungar styr gerdi.
Sinn máttot bæ banna
Borg Kantara sorgar.
Mart seekz prúdom pörtom
Port greifar Oleifi.

Olafr konungr hafdi þá landvörn fyrir Englandi, oc fór med herskipum fyrir land fram, oc lagdi upp í Nýamodo; þar var fyrir þingmanna lid; oc átti þar orrosto: oc hafdi Olafr konungr sigr. Sva segir Sigvatr skalld:

Vann úngr konungr Englom
Otraudr scarar raudar
Endr comt brúnt á branda
Blód í nya módo.
Nú hefi ec orrostor austan
Ogndvalds nió taldar
Herr fell Danscr þar er dörrom
Dreif mest at Oleifi.

Olafr

præliati, donec captam civitatem, edita ingenti hominem strage, incendio delerent. Qva de re ita Otarus Svarte:

Impetu tu grassatus es, o! Rex,
Regum cognati in gratiam, magno,
Mitissime Regum, occupasti latam
Urbem Cantuariæ summo mane diei.
Feriit juxta mare potenti ex urbe,
Potitus es Rex! victoria, aërem,
Populi, ut audivi, vim Tu vitæ,
Ignis & fumus, strenuus intulisti.

Sigvatus hoc octavum numerat præliorum Olafi Regis:

Scio ego, qvod cædibus promtus,
Vendis periculosus hostis, octavum,
Strenuus ivit custos in munimentum
Satellitum, qvidem commiserit prælium
A sua non potuere urbe arcere,
Cantuariæ urbis multos dolores
Graves cepere, modis ullis honestis,
Domus, Comites illi Olafum.

Tum Olafo Regi Angliæ defendendæ datæ sunt partes, (qvare) cum exercitu & classe littora terræ legens, Nyamodam intravit, ubi Thingmannorum offendens copias, orto prælio, victoriam reportavit Olafus Rex. Qva de re ita Sigvatus Skalld:

Fecit Rex adolescens Anglis
Strenuus sincipitis capillos rubescere,
Atqve tinctus est subnigro ensis
Sangvine in (loco) Nyamoda dicto.
Nunc ego prælia de oriente usqve
Pugnam trahentis novem recensui
Ibi cecidere Dani, ubi hastæ
Volavere ut plurimæ contra Olafum.

Tum

Olafr konungr fór þá vída um landit, oc tók giölld af mönnom, enn heriadi at ödrom kosti. Sva segir Óttarr:

Tum Olafus Rex regionem late peragrans, A. D. 1009.
tributa solvere incolas coëgit, aut si id non 1010.
fieret, populationibus grassabatur. Ita hac de re Ottarus:

Máttid Enscrar ættar
Ölld þar er tóct vid giölldom
Vísi vægdar lausom
Vídfrægr vid þer bægia.
Gulldot gumnar sialldar
Göll döglingi holloz:
Stundom fra ec til strandar
Stór þing ofan fóro.

Non potuere Anglorum populi,
Ubi tu percepisti tributa,
Regi (tibi), nihil remittendi,
Late inclyto, impedimenta facere.
Solverent viri haud (sane) raro
Tributa Principi utilissima (qvidem).
Interdum audivi ad littora usque
Magnas prædas fuisse deductas.

Þar dvalldiz Olafr í þat sinn III vetor.

Ibi eo tempore Olafus tres transegit annos.

ORROSTA I RINGSFIRDI.

PRÆLIUM IN SINU RINGS-FIORD.

Enn it þridia var andadiz Adalrádr konungr, tóko þá konungdóm synir hans Eadmundr oc Eadvardr; þá fór Olafr konungr sudr um siá, oc þá bardiz hann í Ríngsfirdi, oc vann kastala á höllunom, er víkingar sáto í; hann braut kastalann. Sva segir Sigvatr skálld:

Tertio autem vere, vivis erepto Adalrado 1011.
Rege, regnum adiere ejus filii Edmundus atqve Edvardus. Quo facto, austrum versus mare trajiciens Olafus, prælio in sinu Ringsfiord commisso, castellum in collibus positum expugnavit, piratarum habitaculum. Qva de re ita Sigvatus Skalld:

Tögr var fullr í fögrom
Fólkveggs drífar hreggi
Hellt sem hilmir mællti
Hríngsfirdi lid þíngat.
Ból let hann á hóli
Hátt víkingar átto
Þeir badot ser sídan
Slíks skotnadar brotna.

Numerus decem completus est pulchro,
Sæva qvem prælii sub tempestate,
Contenderunt qvando, Rex mensuravit,
Sinu in Hringsfiord, copiæ illuc.
Habitaculum fecit ille in colle,
Altum piratæ qvod tenuere,
Illi non petiere sibi postea
Talem conditionem, solo æqvari.

ORROSTA

PRÆ-

A. D. 1012.

ORROSTOR.

Þá hellt Olafr konungr lidi síno vestr til Grislo polla, oc bardíz kar, vid víkinga fyrir Vilhialmsbæ: þar hafdi Olafr konungr sigr. Sva segir Sigvatr:

Olafr vanto þars iöfrar
Ellifta styr fello
Ungr komto af því þíngi
Þollr í Gríslo pollom.
Þat fra ec víg at veitto
Viljalms fyrir bæ hiarmo
Tala mint er þat telia
Tryggs Jarls háit snarla.

Því næst bardiz hann vestr í Fetlafirdi; sem segir Sighvatr:

Tönn raud tólfta sinni
Tyr fylgiandi ylgier
Vard í Fetlafirdi
Fiörbann lagit mannom.

Þadan fór Olafr konungr allt sudr til Seliopolla, átti þar orrosto; þar vann hann borg þá er heitir Gunnvalldsborg; hun var mikil oc forn, oc þar tók han Jarl, er fyrir red borginni, er het Geirsidr. Þá átti Olafr konungr tal vid borgarmennina; hann lagdi gialld á borgina, oc á Jarl til útlausnar, XII þúsund gullskillinga. Slíkt fe var hönom golldit af borginni, sem hann lagdi á. Sva segir Sighvatr:

PRÆLIA.

Postea Olafus Rex occidentem versus ad Grislopollam ductis copiis, ibi prælio decertavit cum piratis ante Viliamsbæ (Vilhelmi urbem, villam). Ibi victoriam reportavit Rex Olafus; teste Sigvato:

Olafe, reportasti, ubi Principes (illi),
Undecimam victoriam, cecidere cæsi,
Juvenis evasisti ex illo conventu,
Vir fortissime, in Grislopolla
Illud audivi, qvod pugnam pugnarunt,
Vilhelmi ante civitatem illi,
Memorabilem qvam in numero ferunt,
Fidi illius Jarli, perqvam celebrem,

Proximo postea prælio congressus est in sinu Fetlafiordi, de qvo ita Sigvatus:

Dentem adspersit (sangvine) duodecimo
Gloriam sectans (Princeps) lupi,
Fuit in Sinu Fetlafiordo
Mors & cædes destinata multis.

Inde Rex Olafus austrum versus ad Selliupollam usqve vectus, prælio ibi conflixit. Ibi oppidum expugnavit, dictum Gunnvalldsborg, oppidum ingens & vetustum, in qvo captivum abduxit Jarlum, oppidi præfectum, nomine Geirfidum. Hic Olafus Rex, habito cum civibus colloqvio, oppido tributum Jarliqve redimendi pretium imposuit, XII mille nummos aureos. Qvam statuerat, civitas illi solvit pecuniam; qva de re ita Sigvatus:

þrettanda

Decimam

Þrættanda vann þrænda
(Þat var flótta böl) drottinn
Sniallr í Selio-pollom
Sunnarla styrkunnan.
Upp let gramr í gamla
Gunnvalldsborg um morgun
Geirfidr het sá gerva
Gengit Jarl of fengin.

Decimum tertium iniit Throndorum A. D 1012.
(Id qvod fugacibus nocuit) dominus
Strennus & solers in Selliupolla,
Ad austrum prælium, fama inclytus.
Adscendere (suos) jussit Rex ad vetus
Gunnvalldi oppidum mane diei;
Geirfidus dictus est ille, qvi factus
Est Jarlus (suis ab hostibus) captivus.

FRA RUDO JÖRLUM.

Olafr konungr hafdi verit í hernadi vestr í Vallandi II sumor, oc einn vetr, þá var lidit frá falli Olafs konungs Tryggvasonar XII vetor. Þá stund höfdo rádit fyrir Noregi Jarlar; fyrst Eiríkr oc Sveinn Hákonar synir; enn sídan Eiríks synir Sveinn oc Hákon. Hákon var systorson Knúts konungs Sveins sonar. Þá voro í Vallandi Jarlar II Vilhialmr oc Rodbert, fadir þeirra var Ríkardr Rúdo-Jarl, þeir redo fyrir Nordmandi. Systir þeirra var Emma drottning, er Adalrádr Engla konungr hafdi átt; synir þeirra voro þeir Eadmundr oc Eatvardr hinn gódi, Eatvígr oc Eatgeir. Ríkardr Rudo-Jarl vas son Ríkardar, sonar Vilhialms Lángaspiótz; hann var son Gaungo-Rolfs, Jarls þess er vann Nordmandi; hann var son Rögnvallds Mæra-Jarls hins Ríka, sem fyrr er ritat. Frá Gaungo-Rolfi

N

DE ROTHOMAGENSIBUS JARLIS (DUCIBUS).

Olafus Rex in piratica, ad occidentem in Vallandia (Francia) duas æstates transegit atque unam hyemem, qvo tempore ab Olafi Regis, Tryggvii filii cæde, XII præterlapsæ erant hyemes. Per id tempus Norvegiæ imperium gesserant Jarli, primum Eirikus & Sveinus, filii Hakoni, postea autem Eiriki filii Sveinus & Hakonus. Hakonus (hic) erat Regis Kanuti, Sveini filii, ex sorore nepos. Tunc temporis in Vallandia (Nordmannia) fuere Jarli duo, Vilhelmus & Rodbertus; quorum pater erat Richardus Rothomagi Jarlus (Dux). Hi Nordmanniæ imperitarunt. Soror eorum erat Emma Regina, qvæ fuerat conjunx Adalradi Anglorum Regis, horum (autem) filii Edmundus & Edvardus cognomine Bonus, Edvicus & Edgarus. Richardus Rothomagi Jarlus erat filius Richardi, sed nepos Vilhelmi longæ lanceæ, qvi filius fuit Rolfi peditis, qvi Nordmanniam occupavit, eratqve filius Rognvalldi Möriarum Jarli, dicti Potentis, ut supra est scriptum. Ad Rolfum

A. D. Rolfi ero comnir Rudo-Jarlar, oc töldo þeir lengi ſidan frændſemi vid Noregs höfdingia, oc virdo þat lengi ſidan, oc voro hinir meſto vinir Nordmanna alla ſtund, oc átto fridland í Nordmandi allir Nordmenn, þeir er þat villdo þeckiaz. Um hauſtit kom Olafr konungr í Nordmandi, oc dvalldiz þar um vetrinn í Signo, oc hafdi þar fridland.

ſum Peditem originem referunt Rothomagi Jarli (Duces) qui longo deinde tempore cognationis ſuæ ſeriem à Principibus Norvegiæ recenſentes, illam cognationem officiis, atque ſummam cum Normannis (Norvegis) ſemper coluere amicitiam, adeo ut in Nordmannia pace & ſecuritate fruerentur Nordmannorum (Norvegorum) omnes, qvibus ea frui erat volupe. Autumno venit Olafus Rex in Normanniam, ubi per hyemem in Signo commoratus, pace fruebatur.

DRAP JATMUNDAR.

1012. Knútr konungr átti margar orroſtor á Englandi vid ſono Adalráds Engla konungs, oc höfdo ymſir ſigr; hann kom þat ſumar til Englands er Adalrádr andadiz; þá feck Knútr konungr Emmo drottningar, voro börn þeirra: Haralldr, Hördaknútr, Gunnhilldr. Knútr konungr ſættiz vid Eadmund konung, ſkylldi hafa hálft England hvar þeirra. Á ſama mánadi drap Heinrekr Strióna Eadmund konung. Eptir þat rak Knútr konungr af Englandi alla ſono Adalráds konungs. Sva ſegir Sighvatr:

Oc ſenn ſono
Sló hvern oc þó
Adalráds eda
Utflæmdi Knútr.

CÆDES EDMUNDI.

Kanutus Rex multis præliis in Anglia, cum filiis Adalradi Anglorum Regis, eſt congreſſus, ſtante jam ab hac jam ab illa parte victoria. Venit (Kanutus) in Angliam ea æſtate, qva mortem obiit Rex Adalradus. Tum Kanutus Rex conjugem duxit Emmam Reginam, quorum hi fuere liberi: Haralldus, Horda-Kanutus, Gunnhillda. Kanutus Rex cum Rege Edmundo eas iniit pacis mutuæqve reconciliationis conditiones, ut dimidium Angliæ partem tenerent ſinguli. Eodem menſe Heinrikus (Edricus) Striona occidit Edmundum Regem. Qvo facto, Kanutus Rex omnes Adalradi filios ex Anglia ejecit. Cujus rei ita meminit Sigvatus:

Et ſimul filios
Occidit ſingulos,
Adalradi, aut
Expulit Kanutus.

FRA OLAFI OC ADALRADS SONOM.

Þat ſumar komo ſynir Adalráds konungs af Englandi til Rúdo í Vallandi til módorbrædra ſinna, er Olafr Haralldsſon kom veſtan or vikingo, oc voro allir þann vetr í Nordmandi, oc bundo lag ſitt ſaman med þeim ſkildaga, at Ólafr konungr ſkylldi hafa Nordimbraland, ef þeir eignadiz England af Dönom. Þá ſendi Olafr konungr um hauſtit Rana fóſtra ſinn til Englands, at eflaz þar at lidi, oc ſendo Adaldáds ſynir hann med iartegnom til vina ſinna oc frænda. Enn Olafr konungr feck hönom lauſafe mikit, at ſpenia lid undir þá; oc var Rani um vetrinn í Englandi, oc feck trúnad margra ríkis manna, oc var landsmönnom betr viliat at hafa ſamlenda konunga yfir ſer; enn þó var þá ordinn ſva mikill ſtyrkr Dana í Englandi, at allt landsfólk var undirbrotit ríki þeirra.

DE OLAFO ET ADALRADI FILIIS. A. D. 1012.

Ea æſtate venere filii Regis Adalradi, ex Anglia Rothomagum in Vallandiam, ad avunculos ſuos, qvo Olafus Rex Haralldi filius rediit de occidente ab expeditione piratica. In Nordmannia hi omnes eam hyemem morati, ſocietatem & fœdus iniere, ea conditione, ut Olafo cederet Northumbria, ſi Angliam, Danis ereptam, ſuam facere posſent. Tum Olafus Rex eodem autumno miſit Ranium, ſuum nutritium, in Angliam, ut copias ibi contraheret, Adalradi etiam filiis eum ablegantibus, ſuos ad amicos atqve conſangvineos, ſymbolis atque teſſeris munitum. Olafus Rex ingentem qvoqve ei tradidit pecuniæ ſummam, cujus ope milites atque copias ad eorum partes alliceret. Ranius hyemem in Anglia commoratus, multorum Principum virorum illis conciliavit animum fidemqve, cum incolæ ſuæ nationis ſibi potius vellent Regem, qvam alienæ: aſt tanta jam in Anglia Danorum facta erat potentia, ut eorum imperio colla ſubdere omnes cogerentur incolæ.

ORROSTA OLAFS KONUNGS.

Um varit fóro þeir veſtan allir ſaman, Olafr konungr oc ſynir Adalráds konungs, oc komo til Englands, þar er heitir Jungofurda, gengo þar á land upp med lidi ſíno, oc til borgar. Þar voro fyrir margir þeir menn er þeim höfdo lidi heitit; þeir unno borgina, oc drapo

PRÆLIUM REGIS OLAFI.

Vere ſeqventi omnes una de occidente profecti, Olaſus Rex & filii Adalradi Regis, ad Angliam appulere; loco Hungufurda dicto ubi facta in terram exſcenſione, cum copiis ſuis ad urbem tendebant. Hic adfuere plurimi eorum, qvi ſuum illis addixerunt auxilium; (qvare) capta civitate, multos ibi neci dedere 1013.

A. D. 1013. drapo mart manna. Enn er vid urdo varir Knúts konungs menn, þá drógo þeir her saman, oc urdo brátt fiölmennir, sva at synir Adalráds konungs höfdo ecki lids afla vid, oc sá þann sinn kost hellz at hallda í brott aptr til Rúdo. Þá skildiz Olafr konungr vid þá, oc villdi eigi fara til Nordimbralands, hann lagdiz at í höfn þeirri er köllot er Furovald, oc bardiz þar vid bæarmenn oc kaupmenn, feck þar sigr oc fe mikit.

dedere. Hujus autem rei certiores facti, qvi partium erant Kanuti Regis, collectis copiis, adeo numerosam subito contraxere manum, ut illis exercitu & copiarum robore pares non essent Adalradi filii, qvi (ergo) rebus suis conventientissimum cernebant, relicta ista terra, Rothomagum reverti. Tum Olafus, soluta qvam cum illis inierat societate, in Vallandiam redire noluit, sed littora Angliæ boream versus legens, ad Northumbriam usqve, in portu appulit, qvi dicitur Furuvald, ubi prœlio congressus cum civibus & mercatoribus, victoriam & prædam ingentem reportavit.

LAGASETNING SVEINS KONUNGS.

circa 1008. Sveirn konungr setti þingmanna lid í tveimor stodum, annat í Lundunaborg, þar red fyr Eylifur Þorgilsson brodr Ulfs, hann hafdi LX skipa í Tems. Annat þingmanna lid var nordr í Slesvik, þar red fyrir Hemingr Jarl brodr Þorkels hafua þar voru enn LX skipa. Þingmenn settu þá lög, at eingi skyldi kritr quickeast, oc eingi vera um nott a brott. Þeir hafdu kyrkiusokn til Burakirkiu, þar var ein stor kluka, henni skyldi hringea þá þridiungr lifdi nætr hveria nott, þá skyldu aller til kirkio ganga, oc ei med vapnum, slik laug höfdu þeir i Slesvik. Þordr het madr oc audun i lidino.

DE LEGIBUS A SVENO REGE LATIS

Svenus Barbæ Furcatæ Rex Thingmannorum copias duobus in locis disposuit. Alter cohors Londini parebat Elifo Thorgilsi filio Ulfi fratri Classis LX navium Rectori. Alteri Slesvici stationem habenti Hemingus Jarlus præerat frater Thorkelis Havi itidem LX navium Rector. Leges Thingmannis sacræ erant. Rumores ne spargunto; extra urbem ne pernoctanto Burgensium ecclesiam campana magna evocati sub ultimam singularum noctum trientem devoti, inermesqve adeunto. Copiis inerat viri Thordus & Audinus.

Sa madr hafdi forrad í Borgini er Alrekr Striona het brodir Emmu dottir Rigards Jarls fódr Villiialms, hana átti Adalradr konungr. Nordr red fyrir Englandi Ulfkell Snillingr, hann átti Ulfhildi dottur Adalrads konungs. Sveirn konungr andadist í Englandi oc færdo Danir han til Danmerkur oc grofo han í Hroiskeldo hia födr sinum. Þá var Knútr X vetra, mikit var Riki þingamanna markadr var þar tva tima í XII manudo, í annat sinn um midsvetrar skeid. Ei þykir Enskum mönnum synt at ödru sini at rada af þingmanna lid, enn þá er Knútr var ungr, enn Sveinn andaþr. Hvörn vetr í mót Jolum foro vagnar til Borgarinnar oc var þar fearlutur sa er men varo vanir at hafa til markadar, sva var oc þenna vetur oc tealdat yfer öllum þat var af radom, Svikom oc vilea Ulfkels Snillings oc þeirra brodra Adalrads suna. Siöunda dag Jola geck þordr utan Borgar til husa kono þeirrar er hanom fylgdi, hun bad hann vera þar um nottina, hvi bidr þu þess er viti liggr vid? segir hann; þvi bid ek þessa kvad hun, at mer þykir mali skipta vid skulum kaupa saman kvad hann, at ek man her vera, enn þu seig mer hvad tilber at þu bidr þessa, þat sæter segir hun um bön þessa at ek veit radin bana aullu þingmanna lidi; hvi matto þar vita? Seger hann

 er

Urbi præerat Alrekus Striona frater Emmæ, filiæ Richardi, patris Vilhelmi, Regi Adalrado nuptæ. Angliam vero septentrionalem tuebatur Ulfkelus Snilling matrimonio junctus Ulfhildæ filiæ Regis Adalradi. Svenus Rex in Anglia occubuit, Dani vero corpus in Daniam elatum Roskildiæ apud patrem condiderunt. Id temporis Canutus Rex X erat annos natus. Thingmanorum multa tunc potentia. Mercatus singulis bis annis in urbe celebrabatur, alter æstate media, alter vero eodem tempore per hiemem, idque mediam. Alio tempore Thingmannos aggrediendi oportunitas, juvene Canuto a patre Svenone Regni hærede relicto, melior offerri non credebatur. Singulis hiemibus sub Festum Natalitiorum curribus adibant incolæ rurales urbem merces afferentes: Hac vero hieme tentoriis operti erant currus, consiliis, dolo atque voluntate Ulfkeli Snillingi, fratrumque Adalradi filiorum. Die Natalitiorum septimo Thordus urbe exiit ad domum concubinæ. Illa amasium rogavit, noctem ibi ageret; & rogata petitionis mulcta sancitæ causam dixit: hoc a te igitur postulo, quod magni interesse mihi videatur. & ille, faciamus, inquit, mutuam hoc in gratiam; ego hic manebo, & tu mihi, quid rei sit, exponas. Respondit illa: mea fluit petitio ex perspecta mihi notitia de consiliis Thingmannos exstirpandi. Percontanti quo modo illa hæc scire *posset*

A. D. circa 1008.

A. D. circa 1009. er ver vitum ægi, þá er sva vid latit segir hun, at menn oku hingat vögnum í borgina oc leto sem þeir færi med fearlut enn þar var fiölmenni í hvörium vagni, enn eingi fearlutr oc sva hafa þeir gort nordr í Slesvik, enn þa er þridiungr er af nott man hringt vera í borginni skulu þá hermen buast um midnætti, skulu men buast annan veg í borginni, enn þa er þridiungr lifer næturinnar mun hringt at Burakyrkiu: þa mano þer ætla i kyrkiu slipper, enn þa mun slegin hringr um kirkiu. buit er vid segir Þordr at vinsældir þinar se miklar, oc man ec segea Eylifi þótt kvittr þyki vera, enn bu þetta skaltu eiga. Þordr geck í borgina, oc fann hann Audun felaga sinn, ganga þeir oc segea Eylifi hann görer menn vara vid, sumer trudu enn sumir kvado fælingar. heyra þeir hringingar epter vana, oc hyggia margir at Prestr muni hringia enn þeir menn aller er ordum Þordar trudu, geingo med vapnum, enn hinar slipper.

Þá er þeir koma í Kyrkiogard var þar fiöldi lids, þeir matto þa ei na vapnom sinom, þviat þeir kvamost ei til husa sinna. Eilifr spyr þá raþa, enn þeir latast engi kunna, eigi þyki mer vel radit kvad Eilifr at laupa í kyrkio ef þat verþr at engo skeoli; en syna sik í Rædslo. þat kemr mer i hug at ver manom laupa á herþar þeim er fyrir utan

possit, narrat, currum in urbem iter, iis loco mercium armatam hominum multitudinem vehi & eodem modo Slesvici actum esse: ad primi trientis noctis exitum in urbe campanis pulsandum: tum advenis civibusqve mediam circa noctem arma induendum: restante tertia parte noctis signo in Ecclesia Burgensium more solito facto, vos inermes templum ingressos opprimendum, corona cingendos. Et Thordus: multum apud me vim habet tua amicitia unde Elifo rem, solo licet rumore nitatur, narrabo. Tu vero domum, & qvæ in ea sunt, accipias velim. Thordus urbem ingressus Audeno socio Elisum cæterosqve novæ rei certiores facit. Qvorum alii fidem iis faciebant, alii terriculamentum esse dixerunt. Campanæ sonum audientes, ordine factum putarunt, & sacra adibant armati qvotqvot Thordi relatis fidem adhibebant, reliqvi inermes erant.

Ut in coemiterium veniunt, obviam habebant militem freqventem, qvi a reditu & armis domi relictis sacra adeuntes prohibebat. Tunc a suis qvid agendum esset, qværens Elifus, consilii expertibus dixit. Nolo inqvit templum, nisi certo fuerit id præsidio, ingrediamur, aut timori relinqvamus locum. Verum auctor ero, ut a Sepimento desiliamus in eorum humeros, qvi ab

utan standa garþin, oc vita ef ver med þvi kvæmunst undan til skipa oc sva gora þeir. Þat var oc man fall hit mesta er vid skip vard. Eylifr kuamst a brott med III skip enn engin or Slesvik, oc þar fell Hemingr enn Eylifr fór til Danmerkur.

ab ejus exteriori parte collocati sunt, & ad naves viam nobis aperiamus. Hoc communi consensu exceptum; at, ad littus magna strages edebatur. Elisus cum tribus navibus evasit superstes; sed Slesvici cum Hemingo omnes ceciderunt. Elisus in Daniam ivit. A. D. circa 1009.

FRA ÞINGMANNA LIDI.

Eptir dauda Sveins konungs helldu Dana höfdingiar því ríki í Englandi er þeir hafdu unnid af landinu: hofuz þá enn orrostur af nyiu: þviat þegar er Sveinn Konungr var daudr, fór Adalradr konungr heim í landit, oc komz þá í ríki sit med styrk Olafs ens Helga: sva sem sagt er i sogu hans, eptir ordum Ottars Svarta skalldz: hann segir sva:

Komtu í land oc lendir
Lad-vördr Adalradi,
þin naut recka runi
Riki efldr at sliku.
Hardr var fundr sa er færdut
Frid-landz a vit nidia,
Red ætt-studil adan
Jattmundar þar grundu.

I þann tima settu Danir Þingmanna lid í Englandi: þar varu þá mala menn: oc var þat ed fræknasta lid, oc helldu þingamenn miök upp orrostu af hendi Daan vid Englismenn.

DE COPIIS SOCIALIBUS.

Mortuo rege Svenone tentabant Danorum proceres partem Angliæ, suis armis perdomitam, in fide porro continere. Tunc vero bella recruduere. Nam post mortem Svenonis Adalradus rex Angliam repetiit, auxilioque Olai Sancti regnum recuperavit, qvemadmodum ex historia Sancti Olafi verbis Ottari Nigri poëtæ discimus. Sic enim Ottarus: 1009.

Tu, cum nobilibus tuis,
Adalradum in regnum suum restituisti
Tui sane est beneficii,
Qvod ea nunc potestate rex fruitur.
Acriter a vobis pugnatum est adversus
Edmundi filios in regione antea pacata;
Atqve ubi paulo prius rerum
Potiebatur Edmundi filius.

Eo tempore Dani in Anglia constituerunt certum armatorum numerum alere, nomine socialium copiarum, qvibus & stipendia assignarunt. Hæc copiæ athletica virtute pollebant, ac pro Danis adversus Anglos strenue dimicabant.

KNUTR

CANUTUS

A. D. 1008.

KNUTR KONUNGR LAGDI ENGLAND UNDIR SIK.

Knutr, ſon Sveins Konungs Tiuguſkegs, var X vetra, þá er fadir hans andadiz: var hann þá til konungs tekin i Danmörk yfir allt Dana velldi: þviat Haralldr brodir hans var andadr. Dana höfdingiar, þeir er þá ſatu í Englandi, oc þar helldu landinu, því er Sveinn Konungr hafdi unnid, þá ſendu þeir þau ord til Danmerkr, at Knutr Konungr ſkylldi koma veſtr til Englandz med Dana her, til ſtyrks vid þá. Enn, med því at Knutr Konungr var þá a barns alldri, oc var ecki vanr her-ſtiorn, þá lagdu vinir hans þat rád fyrir hann, at hann ſkylldi ſenda herlid til Englandz, oc ſetia þar höfdingia yfir, enn fara eigi ſialfr, medan hann var eigi meirr a legg kominn: oc ſva var giört, at konungr ſat III vetr í Danmörku, ſidan hann tok konungdom. Enn at lidinni þeirri ſtundu, baud hann ut herlidi af
1011. Danmörku: hann ſendi bod oc til Noregs, Eriki Jarli, magi ſinum, at hann ſkylldi ſafna lidi oc fara til Englandz med honom: þviat Eirikr Jarl var frægr miök af hreyſti oc af hernadi, er hann hafdi borid ſigr af þeim tveim orroſtum, er frægſtar hafa verid a nordr-löndum: aunnur var ſu, er þeir Sveinn Konungr Tiuguſkeg, oc Olafr Sænſki Svia Konungr, oc Eirikr Jarl, börduz vid Olaf Trygg-

CANUTUS REX ANGLIAM SUBJUGAVIT.

Canutus Svenonis furcatæ barbæ filius, decem annorum erat, cum e vita parens decederet. Ille totius Daniæ rex apud Danos conſtituitur, Haraldo fratre jam antea extincto. Tum vero proceres Danorum, qui in Anglia reſidebant, ut regnum a Svenone ibidem acqviſitum porro retinerent, nuntios in Daniam ablegarunt, qui rogarent Kanutum, ne cunctaretur in Angliam cum exercitu Danorum ſibi in auxilium venire. Qvoniam autem ille neqve pueritia egreſſus, neqve adhuc tuendi regendiqve exercitus peritus eſſet, conſilium dederunt amici, ut copias in Angliam mitteret, iisqve alium ducem præficeret, ipſe vero, donec ad maturiorem ætatem perveniret, domi ſe contineret. Aſſentiebat his Canutus; ac triennio, poſtqvam regium nomen aſſumſerat, in Dania commorabatur. Qvo tempore elapſo, exercitum in Dania collegit; miſit & in Norvegiam legatos ad comitem Ericum affinem ſuum, petitum, ut cum collecto milite ſe in Angliam ſeqveretur. Erat enim comes Ericus virtutis & armorum gloria perqvam celebris, utpote qui duobus certaminibus, quæ maxima per ſeptentrionales terras habita fuerunt, victor extiterat. Horum unum erat, qvo rex Sveno furcatæ barbæ, Olaus Svecus, rex Sveciæ, & Ericus comes cum Olao Trygonis filio ad inſulam Svoldr decertarunt; alterum, qvod duo comites Haqvinus & Ericus

Tryggvason, vid Svoldr: enn aunur su, er þeir Hakon Jarl, oc Eirikr Jarl, börduz vid Jomsvíkinga, a Hiörunga vagi. Knutr konungr hellt her sinum vestr til Englandz, oc hafdu allmikit lid. Sva sagdi Ottarr Svarti í Knutz drapu:

Hræztu litt gamall lytir
Laug reidar fram skeidum
Forad fylki æri
Folk-sveimadr þeir heiman:
Hilmir biottu, oc hættir
Hard-bryniud skip, kynium,
Reidr hafdir þu raudar
Randir Knutr fyrir landi.

Oc enn segir hann sva.

Ut fylgdu þer Jotar
Audmilldr flugar traudir
skaut-reina bio skreytir
Skanunga lid vanir:
Vad bles of þer visi
Vestr settir þu flesta
Kunnt giördir þu þenna
þit nasn í haf stafna.

Kanuti Konungi fylgdu margir haufdingiar til Englandz: þar var fyrstr madr, Ulfr Jarl, Spraka-legs son, magr hans: hann átti þá Astridi Sveins dottr, systur Knutz Konungs: þar voru oc þeir brædur, synir Strut-Haralldz Jarls, Hemingr oc þorkell Hasi, oc margir höfdingiar adrir. Knutr Konungr kom til Englandz, oc sigldi utan at Englandi, þar sem Fliot heita

cui cum piratis Jomensibus, commissa in sinu Hiorungavagi pugna, gesserant. Isto adjuncto sibi socio, rex Canutus cum exercitu admodum numeroso instructoque Angliam petit, referente in suo de Canuto carmine Ottaro Nigro: A. D. 1013.

Tu, licet nondum adeo annis maturus,
Navium corruptor,
Naves ad prælium deduxisti:
Ingensqve hominum multitudo,
Sedibus suis excita, te secuta est.
Instruxisti, o Rex, naves
Ad fortia perpetranda,
Permulta qvidem insigni audacia aggressus.
Iraqve tu, Canute, commotus,
Rubros exhibuisti clypeos in conspectu terræ.

Porro Ottarus canit:

Te, Rex munifice, Joti comitabantur,
Non facile fugituri.
Scanensium copias magnifico apparatu instruxisti.
Vela secundis tibi ventis turgebant.
Tuqve maxima cum navium parte
Occidentem versus profectus,
Nominis tui gloriam factis extendisti.

Canutum præterea multi proceres in Angliam comitati: qvos inter primus erat comes Ulfo Sprakalegi filius, affinis ejus, qvi Astridem Svenonis filiam regis Canuti sororem tunc temporis in matrimonio habuit. Fuerunt & in ejusdem exercitu Hemingus & Torkillus Altus, fratres, filii comitis Strutharalldi, aliiqve plures heroës. Rex Canutus ad Angliam defertur, navesqve ad locum,

A. D. 1013. heita: ſva ſegir Hallvardr Hareksbleſi i Knutz drapa:

Knutr letztu fram til fliota
Frægr leid-vördr um ægi
Heipt ſnarr hildar leiptra
Hard-bryniud ſkifi dynia.
Ullar letztu vid ellu
Æt- leifd oc ma reifdir
Sverd mannz ſnyrti gerdar
Sund vigs flota bunndit.

Enn þegar er Knutr Konungr kom til Englandz, geck hann upp, oc heriadi landit, drap mannfolkit, enn brenndi bygd alla: ſva ſegir Ottarr ſvarti:

Her-ſkiölld bartu oc helldud
Hilmir rikr af sliku
Hyckad ek þengil þektuz
þik kyrr-ſetu mickla.
Ætt drap Jota drottinn
Jatgeirs i faur þeirri
þveit rakr þrar ert heitinn
þeim ſtillis konr illan.

Oc enn kvad hann ſva:

Brunnu bygdir manna
Budlungr fyrir þer ungum
Opt leztu hus oc heiptir
Her kall buendr giörva.

Landsmenn drogu her ſaman, oc foru i moti Daunum, oc helldu upp orroſtum: Sva ſagdi Þordr Kolbeinsſon:

cum, qvi Fliot dicitur, appellit, veluti Halvardus Harecsbleſi in ſuo de Canuto carmine tradit:

Tu, Canute, inclyte maris viarum cuſtos,
Tu acerrimum belli fulmen dicende,
Armatas ad bellum naves magno cum ſtrepitu
Ad oſtium fluminis (ſ. Fliot) *propellebas;*
Et appulſa ad Ellæ hereditatem (i. e. corvum, ſpe pabuli e futura cadaverum ſtrage petendi,) gladiis militum armisqve concrepantibus.

Canutus rex Angliam advectus, terram ingreditur, & infeſta circumferendo arma, homines necat, ædificia exurit: referente his verbis Ottaro Nigro:

Arma moviſti & amaſti,
Eoqve rex opulentus evaſiſti;
Neqve credam, otium tibi,
Rex longinqvum placuiſſe.
In iſta expeditione Jatgeiri
Conatus vita ſpoliavit Jotorum dominus.
Terram, rex, invaſam peragraſti,
Atqve (hinc) illis contentioſus audis.

Ejusdem & hi ſunt verſus:

Ardebant hominum habitacula
Tuo nutu, Rex juvenis,
Sæpius domos & incolas ſentire furorem
Vindictæ tuæ feciſti, heros bellicoſe.

Incolæ collectis copiis occurrunt Danis, ac cum iis prælia committunt. Quod hoc modo Theodorus Kolbeini exprimit:

Gengu Ex-

Gengu upp þeir er Englum
Ar ramn gefendr váru,
Lauga ſtund a landi
Leidir grund af ſkeidum:
Enn i gegn þeir er gadu
Glaum-ſkers bæi veria
Gallt hilmis lid hialta
Her-ferd buendr giördu.

Exſcenſionem e navibus fecere, qui Anglos A. D. 1013.
Primo mane ad corvorum victum mactaturi erant
Conſumto inter egrediendum
Longo temporis ſpatio
Milites terra excipit.
Adverſus hos arma capiunt incolæ,
Exſtructas ad hilaritatem
Conviviorum ædes defenſuri,

Knutr konungr átti ena fyrſtu orruſtu a Englandi í Lindiſey, oc vard þar mikit mannfall: þá vann hann oc Hemingaborg a Englandi, oc drap þar mikit folk. Sva ſegir Ottarr:

Primum, qvo Canutus cum Anglis congresſus eſt, prælium in Lindeſeya pugnatum, ubi ingens ſtrages facta eſt. Tum Hemingaburgum Angliæ urbem expugnavit, incolarumqve permultos occidit, canente Ottaro:

Gunni leztu i grænni
Gramr Lindiſey framda
Belldu vidr þvi er villdu
Vikingar þvi riki:
Bida leztu i breidri
Borg Heminga ſorgar
Æſt fyrir Uſu veſtan
Engſt folk Svia þröngvir.

Prælium curaſti in virentibus
Lindiſeyæ agris conſeri,
Arma contra moventibus
Terræ iſtius bellatoribus. In ampliſſima
Hemmingorum urbe collectum
Ad occidentalæ Uſæ latus
Exercitum Anglicum magno dolore affeciſti,
Svecorum domitor.

Þvi næſt atti hann miklar orroſtur a Nordimbra landi vid Teſu: drap hann þar mikit folk, enn ſumt flydi oc tyndiz, þar ſem voru ſen nockur, edr diki. Sidan flutti Knutr konnungr her ſinn lengra ſudr a landit, oc lagdi allt undir ſik, þar ſem hann fór.

Deinde ad Teſam Northimbriæ magna prælia confecit, ubi multis occiſis, reliqvos fugavit, deinde paludibus ſubmerſi interierunt. Poſtea rex Canutus exercitum per terram auſtrum verſus duxit, qvæqve obvia in itinere habuit, ſubegit cuncta.

UTANFERD KARA.

PEREGRINE ABITIO KARII.

Þeir Kári oc Kolbein ſvarti letu út af Eyrum efter þeim Floſa oc Hornafirdi, gaf þeim vel byri oc voru ſkam-

Poſtqvam ex Hornafiördo Floſius ac ſui, Karius & Kolbeinn Niger ex Eyris ſoluerant & ſecundiſſimis ventis per

A.D. 1014. skainma stund úti, tóku þeir Fridarey, hon er á milli Hialltlandz oc Orkneyia. Vid Kára tók sá madr er David hvíti het, hann sagdi Kára allt um ferdir þeirra slíkt sem hann hafdi hafdi viss ordit, hann var inn mesti vin Kára, oc var Kári med honom um vetrinn, hofdu þeir þá frettir vestan or Hrossey allar þær er þar gerduz. Sigurdr Jarl baud til sín at Jólum Gilla Jarli mági sínum or Sudreyium, hann átti Svanlaugu systur Sigurdar Jarls, þá kom til Sigurdar Jarls konungr sá er Sigtryggr het af Irlandi. hann var sonr Olafs qvarans, enn módir hans het Kormlaud, hon var allra qvenna fegrst oc best at ser ordin um þat allt er henni var úsiálfrádt, enn þat var mál manna at henni hafi allt verit illa gefit þat er henni var siálfrádt. Brián het konungr sá er hana hafdi átta, oc voru þau þá skilit, hann var allra kononga bezt at ser, hann sat í Kunnaktirborg á Irlandi. bródir hans var Ulfr Hræda inn mesti kappi, oc hermadr. Fóstri Bríans het Kerþiálfadr, hann var son Kylfis Konungs þess er margar orrostur átti vid Brián konung, oc stock or landi fyrir honom

per mare brevi temporis spatio delati, portam in Fridareya, quæ Hiatltlandiam & Orcades interjacet, capiebant. Accepit hospitio Karium vir quidam nomine i) *David Albus; hic eum cujuscunqve de itinere Flosianorum factus certior erat, docuit, singulari se in eum benevolentia præbens, apudqve illum Karius hybernabat. Interim de omnibus, quæ occidentem versus in Rosseya gerebantur, nuntios accepere. Instante festo Natalitii Sigurdus dynasta Gillium Comitem sororium suum ex Aebudis ad se invitavit; hic* k) *Svanlögam in matrimonio habebat sororem Sigurdi dynastæ. Tum & rex nomine Sigtryggus ad Sigurdum dynastam ex Hibernia venit, filius Olafi Quaranis. Mater autem Kormlöda nominabatur, quæ omnium foeminarum venustissima, omnibusqve; quæ non ex ipsius arbitrio pendebant, dotibus ornatissima: omnibus rebus vero in sua potestate sitis male prædita vulgo perhibetur. Rex erat nomine Brian, cujus illa uxor, verum jam ab eo dimissa fuerat, hic omnium regum ingenio optimus, in Hibernia urbe Connaciæ residebat. Ejus frater Ulfus Hræda (Terror), athleta celeberrimus & homo militaris. Alumnó Brianis nomen erat Kerthialfadus: hic fuit filius* l) *Kylveris regis, qui præliis cum Briane rege com-*

i) David.) C. *semper* Dagvidr.

k) Svanlaugu.) B. Kormlödu, C. Hvarflaudu, *quæ duo idem esse videntur. Verbum Verum supra Cap. XC. vocatur soror Sigurdi* Nereidr: *adeoqve Gillius duas ejus sorores in conjugio deinceps habuerit.*

l) Kylfis.) B. Kylus, *utrobiqve.*

honom oc fettiz í fteinn, enn þá er Brián konungr geck fudr, þá fann hann Kylfi konung oc fættuz þeir þá tók Brián konungr vid fyni hans Kerþiálfadi, oc unni fem fínum fonum, var hann þá rófkinn er þetta var tídinda oc allra manna fræknaftr. Dungardr het fon Briáns Konungs enn annarr Margadr þridi Takter, hann var þeirra ýngztr, enn inir ellri fynir Briáns Konungs voru frumvaxta ok manna vafkaztir, ecki var Kormlaud módir barna Bríans konungs, enn fva var hon ordin grimm Briáni konungi eptir fkilnat þeirra at hon vildi hann giarna feigan. Brián konungr gaf upp þryfvar útlaugum fínum inar fomu fakir, enn ef þeir misgerdu optarr, þá lét hann dæma þá at laugum, oc má af af fliku marka hvílikr konungr hann hefir verit. Kormlaud eggiadi miok Sigtrygg fon finn at drepa Brián konúng, fendi hon hann nú til Sigurdar Jarls, at bidia hann lids, kom Sigtryggr Konungr fyrir Jól til Orkneyia, þar kom þá oc Gilli Jarl fem fyr var ritad. Sva var monnom fkipat at Sigtryggr konungr fat í midiu háfæti, enn til finnar handar konongi fat hvarr Jarlanna, fátu menn

O 3 þeirra

compluribus geftis hujus opera ex regno profugus in monafterium confederat: Brian autem Romam pedibus iter faciens Kylverem regem nactus in gratiam cum eo rediit, & filium ejus Kerthialfadum (educendum recepit; majorique hunc benevolentia, quam fuos filios complectabatur, idem (Kerth.) cum hæc gerebantur, adultus, multo maximam virtutis opinionem habuit. Filii Brianis regis vocabantur Dungadus, alter Margadus tertius m) Tactus, qvem (noftra lingva) Tannum dicimus: hic illorum natu minimus: primævi autem regis filii matura jam ætate fuerant ac longe ftrenuiffimi. Nullos ex Kormlöda rex Brian liberos genuerat. ea vero poft divortium adeo infefta regi erat: ut necem ejus ardentiffime cuperet. Exilii damnatis ab fe eorundem impunitatem criminum ter dedit Brian rex; verum fi fæpius deliqviffent, tum eos legibus condemnari fecit. ex qva re, qvalis ille rex fuerit, colligere licet. Kormlöda filium Sigtryggum uti regem Brianem interficeret, etiam atqve etiam cohortata, jam cum ad Sygurdum dynaftam auxilia petendi gratia legavit. Pervenit rex Sigtryggus ante ipfum Natalitii feftum in Orcades: qvo etiam Gillius Comes, uti fupra eft demonftratum, aderat. Ita difpofiti convivæ erant: Rex Sigtryggus in medio folio, huic dynafta & Comes, alter dexter, alter finifter, confidebant: intra folium

A. D. 1014.

m) Taktr.) C. Tadkr. G. Tadr.

A. D. 1014. þeirra Sigtrygs konúngs oc Gilla Jarls innar frá, enn utar frá Sigurdi Jarli sat Elosi oc Þorsteinn Síduhallzson, oc var skipur aull hollin. Sigtryggr konungr oc Gilli Jarl villdu heyra tídindin þau er gerz hofdu um brennuna, oc sva sidan hon var, þá var fenginn til Gunnarr Lambason at segia sauguna oc var settr undir hann stoll.

lium satellites regis & Comitis Gillii; ab exteriori latere Sigurdi dynastæ adsederunt Flosius & Thorsteinn Halli Sidensis filius, omnibus triclinii sedibus occupatis. Rege Sigtryggo & Gillio Comite, quæ circa incendium (Nialianum), quæqve post illud factum, gesta fuerant, audire cupientibus; Gunnarr Lambii filius, qui memoriam earum rerum proderet, eligitur, sella quam insideret, destituta.

VIG GUNNARS LAMBASONAR.

1014. I þenna tíma komu þeir Kári oc Kolbeinn oc Davídr hvíti til Hrosseyiar aullum á úvart, gengu þeir þegar upp á land, enn fáir menn gættu skips. Kári oc þeir felagar gengu þegar til Jarls bæiarins oc komu at hollinni um drykkiu, bar þat saman at þá var Gunnarr at segia brennu sauguna, en þeir hlýddu til á medan úti, þetta var iólaginn sialfan. Sigtryggr konungr spurdi. hversu þoldi Skarphedinn í brennunni? vel fyrst lengi sagdi Gunnarr, enn þó lauk sva at hann gret, oc um allar sagnir halladi hann miok til, enn sló vída rá. Kári stódz þetta eigi, hlióp hann þá inn med brugdnu sverdinu oc qvad vísu þessa.

CÆDES GUNNARIS LAMBII FILII.

Hoc ipso temqore Karius, Kolbeinn & David Albus in Rosseyam cunctis inopinantibus veniunt: egressiqve protinus in terram, paucis navim custodientibus, (Karius atqve socii) ad sedem dynastæ continuo ingrediuntur, & ad palatium sub ipsa compotatione adsunt: concurritqve, ut Gunnarr eodem tempore narrationem incendii proferret, ac isti foris constituti auscultarent, hæc autem res ipsa Natalitii die accidit. Rex Sigtryggus interrogat: Quomodo tulit Skarphedinn ustionem? Diu quidem fortiter, ait Gunnarus, tamen ad ultimum flebat, adeo hic narratum omnem deflexit in pejus, quin multa est ementitus. Quod haud sane ferens Karius cum stricto gladio sese intro corripit, & hoc fundit carmen:

Hrósa hilldar fúsir
Hvat hafa til fregit skatnar
Hve ráfáka ráku
Rennendr Niáls brennu
Vardat veti niordum
Vídheims at þat sidan
Hrátt gat hrafn at skíta
Holld sæliga golldit.

Þá hlióp hann innar eptir hollinni oc hió á hálsinn Gunnari Lambasyni, oc sva snart at haufudit fauk upp á bordit fyrir Konunginn oc Jarlana urdu bordin í blodi einu oc sva klædin Jarlanna. Sigurdr Jarl kendi manninn þann er vegit hafdi verit hirdmadr Sigurdar Jarls oc var allra manna vinsælaztr, oc stód engi upp at helldr þótt Jarl ræddi um. Kári mællti: þat munu margir mæla herra at ek hafa þetta verk fyrir ydr unnit at hefna hirdmannz ydars. Flosi mællti. Ekki gerdi Kári þetta um saklcysi hann er í ongum sættum vid oss. gerdi hann þat at sem hann átti. Kari geck i bravt oc vard ecki eptir honom gengit, fór Kári til skips síns oc þeir felagar, var þá vedr gott, oc sigldu þegar sudr til Katanesss, oc foru upp í Þrasvík til gofugs mannz er Skeggi het, oc voru med honom miok lengi, þeir í Orkneyíum hreinsudu bordin oc báru út inn dauda. Jarli var sagt at þeir [illegible] hefdi [illegible]

Laudibus extollunt (homines ad prælia prompti
(Qvid audiêre fando ea de re viri
Qvomodo eqvos habiles antennis pellere docti
Hoc vindicarint? Nialianum incendium.
Contingebat, iis, sua qvi testantia Martem
Ignita gestant tela, deinde postea
(Crudas obtinuit corvus discerpere (eorum)
Carnes.) referri gratiam haud ignaviter. A.D. 1014.

Quo dicto introrsum per triclinium decurrit, collum Gunnari Lambii filio percutit, idqve tanta violentia, ut caput hominis in mensam ipsam ante regem, dynastam & Comitem evolaret, totaqve mensa & amicula dynastæ & Comitis sangvine replerentur. Sigurdus dynasta, homine qui cædem fecerat recognito, prehendite, inqvit, Karium & trucidate. Hic autem satellitis officio apud dynastam olim functus qvod omnibus longe carissimus erat, nemo, qvamvis id præcipiente dynasta, eo magis surrexit, sed ipse fatur: Pleriqve, domine, censuerint, hoc me tuo nomine ad vindicandam satellitis tui mortem designasse. Flosius suscipit: Neqve hoc sine justa causa patravit Karius, is nullum adhuc nobiscum iniit compositionem, atqve adeo egit qvod oportebat ipsum. Sic digressus est Karius, neqve, ut eum inseqverentur, evenit: se cum sociis ad navim refert; miti secundoqve aëre ad Katanesiam austrum versus navigant; in Thrasuicum egressi nobilem virum nomine Skeggium adeunt; qvocum adeo diu commorabantur. Orcadenses repurgatis mensis mortuum extulerunt. Cæterum dynastæ nuntiato, Karium & socios meridiem

A.D. 1014. hefdi siglt sudr til Skotlaudz. Sigtryggr Konungr mællti, þessi var herdimadr mikill fyrir ser er sva rauskliga vann at oc sáz ecki fyrir. Sigurdr Jarl svaradi: aungum manni er Kári líkr í hvatleik sínum oc árædi. Flosi tók nú til at segia sauguna frá brennunni, bar hann aullum vel oc var því trúat. Sigtryggr konungr vakti þá til um eyrindi sitt vid Sigurd Jarl oc bad hann fara til orrustu med ser í moti Bríani konungi. Jarl var lengi erfidr, enn kom sva at hann gerdi kost á, mællti hann þat til at eiga módur hans, oc vera konungr á Irlandi ef þeir felldi Brián, enn allir lauttu Sigurd Jarl í at ganga, oc tydi ecki, skildu þeir at því at Sigurdr Jarl het het ferdinni, enn Sigtryggr konungr honom módur sinni oc konungdómi, var sva mællt at Sigurdr Jarl skylldi koma med her sinn allan til Dyflinnar at palmsunnudegi. Fór Sigtryggr konungr þá sudr til Irlandz oc sagdi Kormlodu módur sinni at Jarl hafdi í gengit, oc sva hvat hann hafdi til unnit, hon let vel yfir því, enn qvad þau þó skylldu draga at meira lid. Sigtryggr spurdi, hvadan þess væri at von? hon sagdi at víkingar tveir lágu úti fyrir vestan Mon oc hafdi XXX skipa, oc sva hardfengit at ecki stendr vid, heitir annarr Ospakr enn annrarr Bródir, þú skallt fara til mótz

meridiem versus ad Scotiam velificatos esse; rex Sigtryggus loqvitur: Iste vero homo fortitudine fuit mira, qui adeo strenue rem egit neqve dubitavit. Sigurdus dynasta respondet: Tum Flosius incendii commemorationem ingressus de omnibus acqviter referebat, illique habita fides est. Postea rex Sigtryggus causam adventus sui Sigurdo dynastæ innuit, ac belli cum rege Briane gerendi socius ut adjungeretur sibi, postulat, hic diu qvidem inexorabilis, tandem tamen operam condicere adductus est, his legibus adjectis, ut mater illius sibi nuberet; ipseqve, si Brianem sternerent, rex Hiberniæ fieret, qvam ad rem descendere omnes dynastam exhortabantur; verum frustra, nam sic ab invicem discessum est, ut Sigurdus expeditionem receperit, rex autem Sigtryggus matrem ei conjugem & sceptrum desponderit: ad hoc præfinitum, uti dynasta suis cum copiis omnibus Dublinum die solis Palmarum adforet. Jamqve rex ad austrum in Hiberniam reversus, matrem Kormlödam edocet associatum sibi dynastam esse; ipseqve qvæ hujus rei gratia promisisset. Laudabat id qvidem regina, sed ampliora tamen se filiumqve auxilia contracturos ostendebat, a Sigtryggo, hæc unde sperare qveant, interrogata; binos piratas ab occidente Monæ, classe XXX navium, excubare docet; qvi qvidem (ait) sunt adeo strenui, nihil ut adversus eos consistere valeat; alter Ospakus, alter Broder nominatur: tu ad hos adeas, & nihil reliqvi facias, qvod ad

mótz vid þá, oc láta ecki afſkorta at koma þeim í med þer, hvat ſem þeir mæla til, Sigtryggr konungr ferr nú oc leitar víkinganna oc fann þá fyrir utan Maun, berr Sigtryggr konungr þegar upp eyrindi ſin, enn Bródir barſt undan allt til þeſs er Sigtryggr konungr het honom kunungdom ok módur ſinni, oc ſkylldi þetta fara ſva hlíótt at Sigurdr Jarl yrdi eigi viſs, hann ſkylldi oc koma pálmſunnudag til Dyflinnar. Sigtryggr konungr fór heim til módur ſinnar, og ſagi henni hvar þá var komit. Eptir þetta talaz þeir vid Oſpakr oc Brodír, ſagdi þá Bródir Oſpaki alla vidrædu þeirra Sigtryggz oc bad hann fara til bardaga med ſer í móti Briáni konongi, oc qvad ſer mikit vid liggia. Oſpakr qvadz eigi vilia beriaz í móti ſva gódum konongi, urdu þeir þá bádir reidir oc ſkiptu þegar lidi ſinu, hafdi Oſpakr X. ſkip enn Brodir XX. Oſpakr var heidinn oc allra manna vitrazr. hann lagdi ſkip ſin inn á ſundit enn Bródir lá fyrir utan. Bródir hafdi verit madr kriſtinn oc meſsu diákn at vígſlu. enn han hafdi kaſtat trú ſinni oc gerdiz gudnídingr oc blótadi nú heidnar vættir, oc var allra manna fiolkunnigaztr, hann hafdi herbúnad þann er eigi bitu iárn, hann var bædi mikill oc ſterkr oc hafdi hár ſva mikit at hann drap undir bellti ſer, þat var ſvart.

ad conjungendum eos tecum pertinet, qvalecunqve ob id præmium poſtularint. Deinde rex piratas qvæſitum it, & ultra Monam inveſtigavit, qvid ſibi negotii ſit, mature profert. Broder vero ad eum finem recuſavit, qvoad rex ei regnum, matremqve (in conjugium) paciſcebatur: qvæ res (tamen) adeo tacite haberetur, ut Sigurdus dynaſta nihil ſubſentiret, cæterum & Broder Dublinum die ſolis Palmarum adveniret. Rex Sigtryggus domum reveniens ad matrem, qvo res deducta ſit, ei renuntiat. Poſt, ubi Oſpakus & Broder ſermonem conſerebant, hic illi ſuum cum Sigtryggo colloqvium enarrat; ſibi ut ſocius eat cum rege Briane depugnatum, orat; hoc plurimum ſua intereſſe dictitat, verum Oſpakus ſe adverſus tam bonum regem laturum arma negat: hinc ira ſuccenſi ambo, communes ſtatim copias dividunt; hic X naves, ille XX retinet. Erat Oſpakus religioni ethnicæ deditus ac homo longe ſapientiſſimus. Hic ſuas naves in interiora freti egit; Broder autem ad ulteriora conſiſtebat. Qvi religionem Chriſtianam olim amplexus, atqve diaconi officio functus, eam rejecerat, factusqve Dei maledictor, nunc gentilia numina colebat: erat multo omnium artis magicæ peritiſſimus; armatuqve inſtructus militari, qvi omne reſpuebat ferrum; porro & ſtatura grandi & magnis viribus; promiſſaqve adeo coma, ut eam balteo ſubtexuerit, colore nigricante. A. D. 1014.

P FRA DE

A. D. 1014.

FRA UNDRUM.

Þat bar vid eina nótt at gnýr mikill kom yfir þá Bródr ſvá at þeir voknudu allir oc ſpruttu upp oc fóru í klædi ſín, þar med rigndi á þá blódi vellanda, hlífdu þeir ſer þá med ſkiolldum, oc brunnu þó margir. Undr þetta hellz allt til dags, madr hafdi látiz af hveriu ſkipi, ſváfu þeir þá um daginn. adra nótt vard enn gnýrr oc ſpruttu þá enn allir upp, þá rendu ſverd or ſlídrum, enn auxar oc ſpiót flugu í lopt upp oc baurduz, ſóttu þá vapninn ſva faſt at þeim at þeir urdu at hlífa ſer, oc urdu þó margir ſárir, enn dó madr af hveriu ſkipi, hellz undr þetta allt til dags, ſvafu þeir þá enn um daginn eptir. Þridiu nótt vard gnýrr med ſama hætti. þá flugu at þeim hrafnar oc ſýndız þeim or iárni nefin oc klærnar, hrafnarnir ſóttu þá ſva faſt at þeir urdu at veria ſik med ſverdum enn hlífdu ſer med ſkiolldum, geck þeſſu enn til dags, þá hafdi enn látiz madr af hveriu ſkipi, þeir ſvafu þá enn fyrſt, enn er Brodir vaknadi varp hann mædiliga aundunni, oc bad ſkióta utan báti, þvíat eck vil finna Oſpak, ſteig hann þá í bátinn, oc nockurir menn med honom, enn er hann fann Oſpak, ſagdi hann honom

undr

DE PRODIGIIS

Accidit nocte quadam, ut ſonitus ſupra Brodere ac ſuis tantus exiſteret, ut expergeſierent omnes, raptim ſurgerent, veſtes induerent, ſimul in eos ferventi ſangvine pluit, & qvanqvam ſe ſcutis protegebant, multi tamen ardore ſunt correpti, hoc prodigium ad lucem usqve tenuit: unusqve homo in ſingulis navibus oppetiverat. Seqvente igitur die dormiebant. Proxima vero nocte ſtrepitus iterum fiunt; & ſurgunt etiam univerſi: tum gladii ſua ſponte vaginis excurrere, ſecures & haſtæ ſurſum evolantes pugnam facere; qvin hæc arma tam vehementer homines urguere, ut tueri ſe neceſſum haberent, nec pauci tamen ſauciarentur. Unum etiam ſingulæ perdiderunt naves, eo prodigio usqve in diem continuato. Subſeqventi die rurſus dormitabant. Tertia itidem nocte ſonitus exſtitit; tumqve ad eos corvi, qvorum roſtra & ungves ex ferro videbantur, advolant; ac tanta vi homines impetunt, ut hos a ſe gladiis defendere, ipſos clypeis protegere cogerentur: qvod etiam ad diluculum perſeverabat, uno pariter in qvaqve navi mortuo. Tum etiam qvieti ſe primum dabant; dein vero experrectus Broder, ducensqve animam anhelanter, ſcapham de nave dimitti jubet; ego enim (ait) conventum volo Oſpakum: moxqve deſcendit cum nautis aliqvot in ſcapham. Cumqve Oſpakum conveniſſet, memoratis ei qvæ ſibi apparuerant prodigiis, rogat uti ſe, qvæ res

por-

undr þau er fyrir þá hafdi borit, oc bad hann fegia fer fyrir hverio vera mundi. Ofpakr villdi eigi fegia honom fyrr enn hann felldi honom grid. Bródir het honom gridum, enn Ofpakr dró þó undan allt til nætr. Ofpakr mællti þá, þar fem blódi rigndi á ydr þar munut þer hella út margs mannz blódi bædi ydru oc annarra, enn þar fem þer heyrdut gny mikinn, þar mun ydr fýndr heims breftr oc munu þer deyia allir brátt, enn þar er vapnin fóttu at ydr, þat mun vera fyrir orroftu, enn þar fem hrafnar fóttu at ydr þat merkir diofla þá er þer trúit á oc ydr munu draga til helvítis qvala. Bródir var þá fva reidr at hann mátti aungu fvara oc fór þegar til manna finna, oc let þekia fundit allt med fkipum oc bera ftreingi á land, oc ætladi at drepa þá alla eptir um myrguninn. Ofpakr fá rádagerd þeirra alla, þá het hann at taka trú oc fara til Briáns konungs oc fylgia honom til daudadags, hann let þat þá ráds taka at þekia aull fkipin oc forka med landinu oc haugga ftrengi þeirra Bródur, tók þá at reida faman fkipin enn þeir voru fofnadir, þeir Ofpakr fóru þar út or firdinum oc fva veftr til Irlandz, oc komu til Kantaraborgar, fadgi Ofpakr þá Briáni konungi allt þat er hann var víss ordinn oc tók fkírn oc

tenderentur iis, doceat: verum hic adeo recufavit explanare, donec fibi incolumitatem confirmaret Broder, & eo qvamvis pollicito, tamen usque in noctem diftulit. Tum autem loqvitur: Qvod in vos fangvine pluebat, multorum mortalium fangvinem effundetis tam veftrum qvam aliorum: qvod mirum audiebatis fonitum præmonftrata vobis fuerit ceffatio mundi (ɔ: *vitæ in mundo*), *vosqve omnes celeriter moriemini: qvod arma impetebant vos, id prælium portendit: qvod deniqve corvi vos aggreffi funt, hoc dæmonia fignificantur, qvibus fidem habetis, qvæqve vos in cruciatus infernales funt abreptura. His Broder adeo exafperatus, ut ne verbum qvidem refpondere potuerit, ftatim ad fuos redit, naves per totum fretum* (*in latitudinem*) *difponendas, orasqve ad litora deftinandas curat, poftero mane Ofpakianos omnes contrucidaturus. Ofpakus perfpecto plane hoc confilio, fefe religionem Chriftianam recepturum, Brianem regem aditurum, eiqve ad fati fui diem hæfurum vovit, porro eam iniit rationem, ut fuas naves omnes contegi velis faceret, oramqve ftringens adhibitis contis, rudentes interfcindi claffis Broderianæ: ita naves rurfus in unum contrahi coepere, nautæ vero compofiti fomno fuerant: tum Ofpakus & fui ex freto enavigarunt, itaqve ad Hiberniam occidentem verfus* (*tetenderunt;*) *ac devenerunt ad urbem Connaciæ. Mox ille Brianem regem qvarum rerum certior factus eft, edocuit: receptoqve baptifmate regi fe tradidit.* A. D. 1014.

A. D. 1014. oc fal ſik konungi á hendi. Sídan let Brián konungr ſamna lidi um allt ríki ſitt, oc ſkylldi kominn herrinn allr til Dyflinnar í vikunni pálmdrottinsdag.

tradidit. Poſtea rex Brian conficiendum exercitum curat per totum regnum ſuum, qvi exercitus Dublinum circa diem Dominicam Palmarum cunctus adveniret.

FRA SIGURDRI JARLI OC HANS FORFEDROM.

DE SIGURDO DYNASTA EJUSQVE MAJORIBUS.

Þorfinn Jarl atti V ſono het æirn Havarþr hinn Arſæli, annar Hlaudver, þridi Liotr, feordi Skuli, fimti Arnfinnr, Ragnhildr Eyreks dottir red Arn-
circa 950. finni bonda ſinom bana í Myrkhol á Kataneſi, enn hun giptiſt Havarþi hinom Arſæla brodr hans. Havardr tók Jarldom oc var goþr höfdingi oc Arſæll, Einar Kliningr het madr hann var ſyſtur ſun Havards höfdingi mikill, hann hafdi ſveit mikla oc lá í hernadi á ſumrum, hann þá veitſlo at Havardi oc at þeirri veitſlo töludo þau margt Ragnhildr oc Einar, kalladi hun ſlykann mann vel til höfdingea fallinn oc betr hendran Jarldom enn Havardi frænda huns oc kalladı þá kono vel gipta er ſlikan man ætti, Einar bad hana ecki tala ſlikar rædr, kvad hann mann göfgaſtann í eyonom oc hana fullvel gipta, Ragnhildr ſvarar, ſkammar mano verda ſamfarir ockar Havards hedann fra; ſatt er þat at verda mano menn til i eyonom, þeim er ei man alt í augum vaxa, ef þu fyr ermunar þer Tignarinnar. Fyrir ſlikar fortölr hennar feckſt Einari hugr til agirni oc

Thorfinno Jarlo qvinqve erant filii, Havardus Annona beatus, Hlodverus, Liotus, Sculo & Arnfinus. *Arnfinno conjux Ragnhilda Erici filia, dum Myrkholi in Cataneſia ageret, necem attulit, ejusqve fratri Havardo Annona beato nupſit. Ille Jarli dignitate auctus Principis boni felicisqve fama cluebat. Nepotem ex ſorore habuit Enarum Kliningum percelebrem virum, qvi per æſtates piraticæ incumbens numeroſum circumduxit agmen. Accidit aliqvando, ut dum apud Jarlum convivio fruitur, Ragnhilda freqventibus colloqviis ultro citroqve habitis, in illo virtutem dignam duce collaudaret; & muneri Jarli magis aptum, qvam Havardum ipſius cognatum, diceretqve uxoris rem bene agi, cui talis eſſet conjux. Enaro Jarlum omnibus in inſulis præſtare, eamqve digne nuptam eſſe reſpondenti, oggerit: brevi Havardus & nos una habitabimus, & erint, hic in inſulis, qvi non terri patientur, ſi honores duxeris ſpernendos. Qvibus monitis Enarus accenditur in avaritiam & mortem cognato inferendam,*

oc svika vid frænda sinn, oc sömdu þau þá sin á midlum at hann skylldi drepa Jarl, enn hun skylldi giptast hanom, oc nockru sidar beost Einar til ferdar þeirrar, oc þá mællti spamadr einn er var med hanom: geör þetta verk æi í dag heldt á morgun, ella mano leingi ættvig vera í ætt ydvarri. Einar let sem hann heyrdi þetta eigi. Havardr var þá á Steinsnesi í Rossey, þar var fundr oc Bardagi þeirra Havards, oc ei langt adr Jarl fell, heiter þar nú Havards teigr. Oc þá er þessi tidindi spurdust, þotti Einar vordinn nidingr mikill af verki þessu, þá vildi Ragnhildr ecki sambland eiga vid hann, oc kallar þat lygd eina, at hun hefdi þar í heitom verit, sendi hun þá eptr Einari Hardkiöpt, hann var sun annarar systur Havards, oc þá er þau fundust, segir hun skömm at slikum frændum hans, er ei vildu hefna hans, kallast alt vildu til vinna at Jarls yrdi hefndt, enn þat er oc audvitat segir hun, at sa man mest metinn af öllum godum mönnum, er Jarls hefner, hefir sa oc unnit til rikis hans, Einar segir, þat er mællt Fru, at þer mælit stundum annat enn ydrbyr í skapi, enn sa er þetta verk gorer, man þat fyrer vilia hafa at þu halder þeim í hendur rikino, oc þeim lutum öþrum er ei mano þykia minna skipta, slita sva rædunni. Eptir þetta fór Einar Hardkiöptr at Einari Kliningi, oc

ferendam, cujus illa premium, societatem thori secum jugendam pacta est. Paulo post in Jarlum movet; at dum arma expedit, monetur ab haruspice, in seqventem diem propositum crastinaret, ne, secus freqventes cædes cognatos diu attrituræ usu evenirent. Qvod Enarus simulans non audivisse Steinsnesum Rosseiæ villam, ubi Havardus tunc degebat, adiit, pugnamqve iniit, ubi Havardus in loco Hallvardtseigur dicto cadit. Hoc facto Enarus ab omnibus nefandi sceleris reus habebatur, & Ragnhilda matrimonium, cum homine neqvam inire noluit, pactum, qvod ille postulabat, fictum esse dicens. Vocatum deinde Enarum Hardkiaptum cæsi ex sorore altera nepotem illa affatur. Magnæ vobis occisi cognatis vertetur ignominiæ, qvod mortem non vindicetis, ego vero ultionem pretio qvovis emam, nec ullum mihi dubium qvin ab hominibus, qvi virtutem colunt, ultor summi æstimetur, & comitivam dignitatem premio reportet. Regessit Enarus. Diceris Domina haud raro, diversa loqvi, ac qvæ volvis animo, qvi vero postulata fecerit, petit vicissim, regnum sibi tradi cures, & res, qvæ visæ fuerint, majoris momenti. His dictis Enarus Hardkiaptus, Enarum Kliningum adoritur

A. D. circa 951.

A. D. circa 952. oc drap hann, enn Ragnhilldr fendi eptir Lioti brodr þeirra oc giprist hanom. Liotr tók Jarldom oc gordist höfdingi mikill, Einar Hardkiöptr hafdi nu drepit frænda sinn, enn var þá egi nær Jarldomi enn adr, uner hann nu stor illa sinom luta, vildi nu afla ser manna oc fækea med makt til eyanna, honom vard illt til manna, því at Orkneyingar vildu þióna fonum Þorfins Hausakliufs. Oc nockru sidar let Liotr Jarl drepa Einar Hardkiöpt. Skuli brodir Liots fór nu á Skotland oc var þar gefit Jarls namn af Skota konungi, sidann fór hann yfir á Katanes oc afladi ser þar Lids, oc fór þadann í eyar oc deildi þar til ríkis ved Liot brodr sinn, Liotr safnar lidi oc fór til mots vid Skula oc vard fiölmennari, enn er þeir fundust vildi Skuli ecki annat enn berjast, vard þar hardr Bardagi oc sigradist Liotr, enn Skuli flydi yfir á nes oc þangat fer Liotr eptir hanom, oc dvaldist þar um rid oc vard fiölmennr, oc þá ridr Skuli ofan af Skotlandi med her mikinn er Skotta konungr hafdi fengit hanom oc Magbiodr Jarl, oc varo Skottar hinir aköfusto í öndverdri orrusto. Liotr bad menn hlifa ser oc standa þo sem fastast, enn er Skotar feingo egi at gort, eggadi Liotr sina menn oc var sealfr hinn akafasti, oc er sva hafdi stadit um rid, þá raufst fylking þeirra Skota, oc eptir þat

ritur & interficit, Ragnhilda vero Liotum utriusqve fratrem arcessit, illiqve nupsit. Qui suscepto comitis imperio vir potens factus est. Enarus fratre cæso, dignitati, qvam appeterat, nondum propior rem suam ægerrime ferens vi insulas subjugare sibi proposuit, verum, qvia Orcadenses Thorfinni Hausakliusi filiis parere solum voluerunt, auxilio caruit. Paulo post jussu Lioti a medio sublatus est Skulo frater Lioti in Scotiam profectus comitis dignitate a Scotorum rege ornatur, qvo facto militem per Cataneſiam conscriptum in insulas ducit, sibiqve regendas poscit. Liotus hosti copiis fortis occurrit & Sculium pugnam petentem acri prælio superat, fugientemqve in Cataneſiam seqvitur. Hic ubi victor aliqvantum egerat, ex Scotia cum numeroso Scotorum regis & Macbethi comitis milite redit Sculus. Scotus acer in prima acie pugnabat. Liotus vero suos se defendere, nec proferre pedem jussit. Scotos demum recedentes magna vi aggreditur ante suos pugnans & laxatis ordinibus terga dare cogit. Sculius pugna redintegrata cum suis tandem cecidit.

þat flya þeir enn Skuli hellt upp Bardaga, enn fell þo at lyktom, Liotur tok undir sik Katanes oc var þá ufridr mitlum Skota oc Liots Jarls þviat Skotar undo illa uförom sinom. Þá er Liotr Jarl var á Katanesi, þá kvam Magbeodr Jarl af Skotlandi med her mikinn, oc fundust þeir Liotr Jarl á Skydamyri á Katanesi, oc hafdi Liotr Jarl, eigi lid vid; enn þo geck Liotr sva fast fram, at þeir viknudo fyrir Skotarnir, oc var Bardagi adr þeir flydo er lifit þago, enn fiöldi var sár, Liotr vendi aptr med sigri oc var lidit miök sart, Liotr Jarl hafdi fengit sár þat er hann leiddi til bana.

cecidit. Victor Catanesiam sibi subegit, unde Scoti, & quod res tam male gestas ægerrime ferrent, Lioto bellum minabantur. Quodam tempore, ubi Liotus in Catanesia degebat, Machethus Comes multo agmine stipatus ex Scotia descendit, eumqve in Skidamire Catanesiæ loco adoritur. Miles rarus erat tum illi; tantus vero pugnandi furor & successus, ut Scoti recedere & brevi post salutem fuga qværere, maximam partem saucii necessum haberent. Liotus cum suis victoriam & vulnera domum reportavit, unde non diu postea vita functus est. A. D. circa 965.

UM HLÖDVER JARL OC SIGURD JARL DIGRA SUN HANS.

Hlödver tók Jarldom eptir Liot oc var mikill höfdingi, hann atti Audur dottr Kiarvals Ira konungs, þeirra sun var Sigurdr Digri, Hlödver vard Sottaudr oc var heygdr i Höfn a Katanesi, Sigurdr sonr hans tók Jarldom eptir hann, oc vard Höfdingi mikill oc vidlendr, hann helt med valdi Katanes fyrir Skotum oc hafdi hvört sumar her uti, hann heriadi í Sudureyar á Skotland oc Irland. Þat var á einu Sumri at Finnleikr Skota Jarl hasladi Sigurdi völli á Skydamyri á nemndum deigi, enn Sigurdr geck til fretta

DE HLÖDVERO ET SIGURDO CRASSO EJUS EILIO.

Hlodverus *Lioti in comitiva dignitate & potentia successor matrimonio sibi junxit* circa 965. *Auduram Kiarvali Regis Hibernorum filiam, ex qva filium suscepit Sigurdum Crassum. Patrem morbo naturali mortuum tumulo in Hafna Catanesiæ condidit Sigurdus.* circa 982. *Patrium ille imperium vi magna opum, latoqve fundorum dominio adauxit. Catanesiam manu armata Scotis prohibebat, & singulis æstatibus infesta per Scotiam, Hæbudas & Hiberniam circumtulit arma. Erat æstate* 985. *qvadam, ut Finleikus Scotorum comes Sigurdo pugnæ campum in Skidamira describeret.*

A. D. 985. fretta vid modr sina, hun var marg-kunung, Jarl sagdi henni at egi mundi minni lidsmunr enn VII menn um einn. hun svarar ek mundi þik leingi hafa upfædt i ullaupi minum, ef ek vissa at þu mundir einalt lifa, oc rædr audna lifi enn egi hvar madr er kominn, betra er at deya med sæmd enn lifa med skömm, tak her vid merki þvi ek er hefir gort af allri minni Kunnatto, oc væntir ek at sigursælt verda muni þeim er fyrir er borit, enn banvænt þeim er ber. merkit var gort af miklum handvirdum, oc ageætlegum hagleik, þat var geört í hrafns mind, oc þa er vindr bles i merkit, þa var sem rafn bæindi fluginn. Sigurdr Jarl vard reidr vid ord modur sinnar, oc gaf Orkneingum Odul sin til lidveitslu, oc fór til Finnlæiks Jarls á Skydamyri, oc fylkti hverirtueggi lidi sinu, oc þá er orrosta se saman, var skotinn merkis madr Sigurdar Jarls til bana, Jarl kvaddi annan man til at bera merkit, oc þá er barist var um rid fell sa, III fellu merkismenn Jarls, enn hann hafdi sigr oc feingo þá Orkneyingar Odul sin eptir lofordi hans, oc geck at eiga dottur Melcolms Skota konungs.

beret. Qvo audito Sigurdus matrem, quæ foemina multiscia erat consulendi causa adiit, narratoqve copiarum non minus esse discrimen, quam cum septem uni esset dimicandum, responsum tulit. Quam nimis diu ego te in cunis lana plenis enutrivissem, si mens mihi præsaga fuisset tibi vitam fore sempiternam; & vitam & pericula fata semper regunt: & ego qvidem judico esse satius viri mortem animo forti obeuntis famam volare per ora virorum, qvam indecore vivere. His dictis signum filio dedit, arte, qvam potuerat summa factum, qvod ominabatur possessori victoriam, ferenti vero necem allaturum esse. Erat signum miri artificii, magnæqve virtutis in speciem corvi factum, qui, dum illud vento pandebatur, in hostes volatu ferri visus est. Adversus matris suæ verba Sigurdus ira excandebat & insularum incolis pro auxiliis allodia pollicebatur. Qvo facto in Skydamyram exercitum duxit, ubi acre prælium cum Finleiko ingreditur. In primo concursu signifer comitis Sigurdi hasta perforatus obit, qvem munere & fato alter, & hunc tertius, brevi seqvebantur. Comes tandem victoria potitus Orcadensibus allodia restuebat, & filiam Melcolfi Scotorum Regis matrimonio sibi junxit.

BRIANS BARDAGI.

1014. Sigurdr Jarl Laudvisson bióz af Orkneyium. Flosi baud at fara med honom. Jarl villdi þat eigi þar sem hann átti sudr-

PUGNA BRIANICA.

Sigurdo dynastæ Hlödveris filio de Orcadibus ire paranti Flosius cum eo proficisci pollicebatur, qvod qvidem recusavit dynasta, qvo-

ſudrgaungu ſína at leyſa. Floſi baud XV menn af lidi ſínu til ferdarinnar, enn Jarl þekktiz þat, enn Floſi fór med Gilla Jarli í Sudreyiar. Þorſteinn Sídu-hallzſon fór med Sigurdi Jarli. Hrafn inn raudi oc Erlingr af Stravmey. Jarl villdi eigi at Hárekr færi, enn Jarl letz mundu ſegia honom fyrſtom tídindin. Jarlinn kom med allan her ſinn at pálma-degi til Dyflinnar, þar var oc kominn Bródir med allan her ſinn. Bródir reyn-di til med forneſkiv hverſu ganga mundi orroſtan. Enn ſva geck frettin ef á fauſtudegi væri bariz at Brián konungr mundi falla oc hafa ſigr, enn ef fyrr væri bariz mundi þeir allir falla er í móti hónom væri, þá ſagdi Bródir at eigi ſkylldi fyrr beriaz enn fauſtudaginn. Fimtadaginn reid madr at þeim Korm-laudu apalgrám heſti oc hafdi í hendi pálſtaf, hann taladi lengi vid þau. Briánn konungr kom med her ſinn allan til borgarinnar, fauſtudaginn fór út herinn af borginni, oc var fylkt lidinu hvarut-veggia. Bródr var í annan fylkingarminn enn Sigtryggr konungr í annan. Sig-urdr Jarl var í midiu lidinu. Nú er at ſegia frá Briáni konungi at hann villdi eigi beriaz fauſtudaginn, oc var ſkotid um hann ſkialldborg oc fylkt þar lidinu fyrir framan. Ulfr hræda var í þann fylkingararminn ſem Bródir var til mótz.

Q enn

quoniam illi abſolvendum eſſet pedeſtre ad Romam iter; ſed, Floſio rurſus XV ex ſuis expeditionis comites offerente, hoc accepta-vit. Ipſe vero Floſius Comitem Gillium in Aebudas ſeqvebatur; comitantibus Sigurdum dynaſtam Thorſteine Halli Sidenſis filio, Rafne Rufo, Erlingo Strömeyenſi. Hare-kum proficiſci dynaſta noluit, ſed ei, quæ geſta fuiſſent, primo ſe renuntiaturum oſten-dit. Die Palmarum omni exercitu ſuo Du-blinum tetigit: quo & Broder cum copiis omnibus jam aderat. Hoc per veneficia ex-plorante qvemadmodum abitura eſſet pugna, reſponſum oraculi ſic tulerat: ſi die Veneris pugna foret, Brianem regem adepta victo-ria caſurum; ſin prius confligeretur, omnes, qvi hunc adverſum conſiſterent, occaſuros eſſe, hinc Broder ante diem Veneris acie dimicandum negavit. Die Jovis qvidam eqvo ſcutulato ad Kormlödam & ſocios ad-vectus, contum in manu tenens (lato brevi-qve) ferro præmunitum, diu cum illis verba fecerat. Poſtqvam rex Brian omnibus co-piis ad urbem venerat, die Veneris exercitus ex urbe educitur, & acies utrinqve inſtrui-tur. Broder in altero aciei cornu, rex Sig-tryggus in altero, Sigurdus vero dynaſta in media acie, verſabantur. De autem Bria-ne rege dicendum, quod hic die Veneris con-fligere noluerit: igitur præſidio (corona) ſcu-tatorum circummuniebatur, acie ſua ante id compoſita, hujus aciei alterum cornu tenuit Ulfus Hræda, parti Broderis adverſum,

alterum

A. D. 1014.

A. 1014. Þenn í annan fylkingararm var Oſpakr oc ſynir hans, þar er Sigtryggr var í móti enn í midri fylkingunni var Kerþiálfadr, oc voru fyrir honom borin merkin, fallaz nu at fylkingarnar, var. þar orroſta allhord, geck Bródir í gegnum lid þeirra oc felldi þà alla er fremſtir ſtódu, enn hann bitu ecki iárn. Ulfr hræda ſneri þá í móti honom oc lagdi til hans þryſvar ſinnum ſva faſt at Bródir fell fyrir í hvert ſinn, oc var vid ſialſt at hann mundi eigi á fætr komaz, enn þegar hann feck uppſtadit, þá flýdi hann oc þegar í ſkóginn undan. Sigurdr Jarl átti hardan bardaga vid Kerþiálfad. Kerþiálfadr geck ſva faſt fram at hann felldi þá alla er fremſtir voru rauf hann fylkingina Sigurdr Jarls allt at merkium oc drap merkismanninn, feck hann þá til annan mann at bera merkit, vard þá enn orroſta haurd. Kerþiálfadr hió þenna þegar bana hogg oc hvern oc odrum þá er í nánd voru. Sigurdr Jarl qvaddi þá til Þorſtein Síduhallſon at bera merkit. Þorſtein ætladi upp at taka merkit, þá mællti Amundi hvíti, berdu eigi merkit. þvíat þeir eru allir drepnir er þat bera. Hrafn inn raudi ſagdi Jarl, berdu merkit. Hrafn ſvaradi, berdu ſiálfr fianda þinn. Jarl mællti, þat mun vera makligazt at fari ſaman karl oc kýll, tók hann þá merkit af ſtonginni oc kom á millum klæda ſinna. Litlu ſidarr var veginn

alterum Oſpakus & filii ſui, contra quod Sigtryggus conſtitit; in media vero acie fuit Kerthialfadus, eiqve vexilla præferebantur. Deinde concurrunt acies, fit prœlium aſperrimum. Broder agmen hoſtium perrumpit, qvotqvot primi ſteterunt, omnes dejicit; at nihil ipſi nocebat, ne ferrum qvidem. Gradum in eum conferens Ulfus Hræda, ternis hominem ictibus tanta violentia ferit, uti toties corrueret, ac propius nihil factum, qvam ut in pedes eniti neqviverit: ſed ſimul atqve erigi contigit, fuga ſe abripuit in ſilvam. Sigurdus dynaſtes acri certamine cum Kerthialfado dimicabat, qui tanto progrediebatur impetu, ut omnibus, qvi primori conſtiterunt in acie, proſtratis, ipſam dynaſtæ cohortem ad ſigna usqve perfringeret, atqve ſigniferum interficeret. Tum alio, qvi vexillum gereret, a dynaſta ſubſtituto, vehimenti etiam diſcrimine conflictum eſt, hunc (vexilliferum) Kerthialfadus ictu peremtorio cædit, unumqve poſt alterum proximorum. Dynaſta igitur Thorſteinem Halli Sidenſis filium præferre vexillum jubet: qvo id ſublaturo, omnes perimuntur, itaqve tu Rafne Rufe, inqvit dynaſta, vexillum præfer. Rafn reſpondit: Fer tute peſtem tuam. Tum dynaſtes: Aeqviſſimum fuerit, ut ſeqvatur ſenem culeus: moxqve detractum e pertica vexillum inter veſtimenta condidit ſua. Nec multo poſt Amundius Albus cæditur: tum

veginn Amundi hvíti, þá var Jarl oc ſkorinn ſpióti í gegnum. Oſpakr hafdi gengit um allan fylkingar arminn, hann var ordinn ſárr mióк enn látir ſonu ſina báda ádr Sigtryggr konungr flýdi ſyrir honom, braſt þá flótti í ollu lidinu. Þorſteinn Síduhallzſon nam ſtadar þá er adrir flýdu oc batt ſkóþveng ſinn, þá ſpurdi Kerþiálfadr hví hann rynni eigi ſva ſem adrir? Því ſagdi Þorſteinn at ec tek eigi heim í kvelld þar ſem ec á heima út á Islandi. Kerþiálfadr gaf honom grid. Hrafn inn raudi var elltr út á nockura, hann þóttiz þar ſiá helvítis qvalar í nidri, oc þótti honom dioflar vilia draga ſik til. Hrafn mællti þá. Runnit hefir hundr þinn Peter poſtoli til Róms tyſvar oc mundi renna it þridia ſinn ef þú leyfdir, þá letu dioflar hann lauſan, oc komz Hrafn yfir ána. Bródir ſá nú at lidit Briáns konungs rak flóttann, oc var fátt manna hiá ſkialldborginni, hlióp hann þá or ſkóginum oc rauf alla ſkialldborginna oc hió til konungſins. Sveinninn Taktr brá upp vid hendinni oc tók hana af honom oc haufudit af konunginum, enn blódit konungſins kom á ſtúf ſveininum oc greyri þegar fyrir ſtúfinn. Bródir kalladi þá hátt, kunni þat madr manni at ſegia at Bródir felldi Brián. Þá var runnit eptir þeim er flóttann ráku oc ſagt þeim fallit Briáns konungs, ſneru þeir þá aptr þegar

 Ulfr

tum & ipſe dynaſta pilo transfigitur. Oſpakus fuerat per totum aciei cornu graſſatus, multis vulneribus acceptis, filiisqve ſuis ambobus perditis; cum tandem ei rex Sigtryggus fugiens cedit, tum etiam totum (hujus) agmen corripere fugam. Thorſtein filius Halli ab Sida, cæteris fugam maturantibus. curſum intermiſit, lingulam calceamenti revinciens: unde a Kerthialfado, qvidni more aliorum decurreret, interrogatus: Qvoniam ego, inqvit, hac veſpera meam domum non aſſeqvor, qvi in Islandia penates habeam, mox ab illo donatus eſt incolumitate. Rafn Rufus in amnem qvemdam a prementibus pulſus in imo alveo cruciamenta infernalia cernere ſibi videbatur, ipſumqve dæmonia eo rapere conari exiſtimans, Canis tuus, inqvit, Petre apoſtole, Romam bis cucurrit; ac ſane, tu ſi poteſtatem dares, tertium curreret, ſic a dæmoniis dimiſſus amnem pervadebat. Interea Broder milites Brianis regis fugientibus inſtantes conſpicatus, paucis hominibus ad præſidium regium remanentibus, ſe ſilva erupit; ac toto præſidio disturbato, regem gladio impetivit: puero Tacto manum, qvam ſub ictum exporrexerat, regiqve caput amputantur, ſangvis autem regius adſpergebatur trunco pueri membro, eiqve ſtatim obducta cicatrix eſt. Tum Broder ſic exclamare; referat homo homini Brianem a Brodere dejectum. Mox ad eos, qvi in tergis fugientium hærebant, decurritur, iisqve occaſus regis nunciatur, reverſi oppido

A. D. 1014.

A.D. 1014. Ulfr hræda oc Kerþiálfadr, flógu þeir þá hríng um þá Bródur oc felldu at þeim vidu, var þá Bródir hondum tekinn. Ulfr hræda reift á honom qvidinn oc leiddı hann um eik oc rakti fva or honom þarmana, oc dó hann ecki fyrr enn allir voru or honom raknir, menn Bródur voru allir drepnir. Sídan tóku þeir lík Bríáns konungs oc biuggu um, haufud konungfins var gróid vid bolinn. XV menn af brennumonnom fellu í Bríáns orroftu, þar fell oc Halldorr fon Gudmundar ins ríka óc Erlingr af Straumey. Fauftudaginn langa vard fá atburdr á Katanefi at madr fá er Daurrudr het geck út, hann fá at menn ridu XII. faman til dýngiu einnar, oc hurfu þar allir, hann geck til dýngiunnar, hann fá í glugg er á var, oc fá at þar voru konnr inni oc hofdu færdan upp vef, mannahofut voru fyrir kliána, enn þarmar or monnum fyri viptu ok garn. fverd var fyrir fkeid, enn aur fyrir hræl, þær qvádu vífur þefsar, enn hann nam.

Vítt er orpinn
Fyrir valfalli
Rifs reidi fky
Rignir blódi.
Nú er fyr geirum
Grár uppkominn
Vefr verþiódar
Þer er vinur fulla.
Raudum vefti
Randverfk blá.

do Ulfus Hræda & Kerthialfadus Broderem ac fuos corona circumdant ingefta in eos undiqve materia, fic Broder vivus capitur, refcindit homini ventrem Ulfus Hræda, tum arbori circumducit eum, itaqve omnia inteftina corpori extrahit; nec ille prius exfpirabat, qvam penitus fuit evifceratus, milites Broderis ad unum contrucidantur. Dein corpus regium accipiunt & componunt (curant). Caput autem regis cum trunco coaluerat. Ceciderunt in pugna Brianina XV incendiarii; item Halldorus filius Gudmundi Potentis, & Erlingus a Strömeya. Die fupplicationis (vulgo) longa, is in Katanefia expetiverat cafus, ut homo quidam, cui Dörrudo nomen erat, foras egreffus, XII numero equites tumulum quendam petentes viderit: qvibus illic e confpectu omnibus abreptis, ad tumulum progreffus per foramen, qvod inerat, introfpiciens, foeminas intus conftitutas vidit, qvæ telam exorfæ, humanis capitibus pro trama & ftamine, gladio pro fpatha, fagita pro pectine utebantur: & qvæ fequuntur, carmina cecinerunt, illo difcente.

Ampla conftituta funt,
Stragis amicludia,
Vela texori jugi.
Sangvinem nubes pluit.
Pila nunc præfagiens
Leucophæa tollitur
Tela militantium;
Hæcce complices replent
Qvam rubro fubtemine
Lividoqve, prælii.

Siá *Ifta*

Siá er orpinn vefr
Yta þaurmum
Ne hardkliádr
Haufdum manna.
Erv dreyrrekin
Davrr at ſkauptum
Iarnvardr ylli
Enn aurum hræiar
Skulom ſlá ſverdum
Sigrvef þenna.

Gengr Hilldr vefa
Oc Hiorþrimul
Sangrídr Svipul
Sverdum tekna.
Skapt mun gneſta
Skiolldr mun breſta
Mun hialmgagarr
I hlíf koma.

Vindum vindum
Vef darradar
Sá er úngr kongr
Atti fyri
Fram ſkulum ganga
Oc í folk vada
Þar er vinir verir
Vapnum ſkipta.

Vindum vindum
Vef darrádar
Oc ſiflingi
Sídan fylgium.
Þar ſiá bragnar
Blódgar randir
Gunnr oc Gavndul
Þær er grami fylgdu

Iſta, tela texitur A.D. 1014.
Ilibus mortalium:
Atqve ſtricte pendulis
Tenſa temporibus virûm eſt:
Sunt cruore perlita
Spicula inſilium loco,
Eſtqve ferratum jugum,
Sed ſagittæ pectinum,
Enſibus denſabimus
Textilæ hoc victoriæ.

Prodit Hillda texere,
(Prodit) & Hiörthrimula,
Sangrida (atqve) Svipula,
Expediti enſibus.
Fiet, haſtile ut crepet,
Parma diffringatur, (&)
Caſſidi hoſtis (pectorum)
Incidat munimini.

Torqveamus telam, (age)
Torqveamus, bellicam:
Iſta rex qvam junior,
Deſtinata, abſolveret.
Proferamus (jam) gradum,
Et ruamus in ordines,
Noſtri amici qvâ loco
Arma (cum hoſti) conferunt.

Torqveamus telam, (age)
Torqveamus bellicam.
Atqve regi poſtmodo
Hæreamus dexteræ.
Sentiunt eâ viri
Scuta tincta ſangvine,
Gunna necnon Göndula
Qvâ adfuere Principi.

A. D. 1014.

Vindum vindum	*Torqveamus telam, (age)*
Vef darradar	*Torqveamus, bellicam:*
Þar er ve vada	*Arma qvippe cum ruunt*
Vífira manna	*Bellicoſorum virum*
Látum eigi	*Ne ſinamus (hoſtium)*
Líf her ſparaz	*Heic ſaluti parcier:*
Eiga valkyriur	*Stragis electricibus*
Vals um koſti.	*Stragis optio data eſt.*
Þeir munu lydir	*Fiet, ut gentes eæ*
Laundum ráda	*Imperent regionibus,*
Er útſkaga	*Ultimas qvæ lingulas*
Adr um bygdu	*Incolebant antehac.*
Kved ec ríkum gram	*Dico regem, qvi potens*
Rádinn dauda	*Rebus, addictum neci:*
Nú er fyrir oddum	*Jamqve per vim cuſpidum*
Iarlmadr hníginn.	*Vir dynaſtes occidit.*
Oc munu Irar	*Atqve genti Hibernicæ*
Angr um bída	*(Tantus accidet dolor,*
Þat er alldri mun	*Nunqvam ut is mortalibus*
Ytum fyrnaz.	*Exoleturus ſiet.*
Nú er vefr ofinn	*Tela jam pertexta, ſed*
Enn vaullr rodinn	*Campus evaſtatus eſt.*
munu um lönd fara	*Orbis oras per ruet*
Læſpioll gota.	*Læſio pacis virum,*
Nú er ógurligt	*Nunc reformidabile eſt*
Um at lítaz	*Ferre circum lumina:*
Er dreyrug ſky	*Qvod cruoribus graves*
Dregr med himni	*Cæla per nubes agunt.*
Mun lopt litat	*Tinctus aer (tunc) erit*
Lyda blódi	*Militantum ſangvine,*
Er ſpár varar	*Noſtra qvum prænuntia*
Springa kunnu.	*Comprobarier qveunt.*

A. D. 1014.

Vel kvedu ver
Um konung úngan
Sigrhlióda fiold
Syngium heilar.
Enn hinn nemi
Er heyrir á
Geirhlióda fiold
Oc gumum ſkemti.

Rídum heſtum
Hart ùt berum
Brugdnum ſrerdum
A brot hedan.

Riſu þær þá ofan veſinn oc í ſundr, oc hafdi hver þat er hellt á Geck Daurrudr nú í brot frá glugginum oc heim, enn þær ſtigu á heſta ſína, oc ridu VI í ſudr, enn adrar VI í nordr. Slíkan atburd bar fyrir Brand í Færeyium Gneiſtaſon. Á Islandi at Svínafelli kom blód ofan á meſsu havkul preſtz fauſtudaginn langa ſva at hann vard or at fara. At Þuattá ſýndiz preſti á fauſtudaginn langa ſiávardiúp hiá altarinu, oc ſá þar í ógnir margar. oc var þat lengi at hann mátti eigi ſýngia tídirnar. Sá atburdr vard í Orkneyium at Hárekr þóttiz ſiá Sigurd Jarl, oc nockura menn med honom, tók Hárekr þá heſt ſinn oc reid til mótz vid Jarl, ſá menn þat at þeir funduz oc ridu undir leiti nockut, enn þeir ſáz alldri ſidan oc engi aurmul funduz af Háreki. Gilla Jarl í Sudreyium dreymdi

Dulciter ſuſtollimus
Rege de, qvi junior,
Multiplex epinicium.
Sit canentibus bene!
Ille vero diſcat, hic
Qui dat audientiam,
Multa carmina bellica;
Hisqve delectet viros.

Devehamur equis, cito
Auferamus (jam) foras
(Noſtra), ductis enſibus,
In viam bocce de loco.

Mox textum detrahunt ac dirumpunt foeminæ, ſuam qvæqve partem qvam tenuerat, auferentes: &, Dörrudo jam a foramine regreſſo domum, inſcendunt in eqvos, & VI in auſtrum, reliqvæ VI in boream abeunt. Talis qvoqve viſio apparebat Brando Gneiſtii filio in Færeyis. In Islandia Svinafelli tantum ſangvinis humerali ſacerdotis die ſupplicationis longa ſacra celebrantis inceſſebat, ut exuere cogeretur. Thvattaæ qvoqve eadem die ſacerdoti profundum maris exiſtere propter altare viſum, in qvo multa terricula conſpicatus, diu hæſerat, ita ut rem divinam facere non potuerit. In Orcadibus is expetebat caſus, ut Harekus dynaſtam Sigurdum & aliqvot cum eo homines cernere ſibi viſus, adhibito eqvo dynaſte obviam veheretur, hiqve alii conveuire viſi, & ad locum aliqvem, qvi proſpectum clauſit, ſuccedere; at nunqvam inde conſpecti ſint, nec ullæ qvidem reliqviæ Hareki repertæ.

A. D. 1014. dreymdi þat at madr kæmi at honom oc nefndiz Herfinnr, oc qvez kominn af Irlandi. Jarl þóttiz spyria þadan tídinda, hann qvad vísu þessa.

Var ec þar er bragnar borduz
Brandr gall á Irlandi
Margr þar er mættuz taurgur
Málmr gnast í dyn hiálma,
Svipun þeirra frá ec snarpa
Sigurdr fell í dyn vigra
Adr redi ben blæda
Brián fell oc hellt velldi.

Þeir Flosi oc Jarl tauludu margt um draum þenna. Viku sídrarr kom þar Rafn inn raudi oc sagdi þeim tídindin aull or Bríans orrostu, fall konungs oc Sigurdar Jarls oc Bródur oc allra vikinganna. Flosi mællti: hvat segir þú mer til manna minna? þar fellu þeir allir segir Rafn, enn Þórsteinn mágr þinn þág grid af Kerþialfadi oc er nú med honom. Flosi sagdi Jarli at hann myndi í brot fara, eigum ver sudrgaungu af honom at inna. Jarli bad hann fara sem hann villdi oc feck honom skip oc þat sem hann þurfti oc silfr mikit, sigldu þeir þá til Bretlandz oc dvolduz þar um stund.

tæ. In Aebudis Comes Gillus hoc somniavit, venire ad se hominem, qvi se a) *Herfinnum nominari, & ex Hibernia venisse innuit; & ea Comite, ut hic existimabat, rogatus qvæ acta illic essent, hoc carmen protulit:*

Ipse fui præsens homines ubi conseruere
Prælia, personuit gladius regione in Hiberna.
Multa, ubi scuta (virum) congressa fuere metalla
Stridula clangebant, galearum in murmure fusco.
Istorum didici conflictum qvam vehementem,
Sigurdus cecidit strepitantibus ensibus, ante
Letificas datum erat plagas manare cruore,
(Quam) occubuit Brian, fueratqve potitus arena.

De hoc somnio Flosius & Comes multa disputabant. Septem post diebus veniens eo Rafn Rufus, omnia qvæ in prælio Brianico gesta fuerant, narravit; occasum regis, & Sigurdi dynastæ, & Broderis piratarumqve omnium. Tunc Flosius: De meis vero sociis qvid refers? Universi acie occubuerunt, ait Hrafn; Thorsteinn autem levir tuus, incolumitatem a Kerthialfado adeptus, nunc cum eo versatur. Significante Flosio Comiti se abiturum (diceuteqve). Est nobis pedestre iter Romam absolvendum; Comes ei, qvo libitum esset ire jusso, navim & alias res necessarias, magnumqve argenti numerum dedit. Dein Flosius cum suis ad terram Britonum velificati, hic aliqvamdiu morabantur.

KNUTR REX

a) *Alii* Herfidr.

KNUTR KONUNGR FECK EMMU.

Adalradr Engla konungr vard ſottdaudr, þat ſama hauſt edr ſumar; er Knutr konungr kom med her ſinn til Englandz: hann hafdi þá verid konungr í Englanndi XVII vetr oc XX: Enn Emma Drotning, kona hans, biótz þegar eptir andlat hans, at fara af lanndi a brott: hon ætladi at fara veſtr til Vallandz, a fund brædra ſinna, Vilhialms oc Rodbertz: þeir voru Jarlar í Vallanndi: fadir þeirra var Rikardr Rudu Jarl, Rikardsſon, Vilhialms ſonar Langaſpiotz: hann var ſon Göngu-Hrolfs, þeſs er vann Nordmandi: hann var ſonr Raugnvaldz Mæra Jarls. Menn Knutz konungs urdu varir víd för Emmo Drotningar. Þá er hon oc menn hennar voru bunir til hafs, þá komu þar menn Knutz konungs, oc toku ſkipid oc allt þat er a var: fluttu þeir Drotningu a fund Knutz konungs: oc var þat rad höfdingia med konungi, at Knutr konungr ſkylldi fá Emmu Drotningar: oc ſva var giört.

REX CANUTUS EMMAM UXOREM DUXIT. A. D. 1014.

Eodem tempore autumnali, vel æſtivo, qvo cum exercitu Canutus *in Angliam venit, Adalradus Anglorum rex, poſtqvam triginta octo annos ſceptra Angliæ tenuerat, morbo vitam finivit. Tum defuncti conjux regina Emma e terra abitum paravit, cogitans in Flandriam ad fratres ſuos Vilhelmum & Robertum, Flandriæ Comites, ſe conferre. Horum pater fuerat Richardus, comes Rudenſis, filius Richardi ejus, qvi Vilhelmo Longâ-haſta genitus, avum habuerat Gongu-Hrolfum, Normanniæ domitorem, parente qvondam editum Rögnvaldo, comite Maireuſi. Suboluit Canuti militibus iſtud Emmæ propoſitum; ideoqve illam obſervantes, cum jam, comitatu ſuo cincta, parata eſſet ad navigationem, accedunt inopinantem, interceptamqve cum navibus, & univerſo earum onere ad regem ſuum adducunt. Eam vero rex Canutus, ex conſilio ſuorum procerum, matrimonio ſibi jungit.*

ERA JATMUNDI KONUNGI.

Eptir andlat Adalrads Konungs voru til konunga teknir ſynir hans oc Emmu Drotningar. Jatmundr enn ſterki var ellztr: annarr Jatgeirr: þridi var Jatvigr

DE REGE JATMUNDO.

Mortuo rege Adalrado, filii ejus, ex Emma regina procreati, reges eligebantur, qvorum natu maximus erat Jatmundus Robuſtus, ſecundus Jatgerus, tertius Jatvigus,

A. D. 1014. fiordi Jatvardr enn godi: Jatmundr konungr dro nu her ſaman mikinn, oc for ſidan í moti Knuti konungi, oc vard fundr þeirra þar ſem heitir at Skorſteini; oc var þat en frægſta orroſta, er i þann tima hafdi verid: vard þar ed meſta mannfall i hvarutveggia lidi. Jatmundr konungr reid fram i midian Dana her, oc kom ſva nær Knuti konungi, magi ſinum, at hann nadi til hans med ſverdzhöggvi: Knutr konungr ſkaut ſkilldinum fram yfir hals heſtinum, er hann ſat á: enn höggid kom á ſkiölldinn, litlu fyrir nedan mundridann: oc vard höggid ſva mikid, at ſunndr tók ſkiölldinn, oc fyrir framan ſödulinn klauf hann í ſundr heſtinn í bogunum: enn þá ſottu Danir at honum ſva faſt, at Jatmundr konungr ſneri þá aptr til ſinna manna, oc hafdi hann þá þo adr drepid marga Dani, enn Konungrinn vard litt ſarr edr ecki. Enn er Konungrinn hafdi framm ridit allt fra lidi ſinu, þá hugdu hans menn at hann mundi vera fallinn, er þeir ſá hann hvergi, oc kom þá flotti í lid þeirra; enn ſumir ſa at hann reid undan Daunum: flýdu þá allir þeir er þat ſa, enn Konungr kalladi hatt, bad herinn aptr ſnua, oc beriaz, enn þá let engi ſem heyrdi: flydi þá allr herrinn, oc vard þá einna akafazt mann-fallid, oc raku Danir flottann allt til nætr. Sva ſegir Ottarr Svarti:

FRA

gus, quartus Jatvardus Bonus. Jatmundus ingentem exercitum congregat, regique Canuto obviam procurrit. Congreſſique ad locum, qvi Skorſtein dicitur, ſummis utrinqve viribus conflixerunt, adeo ut hæc pugna ex utriusqve partis ſtrage inter clariſſima tunc temporis prælia æſtimaretur. Rex Jatvardus in medium Danorum exercitum equo incitato invectus eſt, ac a rege Canuto vitrico ſuo tam prope abſuit, ut gladii ictu eum propemodum tangeret: qvem vero ictum rex Canutus ſcuto, collo eqvi, cui inſidebat, impoſito, excepit. Tanto autem rigore gladium vibraverat Jatmundus, ut ſcutum, qvod gladius infra manubrium impactus percuſſerat, diſſecaret, collumqve eqvi ante ephipium diffinderet. Tunc confertim Dani tamqve acriter eum impetebant, ut ad ſuos reverti, poſtqvam multos Danorum occidiſſet, cogeretur, Canuto rege parum aut nihil vulnerato. Cumqve inter hæc Jatmundus longius ab exercitu ſuo digreſſus eſſet, exiſtimabant ſui ipſum occubuiſſe, nusqvam animadverſum, ideoqve fugam capeſſebant. Horum nonnulli, cum regem, Danis inſeqventibus, eqvo fugere oculis deprehendunt, etiam ipſi fugiunt. Rex autem alta voce inclamat ſuos, ut ad prælium revertantur: qvod nemo non ſibi haud perceptum ſimulat, totusqve adeo exercitus in fugam ſe conjicit. Tumqve maxima ſtrages fieri, Danis fugientem multitudinem ad noctem usqve perſeqventibus. De qvo Ottarus Niger ita canit:

DE

A.D. 1014.

Ungr fylkir letztu Engla
All-nær Thesu falla
Flædi diupt of dauda
Dik Nordimbra likum.
Svefn braut svörtum hrafni
Sunnarr hautudr gunnar
Olli soþn enn snialli
Sveins maugr at Skorsteini.

"Rex juvenis Anglos
"Prope Thesam graviter concidisti.
"Northmumbrorum fluvius, mortuorum
"Oppletus cadaveribus, exundabat.
"Infestis signis, longius in austrum progressus
"Bellator, interrumpebat nigro corvo somnum.
"Pugnam ciebat acer ille
"Svenonis filius ad Skorsteinum.

FRA ULFI JARLI.

Ulfr Jarl var þá, enn sem optarr, í fremra lagi af mönnum Knutz konungs, oc fylgdi lengst flottamonnum: hann var þá komin í skog nockurn, sva þröngvan, at hann komz eigi or, á allri nottinni, fyrr enn lysti. Þá sá hann á vollum nockurum fyrir ser, at smali var rekinn, oc sveinn nockurr vel frumvaxta rak fed. Ulfr Jarl geck at sveininum, oc heilsadi honom, oc spurdi hann nafns: hann svaradi: ec heiti Gudmi, edr ertu af Knutz mönnum: Ulfr Jarl svarar: Ec em einn vist af leidangrs mönnum hans, eda hversu langt er nú til skipa varra? ecki veit ec, seger sveinnin, at þer Danir megit venta af oss lidsinnis, oc hafi þer Danir helldr til annars giört. Ulfr Jarl svarar: þiggia munda ec nu þo af þer, sveinn, ef þu villdir greida ferd minna til skipa varra: sveinninn svarar, þu hefir beint þvers farid fra skipunum, oc langt a land upp, yfir eydiskoga: enn þer Knutz menn erud ecki

DE COMITE ULFONE.

Hoc prælio qvemadmodum sæpe alias, Ulfo comes inter Canuti regis primipilos dimicavit princeps, fugientesqve qvam longissime secutus est. Tandem in sylvam qvandam incidit, tam densam arboribus, ut tota nocte exitum ex ea frustra qværeret. Illucescente vero die vidit in propinqvo qvodam campo puerum ætate adultiore, pecora agentem. Hunc accedit, salutatumqve, qvi nominis haberet, rogat. Respondit puer: Gudinus ego appellor: Tu vero, qvi interrogas, an forte unus es militum regis Canuti? Regessit Ulfo: Sum qvidem ex istorum numero: qvanto vero a navibus Canuti spatio absim, mihi aperias, qvæso. Ad qvæ puer: Vos Dani a nobis nullo potestis beneficia exspectare; alia omnia promeriti. Comes Ulfo pergit: Nihilominus a te, puer, petam, ut qvæ ad naves nostras ducat, mihi viam indices. Hinc puer, Tu qvidem a navibus multum abes, longinqve & transversum per inhospitas sylvas iter fecisti. Vos vero Canuti regis milites ingens apud omnes

A. D. 1014. ecki her miök þockadir af landz mönnum, oc þiekir mönnum þo nockur varkunn til þess: enn nu er spurt í bygdina mannfall þat er vard í gær at Skorsteini, oc muntu hvergi grid hafa, oc engi annarra Knutz manna, ef bændr finna þik, oc sva ef nockurr helpr þer: enn sva litz mer a þik, sem gott mannkaup muni i þer vera, oc ætla ec þik annan mann, enn þu segir. Ulfr Jarl tok þá gullhring af henndi ser, oc segir; gefa vill ec þer hring þenna; ef þu vill fylgia mer til varra manna: Gudini sa upp a hann um stund, oc mællti seint; eigi vill ec þiggia hringinn, enn freista mun ec nu, ef ec ma koma þer til þinna manna, oc vill ec helldr eiga undir þer launin, ef ec fæ þer nockvad vid holpid: enn ef þer verdr þetta at ongri lidveizlu, þa er ongra launa fyrir vert: skalltu nu fyrst fara heim til fedr mins med mer: þeir giördu sva. Enn er þeir komu til bæiarins, gengu þeir til litlu stofu, oc let Gudini setia þar bord, oc var þar gefinn godr dryckr. Ulfr Jarl sa, at þar var godr husa bær, oc vel buinn: þá kom til þeirra bondi oc hus-freya: þau voru fridir menn bædi, oc vel buinn: fögnudu þau vel gestinum, oc sat hann þar um daginn, oc var hann þar í enum bezta fagnadi. Enn í móti nott, voru þar bunir tveir godir hestar med enu bezta reidi, þá mælltu

omnes terræ hujus habitatores & incolas, odium, maximo, ut nobis videtur, vestro merito contraxistis. Jamqve per omnia rura & habitacula strages, qvæ apud Skorsteinum heri contigit, nuntiata est, credamqve nec te, nec alios qvosqvam Canuti milites usqvam pacem habituros, si rustici in te incidant, nec eum, qui tibi aliqvod auxilium præstiterit, tutum esse futurum. Interim talis mihi tu videris, qvi virtute polleas, neqve dubito alium te esse qvam dicis. Tunc comes digito annulum aureum detraxit, atqve hunc, inqvit, tibi annulum donabo, si me ad nostros ducere velis. Gudinus eum aliqvantulum intuens, tandem dixit: annulum accipere nolo; tentabo tamen, an te ducere ad tuos possim, qvod si præstitero, tuum erit deinde pro arbitrio remunerari. Sin vero nulli tibi adjumento opera mea fuerit; nulla remuneratione dignus ero. Age vero primum parentem meum adeamus. Consentiens Ulfo eum ad patris domicilium seqvitur. qvo cum veniunt, exiguum cœnaculum intrant, ubi Gudinus curat mensam instrui, potumqve egregium comiti offerri. Videt Ulfo ditius instructum domicilium, ac, dum accumbitur, herum & heram, parentes Gudini, ad se ingressos, utrumqve forma & habitu liberali, bene ac nitide hospitem excipientes, qvi totum ibi diem hilare jucundeqve consumsit. Sub noctem, postqvam sterni duos eqvos egregios ac insignibus parari phaleris curarant, demum his Ulfonem verbis

mælltu þau vid Ulf: far þu nu vel, oc fæ ec þer i henndr son minn, þann einn er ec a: nu bid ec, ef þu kemr til Konungsins, oc megi þin ord nackvad stanndaz, þa kom þu honum þar i þionösto, þvi at ecki ma hann med mer vera sidan, ef varir landdzmenn spyria, at hann hafi þer a brott fylgt, hversu sem ec fæ unndan styrt. Ulfr Jarl het þvi, at koma Gudina þar i sveit. Gudini var enn fridazti madr synum, oc vel ordi farinn: bondi nefndiz Ulfnadr. Þeir Ulfr Jarl rida þa nott alla, enn at morni, þa er liost var ordit, koma þeir til skipa Knutz Konungs, oc voru menn a lanndi uppi: enn er þeir sa Jarl oc kenndu hann, þa hurfu menn þegar at honum allir, oc fögnudu honum, oc þottuz hann or heliu heimt hafa: þvi at hann var sva vinsæll at allir unnu honum hug-astum. Vard Gudini þá ed fyrsta visS hverium hann hafdi fylgt. Jarl setti Gudina i hasæti hia ser oc hellt hann at öllu sem sialfan sic, eda son sinn: oc er þat skiotazt af at segia, at Jarl gipti honum Gydu systur sina: oc med fram-kvæmd Ulfs Jarls oc lidveizlu, þá gaf Knutr Konungr Gudina Jarldom fyrir sakir Ulfs Jarls mags sins, voru synir þeirra Gudina oc Gydu, Haralldr Engla konungr, oc Tosti Jarl er kalladr var Trespiot, Mauru-kari Jarl, oc Val-þiofr Jarl, oc Sveinn Jarl

bis compellant: Tu qvidem nunc valeas; A. D. 1014.
filium autem nostrum, qvem unicum habemus, tibi tradimus, hoc petentes, ut ubi ad regem veneris, si tua istud effici autoritate qveat, in ejus familiam recipiendum cures: Namqve hic morari non potest, si inaudiverint nostrates, per eum te ad naves ductum esse; de nobis interim qvid futurum sit, certum est fortunæ committere. Facturum se, qvod rogabant, Ulfo promittit. Erat Gudinus venusta facie & loqvela promtus. Pater ipsius Ulfnadus nominabatur. Comitatus ergo Gudino comes Ulfo tota ista nocte eqvitando iter facit, qvi lucescente die ad naves regis Canuti perveniunt. Milites regii in terram exscenderant, qvi viso agnitoqve comite, singuli gaudio exultantes, tanqvam ex orco revocatum excepere: tantopere enim omnibus amabatur, ut adverso ab eo animo qvi esset, nemo inveniretur. Tum primum Gudinus vidit, cui viam monstraverat. Gudinum in excelsa sede comes sibi proximum locat, eumqve eodem cultu & honore affici, ac se ipsum filiumve suum curat. Deniqve sororem ei suam, Gydam nomine, dat conjugem. Rex etiam Canutus comitis Ulfonis, affinis sui, auctoritate motus, Gudinum ad dignitatem comitis evexit. Filii Gudino & Gydæ extitere, Haraldus rex Angliæ, comes Tosio cognomento hasta lignea, *comes Mörukauro, comes Valthiofus,* &

A. D. 1014. Jarl: þadan er mart ſtormenni komid i Englanndi, oc i Danmörku, oc i Sviariki, oc auſtr i Gardariki: eru þat konunga ættir i Danariki. Gyda het dottir Harallds konungs Gudinaſonar: hana átti Valldamarr, Konungr i Holmgardi: þeirra ſon var Haralldr konungr: hann atti dættr II, er enn ſkal fra ſegia ſidarr.

& comes Sveno: unde multi in Anglia, Dania, Svecia & Ruſſia magnates, nec non qvidam Daniæ reges genus ſuum deducunt. Filia Haraldo Gudini filio, Gyda nomine fuit, qvam Valdemarus Holmgardiæ rex uxorem duxit, ex qvo conjugio natus. Haraldus rex duas habuit filias, de qvibus inferius dicetur.

FRA KNUTI KONUNGI.

DE REGE CANUTO.

Knutr Konungr atti adra orroſto vid borg þa, er Brandfurda heitir: vard þar enn mikil orroſta, oc hafdi Knutr konungr ſigr, enn Adalrads ſynir flydu, oc letu lid mikid, enn Danir brutu borgina. Sva ſegir Ottarr Svarti:

Fiörlauſa hyk Friſi
Fridſkerdir þeir giördu
Brauztu med bygdu ſetri
Brandfurdu þer rannda
Jatmundar laut unndir
Æt-nidr göfugr hættir
Danſkr herr ſkaut þa dörrum
Drott er þu rakt flotta.

Rex Canutus ad urbem Brand-furdam dictam iterum prælium commiſit, qvo victor, filios Adalradi fugavit, magnamqve exercitus eorum partem proſtravit, urbs vero a Danis ſolo æqvata. De hoc ita Ottarus Niger:

"Exanimes & jam jam exſpirantes exiſtimo eſſe
"Friſones, qvi pacem violarunt.
"Brandfurdam cum habitaculis ſolo æqvaſti.
"Nobilis Edmundi filius ſeſe tibi ſubjiciens
"A pugna deſtitit.
"Tela emittebat Danorum exercitus,
"Cum tu interea fugientes proſeqveris.

Knutr Konungr atti ena þridu orroſtu vid Adalradsſyni, þar ſem heita Aſſatun: vard þar enn mikil orroſta: þat er nordr fra Danaſkogum. Sva ſegir Ottarr:

Tertium Canutus cum Adalradi filiis conflixit. Locus Aſſatun dicitur: qvi locus Danorum ſylvam a borea attingit. Ottarus ita:

Skiölld-

"Per-

A. D. 1014.

Skiölldungr vantu und skilldi
Skæru verk enn sterki
Feck blod-trani bradir
Brúnar Assatunum:
Váttu enn valfall þotti
Verdung jöfurr sverdi
Nær fyrir nordan storu
Nafngnog Dana skoga.

"Peregisti, rex fortis, sub scuto tuo
"Acerrimæ cædis opus.
"Apparavit ensis dapes
"Corvis nigras Assatunis
"Ad sylvam Danicam, boream versus,
"Gladio tuo, Rex inclyte, stragem edidisti:
"Ceciditqve in eo prælio
"Magna aulicorum turba.

Knutt Konungr atti ena fiordu orrostu vid Jatmund Konung oc þa brædr i Nordrvik: vard þar enn mikil orrosta, oc mannfall mikit: oc feck Knutr Konungr sigr, enn Adalrassynir flydu. Sva segir Ottarr Svarti:

Qvarta pugna cum Jatmundo fratribusqve ejus pugnata Canuti regi ad Nordvicum: ubi summis utrinqve viribus certatum est, ingensqve strages edita. Canutus superior, Adalradi filios in fugam dedit, de qvo Ottarus Niger:

Biodr vantu bryniur raudar
Blidr stor giafa sidan
Lætr þu önd adr þrek þrioti
Þinn fyrir Nordvik innan.

"Magnorum hilaris donorum largitor,
"Rubras etiam loricas deinde perfregisti.
"Erit qvidem tempus, qvo animam exhalabis;
"Verum nunqvam illa tua
"In Nordvicensi agro parta intercidet gloria.

FRA KNUTI KONUNGI.

Sidan helldr Knutr Konungr öllu lidinu til Tempsar; þviat hann spurdi at Jatmundr Konungr oc þeir brædr hefdi flyid til Lundunaborgar. Enn er Knutr Konungr kom til Tempsarmynnis, þa sigldi þar af hafi utan Eirikr Jarl Hakonarson, magr hans, oc funduz þeir þar, oc laugdu sidan upp i ana med herinn. Sva segir Þordr Kolbeinsson i Eiriks drapu:

DE CANUTO REGE.

Deinde omnem exercitum Canutus ad Tamesin fluvium duxit. Audiverat enim regem Jatmundum fratresqve ejus Londinum se contulisse. Cum vero advectus rex Canutus ad ostium Tamesis veniret, classem & eo comes Erikus Haqvini filius, affinis regis, appulit. Ab hoc itaqve occursu ostium amnis cum exercitu ambo ingrediuntur. Qvemadmodum hac de re Thordus Colbeni canit in suo de comite Eirico carmine:

Itr

"In

A. D 1014.

Itr þrifuz iöfra hlæti
Egg-vedrs i för feggia
Skeid hellt mörg i modu
Mis-laung fem ec viffa.
Bla-dyrum hellt baru
Brandz fva nær landdi
Ullr at Enfka völlu
Ættftorr fia knatti.

" In illa fortium virorum expeditione
" Egregie procedebant regum negotia.
" Multæ magnitudineqve difpares intrabant,
" Enfem vibrans (i. e. Rex bellicofus) undivaga
" Cærulei coloris monftra (i. e. naves)
" Adeo prope terram agebat,
" Ut fubjectos late oculis fuis campos Angliæ
" Habuerit generofus.

Oc enn kvad hann:

Enn at eyrar grunni
Endr fkiölldungum renndi
Sa er kiöl-slodir knidi
Knutr langfkipum utan
Vard þar er villdu fyrdar
Varrlad koma badir
Hialmads Jarls oc hilmis
Hægr fundr a þvi dægri.

Porro Ottarus:

" Denuo in vadis terræ adverfus reges tendebat
" Maris fulcator Canutus,
" Ex terris procul diffitis, navibus vectus.
" Evenitqe, ut in loco, multum defiderato
" Uterqve exercitus conveniret,
" Galeati nimirum comitis ille, ac regius,
" Et illo qvidem die congreffus fieret
" Pacatus & amicabilis.

Ut i anni Temps var giörr kaftali mikill, oc fettr þar i herr mannz til landvarnar, at eigi fkylldi fkipa herr mega upp fara i ana. Knutr Konungr lagdi þegar upp i ana oc at kaftalanum, oc bardiz vid þa, enn Enfkir menn lögdu fkipa her fra Lundunum, oc ut eptir anni, laugdu þeir til orroftu vid Dani. Sva fegir Ottarr Svarti:

Framm geck enn þar er unnud
Almr gall hatt vid malma
Knattud slæ þar enn fottud
Sverd kaftala verda:
Unnud eigi minni
Ulfs gómr veit þat romu
Hnackir hleypi blacka
Hlunz a Temps-ár grunni.

Erat in fluvio Tamefi propugnaculum factum, cui ad defenfionem terræ impofiti milites, ne in fluvium claffis penetraret. Rex tamen Canutus fluvium protinus claffe intrat, caftellumque adit oppugnatqve. Angli fecundo fluvio fuam Londino claffem educunt, atque ad pugnandum cum Danis inftruunt. De qvo etiam audiatur Ottarus Niger:

" Progrediebatur adhuc, ubi viciftis.
" Arcus magno fonitu æreas loricas feriebat.
" Cum caftella oppugnaretis,
" Hebetabantur gladii.
" Nihilominus victoriam inde reportafti,
" Velocis inftructiqve carina
" Eqvi (i. e. navis) moderator,
" In vadis Tamefis.

AT- DE

ATSOKN KNUTZ KONUNGS.

Knutr Konungr lagdi öllum hernum upp til Lundunaborgar, oc setti þar um herbudir sinar: sidan veittu þeir atsokn til borgarinnar, enn borgar menn vördu. Sva segir i flocki þeim, er þa var ortr af lids mönnum.

Hvern morgin ser horna
Hlöck a Tems-ár backa
Skala hanga ma hungra
Hræ-skod litud blodi
Hve sigr-sikinn sækir
Snarla borgar karla
Dynr a Brezkar bryniur
Blod-is Dana visi.

Oc enn þetta:

Margr ferr ullr i illan
Od-sennu dag þenna
Frar þar fæddir varum
Fornan serk um bornir:
Enn a Enskra manna
Ölum giod hnikars blodi
Ært mun skalld i skyrtu
Skædaz hamri sædaz.

Knutr Konungr atti þar marga bardaga, oc feck eigi unnid borgina.

FRA EIRIKI JARLI.

Eirikr Jarl for med suman herinn upp a lanndit, oc fylgdu hönum Þingamenn, i moti

DE OPPUGNATIONE A CANUTO REGE PERACTA. A. D. 1014.

Porro Canutus rex exercitum omnem Londinum duxit, castraqve ad urbem metatus est. Inde oppugnare urbem coepit, civibus eam strenue defendentibus: veluti ex versibus, tunc ab exercitu cantatis, discitur:

"Qvovis mane cernitur corvus in ripa Tamesis.
"Neqve est, qvod famem pertimescat avis Odini.
"Dum videt corpora sangvine rorantia,
"Et qvam acriter a victoriæ cupido exercitu
"Ad pugnam cives provocantur,
"Qvantoqve eum strepitu
"Sangvineus Regis Danorum grando
"Loricis insonat Britannorum.

Porro & hoc:

"Hodie, qvo prælium committendam,
"Multi milites, procul a natali solo,
"Infaustam illam tunicam & veterem induent.
"Nosqve Anglorum
"Sangvine Odini milvum nutriemus.
"Qvid? qvod ipse hæc canens poëta,
"Loricatus & alacer pugnæ se immiscebit.

Attamen, multis licet præliis ibidem commissis, rex Canutus in expugnanda urbe frustra fuit.

DE COMITE ERICO.

Ericus comes cum nonnulla exercitus parte in terram descendit, eumqve contra Anglos copiæ

S

A.D. 1014. i moti Enſkum her, er fyrir red Ulfkell Snillingr; mikill höfdingi: vard þar orroſta, oc hafdi Eirikr ſigr, enn Ulfkell flydi. Sva ſegir Þordr Kolbeinsſon i Eiriks drapu:

Gullkennir let gunni
Grædis heſtz fyrir veſtan
Þundr va leyfr til lannda
Lundun ſaman bundit;
Feck regn-þorinn recka
Rönn af þingamönnum
Æglig högg þar er eggiar
Ulfkels bla ſkulfu.

Adra orroſtu atti Eirikr Jarl a Hringmaraheidi vid Enſkamenn. Sva ſegir Þordr Kolbeinsſon:

Hvatr vann freyr a flotta
Folk-ſtafns ſa er gáf hrafni
Sollid holld ne ſialldan
Sverdz eggia ſpor leggi
Sniallr let opt oc olli
Eirikr bana þeirra
Rand Hringmaraheidi
Herr Engla lid þverra.

Þar hafdi Eirikr Jarl ſigr. Enn ſegir Þordr Kolbeinsſon fleira i Eiriks drapu fra hernadi hans:

Gengu

copiæ ſociales ſecutæ. Ab Anglorum parte Ulfkelus Snillingus, hoc eſt, Audax, vir oppido excellens, præfuit. Tunc prælium exarſit; qvo Victoriam Ericus adeptus, Ulfkelum fugavit: tradente in carmine, qvo Erici laudes perſecutus eſt, Theodore Colbeni filio.

"Auro decoratus (Rex) navibus bellum intulit
"Regioni ad occidentem ſitæ.
"Terrâ idem, nec non Londino,
"Per cædem atqve ſtragem potitus eſt.
"Milites, qvorum & ingens robur,
"Et numerus cum imbrium guttis comparandus,
"Formidandos ictus ſuſtinuere,
"Ferentibus Thingmannis, (i. e. militiæ ſociis),
"Interim acies cærulea (gladii) intremuit.
"Vibratiqve enſes ſonitum dedere,
"Qvalem ſolent qvercus vi ventorum agitatæ.

Alterum prælium Ericus in Hringmaraheida cum Anglis conſeruit. De iſto idem Theodorus Colbeni:

"Militiæ nauticæ ductor vulnera intulit,
"Stragemqve edidit qvæ lividæ & cruentæ
"Carnis affatim corvo objecit.
"Mucronis freqventes apparent notæ,
"Qvibus hoſtium crura inſignivit,
"Dum necem illis ſtruebat Ericus
"Iſte animoſus, atqve inferebat.
"Teſqva cruentavit Hringmarina,
"Anglorumqve copias redegit ad paucitatem.

Itidem hic victoria penes Eiricum fuit. Ceterum de iſta ejus invaſione amplius commemorat Thordus Colbeni hoc carmine:

Ex-

Gengu upp þeir er Englum
Ar hrafn gefendr váru,
Langa ſtund a lanndi
Leidir upp fra ſkeidum:
Enn i gegn þeir er gadu
Glaum-ſkers bæi veria
Gallt hialmad lid hiallta
Her-ferd bændr giördu.

"*Exſcenſionem e navibus fecere,* A. D. 1014.
"*Qvi Anglos primo mane*
"*Ad corvorum victum mactaturi erant.*
"*Longum iter emenſi ſunt.*
"*Milites terra excipit.*
"*Adverſus hos arma capiunt copiæ galeatæ,*
"*Exſtructas ad hilaritatem*
"*Conviviorum domos defenſuræ.*

SÆTT KONUNGA.

Knutr Konungr ſat um Lundunaborg, enn Jatmundr Konungr oc þeir brædr vördu borgina, þa foru menn a millum þeirra: Knutr Konungr atti Emmu Drotning, modur þeirra, oc kom ſva, at gislar voru ſettir a millum þeirra, oc voru grid ſett til tals oc umleitanar meiri ſætta: oc a þeim ſtefnum var ſætt giör millum þeirra: ſva, at ſkipta ſkylldi i helminga lanndi med þeim, oc hafa halft riki hvarr, medan þeir lifdi: enn ef annarrhvarr anndadiz barnlauſs, þa ſkylldi ſa taka allt rikit med frialſu, er eptir lifdi; oc var ſu ſætt eidum bunndin. Heidrekr Striona het einn rikr madr, er ſe tok til þeſs af Knuti Konungi, at hann ſviki Jatmund konung, oc dræpi hann med mordvigi, oc þetta vard hans bani: Heidrekr var þo foſtri Jatmundar Konungs, oc trudi hann honom ſem ſialfum ſer. Sidan rak Knutr Konungr braut af Englandi alla ſonu Adalrads Konungs, oc urdu um þat orroſtur

DE PACE INTER REGES INITA.

Londinum obſidione premebat rex Canutus, qvam urbem Jatmundus fratresqve illius omni opera defendebant, legatis ab utraqve parte inter eos commeantibus. Iſtorum matrem Emmam in matrimonio (ut dictum) Canutus habuit. Tandem eo res venit, ut obſides mutui traderentur, pactis, donec pax firmior conciliaretur, induciis. Convenitur utrinqve: atqve his demum conditionibus pax initur, ut terra inter eos æqvaliter divideretur, dimidiam uterqve regni partem, dum in vivis eſſet, regeret, mortuo vero ſine liberis alterutro, is qvi ſuper eſſet, totum regnum acciperet: qvæ jurejurando ab utraqve parte confirmata pactio. Erat tunc temporis inter Anglos vir potens, Heidricus Striona nomine: Is a rege Canuto pecunia corruptus eſt, ut Jatmundum clam interficeret. Hoc modo Jatmundus rex periit, cujus tamen nutricius iſte Heidricus fuerat, atqve eidem Jatmundus haud ſecus qvam ſibi ipſi fidem habuerat. Deinde Canutus omnes Adalradi regis filios profligatos

A.D. 1014. orrostu-slög mörg, enn eigi sengu þeir styrk siöl-mennis i moti Knuti Konungi, sidan Jatmundr Konungr var drepinn. Sva segir Sighvatr skalld i Knutz drapu:

Ok senn sonu
Slo hvern oc þo
Adalrads eda
Utflæmdi Knutr.

Synir Adalrads Konungs voru þa vestr i Vallandi i Nordmandi, oc voru þar lengi med modurbrædrum sinum, Rodbert oc Vilhialmi, sva sem sagt er i sögu Olafs ens helga. Eirikr Jarl Hakonarson andadiz a Englanndi, oc var hann þa buinn til Rum ferdar: honom var skorinn ufr, oc vard eigi blod stödvad, fcck hann af þvi bana. Knutr Konungr oc Emma Drotning attu III börn. Haralldr var ellztr: annarr Haurdaknutr: dottir þeirra var Gunnhilldr, er sidan var gipt Heinreki keisara enum Millda, er in þridi var sinna langfedga med þri nafni: Sveinn het enn þridi son Knutz Konungs: hans modir var Alfifa en Rika, dotter Alfruns Jarls.

gatos ex Anglia ejecit, postqvam non paucis eos præliis fatigarat. Illi vero interemto Jatmundo rege, ad obsistendum Canuto nimis infirmis erant viribus. Hujus rei memoria extat in carmine Sighvati poëtæ de Canuti regis gestis:

"*Attamen singulos*
"*Deinceps filiorum Adalradi*
"*Vel interfecit Cnutus*
"*Vel proscripsit.*

Filii deinceps Adalradi ad Flandros ac Nordmannos sese recepere, ubi diu apud avunculos suos Rodbertum & Vilhelmum vivebant, sicut in historia Sancti Olavi scriptum. Comes Ericus Haqvini filius in Anglia diem obiit, cum jam ad iter Romanum paratus esset. Uvulam sibi scindere curavit, unde fluxus sanguinis obortus nullo remedio sisti potuit, adeoqve is casus comiti finem vitæ attulit. Canuto regi ex Emma tres liberi procreati: Eorum Haraldus natu erat maximus, deinde Horda-Cnutus, atqve filia Gunhilda, qvæ postea Henrico Largo, imperatori, qui sui generis tertius solet appellari, nupsit. Ceterum & tertium rex Cnutus filium habuit Svenonem dictum, cui vero mater fuerat Alfisa Potens, filia comitis Alfruni.

VIG KOLS ÞORSTEINSSONAR.

1015. Kári Solmundarson sagdi Skeggia bónda at hann villdi at hann fengi honom skip. Skeggi

CÆDES KOLI THORSTEINIS FILII.

Karius Sölmundi filius hospiti Skeggio innuit optare se, ut navem sibi suppeditaret, ab eoqve

Skeggi bondi gaf Kára langſkip alſkipat, ſtigu þeir þar á Kári ok Davidr hvíti oc Kolbeinn ſvarti, ſigldu þeir Kári nú ſudr fyrir Skotlandzfiordu, þar fundu þeir menn or Sudreyium, þeir ſaugdu Kára tídindin af Irlandi, oc ſva þat at Floſi var til Bretlandz farinn oc menn hans. Enn er Kári ſpurdi þetta ſagdi hann felaugum ſínum at hann villdi hallda ſudr til Bretlandz til mótz vid þá Floſa, bad hann þá þan ſkiliaz vid ſitt faurunæyti er þat þætti betra, oc qvaz at ongum manni vilia veel draga at hann letz enn á þeim hafa úhefnt harma ſinna. Allir keyru honom at fylgia, ſiglir hann þá ſudr til Bretlandz oc laugdu þar at í leynivag einn. Þenna myrgin geck Kolr Þórſteinsſon í borg at kaupa ſilfr, hann hafdi meſt hædiyrdi vid af brennumonnum. Kolr hafdi talat margt vid frú eina ríka oc var miok í gadda ſlegit at hann mundi fá hennar, oc ſetiaz þar. Þenna in ſama myrgin geck Kári oc í borgina, hann kom þar at er Kolr taldi ſilfrit. Kári kendi hann oc hlióp at honom med ſverd brugdit oc hió á hálſinn. enn hann taldi ſilfrit, oc nefndi haufudit X er þat ſauk af bolnum. Kári mællti: ſegi þat Floſa at Kári Solmundarſon hefir

 vegit

qve navim longam a rebus omnibus paratam A. D. 1015.
dono accepit. Hanc ipſe, David Albus *&* *Kolbein* Niger *conſcenderunt, & ſinus Scoticos auſtrum verſus trajecerunt, ubi qvosdam Aebudenſes nacti, qvi qvæ geſta in Hibernia fuerant, Kario nuntiavére; ſimulqve Floſium & ſuos profectos ad terram Britonum eſſe. Qua re audita ſociis oſtendit Karius ſe ad terram Britonum in occurſum Floſianis navigare velle; tum qvemqe a comitatu ſuo, cui id utilius videatur, diſcedere jubet; nolle ſe per dolos qvemqvam circumducere teſtatus, qvod ſe in illis (Floſianis) injurias ſuas nondum cenſeret penitus vindicáſſe. Omnibus eum ſeqvi præoptantibus, mox ad terram Britonum auſtrum verſus vela dedit, ibiqve in ſeceſſum qvemdam infreqventiorem navem introduxit. Hac die mane Kolus Thorſteinis filius oppidum comparandi argenti cauſa ingreſſus, (qvi maximam verborum contumeliam adhibuerat præ cæteris incendiariis,) multa cum matrona qvadam opulente fuit confabulatus; ac pæne clavó trabali fixum erat, ut hanc uxorem adipiſceretur, atqve ibidem conſideret. Hoc ipſo mane Karius in idem oppidum egreſſus, forte, ubi Kolus argenti numerum inibat, devenit: qvo recognito, protinus in hominem diſtracto gladio involat, & collum percutit; ille vero argentum computabat, caputqve, ubi detruncatum effiueret, X. (numerum denarium) addidit. Tum Karius: Dicite Floſio Kolum Thorſtani a*

Kario

A.D. 1015. vegit Kol Þorsteinsson, lýsi ec vígi þessu mer á hendr, geck Kári þá til skips síns, sagdi hann þá skipverium sínum vígit: þá sigldu þeir nordr til Beruvíkr oc settu upp skip sitt oc fóru upp í Hvítzborg í Skotlandi oc voru med Melkolsi Jarli þau misseri. Enn er Flosi frettir víg Kols býr hann um lík hans oc gefr fe mikit til legs honom. Flosa stucku alldri hermdar yrdi til Kára.

FRA FLOSA OC KARA.

1016. Nú er at segia frá Kára, at um sumarit eptir fór hann til skips síns oc sigldi sudr um siá oc hóf upp sudrgaungu sína í Nordmandi oc geck sudr oc þág lausn. oc fór aptr ina vestri leid oc tók skip sitt í Nordmandi oc sigldi nordr um siá til Dofra á Englandi, þadan sigldi hann vestr um Bretland oc sva nordr fyrir Skotlandzfiordu oc lettu eigi fyrr ferd sinni enn hann kom í Þrasvík á Katanesi til Skeggia bónda, feck hann þá þeim Kolbeini oc Davidi byrdinginn, sigldi Kolbeinn þessu skipi til Noregs, enn Davidr var eptir í Fridarey. Kári var þenna vetr á Katanesi, á þessum vetri andadiz húsfreya hans á Islandi. Skeggi feck honom byrding. voru þeir þar á XVIII.

Kario Solmundi filio cæsum esse, meqve authorem cædis nominasse. Qveis dictis navem adiit sociisqve rem gestam narravit. Vela facientes septentrionem versus ad Bervicam ierunt, ubi nave subducta, in urbe Scotiæ Hvitsburgo Melcolfum Comitem conveniebant, & apud eum aliqvo tempore manserunt. Accepto de cæde Coli nuntio Flosius exseqvias amico parat & pro ejus sepultura summam pecuniæ largam erogat, verbis in Karium vindicibus semper abstinens.

DE FLOSIO ET KARIO.

Jam ad Karium narratio redit: æstate seqvente navim ascendit & ex Normannia iter Romanum orditur, absolutionem nacturus. Qvo facto in Normanniam reversus per mare Dofram Angliæ transit, indeqve Bretlandia præternavigata finibusqve Scotiæ, Thrasvicæ in Catanesia apud Skeggium substitit, Kolbanoqve & Davidi navem dedit, qva in Norvegiam ille vehebatur, hoc in Fridareya remanente. Karius hiemem in Catanesia eget, qva ejus uxor in Islandia mortua est. In Islandiam ituro hospiti Skeggius navim obtulit, XVIII viris instructam.

SVEINN KONUNGR KOM I NOREG.

*) I þann tima er Knutr Konungr red Englandi oc Danmörk, þa red Olafr Haralldsſon fyrir Noregi. Enn er Olafr Konungr kom þar til rikis, þa ſtucku or landi fyrir honom Sveinn Hakonarſon, oc Hakon Jarl Eiriksſon, ſyſturſon Knuts Konungs: hann for til Englanndz a fund Knutz Konungs frænda ſins, oc tok hann vel vid honom: ſidan ofridadiz med þeim Olafi Konungi oc Knuti Konungi. Knutr Konungr oc Hakon Jarl komu i Noreg med her ovigian: var þat ovarla a dögum Olafs Konungs, og laugdu þeir lannd allt undir ſik. Knutr Konungr ſetti þa Hakon frænda ſinn til rikis i Noregi, enn hann for þadan til Danmerkr, enn Olafr Konungr flydí þa landid, oc for þa auſtr i Garda riki, oc kom aptr i Noreg tveim vetrum ſidarr, oc atti þa orroſtu mikla a Stiklarſtödum vid lenndamenn ſina: er þa höfdu giörz honom o-truir, oc voru þa motſtödu menn hans: þar fell Olafr Konungr, ſem alkunna er ordit, oc er hann heilagr, oc liggr i ſkrini i Nidar-oſi. Hakon Jarl Eiriksſon tyndiz i Englandz hafi einum vetri adr Olafr Konungr enn helgi fell: þa kom Sveinn, ſonr Knuts Konungs oc Alfifu i Noreg, oc var hann þa til konungs tekinn yfir lannd

(*) *De his fuſius in ſupplementis.*

DE REGIS SVENONIS IN NORVEGIAM ADVENTU. A. D.

Cum Angliæ ſimul & Daniæ imperitaret
Cnutus, Norvegiam rexit Olaus Haraldi
filius, qvi cum reipublicæ gubernacula ca-
peſſeret, metu ipſius potentiæ e Norvegia
diſceſſere Sveno Haqvini filius, & comes
Haqvinus Erici filius, Canuti regis ſorore
prognatus. Hic igitur avunculum ſuum 1025.
Cnutum, tunc in Anglia conſtitutum, adiit,
qvi eum benigne excepit. Inde inter reges
Olavum & Canutum inimicitiæ extiterunt.
Canutus & comes Haqvinus cum ingenti ex- 1026.
ercitu Norvegiam invadunt ſub extrema regni
Olavi tempora, totamqve ſibi regionem ſub-
jiciunt. Haqvinum comitem Cnutus, cog-
natum ſuum, Norvegiæ rectorem conſtituit,
ipſe vero in Daniam proficiſcitur. Olavus
e Norvegia fugiens, in Ruſſiam ſe recipit.
Biennio poſt in Norvegiam redit, atqve cum
baronibus regni ſui, qvi per ſummam infide-
litatem impia contra ipſum arma ſumſerant,
in prœlio Stiklarſtado acerrima pugna decer-
tavit. Iſtic rex Olavus occubuit, ut vulgo
notum. Hic Sanctorum in numero habetur,
corpusqve ejus ſcrinio incluſum, Nidroſiæ
aſſervatur. Comes Haqvinus mari Anglico 1029.
ſubmerſus eſt, anno priusqvam Sanctus Olavus
decederet. Mox Sveno, Canuti regis &
Alfifæ filius, in Norvegiam venit, jubente-
qve Canuto parente, totius Norvegiæ rex 1030.
creatur.

A.D. circa 1026. laund allt, at til-ſkipan Knutz Konungs födur ſins. Knutr Konungr ſetti Haurdaknut, ſon ſinn, yfir Dana veldi, oc ſkylldi hann þar Konungr vera. Knutr Konungr hafdi oc til forrada mikinn hlut af Skotlandi, oc ſetti hann þar Harалld ſon ſinn Konung yfir; enn þo var Knutr Konungr yfir-konungr allra þeirra. Hann var kalladr Knutr enn Riki eda Knutr Gamli: hann hefir verid rikaztr Konungr oc vid-lendaztr a Danſka tungu. Knutr Konungr byriadi ferd ſina or lanndi i brott, oc for hann ſudr til Rums, oc hafdi hann i þeirri ferd ſva mikin fe-koſtnad, at engi madr kunni markatal um, oc varla punnda tal: hann hafdi of lauſafiar af ſinu riki, enn tok Keiſarans fe at frialſu, hvar ſem hann villdi. Medan Knutr Konungr var a Ruma vegi, þa þyrfti engi madr ſer matar at bidia, ſa er hanns fundi matti na; ſva gaf hann öllum noga ſkotpenninga. Knutr Konungr geck af Flæmingia landi til Romaborgar: Sva ſegir Sighvatr Skalld:

Sva mun fár ſcrill
Fetum ſudr metinn
Hring-drifr hafa
Höfud fremſtr jöfurr.

Knutr

creatur. Horda-Cnutum vero filium regno Daniæ Canutus rex præfecit, itidem cum poteſtate regia. Habebat præterea rex Canutus in ſua poteſtate magnam Scotiæ partem, cui Haraldum, itidem filiorum unum, regem præpoſuit: in hæc omnia tamen ſupremo ſibi & imperio & regis titulo reſervato. De qvo & iſtud prædicatur, qvod cum omnes, qvi Danicam, hoc eſt, ſeptentrionalem lingvam unqvam uſurparunt, reges opibus & potentia ditionumqve amplitudine antecelleret, vulgo Canutus potens vocetur, alias grandævi cognomento notus. Tandem & peregrinatione ſuſcepta, Romam proficiſcitur. In qvo itinere tantum pecuniæ expendit, ut marcarum haud ſane, vixqve etiam librarum numero ſumma illa æſtimari qveat: Namqve & grandem theſauri copiam e regno ſuo ſecum tulit, & ex imperatoris opibus, ubicunqve locorum voluit, ſuppeditatum, in uſus ſuos accepit. Dum vero in Romana iſta peregrinatione eſſet Canutus, nemo, qvi ipſum accederet, petere cibum opus habuit, omnibus ipſo ſcilicet pecunia ſatis largiente. Ex terra Flandrica Romam usqve traditur pedibus iter confeciſſe: hoc ipſum confirmante poëta Sighvato:

"Hoc modo pauci
"Auſtrum verſus iter inſtituerunt,
"Annulorum datores
"Reges celſiſſimi.

Inſtituit

Knutr Konungr ſetti Spitala, þann er alla menn ſkylldi fæda um nott, þa er þar kæmi af Danſkri tungu: vida gaf hann oc til ſtor fe, þar ſem voru Klauſtr, eda adrir ſtorir ſtadir.

Inſtituit etiam hoſpitium, qvo omnes lingva Danica loqventes, idemqve iter ſuſcepturi, viatores noctu exciperentur. Deniqve ingentem numorum copiam in cœnobia aliaqve ſacra loca paſſim erogavit. A. D.

ANDLAT KNUTZ.

Enn er Knutr Konungr kom aptr til Englanndz i riki ſitt, þa feck hann ſiúkleik, oc var fyrſt med þvi moti, ſem guluſott er köllud: hann la lengi um ſumarid, oc um hauſtid anndadiz hann Idus Novembris: þat var i borg þeirri, er heitir i *) Morſtr: þat er mikil höfudſtadr: oc er hann þar jardadr: þa hafdi hann at alldri XVII vetr oc XX: þa hafdi hann verid konungr yfir Danmörku VII vetr oc XX, enn radit fyrir Englandi IIII vetr oc XX enn fyrir Noregi VII vetr, þat er allra manna mal, at Knutr Konungr hafi rikaztr verid oc vidlendaztr konunga a Nordr-löndum.

DE MORTE CANUTI.

Redux in ſuum Angliæ regnum rex Canutus morbum contraxit: qvo, primum aurugini non abſimili, poſtqvam diu per æſtatem conflictatus fuerat, tandem tempore autumnali, idibus Novembris, moritur Morſtriæ, qvæ urbs magna in eo regno & primaria, ibiqve ſepelitur. Agebat tunc trigeſimum ſeptimum ætatis annum; Danicum regnum tenuerat viginti ſeptem annis, Anglicum viginti qvatuor, Norvegiam ſeptenis. Magnitudo Canuti & potentia omnium in ore verſatur, qva ſupra cunctos ſeptentrionis reges extollitur; neqve enim qvisqvam eorum latius imperitavit. 1035.

FRA KNUTI KONUNGI.

Knutr Konungr hefir verid örvaztr konunga a Nordr-löndum, þviat þat er ſannliga ſagt, at eigi hafdi hann þat midr um-fram adra konunga, hverſu mikit fe hann veitti i vingiafer, a hveriu ari, helldr enn hitt, at hann tok miklu meira i ſkatta oc ſkylldir a hveriu ari af

*) *Leg.* Munſtr.

DE REGE CANUTO.

Verum neqve iſtud omittendum, qvod ex regibus, qvos ſeptentrio habuit, nullius tantopere liberalitas, qvam Canuti regis celebretur, adeo ut ex vero commemoratum ſit, ipſum non minus in donariis qvotannis largiendis ceteros reges ſuperaſſe, qvam in eo, qvod e tribus potentiſſimis regnis plus tributorum

A. D. af III þiod-löndum, enn hverr sa annarra er hafdi eitt Konungs riki fyrir at rada; oc þo þat med, at England er audgazt at lausafe allra nordrlannda. Þat var eitt mark um örleik hans, at madr er nefndr Þorarinn Lof-tunga, Islennzkr: hann var skalld mikid, oc hafdi hann bunndiz a höndum Konungum, oc ödrum, rikum mönnum, langa æfi, oc var þa gamall er hann sotti til fundar vid Knut Konung, oc hafdi ort kvædi um hann, enn þat var þa, er hann geck fyrir Konungin, oc kvaddi hann: oc spurdi ef hann villdi hlyda til kvædis, er hann hafdi ort um hann: enn þat var þa, er konungr sat yfir bordum, oc vist var up-tekin. Menn nockorir stodu fyrir bordinu, þeir er töludu mal sitt, oc hlyddi Konungr þeim fyrst, enn er þeir luko sinni rædu, þa mællti Þorarinn: þviat hann var madr konungdiarfr, oc hafdi opt flutt mal sitt fyrir höfdingium: Herra, segir hann: Enn vil ec bidia, at þer heyrid kvæde mitt, oc mun ydr þat sköm dvöl vera, þviat þat eru far visur. Knutr svarar, oc leit til hans helldr reiduliga: Þat hefir engi madr fyrr giört vid mik enn þu, at yrkia um mik dræplinga, oc vittu þat vist, at a morgin, at dögurdar mali, kom þu her oc flyt mer þa þrituga drapu, eda lengri, þa er þu hafir nu

torum ac redituum quotannis in ærarium intulerit, quam qui uni tantum regno præessent. Cui accidit, quod inter omnes septentrionales terras, opum ac thesaurorum Anglia facile sit ditissima. Liberalitatis ejus, inter alia exempla, hæc fidem faciunt Vivebat iis temporibus Thorarinus Loftunga, quod cognomen lingva laudantem notat, natione Islandus poëtica facultate insignis. Is in aulis regum principumqve diu commoratus, exactæ jam ætatis erat, cum Canutum regem adiret, carmen qvod de eo pepigerat, oblaturus. Accedit igitur regem Thorarinus, salutatumqve rogavit, vellet carmen recitanti, qvo ipsum celebrarat, aures præbere. Forte isto tempore mensæ assidebat rex, ferculis jam tamen remotis: adstabant autem ante mensam homines, qvi coram rege causas suas agebant, iisqve a rege primum opera dabatur. Qvis dicendi finem facientibus, Thorarinus eum rursus compellans (audebat enim satis libere cum ipso loqvi, ut qvi sæpe alias coram principibus verba fecerat) sic affatur: Iterum, domine, te oro, ut cantilenam meam audias, in qvo non multum temporis absumes, cum paucis tantummodo constet versibus. Canutus vultu iracundo eum intuens, ait: "Tu igitur non vereris, "qvod præter te nemo ausus est, exigua de "me carmina componere? istud vero scito, "qvod nisi crastina die, ac sub prandii qvidem tempus huc redeas, cantilenamqve triginta vel plures strophas complexam ejusdem

nu ort um mik, a þessi stundu, enn at odrum kosti skalltu deyia. Þa geck Þorarinn i brott, oc tok at yrkia drapu um Knut Konung, oc er su drapa köllud Höfudlausn, oc nytti hann allt or flockinum þat er sva matti, oc eptir um daginn flutti hann kvædit at konungs bordi, oc tokz honum ed bezta. Konungr launadi honum kvædit, oc gaf honum L marka skirra. Sidan orti Þorarinn adra drapu um Knut Konung, oc er þat köllud Tug-drapa: þar segir sva:

Giölld hefi ek marka
Malm dyns fyrir hlyn
Fram fim-tigu
For vist borid
Þeirra er veitti
Vig-hagr fyrir brag
Mer mord-storir
Mann-balldr er ec fann.

Knutr Konungr gaf Bersa Skalld-torfu syni tva gull-hringa, er badir stodu mörk oc þar med sverd gullbuit. Sva segir Sighvatr Skalld:

Knutr hefir ockr enn itri
All-dad göfugr badum
Hendr er hilmi fundum
Huns skrautliga bunar:
Þer gaf hann mörk eda meira
Margvitr oc hiör bitran,
Gullz rædr giörfa öllu
Gud sialfr, enn mer halfa.

Þa

"dem sensus & argumenti, sed auctiorem "ea, quam te nunc recitaturum dixisti, ad- "feras, capite poenas sis daturus. Abiens extemplo Thorarinus, nihil prius habuit quam ut cantilenam de Canute rege conficeret, eam scilicet, quæ inde capitis redemtio appellata: eidemqve cuncta in priori illa quæ exstabant, quantum pote, intexuit. Hanc postridie ante mensam regis recitat diserto ore, muniisque a Canuto recipit, qvinqvaginta marcarum argenti puri. Postea idem Thorarinus alteram de Canuto cantilenam condidit, quæ Tug-drapa dicitur, atqve in ea hæc leguntur. A. D.

"Pretium ego marcarum qvinqvaginta
"Exhibui sane ærisono (i.e. Regi bellicoso.)
"Istas idem donavit
"Mihi pro carmine
"Heros bellator,
"Qvem adii,
"Hostes cædendi peritissimus.

Idem Rex Bersoni Skalld-torfæ filio duos ex auro annulos, qvi pondere ambo marcam æqvabant, nec non ornatum auro gladium dono dedit, Sigvato poëta teste:

"Præclarissimus ille Canutus,
"Virtutum nobilitate inclytus,
"Utriqve nostrum,
"Cum ipsum adiremus navibus imperantem,
"Manus muneribus suis pulchre implevit.
"Tibi rex sapiens integram marcam auri
"Vel plus dedit, gladiumqve acutum,
"Dei omnia in potestate habentis donum;
"Mihi vero (marcam) dimidiam.

Mortuo

A. D. Þa er Knutr Konungr anndadiz i Englanndi, endiz sa enn mickli hofdingskapr Danakonunga, er þeir langfedgar hofdu haft, at hverr enn sidarri hafdi meira riki enn hans fadir.

Mortuo in Anglia Canuto rege, magna illa Daniæ regum potentia, qva & ipse & majores ipsius claruerant, finem habuit. Etenim de illis potest dici, qvod unusqvisqve, propagatis finibus, amplius parente suo imperium adeptus fuerit.

UM RIKI KNUTS A SKOTLANDI.*)

Fyrr var sva komit at Knutr redi oc fyrer miklum hluta af Skotlandi var þat fyrer skömmu, adr hann kærdi um Noreg a hendor Olafi konungi Haraldsyni, at til hans komo tveir konungar nordan af Skotlandi, af Fisi, oc gaf hann þeim upp reidi sina, oc lönd þau öll, er þeir höfdo ádr átt, oc þar med stórar vingiafir. Þá qvad Sighvatr:

Hafa allframir iöfrar
Ut sin höfot Knuti
Færd or Fisi nordan
Fridkaup var þat midio:
Seldi Olafr aldri,
Opt vá sigr hinn Digri,
Haus i heimi þvísa
Hann eingom sva manni.

DE IMPERIO KANUTI IN SCOTIA.

Præterea res eo processerat, ut Canutus magnam partem Scotiæ, subegisset. Etenim non erat diu ante, qvam Norvegiam ab Olavo Rege Haraldi filio, sibi regendam tradi petierat, ut a borea ex Scotia duo Reges eum adierunt, ex Fifa, qvibus conceptam remisit iram; terrasqve possidendas reliqvit, qvas antea tenuerant, additis qvalia amicis dari solent, ingentibus donis. Hic ita cecinit Sighvatus:

Attulere multum potentes Reges
Suum (qvisqve) caput (Regi) Kanuto
(Venientes) ex Fifa à borea usqve,
Pacem (re ea) redimentes, media.
Commisit (ast) Olafus (ille) nunqvam,
Sæpe sortitus victoriam est Crassus,
Caput in orbe terrarum hocce,
Ipse nemini cuiqvam hominum.

FRA KNUTI OC SVEINI.

Knutr var manna mestr vexti, oc sterkr at afli, manna fridaztr, nema nef hans var þunt, oc eigi lagt oc nackvad biugt: hann var lioshtadr, fagr-harr, oc miöck hærdr,

DE CANUTO ET SVENONE.

Canutus magna corporis statura fuit, vir insigni robore, omniumqve formosissimus, excepto, qvod nasum haberet tenuem, eminentem, & aqvilinum: facie erat candida, capilo

*) Hæc de Scotia ex Snorrone Tom. II. p. 214. excerpta. Cætera vero, qvibus res Canutum inter & Olaum gestæ narrantur ibidem, appendici inferuntur.

hærdr, hverium madr var hann betr eygdr, bædi fagr eygdr: han var örr madr (hermadr) mikill, oc enn vapndiarfasti, sigr-sæll, hamingiu madr mikill um alla hluti, þa er til rikdoms heyrdi. Ecki var hann stor-vitr madr, oc sva Sveinn Konungr med sama hætti oc enn adr Haralldr oc Gormr, at þeir voru öngir speckingar at viti.

capillo decoro & prolixo, oculis elegantissimis, claris nempe atque acribus. Liberalis imprimis, bellator egregius, mirabili in pugnando audacia, victoriosus, ac in omnibus ad potentiam acquirendam felix & fortunatus. Ceterum non acuto admodum ingenio, in quo regi Svenoni videbatur, atque illo prioribus, Haraldo & Gormoni similis; quippe qui a mentis acumine & sapientia neque multum laudis promeruerunt. A. D.

FRA HAURDA KNUT.

Haurda Knutr, son Gamla Knutz, tok riki allt i Danmörku eptir födur sinn: enn Haralldr, annarr son Gamla Knutz, tok riki yfir Englanndi eptir födur sinn. Þa kom til Englanndz Jatvardr enn Godi Adalradsson, brodir þeirra Haralldz oc Haurda Knutz: hafdi hann i Englanndi gott yfirlat, sem vert var. Tveim vetrum eptir andlat Gamla Knutz andadiz Gunnhilldr drotning i Saxlanndi, dottir Knutz konungs, er Heinrekr Keisari hafdi att: Enn sim vetrum sidarr andadiz Haralldr Knutzson Engla Konungr, oc er hann jardadr hia födur sinum i Morstr: tok þa Haurda-Knutr, brodir hans, bædi rikin England oc Danmörk. Enn Magnus, son Olafs ens Helga, svarabrodir Haurda Knutz, red þa Noregi, sva sem ritad er i Æfi Noregs Konunga. Enn tveim vetrum

DE HORDA-KNUTO.

Horda-Canutus, filius Canuti Senioris 1035. *defuncto patre, totum Daniæ regnum accepit. Haraldus vero filiorum Canuti alter, Angliæ rex post patrem constituitur. Tum & in Angliam venit Jatvardus Bonus, Adalradi filius, frater Haraldi & Horda-Canuti, atque in Anglia magnum uti par erat, honorem consecutus est. Biennio post mortem Canuti Senioris obiit Gunhilda Saxoniæ regina, filia Canuti regis, quam in matrimonio habuerat Henricus imperator. Quinqennio vero deinde fato* 1040. *fungitur Haraldus Canuti filius rex Angliæ, apud patrem suum Morstriæ humatus. Itaque utrumque regnum, Angliam scilicet & Daniam, Horda-Cnutus adipiscitur. Eo tempore Magnus Bonus, filius Olai Sancti, juratus frater Horda-Canuti, Norvegiæ præfuit, quemadmodum in memoriis regum Norvagicorum traditur. Post duos,* 1042.

A. D eptir andlat Harallds Knutzſonar anndadiz Haurda Knutr, var hann oc jardadr i Morſtr hia Gamla Knuti fedr ſinum. Eptir dauda Haurda Knutz var aldauda enn forna ætt Dana Konunga, þa
1042. var Jatvardr Adalradsſon til Konungs tekinn yfir Englanndi: var hann þar lengi Konungr: oc eignuduz Dana Konungar alldregi England ſidan. Enn þa tok Magnus, ſon Olafs ens Helga, riki i Danmörk: var hann þa þar konungr yfir, ſem ſegir i Æfi Noregs konunga: hann red einn vetur Danmörk, adr þar hofz til rikis i moti honom Sveinn, ſa er ſagt er Magnus heti ödru nafni: hann var ſon Ulfs Jarls Þorgilsſonar Sprakalegs. Modir Sveins var Aſtridr, dottir Sveins Konungs Tiuguſkegs: var hon ſyſtir Knutz Konungs Gamla; enn modir Aſtridar var Sigridr enn Srorrada, dottir Sköglar Toſta: hon var oc modir Olafs Sænſka.

a morte Haraldi Canuti filii, annos, obiit Horda-Canutus, qvi & Morſtriæ apud patrem ſuum Canutum ſeniorem ſepultus eſt. Mortuo Horda-Canuto antiqvum Daniæ regum ſtemma extinctum erat: ideoqve regem Angli elegerunt Jatvardum, Adalradi filium, qvi diu regno illi præfuit, atqve ita Daniæ reges Angliam nunqvam deinde recuperarunt. Danorum vero rex factus eſt Magnus, filius Olai Sancti, qvi & regni adminiſtrationem ſuſcepit; de qvo & in vitis regum Norvagicorum perſcriptum. Hic Daniam ſolus anno rexit; anteqvam illam ſibi vindicaret Sveno, qvem alio nomine Magnum appellatum dicunt. Filius Sveno erat comitis Ulfonis, Thorgilſi Spracaleggi filii. Mater ei fuerat Aſtrida, filia Svenonis regis furcatæ barbæ, & ſoror regis Canuti Senioris: Aſtrida mater Sigrida Facinoroſa, Skoglar-Toſtonis filia, qvæ & Olaum Svecum peperit.

FRA LANNDZ SKIPAN I DANMORK.

Danmörk er mikit riki, oc liggr miok ſundr lauſt. Enn meſti hlutr Danarikis heitir Jotland: þat liggr ed ſydra med hafi: þar er hinn ſynzti Byſkups ſtoll i Danmork i Heidabæ, oc er i þeim byſkups domi halft fiorda hundrad kirkna, enn XXX. ſkipa oc C. Konungi til utbods

DE DIVISIONE TERRARUM REGNI DANIÆ.

Regnum Daniæ amplum eſt, ac diviſis mari interfluente partibus, diſperſum. Potiſſima ejus pars Jutia dicitur; hæc meridiem verſus oceano alluitur. Epiſcopalis ſedes in Dania maxime auſtralis, Slesvici eſt; in illo epiſcopatu templa ſunt trecenta qvinqvaginta, naves vero, regi ad belli uſum

utbods. Annarr byſkups ſtoll er a Jotlandi, þar er heitir i Ripum: i þvi byſkups riki eru IIII kirkiur oc XX ens fiorda hundrads, enn XII tigir ſkipa Konungi til utbods. Þridi Byſkupsſtoll er a Jotlanndi, er heitir i Ar-oſi: i þvi byſkups riki eru CC. kirkna oc X kirkiur, enn konungi IX tigir ſkipa til utbods. Fiordi byſkupsſtoll i Jotlanndi heitir i Vebiörgum: i þvi byſkups riki eru L kirkna oc CC, enn C ſkipa konungi til utbods. Limafiördr heitir a Jotlanndi: hann er mikill fiördr oc nafnfrægr: hann gengr af nordri til ſudrs: or nordan verdum Limáfirdi er miott eid veſtr til hafs, er heitir Harallds eid: þar let Haralldr konungr Sigurdarſon draga yfir ſkip ſin, þa er hann komz undan ofridi Sveins konungs Ulfsſonar, ſem ſagt er i ſögu Haraallds konungs. Fyrir veſtan Limafiord er þat riki, er heitir Vendilſkagi, oc vikr til nordrættar: þar er enn fimti byſkupsſtoll i Danmörk, i þeim ſtad, er heitir i Jörungi: I þvi biſkups riki er halft annad hundrad kirkna, enn L ſkipa konungi. Jotlanndz ſida heitir allt veſtan fra Vandilſkaga, oc ſudr til Ripa. Milli Jotlanndz oc Fions gengr Medalfararſund. A

uſum inde exhibendæ, centum triginta. Secundus in Jutia epiſcopatus habetur Ripis; in illo templa ſunt trecenta viginti qvatuor, duodecim vero inde navium decades regi ad uſum belli debentur: Tertius epiſcopatus Jutiæ eſt Aroſiæ: Hic templa numerantur ducenta decem, naves autem regi ad bellum parent nonaginta. Qvartus in eadem provincia Vibergi eſt, qvæ dioeceſis ducenta & qvinqvaginta continet templa, eademqve ad uſum commemoratum naves repræſentat centum. Sinus partem Jutiæ dividens Limicus dicitur: hic magnus eſt & celebris, a ſeptentrione in meridiem vergens. Inter Limicum ſinum, qva ſeptentrionem & oceanum occidentalem ſpectat, iſthmus tenuis conſpicitur, vulgo Haraldi iſthmus dictus, poſtqvam per illum ſuas naves Haraldus Sigurdi filius curavit trahi, qvo Svenonis regis, Ulfonis filii, manus effugeret, qvemadmodum in regis Haraldi hiſtoria traditum. Ad occidentale Limici ſinus latus regio eſt, qvæ Vendilskagi appellata, aliqvantum ad boream ſe flectit, iſta qvintam Daniæ ſedem epiſcopalem habet in urbe, qvæ Jorungia dicitur. Complectitur vero dioeceſis templa centum qvinqvaginta, navesqve regi ſuppeditat qvinqvaginta. A Vendilskago, totius provinciæ oram, qvæ ad occidentem eſt, atqve ad Ripas usqve verſus meridiem extenditur, latus Jutiæ nominant. Inter hanc provinciam & Fioniam fretum Medalfararſund jacet. In Fionia vero ſextus

A. D.

A. D. A Fioni er enn VI byſkupsſtoll i Danmörk l þeim ſtad er heitir i Odinsey: i þvi byſkups riki eru CCC kirkna oc X tigir ſkipa konungi. Milli Fions oc Siolanndz gengr Belltis ſund. I Siolandi er enn VII byſkupsſtoll i Danmörk, i Roiskelldu: I Sio-lanndz byſkupsdæmi eru XI kirkiur ens fimta hundrads, enn XX ſkip oc C konungi. Fyrir nordan Sioland er Eyrarſund: enn fyrir nordan Eyrarſund liggr Skani oc Halland. A Skani er Erkibyſkopsſtoll i Lunnd i: ſa er biſkupsſtoll enn atti i Danmörk. I þvi byſkupsriki er halft fiorda hundrad kirkna oc III kirkiur, enn halft annat hundrad ſkipa konungi: ſa er byſkupsſtoll rikaztr i öllu Dana konungs riki. Milli þeſſa lannda, er nu er fraſagt, Jotlanndz oc Skani, liggia ſtor oc mörg Ey-lönd, þau er adr eru eigi nefnd. Sams ey er unndir Aroſs byſkup: Hlesey er undir Vebiarga byſkup: þær liggia veſtr fra Fioni: Als-ey er undir Heidabæ: Laland, Erri oc Þors-lundr oc Langaland: þeſſar V eyiar eru undir byſkup a Fioni. Maun oc Falſtr eru unndir byſkup a Sio-landi. Borgundarholmr liggr auſtr i hafid fra Skani: þat er mikid riki, oc liggr unndir Erkíbyſkups ſtolin i Lundi: þar eru XII konungsbu, oc XIII kirkiur. Þeſſi lönd öll, er, nu eru nefnd, liggia undir Dana konungs riki, oc eru þau bædi víd

tus eſt Daniæ epiſcopatus in urbe, quæ Othinia dicitur. In hujus dioeceſis ambitu trecenta continentur templa, decemqve navium regiarum decades hinc mittuntur. A Sælandia freto Balthico dirimitur. Eſtqve in Sælandia epiſcopatus regni ſeptimus, cujus ſedes in urbe Roſcildenſi, templa autem qvadringenta undecim exiſtunt, navesqve regiæ centum viginti ad bellum exeunt. Ad boreale Sælandiæ latus fretum Eyrarſund ſe offert, cui a borea Scania & Hallandia objacent. In Scania archiepiſcopalis ſedes eſt Lundiæ, qvæ Daniæ epiſcopatuum octava. in ejus dioeceſi templa trecenta qvinqvaginta tria, naves regias numerant centum qvinqvaginta. Hæc inter omnes Daniæ epiſcopales ſedes eſt ditiſſima. Ceterum inter commemoratas terras, Jutiam nempe & Scaniam, multæ inſignes jacent inſulæ, necdum enumeratæ: in qvibus Samſoa epiſcopo Aroſienſi ſubjacet. Leſoa Vibergenſi. Has Fionia ad occidentem reſpicit. Ex aliis qvinqve Alſoa Slesvico ſubeſt, Lalandia, Arroa Toſſingia & Langelandia ad epiſcopatum Fionenſem pertinent. Moeona vero & Falſtria ad Sælandicum. Bornholmia, Scaniæ ad orientem obverſa, occanoqve circumfuſa, ſatis magna præfectura eſt, Lundenſi archiepiſcopo ſubjecta; Duodecim villas regias, & qvatuordecim templa inſula ea ſuſtinet. Hæ omnes jam dinumeratæ terræ regionesqve Danorum regi parent, ſuntqve eædem cum

víd oc fiöllmenn. Þessi lönd voru at fornu margra konunga riki.

FRA EINARI JARLI OC BRUSA JARLI.

Efter fall Sigurdar Jarls i Brians orrosto, voro þeir brædor Sumarlidi, Brusi, Einar til Jarla teknir; þeir brædor Einar oc Brúsi voro úlíkir í skaplyndi: Brúsi var hógvær oc samsmadr mikill, vitr oc málsniall oc vinsæll. Einar var stirdlyndr, fálátr oc oþídr, ágiarn oc fegiarn oc hermadr mikill. Sumarlidi var líkr Brúsa í skaplyndi, oc var hann ellztr, oc lifdi skemst þeirra brædra; hann var sóttdaudr. Eptir andlát hans taldi Þórfidr til sins luta í Orkneyom. Einar svarar því, at Þórfinnr hefdi Katanes oc Sudrland, þat ríki er ádr hafdi átt Sigurdr Jarl fadir þeirra: oc taldi hann þat miklo meira enn þridiúng Orkneya; oc villdi hann eigi unna Þorfinni skiptis. Enn Brúsi let uppi skipti fyrir sína hönd, oc vil ec, segir hann, ecki ágirnaz at hafa meira af löndom, enn þann þridiúng, er ec á at friálso. Þá tók Einar undir sic tvo luti eya: gördiz hann þá ríkr madr oc fiölmennr;

var

cum spatiis suis amplæ, tum incolarum frequentes. Vetustioribus autem seculis sub imperio multorum regum divisæ ditiones fuere. A. D.

DE EINARO JARLO ET BRUSIO JARLO.

Cæso in prælio Brianico comiti Sigurdo, successerunt fratres Sumarlidius, Brusius & Enarus; Einarus & Brusius ingenio erant dissimiles. Brusius erat insigni mansvetudine atqve pacis studiis deditus, vir prudens, facundus ac amicis felix. Einarus (contra) erat duri ingenii, verborum parcus, aditu difficilis, temerarius & avarus, nec non insignis bellator. Sumarlidius ingenio similis erat fratri Brusio; fratrum natu maximus, sed inter illos brevissimæ vitæ, qvi sua morte obiit. Post mortem ejus, Thorfinnus (tertiam) partem Orcadum, ut suam sibi cedi postulavit, cui respondit Einarus, Thorfinnum Kataneslam tenere atque Sudurlandiam, quod regnum antea fuerat patris ipsorum Sigurdi Jarli, quodqve triente Orcadum majus longe censuit, qvare Thorfinnum in divisionem admittere noluit. Ast Brusius, sua pro parte, divisionem admisit, dicens, se eo avaritiæ nolle procedere, ut majorem vellet insularum partem, qvam trientem, quæ sua jure erat. Tum Einarus duas sibi subjecit insularum trientes; unde vir potens factus, atque magna militum multitudine stipatus, 1014.

sæpe

A. D. 1014. var opt á sumrom í hernadi, oc hafdi útbod mikil í landino; enn allmisiafnt vard til fengiar í víkingonni. Þá tok bændom at leidaz þat starf; enn Jarl hellt fram med freko öllom álögom, oc let eingom manni lýda móti at mæla. Einar Jarl var hinn mesti ofstopamadr. Þá gerdiz í hans ríki hallæri af starfi oc fe-kostnadi þeim, er bændor höfdo. Enn í þeim luta lands er Brúsi hafdi, var ar mikit oc hóglísi: bændom var hann vinsæll.

sæpe per æstates piraticæ operam dedit, cui rei multas naves copiasqve per insulas imperavit, non eo semper, qvi sperabatur, expeditionum istarum piraticarum eventu. Tum colonos tædium cepit istius negotii: ast Jarlus in tributis omnibus exigendis pervicax, nemini expediturum asseruit, hac in re sibi contradicere. Erat Einarus Jarlus vir maxime insolens atqve contumax. Hinc ejus in regno, ob labores atqve impensas istas, ingravescere coepit annona, partem insularum, qvam tenuit Brusius, beante annonæ maxima felicitate vitæqve commodo usu; civium (ergo) amore felix erat (Brusius).

FRA ÞORKELI AMUNDASYNI.

1016. Madr het Ámundi ríkr oc audigr: hann bió í Krossey í Sandvík á Hlaupandanesi: Þórkell het son hans; oc var hann allra manna gervigligastr í Orkneyom. Ámundi var hinn vitrazti madr, oc einna manna mest virdr í eyonom. Þat var eitt vár, at Einar Jarl hafdi þá útbod enn, sem hann var vanr: enn bændor kurrudo illa, oc báro fyrir Ámunda, oc bádo hann mæla þeim nockora forstödo vid Jarl. Hann svarar: Jarl er óálýdinn, oc telr eigi stoda mano at bidia Jarl neinar bænir um þetta;

DE THORKELO AMUNDI FILIO.

Amundus nomine dictus est vir potens & dives; qvi habituvit in insula Krosseya; in Sandvik in Hlaupandanesio. Filius ejus nominatus est Thorkelus, vir omnium in Orcadibus animi & corporis dotibus præstantissimus. Amundus erat insigni sapientia vir, atqve omnium in insulis honoratissimus. Accidit vere qvodam, ut Einaro Jarlo, pro more solito, navibus & militibus imperatis, expeditionem parante, murmurantes male coloni, rem ad Amundum deferrent, qvem rogarunt, ut apud Jarlum intercedendo, sibi auxilio cuiqvam esset. Respondit ille, Jarlum non esse, cui facile persvaderi posset, addens, supervacaneum esse, apud eum hac de re intercedere; ut jam

þetta; enn vinatta var Jarls er gód, at ſva búno: enn mer þickir vid voda búit, ef ver verdom rángſáttir, vid ſkaplyndi hvarratveggiá: mun ec mer, ſegir Ámundi, eingo afſkipta. Þá ræddo þeir þetta vid Þórkell: hann var traudr til, oc het þó umſidir, vid áeggian manna, Ámunda þótti hann of brátt heitit hafa. Enn er Jarl átti þíng, þá mælti Þórkell af hendi bænda, oc bad Jarl vægia mönnom um álögor: oc taldi upp naudſyn manna. Enn Jarl ſvarar vel, oc ſegir, at hann ſkylldi mikils virda ord Þórkels. Ec hafda nú ætlat ſex ſkip or landi at hafa; enn nú ſkal eigi meir hafa enn þriú. Enn þú Þórkell bid eigi optar ſlíkrar bænar. Bændor þöckudo vel Þórkeli lidveitzlo ſína. Fór Jarl í Víking, oc kom aptr at hauſti. Enn eptir um várit hafdi Jarl ſömo bod, ſem hann var vanr, oc átti þíng vid bændor: þá taladi Þórkell enn, oc bad Jarl vægia bændom. Jarl ſagdi þá reidoliga, at lutr bænda ſkylldi þá verſna vid hans umrædo: gerdi hann ſic þá ſva reidan oc ódan, at hann mælti, at þeir ſkylldi eigi annat vár bádir heilir á þíngino; oc ſleit ſidan því þíngi. Enn er Ámundi vard vís hvat þeir Þórkell oc Jarl höfdo vidmælz, þá bad hann

jam res erant conſtitutæ, ſe inter atque A. D.
Jarlum ſtare amicitiam ſartam: ſibi autem videri res in periculo verſari, ſi discordes fierent, pro ingenio, qvod utriusqve erat; qvare negavit Amundus, ſe hujus negotii fieri velle participem. Tum ad Torkellum rem detulere, qvi ad preces eorum tardus, tandem tamen ſe facturum promiſit, perſvaſionibus illorum motus. Amundo viſus eſt juſto celerius rem promiſiſſe. Comitia celebrante Jarlo, vice colonorum locutus Thorkellus, rogavit Jarlum, vellet colonis relaxationem tributorum concedere, qvæ illos premebant, recenſens neceſſitates. "Bene reſpondens Jarlus, dixit ſe precibus Thorkelli multa daturum: fuit mihi, inqviens, propoſitum, ex inſulis ſex naves imperare, 1016.
aſt nunc non plures imperabo, qvam tres. Sed noli, Tu Thorkelle, talia me ſæpius rogare." Coloni pro præſtito auxilio Thorkello gratias prolixe egerunt. Ad expeditionem piraticam profectus Jarlus autumno rediit. Sequenti autem vere eadem, qvæ 1017.
antea ſolitus fuerat, imperans Jarlus cum colonis comitia habuit; tum Thorkellus iterum locutus rogavit Jarlum, vellet colonis onera levare. Verum Jarlus ad id reſpondens ira ſuccenſus, ejus rogatu tam deteriores futuras colonorum conditiones, eo iræ inſanientis proceſſit, ut diceret, proximo vere comitiis utrumqve non adfuturum ſalvum, qvo dicto, comitia iſta ſolvit. Certior factus Amundus, qvæ inter ſe locuti fuerant Thorkellus

A.D. 1017. hann Þorkell á brot fara, oc fór hann yfir á Katanes til Þorfinnz Jarls. Þórkell var þar lengi ſídan oc elſkadi Jarl, er hann var úngr; oc var hann ſídan kalladr Þórkell Fóſtri, oc var hann ágætr madr.

kellus atque Jarlus, Thorkellum rogavit, ut ex inſulis cederet, qui in Kataneſiam transvectus, ad Thorfinnum Jarlum, & diu ibi commoratus, dictum Jarlum juvenem educavit, quare poſtea nominatus eſt Thorkellus Nutritius, vir (alias) præclarus & honoratiſſimus.

SÆTT JARLANNA.

Fleiri voro þeir ríkismenn er flýdo or Orkneyom ódol ſín fyrir ríki Einars Jarls: flýdo fleſtir yfir á Katanes til Þórfinnz Jarls. Enn ſumir flýdo or Orkneyom til Noregs, enn ſumir til
1017. ýmiſſa landa. Enn er Þórfinnr Jarl roſknadiz, þá gerdi hann bód til Einars bródor ſíns, oc beiddi af hönom ríkis þeſs, er hann þóttiz eiga í Orkneyom; enn þat var þridiúngr eya. Einar tók því óbrátt at mínka ríki ſitt. Enn er Þórfinnr ſpurdi þat, þá býr hann lid út af Kataneſi, oc fer út í eyar. Enn er Einar Jarl vard þeſs vís, ſamnar hann lidi, oc ætlar at veria löndin. Brúſi Jarl ſamnar oc lidi, oc ferr til mótz vid þá, oc ber ſættarord í milli þeirra. Vard þat at ſætt med þeim, at Þórfinnr ſkylldi hafa þridiung landa í Orkneyom, ſva ſem hann átti at retto: enn Brúſi oc Einar lögdo ſaman ſinn luta; ſkylldi Einar hafa einn forrædi fyrir

PAX INTER JARLOS SANCITA.

Plures fuere, qui ex Orcadibus, prædiis avitis relictis, aufugere viri potentes, dominandi impotentia Einari coacti, quorum plerique in Kataneſiam fugiebant, ad Thorfinnum Jarlum. Quidam autem ex Orcadibus aufugere in Norvegiam, in diverſas terras alii. Verum ubi ætate abolevit Thorfinnus Jarlus, miſſis ad fratrem Einarum nuntiis, regnum ſibi cedi poſtulavit, quod in Orcadibus ſuum eſſe putavit, trientem nempe inſularum. Tardus ad regnum ſuum minuendum erat Einarus; cujus rei certior factus Thorfinnus, imperatis ex Kataneſia copiis, in inſulas tranſit. Quod ubi innotuit Einaro, collectis ille copiis, defenſionem terrarum (ſuarum) parat. Bruſius quoque Jarlus, copiis & armis paratis, eorum in occurſum tendit, pacis inter eos factus nuntius & conciliator; quæ (etiam) ea lege eſt ſancita, ut Thorfinnus trientem terrarum in Orcadibus acciperet, quæ ejus jure erat, Bruſius autem & Einarus ſuas partes jungerent, quibus ſolus præeſſet Einarus; quod ſi alter-

fyrir þeim. Enn ef misdaudi þeirra yrdi, þá skylldi sá þeirra lönd taka eptir annan, er lengr lifdi. Enn sá máldagi þótti þá eigi iafnligr; þvíat Brúsi átti son er Rögnvalldr het, enn Einar var sonlausſ. Setti þá Þorfinnr Jarl sína menn til at vardveita ríki þat, er hann átti í Orkneyiom: enn hann var optazt á Katanesi. Einar Jarl var optaz á sumrom í hernadi um Írland oc Skotland oc Bretland.

DRAP EYVINDAR URARHORNS.

Þat var eitt sumar, er Einar Jarl heriadi á Írland, at hann bardiz í Ulfreksfirdi vid Konofogor fra konung, sva sem fyrr var ritat, oc Einar Jarl feck þar ósigr mikinn oc mannlaat. Annat sumar eptir fór Eyvindr Úrarhorn vestan af Írlandi, oc ætladi til Noregs: enn er vedr var hvast, oc straumar ófærir, sner Eyvindr þá til Asmundarvogs, oc lá þar nockora hríd vedrfastr. Enn er þat spurdi Einar Jarl, þá hellt hann þangat lidi miklo, tók þar Eyvind oc let drepa; enn gaf grid flestom mönnom hans; oc fóro þeir austr til Noregs um haustit, oc kómo á fund Olafs konungs, oc sögdo hönom frá aftöko Eyvindar, kon-

U 3 ungr

si alterutrius maturior contingeret mors, A. D. 1017.
utriusque terras acciperet superstes. Quæ conventio ex æqvo & bono non visa est facta; cum Brusio esset filius, nomine Rognvalldus, ast Einaro nullus. Thorfinnus postea Jarlus, constitutis suorum, qui regnum, quod in Orcadibus suum erat factum, tuerentur, ipse in Katanesia sæpe commorabatur. Einarus Jarlus per æstates sæpius in piratica versabatur, circa littora Hiberniæ, Scotiæ & Bretlandiæ.

CÆDES EYVINDI URARHORN.

Accidit æstate qvadam, piraticam in Hibernia exercente Einare Jarlo, ut in sinu Ulfreksfiord cum Conchobaro, Hiberniæ Rege, 1018.
manus consereret, prout supra est scriptum, utqve inferior multum ex prælio discederet, multis suorum desideratis. Æstate proxime seqvente, ex Hibernia & Occidente navigavit Eyvindus Urarhorn, Norvegiam petiturus. Tempestate autem ingruente, cum maria reciproco æstu sævientia transiri non possent, Eyvindus verso itinere in sinum Asmundarvög vectus, ibi aliqvamdiu substitit, vento adverso impeditus. Cujus rei fama ad Einarum Jarlum perlata, magno cum comitatu illuc vectus, captum Eyvindum occidi jussit; comitum vero ejus plerisqve pacem concessit & vitam, qui orientem versus in Norvegiam autumno vecti, Olafum Regem convenere, cædem Eyvindi ei narran-

tes

A.D. 1018. ungr ſvarar fáo um; oc fannz þá á, at hönom þótti þat mannſkadi mikill oc miöc í þrá ſer; oc um fleſt var hann fámæltr, þat er hönom þótti ſer ímóti ſkapi. Þorfinnr Jarl ſendi Þórkel Fóſtra út í Eyar, at heimta ſaman ſkatta ſína. Einar Jarl kendi Þorkeli miöc uppreiſt þá, er Þorfinnr hafdi haft tilkall út í Eyar. Fór Þórkell ſkyndliga or Eyonom, oc yfr á Katanes: hann ſegir Þórfinni Jarli, at hann var þeſs vís ordinn, at Einar Jarl ætladi hönom dauda, ef eigi hefdi frændor hans oc vinir hönom nióſn borit. Nú mun ec, ſegir hann, þann eiga á baugi, at láta þann verda fund ockarr Jarls, er umſkipti med oſs: enn þann koſt annan, at fara lengra á brot, oc þannog, at eigi ſe hans valld yfir. Jarl fyſti þeſs, at Þorkell ſkylldi fara auſtr til Noregs, á fund Olafs konungs: munto, ſegir hann, mikils metinn, hvar ſem þú kemr med tignom mönnom: enn ec veit beggia yckar ſkaplyndi, þitt oc Jarls, at þit munot ſkamma ſtund mundaz til. Þá bióz Þórkell, oc fór um hauſtit til Noregs, oc ſídan á fund Olafs konungs, oc var þar um vetrinn med konungi

tes. Paucis quidem ad hæc reſpondit Rex, aſt ſentiebant omnes, hanc jacturam (fidi) hominis ei videri gravem factamqve ſibi in incommodum: de rebus enim, qvæ ipſi videbantur moleſtæ, plerumqve pauca loqvebatur. Thorfinnus Jarlus in inſulas miſit Thorkellum Nutritium, tributa collecturum. Thorkello imputavit Einarus Jarlus maximam cauſam facti contra ſe motus, qvo tempore partem inſularum poſtulavit Thorfinnus. Thorkellus (igitur) ab inſulis celeriter profectus in Kataneſiam, narravit Thorfinno Jarlo, factum ſe eſſe certiorem, mortem ſibi deſtinaſſe Einarum Jarlum, niſi (eam evitaſſet) a cognatis atqve amicis monitus. "Jam (ergo) inqvit, id mihi animo ſedet propoſitum, conventum me inter atqve Jarlum ita inſtituere, ut rerum inter nos fiat mutatio, aut, qvæ altera datur rei expediendæ ratio, longius abire, illucqve (proficiſci), ubi illi nihil in me licebit." Svaſit (tum) Jarlus, ut Thorkellus orientem verſus ad Olafum Regem in Norvegiam proficiſceretur, aſſerens, eum magni iri æſtimatum, ubicunqe locorum Principes conveniſſet viros, ſibi vero adeo cognita eſſe Thorkelli æqve ac Jarli ingenia, ut (ſciret) illos haud diu iratum animum eſſe temperaturos. Tum Thorkellus itineri accinctus, atqve autumno in Norvegiam profectus, poſtea Olafum Regem convenit, apud qvem hyemem Regi admodum gratus ac amicus tranſegit, qui ad colloqvia Thorkellum admittens ſæpius, pro

úngi í kærleika miklom: hafdi hann Þórkell miöc vid mál sin: þótti hönom, sem var, at Þórkell var vitr madr, oc skörungr mikill: fannz konungi þat i rædom hans, at hann misiafnadi miöc frásögo um Jarlana, oc var vinr mikill Þórfinnz, enn lagdi þúngt til Einars Jarls. Oc snemmindis um várit, sendir konungr skip vestr um haf, á fund Þórfinns Jarls oc ordsending, at Jarl skylldi koma austr á hans fund. Enn Jarl lagdiz eigi þá för undir höfot, þvíat vináttо mál fylgdi ordsending.

pro viro, ut revera erat, prudenti atque multis nominibus claro eum habuit. Ex ejus sermonibus id sibi visus est Rex animadvertere, quod quæ de Jarlis narrabat, admodum erant diversa, Thorfinno Jarlo eum esse amicissimum; sed multa Einaro Jarlo vitio vertere. Primo vere mittit Rex navem occidentem versus per mare, ad Thorfinnum Jarlum, nec non nuntium, quo (rogavit) ut Jarlus orientem versus profectus se conveniret. Hoc vero iter non tardavit Jarlus, cum nuntius Regis gratiam atque amicitiam ferret.

A. D. 1018.

1019.

DRAP EINARS JARLS.

Þórfinnr Jarl fór austr til Noregs, oc kom á fund Olafs konungs, oc feck þar gódar vidtökor, oc dvaldiz þar lengi um sumarit. Enn er hann bióz vestr, gaf Olafr konungr hönom lángskip mikit gott med öllum reida. Þórkell Fóstri redz þá til ferdar med Jarli: gaf Jarl hönom þat skip, er hann hafdi vestan haft um sumarit. Skildoz þeir konungr oc Jarl med kærleikom miklom. Þórfinnr Jarl kom um haustit til Orkneyia. Enn er Einar Jarl spurdi þat, (þá hafdi hann fiölment, oc lá á skipom. Brúsi Jarl fór þá til fundar vid þá báda brædor, oc bar sætt milli þeirra: kom enn sva t þeir sættoz, oc bundo þat eidom. Þór-

CÆDES EINARI JARLI.

Thorfinnus Jarlus, orientem versus in Norvegiam profectus, Olafum Regem convenit, a qvo honorifice acceptus diu ibi per æstatem mansit. Itineri autem occidentem versus se accingentem navi longa donavit Olafus Rex, & magnitudine, & omni alio apparatu eximia. Tum se itineris comitem illi adjunxit Thorkellus Nutritius, cui Jarlus navem dedit, qva ipse æstate (prӕterlapsa) de occidente fuerat vectus. Magna amoris significatione digressi sunt Rex atque Jarlus. Thorfinnus Jarlus autumno in Orcadas venit; cujus rei certior factus Einarus Jarlus, manu ingenti stipatus, in navibus se continuit. Tum Brusius Jarlus ambos conveniens fratres, pacisque inter eos factus interpres, iterum rem eo deduxit, ut pacem

1020.

A. D. 1020. Þórkell Fóſtri ſkylldi vera í ſætt oc vinátto med Einari Jarli; oc var þat mælt, at hverr þeirra ſkylldi veita ödrom veitzlo, oc ſkylldi Jarl fyrri ſækia til Þórkels í Sandvík. Enn er Jarl var þar á veitzlo, þá var veitt et kappſamligaſta; var Jarl eigi kátr; þar var mikill ſkali, oc dyr á bádom endom. Þann dag er Jarl ſkylldi á brot fara, þá ſkylldi Þórkell fara med hönom til veitzlo. Þórkell ſendi menn á nióſn framm á leidina, er þeir ſkylldo fara um daginn. Enn er nióſnar-menn komo aptr, þá ſögdo þeir Þórkeli, at þeir fundo þrennar ſátir: oc hyggiom vér, ſegia þeir, at ſvik muni vera. Enn er Þórkell ſpurdi þetta, þá freſtadi hann búnadinom, oc heimti menn ſína at ſer. Jarl bad hann búaz, oc ſegir, at mál var at rída. Þórkell ſagdi, at hann átti margt at annaz: hann geck ſtundom út, enn ſtundom inn. Elldr var á gólfino: þá geck hann inn um adrar dyr, oc eptir hönom madr, er nefndr er Hallvardr: hann var Íslendſkr madr, oc auſtfirdſkr: hann lauc aptr hurdina. Þórkell geck innar milli elldſins, oc þeſs er Jarl ſat. Jarl ſpurdi: erto eigi enn búinn? Þórkell ſvarar: nú em ec búinn; þá hió hann til Jarls, oc í höfudit; Jarl ſteyptiz á gólfit. Þá mælti Íslendingrinn:

her

pacem ſancitam juramentis ratam facerent. (Statutum fuit), ut Thorkellus Nutritius in pacem atqve in amicitiam Einari Jarli reciperetur, eaqve facta ſtipulatio, ut alter alteri convivium ſtrueret, atqve Jarlus prior Thorkelli in Sandviko conviva fieret. Jarlus ibi convivans, maximo (quidem) qvo fieri potuit, apparatu eſt acceptus; aſt hilaris non erat Jarlus. Ingens ibi erat hypocauſtum, ab utroqve latere breviori januam habens. Qvo die diſceſſurus erat Jarlus, Thorkellus ad convivium ei comes erat futurus. Suorum qvosdam præmiſit Thorkellus, viam ſpeculaturos, qvam illo die erant ituri. Reverſi ſpeculatores nuntiarunt Thorkello, ſe tres poſitas animadvertiſſe inſidias, exiſtimare ſe, dolos hic & fraudes adeſſe. Hujus rei certior factus Thorkellus, apparatus ad iter tardans, ſuos ad ſe arceſſivit. Juſſit illum Jarlum itineri ſe accingere, tempus adeſſe dicens, qvo abeundum erat. Reſpondens Thorkellus, multa ſibi curanda eſſe negotia, jam foribus exibat, jam domum intrabat. Ardebat accenſus in pavimento ignis. Tum per alteram januam intrantem (Thorkellum) comes ſeqvebatur vir, nomine Hallvardus, homo Islandus, ex finibus inſulæ orientalibus ortus, qui fores clauſit. Per pavimentum, inter ignem & ſedem Jarli, medius tranſivit Thorkellus, qvi interroganti Jarlo, anne jam erat paratus? ſe jam paratum reſpondens, Jarli caput (gladio, ſecuri) ita feriit, ut Jarlus

lus

her sá oc alla vesta sángaráds, er þer dragit eigi Jarl af elldinom: hann kördi til spördo, oc setti undir hnacka-bein Jarls, oc kipti hönom upp at pallinom. Þórkeli, oc þeir bádir föronautar, gengo út skyndiliga; adrar dyr enn þeir höfdo inngengit: stódo þar úti menn Þórkels med alvæpni. Enn Jarls menn tóko til hans; oc var hann þá daudr. Enn öllom felloz hendor til hefndarinnar. Var þat oc, at brádom bar at, oc vardi eingan mann þessa verks af Þórkeli: þvíat þeir hugdo allir, at sva mundi vera, sem ádr var mælt, at vinátta væri med Jarli oc Þórkeli. Vero menn oc flestir vapnlausir inni, enn margir ádr vinir Þórkeli gódir; bar þat til med audno þeirri, er Þórkeli var audit lengra lífs. Þórkell kafdi þá lid er hann kom út engo minna enn Jarls menn. Fór Þórkell þá til skips síns; enn Jarls menn í brot. Þórkell sigldi þann dag þegar í brot, oc austr í haf: oc var þat eptir vetr nætr; oc kom hann med heilo til Noregs, oc fór þegar sem skyndiligast á fund Olafs konungs, oc feck þar gódar vidtökor; let konungr yfir verki þesso vel; var Þórkell med hönom um vetrinn.

lus pronus in pavimentum caderet. Tum Islandus, se nunqvam consilium pejus e re sumta vidisse, dicens, qvod ex igne Jarlum non extraherent, protrusa, qvam cervici Jarli supposuit, stipite levatum in sede reposuit. Thorkellus ejusqve socius se foras proripuerunt, per aliam januam, qvam qva intrarunt, ubi viri stabant Thorkelli, toti armati. Viri autem Jarli eum susceperunt, sed jam mortuum; qvare omnibus lapsus defuit ulciscendi animus, ea accedente causa, qvod res subito facta, omnibus accidit inopinata, a Thorkello eam non exspectantibus, cum crederent cuncti, qvod supra est memoratum, Jarlum & Thorkellum amicitiam intercedere. Pleriqve etiam, qui rei adfuere, armati non erant, multi qvoqve olim Thorkello amicitia juncti; qvæ omnia fato succurrebant, à qvo longior vita Thorkello fuit destinata. Thorkellum (etiam) foras progressum, non minor stipabat manus, qvam Jarli implebant comites. Posthac ad naves suas tendebat Thorkellus, abeuntibus qvoqve Jarli viris. Eodem mox die ab insulis navigavit Thorkellus, mareqve orientem versus ingressus, post coeptam jam hyemem, tamen salvus in Norvegiam venit, ubi Olafum Regem qvam ocyssime conveniens, magna honoris significatione ab eo est acceptus. Rem actam Rex laudavit, apud qvem Thorkellus hyemem transegit. A.D. 1020.

X SÆTT PAX

A. D. 1021.

SÆTT OLAFS KONUNGS OC BRUSA JARLS.

Eptir fall Einars Jarls, tóc Brúsi Jarl þann luta landa, er ádr hafdi haft Einar Jarl: þvíat þat var at margra manna vitordi, med hveriom skildaga, þeir Einar oc Brúsi brædor höfdo felag sitt gert. Enn Þórfinni þótti þar rettaz, at hálfar eyar hefdi hverr þeirra: enn þó hafdi Brúsi þann vetr tvo luti landa. Eptir um várit kallar Þórfinnr til þeirra landa vid Brúsa, at hann villdi hafa helming vid Brúsa: enn Brúsi gallt eigi iákvædi til þess. Átto þeir þíng oc stefnor at þeim málom; gengo þá vinir þeirra at semia þeirra mál; oc kom sva, at Þórfinnr let ser ecki líka annat, enn hafa helming eya; oc þat med, sagdi hann, at Brúsi þyrfti eigi at hafa meir enn þridiúng med því skaplyndi sem hann hafdi. Brúsi svarar: ec unda því, segir hann, at hafa þridiúng landa, þann ec tóc eptir födr minn í arf; kalladi oc engi til þess í hönd mer; enn nú hefir ec tekit annan þridiúng í arf eptir bródr minn, at rettom máldögom: enn þó at ec se vanfærr til at deila kappi vid þic bródir, þá mun ec þó annars í leita, enn iáta undan mer ríki at sva bóno. Þeir skildo sva málstefno þessa. Enn er Brúsi sá, at hann mundi

PAX INTER OLAFUM REGEM ET BRUSIUM JARLUM.

Post cædem Einari Jarli, Brusius Jarlus sibi vindicavit partem insularum, qvæ antea fuerat Einari Jarli: multis enim notæ erant conditiones, qvibus societatem inierant fratres, Einarus atqve Brusius. Ast Thorfinno rectius est visum, ut singulis fratrum sua esset dimidia pars insularum; ea tamen hyeme Brusius duas tenuit insularum trientes. Seqventi vere partem insularum Brusium postulans Thorfinnus, dimidiam sibi deberi contendit; hoc vero postulatum Brusius concedere noluit. Aliqvot hac de re inter illos habitis conventibus, controversiam istam componere tentarunt eorum amici, eo tamen eventu, ut significaret Thorfinnus, nullo alio pacto se velle litem componere, qvam ut dimidia insularum pars sua foret, addens, Brusio non opus esse majori insularum parte, qvam triente, pro illo, qvod ejus erat, ingenio. Ad qvæ Brusius: "triente illa, inqvit, insularum (olim) fui contentus, qvæ post patris obitum mihi hæreditate cessit, & de qva nemo mihi litem movit; ast post fratris mei mortem, alterius trientis factus sum hæres, legitima (qvæ nos intercessit) stipulatione. Qvamvis autem mihi non suppetant vires, ad litem tecum movendam, frater, alia tamen via rem aggredi tentabo, qvam regnum meum abdicare, rebus sic stantibus"; qvo dicto, conventum istum solvebant. Cernens autem Brusius, eas sibi non

mundi eiga hafa afla til at ſtanda iafnfætis vid Þórfinn, þvíat Þórfinnr hafdi ríki miklo meira oc trauſt af Skota konungi módrfödor ſínom; þá red Brúſi þat af, at fara or landi, auſtr á fund Olafs konungs, oc hafdi med ſer Rögnvalld ſon ſinn; var hann þá X vetra gamall. Enn er Jarl hitti konung, þá tóc hann hönom vel. Enn er Jarl bar upp erindi ſín, oc ſagdi konungi allan mála vöxt, þann er var med þeim brædrom, oc bad konung, at veita ſer ſtyrk, til at hallda ríki ſíno; baud þar framm ímót fullkomna vinátto ſína. Konungr ſvarar, oc tóc þar fyrſt til máls, er Haralldr hinn Hárfagri hafdi eignaz ódöl öll í Orkneyom; enn Jarlar höfdo haft iafnan ſidan lönd þau at leni, enn alldregi at eign. Er þat til iártegna, ſegir hann, at þá Eiríkr Blódöx, oc ſynir hans voro í Orkneyiom, voro Jarlar þeim lýdſkylldir. Enn er Olafr Tryggvaſon frændi minn kom þar, þá gerdiz Sigurdr Jarl, fadir þinn hans madr. Nú hefir ec tekit arf allan eptir Olaf konung. Vil ec gera þer þann koſt, at þú geriz minn madr; mun ec þá fá þer eyiarnar í len; ſkulo ver þá freiſta, ef ec veiti þer minn ſtyrk, hvart betr ſkal at halldi koma, enn Þórfinni bródr

X 2 þinom

non eſſe vires, quibus pari procedere poſſet paſſu cum Thorſinno, cum regnum multo majus eſſet Thorſinno, nec non auxilium a Scotorum Rege, avo ſuo materno, id arripuit conſilii; ut ab inſulis orientem verſus, ad Olafum Regem profectus, comitem ſibi ſumeret filium Rognvalldum, tunc temporis X annos natum. Convenientem ſe Jarlum bene excepit Rex. Aſt negotium ſuum exponens Jarlus, cum Regi rei totius, ſe inter atqve fratrem controverſæ, rationem narrabat, addita prece, ut ad regnum tenendum auxilio ſibi eſſet rex, cui viciſſim ſuam prolixe obtulit amicitiam: reſpondens Rex, ſermonem ea re orſus eſt; quod Haraldus pulchricomus prædia omnia avita in Orcadibus ſuæ fecerat poſſeſſionis; ab eo usqve tempore Jarlos eas terras ſemper feudi, at nunqvam poſſeſſionis jure tenuiſſe, addens, (vera ſe dicere) id argumento ſignoqve eſſe, qvod Eiriko Blodöxio ejusqve filiis, in Orcadibus commorantibus, obnoxii atqve obedientes eſſent Jarli. Cum vero Olavus Tryggvii filius, ſuus ognatus, illuc erat advectus, Sigurdum Jarlum, Bruſii patrem, ejus factum eſſe vaſallum. Jam ſe poſſeſſione tenere omnia, ab Olafo Rege hæreditate relicta, illamqve igitur Bruſio offerre conditionem, ut ſuus fieret Vaſallus, qvo facto, ſe inſulas illi in feudum traditurum, tentaturosqve ambos, ſe auxilium Jarlo præbente, an id ei meliori uſui eſſet futurum, qvam Thorſinno, ejus A. D. 1021.

fratri,

A. D. 1021. þínom trauſt Skota konungs. Enn ef þú villt eigi þenna koſt, þá mun ec eptir leita þeim eignom oc ódólom, er varir frændor oc forellrar hafa átt, veſtr þannog. Þeſsar rædor hugfeſti Jarl fyrir ſer, oc bar fyrir vini ſina; leitadi ráds vid þá, hverio hann ſkylldi iáta: hvart hann ſkylldi at þeſso ſættaz vid Olaf konung, oc geraz hans madr? enn hitt er mer óſýnnt, hver minn luti verdr at ſkilnadi varom, ef ec qved nei vid, þvíat konungr hefir bert gert þat tilkall, er hann hefir til Orkneyia. Enn vid ſtórrædi hans, oc þat er ver erom her komnir, þá mun hönom lítit fyrir, at gera þat of varom koſti, ſem hönom ſýniz. Enn þó at Jarli þætti á hvarotveggia anmarkar, þá tók hann þann koſt, at leggia allt á konungs vald bædi ſic oc ríki ſitt. Tóc þá Olafr konungr af Jarli vald oc forrád yfir öllom erfdalöndom Jarls, oc gerdiz Jarl þá hans madr, oc batt þat ſvardögom.

Þorfidr Jarl ſpurdi er Bruſi brodir hans var farinn auſtr á fund Olafs konungs at ſækia trauſt af honom; æn fyrer þvi at Þorfidr hafdi farit fyrri á fund Olafs konungs oc komit ſer þar i vinattu, þá þottiz hann þar æiga vel fyrir buit oc viſſi at þar mundu margir flytia hans

fratri, Regis Scotorum auxilium: Quodſi hanc reſpueret conditionem, poſſeſſiones tamen & terras avitas, ad occidentem poſitas, quas ſui agnati atqe majores tenuerant, ſe ſibi vindicaturum. Hunc ſermonem, menti altius infixum, Jarlus cum amicis communicavit, illos conſulens, quid (hac in re) ſibi eſſet reſpondendum, utrum iſta conditione cum Olafo Rege paciſceretur, ejusqve fieret Vaſallus? "ac: mihi vero, inqviens, haud eſt perſpicuum, quænam me maneat ſors, cum nos intercedentes terminantur res, ſi oblatam conditionem reſpuero, qvoniam nota reddidit Rex, quæ ſua eſſe putat Orcadum poſſidendarum jura: cum enim ſit imperioſus, nosqve hoc conſtituti loco, res ei parvi erit negotii, de rebus noſtris qvicqvid ipſi viſum fuerit conſtituere." Quamvis autem utrinqve ſe difficultatibus premi cerneret Jarlus, eam (tamen) elegit conditionem, ut omnia, tam ſe, quam ſuum regnum poteſtati Regis permitteret. Tum tradente Jarlo, Rex Olafus omnium, quarum hæres fuerat Jarlus, terrarum poteſtatem ac imperium accepit, factusqve deinde Jarlus ejus Vaſallus fidem illi juramento adſtrinxit.

Audiit Jarlus Thorfinnus fratrem Bruſium regum Olaum conveniendi cauſa, orientem verſus profectum eſſe; propterea autem quod regem prior inviſerat, ibidemqve amicitiam ſibi conſiliaverat, rei ſuæ bene proviſum eandemqve a multis procuratam fore exiſtimavit;

hans mál, gerir Þorfidr þat rád at hann býr ferd sina sem skyndiligaz oc fór til Noregs oc kallar at sem minstr skylldi værda misfari þeirra brædra oc ecki skyldi hans eyrindi til lykta komit ádr Þorfinnr hitti konong, enn þat vard á annan væg enn Jarl hafdi ætlat, þvi er Þorfidr Jarl kom á fund Olafs konungs, var lokit oc gört allt sattmál med þeim konungi oc Brusa Jarli, vissi oc eigi Þorfidr Jarl at Brusi Jarl hafdi uppgefit sitt ríki fyrr enn hann kom til Olafs konungs, enn þegar er þorfidr kom til konungs, þá hóf konungr upp hit sama ákall til ríki i Orkneyium sem hann hafdi haft vid Brusa, oc beiddi hann þorfinn þess sama at hann skylldi iáta konungi þeim luta lanz er hann atti aþr. Jarl svarar vel ordum hans oc sagdi sva, at honom þotti miklo skipta um vinatto konungs, ef þer herra þikiz þurfa lidveitzlu mína moti adrum höfdingium, þá hafi þer fullt til þess unnit, enn mer er æi hent at veita ydr handgaungu, því at ek em adr Jarl Scotta konungs oc lýdskylldr honom. Enn er konungr fann undandrátt í svaurum Jarls um þá málaleitan er hann hafdi ádr upphafit, þá mællti konungr: ef þu Jarl vill eigi geraz minn madr, þá er hinn kostr at ec setia þann mann yfir Orkneyiar sem ec vil. Enn ec vil at þu veiter þá svardaga at kalla eigi

X 3 geraz

mavit; consilium coepit iter quam citissime instituendi inque Norvegiam eundi, censens temporis intervallo non multum discrepare iter fratris, nec ejus negotium peragi ante quam ipse regem conveniret; ast spes eum fefellit, nam cum regem conveniret, pactum inter illum & Jarlum omnino ratum; nescit etiam, donec regem convenit Brusium regnum dedisse. Ad regem delatus, audivit eum pari modo ac Brusius antea, regnum in Orcadibus, eam nempe insularum partem quam prius possederat, poscere; humaniter ipsi respondit, verbis seqventibus; magni, inqvit, interest mei tuæ amicitiæ; si, domine, mea ope adversus alios principes indigere videaris, omnino promeruisti; non vero consultum est mihi tuum præfectum agere, in antecessum enim regi Scotiæ submissus, ipsius Jarlus extiti. Cæterum cum Jarlum ad pactum, qvod prius proposuerat, ineundem difficulter induci comperiret rex, seqventia addit. Si, Jarle, te mihi submittere nolueris, restat conditio ut qvemcunqve voluerim Orcadibus præficiam; lubet autem te jurejurando polliceri quod provincias istas nunqvam re- A. D. 1021.

poscas

A. D. 1021. til landa þeirra oc láta hann í fridi vera fyrir þer sem ec set yfir land, enn ef þu villt eyngan þenna kost, þá mun sva segia sá er landi rödr sem ófridar minni at þer van vera, má þer þá eigi undarlikt þikia þó at dalr komi moti holi; Jarl svarar oc bad konung gefa ser frest at hugsa þetta mál. Konungr gerdi sva at hann gaf Jarli stund oc orlof at ræda um þetta vid vini sína þá beiddi Jarl þess at konungr skylldi liá honom frest til annars sumars oc föri Jarl heim þa fyrst, er heima rádanæiti mitt segir hann oc hann veri bernskr madr fyrir alldrs sakum; konungr bad hann kiosa. Þorkell Fostri var þá med konungi; hann sendi menn til Jarls leyneliga oc bad hann eigi þat fyrir ætlaz hvat sem honom var í hug at skiliaz ósáttr vid konunginn, at sinni sva sem hann var þá kominn í hendr honom. Nu þottiz Jarl siá at einbægdr var kostr at láta konung þá fyrir ráda, þotti honom eigi kostligastr at eiga ænga von siálfr til ættleyfdar sinnar, enn veita svardaga til þess at þeir hefdi í ró ríki þat er ecki voro tilbornir; enn fyrir því at honom þotti eigi sýnt um ferd sína, þá kaus hann þat at ganga til handa konungi oc geraz hans madr, sva sem Brusi brodir hans hafdi gort. Konungr fann þat at hann var miklo skapstörri madr enn Brusi oc trudi hann þvi Þorfinni verr

poscas & insulis a me præfectum neutiqvam infestes; quod si neutram amplecti volueris, dicet satrapa insularum hostilitates a te sperandas, unde, qvod altum deprimatur, ne mireris. Respondens Jarlus, otium a rege dum rem deliberet, expetit, quod, unacum venia amicos consulendi, impetrat. Rogat exinde ut in seqventem æstatem rem differri Rex permittat, domum interim rediret, caussans plurimos suos consiliarios domi esse, se vero ætatis immaturæ. Rex, ut eligat, jubet. Thorkellus Fostri, tunc temporis apud regem, mittit nuntium clam ad Jarlum, rogantem, ne qvicqvid animus alias svaserit, a rege dissentiente hac vice, in potestate qvippe ejus constitutus, discedat. Censet hic Jarlus unicam esse conditionem regis arbitrio cuncta committere, nullam sibi patrimonii obtinendi spem superesse ratus quæ non sit iniqva; si regnum ab iis, qvi nati hæredes non erant; ut pacate retineretur præstaret juramentum. Cæterum cum de discessu suo dubitaret, fratris Brusi exemplum secutus, regi se submittere eligit. Rex hujus animum Brusii longe superare comperit, eum igitur magis suspi-

verr enn Brusa. Sá konungr þat at þorfinnr mundi þikiaz eiga af Scotta konungi þott hann brygdiz i þessu sátmali, skilldi konungr þat af sinni vitru at Brusi geck truliga at öllu sáttmali oc mællti þat eina um er hann etladi ser at hallda; enn þar sem þorfidr var þá geck hann glatt at allo þegar hann hafdi rádit fyrir ser hvern lut hann skylldi upptaka oc dro um þat eyngann lut er konungr veitti hitt fyrsta atqvædi; enn þat grunadi konung at Jarl mondi ætlá at gera eptir sumar sættir.

suspicatus, eum prævideret ipsum regi Scotiæ, fœdus licet hocce violaret, confisurum; intellexit per suam sapientiam Brusium omnia fideliter pacisci & ea tantum promittere, quæ præstiturus esset; verum Thorfinnus in conditionem qvamcunqve, ubi eam acceptare statuerat, ad primum mox regis nutum, absqve ambagibus, plane descendit; rex autem eum postmodum pacta qvædam (his contraria) initurum suspicabatur. A. D. 1021.

FRA JARLONOM.

Þá er Ólafr konungr hafdi hugfest fyrir ser allt þetta mál; let hann þá blása til fiölmennrar stefno, let þangat kalla Jarlana. Þá mællti hann; sáttmál Orkneyinga Jarla vil ec nu bírta fyrir alþýdu, þeir hafa enn iátat mínu eiginordi ifir allom Orkneyium oc Hialtlandi oc geraz míner menn oc bundit þat allt svardaugum oc vil ec gefa þeim i laun, Brusa þridiung lanz, enn þorfinni annan þridiung, sva sem þeir höfdu fyrr att; enn þann þridiung er átt hafdi Einar Jarl, þann let ec fallit hafa í minn gard fyrir. þa sauk at hann drap Eyvind Urarhorn hirdmann minn oc felagsmann kærann. Vil ec siá fyrir þeim luta lanz þat er mer sýniz, þat vil ec oc tilskilia vid yckr brödr Jarla mína at ec vil at þit

DE COMITIBUS.

Rex Olaus totam hanc rem meditatus, in conventum freqventem Jarlos vocavit & seqventia protulit; pactum, ait, Jarlorum Orcadensium vulgo nunc aperiam; professi sunt mihi pro arbitrio totas Orcadas cum Hialtlandia regendas, ipsos qvoqve mihi subditos esse juramento firmarunt; dabo iis premii loco quæ possessionis jure ante hac tenuere, Brusio tertiam insularum partem, Thorfinno etiam parem; trientem vero qvem possederat comes Einar, ea de causa qvod Eivindum Urarhorn, satellitem meum dilectumqve socium occiderit, mihi adjudicavi, eidem pro arbitrio provisurus; vobiscum etiam, fratres, Jarli mei, paciscor, pro

A. D. 1021. þit takit sættir af þorkeli Amunda syni fyrir aftauku Einars brodur ydvars, vil ec at sá dómr se undr mer ef þit vilit því iatt hafa; enn þat var sem annat, at Jarlar iátúdo því allo sem konungr vill bettr hafa. Geck þá þorkell fram oc fæsti konungi dóm á þessu máli oc sleit sva þessu þíngi. Olafr konungr dæmdi bætr fyrir Einar Jarl sem fyrir III lænda menn; enn fyrir sakir fiörráds skylldi nidrfalla þridiungr giallda.

pro cæde fratris Einaris Thorkelem Amundi filium reconciliari sinatis, me, modo consentiatis, arbitro, volo. Cæterum hæc, ut reliqua omnia, quæ sibi relinqui voluit rex; Jarli probaverunt; hinc accedens Thorkellus se facinusque regis judicio sistit. Abierunt exinde qui convenerant. Rex Olaus Jarli Einaris pari ac trium satraparum cædem mulcta reparandam judicavit; Verum insidiis triens mulctæ non solvendus æqvabatur.

1022. þorfinnr Jarl bad ser burtfarar leifis, enn er þat fekz, þá bióz Jarl skyndeliga! enn er hann var albuinn, þá var þat einnhvern dag at Jarl drack á skipi, þá kom fyrir hann þorkell Amundason oc lagdi hausut sitt í kne Jarli oc bad hann gera af slíkt sem hann vill. Jarl spyr hann hvi hann föri sva, ver erom sáttir ádr segir hann at konungsdómi, oc statt upp; hann gerdi sva oc mællti, sætt þeirri man ec hlíta sem konungr gerdi um mál var Brusa, enn þat er til þín kemr skalltu æ einn ráda. þó at konungr hafi mer skilit eignir eda landvist á Orkneyium, þá kann ec sva skaplyndi þit at mer er ófært í eyiar nema ec fara í trunadi ydrum, ec vil þat fæsta ydr, segir hann, at koma alldregi í Orkneyiar, hvat sem konungr segir um þat. Jarl tok seint til orda oc mællti: Villtu helldr Torkell at ec döma um ockra

Jarlus Thorfinnus abeundi veniam expetivit, qva impetrata, ubi reditum maturaverat, forte, cum die qvodam, omnibus paratis in navi potaret, se sistens Thorkellus Amundi filius, caput in genua ipsius impositum, ut pro lubitu tractaret, rogavit. Jarlus cur ita ageret, sciscitatus, nos, ait, ante hac juxta regis judicium reconciliati sumus; & surgere eum jussit. Surrexit ille & seqventia fatus est; pacto, quo meam cum Brusio litem composuit rex, contentus ero, verum qvod ad te pertinet, tuo relinqvitur arbitrio; possessiones licet mihi, cum publica in Orcadidus securitate pactus sit, nosco tamen indolem tuam, mihi in insulas, fide tua destituto, venire neqvaqvam tutum. Tibi, pergit; me nunqvam in Orcades, qvicqvid interim rex de eo dixerit, redituram promittam. Jarlus ad hæc post aliqvam moram: Mavis, ait, Thorkelle, me nostram

ockra mál enn hlíta þar um konungsdómi; þá mun ec þat hafa upphaf at sætt ockurri Þorkell at þu skallt fara med mer í Orkneyiar oc vera med mer oc skiliaz egi vid mic nema mitt lof se til eda leyfi, vere skylldr at veria land mitt oc allra þeirra luta er ec vil gera láta medan vid erum báder á lifi. Þorkell svarar: þat skal á ydru valldi Jarl sem allt annat þat er ec má ráda. Geck Þorkell þá oc til oc festi Jarli þetta allt sem hann qvad á. Jarl segir at hann sidar mundu qveda á um fegiölld. Tok hann þá svardaga af Þorkeli snæriz hann þá þegar til færdar med Jarli; fór Jarl þegar á braut er hann var búinn oc sáz þeir Olafr konungr alldregi sidan.

nostram litem decidere, qvam in regis judicio acqviescere, primum erit pactum nostrum; comitaberis me in Orcades, apud me manebis, & a me, sine data mea venia, non discedes, ad defendendam meam provinciam, ac negotium qvodcunqve voluero, peragendum, qvoad ambo in vivis sumus, obstrictus. Regerit Torkellus: hæc, Jarle, qvemadmodum omnia, qvæ in mea, potestate sunt a te dependebunt; his dictis, accedens, Jarlo cuncta qvæ poscebat, pollicitus est. Jarlus se multam pecuniariam postea irrogaturum dixit & Thorkellum juramentum sibi solvere fecit, & eodem statim comitante, paratus abiit & regem Olaum nunqvam exinde vidit. A.D.

Brusi Jarl dvalldiz eptir oc bioz meir af tómi, enn ádr hann fór í braut, þá átti Olafr konungr stefnu vid Jarl oc mællti; þat litz mer, Jarl at ec muna hafa þic at trunadarmanni þar fyrir vestan haf, ætla ec sva at þu skallt hafa tva luti landz til forráda, þá sem þu hefir ádr haft, vil ec at þu sert nu eigi minni madr eda uríkari er þu ert med höfdingium enn ádr vartu; enn ec vil festa trunat minn med þvi at ec vil at her se eptir Rögnvalldr sun þinn. Se ec þá ef þu hefr mitt traust oc tva luti lanz at þu mátt vel hallda því at rettu

Jarlus Brusius remanens, meliorem itineris suscipiendi occasionem exspectavit, verum anteqvam discederet, rex Olaus ad se vocatum allocutus est; svadet, inqvit, mihi animus, tibi, Jarle, in transmarinis oris fidendum; decrevi, te duabus, qvibus antea præfuisti, insularum partibus præficere; nolo te, nunc inter magnates, inferiorem aut pauperiorem qvam antea esse; volo autem fidem meam eo firmari ut hic remaneat filius tuus Rögnvalldus, prævideo te, meo fretum auxilio & duabus insularum partibus præfectum, qvæ tua sunt, poscente licet Jarlo

A. D. rettu fyrir Þorfinni Jarli. Brusi tok þvi med þauckum at hafa tva luti lanz, dvaldiz Brusi þar litla hríd ádr hann fór í braut oc kom um haustit vestr til eyia. Rögnvalldr Brusason var eptir med Olafi konungi. Þessa getr Ottar Svarti.

Ægu ero þer at þegnum
Þiód skiaulldunga godra,
Halldit höft á velldi
Hialltlendingar kændir.
Ægi vard á iördu
Ægnbrádr ádr þer nádum
Austr sá æyium væstan
Ynglingr und sic . . . .

Þá er þeir brödr foro vestr til eyia Þorfidr oc Brusi tók Brúsi tva luti lanz til forráda; enn Þorfidr þridiung lanz, var hann iafnan á Katanesi oc á Skotlandi enn sætti menn sina yfir eyiar. Hafdi Brusi þá einn landvaurn í eyiunum; enn í þann tíma var þar miöc herskátt, því at Nordmenn oc Daner heriudu miöc vestr þángat er þeir voro í viking oc qvomo opt vid Orkneyiar er þeir foro vestr eda vestan oc namo næsnám, Brusi talldi at því vid Þorfinn brodr sinn er hann hafdi eingar utgördir fyrir Orkneyium eda Hialltlandi, enn hafdi skatta oc skulldir alt at sínum luta. Þá baud Þorfinnr honom þann kost at hann skylldi hafa þridiung lanz, enn Þorfidr tva luti

Jarlo Thorfinno, tueri facile posse. Brusius pro duabus insularum concessis partibus gratias egit, & non diu, antequam abiret, moratus, occasum versus in insulas autumno devenit. Rögnvalldus Brusii filius apud regem Olaum remanebat; facit ejus mentionem Ottar Niger.

Propinqva tibi est instar subditos
Gens Skiolldungorum bonorum.
Adhibite mite imperium
Hialtlandi noti.
Non extitit in terra
Terrorem cito incutiens, antequam te consequeremur,
Orientem versus qvi insulas occasum versus
Juvenis sibi . . . .

In insulas reversi Jarli Thorfinnus & Brusius, hic duas ditionis partes regendas obtinuit, ille vero trientem, & jugiter in Katanesia ac Scotia moratus suos insulis præfecit, unde Brusius easdem hoc tempore solus tuebatur, ast piratarum irruptionibus perqvam obnoxias, Norvegi enim ac Danii ibidem occasum versus piraticam, cum eidem vacarent, valde exercebant, ad Orcades sæpe, occidentem versus tendentes vel inde reversi appellebant & promontoria depopulabantur. Brusius fratrem Thorfinnum incusavit qvod naves militibus instructas ad tuendas Orcades vel Hialtlandiam nullas adhiberet, verum tributa omnia sua ex parte retineret; hinc Thorfinnus Brusio conditionem obtulit trientem retinendi,

luti oc hafa einn landvaurn fyrir beggia þeirra hönd; enn þó at eigi yrdi þetta ſkipt brádfengis þá er þat þó ſagt i Jarla ſögunni at þetta ſkipti hafa framfarit at Þorfidr hæfdi tva luti eyia, enn Bruſi þridiung, þá er Knutr hinn riki hafdi Noreg lagt under ſic, enn Olafr konungr var or landi farinn.

Olafr konungr Haralldsſon feck önga lydſkyldu af Þorfinne Jarle ſídan er þeir ſkildu eptir ſattmál þeirra Bruſa Jarls allra ſaman; giördiz Þorfinnr Jarl nu höfdingi mikill, manna meſtr á vöxt liótr yferſyndar, ſvartr á hár, ſkarpleitr oc nockut ſkolbrunn oc hinn hermannligſti, hann var kappsmadr mikill oc ágiarn bædi til fiár oc metnadar, ſigrſæll oc kenn i orroſtom oc godr árædis, hann var þá V vetra gamall er Melkofr Skota konungr modur fadir hans gaf honom Jarlsnafn oc Katanes til yfirſoknar, enn þá var hann XIIII vetra er hann hafdi utgerdir fyrer landi ſinu oc heriadi á ríki annara höfdingia; ſva ſegir Arnor Jarlaſkáld.

Hilmer raud i hiálma
Hreggi ſkilfings eggiar,
Fór ádr fimtan væri
Fetriodr hugins vetra
Georr letz grund at veria
Gedfrækn oc til ſækia
Eriun Einars hlyri
Eingr mann i ſkyranni.

Y 2 Þor-

di, modo ipſi duas partes concederet, ex utriusqve parte inſulas defenſuro. Cæterum licet diviſio hæc cito haudqvaqvam locum haberet, docet tamen hiſtoria comitum, Thorfinnum duas inſularum partes, Bruſium vero trientem, ſortitos eſſe, tempore qvo Canutus Potens Norvegiam ſubegerat, rex autem Olaus ſolum verterat. A. D.

Rex Olaus Haralldi filius, poſt conventum Bruſii cum cæteris, nulla á Jarlo Thorfinno debita tributa impetrabat. Jarli jam nomen magnum inclaruit; huic ſtatura plusqvam juſta, vultus torvus, crines nigri, ora macilenta nec non ſubnigra; geſtu inſuper militari præ plurimis conſpicuus, & pecuniæ & gloriæ avidus, victorioſus, militiæ peritus, & ad aggrediendum pronus. Qvinqvennis ab avo materno Melkolmo Rege Scotorum Jarli dignitatem & Kataneſiæ moderamen dono accepit, verum qvatuordecim annos natus, propriam claſſem expediendo, exterorum magnatum ditionibus arma intulit. Ita Arnor Jarlaskáld.

Comes in prælio tinxit
(Sangvine) aciem gladii
Priusqvam qvindecim
Annos natus eſſet, vir fortis animo
Par ſibi viſus regioni tuendæ,
Et animoſus alias laceſſendi;
Alacrior Enaris fratre
Nemo ſub coelo.

Thor-

A. D. Þorfinnr Jarl hafdi ſtyrk mikinn af Skotta kongi, dró þat miöc-riki hans fram i Orkneyium er ſá ſtyrkr var hönom ſva nærr. Skota konungr andadiz þa er þeir brædr ero ſáttir; tok þá ríki i Skotlandi Karl Hundaſon, hann þottiz oc eiga Katanes, ſem hiner fyrri kongar, vildi hann þar hafa ſkatta af ſem annar ſtadar, enn Þorfinnr Jarl þóttiz æi hafa ofmikinn arf eptir modr faudr ſinn þó hann hefdi Katanes, þotti honom ſer oc fyrri hafa gefit verit oc vildi þvi einga ſkatta afgiallda; giördiz nú af þeſſu fiandſkapr mikill oc heriudu hvorer á adra. Karl konungr villdi ſetia þann höfdingia á Katanes er a) Moddan het, hann var ſyſtrſon hans oc gaf hönom Jarlsnafn, reid Moddan þá ofan af Skotlandi oc efldiz at lidi i Sudrlandi, geingu þá nióſner til Þorfinns Jarls, dró hann þá her ſaman um Katanes: kom þá Þorkell Foſtri utan af Orkneyium med mikit lid til mots vid Þorfinn Jarl; oc höfdo þeir þá ſýnu meira her: þegar er Skotar viſſu þat at Þorfinnr Jarl hafdi lid meira, þá vard þeim ſeinna um áráſina oc ridu ſidan upp á Skotland. Þorfinnr Jarl lagdi under ſic Sudrland oc Ros oc heriadi vida um Skotland, ſneri þadan aptr á Katanes, enn Þorkell ut i eyiar, leidangrs lid fór heim

Thorfinno a Rege Scotorum paratum ubique auxilium ipſius in Orcades regimen multum promovit. Poſt reconciliationem fratrum rex Scotiæ obiit, cui in regno ſucceſſit Kallius Hundii, jus in Kataneſiam, non ſecus ac anteceſſoribus, ſibi contigiſſe contendens, ex eadem ut aliis tributa exegit; verum Jarlus Thorfinnus hæreditatem ſibi ab avo materno relictam, etſi Kataneſiam, utpote ſibi antea datam, annumeraret, haud nimis augeri ratus, tributa ſolvere prorſus denegat, unde diſſidiis ortis, alter alteri arma inferebat. Rex Kallius Moddanem, ſororium ſuum, Jarli titulo donabat, Kataneſiæ præfecturum; hic Scotiam auſtralem transeundo, ingentem contraxit exercitum, de qvo certior factus Thorfinnus milites in Kataneſia conſcribit, cui auxiliares Thorkellus Foſtri de Orcadibus copias ſecum adducens, effecit, ut Scoti, his qvippe evidenter inferiores ideoqve ad aggrediendum tardiores, in Scotiam eqvitantes reverterentur. Jarlus Thorfinnus Sudurlandiam & Roſſiam ſibi ſubjiciens, Scotiam armis paſſim infeſtabat, ipſe inde in Kataneſiam, Thorkellus in inſulas, cum copiis, qvas eduxerat, domum revertebantur.

a) *Mutan* aut *Muddan* idem.

heim; Jarl ſat á Kataneſi i Dungalsbæ, oc hafdi V langſkip oc ſva nockut mart lid at þau voru vel ſkiput. Moddan kom a fund Karls kongs i Beruvík, oc ſagde honom ſínar farar óſlettar, Karl kongr vard reidr miöc er heriat var a land hans, geck hann þegar á ſkip oc hafdi XI langſkip oc mikit lid, oc hellt þá nordr fyrir Skotland, hann ſendi Moddan aptur á Katanes vid mikit lid, oc reid hann it efra um Skotland, var ſva ſtefnt at hann ſkylldi þadan at koma, oc ſkylldi Þorfinnr Jarl þá verda i klofanum. Nu er þat at ſegia fra Kalli kongi at hann letti æi fyrr enn hann kom á Katanes oc var ſkamt á milli þeirra Þorfinnz Jarls; tók Þorfinnr Jarl þat rád ſídan at hann ſteig á ſkip oc hellt ut á Petlandz fiörd oc ætladi til Orkneyia oc var ſva ſkamt á milli þeirra oc er þeir ſá ſegl Karls kongr er þeir ſigldu auſtan á fiördinn oc ſigldu þegar eptir þeim, þeir Þorfinur Jarl ſtefndu auſtr med eyiom oc ætludu til Sandvíkr, hann lagdi auſtan under Dýrnes, gerdi þegar ord *b*) Þorkeli at hann ſkylldi ſafna lidi; Þorfinnr Jarl lá undir Dýrneſi oc hafdi ſíd komit, enn um morguninn er lióſt var finna þeir æi fyrr enn Karl kongr rær þar at þeim á XI ſkeidum, voru þá tveir koſtir fyrer höndom

Y 3

tur. Jarlus Dungalsbæi in Kataneſia ſedens, qvinqve naves longas tantamqve manum, ut bene inſtructæ eſſent, habebat. Moddan Regem Kallium Bervicæ conveniens, ipſi expeditionis infortunium exponit, qvi infeſtis ſuæ ditioni armis provocatus, undecim confeſtim navibus longis & ingentibus copiis ſtipatus, ad borealem contendit Scotiam, Moddane cum magno exercitu in Kataneſiam remiſſo, qvi per ſuperiorem Scotiam vectus, inde ab uno latere, Rex vero ab altero, Thorfinno cingendo deſtinabatur. Nunc referendum regem Kallium in Kataneſiam usqve feſtinare, Jarlus autem Thorfinnus ſimul fere illuc delatus, id conſilii cepit, ut navem conſcenſam in ſinum Petlandicum deduceret, in Orcades trajecturus, hoſtibus non longe abſentibus. Unde rex Kallius, ab oriente ſinum petens, vela conſpicit; Jarlus Thorfinnus cum ſuis inſulas orientem verſus legendo, Sandvicam petiturus, ad orientem ſpectans Dyrneſiæ littus ſubſtitit & Thorkellum per nuncium copias ſtatim colligere juſſit. (Bruſius in parte inſularum boreæ proxima, ſibi qvippe ſubdita, ſedebat.) Thorfinno interim, nam ſero Dyrneſiam venerat, qvieto, prima inſeqventis diei luce ex improviſo a Rege Karlio cum undecim navibus circumdato, A.D. 1017.

duæ

b) Þorkatli.

A. D. höndum, ſá annar at at laupa á land oc leyſa ſkipinn óvinum ſínom oc feet allt hinn annar at leggaz til mótz vid Kong oc láta audnu ráda; Þorfinnr Jarl heitir þa á ſína menn oc bad þá brióta upp vapn ſin, qvædz æi vilia á flótta leggia, bat þá róa at röſkliga, tengia þá hvarer tveggio ſkip ſín; Þorfinnr Jarl eggiar lid ſitt miöc oc bat þá vera ákafa oc gera harda hina fyrſtu hríd, kallar Skota fá ſtandaz mano; þeſſi orroſta var bædi hörd oc löng ſva ſegir Arnor Jarlaſkáld:

Andr hykk Karl kendu
Kyndum loſut bryniu
Landvara lofþungs kyndar
Lauſt fyrer Dyrnes auſtann
Fim ſnekiom helt framme
Flugſtyggr af hug dyggum
Rauſnar madr at ræſis
Reidr XI ſkeidum.
At lögdou ſkip ſkatnar,
Skilit, fell herr á þilior,
Svomo járn i aumu
Od bord Skota blódi
Stali drepa ſtrengr gullu
Stál beit, enn rann ſveiti,
Broddr fló, biſþuz oddar
Biart er þeingils hiarta.

Þorfinnr Jarl eggiar nú ákafliga lid ſitt, oc vard þar allhörd hríd, hellduz þeir litt Skotannir fyrir framan ſiglu á kongs ſkipinu, þá hleypr Þorfinnr Jarl aptan or lyyptingunne oc fram á ſkipit, oc bardiz allhrauſtliga, oc er hann ſá at þyntiz

duæ conditiones eligendæ, aut nimirum in continentem auſugiendo naves cum univerſis opibus hoſti relinqvere, aut congreſſu cum Rege facto exitum fortunæ committere; hinc ſuos hortatur, neglecta fuga, arma capeſcere adverſariosqve viriliter aggredi jubet, conjunctisqve utrinqve navibus, ſvadet ut in primo mox certamine, qvod Scotorum pauci ſuſtinere poterint, ſtrenue pugnarent. Hoc prælium & fortiter & diu gerebatur. Ita Arnor Jarlaskálld.

Credo qvod, qvam poſſidebat Karl,
Olim, Regis filii loricam Rex
Defenſoriis gladiis
Ab oriente Dyrneſi,
Qvinqve naves produxit
Citiſſimus (fugæ neſcius) forti animo
Vir liberalis, contra Regis,
Iratus, undecim triremes.
Jungebant naves viri,
Intelligitis, in foros exercitus cadebat,
Natabant arma per miſerum,
Qvo madebat navis, Scotorum ſangvinem,
Arcuum nervi reſonabant,
Calybs mordebat, ſed cruor ſtillabat,
Tela volabant, movebantur mucrones
Fortis erat Jarli animus.

Cæterum Thorfinnus cum ſuis, magnopere incitatis, Scotos ante malum in nave regia vix ſubſiſtere patitur, unde e tabulato puppis elevato in proram transcurrens, fortiter confligit, cumqve regios diſpergi animadverteret,

þyntiz ſkipaninn kongs, eggiadi Þorfinnr ſina menn til uppgöngu, oc er þat ſá Karl kongr, þá bad hann högva tengſlin oc leggia burt öllum ſkipa her ſinum allbrádliga, taka til ára ſinna oc leggia frá, þá koma þeir Þorfinnr Jarl Stafnliám á kongsſkipit, bad Þorfinnr þá uppbera merkit oc fylgdi þvi mikil ſveit manna med honom, þá hlióp Karl kongr af ſkipi ſino med þá menn er upp ſtodu, enn meſtr luti var fallinn á þvi ſkipi, Karl kongr liop á annat ſkip oc bat at taka til ára, oc lögdu þá Skotar á flótta, enn Þorfinnr elti þá, ſva ſegir Arnor:

verteret, ſuos, ut aſcendant, monet, quo viſo rex Karlius copulas diſſecari & uniuerſam ſuam claſſem remis ſubito abigi jubet; Thorfinnus interim harpagones in naves regias immittit, & vexillum ſuum, quod ingens militum cohors ſeqvebatur, curat evehi, unde regem cum paucis in iſta nave ſuperſtitibus, plurimi enim ceciderant, in aliam tranſilientem, & remorum uſu cum ſingulis Scotis fugam qværentem, inſeqvitur. Sic Arnor. A. D.

Þruma var þeigi ſkemri,
Þat var ſkiott med ſpiótum
Mætr vid minna neyti
Minn drottinn rak flótta.
Gall ádr gramsmenn felldu
Gunnar und her ſárum
Hann va ſigr fyrer ſunnan
Sandvíc; rudu branda.

Nulla nunqvam pugna brevior,
Nam momento haſtis,
Eximius, minoribus copiis,
Meus dominus hoſtes fudit.
Clangebat anteqvam regii ceciderunt
Aqvila circa exercitum vulneratum
Victoriam cæde comparabat a meridie
Sandvici; enſes cruentabant.

Karl kongr hellt undan ſudr til Breidafiardar oc geck þar á land oc ſafnadi lidi af nyiu; Þorfinnr Jarl veik aptr eptir bardagan, kom Torkell Foſtri til motz vid hann oc hafdi mikit lid, ſigldu þeir þá ſudr til Breidafiardar eptir þeim Karli kongi, oc þegar er þeir komu vid Skotland toko þeir at heria, þá var þeim ſagt at Moddan Jarl var á Kataneſi i Þórsá oc hafdi þar her mikinn, hann

Rex Karlius in Breidafiordum usque fugatus, copias iterum colligit. Thorfinnus poſt prælium revertitur, qvi, cum Thorkello Foſtrio tunc ingenti militum corona cincto & ipſi in auxilium veniente Regem in Breidafiordum perſeqvitur, moxqve Scotiæ oris allapſus eidem arma infert, ibidem certior factus quod Jarlus Moddanus in Kataneſia Thorſaæ magno cum exercitu, ab amicis & cogna-

A. D. hann hafdi oc ſent til Irlands eptir lidi, því at þar átti hann frændr marga oc vini oc beid þeſs lids, þá gera þeir þad rád at Þorkell fór nordr til Katanes med ſuman herin, enn Þorfinnr Jarl lá eptir vid Skotland oc heriadi þar; Þorkell fór leineliga þvi at honom var alt landzfolk trauſt oc trutt á Kataneſi, geck engi niosn fyrir hönom ádr hann kom i Þorsá á náttar þeli oc tok hús á Moddan Jarli oc baro att elld, Moddan ſvaf i lopti einu, hann hliop ut, oc i þvi er hann liop ofan fyrer loptſvalernar, hió Þorkell ſverdi eptir hönom oc kom a hlaupi undin; þar var mart manna drepit, enn gefit grid ſumum, dvaldiz Þorkell þar ſkamma hríd adr hann fór til Breidafiardar, hafdi hann þa her allan med ſer þan er feckzt a Kataneſi oc um Sudrland oc um Ros, mætti hann þa Þorfinni Jarli a Mærhæfvi oc ſagdi hönum ſlíkt er görz hafdi i hans leikum, þackadi Jarl honom vel ſitt ſtarf, lagu þeir badir þar nm hríd.

cognatis, quos in Hibernia multos habebat, juxta ipſius petitum, auxiliarem manum exſpectaret, unde id conſilii cepere, ut Thorkellus in Kataneſiam cum aliqvota copiarum parte rediret, Thorſinnus vero remanens Scotiam infeſtaret. Thorkillus clanculum, omnes enim Kataneſiæ indigenæ ipſi erant fidi, ſine prævia de ejus itinere fama progreditur, donec Thorsáam noctu perveniens Moddanum ædibus incluſum intercidit igneqve petit, ac ipſi, cum in contignatione qvadam dormiret, egreſſuro & de ambulacro deſcendenti, ſtricto a tergo gladio collum feriens caput amputat; qvo facto, Moddanianis, qvi ſe ſubmiſere, pax conceditur, aliis fuga ſubductis, aliis occiſis. Cæterum Thorkellus, non diu ibi moratus in Breidafiordum, cum univerſo per Kataneſiam Sudurlandiam & Roſſiam collecto exercitu, tendit, comitiqve Thorſinno in Moravia obvio, acceptiſſima ſua circumveniendo geſta exponit & cum ipſo aliqvantiſper ibidem commoratur.

FRA ORKNEYINGUM.

Nu er at ſegia fra Karli Kongi at hann fór upp a Skotland eptir orroſto þeirra Þorfinns Jarls oc efldiz at lidi at nyiu hann dró her ſaman ſunnan af Skotlandi hit veſtra oc hit eyſtra, oc alt ſunnan af Satiri, þa kom oc til mótz vit hann herr

DE ORCADENSIBUS.

Verum Rex Karlius, copias iterum, poſt prælium cum Jarlo Thorſinno, reverſus, per Scotiam orientalem & occidentalem nec non Satiriam colligit, &, in auxilium ſimul ad qvos in Hyberniam miſerat Jarlus Moddanus

herr sá af Írlandi er Moddan Jarl hafdi epter sent, sendi hann þá vída til hofdingia eptir lidi, oc stefndi her þeim öllum til motz vid Þorfinn Jarl, oc vard fundr þeira á Torfnesi fyrir sunnan c) Bæfiörd, þar var orrosta hörd, oc höfdu Skotar her miklu meirra; Þorfinnr Jarl var i öndverdri fylkingu sinne, hann hafdi gullrodinn healm á höfdi oc gyrdr sverdi, spiót i hendi oc oc hió oc lagdi bádum höndum, sva er fra sagt at hann væri fremztr allra sinna manna, hann geck þar at i fyrstu sem fyrir var fylking þeirra Iranna, var hann sva ákafr med sína sveit at þeir hrucku þegar fyrir oc fengu sidan aldri vidrettu, let Karl kongr þá fram bera merki sitt til motz vid Þorfinn Jarl, var þá hardr bardagi um hríd, oc lauk med þvi, at kongr lagdiz á flotta, enn sumer segia hann fallit hafa. Sva segir Arnor Jarlaskálld.

Moddanus venientibus, a magnatibus per legatos suppetias passim implorat; cum universo exinde excercitu in Torfnesia australique Bæfiordi ora Jarlo Thorfinno obvius militumqve numero multo superior, acri pugna congreditur. Jarlus Thorfinnus in prima suorum acie constitutus, galea aurata, gladio einctus, hastam tenens, utraqve manu vibrat cæditqve; fertur suos omnes præcessisse; Hibernorum agmen aggreditur, primo cum adhærente corona adeo strenuus, ut hostes statim retrusi, exinde se non recolligere possent; hinc rege Kallio signum adversus Thorfinnum præferri curante, pugna acriter aliqvamdiu geritur, fuga Regis, alii dicunt morte, tandem finita. Ita Arnor Jarlaskald. A. D.

Ulfungu raud eggiar,
Eitt þar er Torfnes heiter,
Ungr olli þvi þeingill,
Þat var mánadag framar,
Sungu þar til þínga
Þunn fyrir Eckial sunnan,
Sverd, er siklingr bardiz
Snar vid Skotlandz harra.

Gladii rubefaciebat aciem,
In loco ubi Torfnes vocatur,
Minorennis in causa erat Rex,
Incidit in diem lunæ mane.
Strepebant ibi in congressu
Attenuati, a meridie Ekkialis,
Gladii, cum comes confligeret
Alacer cum Scotorum magnatibus.

Háttr *In*

c) Breidafiörd.

A. D.

Hátt bar Hialta drottinn
Hiálm at geira fálmi,
Ognftærir raud Irum
Odd i ferdar broddi,
Minn drottin hlaut máttar
Mildr und Bretzkum fkildi
Hendi Hlödvers frændi
Hermenn enn tok brenna.

In altum efferebat Hialtlandorum dominus
Galeam, in armorum ftrepitu,
Timoris auctor tinxit fangvine Hibernorum
Mucronem in prima acie;
Dominus meus viribus fruatur
Liberalis fub Britannico clypeo,
Captabat Hlödveris agnatus
Milites; fed fuccedebat incendium.

Þorfinnr Jarl rak flottan allt uppa Skotland oc lagdi under fic landit hvar er hann for oc alt fudr á Fifi, enn fendi Þorkel Foftra fra fer med fumt lidit, enn þá er Skotar viffu at Jarl hafdi fra fer gert fumt lidit, foru þeir þá at honom er adr höfdu under hann gengit, oc þegar Þorfinnr Jarl vard varr vid fvik þeirra, hendir hann faman menn fina oc for i moti þeim, vard Skotum þegar feirna um áráfina er heir viffu Jarl vera vidbuinn; Þorfinnr Jarl redi þegar til bardaga er hann mætti Skotum, enn þeir nentu ei at veria fic, floguz þegar á flótta á merkr oc fkoga, oc þá er Þorfinnr Jarl hafdi rekit flottann, heimtir hann famann menn fina oc fegir at þá villdi hann brenna láta allt herat þviat hann vildi giallda Skotum fva fvikin, foru jarlsmenn þá um þorp oc bæi oc brendu hvervetna fva at ei ftod kot eptir, drápu mennina þá er þeir fundu, enn konr oc gamalmenni droguz á merkr oc fkoga med vælon oc veinun, keyrdu fumt fyrir fer oc hertoku, fva fegir Arnor Jarlafkálld.

Jarlus Thorfinnus fufos in Scotiam usque infeqvitur, indigenis ubiqve ad Fifam usqve fubactis, Thorkelum cum aliqva exercitus parte dimittit; qvo comperto Scoti, qvi antea fe fubmiferant, ipfum adoriuntur, fraude vero detecta Thorfinnus fuos colligit itqve Scotis obviam, qvi cum fcirent eum paratum, a congreffu defiftunt, verum ille ftatim ipfis obvius cum his pugnam orditur & fe defendere nolentes in deferta profugat, qvo facto exercituqve recollecto fraudem totius tribus incendio fe redditurum indicat, unde pagos villasqve igne perugrando, ne cafam qvidem reftare finebant, &, viris qvoscunqve reperiebant, occifis, foeminas decrepitosqve fenes in deferta fylvasqve gementes detrudebant, qvosdam captos abigentes. Refert ita Arnor Jarlaskald.

Tynduz

Interiere

A.D.

Tynduz ból þá er brendi
Braſt at þat dægr háſke,
Stöck i reyr enn rokna
Raudr Skota velldi,
Mordkennir galt mönnom
Mein a ſumri einu,
Feingu þeir vid þeingil
Þremr ſinnum lut minna.

Eptir þetta for þorfinnr Jarl nordr epter Skotlandi til ſkipa ſinna, oc lagdi under ſic land hvar ſem hann fór, fór hann þá nordr á Katanes oc ſat þar um vetrinn, enn ſumar hvert þadan i frá hafdi hann leidángr uti oc heriadı um ſumrum med lidi ſinu öllu.

Interiere villæ cum incenderet,
Inſtabat illis diebus periculum,
Abigebat in fumum nigricantem
Ignea flamma Scotorum regnum,
Cædis vindex reddebat hominibus
Noxas una æſtate
Contra comitem evadebant
Tribus vicibus inferiores.

Poſt hæc Thorfinnus boream verſus Scotiam transeundo, obviosqve ubiqve ſubigendo naves ſuas reviſit, inqve Kataneſiam delatus ibidem hyemat & qvavis exinde æſtate cum eductio ſuo exercitu militiæ operam navat.

BARDAGI ÞEIRRA BRÆDRA ÞORFINNS OC RÖGNVALLDS.

Snemmindis um vorit ſendi þorfinnr Jarl ord Raugnvalldi frænda ſinom oc bæider þá at hann fære i hernat med honom oc hafa fiöllmenni ſlikt ſem hann fengi, enn þegar at Raugnvalldi komo þeſsi ord bráz hann þegar vid oc dró her ſaman oc ſafnar at ſer ſkipum öllum þeim er hann feck, oc er hann var buinn fór hann til fundar vid þorfinn Jarl, hafdi þorfinnr þá buit her ſinn, tok hann þa allvel vid Raugnvalldi frænda ſinom oc lögdo þa ſaman lag ſitt; þeir frændr heriadu um ſumarit um Sudreyiar oc Irland oc Skotlandsfiord, þorfinnr Jarl lagdi under ſic þar ſem hann for um

PRAELIUM FRATRUM THORFINNI ET RÖGNVALLDI.

Vere ineunte Jarlus Thorfinnus per legatos cognatum Rögnvalldum rogat ut piraticam ſecum ſuſcipiat, adſcita tanta, qvantam comparare poſſet, multitudine, qvo audito Rögnvalldus copias ſtatim & naves, qvot potuit, colligit, cumqve paratus eſſet, Thorfinnum, qvi tunc ſuum inſtruxerat exercitum, petit, & a cognato humaniter exceptus vires ſuas ei conſociat. Tempore æſtivo per Hæbudas, Hyberniam, ſinusqve Scotiæ arma circumferebant, &, Thorfinno qvæcunqve eo tempore obvia ſibi ſubjiciente,

A.D. ſumarit, atto þeir orroſto mikla þar ſem Vatzfiördr heitir; orroſtann tokz ſnemmindis oc fengu þeir frændr ſigr, þeſs getr Arnor Jarlaſkalld.

Væit ec þar er Vatsfiörd heitir
Vaſk i miklum haſka
Míns vid mannkyns reyni
Merki drottins verka
Þiód bar ſkiótt af ſkæidum
Skialdborg fira mörgum
Giörla fra ec at ginde
Grár ulfr um gná ſaarann.

Eptir orroſto þeſſa vendu þeir aptur til Orkneyia, oc ſatu um kyrt þann vetr, for ſva fram VIII vetr at Raugnvalldr Jarl hafdi tvo luti eyia ſva at Þorfinnr Jarl vandadi ecki um, enn hvort ſumar voru þeir i hernadi, ſtundum bader ſamt, enn ſtundom ſerhvor þeirra, ſem Arnor ſegir:

Ymiz vann ſá er unne
Irſk fell drótt þá er ſótti
Balldrs edr Bretſkar allder
Brá elldr Skotavelldi.

Med þeim frændum var of alt vel er þeir funduz, enn ef verri menn geingu mille þeirra þa voru jafnan greinir taladar, ſat Þorfinnr Jarl löngum a Kataneſi þar ſem Gaddgedlar heita, þar mætiz Skotland oc Eingland.

AF

jiciente, ingens prælium, ubi Waterfiord audit, committebant, ex eodem mane incepto victoriam reportantes. Facit hujus mentionem Arnor Jarlaskald:

Scio, ubi Vatnsfiördus audit,
In magno conſtitutus eram periculo,
Mei apud mortales tentantis
Signa domini laborum
Natio celeriter exportabat de navibus
Teſtudinem virorum multorum:
Probe conſpexi avide inhiare
Cinerei coloris lupum ſauciis cadaveribus.

Poſt prælium hoc in Orcades redeunt hyememqve quieti transigunt. Labuntur ita octo anni, ut Rögnvalldus duas partes inſularum, Thorfinno non incuſante, retineret, qvavis autem æſtate, interdum uterqve una, interdum ſeparatim piraticam exercebant, teſte Arnore.

Varia egit vir militaris
Cum oppugnabat, cecidit gens Hibernica,
Vel homines Britannici;
Evertit ignis imperium Scoticum.

Inter cognatos omnia, quando conveniebant, bene proceſſere, ſi autem pejores eos intercederent res controverſæ jugiter refricabantur. Jarlus Thorfinnus ſæpe in Kataneſia, ubi Gaddgedlæ audiunt, & confines ſunt Scotia Angliaqve, ſedebat.

DE

AF HERNADI ÞORFINNS JARLS.

Þat var á einu sumri er Þorfinnr Jarl herjadi um Sudreyiar, oc Skotland, hann hafdi gert fra ser lid sudr á England at strandhöggi, enn undan hönom var rekit fe allt, enn Einglismenn verda varer vid ferd vikinga, söfnuduz þeir saman oc foro at þeim, enn toko af þeim fe allt, enn drapu af þeim alla þá er dugandi voro enn sendu aptr ræningia nockora oc badu þá segia Þorfinni Jarli hvorsu þeir leiddu víkingum rán oc hripsan, höfdu þar um hádulig ord, foro sidan á fund Þorfinnz Jarls oc sögdu honom sinar ofarar; hann let illa yfer þvi er menn hans höfdu tynzt, enn qvetz þar ecki mega at hafa, enn til þess qvedz hann allvel fallin at giallda Einglismönnum hád oc spott þat er þeir drogu her at, enn skilia qvad hann munde fyrst at sinne þeim, enn ef hann veri heill at sumri sagdi hann at þeir skyldu finnaz.

DE MILITIA COMITIS THORFINNI. A. D.

Accidit quadam æstate cum Jarlus Thorfinnus Hæbudas Scotiamque armis infestaret, ut exercitu in Angliam ad excursiones victus parandi causa præmisso, ante eum pecora agerentur; cum autem Angli prædonum iter comperirent, congregati ipsos adoriuntur, pecoraque iis surripiunt, &, occisis omnibus frugi viris, latrones aliqvot remittunt, rogantque, ut Jarli Thorfinno referant, qvomodo prædandi rapiendique tædium pariant latronibus, de hoc plurima verba contumeliosa evomentes. Verum illi Jarlo Thorfinno itineris infortunium exponebant, qvi suorum jacturam ægre ferens, jam vindicandi tempus haud vacare, sed ad reddendam Anglis his adjectam contumeliam cavillasque se aptum satis; hac vice eos disjungi, si autem insequente æstate sospes esset, eos conventuros asserebat.

HER SEGIR AF HERNADI ÞORFINNS JARLS.

I þann tima var Hörda-Knutr yfir Einglandi oc Danmörk. Eptir þat fór Þorfinnr Jarl til Orkneyia oc sat þar um vetrinn; snemma um vorit hafdi hann utbod um um allt ríki sitt, sendi þá bod Raugnvalldi frænda sinom oc þvi játar Raugnvalldr. Raugnvalldr hafdi utbod um allt sitt

HIC RECENSETUR MILITIA COMITIS THORFINNI.

Regebat hoc tempore Angliam Daniamqve Hörda-Knutus. Post hæc Thorfinnus in Orcades revertitur, ibidemqve hyemat. Vere ineunte per totum suum regnum milites conscribit mittitque nuntium cognato suo Rögnvalldo, cui annuit Rögnvalldus & per integrum suum regnum copias eduxit. Jarlus

A. D. ſitt ríki, Þorfinnr Jarl dro her ſaman um Orkneyiar oc Katanes, hann hafdi oc mikinn herr af Scotlandi oc Irlandi oc um allar Sudreyiar droz hanom lid, hellt hann her þeim öllum til Englandz ſva ſem hann hafdi heitir þeim; Hördaknutr var i Danmörk er þetta var tídinda, enn þegar at Jarlar komu vid England, toko þeir at heria oc at ræna, enn þeir höfdiangiar er þar voro til landvarnar ſettir foro á mot þeim med lidi oc var þar orroſta mikil oc hörd oc fengu Jarlar ſigr; eptir þat foro þeir vída um England oc heriodu, drapu menn oc brendu bygdina hvar ſem þeir foro, þeſſa getr Arnor.

Einn var ſú er Engla minner
Eggrid ne menn ſidan
Hart vid helming meira
Hríngrifr komit þingat,
Bitu ſverd, enn þar þurde
Þungeor fyrer Maun ſunnan
Raugnvallds kind und rander
Ramligt folk hins gamla.
Stöng bar Jarl á Eingla
Ættgrund, enn raud ſtundum
Ve bat viſe knyia
Verdung ara tungu
Hyrr ox, haler þurru,
Herdrott rak flotta
Æimr hratt en lauſt lióma
Limdolgs nær himne.

lus Thorfinnus etiam per Orcades Kataneſiamqve exercitum collegit, &, haud exiguo e Scotia, Hibernia, omnibusqve Hæbudis ſtipatus, totas copias in Angliam, uti promiſerat, dirigit. Jarli vero Angliæ allapſi, arma ſtatim circumferre, prædarique incipiunt, qvibus præfecti regioni tuendæ conſtituti obviam eunt, unde ingens acreque prælium oritur, comitibus victoriam reportantibus, qvi poſtea Angliam paſſim armis peragrando, indigenas ubicunqve venére, ſternunt, ruraqve incendio delent, hujus mentionem facit Arnor:

Una erat qvæ Anglis memorabilis eſt
Acies, & hominibus exinde,
Fere cum dimidio majore parte.
Vir munificus venit huc;
Mordebant gladii, ſed detrimentum afferebat,
Attenuati, (ɔ: gladii) ab auſtro Monæ
Rögnvalldi exercitus ſub clypeis:
Fortes ſubditi antiqvi.
Vexillum inferebat Jarlus Anglorum
Patriæ, ſed ſangvine tingebat interdum
Aqvila lingvam; Jarlus jubebat
Satellitium opprimere pacem.
Ignis increſcebat; viri deficiebant,
Exercitus fugatis inſtabat,
Fumus ſpargebatur, ſed emittebatur fulgor
Arborum incenſarum fere in coelum.

Þorfinnr *Jarlus*

Þorfinnr Jarl átti tvær folk orroſtor á Englandi, enn mörg ſlög oc manndráp veitti hann i ödru lagi; hann lá þar mióc ſva allt ſumar igegnum, enn um hauſtit for hann heim til Orkneyia oc ſat þar um vetrinn.

Jarlus Thorſinnus in Anglia duo prælia justa acie commiſit, multos præterea conflictus homicidiaque committens. Totam fere æſtatem ibidem transigebat, autumno autem in Orcades ad hyemationem redibat. A. D

FRA MAGNUSI KONUNGI OC ÞORFINNI OC RÖGNVALLDI ORKNEYA JÖRLOM.

DE MAGNO REGE ET THORFINNO NEC NON ROGNVALLDO ORCADUM JARLIS.

Magnus konungr enn Gódi, ſon ens helga Ólafs konungs, red fyrir Noregi þá var med hönom Rögnvalldr Jarl Brúſaſon. Þá red fyrir Orkneyiom Þórfinnr Jarl Sigurdarſon, födurbródir Rögnvallds. Þá ſendi Magnús konungr Rögnvalld veſtr til Orkneyia, oc baud ſva at Þörfinnr ſkylldi láta hann taka vid födr- leifd ſinni. Þorfinnr let Rögnvalld hafa þridiung landa vid ſik, þvíat ſva hafdi haft Brúſi fadir hans a-deyanda degi. Þórfinnr Jarl átti þá Ingibiörgu Jarla-módur, dóttur Finnz Árnarſonar. Rögnvalldr Jarl þóttiz eiga tva luti landa, ſva ſem Óláfr enn Helgi hafdi heitit Brúſa födur hans, oc Brúſi hafdi um hans daga. Þeſsi urdo upphöf til deilo þeirra frænda, oc er frá því laung Saga: átto þeir mikla orroſto í Pet-

Rex Magnus Bonus, Regis Olafi Sancti filius, Norvegiæ imperavit. Eo tempore apud eum verſabatur Rognvaldus Jarlus Bruſii filius. Eodem tempore Orcadibus præerat Thorſinnus Jarlus Sigurdi filius, patruus Rognvalldi. Tum Magnus Rex Rognvaldum occidentem verſus ad Orcadas miſit, mandans, ut Thorſinnus ei permitteret relictas a majoribus accipere terras. Thorſinnus Rognvaldo permiſit trientem inſularum ſecum participare, quam tenuerat pater ejus Bruſius, quo tempore eſt mortuus. Conjugem tunc habuit Thorſinnus Jarlus Ingibiorgam, Jarlorum matrem dictam, filiam Finni, Arnii filii. Rognvalldus Jarlus exiſtimavit, duas inſularum trientes ſuas eſſe, qvas nimirum Olafus ſanctus patri ejus promiſerat quasqve Bruſius, eo regnante tenuerat. Hæc origo contentionum, quæ duos hos conſangvineos interceſſere, de quibus longa fertur narratio. Ingenti congreſſi ſunt prælio in freto Pictico, quo tempore Kalſus Arnii

A. D. í Petlands-firdi. Þá var Kálfr Árnason med Þórfinni Jarli. Sva sagdi Biarni Gull-brár-skáld.

Frágum Finnz hve mági
Fylgdut. Kálfr um dylgior
Oc lez â siá sneckior
Snarla lagt at Jarli.
Arædi vantu eyda
Udd-fús sonar Brúsa
Hlædi hugr enn tedut
Heipt-minningr Þórfinni.

Arnii filius a partibus Thorfinni Jarli stetit. Qva de re ita Biarnius Gullbrar-Skalld (aureis superciliis poëta):

Audivimus, Finni qvomodo genero
Adfuisti, Kalfe, prælii inter lites,
Atqve fecisti, in mari ut naves
(Tuæ) celeriter aggressæ sint Jarlum.
Impetum potuisti in nihilum redigere,
Gladii cupide, filii Brusi:
Gavisus est animus, sed præbuisti,
Odii memor, auxilium Thorfinno.

FRA BREFUM MAGNUSAR KONUNGS.

Magnús konungr redi þá bædi fyrir Danmörk oc Noregi. Enn eptir þat er hann hafdi eignaz Danavelldi, þá gerdi hann sendimenn vestr til Englands, foro þeir á fund Játvardar konungs; oc flutto hönom bref oc insigli Magnús konungs: enn þat stód á brefom, med kvedio sending Magnús konungs; þer munnut spurt hafa einkamál þau, er ver Hörda-Knútr gördom med oss, at hvarr ockarr er lifdi eptir annan, þá skylldi sá taka öll lönd oc þegna, þá er hann hafdi átt. Nú er þat sva ordit, sem ec veit at þer hafit spurt, at ec hefi tekit Danavelldi í arf eptir Hörda-Knút: enn hann átti ádr hann andadiz öngom mun sídr England enn Danmörk: köllumz ec nú eiga England eptir rettom mál-dögom: vil ec nú at þú gefir upp rikit fyrir mer; enn at ödrom kosti man

DE LITERIS MAGNI REGIS.

Magnus Rex eo tempore tam Daniæ qvam Norvegiæ imperitavit. Postqvam autem totum Daniæ imperium suæ fecerat ditionis, nuntios misit occidentem versus in Angliam, qvi Edvardum Regem convenientes, Magni Regis litteras, sigillo illius munitas, ei tulere; qvæ litteræ, salutem missam (Edvardo) a Magno Rege, præfatæ, hæc habuere: « Relata sine dubio accepisti, qvæ nos, ego atqve Horda-Knutus, inter nos pacti sumus. polliciti fore, ut uter nostrum alteri supervixisset, omnium terrarum ac populorum, qvos possedit mortuus hæres fieret. Jam ita res cecidit, qvemadmodum Tibi relatum esse scio, ut Daniæ imperium occuparim, hæreditate mihi ab Horda-Knuto relictum: is vero, anteqvam obiit, Angliæ non minori jure, qvam Daniæ, fuit possessor; qvare jam meam esse dico Angliam, justa pactorum sanctione, idqve volo, ut mihi regnum

man ec sækia til med styrk hers, bædi af Danavelldi oc or Noregi: man sá ráda löndom er sigurs verdr audit.

regnum cedas; qvod nisi feceris, id acquirere conabor, copiis tam ex Daniæ imperio, qvam ex Norvegia collectis suffultus; qvo facto, terrarum imperium penes eum erit, cui sors victoriam concesserit." A. D. 1043.

SVÖR IATVARDAR KONUNGS.

Enn er Iátvardr konungr hafdi lesit bref þessi, þá svaradi hann sva: Þat er öllom mönnom kunnigt her í landi, at Adalrádr konunger, fadir minn, var ódalborinn til ríkis þessa bædi at forno oc nýo: voro ver IV synirhans: enn er hann var fallinn frá löndom, þá tók ríki þetta oc konungdóm Iátmundr bródir minn, þvíat hann var ellstr vor brædra: unda ec þá vel vid medan hann lifdi. Enn eptir hann tók ríkit Knútr kongr stiúp-fadir minn: var þá ecki dællt til at kalla medan hann lifdi. Enn eptir hann vard konungr Haralldr bródir minn medan hönom var lífs audit. Enn er hann andadiz, þá red Hörda-Knútr bródir minn fyrir Danavelldi oc Englandi: oc þótti þat þá eina rett brædra-skipti med ockor, at hann væri konungr bædi yfir Englandi oc Danmörk; enn ec hefda ecki ríki til forráda. Nú andadiz hann; var þat þá rád her allra landsmanna at taka mik til konungs her í Englandi. Enn medan ec bar ecki

A a tignar-

RESPONSUM EDVARDI REGIS. 1043.

Edvardus autem Rex, lectis his litteris ita respondit: "Omnibus est notum terræ hujus incolis, Adalradum (Ethelredum) patrem meum, hæreditario jure majorum, tam antiqviorum qvam recentiorum, hoc regnum possedisse cujus qvatuor fuimus filii; eo autem è vivis & regno morte egresso, regnum hocce & imperium adiit frater meus Jatmundus (Edmundus), nempe inter nos natu maximus, qvo vivente, sors mea mihi erat grata. Post eum vero regnum adiit Knutus Rex, vitricus meus, qvare tunc temporis (regnum) postulare res vana fuisset. Huic successit Haralldus, frater meus, Rex qvamdiu ei vivere fuit datum. Illo autem mortuo, Horda-Knutus, meus frater, tam imperio Daniæ, qvam Angliæ præfuit: nam eo tempore inter nos fratres eo solum pacto partita ex æqvo & justo videbatur hæreditas, ut is tam Angliæ qvam Daniæ esset Rex, mihi vero nullum regendum cederet regnum. Ast mortem ille obiit; qvo facto, consultum est visum omnibus terræ hujus incolis, me hic in Angliæ regnum Regem accipere. Qvamdiu vero nulla honoris & dignitatis titulo eram in-

A. D. 1043. tignar-nafn, þiónada ec mínom höfdingiom, eigi ſtórligar enn þeir er einga átto ætt til ríkis her í landi. Nú hefir ec tekit her konungs nafn oc vígſlo, oc ſva fulliga bunad oc konungdóm. ſem fadir minn hafdi fyrir mer: nú man ec þetta nafn eigi upp gefa at mer lifanda. Enn ef Magnús konungr kemr híngat til lands med her ſinn, þá man ec eigi lidi ſamna móti hönom, oc mun hann koſt eiga at eignaz England, oc taka mic ádr af lífdögom. Segit hönom ſva mín ord. Fóro þá ſendimenn aptr á fund Magnús konungs, oc ſögdo hönom allt ſit eyrendi. Konongrinn ſvaradi tómliga, mællti þó ſva: ec ætla hitt muno vera ſannaſt oc beſt fallit, at láta Iátvard konung hafa ríki ſitt í ró fyrir mer, oc hallda ec þeſso ríki er Gud hefir mic eignaz látit.

inſignis, impetrantibus ſervivi, non majori ſpiritu, qvam qvi nullum regni hujus terræ jus nativitate & proſapia habebant. Nunc (contra) hic Rex ſalutatus conſecratusqve Regia accepi inſignia atqve regnum, qvæ pater meus ante me habuit; qvem ego titulum (& dignitatem) miſſam non faciam, qvamdiu mihi vivere datur. Qvodſi igitur Magnus Rex huc venerit ſuo cum exercitu, copias ego contra illum non contraham, cui idcirco Angliam occupandi, meqve vita exuendi copia dabitur. Hæc mea ei nuntiate verba.„ Tum nuntii reverſi atqve Magnum Regem convenientes, negotii ſibi commiſſi eventa omnia ei narrant. Hic Rex reſponſum non nihil tardans, ita tandem: “ exiſtimo, inqvit, rectiſſimum id eſſe, & rei convenientiſſimum, ut Edvardo Regi regnum ſuum relinqvam, à me non turbatum, egoqve mihi teneam regna, qvæ Deus mihi poſſidenda conceſſit.„

FRA GUTHORMI GUNNHILLDARSYNI.

circa 1055. Guthormr het ſonr Ketils Kálfs oc Gunnhilldar á Ríngo-neſi, ſyſtr-ſon Ólafs konungs oc Harallds konungs. Guthormr var madr görviligr oc ſnemma roſkinn-mannligr; var hann optliga med Haralldi konungi, oc þar í miklom kærleikum oc rádagiördom med konungi, þvíat Guthormr var vitr madr, hann var oc hinn vinſælaſti madr. Guthormr

DE GUTHORMO GUNHILLDÆ FILIO.

Guthormus nomine dictus eſt filius Ketilli Kalf atqve Gunnhilldæ in Ringaneſo, Olafi Regis & Regis Haralldi ex ſorore nepos. Guthormus erat natura ad præclara qvævis formatus, qvi corporis & animi viribus cito maturuit. Cum Haralldo Rege ille ſæpius verſabatur, Regi præcipue carus & conſiliorum ejus particeps: erat enim Guthormus vir ſingulari prudentia atqve civium amore præclarus. Ita piratica ſæpe verſabatur

ormr var optliga í hernadi, oc heriadi miöc í vestrlönd, hann hafdi lid mikit. Frid-land hafdi hann oc vetr-seto í Dýflinni á Irlandi, oc var þar í kærleikom miklom med Margadi konungi.

batur Guthormus, terras ad occidentem positas late bello infestans. Copias secum duxit plurimas. Amicum terram sedemqve per hyemem habuit Dublini in Hibernia, ubi apud Margadum Regem amicitia & gratia plurimum voluit. A. D. circa 1055.

VIDSKIPTI GUTHORMS OC MARGADS IRA KONUNGS.

Um sumarit eptir fór Margadr konungr oc Guthormr vid hönom, oc heriodo á Brettland, oc fengo þar ógrynni fiár. Sídan lögdo þeir í Aungulseyarsund, þar skylldo þeir skipta her-fángi sino. Enn er framm var borit þat mikla silfr, oc konungr sá þat, þá vildi hann einn saman hafa feit allt, oc virdi þá lítils vingan sína vid Guthorm. Guthormi líkadi þat illa, ef hann skylldi vera lut-ræningr oc hans menn. Konungr sagdi, at hann skylldi eiga II kosti fyri höndom, sá annar at unna því sem ver viliom vera láta; hinn er annarr at hallda vid mic bardaga, oc hafi þá sá fe, er sigr hefir, oc þat med, at þú skallt gánga af skipum þínom, skal ec þau hafa. Guthormi sýndiz vandi mikill á bádar hendur, þóttiz eigi mega láta sæmliga skip sín oc fiármuni, fyrir önga tilgörninga; þat var oc all háskasamligt at beriaz vid konung oc þat mikla lid er hönom fylgdi, enn lids

 þeirra

NEGOTIUM, QVOD GUTHORMUM ATQVE MARGADUM HIBERNORUM REGEM INTERCESSIT.

circa 1055. *Seqventi æstate Margadus Rex atqve Guthormus una euntes Bretlaudiam (Valliam) bello & piratica infestabant, qva numero innumeram conqvisivere opum vim. Postea fretum Aungulseyarsund intrarunt, ubi prædam inter se partirentur. Ast ubi ingentem argenti vim, qvæ in medium portabatur, conspexit Rex, totam pecuniam sibi soli retinere voluit, parvi æstimans (contractum) cum Guthormo amicitiam. Pessime Guthormo displicuit, sibi suisqve comitibus partem prædæ debitam auferri. Hic Rex dixit, duas ei futuras eligendas conditiones; alterum, ut rem fieri sineret, prout fieri Rex vellet, alteram, ut prælio commisso, ejus essent opes, cui cessisset victoria, & ut præterea Guthormus navibus egressus, eas qvoqve Regi relinqveret. Visa est Guthormo res in utramqve partem magnæ difficultatis: cedere navibus opibusqve, nulla sua culpa, ignominiosum ei videbatur; prælio cum Rege cumqve magna manu, qvæ eum commitabatur, congredi, res qvoqve* maximi

A. D circa 1055. þeirra var ſva mikill munr, at konungr hafdi XVI láng-ſkip enn Guthormr V. Þá bad Guthormr konung liá ſer III nátta freſt um þetta mál, til umráda vid menn ſína, hugdiz þá mundo mykia konung mega nockot á þeirri ſtundo, oc komo ſva ſíno máli í betri vingan vid konung, med fortölom ſinna manna, enn þat feckz eigi af konungi, ſem hann mællti til. Þá var Ólafs vauko aptan. Nú kaus Guthormr helldr þann koſt, at deya med drengſkap eda vega ſigr, helldr enn hitt at þola ſkaum oc ſvívirdo oc klækis-ord af ſva mikilli miſſo. Þá kalladi hann á Gud oc hinn helga Ólaf konung frænda ſinn, bad þá fulltíngis oc hiálpar, oc het til þeſs helga mans húſs at gefa tíund af öllo því her-fangi er þeir nyti ef þeir fengi ſigr. Sídan ſkipadi hann lidi ſíno, oc fylkdi í móti þeim mykla her, oc red til orroſto; oc bardiz vid þá. Enn med fulltíngi Guds oc hins helga Ólafs konungs, feck Guthormr ſigr. Þar fell Margadr konungr, oc hverr madr er hönom fylgdi, úngr oc gamall; oc eptir þann háleita ſigr vendir Guthormr heim gladr med öllom þeim fiárlut, er þeir höfdo fengit í orroſtonni. Þá var aftekit ſilfrino því er þeir höfdo fengit, hinn

maximi erat periculi: nam inter utriusqve copias tantum fuit diſcrimen, ut Rex XVI longas, contra Guthormus V duceret. Tum petit Guthormus, vellet Rex III noctium ſibi concedere moram, qva cum ſuis hac de re deliberaret, ratus fore, ut illo temporis ſpatio, animo Regis nonnihil mitigato, rei ſuæ conditionem apud Regem, comiſſum duorum interceſſione, meliorem redderet: aſt qvod petiit, a Rege haud impetravit. Dies ille erat vigilia, feſtum Olafi præcedens. Hic ergo Guthormus ut potiorem elegit conditionem, glorioſe (potius) & fortiter mori, aut victoria potiri, qvam ferre ignominiam, nec non contumeliam & opprobria ex tanta facta jactura. Tum Deum atqve Regem Olafum Sanctum, ſuum conſangvineum, ſupplex precatus, eorum imploravit opem atqve auxilium, vovens votum, ex tota qvam ſortiti fuiſſent præda, ſe viri iſtius ſancti ædi daturos decimas, ſi victoria potirentur. Poſtea copiis ſuorum ordinatis, acieqve adverſus ingentem iſtum exercitum diſpoſita, ad pugnam paratus prælium cum iis commiſit. Hic Guthormus, divini numinis atqve Regis Sancti Olafi auxilio, victoria eſt potitus. Cecidit ibi Margadus Rex, nec non ad unum omnes, qvi eum committabantur, juniores ac ſeniores. Poſt qvam inſignem victoriam lætus domum reverſus eſt Guthormus, ſecum portans omnes opes, qvarum belli potiti fuerant. Tum ex pecuniæ ſumma, qvam prædam fecerunt

hinn tíundi peningr, ſva ſem heitit hafdi verit hinom helga Ólafi konungi, oc var ſva mikit fe, at af því ſilfri let Guthormrródo göra eptir vexti ſínom, eda ſtafn búa ſíns, oc er þat líkneſki VII fóta hátt. Guthormr gaf ródo þá ſva búna til ſtadarins hins helga Ólafs konungs, hefir hon þar verit ſídan til ſigr-minningar Guthorms, oc iartegna hins helga Ólafs konungs.

cerant, ex voto, qvod Regi Olafo Sancto voverant, decimum qvemqve nummum detraxere, tantum pecuniæ vim, ut ex illo argento Guthormus fabricari curaret ſtatuam (Chriſti crucifixi) ad ſuam aut navis, qvam ducebat, proræ defenſoris ſtaturam, qvæ ſtatua VII pedes eſt alta. Statuam hanc, ita paratam, Guthormus ædi Regis Sancti Olafi dono dedit, ubi poſtea fuit momentum victoriæ Guthormi, nec non miraculorum Regis Sancti Olafi. A. D. circa 1055.

FRA ENGLANDZ KONUNGOM.

Iátvardr Ádalrádsſon var konungr í Englandi eptir Hörda-Knút, bródr ſinn; hann var kalladr Iátvardr inn Gódi, hann var ſva. Módir Iátvardar konungs var Emma drottning, dóttir Ríkardar Rudo-Jarls; bródir hennar var Rodbert Jarl, fadir Vilhiálms Baſtardar, er þá var hertogi í Rudo í Nordmandi. Iátvardr konungr átti Gydo drottningo, dóttor Gudena Jarls Úlfnadrsſonar. Brædor Gydo varo þeſſir: Toſti Jarl hann var ellſtr, annar Mauro-Kári Jarl, III Valþiófr Jarl, fiórdi Sveinn Jarl, fimti Haralldr, hann var ýngſtr, hann fæddiz upp í hird Iátvardar konungs, oc var hans fóſtr-ſon, oc unni konungr hönom geyſi mikit, oc hafdi hann fyrir ſon ſer; þvíat konúngrinn átti eigi barn.

DE ANGLIÆ REGIBUS.

Iatvardus (Edvardus), Adalradi (Ethelredi) filius, poſt Horda-Knutum fratrem Angliæ Rex fuit, Edvardus dictus cognomine Bonus, qvalis re ipſa erat. Mater Edvardi Regis erat Emma Regina, Richardi Rothomagenſis Jarli (Ducis) filia, cujus frater erat Wilhelmus Nothus, qvi eo tempore Dux erat Rothomagi in Nordmannia. Edvardi Regis conjunx erat Gyda Regina, filia Gudini (Godwini) Jarli (Comitis), Ulfnadi filii. Fratres Gydæ hi erant: Toſtius Jarlus (Comes) qvi natu erat maximus, ſecundus Mauro-Karius Jarlus, tertius Valthiofus Jarlus, qvartus Sveinus Jarlus, qvintus Harolldus. Hic natu minimus, in aula Edvardi Regis educabatur, ejus factus alumnus, cui Rex impenſe favebat, & loco filii habuit, cum ipſi Regi liberi non eſſent.

A. D. circa 1060.

FRA HARALLDI GUDINASYNI.

Þat var á eino sumri, at Haralldr Gudinason átti ferd til Brettlándz, oc fór á skipi, enn er þeir komo í hafit, þá tók þá andvidri, oc rák út í haf. Þeir tóko land vestr í Nordmandi, oc höfdo fengit storm mann-hættan. Þeir lögdo til borgarinnar Rudo, oc fundo þar Vilhiálm Jarl, tök hann vid Haralldi feginsamliga oc hans föroneyti, dvalldiz Haralldr þar lengi um haustit í gódom fagnadi, þvíat stormar lágo á, oc var eigi í haf fært; enn er at leid vetrnóttom, þá ræddo þeir þat Jarl oc Haralldr, at hann mundi þar dveliaz um vetrinn, sat Haralldr í hásæti á adra hönd Jarli, enn til annarar handar kona Jarls, hon var hverri kono frídari, er menn höfdo sed. Þau taulodo öll saman ser gaman iafnan vid dryckio. Jarl geck optazt snemma at sofa, enn Haralldr sat lengi á kvölldom, oc taladi vid kono Jarls, fór sva fram lengi um vetrinn. Eitt sinn, er þau töludo, segir hon Haralldi: Nú hefir Jarl rætt um vid mik, oc spurdi hvat vid taladim sva þrátt, oc er hann nú reidr. Haralldr svarar: vid skolom hann nú láta vita sem skiótast allar rædor okrar. Eptir um daginn kalladi Haralldr Jarl til tals vid

DE HARALLDO GODWINI FILIO.

Accidit æstate quadam, ut Haralldus Godwini filius, in Brettlandiam (Britanniam) iturus, navi iter ingrederetur, mare autem ingressis adversus subortus ventus longe á continente navigantes pelleret. Normanniæ littoribus occidentem versus appulsi sunt, sæva haud absqve vitæ periculo vexati tempestate. Ad oppidum Rothomagi navi appulsa, Vilhialmum Jarlum (Wilhelmum Ducem) ibi convenerunt, qvi Haralldum ejusqve comitatum benignissime lætus accepit. Bene hic & hospitaliter habitus Haralldus, longo per autumnum tempore ibi commorabatur, sævientibus tempestatibus, qvæ mare innavigabile reddebant. Ineunte autem hyeme, inter Ducem atqve Haralldum ita convenit, ut hyemem hic transigeret. Summo in solio ad alterum Ducis latus sedebat Haralldus, ad alterum conjunx Ducis, mulierum longe formosissima, qvæ uniqvam sunt visæ. Hic super pocula, ad animos exhilarandos, colloqvia & sermones conferebant omnes. Jarlus (Dux) sæpissime lectum mature petiit, contra Haralldus in longam vesperam cum conjuge Ducis sermones miscuit; qvo modo res diu per hyemem processit. Accidit aliqvando, colloqventibus eis, ut Haralldum allocuta diceret: jam me affatus Jarlus interrogavit, qva de re toties tam continuum feramus sermonem, jam ira esse accensum." Ad qvæ Haralldus: "qvin, inqvit, ocyssime omnes nostros

vid ſik, oc gengo þeir í mál-ſtofo, þar var þá oc kona Jarls, oc rádoneyti þeirra. Þá tók Haralldr til máls: þat er at ſegia ydr Jarl, at fleira býrr í híngat-komo minni, enn þat er ec hefir enn upp borit fyrir ydr. Ec vill bidia dóttr þinnar til eigin-kono mer, hefir ec þetta mál rætt fyri módor hennar optliga, oc hefir hon mer því heitit, at lidſinna þetta mál vid ydr. Enn þegar er Haralldr hafdi þetta mál upp-borit, þá tóko allir því vel þeir er vid voro, o flutto þat fyrir Jarli, kom þeſſo ſva at lykdom, at mærin var föſtnod Haralldi. Enn fyri því at hon var úng enn þá, þá var mællt nockorra vetra freſt á til brullaups-ſtefno.

noſtros ſermones ei notos reddemus." Sequenti die, Haralldo Jarlum ad colloqvium vocante, curiam ingreſſi ſunt, ubi aderat conjux Jarli, eorumqve conſiliarii. Tum Haralldus ſermonem ingreſſus: "Te, inqvit, certiorem reddam, Jarle, alia plura fuiſſe adventus mei negotia, qvam qve Vobis adhuc indicavi. Filiam veſtram mihi conjugem petere volo, qva de re cum matre ejus ſæpe ſum collocutus, qvæ mihi pollicita eſt ſuam hac in re apud Vos operam." Qvod poſtqvam Haralldus coram expoſuerat negotium, qvi præſentes aderant omnes, ſuo adſenſu id probantes, ad Jarlum detulere, tandemqve res eo eſt deducta, ut virgo Haralldo ſit deſponſata. Verum cum illa ætate adhuc eſſet juvenili & tenera, aliqvot hyemum ſtatutum eſt tempus, qvod ante nuptias transmitteretur.

A. D. circa 1060.

DAUDI IATVARDAR KONUNGS.

Enn er var kom, þá bió Haralldr ſkip ſitt, oc ferr í brott, ſkillduz þeir Jarl med kærleikom miklom, fór þá Haralldr út til Englands, á fund Játvardar konungs, oc kom eigi ſídan til Vallandz, at vitia þeſsa ráds. Iátvadr var konungr yfir Englandi XIII vetor, oc vard ſótt-daudr í Lundunom nonc Januarii, hann var iardadr at Páls-kirkio, oc kalla Enſkir menn hann helgan.

MORS EDVARDI REGIS.

Veniente vere, parata itineri navi, abiit Haralldus, qvi ipſe & Jarlus qvam maxime amici ſunt ſejuncti. Tum Haralldus, in Angliam ad Edvardum Regem profectus, in Vallandiam (Nordmanniam) non rediit, ad matrimonium dictum ineundum. Edvardus Angliæ Rex per XXIII erat hyemes, 1066. 5 Jan. *Londiniqve nonis Januarii ſua morte defunctus & in æde Paulo ſacra fuit ſepultus, Anglici homines eum Sanctum vocant.*

HARALLDR

HARALL-

A. D. HARALLDR GUDINASON TIL KONUNGS TEKINN A ENGLANDI.

Synir Gudına Jarls voro þá ríkaſtir menn á Englandi; var Toſti ſettr höfdingi yfir her Engla konungs, oc var hann landvarnar-madr, þá er konungr tók at elldaz; hann var ſettr yfir alla Jarla adra. Haralldr bródir hans var iafnan innan hirdar, oc var konúngi enn næſti madr um alla þiónoſto, oc hafdi allar fe-hirdzlor konungs at giæta. Þat er ſögn manna, at þá er framleid at andláti konungs, þá var Haralldr nærr oc fátt manna annat; þá laut Haralldr yfir konung oc mællti: því ſkírſkota ec undir alla ydor, at konungrinn gaf mer nú konungdóminn, oc allt ríki í Englandi; því næſt var konungr hafidr daudr
1066. 5 Jan. or hvílonni. Þann ſama dag var þar höfdingia-ſtefna, var þá rætt um konungs-tekio, let þá Haralldr bera fram vitni ſín þau, er Iátvardr konungr gaf hönom ríkit á deyianda degi; lauk ſva þeirri ſtefno, at Haralldr var til konungs tekinn, oc vígdr konungs-vigſlo inn XIII í Páls-kirkio. Gengo þá allir höfdingiar til handa hönom, oc allt fólk. Enn er Toſti Jarl ſpurdi þat, brödir hans, líkadi hönom illa, þóttiz hann eigi verr tilkominn at vera konungr: vil

HARALLDUS GODWINI FILIUS IN REGEM ANGLIÆ ACCEPTUS.

Filii Godwini Jarli (Comitis) eo tempore omnium in Anglia erant potentiſſimi. Toſtius erat omnibus Anglorum Regis copiis Dux præfectus, eiqve, Rege ipſo ſeneſcente, regni cuſtodiendi cura demandata. Supra omnes alios Jarlos is ad dignitates evectus eſt. Haralldus frater ejus intra aulam ſemper verſabatur, Regi per omnia officia proximus, omniumqve theſaurorum regiorum cuſtos. Traditum eſt memoriæ, cum morti vicinus jam erat Rex, præſente Haralldo, paucisqve aliis viris, ſupra Regem ſe inclinantem Haralldum dixiſſe: " Vos (hic præſentes) omnes teſtes voco, Regem mihi jam imperium dediſſe, totumqve Angliæ regnum. " Qvo dicto, Rex è lecto mortuus eſt ſublatus. Eodem die regni Principum conventus eſt habitus, atqve ibi de Rege eligendo actum, in qvo conventu Haralldus, adhibitis ſuis teſtibus, reddidit teſtatum, Edvardum Regem, qvo die eſt mortuus, regnum ſibi dediſſe. Eorum conventus eum habuit exitum, ut in Regem acceptus Haralldus, in æde D. Paulo ſacra, die (à feſto nativitatis Chriſti) XIII, regia inauguratione ſit ſacratus. Hoc facto, principes regni omnes totusqve populus fidem & obedientiam ei adſtrinxerunt. Qvæ cum Toſtio ejus fratri nuntiata fuere, ægro & iniqvo animo tulit, ratus (qvippe) ſibi non minori jure regnum competere, ſeqve velle addens, ut

vil ec, ſagdi hann, at landz-höfdingiar kióſi þann til konungs, er þeim þeckir beſt vera tilfallinn; oc fóro þau ord milli þeirra brædranna. Haralldr konungr ſvarar ſva, at hann vil eigi upp gefa konungdómin, fyrir þvi at hann var ſtól-ſettr í þeim ſtad ſem konung átti at taka, enn verit ſídan ſmurdr oc vigdr konungs-vígſlo; hvarf oc til hans allr ſtyrkr fiölmennis, hafdi hann oc fehirdzlor konungs allar.

principes ut & magnates regni eum eligerent Regem, qvi ipſis (regiæ dignitati) convenientiſſimus viſus fuiſſet; qvæ dicta inter fratres ultro citroqve ferebantur. Ad qvæ reſpondit Haralldus, ſe regno cedere nolle, nempe in ſolio regio collocatum, qvo loco Rex erat eligendus, poſteaqve unctum & regia inauguratione ſacratum. Illius qvoqve partibus ſe adſociavit populi omnis multitudo, in qva robur regni reſidebat, ejusqve regiæ omnes erant gazæ. A.D. 1066.

FERD TOSTA TIL DANMERKR.

Enn er Haralldr konungr vard þeſs varr, at Toſti Jarl bródir hans villdi hafa hann af konungdóminom, þá trúdi hann hönöm illa, þvíat Toſti var madr forvitri, oc hermadr mikill, oc átti vel vingat vid landz-höfdingia. Tók þá Haralldr konungr af Toſta herſtórnina, oc allt þat valld er hann hafdi ádr haft, framar enn adrir Jarlar þar í landi. Toſti Jarl vildi þat fyrir eingan mun þola, at vera þiónoſto-madr bródr ſins ſamborins: fór hann þá oc brott med lidi ſíno ſudr um ſiá í Flandr, oc dvalldiz þar litla ríd, fór þá til Fríslandz, oc þadan til Danmerkr á fund Sveins konungs frænda ſíns. Þau voro ſyſtkyn Úlfr Jarl fadir Sveins konungs, oc Gyda módir Toſta Jarls; bidr Jarl Svein konung fulltíngs og lid-veizlo. Sveinn konungr baud hönom til ſín, oc ſagdi hann ſkuli hafa

ITER TOSTII IN DANIAM.

Animadvertens Haralldus Rex, fratri Toſtio in animo eſſe, ſe regno privare, peſſime ei credidit: erat enim Toſtius homo prudens & præſagus, inſigni fortitudine, qviqve principum regni amicitia multum pollebat. Qvare Haralldus Rex Toſtium a præfectura exercitus removit, atqve ab omni poteſtate, qva is antea omnes ibi regni Jarlos (Comites) anteceſſerat. Nullo pacto ferre voluit Toſtius Jarlus, ſe fratri ſerviturum, iisdem ſecum parentibus nato; hinc ſuo cum comitatu in Flandriam profectus, ibi pauliſper commoratus, in Friſiam abiit, atqve inde in Daniam, ad affinem ſuum Sveinum Regem: frater (enim) & ſoror erant Ulfus Jarlus, Sveini Regis pater, atqve Gyda, mater Toſtii Jarli. Sveinum (ergo) Regem Jarlus opem rogavit atqve auxilia. Ad ſe eum invitante Sveino Rege, atqve Jarli regnum in Dania tantmu

A. D. 1066. þar Jarls-ríki í Danmörk þat, er hann megi vera þar sæmiligr höfdingi. Jarl svarar: þess girnir mic, at fara til Englands aptr. til ódala minna. Enn ef ec fæ öngan styrk til þess af ydr konungr, þá vil ec þat helldr tilleggia vid ydr, at veita ydr allan styrk þann, er ec á kosti í Englandi, ef þer vilit fara med Dana-her til Englandz, at vinna landit, sva sem Knútr modur-bródir þinn. Konungr svarar: sva miklo em ec minni madr enn Knútr konungr frændi minn, at varla fæ ec halldit Dana-ríki fyri Nordmönnom; enn Gamli Knútr konungr eignadiz at erfd Dana-ríki, en med hernadi oc orrosto England, oc var þó um ríd þat eigi óvænna, at hann mundi þar leggia lífit. Noreg feck hann orrostolaust. Nú kann ec at ætla mer hóf meirr eptir míno lítilrædi, enn eptir framkvæmd Knútz konungs frænda míns. Þá mællti Tosti Jarl: minna verdr mítt erendi híngat, enn ec hugda at þú mundir vera láta, sva göfigr madr, í naudsyniom frænda þíns. Kann nú vera, at ec leita þannog vináttonar, er myklo er ómakligra; enn þá má vera, at ec finna þann höfdingia, er midr vaxi fyrir augom at ráda miöc stórt enn þer konungr. Sídan skildoz þeir konungr oc Jarl, oc varliga sáttir.

FERD

tum offerente, qvantum Satrapam ibi & Principum honorificum deceret, respondens Jarlus: "desiderio, inqvit, trahor in Angliam atqve ad bona mea avita revertendi: qvam in rem si a vobis, Rex, latæ mihi non fuerint suppetiæ, id potius faciam, vobis gratificaturus, ut omnibus viribus, qvæcunqve mihi in Anglia datæ fuerint, vobis succurram, si Danorum exercitu stipatus Angliam petere volueris, regnum istud tuæ ditionis facturus, prout fecit avunculus tuus Kanutus." Ad qvæ Rex: "in tantum, inqvit, Knuto Rege, meo consangvineo, inferior sum, ut Daniæ regnum, ne mihi à Nordmannis auferatur, ægre tuear. Rex qvidem Knutus Senior, regnum Daniæ jure hæreditatis adeptus, armis atqve bello Angliam suam fecit, attamen res sæpenumero eo spectabat, ut vitæ id fieret jactura. Norvegiam absqve bello occupavit. Jam (ergo) credo id me decere, ad exiguas meas vires me res potius instituere, qvam ad fortunam progressus Knuti Regis, mei consangvinei." Hic Tostius Jarlus: minus hic, ait, meum procedit negotium, in tantis consangvinei tui necessitatibus. Fieri potest, ut nunc opem atqve amicitiam qværam, ubi longe minus sperari posset, qvo facto, potest accidere, ut inveniam Principem regnatorem, cui res tanti momenti & periculi non videbitur, permagna & gravia moliri, ac Tibi, Rex (visa fuit)." Postea Rex atqve Jarlus sejuncti sunt, amici vix dicendi.

ITER

FERD TOSTA TIL NOREGS.

Tosti Jarl sneri þá ferdinni, oc kom í Noreg, oc fór á fund Harallds konungs, var hann þá í Víkinni. Enn er þeir finnaz, ber Jarl upp fyri konung erindi sín, segir hönom allt um ferdir sínar sídan er han fór af Englandi, bidr konung fá ser styrk, at sækia ríki sitt í Englandi. Konungr svarar sva, at Nordmenn muno þess eigi fúsir, at fara til Englands at heria, oc hafa þar Enskan höfdingia yfir ser; mæla menn þat, segir hann, at þer hinir Ensko se eigi alltrúir. Jarl svarar: Hvart er þat med sannendom sagt, er ec hefi menn heyrt segia í Englandi, at Magnús konungr frændi þinn sendi menn til Iátvardar konungs, oc var þat í ord-sending, at Magnús konungr átti England slíkt sem Danmörk, oc hafdi í arf tekit eptir Hörda-Knút, sem svardagar þeirra höfdo tilstadit? Konungr svaradi: hví hafdi hann þat eigi, ef hann átti þat? Jarl svarar: hví hefir þú eigi Danmörk, sva sem Magnús konungr hafdi fyri þer? Konungr svarar: Eigi þurfa Danir at hælaz vid oss Nordmenn; margan díla höfom ver brent þeim frændom þínom. Þá mællti Jarl: Villtu eigi mer segia, þá mun ec þer segia. Því eignadiz Magnús konungr Danmörk, at þar landz höfd-

ITER TOSTII IN NORVEGIAM. A.D. 1066.

Tum Tostius Jarlus, verso itinere, in Norvegiam venit, ubi Regem convenit Harolldum, tunc in Vikia versantem. Qvi ubi convenere, negotium suum Jarlus Regi exposuit, narrans ei itinerum suorum eventa, postqvam ex Anglia fuerat profectus, Regemqve auxilia rogans, qvorum ope regnum suum in Anglia recuperare posset. Ad qvæ dicente Rege, Nordmannis cordi non esse in Angliam ire ad bellum gerendum, sub imperio ibi ducum Anglicorum militaturis, vulgiqve ore ferri, Anglos homines non esse, qvibus multum fidi posset, respondit Jarlus: "Anne vere dictum est, qvod homines narrantes audivi in Anglia, Magnum Regem, tum consangvineum, missis ad Regem Edvardum legatis, nuntio isto indicasse, Regem Magnum Angliam æqvo ac Daniam tenere jure, ad se post mortem Harde-Knuti hæreditate devolutam, prout ferebant juramento inter eos sancita pacta?" Interrogante hic Rege: "Qvare non tenuit, si (jure) is possideret?" respondit Jarlus: "Qvare non possides Daniam, prout ante Te tenuit Rex Magnus?" tum respondit Rex, non esse, qvod Dani se de Nordmannis insolentius jactent: in damna enim affinium tuorum multos terrarum tractus igne vastivimus. Hic Jarlus: "qvodsi, inqvit, Tu mihi dicere nolis, ego Tibi dicam. Ideo Magnus Rex Daniæ potis est factus, qvod principes ibi regni & terrarum præfecti a partibus ejus

A. D. 1066. höfdingiar veitto hönom: enn þvi feckt þú eigi at allt landz-folk ſtód i múti þer. Því bardiz Magnús konungr eigi til Englandz, at allr lendz-lydr villdi hafa Iátvard at konungi. Villt þú eignaz England, þá má ec ſva gera, at meiri luti höfdingia í Englandi muno vera vinir þínir, oc lidſinnis-menn; eigi ſkortir mic meira vid Haralld bródir minn enn konungs-nafn eitt. Þat vito allir menn; at engi her-madr hefir ſlíkr fæz á Nordrlöndom ſem þú, oc þat þicki mer undarligt, er þú bardiz XV vetor til Danmerkr, enn þú vill eigi hafa England, er nú liggr lauſt fyri þer. Haralldr konungr hugſadi vandliga hvat Jarl mællti, oc ſkilldi, at hann ſagdi mart ſatt, oc í annan ſtad giördiz hann fúſs til at fá ríkit. Sídan tölodo þeir konungr oc Jarl löngom oc opt, ſetto þeir þá ráda-giörd þeſſa, at þeir ſkyll-do fara um ſumarit til Englandz, oc vinna landit. Sendi Haralldr konungr ord um allan Noreg, oc baud út leid-ángri, hálfom almenningi; vard þetta nú allfrægt, voro margar getur á, hvern-og förin mundi verda, mællto ſumir oc tölldo upp ſtór-virki Haralldz kon-ungs, at hanom mundi eigi ófært vera: enn ſumir ſögdo, at England mundi verda torſott, mann-fólk ofa-mikit á, oc

ejus ſtabant: Tu contra non potitus es, quod totus terræ (iſtius) tibi adverſaretur populus. Ob eam rem Magnus Rex Angliam bello non eſt aggreſſus, quod omnes regni cives Edvardum ſibi vellent Regem. Quodſi Angliam tuæ ditionis facere volueris, faciam ego, ut principum Angliæ potior pars tui facti amici, auxilia Tibi ſint præſtituri: etenim Harralldo fratri nulla re, niſi Regis titulo ſolo, ego cedo. Omnibus notum eſt, in terris ſeptentrionalibus natum non eſſe bellatorem, fortitudine Tibi parem; mirumque mihi videtur, Te XV hyemes belligeraſſe, ut Dania potireris, ſed Angliam non velle, cujus jam Tibi facilis patet poſſeſſio." Haralldus Rex, ſermone Jarli rite & accurate mente penſitato, animadvertit, multis in rebus eum vera dixiſſe; cui rei alia acceſſit, cupiditas, qua ad regnum (iſtud) occupandum trahebatur. Poſtea Rex atque Jarlus, longo & frequenti colloquio habito, id conſilii ſtatuere, ut æſtate ſequente in Angliam tranſituri, illamque terram occupaturi eſſent. Haralldus Rex, miſſis per totam Norvegiam nuntiis, dimidiam militum naviumque totius regni partem ad expeditionem imperavit, quæ res ubi omnibus innotuit, multæ ferebantur conjecturæ de futuro illius eventu, quibusdam Haralldi Regis res bello fortiter geſtas enarrantibus, qvare hanc ejus vires non ſuperaturam, aliis dicentibus, Angliam bello aggredi opus eſſe difficillimum, nempe militum multi-

oc þat lid er kallat er Þínga-mannalid, þeir voro menn ſva frӕknir, at betra var lid eins þeirra enn II Harallds manna hinna beſto. Þá ſagdi Úlfr ſtallari:

Era ſtallorom ſtillis
Stafn-rúm Haralldz iafnan
Onaudgr fӕr ec audar
Innan þaurf at herfa.
Ef haur breckan hrockva
Hrein ſkulom tveir fyri einom
Ungr kendak mer undan
Annat Þínga-manni.

Úlfr ſtallari andadiz þat var. Haralldr konungr ſtód yfir grepti hans, oc mӕllti er hann geck frá: Þar liggr nú ſá er dyggvaſtr var oc drottin hollaſtr. Toſti Jarl ſigldi um varit veſtr til Flӕmingia-landz, á móti lidi því er hönom hafdi fylgt utan af Englandi, oc því ödro er ſafnadiz til hans bӕdi af Englandi oc þar í Flӕmingia-landi.

multitudine abundantem, copiasqve, quæ Thingamannorum vulgo vocabantur, viris conſtare adeo ſtrenuis, manuqve & conſilio promtis, ut earum copiarum unus duos præſtantiſſimorum Haralldi militum fortitudine vinceret. Tum vero Ulfus Aulæ Magiſter ita cecinit: A. D. 1066.

Non eſt Aulæ Magiſtris Regis
Proræ areolam Haralldi, perpetuo
Haud invitus accipio divitias,
Intra opus ſeſe ſubducere.
Qvodſi, o! lini clive, nos cedere,
Candide, oporteret duos uni
Juvenem docui ego me, retro,
Aliud (eqvidem), Thingmannorum.

Ulfus aulæ Magiſter eo vere mortem obiit. Haralldus Rex (ipſe) ſepulcro ejus adſtitit, qvi diſcedens: "ibi, inqvit, "nunc jacet (defunctus) qvi ad omnia officia fidiſſimus Domino fuit, & ejus amantiſſimus." Toſtius Jarlus eodem vere in Flamingorum terram (Flandriam) abiit, copiis ibi occurſurus, tam qvæ ex Anglia eum fuerant comitatæ, qvam aliis, qvæ cum ex Anglia, tum ex Flandria ad eum confluxere.

DRAUMR GYRDAR.

Herr Harallds konungs ſafnadiz ſaman í Solundom. Enn er Haralldr konungr var búinn, at leggia út or Nidaróſi, þá geck hann ádr til Skrínis Ólafs konungs, oc lauk upp, oc klipti hár hans oc negl, oc læſti ſídan Skríninu, enn kaſtadi

SOMNIUM GYRDII.

Copiæ Haralldi Regis in Solundis congregabantur. Cæterum Haralldus Rex, itineri jam paratus ac Nidroſia diſceſſurus, ſcrinium Olafi Regis acceſſit, qvo aperto, comam ejus totondit, ungvesqve præcidit; hoc facto, cum ſcrinium clauſerat, claves in fluvium

A. D. 1066. kaſtadi lyklinom út á Nid; enn ſumir ſegia, at hann kaſtadi utanbordz fyrir Agdaneſi; oc hefir eigi ſídan verit upplokit Skríni ins helga Ólafs konungs. Þá var lidit frá falli hans XXXV vetor hann lifdi oc hálfan fiórda tög vetra her í heimi. Haralldr konungr hellt því lidi, er hönom fylgdi, ſudr til mótz vid hitt. Þar kom ſaman lid mikit, ſva at þat er ſögn manna, at Haralldr konungr hefdi nær CC ſkipa, oc umfram viſtabyrdingar oc ſmá-ſkútor. Þá er þeir lágo í Solundom, dreymdi mann þann er var a konungs ſkipino, er Gyrdr er nefndr: hann þóttiz var ſtadr a konungs ſkipino, oc ſá uppá eyna, hvar tröll kona ſtód mikil, oc hafdi ſkálm í hendi, oc í annari hendi trog; hann þóttiz oc ſia yfir öll ſkip þeirra, oc þótti hönom fugl ſitia á hveriom ſkip-ſtafni, þat voro allt ernir oc rafnar. Tröll-konan qvad víſo:

fluvium Nid projecit; qvidam autem referunt, in mare extra promontorium Agdanes eum projeciſſe, nec unqvam poſtea apertum fuiſſe Regis Olafi Sancti ſcrinium. Tunc temporis ab ejus cæde XXXV erant præterlapſæ hyemes, triginta qvoqve & qvinqve hyemes ipſe in hoc terrarum orbe vixit. Haralldus Rex militum manum, qva ipſe erat ſtipatus, auſtrum verſus (cæterarum) ſuarum copiarum in occurſum duxit. ibi ingens coactus eſt exercitus, adeo ut memoriæ ſit proditum, Haraldum Regem claſſem habuiſſe CC fere navium (bellicarum), præter naves commeatum portantes, minoresqve lembos. Claſſe in anchoris juxta Solundas ſtante, ſomnium ſomniavit homo, in navi Regis conſtitutus, Gyrdius nomine. Viſus eſt ille ſibi per ſomnium in Regia navi conſtitutus foeminam videre ingentem in inſula ſtantem, ex genere gigantum, tenentem manu altera enſem falcatum, altera labrum, & per totam deinde navium claſſem proſpiciens ſingularum in puppibus videre ſedentes volucres, aqvilas omnes atqve corvos, foeminamqve audire giganteam hoc carmen canentem:

Víſt er at allvalldr auſtan
Eggiaz veſtr at leggia
Mót vid marga knútu
Minn ſnúdr er þat prúda.
Kná val-þidurr velia
Veit hann erna ſer beito
Steik af ſtódi Glúka
Stafns fylgi ec því iafnan
Oc ſtafna fylgi ec því iafnan.

*Certum eſt, Monarcham ab oriente
Stimulis agi, ut occidentem petat:
Ponat ut multos oſſium nodos,
Meo (ſane) qvæſtui id erit, nobiles.
Poteſt (jam) ſtragium avis eligere,
Exſpectat ea multum ſibimet eſcæ;
Aſſam carnem ex Giukii eqvis,
Proræ inſidens, me ſemper comite.
Proræ inſidens, me ſemper comite.*

DAUMR

SOM-

A. D. 1066.

DRAUMR ÞORDAR.

Þórdr er annar madr nefndr, er var á skipi því, er skamt lá frá skipi konungs. Hann dreymdi um nótt, at hann þóttiz siá flota Haralldz konungs fara at landi, oc þóttiz vita at þat var England; hann sá á landino fylking mikla, oc þótti sem hvarirtveggio biöggiz til bardaga, oc höfdo merki á lopti. Enn fyri lidi landz-manna reid tröll-kona mikil, oc sat á vargi, oc hafdi vargrinn mans hræ í munni, oc fell blód um kiaptana; enn er hann hafdi þann etit, þá hastadi hon ödrom í munn varginom, oc sídan hveriom at odrom, enn hann gleypti hvern. Hon qvad:

Skód lætr skína raudan
Skiölld er dregr at hialldri
Brúdr ser aurnis ióda
óför konungs giörfa.
Sviptir í svardar kiapta
Svanni holldi manna
Ulfs munn litar innan
Odlát kòma blódi
Odlát kona blódi.

SOMNIUM THORDI.

Thordi nomine dictus est vir quidam, classiariorum navis unus, quæ haud procul a navi Regis posita erat. Ei nocte qvadam per somnium visa est Haralldi Regis classis terram accedere, qvam se scire sibi visus est esse Angliam, & in terra acies ingens, prælio parata, cui ab utraqve parte accingebantur, vexilla multa habentes, in coelum minantia. Cæterum ante aciem incolarum terræ obeqvitare visa est foemina ingens generis gigantei lupo vecta, qvi hominis cadaver ore portabat, ex qvo sangvis utrinqve fluebat. Eo comesto, aliud cadaver in os lupi illa ingessit, posteaqve aliud post aliud, qvi omnia devoravit. Tum ea cecinit:

Armata acies facit rubrum splendere
Clypeum, re inclinante ad prælium,
Foemina videt giganteæ prolis
Infortunium Regi (jamjam) paratum.
Ingerit in cutis hirsutæ os (vastum)
Mulier (illa) cadavera hominum;
Lupi voracis os tingit intrinsecus,
Id operis urgens, foemina sangvine.

DRAUMR HARALLDZ KONUNGS,

Haralld konung dreymdi um nótt, at hann væri i. Nidarósi, oc hitti Ólaf konung bródr sinn, oc qvad Ólafr víso fyrir hönom:

SOMNIUM HARALLDI REGIS.

Haralldus Rex per somnium sibi visus est nocte qvadam Nidrosiæ versari, ibiqve fratrem Olafum convenire, qvi hoc sibi cecinit carmen:

Flestan Rex

A. D. 1066.

Gramr vá frægr til fremdar
Flestan sigr en Digri
Hlaut ec því at heima sátom
Heilagt fall til vallar.
Uggir ec enn at tiggi
Ydr mani-feigd of byrion
Traullz gefit fákom fyllar
Líks velldrat Gud sliko.

Rex reportavit celebris ad gloriam
Plerumqve victoriam ille Crassus;
Corvi, qvandoqvidem domum redii,
Lapsu ego sancto (cæsus) in terram.
Metuo ego, ne (jamjam) o! Rex
Vobis sit mors cita fato destinata,
Lamiæ & detis eqvis saginam
Avidæ; non efficit id divinum Numen.

Margir adrir draumur oc fyriburdir voro þá sagdir, oc flestir dapurligir. Haralldr konungr, ádr hann fór af Þrándheimi, hafdi þar látit taka til konnungs Magnus son sinn, oc setti hann til ríkis í Noregi, er konungr fór í braut. Þora Þórbergs dóttir var oc eptir, enn Ellisif drottning fór med hönom, oc dætor hennar Maria oc Ingigerdr. Ólafr, son Haralldz konungs, fór oc med hönom or landi.

Plurima alia somnia & portenta tunc sunt relata, sinistri pleraqve & diri ominis. Antequam Haralldus Rex e Thrandhemia discessit, filium suum Magnum ibi in Regem accipi curavit, quem regno Norvegiæ præfecit gubernando, dum aberat ipse Rex Haralldus. Thora Thorbergi filia etiam remansit, sed abiit cum eo Elisabetha Regina, nec non filiæ ejus Maria & Ingegerda. Olafus, Haralldi Regis filius, ei etiam ex patria ibat comes.

ORROSTA VID SKARDABORG.

Enn er Haralldr konungr var búinn, oc byr gaf, sigldi hann út á haf, oc kom af hafi vid Hialtland, enn sumt lid hans kom vid Orkneyar, lá Haralldr konungr skamma hríd vid Hialtland, ádr hann sigldi til Orkneyia, oc hafdi þadan med ser lid mikit, oc Jarlana Pál oc Erling, syni Þorfinnz Jarls: enn let þar eptir Ellisif drottning oc dætor þeirra Mariam oc Ingigerdi. Þadan sigldi hann vestr fyri Skotland, oc sva fyrir England, oc kom

PRÆLIUM JUXTA SKARDABURGUM (SCARBOROUGH).

Itineri autem accinctus Haralldus Rex, flante vento secundo, mari se commisit, appulitqve ad Hialtlandiam: pars vero copiarum ejus ad insulas Orcadas. Post exiguam apud Hialtlandiam moram, Haralldus Rex ad Orcadas navigavit, unde magnam copiarum multitudinem secum duxit, nec non Jarlos, Paulum atqve Erlendum, Thorfinni Jarli filios, relictis ibi Elisabetha Regina, atqve filiabus Maria & Ingigerda. Inde occidentem versus primum Scotiæ

kom þar vid land, er heita Kliflönd, þar geck hann á land, oc heriadi þegar, oc lagdi landit undir sic, oc feck einga vidstödo. Sídan lagdi hann til Skardaborgar, oc bardiz þar vid borgar-menn; hann geck uppá bergit þat, sem þar verdr, oc let þar göra bál mikit, oc leggia í elld. Enn er bálit logadi, tóko þeir forka stóra, oc skuto bálino ofan í bæinn, oc tók þá at brenna hvert hús af ödro, gafz þá upp allr stadrinn; drápo Nordmenn þar mart manna, enn tóko fe allt þat er þeir fengo; vard þá Enskom mönnom engi kostr annar fyrir höndom, ef þeir skylldo hallda lífino, nema gánga til handa Haralldi konungi. Lagdi hann þá undir sic landit allt, þar er hann fór. Sídán lagdi Haralldr konungr med allann herinn sudr med landi, oc lagdi at vid Hellornes, kom þar samnadr í móti hönom, oc átti Haralldr konungr þar orrosto, oc feck sigr.

Scotiæ deinde Angliæ littora præternavigavit, ubi ad terram appulit loco, qui Klifland dicitur; his in terram ascensione facta, mox belligerare orsus, regionem istam sibi subegit, nemine resistente. Postea ad Skardaborgum appulsus, cum civibus prælium iniit. Hic ascenso monte, qui ibi est (vicinus), pyram ibi ingentem exstrui atque igne succendi jussit. Qua flammam late spargente, arreptis ingentibus longuriis, pyram ardentem in urbem detruserunt, ubi ædium aliqvam invadente igne, tota dedita est civitas. Hic Nordmanni, multis civium occisis, bona omnia qvæ capere potuere, diripuerunt; qvare Anglis, si vitam vellent servare, nulla alia reliqva erat conditio, qvam se suaqve omnia potestati Regis permittere, qvi totam, qva transiit, regionem suæ ditionis fecit. Postea Haralldus Rex cum tota classe littora austrum versus circumvectus, ad promontorium Hellornes appulit, ubi occurrente, qvi (eam in rem) collectus erat, exercitu, prælio congressus Haralldus Rex victoriam reportavit. A. D. 1066.

FRA FYLKING JARLANNA.

Sídan lagdi Haralldr konungr til Humbro, oc upp eptir ánni, oc lagdi þar vid land. Þá voro Jarlar upp í Iorvík Mauro-Kári Jarl, oc Valþiófr Jarl af Hunda-túnom, bródir hans, oc höfdo óvígan her. Þá lá Haralldr konungr í Uso,

DE ACIE JARLORUM.

Postea Rex Haralldus ad Humbrum fluvium classe vectus, amnemqve ingressus, ad terram ibi classem appulit. Hic Eboraci commorabantur Jarli, Meurokarius Jarlus atqve Valthiofus Jarlus de Hundatuno, frater ejus, invicta & ingenti qvam maxime

A. D. 1066. Uſo, er herr Jarla ſótti ofan. Þá geck Haralldr konungr á land, oc tók at fylkia lidi ſíno: ſtód fylkingararmrinn annar fram á ár-backann, enn annar viſſi á landit upp at díki nockoro; þat var fen diúpt oc breitt, oc fullt af vatni. Jarlar leto ſíga fylking ſína ofan med ánni, vid öllom múginom. Konungs merkit var nærr ánni, var þar allþykt fylkt, enn þunnaſt vid díkit, oc lidit þat ótrauſtaſt. Þá ſótto Jarlar ofan med díkino: veik þá fyrir armr fylkingar Nordmanna, ſá er viſsi at díkino, enn Enſkir menn ſötto þar fram eptir þeim, oc hugdo at Nordmenn mundo flýa vilia. Fór þar fram merki Mauro-Kara Jarls.

me copiarum multitudine ſtipati. In amne Uſa ſtabat claſſis Regis Haralldi, qvo tempore a ſuperiori regione deſcendit Jarlorum exercitus. Tum Haralldus Rex, facta in terram exſcenſione, aciem ſuorum ordinare coepit, cujus aciei alterum cornu ad ripam amnis pertingebat, alterum vero excurrebat ad foſſam, ubi palus erat profunda lataqve, atqve aqvæ plena. Jarli aciem ſuorum juxta amnem lento gradu procedere fecerunt, tota comitati copiarum multitudine. Vexillum regis amni propius ſtabat erectum, ubi qvoqve denſior multum erat acies, contra tenuior juxta foſſam ibiqve copiæ, in qvibus minus erat roboris. Tum Jarlis juxta foſſam arma inferentibus, cornu aciei Nordmannorum retro ceſſit, qvod ad foſſam vergebat; qvare Angli cedentibus acriter inſtabant, exiſtimantes Nordmannos in fugam ſe velle conjicere. Hanc ob cauſam vexillum Maurokarii Jarli longius proceſſit.

ORROSTA VID HUMBRO.

Enn er Haralldr konungr ſá at fylking Enſkra manna var kominn ofan med díkino gegnt þeim, þá let hann bláſa her-bláſtr, oc eggiadi herin ákafliga, let þá frambera merkit Landeydona, ſnaradi þá atgaungo ſva harda, at allt hrack fyri: gördiz þá mannfall mikit í lidi Jarla. Sneriz þá lidit brátt á flótta, flýdi ſumt upp med ánni eda ofan, enn

PRÆLIUM JUXTA HUMBRUM.

Haralldus autem Rex, videns Anglorum aciem ad foſſam usqve deſcendiſſe & juxta eam aciei ſuæ e regione procedere, ſigno pugnæ tuba dato, ſuos acerrime hortatus, vexillum Landeyda (terræ vaſtatricem) procedere juſſit; qvo facto, tanto impetu in hoſtem ferebatur, ut omnia cedere cogerentur, maxima cum copiarum ſtrage, qvæ Jarlis militabant. Qvare (eorum) exercitus in fugam ſtatim eſt conjectus, fugientibus, qvibusdum

enn fleſt fólk hióp út á díkit, lá þar ſva þyckt valrinn, at Nordmenn mátto gánga þurfætis yfir fenit. Þar týndiz Mauro-Kári Jarl. Sva ſegir Steinn Herdíſarſon:

Þiód fórſk mörk í módo
Menn druknodo ſocknir
Drengr lá ar of ungan
Ofár Mauro-Kára.
Fíla drottinn rak flótta
Framr tók her á ramri
Rás fyri rauſkom víſa
Rík-lundadr vítt undan.

Þeſsa drápo orti Steinn Herdíſarſon um Ólaf, ſon Haralldz konungs, oc getr hann þeſs, at Ólafr var í orroſto med Haralldi konungi fedr ſínom. Þeſsa getr oc í Haralldz Sticka:

Lágo fallnir
I fen ofan
Valþiófs lidar
Vaſnom höggnir.
Sva at gunn hvatir
Gánga mátto
Nordmenn yfir
At náin einom.

Valþiófr Jarl, oc þat lid er undan komz, flýdi upp til borgarinnar í Iorvík, vard þar it meſta mannfall. Orroſta var midvikodag inn næſta fyrir Matthias meſso.

busdam juxta amnem, ſurſum aut deorſum, plerisqve vero in foſſam curſu tendentibus, ubi tanta jacebat cæſorum & mortuorum ſtrages, ut per paludem Nordmanni ſiccis pedibus ire poſſent. Periit eo prælio Maurokarius Jarlus. Qva de re ita Steinus Herdiſæ filius: A. D. 1066.

Populi multi periere in amne
Viri ſuffocati ſunt, aqva merſi;
Milites jacuere mane ſupra juvenem,
Cumulis ſtrati, Maurokarium.
Virorum Dominus inſtabat fugientibus,
Strenuum agmen in fugam ſe conjecit
Citam, ſeqventi fortiſſimo Regi,
Generoſus ille, ut ſeſe ſubducerent.

Hocce carmen pepigit Steinus Herdiſæ filius de Olafo, Haralldi Regis filio; memorans ibi, Olafum cum patre ſuo Haralldo Rege, prælio interfuiſſe. Cujus (qvoqve) rei (ita) meminit carmen, dictum Harallds Sticka:

Jacuere ſtrati
In palude ſurſum,
Valthiofi comites
Armis (illi) cæſi;
Ut pugna acres
Ire (tunc) poſſent
Nordmanni trans (foſſam)
Per cadavera ſola.

Valthiofus Jarlus, atque copiarum qvotqvot evadere potuere, ad civitatem Eboracum fuga ſe ſubduxerunt, ubi maxima hominum facta eſt ſtrages. Prælium hoc initum fuit die qvodam Mercurii, proximo ante feſtum S. Matthiæ.

A. D. 1066.

FRA TOSTA JARLI.

Tosti Jarl hafdi komit [vestan af Flæmingialandi til Haralldz konungs, þegar er hann kom til Englandz, oc var Jarl í öllom orrostom þessom. Fór þá sva sem hann hafdi sagt Haralldi konungi fyrr er þeir fundoz, at fiölldi manna dreif til þeirra í Englandi; þat voro frændor oc vinir Tosta Jarls, oc vard konungi þat mikill styrkr lids. Eptir þessa orrosto, er ádr var frásagt, geck undir Haralld konung lid allt um en næsto herod, enn sumt flýdi. Þá byriadi Haralldr konungr ferd sína, at vinna borgina, oc lögdo herinom vid Stafnfurdo-bryggior. Enn fyrir þá sauk at konungr hafdi unnit sva mikinn sigr vid stóra höfdingia oc ofrefli lids, var allt fólk rætt oc örvæntiz mótstaudo. Þá gördo borgar-menn rád fyri ser, at senda bod Haralldi konungi, oc bióđaz í valld hans, oc sva borgina. Var þetta allt sysslat, sva at Sunnodaginn fór Haralldr konungr vid öllom herinom til borgarinnar, oc setto þing utan borgar konungr oc menn hans, enn borgarmenn sótto til þingsins; á því þingi iátadiz allt fólk undir lýdni vid Haralld konung, oc fengo hönom gisla tíginna manna sono, sva sem Tosti Jarl kunni skyn allra manna í þeirri borg,

DE THOSTIO JARLO.

Tostius Jarlus ab occidente e Flandria accesserat ad Haralldum Regem, ut primum hic ad Angliam appulit; qui Jarlus omnibus jam dictis interfuit prœliis. Hic quoque res accidit, quemadmodum is Haralldo Regi antea dixerat, quo tempore primum convenere, ut ad eos confluevet magna hominum multitudo, consanguineorum atque amicorum Tostii Jarli, qua multum roboris Regis accessit exercitui. Post prœlium, quod supra est dictum, copiæ omnes proximarum provinciarum Regi se submiserunt, quædam vero fuga salutem quæsivere. Tum Haralldus Rex copias movit, ut civitate potiretur, & castra juxta pontem Stanfordensem posuit. Cum igitur Rex tanta potitus esset victoria, contra summos copiarum præfectos, & contra exercitum, suo longe majorem, omnium animis metu perculsis, ei resistere ausi non sunt. Quare civibus, consilio habito, visum est consultissimum, missis ad Haralldum Regem legatis, sua omnia atque civitatem ejus potestati & fidei tradere. Quæ omnia ea cura sunt effecta, ut die dominica Haralldus Rex toto cum exercitu civitatem accedens, extra eam suo cum comitatu comitia poneret, ad quæ frequentes convenere cives. Eis in comitiis totus populus, promisso Haralldo Regi obsequio (& fide), obsides ei dedere, præcipuæ dignitatis virorum filios: ejus enim civitatis omnes incolæ Tostio Jarlo erant perqvam noti; quo facto, Rex

borg, oc fór konungr um kvelldit ofan til ſkipanna med ſiálf-görom ſigri, oc var allkátr. Var ákvedit þíngit ſnemma mánadaginn í borginni; ſkylldi þá Haralldr konungr ſkipa ſtadin med ríkis-mönnom, oc gefa rétto oc len. Þat ſama kvelld, eptir ſólarfall, kom ſunnan at borginni Haralldr konungr Gudenaſon med óvígan her, reid hann í borgina at villd oc þocka allra borgar-manna, voro þá tekinn öll borgar-lid, oc allir veggir, at eigi ſkylldi nióſn koma Nordmönnom; var þeſsi herr um nóttina i ſtadnom.

Rex veſpera ad naves deſcendit, victoria, quam ipſe ſibi comparaverat, beatus, atqve animo qvam maxime hilaris. Statutum fuerat, ut mane die Lunæ in civitate comitia haberentur, in qvibus Rex Haralldus civitati Præfectos, conſtitueret eam gubernaturos, juraqve daret & feuda diſtribueret. Eadem illa veſpera, poſt occaſum ſolis, ab auſtro ad civitatem acceſſit Haralldus Rex Godwini filius, invicta militum manu ſtipatus, qvi bona civium omnium voluntate atqve conſenſu oppidum intravit; qvo facto, occupatis omnibus portis, atqve (tam ibi qvam) per muros cuſtodibus diſpoſitis, cautum eſt, ne rei (novæ) nuntius ad Nordmannos portaretur. Per noctem exercitus ille in civitate commorabatur. A. D. 1066.

UPPGANGA HARALLDZ KONUNGS.

Mána-dagin, er Haralldr konungr Sigurdarſon hafdi mataz at dagverdar máli, þá let hann bláſa til land-gaungo; býrr ſic þá herinn, oc ſkiptir lidino, hverir fara ſkulo, eda hverir eptir ſkulo vera; hann let uppgánga i hvarri ſveit II menn þar einn var eptir. Toſti Jarl bió ſic til uppgöngo med Haralldi konungi vid ſina ſveit: enn eptir varo til ſkipa-gæzlo Ólafr konungsſon, oc Páll oc Erlendr, Orkneyinga Jarlar, oc Eyſteinn

Cc 3

DE ASCENSU HARALLDI REGIS (AD CIVITATEM).

Die lunæ, poſtqvam Haralldus Rex, Sigurdi filius, jentaculum ſumſerat, ſigno tuba data, copias in terram exſcendere juſſit, qvo facto, cum ſe paraverat exercitus, copias diviſit, ſecernens qvæ ituræ eſſent (ad civitatem), qvæve apud naves remanſuræ, ita ut in ſingulos ordines ex navibus juſſerit binos exſcendere remanente uno (tertio). Toſtius Jarlus ſe qvoqve accinxit, ut cum Haralldo Rege ad urbem aſcenderet, ſuis agminibus comitatus. Navibus autem cuſtodes ſunt relicti Olafus Regis filius, nec non Paulus & Erlendus Orcadum Jarli, atqve

A. D. 1066. steinn Orri, son Þórbergs Árnasonar, er þá var ágætastr oc kærstr konungi alla lendra manna: þá hafdi Haralldr konungr heitit hönom Mario dóttor sinni. Þá var vedr forkunnliga gott, oc heitt skin. Menn leto eptir brynior sinar, enn gengo upp med skiölldom oc hiálmom, oc kesiom, oc sverdom gyrdir, margir höfdo oc skot oc boga, oc váro allkátir. Enn er þeir sótto í nánd borginni, fór í móti þeim lid mikit, sá þeir ió-reykinn, oc undir fagra skiolldo oc hvítar brynior. Þá staudvadi konungr lid sitt, let kalla til sín Tosta Jarl, oc spyrr hvat þetta lid man vera? Jarl svarar, letz þickia meiri van, at úfridr mundi vera, let oc hitt vera mega, at þetta mundi vera nockorir frændor hans, oc leita til vægdar oc vináttu, enn fá í mót af konungi traust oc trúnat. Þá mællti konungr, at þeir mundo fyrst hallda kyrro fyrir, oc forvitnaz um herinn; þeir gördo sva, oc var lidit því meira, er náligarr fór, oc allt at siá, sem á eina ís-möl sæi, er vapnin glóado.

atqve Eysteinus Orri, filius Thorbergi Arnii filii, omnium Satraparum (Norvegiæ) tunc temporis inclytissimus & Regi carissimus, cui Rex filiam suam Mariam conjugem promiserat. Eximia eo die erat aëris clementia, atqve sole splendente calor; qvare (Nordmanni) relictis loricis, adscenderunt clypeis, galeis & gæsis lanceisqve armati atqve gladiis cincti, qvidam sagittas etiam & arcus portantes, sed læto omnes hilariqve animo. Cæterum ubi civitati appropinqvarunt, ingens iis in occursum venit exercitus, videruntqve pulveris nubem, ab eqvis concitatam (qvæ in aërem ferebatur), & sub nube clypeos pulcherrimos ac albicantes loricas. Hic Rex agmen suorum sistens, Tostium Jarlum vocari jussum interrogat, qvænam hæ essent copiæ? Ad qvæ respondens Jarlus dixit, verisimilius sibi videri, hostilem hic adesse exercitum, fieri tamen posse, ut consangvineorum suorum qvidam hi essent, veniam (hinc) delictorum & amicitiam qværentes, (illinc) Regis opem, fidemqve & gratiam implorantes. Tum jussit Rex suos primum consistere, ut qvænam essent eæ copiæ, explorarent; hoc facto, qvo propius accessit exercitus iste, eo major est factus, visusqve totus, armis radiantibus, acsi sparsarum esset glacierum congeries.

RAD TOSTA JARLS.

Þá mællti Haralldr konungr: tökom nú gott rád nockot oc vitrligt, þviat eigi er at dyliaz í, at ófridr er, oc mun kominn

CONSILIUM TOSTII JARLI.

Tum Haralldus Rex: "jam bonum, inqvit, atqve rei conveniens consilium prudenter ineamus: non enim dubitandum aut dissimulandum,

kominn konongr siálfr. Þá svaradi Jarl: þat er it fyrsta, at snúa aptr sem skiótast til skipa, eptir lidi voro oc vápnom, veitom þá vidrtöko eptir efnom; enn at ödrom kostom látom skipin gæta var, oc eigo þá riddarar eigi valld yfir oss. Þá sagdi Haralldr honungr: annat rád vil ec hafa, at setia hina skiótusto hesta undir þriá vaska drengi, oc rídi þeir sem hvatligast, oc segi lidi voro, man þá skiótt koma osslidveizla, fyri því at Englizmenn skulo eiga enn snarpa hrid, ádr enn ver berim inn lægra lut. Þá sagdi Jarl, bad konung ráda þesso sem ödro, letz oc vera eigi giarn at slýa. Þá let Haralldr konungr setia upp merki sitt Land-eydo; Frirekr het sá er merkit bar.

dum, hostem adesse, inimica portantem; Rex sine dubio ipse advenerit.„ Ad quæ respondit Tostius: "primum erit, ut quam fieri possit ocyssime ad naves reversi, copias ibi relictas nobis jungamus, & arma capiamus, quo facto, pro viribus aggredientem hostem excipiemus, aut si id non commode processerit, naves habebimus defensores; sic equitum agmini non licebit arma nobis inferre.„ Hic Haralldus Rex: aliud, inqvit, "consilium capiam; eqvos velocissimos adscendere jubebo tres juvenum promtissimorum, qui cursu effusissimo eqvitantes, rem comitatui nostro narrabunt, quo facto, suppetiæ nobis cito advenient; acerrimam etenim pugnam experientur Anglici homines, antequam eis inferiores redditi succumbimus.„ Tum respondens Jarlus dixit, se hæc, ut cætera omnia, voluntati & consilio Regis relinqvere, nec se in fugam esse propensum. Postea Haralldus Rex vexillum suum, Land-eyda dictum, erigi fecit. Qvi vexillum portabat, Frirekus (Frederikus) nominabatur. A. D. 1066.

FRA FYLKING HARALLDZ KONUNGS.

Sídan fylkdi Haralldr konungr lidi sino let fylking lánga enn eigi þiöcka: þá beygdi hann armana aptir áak, sva at saman tóko, var þat þá vídr ríngr, oc iafn-þyckr öllom megin utan, skiölldr vid skiölld, oc sva yfir ofan, enn konungr siálfr oc konungs sveitin var fyrir innan

DE ACIE AB HARALLDO REGE ORDINATA.

Posthac Haralldus Rex suas copias ordinavit, aciem longam instruens, sed non densam, cujus deinde cornua utrimqve retroflexit, ita ut ibi jungerentur, qvo modo in orbem formata est acies ingentem, pari ubiqve densitate, clypeoqve clypeum tangente, tam in prima acie stantium, quam his proximorum, ipse

A. D. 1066 innan hrínginn, oc þar merkit; þat var oc valit lid; oc í ödrom ſtad var Toſti Jarl med ſina ſveit, hafdi hann annat merki: var fyrir því ſva fylkt, at konungr viſsi, at ridarar voro vanir at rída á ridlom, oc þegar aptr. Nú ſegir konungr, at hans ſveit oc Jarls ſveit ſkal þar fram gánga, er meſt. er þörf; enn bog-menn varir ſkulo þar oc vera med oſs, enn þeir er fremſtir ſtanda, ſkulo ſetia ſpiótz-hala ſína í iörd nidr, enn ſetia oddana fyri brióſt riddorom; ef þeir rída at, enn þeir er næſtir ſtanda, ſeti ſína ſpiótz-odda fyri brióſt heſtom þeirra.

ipſe autem Rex Regisqve comitatus intra orbem erant, & ibi quoque vexillum. Hæc lecta erat acies; ſtabatqve alio loco Toſtius Jarlus, & ille ſuo ſtipatus comitatu, aliudqve habens vexillum. Cæterum ea de cauſa dicto modo ordinata erat acies, qvod ſciret Rex, more inter equites eſſet receptum, turmatim adeqvitare, moxqve recedere. Qvare juſſit Rex, ut ſua nec non Jarli cohors in aciem procederent, ubi neceſſitas potiſſimum (eorum operam) poſtulabat, ut iis quoque jungerentur ſagittarii, & ut in primo ordine ſtantes, fixis in terra haſtilibus (lancearum) mucrones equitum pectoribus objicerent, ſi adeqvitarent, eisqve proxime ſtantes haſtarum pectoribus eqvorum objicerent cuſpides.

FRA HARALLDI GUDINASYNI.

Haralldr konungr Gudinaſon var þá kominn med her óvígan, bædi riddara oc fót-gángandi menn. Haralldr konungr Sigurdarſon reid þá um fylking ſína, oc ſkyniadi hvernog fylkt var; hann ſat á ſvörtom heſti bleſottom, heſtrinn fell undir hönom, oc konungr af fram; ſtód hann upp ſkiótt, oc mællti: fall er farar-heil. Þá mællti Haralldr Engla konungr til Nordmanna þeirra, er med hönom voro: kendo þer þann inn mikla mann, er þar fell af heſtinom, vid hinn blá kyrtil, oc hinn

DE HARALLDO GODWINI FILIO.

Haralldus Godwini filius jam acceſſerat, invicta tam equitum qvam peditum manu comitatus; qvo tempore Rex Haralldus Sigurdi filius ſuorum aciem obeqvitabat, eam ordinatam curatus inſpiciens. Vehebatur is eqvo nigro, frontem macula alba notato, qvi lapſus pedibus, Regem in terram pronum effudit. Ille celeriter in pedes erectus: „lapſus, inqvit, itineris feliciter proceſſuri eſt omen.„ Tum Haralldus Anglorum Rex Nordmannos allocutus, qvi in ejus exercitu erant, interrogavit, anne virum cognoſcerent illum ingentem, qvi ex eqvo lapſus fuerat, cærulea tunica indutum, & galea pulcherrima

hinn fagra hiálm? Þat er konungr siálfr, sögdo þeir. Engla konungr sagdi: mikill madr oc ítrmannligr; oc er þat vænna, at farinn se nú at hamingio.

FRA TALI HÖFDINGIA.

Riddarar XX rído fram af Þinga-manna lidi fyri fylking Nordmanna, oc voro albryniadir, oc sva hestar þeirra; þá mællti einn riddari: hvart er Tosti Jarl í lidino: hann svarar: eigi er því at leyna, her muno þer hann finna. Þá mællti einn riddarinn: Haralldr konungr, bródir þinn, sendir þer kvedio, oc þau ord med, at þu skallt hafa grid oc Nordumbraland allt, oc helldr en eigi vilir þú til hans neigiaz, þá vill hann gefa þer þridiong ríkis síns alls med ser. Þá sagdi Jarl: þá er nockot bodit annat enn úfridr oc svívirding, sem í vetr, oc hefdi þá verit þetta bodit, þá væri margr sá madr á lífi, er nú er daudr, oc betr myndi þá standa til ríki í Englandi. Nú tek ec þenna kost, edr hvat vill hann þá bióda Haralldi konungi Sigurdarsyni fyri sitt starf? Þá mællti riddarinn: sagt hefir hann þar nockot frá, hvers hann mun hönom unna af Englandi VII: fóta rúm, eda því lengra sem hann er hærri enn adrir

cherrima caput tectum? ad quæ respondentibus illis, ipsum esse Regem, dixit Anglorum Rex: "Vir quidem ille magnus est & specie augustus, sed ut auguror, à fortuna jam destitutus." A. D. circa 1066.

DE COLLOQVIO IMPERANTIUM.

Viginti eqvites, ex Thingmannorum exercitu adeqvitantes, Nordmannorum aciem accessere, ipsi ut & eorum eqvi toti loricati. Tum eqvitum qvodam interrogante, an Tostius Jarlus ibi in acie versaretur, ipse respondet: "vos eqvidem non lateat, eum hic a vobis inveniri posse." Ad qvæ eqvitum unus: "Haralldus Rex, inqvit, frater tuus, missa tibi salute atqve hoc nuntio, pacem atqve totam offert Northumbriam; atqve potius, qvam ut ad ejus partes ac amicitiam flecti nolis, tertiam totius regni tibi dare vult partem." Hic Jarlus: "alia eqvidem, inqvit, jam offeruntur, qvam inimicitia, bellum atqve contumelia, prout (proxime præterlapsa) hyeme est factum; qvodsi hæc tunc temporis fuissent oblata, multi in vivis essent homines, qvi nunc interierunt, meliorqve longe Anglici regni rerum status. Verum si has oblatas ego acceperim conditiones, qvam Haralldo Regi, Sigurdi filio, offert laboris (impensi) compensationem?" Ad qvæ eqves ille: "etiam, inqvit, paucis indicavit, qvid ex Anglia ei concessum velit, terræ spatium septem pedum aut nonnihil majus, qvantum is altitudine

A. D. 1066. menn. Þá ſagdi Jarl: farit þer nú oc ſegit Haralldi konungi, at hann ſkylldi búaz til orroſto; annat ſkal ſatt vera at ſegia med Nordmönnom, enn at Toſti Jarl fór frá Haralldi konungi Sigurdarſyni, oc í fianda-flock hans, þá er hann ſkylldi beriaz í Englandi veſtr: helldr ſkulo ver allir taka eitt rád, deyia med ſemd, eda fá England med ſigri. Þá rido aptr riddarar. Þá mællti Haralldr konungr Sigurdarſon vid Jarl: hverr var þeſsi inn mál-ſnialli madr? Þá ſagdi Jarl: þat var Haralldr konungr Gudenaſon. Þá mællti Haralldr konungr Sigurdarſon: of-lengi voro ver þeſso leyndir; þeir varo ſva komnir fyri lid vart, at eigi myndi þeſsi Haralldr kunna at ſegia bana-ord varra manna. Þá ſagdi Jarl: ſatt er þat, herra, óvarliga fór ſlíkr höfdingi, oc vera mætti ſva ſem þer ſegit; oc ſá ec þat, at hann villdi mer grid bióda oc ríki mikit, enn ec vera banamadr hans, ef ec ſegda til hans; vill ec helldr at hann ſe minn bana-madr, enn ec hans, ef annathvert ſkal vera. Þá mællti Haralldr konungr Sigurdarſon til ſinna manna: lítill madr var þeſsi, oc ſtód ſteigrliga í ſtig-reiponom. Sva ſegia menn, at Haralldr konungr Sigurdarſon qvad víſo þeſsa:

Fram

alios homines ſuperat.„ Tum Jarlus: "abeuntes igitur, ait, Haralldo Regi nuntii ferte mandatum, ut ad prælium ſe accingat; aliud qvidem, qvod inter ſe verum loqventur, habebunt Nordmanni, qvam Toſtium Jarlum, Haralldo Rege Sigurdi filio relicto, hoſtium ejus partibus & agmini ſe ſocium adjunxiſſe, qvo tempore ad occidentem in Anglia prælium erat initurus. Omnibus nobis eadem potius erit mens, idem propoſitum, honeſtam obire mortem, aut Angliæ victoria potiri.„ Ad ſuos remeantibus eqvitibus, Haralldus Rex, Sigurdi filius, Jarlum interrogavit, qvisnam eſſet vir ille oris adeo diſerti? qvo reſpondente, Haraldum Regem fuiſſe, Godwini filium, Haraldus Rex, Sigurdi filius: "enimvero, inqvit, juſte diutius id nobis fuit occultum: noſtram enim aciem adeo acceſſerant illi, ut iſte Haralldus cladis & cædis noſtrorum nuntius non eſſet rediturus.„ Ad qvæ Jarlus: "vera, ait, loqveris tu, Domine, nimis incaute ſe geſſit tantæ dignitatis Princeps; fieri (eqvidem) poſſent, qvæ Tu loqveris: verum cernens, eum pacem mihi atqve amplum regnum velle offerre, me contra necis in eo patratæ fore reum, ſi eum proderem, malui illum me occiſurum, qvam me illum, ſi alterutrum fieri fuerit neceſſum.„ Tum ſuos allocutus Rex Haraldus, Sigurdi filius: "exiguæ, inqvit, ſtaturæ erat vir iſte, verum is ſtapedibus ſuis firmiter inhæſit.„ Memoriæ produnt homines, Regem Haraldum Sigurdi filium hoc carmen ceciniſſe:

Prorſum

A. D. 1066.

Fram göngo ver
I fylkingo
Brynio laufir
Und blár eggiar.
Hiálmar ſkína
Hefkat ec mína
Nú liggr ſkrúd vart
At ſkipom nidri.

Prorſum eamus
Nos in aciem,
Loricas nudati
Lividos ſub gladios.
Galeæ micant,
Non habeo meam,
Jam jacet ornatus
Noſter in navibus.

Emma het brynia hans, hon var ſíd, ſvat at hon tók á mit bein hánom, oc ſva ſterk, at alldri hafdi vapn á feſt. Þá mællti Haralldr konungr Sigurdarſon: þetta er illa ort, oc mun verda at göra adra betri; þá qvad hann:

Erat ei lorica, Emma dicta, prolixa adeo, ut ad mediam promineret ſuram, & adeo firma, ut armis omnibus ſemper impenetrabilis fuiſſet. Tum Rex Haraldus, Sigurdi filius: "inconcinnum, inqvit, & rude fuit iſtud qvod cecini, qvare aliud meliusqve carmen pangam, neceſſe eſt." Tum hæc cecinit:

Kriúpom ver vid vapna
Valteigs brákan eigi
Sva baud hilldr at hialldri
Halld-ord í bug ſkialldar.
Hátt bad mic þar er mættuz
Menſkord bera fordom
Hlackar ís oc hauſar
Hiálm ſtall í gny málma.

Serpimus nos in armorum,
Stragis in campo, ſtrepitu minime,
Ita juſſit Hillda nos in prælio,
Perſtans, ſub ventrem cavum ſcutorum.
Alte me monuit, ubi occurrunt,
Virgo illa geſtare olim,
Gladii micantes atqve crania,
Galeæ ſedem, in ſtrepitu metallorum.

Þá kvad oc Þiódólfr:

Tunc hoc qvoqve cecinit Thiodolfus:

Skalka ec frá þótt fylkir
Falli ſiálfr til vallar
Gengr ſem Gud vil úngom
Grams erfingiom hverfa.
Skína ſól á ſyni
Snarráds en þá báda
Haralldz ero haukar görfir
Hefnendr konungs efni.

Non ſum ego, qvamvis Rex
Ceciderit ipſe, ſtratus in campis,
Eat res ut vult Deus, juvenibus
Regis hæredibus defuturus.
Splendor ſolis non cadet in filios
Conſiliis promti, anteqvam ambo
Haralldi fuerint accipitres parati,
Patrem ulturi, Reges futuri.

A. D. 1066.

UPPHAF ORROSTONNOR.

Nú hefr upp orrosto, oc veita Enskir menn áreid Nordmönnom, verdr vidtakan hörd, vard óhægt Enskom mönnom, at rída at Nordmönnom, fyri kesionom, oc rido þeir í hríng um þá, var þar þá fyrst laus orrosta, medan Nordmenn helldo vel fylkingonni, enn Enskir menn rido at hart, oc þegar frá, er þeir fengo eigi at syst. En er Nordmenn sá, at þeim þótti, blaudliga atridit, þá sótto þeir eptir þeim, oc villdo reka flóttann; enn er þeir höfdo brugdit skialld-borginni, þá rido Enskir menn at þeim öllom megin, oc báro á þá skot oc spiót. Enn er Haralldr konungr Sigurdarson sá þat, geck hann fram í orrosto þar er mestr var vapnaburdrinn, vard þar þá hin hardasta orrosta, oc fell mikit lid af hvaromtveggiom. Þá vard Haralldr konungr Sigurdarson sva ódr, at hann lióp allt fram or fylkingonni, oc hió bádom höndom, hellt þá hvarki vid hönum hiálmr ne brynia; þá stucko frá hönom allir þeir er næstir voro: var þá vid siálft, at Enskir menn mundi flýia. Sva segir Arnorr Iarla-skálld:

Hafdi brióst ne bifdiz
Böd-snart konungs hiarta
I hiàlm þrimo hilmir
Hlit styggr fyri ser lítit.

Þars

EXORDIUM PRÆLII.

Jam prælium oriebatur, cum Angli in Nordmannorum aciem (ferociter) sunt invecti, qvibus fortiter hostem excipientibus, Anglis non successit factus ab eqvitibus in Nordmannos impetus, ob projecta gæsa, qvare Anglis circumcirca illic obeqvitantibus, primum leviter & sparsim conseruere manus, qvamdiu Nordmanni ordines aciei probe servarunt. Anglis acriter qvidem se ingerentibus, sed ubi in vanum cecidit impetus, mox recedentes effusi fugientibus instare voluerunt; qvare cum aciei scutis munitæ ordines laxaverant, Angli undiqve in eos invecti, missilia & jacula ingerebant. Qvo viso, Rex Haralldus Sigurdi filius, in primam processit aciem, ubi arma confertim maxime ingerebantur; qva re factum est, ut ex acie ipse procurrens, ad utramqve manum obvios prosterneret, tanto impetu, ut adversus ictus sævientis nec galeæ nec loricæ impenetrabiles essent; qvare ejus vim fugientibus omnibus, qvi proximi fuere, eo jam ventum erat, ut Angli fugam circumspicerent; cujus rei ita meminit Arnorus Jarlaskalld:

Habuit tutamen, neqve trepidavit
In pugna strenuum Regis cor
In galeæ procella Princeps
Satis, iratus, ante se exiguum.

Ubi

Þars til þengils hersa
Þat sá har atskatna
Blódiögr hiörr hins barra
Beit döglinga hneitis.

Ubi Regis & Principis Herserorum, A. D. 1066.
Id vidit exercitus, qvod viros hostes
Cruentus gladius istius nudi
Momordit Reges repellentis.

FALL HARALLDZ KONUNGS SIGURDARSONAR.

Haralldr konungr Sigurdarson var lostinn auro í ostinn, þat var hans bana-sár, fell hann þá oc aull sú sveitin, er framgeck med hönom, nema þeir er aptr opodo, oc helldo þeir merkino; vard þá enn inn hardasti bardagi, geck þá Tosti Jarl undir konungs merkit: tóko þá hvarirtveggio at fylkia annat sinni, oc vard þá á dvöl miöc löng orostonni. Þá qvad Þiódolfr:

Aulld hefir afrád golldit
Illt nú qved ec her stilltan
Baud þessa ferd þiódom
Þarflaust Haralldr austan.
Sva lauk siklings æfi
Snialls at ver rom allir
Lofdungr beid inn leyfdi
Lífs grand í stad vandom.

Enn ádr en saman sigi en sídari orrostan, þá baud Haralldr Gudenason grid Tosta Jarli bródr sínom, oc þeim mönnom ödrom, er þá lifdo eptir af lidi Nordmanna; enn Nordmenn æpdo upp allir senn, oc sögdo sva, at hverr skylldi falla of þveran annan, fyrr en þeir gengi til grida vid Enska menn. Æpdo þá

CÆDES HARALLDI REGIS SIGURDI FILII.

Haralldus Rex Sigurdi filius, sagitta guttur trajectus, qvod vulnus ei erat lethiferum, cecidit ibi, totaqve militum manus, qvæ ex acie progressum fuerat comitata, exceptis qvi ad suos sensim retrocessere, vexillum portantes. Hic iterum acerrimum recruduit prælium, Tostio Jarlo sub Regis succedente vexillum. Postea utrimqve aciem denuo ordinare coeperunt, qvo tempore ab pugna diu cessatum est. Tunc Thiodolfus hoc cecinit:

Populus censum & vectigal pependit
Malum, jam dico exercitum subsistere,
Imperavit hocce iter gentibus
Non necessario Haralldus ab ortu.
Ita desiit Regis vita
Celeberrimi, ut simus omnes,
Regem mansit illum laudatum
Vitæ jactura, in loco pessimo.

Anteqvam vero coaluit prælium posterius, Haralldus Godwini filius Tostio Jarlo fratri, una cum cæteris omnibus, qvi ex Nordmannorum copiis erant superstites, pacem & vitam obtulit. Contra Nordmanni omnes, sublato clamore, uno dixerunt ore, se prius casuros, cæsos alium supra alium, qvam vitam & pacem Anglis acceptam velle referre;

A. D. 1066. þá hverirtveggio her-op, tókz þá orrosta í annat sinn. Sva segir Arnorr Jarla-skálld:

Eigi vard ens ægia
Audiigr konungs daudi
Hlífdot hlenna sofi
Hoddom rodnir oddar.
Helldr kuro meirr ins mæra
Milldings en grid villdo
Of fólk snaran fylki
Falla lids-menn allir.

referre; qvare belli clamore utrinqve sublato, prælium denuo restauratum est. Hac de re ita cecinit Arnorus Jarlaskalld:

Haud erat illius metuendi
Felix Regis obitus;
Non pepercerunt nebulones sopienti
Auro multo ornatæ cuspides.
Potius elegerunt illustris illius
Principis, qvam vitam & pacem petere,
Circa Principem populi
Cadere, milites omnes.

ORRA-HRID.

Eysteinn Orri kom í því bili frá skiponom med því lidi, er hánom fylgdi, voro þeir albryniadir, feck þá Eysteinn merki Haralldz konungs Landeydona: verdr nú orrosta í þridia sinn, oc var sú hinn snarpasta, fello þá miöc Enskir menn, oc var vid siálft at þeir mundi flýia. Sú orrosta er köllod Orra-hríd. Þeir Eysteinn höfdo farit sva ákafliga frá skiponom, at þeir voro fyrr sva módir, at náliga voro þeir ófærir, fyrr enn þeir komo til orrosto, enn sídan voro þeir sva ódir, at þeir hlífdo ser eigi medan þeir mátto uppistanda; at lycdom steypdoz þeir or hrínga-bryniom, var þá Enskum mönnom hægt at finna högg-stadi á þeim, enn sumir sprúngo med öllo, oc dó ófárir, fell náliga

ORRII PROCELLA.

Eysteinus Orrius illo temporis momento à navibus accessit, copiis stipatus, qvæ cum comitabantur, loricatis omnibus. Eysteinus, vexillum Regis assecutus, Landeyda dictum, tertio prælium instauravit, in qva maxima animorum & virium contentione pugnatum est, Anglorum magna cadente multitudine, adeo ut ipsi fugæ proximi essent. Pugna illa vocata est Orrii procella. Eysteinus ejusqve comites viam à navibus vehementer adeo festinaverant, lassitudine ideo ita confecti, ut ad omnia fere essent inepti ac destituti viribus, antеqvam prælium inirent; qvod postqvam inirent, eo furore in hostem ruebant, ut scutis corpora non tegerent, qvamdiu pedibus stare potuere. Ad ultimum loricas abjicientes, ictibus qvos intulere Angli, toto patebant corpore, qvidam etiam, lassitudine penitus confecti, absqve vulneribus necabantur. Tota fere

náliga allt stór-menni Nordmanna. Þetta var inn efra lut dags; vard þat sem von var, at þar voro enn eigi allir iafnir, flýdo margir, oc þeir er sva komoz undan, at ymissa audno báro til; gördi oc myrkt um kvelldit, ádr en lokit væri öllom mann-dráponom.

fere hic periit Nordmannorum nobilium & Satraparum turba. Factum est hoc, die ad vesperam vergente; acciditqve hic, qvod exspectari potuit, ut idem omnium non esset fatum: multi (enim) fuga salutem qvæsivere, evaserunt qvoqve alii, qvibus sors variis favebat modis, dieqve vesperascente tenebræ obortæ sunt, antequam finita est hominum strages. A. D. 1066.

FRA STYRKARI STALLARA.

Styrkár Stallari Haralldz konungs Sigurdarsonar, komz á brot, ágætr madr; hann feck hest, oc reid sva brott um kvelldit, gördiz á vindr nockr helldr svalr, enn Styrkárr hafdi eigi klædi fleiri en skyrto eina, oc hiálm á höfdi; oc nöckvid sverd í hendi ser. Hönom svaladi, er hann hratt af ser mædinni, þá kom í móti hönom vagn-karl einn, oc var í kausungi fódrodom, þá mællti Styrkárr: villto selia mer kausunginn bóndi? eigi þerna, svarar hann, þú mant vera Nordmadr, kenni ec mál þitt. Þá sagdi Styrkárr: ef ec em Nordmadr, hvat villtu þá? bóndi svarar, ek vilda drepa þic, enn nú er sva illa, at ec hefir eigi vapn til, þat er nýtt se. Þá mællti Styrkárr: ef þú bóndi mátt eigi mic drepa

DE STYRKARO AULÆ MAGISTRO.

Styrkarus, aulæ Magister Haralldi Regis Sigurdi filii, inter alios evasit, vir sane egregius, qvi eqvum nactus vespera inde eqvitavit, qvo tempore ventus subortus est frigidus, Styrkarum non vestiente nisi indusio, præter qvod galea caput erat tectus, & gladio, qvem manu præferebat, nudo armatus; cessante ergo labore & lassitudine, frigescere coepit. Tum obvius ei factus est homo, curru vectus, & endromide s. tunica pellicea vestitus, qvem allocutus Styrkarus: "visne, inqvit, tu rustice, mihi endromidem vendere?" ad qvæ ille respondit: "non tibi eqvidem, tu sine dubio Nordmannus es, cujus rei index est mihi lingva tua." Tum interrogante Styrkaro: "qvid, si Nordmannus essem, mihi faceres?" cum responderet rusticus: "te occiderem ego, sed jam malo fato accidit, ut ad eam rem idoneis destituar armis," hic Styrkarus: "Si, inqvit, tu rustice, "me occidere non potueris,

A. D. 1066. drepa, þá ſkal ec freiſta at ec mega þic drepa; reidir upp ſverdit, oc ſetr á háls hönom, ſva at geck af höfudit; tók hann ſídan ſkinn-hiúpinn, oc lióp á heſtinn, oc fór til ſtrandar òfan. Ólafr Haralldzſon var eigi á landi med, oc er hann ſpurdi fall födur ſíns, bióz hann til brottlögo med þat lid er eptir var.

ris, tentabo ego, an te poſſim occidere,“ qvo dicto, gladium vibrans, cervicem ei ita feriit, ut caput præſcinderetur, poſtea arrepta tunica pellicea, aſcenſoqve eqvo, ad littus properavit. Olafus, Haralldi filius, in terram cum cæteris non adſcenderat, qvi necis patris ſui certior redditus, una cum eis, qvi ſuperſtites erant abitum paravit.

FRA VILHIALMI BASTARDI.

Vilhiálmr Baſtardr Rudo-Jarl ſpurdi andlát Játvardar konungs frænda ſíns, oc þat med, at þá var til konungs tekinn á Englandi Haralldr Gudinaſon, oc hafdi tekit konungs vígſlo; enn Vilhiálmr þóttiz betr tilkominn ríkis í Englandi, en Haralldr, fyrír frændſemis ſakir þeírra Játvardar konungs; þat var oc med, at hann þóttiz eiga at giallda Haralldi ſvívirding, er hann hafdi ſlitit feſtamálom vid dóttur hans, oc af öllo þeſſo ſaman dró Vilhiálmr her ſaman í Nordmandi, oc hafdi allmikit fölmenni, oc nógan ſkipa-koſt. Þann dag, er hann reid or borginni til ſkipa ſinna, oc hann var kominn á heſt ſinn, þá geck kona hans til

DE VILHELMO NOTHO.

Vilhialmus (Vilhelmus) Nothus Rothomagi Dux, mortis Edvardi Regis, ſui affinis, certior factus, nec non in Anglia acceptum in Regem eſſe Haralldum Godwini filium, & regia inauguratione ſacratum, exiſtimavit Angliæ regnum majori, qvam Haralldo, jure ſibi deberi, nempe propinqviori cognatione (a) *cum Edvardo Rege conjuncto, ratus præterea, cauſam ſibi eſſe rependendi Haralldo contumeliam, & rupta, qvæ cum filia ſua inierat, ſponſaliorum foedera; qvibus de cauſis omnibus Vilhelmus, in Nordmannia multis contractis copiis, ingentem jam duxit exercitum claſſemqve, qvanta opus fuit. Qvo die ex civitate ad naves eqvitaturus, eqvum adſcenderat, acceſſit eum conjunx, cum illo collocutura. Qvod*

(a) *Cognatio inter Wilhelmum & Edvardum erat ſane perqvam exigua & exilis: ſed magna viſa eſt Snorrio noſtro, ſibi nempe perſvadenti, Wilhelmum fuiſſe Emmæ fratrem, ideoqve poſt Edvardi, Emmæ filii mortem, regni Angliæ Haralldo propinqviorem hæredem. Verumenimvero iſtud cognationis & hæreditatis jus nullum præ ſe tulit Wilhelmus, regni Anglici habenas invadens, nec loqvuntur ſcriptores Anglici. Promiſſum ſibi ab Edvardo regnum, neglecta ab Haralldo foedera, & violata juramenta prætendebat Wilhelmus.*

til hans, oc vildi tala vid hann. Enn er hann sá þat, þá lauft hann til hennar med hælinom, oc fetti fporan fyri brióft henni, fvo at á kaf ftód, fell hon vid oc feck bana, enn Jarl reid til fkips, fór hann med her finn út til Englandz. Þar var med hanom Otta Erki-bifkop bródir hans. Enn er Jarl kom til Englandz, tók hann at heria, oc lagdi under fic landit, hvar fem hann fór. Vilhiálmr Jarl var hveriom manni meiri oc fterkari, oc riddari hinn mefti, her-madr mikill, oc helldr grimmr, oc enn vitrafti madr; oc kalladr eigi all-tryggr.

Quod ubi ille vidit, calce eam petiit, atque accedentis pectus calcari ita feriit, ut ad viscera penetraret (b), *quo vulnere lapsa exspiravit; cæterum Dux ad naves equitans, cum exercitu in Angliam abiit, qua in expeditione comes ei erat Otho Archiepiscopus, ejus frater* (c). *Ad Angliam appulsus Dux, bello ibi grassari coepit, & terras, quascunque accessit, sibi subjicere. Vilhelmus Dux corporis statura & robore omnium erat præstantissimus, equitandi arte eximius, insignis bellator, sed ad sævitiam nonnihil proclivis, vir quoque sapientia insigni, at ut ferebatur, fidei per omnia non tenax.* A. D. 1066.

FALL HARALLDZ KONUNGS GUDINASONAR.

Haralldr konungr Gudinafon lofadi brautferd Ólafi fyni Haralldz konungs Sigurdarfonar, oc því lidi er hönom hafdi fylgt,

CÆDES HARALLDI REGIS, GODWINI FILII.

Haralldus Rex, Godwini filius, Olafo filio Haralldi Regis Sigurdi filii, copiisque quæ eum comitabantur, nec in prœlio ceciderant, libere abeundi veniam concessit. Cæterum

(b) *Hic fallitur Snorrius noster aliique rerum Septentrionalium scriptores, qui eadem tradunt: testes enim habemus scriptores Anglicos, conjugem Vilhelmi non tantum in vivis fuisse, postqvam Rex Angliæ factus est, sed & Angliæ Reginam, publica solennitate Londini coronatam. Ast Snorrium ficta, aut vana falsaqve hic narrasse, qvis crediderit? Narrat Morkinskinna, Vilhelmo expeditionem in Haralldum dissvasisse conjugem, & ideo à marito iroto fuisse necatam. Sublestæ igitur fidei suspectam habuisse maritum, & indignius tractasse, veri non est absimile; sed plura hac de re dare, non hujus loci.*

(c) *Otho s. Odo ille erat frater Guilhelmi uterinus, & Episcopus Bajocensis, regni Angliæ, absente Guilhelmo, aliqvamdiu præfectus, sed Regi postea suspectus & in carcerem conjectus, dum post mortem Guilhelmi libertati redditus, novas iterum res molitur, in arce, qvam Hornecastellum dixerunt, obsessus & ad deditionem compulsus, in Nordmanniam, ad Robertum Ducem se contulit, liberum dimittente Rege Wilhelmo Rufo.*

A. D. 1066. fylgt, oc eigi hafdi fallit í orrostonni; enn Haralldr konungr sneriz sudr a England, þviat hann hafdi þá spurt, at Vilhiálmr Jarl Bastardr fór sunnan á England med lid mikit, oc lagdi landit undir sic. Þár voro þá med Haralldi brædor hans Sveinn oc Gyrdir oc Valþiófr Jarl. Fundr þeirra Haralldz konkonungs oc Vilhiálms Jarls vard sudr á Englandi vid Helsingia-port, vard þar orrosta mikil: þar fell Haralldr konungr oc Gyrdr Jarl bródir hans, oc mikill luti lids hans. Þat var XIX nóttom eptir fall Haralldz konungs Sigurdarsonar. Valþiófr Jarl bródir Haralldz kom á flótta undan, oc síd um kvelldit mætti Jarl sveit nockorri af Vilhiálms mönnom. Enn er þeir sá lid Valþiófs Jarls, þá flýdo þeir undan á eydiskóg nockorn; þat var C manna. Valþiófr Jarl let elld leggia í skóginn, oc brenna upp allan saman. Sva segir Þorkell Skallason í Valþiófs flocki:

Hundrat let í heitom
Hirdmenn iöfurs brenna
Sóknar yggr enn seggiom
Svido kvelld var þat elldi.

Frett

terum Haralldus Rex suo cum exercitu, ad australes Angliæ partes flexit iter, nempe nuntiis certior redditus, Ducem Vilhelmum Nothum, meridionales Angliæ regiones cum exercitu obeuntem, terras ibi suæ ditionis facere. Haralldo Regi tunc comites aderant fratres ejus, Sveinus atqve Gyrdius, nec non Valthiofus Jarlus. Locus, in quo congressi sunt prælio Haralldus Rex atqve Vilhelmus Dux, erat in australi Anglia, juxta Helsingorum portam (Helsingiaport) (d), *ubi acerrimum initum est prælium, in quo cecidit Haralldus Rex, nec non frater ejus Gyrdius, atqve ingens copiarum ejus multitudo. Factum est hoc, postqvam XIX noctes à cæde Haralldi Regis, Sigurdi filii, erant præterlapsæ. Valthiofus Jarlus, Haralldi frater, fuga elapsus, sera jam vespera cohorti cuidam occurrit militum Vilhelmi, qvi eo viso fuga se subduxerunt in sylvam qvandam desertam. Cohors illa C erat militum. Valthiofus Jarlus, igne in sylvam immisso, ad unum omnes cremari jussit* (e); *qva de re ita cecinit Thorkelus Skallii filius in carmine, Valthiofs-Flock dicto:*

Centum jussit in ardore
Aulicos viros Regis comburi
Pugnæ Othinus, istis militibus
Ustionis vespera ea erat, ignis.

Auditum

(d) *Hestingia port hodie Hastings.*

(e) *Hæc sine dubio alio tempore & longe serius facta sunt. Prælio huic interfuisse Valthiofum, non memorant Scriptores Anglici; sed circa ov. 1075 in Vilhelmum Regem conspirasse, & ejus jussu fuisse occisum. conf. Torfæi Hist. Norv. Par. 3. lib. 6. cap. 1.*

Frett er at firdar knátto
Flagd viggs und kló liggia
Imleitom feckz áta
Öls black vid hræ fracka.

Auditum est, quod viri sint coacti A. D. 1066.
Lamiæ eqvi sub ungve jacere;
Torva tuenti appositus fuit cibus
Alni eqvo ex cadaveribus Francorum.

ÆTTAR-TÖLUR.

Vilhiálmr var sonr Rodbertz Lángaspióz, sonar Rikardz Rikardzsonar, Vilhiálms-sonar, Göngo-Hrolfssonar, sem fyrstr vann Nordmandi, oc voro þeir allir Rudo-Jarlar, þat ero Greifar í Rothmagi í Nordmandi, hvarr eptir annan. Göngo-Hrolfr var sonr Rögnvalldz Mæra-Jarls, bródir Þóris Jarls ens Þegianda oc Torf Einars í Orkneyom, sem drap Halfdán Hálegg, fyrir þat hann hafdi drepit födr hans Rögnvalld Mæra-Jarl, sem segir i Sögo Haralldz Hárfagra. Adalrádr konungr í Englandi átti Emmu drottningo, systur Vilhiálms Greifa Bastards af Nordmandi; átti hann vid henni tvo sono Játvard oc Edmund, sem eptir hann vard konungr í Englandi, enn sídann rekinn or landi af Knúti konungi enom Ríka í Danmörk, oc Játvardr edr Edvardr hinn helgí, sem sídan vard konungr

GENEALOGIÆ. (f)

Vilhelmus erat filius Rodberti longæ hastæ, nepos Rikardi, pronepos Rikardi, (senioris), abnepos Vilhelmi, qui erat filius Hrolfi Peditis. à qvo primum occupata est Nordmannia. Hrolfus Pedes erat filius Rögnvalldi Möriarum Jarli, frater Thoreri Taciturni atqve Torf-Einari in Orcadibus, qvi occidit Halfdanum Háleg (altæ suræ) cædem patris Rögnvalldi, Möriarum Jarli, ulturus, prout in historia Haralldi Pulchricomi memoratur. Adalradus (Ethelredus) Rex Angliæ, conjugem duxit Emmam Reginam, Vilhelmi Nothi Comitis (Ducis) sororem (g), *ex qva duos suscepit filios, Edvardum atqve Edmundum, qvi post eum factus Rex Angliæ, postea à Knuto Potente Daniæ Rege patria est pulsus* (h); *Jatvardus vero, sive Edvardus Sanctus* (i), *post obitum Horda-Knuti Regis*

(f) *Hocce caput* 102 *solus habet Codex B sive editio Heimskringlæ Peringskioldiana; qvæ res suspicioni dat locum, illud sit interpolatum & ipsius non esse Snorri.*

(g) *Scriptorem nostrum hic memoria, aut tradita ab aliis fefellere: nam Emma non erat Wilhelmi soror, sed patris Wilhelmi amita. Hinc ille, exilis sane, consangvinitas, qvam Wilhelmum & Edvardum Confessorem intercessisse narrant nostri, fundamentum juris, qvo sibi regnum Angliæ vindicavit Wilhelmus.*

(h) *Hic patrem Edmundum Regem cum filio Edmundo confundit auctor noster. Occisus est Rex Edmundus, à Duce Eadrico, Knuto Rege, cædis si non auctore, saltem conscio, ut nonnulli memorant, non patria ejectus: sed Anglia pulsus est filius ejus Edmundus.*

(i) *Sancti cognomen non adhæsit Edvardo Emmæ filio, qvi Confessor est cognominatus, sed Edvardo Edgari filio, qvi circa ann.* 959 *occisus est.*

A. D. ungr í Englandi, eptir dauda Hörda-Knútz konungs, Knútr hinn Ríki eignadiz Emmu drottningo, eptír dauda Adalráds, oc gat vid henni Haralld oc Hörda-Knút. Edvardr konungr átti Gydo Godvins (Gvudina) dóttur, dóttr-dóttr Þórgils Sprakaleggs; hon var fódr-systr-dóttir Sveins Úlfssonar Dana-konungs, oc átto þau Edvardr konungr eigi barn saman þar fyrir tók hennar bródir Haralldr ríki eptir Edvard konung, oc kom sva England undan ættar-stofni Adalráds konungs ens Góda. Haralldr Gudinason hafdi þá verit konungr hálfan tíunda mánad í Englandi, er hann fell, oc var þá enginn madr eptir af Godvins Jarls afkomendom, utan synir Tosta Jarls, Ketill oc Skuli, oc Gyda Haralldsdóttir; hennar feck Valdimar konungr af Holmgardi, sonr Jarizleifs konungs oc Ingigerdar drottningar, sem var dóttir Ólafs konungs Svenska: vid henni átti hann Haralld konung, sem átti Kristino dóttur Inga konungs Steinkelssonar í Svía-ríki, dætor þeirra voro Málfrídr oc Ingibiorg. Sigurdr Jorsalafari feck Málfrídar, enn sídar átti hana Eiríkr konungr Eymuni í Danmörk. Enn Knútr Hertogi Lávardr feck Ingibiargar Haralldsdóttur; þeirra börn voro Valdimár Dana-konungr, Kristin

gis Angliæ Rex est factus. Post mortem Adalradi Knutus Potens thori sociam accepit Reginam Emmam, cum qua genuit Halldum (k) *atque Horda-Knutum. Edvardus Rex conjugem habuit Gydam, Godvini (Gvudini) filiam, Thorgilsi Sprakaleggii ex filia neptem, quæ erat Sveini Ulfi filii, Danorum Regis, ex amita neptis. Ea atque Edvardus Rex liberos non genuere; quocirca post Edvardum Regem frater ejus (Gydæ) Haralldus regnum suscepit, qva de re Anglia Regis Adalradi Boni prosapia excidit. Haralldus Godwini filius novem menses & dimidium in Anglia regnaverat, qvo tempore cæsus occubuit, viro ex posteris Godvini Jarli (Ducis) tunc superstite nullo, præter Tostii Jarli filios Ketillum & Skulium, nec non Gydam Haralldi filiam, quam conjugem duxit Valdimarus Holmgardiæ Rex, filius Regis Jarisleifi atque Ingigerdæ, quæ erat filia Regis Olafi Sveci. Ex ea ille suscepit Haralldum Regem, qui conjugem habuit Christinam, Ingii Regis filiam, qui erat filius Steinkeli. Eorum filiæ erant Malfrida atque Ingebiorga. Malfridam conjugem duxit Sigurdus Jorsalafar (Hierosolymæpeta) & post eum Eirikus Eymune Daniæ Rex. Ingebiorgam vero Haralldi filiam matrimonio sibi junxit Dux Knutus, Lavardus cognominatus, quorum liberi erant Valdemarus Dano-*

(k) *Haralldus sine dubio non erat Emmæ filius, sed natus ex Alfiva, priore Knuti Regis sive uxore sive concubina, conf. emendationes illustriss. Suhmii in Historia Dan. pag. 41. not. (t).*

Kriſtin, Katrin oc Margret. Valdimar konungr feck Sophiu dóttr Valaders konungs af Polen, oc Rikeze drottningar; börn þeirra Sophiu voro Knútr konungr oc Valdimar konungr, oc Kriſtin, ſem átti Karl konung Sörkvisſon; þeirra börn voro Sörkvir konungr oc Valdimar konungr, oc Rikiza drottning. Margret dóttir Knúts konungs Lávards átti Stíg Hvítaledr; þeirra börn voro Nicolás oc Kriſtin, ſem átti Karl konung Sverkiſon; þeirra ſon var Sverki konungr, fadir Johans konungs. Módir Karls konungs var Úlfhilldr drottning, dóttir Hákonar Finnzſonar, Hárcksſonar af Þiótto. Úlfhilldr átti fyrſt Nicolás Dana konung, oc ſidan Inga konung Hallſteinsſon í Svía-ríki. Sidan feck hennar Sverki Karlsſon oc Ríkitzu drottningar, ſem ſidan átti konung Eirík Knutsſon í Svía-ríki.

Danorum Rex, Chriſtina, Catharina atque Margareta. Valdemari Regis conjunx erat Sophia, filia Valaderi, Poloniæ Regis & Reginæ Rikiſſæ, ſed Valdemari atque Sophiæ liberi Knutus Rex & Valdemarus Rex, nec non Chriſtina, nupta Regi Karlo Svörkeri filio, quorum liberi erant Svörkerus Rex, & Rex Valdemarus atque Rikiſſa Regina. Margareta Regis Knuti Lavardi filia connubio juncta fuit Stigo Hvitaleder (albi corii), qvi liberos genuerunt Nicolaum atqve Chriſtinam, Regis Karli Sverkii filii conjugem; eorum filius erat Sverkius Rex, pater Regis Johannis. Mater Karli Regis fuit Ulfhillda Regina, filia Hakoni, neptis Finni, proneptis Hareki in Thiotta. Ulfhillda primum nupta fuit Nicolao Danorum Regi, & poſtea Ingio Regi, Hallſteini filio in Svionia. Poſt hunc conjugem eam duxit Sverkius Karli filius atqve Rikiſſæ Reginæ, quæ deinde nupta Eiriko Knuti filio, Svioniæ Regi.

A. D.

FERD OLAFS HARALLDZSONAR I NOREG.

Olafr, ſon Haralldz konungs Sigurdarſonar, hellt lidi ſíno brott af Englándi, oc ſigldi út af Hrafns-eyri, oc kom um hauſtit til Orkneyia, oc var þat þar tídenda, at Maria dóttir Haralldz konungs Sigurdarſonar, hafdi ordit brád-daud þann ſama dag, oc á þeirri ſömo ſtundo, er Haralldr konungr hafdi fallit fadir hennar.

ITER OLAFI HARALLDI FILII IN NORVEGIAM.

Olafus, Haralldi Regis filius, filii Sigurdi, ſuis cum copiis ab Anglia abiens, è (portu) Hrafnseyre dicto navigavit, atque autumno (eodem) ad Orcadas venit, ubi id novi acciderat, ut Maria, filia Regis Haralldi Sigurdi filii, ſubita morte eſſet exſtincta, eodem die eademqve hora, qva in prælio cæſus occubuerat ejus pater, Rex Haralldus.

A. D. Ólafr dvalldiz þar um vetrinn, enn eptir um ſumaret fór hann auſtr til Noregs: var hann þá þar tekinn til konungs med Magnúſi bródur ſinom. Elliſif drottning fór veſtan of haf med Ólafi ſtiúpſyni ſínom, oc Ingigerdi dóttor hennar. Þá kom oc veſtan um haf med Ólafi Skúli ſon Toſta Jarls, er ſídan var kalladr konungs-fóſtri, oc Ketill Krókr brodir hans. Þeir voro bádir göfgir menn oc kyn-ſtórir af Englandi, oc bádir forvitra: voro þeir brædor hinir kærſto Ólafi konungi. Fór Ketill Krókr nordr á Hálogáland, feck Ólafr konungr hönom þar kvanfáng gott, oc er frá hönom komit mart ſtór-menni. Skúli konungs-fóſtri var ſkörungr mikill, oc manna frídaſtr ſiónom; hann gördiz forſtióri í hird Ólafs konungs, oc taladi á þíngom, oc red öllom land-rádom med konungi. Ólafr konungr baud at gefa Skúla fylki eitt í Noregi, þat er hönom þótti bezt, med öllom tökom oc ſkylldom þeim er konungr átti. Skúli þackadi hönom vel bod ſitt, oc letz helldr vilia beidaz af hönom annarra luta, fyri því ef konunga-ſkipti verda, ſagdi hann, kann vera at riúfiz

ralldus. Olafus hyemem ibi transegit, ſed ſeqventi æſtate orientem verſus in Norvegiam eſt profectus. Tum in Regem ibi eſt acceptus, una cum fratre Magno. Eliſabetha Regina Olafum privignum atqve Ingigerdam filiam ſuam ab occidente per mare ſecuta eſt. Olafum ab occidente etiam comitatus eſt Skulius, Toſtii Jarli filius, qvi poſtea Regis nutritius eſt dictus, nec non Ketillus Krok, ejus frater. Ambo hi (fratres) viri erant eximii, nec non ſummis in Anglia locis nati, & inſigni prudentia atqve ſagacitate ambo. Intima illi fratres Olafo Regi juncti erant amicitia. Ketillus Krok boream verſus in Halogalandiam ſe contulit, ubi curante Olafo Rege, connubio junctus commodo, amplæ multorum inſignium virorum atqve Magnatum ſtirpis auctor eſt factus. Skulius Regius nutritius vir erat manu & conſilio promtiſſimus & faciei decore præſtantiſſimus omnium, qvi aulæ Olafi Regis præfectus, in comitiis (ejus vice) verba fecit, atqve rerum omnium moderandarum cum Rege particeps erat. Skulio Rex Olafus provinciam qvandam in Norvegia, qvæ optima ei fuiſſet viſa, obtulit conferendam cum omnibus cenſibus atqve vectigalibus, qvæ Regis erant. Skulius actis Regi prolixe gratiis, ſignificavit, ſe aliam rem à Rege petere velle, fieri enim poſſe, ſi Regum foret commutatio, ut donum iſtud ſibi non-conſtans fieret; ſe igitur poſſeſſiones & prædia potius petiturum, emporio

riúfiz giöfin. Ec vil helldr, fegir hann, þiggia nockorar eignir þær er liggia nærr kaupftödom þeim, er þer herra erud vanir at fitia, oc taka Jóla-veizlor. Konungr iátadi hönom þefso, oc fkeytti hönom iardir auftr vid Konungahello, oc vid Oflu, vid Tunsberg, vid Borg, vid Biörgyn, oc nodr vid Nidarós: þær voro náliga hinar bezto eignir í hveriom þefsom ftad, oc hafa þær eignir legit fídan undir þá ætt-menn, er af Skúla ero komnir. Olafr konungr gipti Skula frænd-kono fína Gudrúno Nefiteins-dóttor. Módir hennar var Ingiridr, dóttir Sigurdar konnngs Sýrs oc Áfto, módur Ólafs konungs helga: Ingiridr var fyftir Ólafs konungs hins helga oc Haralldz konungs. Sunr Skúla oc Gudrúnar var Áfolfr á Reini; hann átti Þóro, dóttur Skopta Augmundarfonar, oc var fá Skopti fonarfon Þórbergs Árnafonar; enn dóttir Skula oc Gudrúnar var Ragnhilldr, fem átti Orm kyrpins: hans dóttir var Áfa, modir Biörns búks, Sonr þeirra Áfolfs var Gutthormr á Reini, fadir Bárdar, födur Inga konungs oc Skúla hertoga. Dóttir þeirra Áfolfs oc Þóru var Sigrídr, fem átti Hallkel Húk; þeirra fon var Jon, fadir Hallkels, Rögnvallds oc Gregorii. Guttormr á Reine feck Elrídar, fyftur Hallkels Húks; þeirra dætor voro Rangrid, Ingrid oc Gudrud. Rangrid átti

porio & civitati vicina, "in qva, inqvit, folitum eft Vobis, Domine, fedem habere atqve convivia Jolenfia celebrare." Hoc ei Rex gratificatus, prædia mancipavit illi, pofita in vicinia Konungahellæ ad orientem, in vicinia Ofloæ, Tunsbergæ, Borgi (Sarps. borgi), nec non Bergarum atqve Nidarofiæ ad boream. Præftantiffima fere omnium ea erant prædia, fuis fingula locis, qvæ in nepotum atqve pofterorum Skulii poffeffione poftea fuere. Olafus Rex Skulio conjugem dedit cognatam fibi foeminam, Gudrunam, Nefflteini filiam. Hujus mater erat Ingirida, filia Regis Sigurdi Syr atqve Aftæ, matris Regis Olafi Sancti, qvæ (igitur) Ingerida foror erat Regis Olafi Sancti atqve Haralldi Regis. Skulii atqve Gudrunæ filius erat Afolfus in Reine, qvi conjugem habuit Thoram, filiam Skoptii, Augmundi filii. Skoptius ille erat Thorbergi Arnii filii ex filio nepos; fed Skulii atqve Gudrunæ filia fuit Ragnhillda, qvæ nupfit Ormo Kyrpino, cujus filia erat Afa, mater Biorni Buck (capri). Afolfi & Thoræ filius erat Guttormus in Reine, pater Bardii, qvi fuit pater Ingii Regis atqve Ducis Skulii; Afolfi (vero) & Thoræ filia erat Sigrida, qvæ nupta fuit Hallkello Huk, qvorum filius erat Jon (Johannes), pater Hallkelli, Rognvalldi atqve Gregorii. Guttormus in Reine uxorem duxit Elridam, fororem Hallkelli Huk, ex qvo conjugio nata eft Rangrida, Ingrida atqve Gudruda. Rangrida nupfit A.D.

A. D. átti Biörn Byrdarſvein, þeirra dætor voro Elrid og Ingibiörg. Elrid átti Magnus konung, þeirra dóttir var Kriſtin, ſem átti Reidar Sendimann. Þórir Skinnfelldr hafdi ádr átt Elrídi, oc vid henni tvo ſono Kiniad oc Þórgrím Klofa; enn eptir dauda Magnuſar konongs Haralldzſonar giftiz hon lögmanninom í Gautlandi, þeirra ſon var Haralldr. Synir Ingibiargar voro Þórſteinn Skáldmolld. Rangrid giftiz ſídan Fridriki Kiæna, þeirra dóttir var Áſtrídr. Ingirídr dóttir Guttorms á Reini átti Guttorm Auſtmansſon af Jamtalandi. Guttorm á Reini átti ſídan Berglióto, þeirra ſon var Aſúlfr, hans dóttir var Þórbiörg, ſem átti Eirik Griffil, þeirra ſon var Áſúlfr. Sídan eignadiz Þórbiörg Reidar frænda konongs. Guttormr á Reine feck ſídan Sigrídar, dóttor Þórkels oc Hallkötlu. Hallkatla var dóttir Sveins Bryniúlfsſonar oc Ingirídar, ſyſtur Knútz Ríka; en Sveinn var bródir Sverkis í Sogn, Börn Guttorms oc Sigrídar voro Bárdr Guttormsſon,

nupſit Biorno Byrdarſvein, qvorum filiæ erant Elrida atqve Ingibiorga. Elrida nupta eſt Magno Regi (l), *qvorum filia fuit Chriſtina, Reidaro Sendimann (Legato) matrimonio juncta. Elridæ prior maritus fuerat Thorerus Skinnfelldr (pellitus), qvi cum ea duos genuerat filios, Kiniadum atqve Thorgrimum Klofe; mortuo autem Magno Rege, Haralldi filio, conjugio juncta eſt Legifero Gautlandiæ, & ex eo conjugio natus Haralldus. Filii Ingibiorgæ erant Thorſteinus Skalldmolld. Rangrida poſtea nupta eſt Frederiko Kiæne, qvorum filia fuit Aſtrida. Ingirida, filia Guttormi in Reine, maritum habuit Guttormum, Auſtmanni filium ex Jamtia. Conjugem poſtea duxit Guttormus in Reine Bergliotam, qvorum filius erat Aſulfus, hujusqve filia Thorbiorga, uxor Eyriki Griffil, qvi genuere Aſulfum. Poſtea Thorbiorga nupta eſt Reidaro, Regis conſangvineo. Aliam deinde Guttormus in Reine duxit conjugem, Sigridam, filiam Thorkelli atqve Hallkatlæ; qvæ Hallkatla erat ex ſorore neptis Sveini, filii Brynjolfi & Ingiridæ, ſororis Knuti Potentis* (m), *Sveinus autem frater Sverkeri in Sognia. Liberi Guttormi atqve Sigridæ fuere Bardus Guttormi filius, qvi priori*

(l) *Magnus ille Rex erat Magnus Erlingi filius; qvare aut ſcriptoris ipſius memoriæ qvodam lapſu, aut librarii incuria factum eſt, ut Rex hicce Magnus Haralldi dicatur filius.*

(m) *Knutus hicce Potens alius fuerit, neceſſe eſt, qvam Rex Knutus, ab Islandicis Scriptoribus vulgo Potens, ab aliis Magnus cognominatus. Knutus, qvem hic loqvitur Scriptor Satraparum Norvegiæ unus ſine dubio fuit, cætera non niſi nomine notus.*

son, sem fyrst átti Úlfhilldi, dóttor Páls biskups, oc sídan Ceciliu, dóttor Sigurdar konungs Haralldzsonar; þeirra synir voro þeir Ingi konungr, Skúli hertugi, oc Guttormr, oc dóttir Sigrídr.

SAMIÖFNUDR HARALLDZ KONONGS OC OLAFS KONONGS.

Halldorr son Bryniolfs Gamla Úlfallda var vitr madr oc höfdingi mikill, hann mællti þá er hann heyrdi rædur manna; at menn misiöfnodo miöc skaplyndi þeirra brædra, Ólafs hins Helga oc Haralldz konongs, oc sagdi sva: Eg var med þeim bádom brædrom í kærleikom miklom, oc var mer hvarstveggia skaplyndi kunnigt; fann ec alldregi tva menn skaplíkari; þeir voro bádir enir vitrosto oc hinir vapn-diörfosto menn, ágiarnir til fiár oc ríkis, ríklyndir oc eigi alþýdligir, stiórnsamir oc refsingasamir. Ólafr kongr braut landz-fólk til Kristni oc rettra sida, en refsadi grimmliga þeim er dauf-heyrdoz vid; þoldo landz-höfdingiar hönom eigi jafndæmi oc rettdæmi, oc reisto her móti hönom, oc felldo hann á eign sinni siálfs, oc vard hann fyrir því heilagr. En Haralldr konongr her-

iadi

priori conjugio uxorem duxit Ulfhilldam, filiam Pauli Episcopi, sed postea Cæciliam, filiam Regis Sigurdi, Haralldi filii. Eorum filii erant Rex Ingius, Dux Skulius, Guttormus, nec non filia Sigrida. A.D.

COMPARATIO INTER OLAFUM REGEM ET REGEM HARALLDUM.

Halldorus filius Brynjolfi Ulfalldi, Veteris dicti, vir erat prudentia insigni & in rebus administrandis acer. Hic audiens sermones hominum, magnum ingenia fratrum, Olafi Sancti atque Haralldi Regis intercedens tantopere loqventium discrimen, sermonem ingressus ita: „Mihi, inqvit, cum „utroqve horum fratrum magna intercessit „amicitia, mihiqve utriusqve (sat) notum „ingenium; qvi duos homines ingenio ma„gis pares & similiores nunqvam inveni. „Fuere ambo homines eximia prudentia, „audacia in armis ferendis insigni, opum „atqve potentiæ avidissimi. animi elati & „ad vulgi favorem captandum minus apti, „sed in rebus administrandis strenui (ambo), „& in delictis puniendis serveri. Olafus „Rex regni incolas & cives ad Chri„stianam religionem & sacra rite instituta „vi coëgit, gravi in eos poena sæviens, qvi „morigeri non erant; qvam eqvam in om„nes & justam severitatem non ferentes reg„ni Satrapæ & Magnates, copiis in eum „coactis, suo ipso in regno illum cecidere; „qva re sanctus fieri meruit. Haralldus

„qvoqve

A. D. 1066. iadi til frægdar ſer oc ríkis, oc braut allt fólk undir ſic, þat er hann mátti, oc fell hann á annara kononga eign. Bádir þeir brædor voro menn hversdagsliga ſidlátir oc veglátir; þeir voro oc vídförlir oc eliumenn miklir, oc urdo af ſlíko vídfrægir oc ágætir.

„*quoque Rex, ut gloriæ & potentiæ potis* „*fieret, bella gerens, populos omnes, quotquot potuit, vi & armis ſibi ſubjecit;* „*quocirca in alterius Regis regno cæſus occubuit. Fratres hi ambo erga homines,* „*qvibuscum quotidie converſabantur, honeſtatis & decori, modeſtiæque erant amantes. Peregrinationibus quoque (ambo)* „*erant clari, & homines in laboribus perquam aſſidui; quibus de rebus fama &* „*gloria longe lateqve erant conſpicui.*“

1085. FUNDR KONONGANNA OLAFS KYRRA OC KNUTZ HELGA, OC HERBUNADR TIL ENGLANDZ.

Olafr konongr inn kyrri var vinr mikill Knútz Dana-konongs mágs ſíns. Þeir lögdo ſtefno med ſer, oc hittuz í Elfinni vid Kononga-hello, þar ſem konongar voro vanir at finnaz. Rædir þá Knútr konongr, at hann villdi at þeir gördi her veſtr til Englands, ſlíks ſem þeir átto at hefna þar, Ólafr konongr at upphafi, oc ſídan Dana-konongar. Gör nú annat-hvart, ſagdi Knútr konongr, at ec mun fá þer LX ſkipa, oc giörſc þú höfdingi fyrir, eda ella man ec göraſc höfdingi fyrir, oc fá þú mer LX ſkipa. Þá mællti Ólafr konongr: Þetta mál er þer talit Knútr konungr, ſagdi hann, er

CONVENTVS REGUM, OLAFI KYRRE ATQVE KNUTI SANCTI, NEC NON APPARATUS EXPEDITIONIS BELLICÆ IN ANGLIAM.

Olafus Rex, cognomine dictus Kyrre, magna amicitia junctus erat affini ſuo Knuto Danorum Regi. Hi ſtatuto conveniendi loco & tempore, in fluvio Elf (Gotelf) juxta Konungahellam, ubi congredi ſoliti fuere Reges, congreſſi ſunt. Hic exponit Knutus, ſe velle, ut exercitum occidentem verſus in Angliam expedirent, vindictæ ibi ſumendæ talem & tantam habentes cauſam, primum & præcipue Rex Olafus, atque deinde Danorum Reges: „*hic igitur, inquit Knutus Rex, alterutrum agas velim,* „*vel Tu, auctus navibus LX, quas ego* „*Tibi tradam, ducis ſuſcipe munus, vel ego* „*ducis munia obibo, LX à Te mihi traditis navibus.*“ *Ad quæ reſpondens Olafus Rex:* „*quod Tu Knute Rex, inqvit,* lo-

er mer ſkapfellt; en þat er miöc ólíkt oc óiafnt: þer frændor hafit borit til meiri gipto át vinna England med miklom fóma, ſem var Knútr konongr inn Ríki; nú er líkligt at þat muni ættgengt med yckor. En þá er Haralldr konongr, fadir minn, fór veſtr til Englandz, feck hann bana; var þá í landino allt it beſta lidit; eyddiz þá Noregor ſva at mannvali, at ſídan hefir eigi ſlíks koſtr verit, oc förſt at upphafi foringi ſlíkr ſem var Haralldr konongr, bædi at viti oc hardfengi; var ſú ferd at öllom lutom ágætliga velbúin, oc gafz ſem þer vitit. En nú kann ec ætla mitt rád, hverſo myklo ec em vanfærri til at göraz höfdingi fyrir, oc vil ec ydr tilkióſa. at þer farit med minni eflingo. Oc feck Ólafr konongr Knúti LX ſtór-ſkípa, med ágætom búnadi oc trauſto lidi, oc ſetti þar fyrir höfdingia lenda-menn ſína; oc var þat mællt, at ſtórmannliga væri herinn tilfenginn. Er þat oc ſagt í Knútz Sögo, at Nordmenn einir ruſo eigi leidángrinn, þá er ſaman var kominn herinn; voro þeir Knúti lýdugir. En Danir bidu eigi konongs, fóro Nordmenn þá aptr til Noregs med villd oc ſamþycki Dana-konongs. Þat virdi Knútr konongr vid Nordmenn, er þeir fóro heimleidis,

Ff 2 oc

„*queris negotium, animo quidem meo gra-* A. D. 1085.
„*tum eſt, ſed tamen diſſimile multum & di-*
„*ſpar. Vobis cognatis major (quam meis)*
„*contigit fortuna, in Anglia vobis maxi-*
„*ma cum gloria vindicanda, Regi nimirum*
„*Knuto potenti; quare veri eſt ſimile atque*
„*ſperandum fore, ut eadem fortuna veſtræ*
„*familiæ adſutura ſit comes. Contra Rex*
„*Haralldus, meus pater, occidentem verſus*
„*in Angliam profectus, (prælio) eſt cæſus;*
„*quo tempore ſelectiſſima erat in terra (Nor-*
„*vegia) militum manus: verum tunc ſelectis*
„*ejusmodi copiis exhauſta adeo eſt Norve-*
„*gia, ut poſt ea tempora talium copia non*
„*exſtiterit, Ducis primum & præcipue ta-*
„*lis, qualis erat Haralldus Rex, tum pru-*
„*dentia, tum fortitudine. Erat ea expe-*
„*ditio rebus ab omnibus eximie parata, ſed*
„*eventum ſortita, qualem vos noſtis. Jam*
„*ergo virium mearum ipſe æſtimator, &*
„*quam ſim imparatior ad capias ducendas*
„*(probe gnarus), Te eligam expeditionis*
„*ducem, ad quam ibis, meis ſuffultus ſub-*
„*ſidiis.“ Olafus Rex Regi Knuto LX*
„*tradidit ingentes naves, eximio rerum*
omnium apparatu & lecto milite inſtructos, quibus duces ſatrapos ſuos conſtituit, fatentibus cunctis, magnifice ſubminiſtratas (iſtas) fuiſſe copias. Narratur quoque in hiſtoria Knuti, ſolos Nordmannos imperatas ad expeditionem copias non diſſolviſſe, poſtquam in unum totus coierat exercitus, atque Knuto Regi morigeros fuiſſe: verum Danis

ad

A. D. 1085. oc gaf þeim leyfi at fara í kaupferdir í gegnom hans land oc ſtrauma, hvart er þeir villdi; oc ſendi hann Noregs kongi dýrligar giafir fyrir ſitt lidſinni, en hann lagdi á Dani reidi oc ſegialld mikit her fyrir, þá er hann kom heim í Danmörk; fóro þeirra ſkipti ſvo, at þeir ſiálſir Danir drápo Knút konong, oc þolldo hönom eigi rettdæmi.

ad Regis adventum non manentibus, ad Norvegiam bona venia & conſenſu Danorum Regis, reverſos eſſe Nordmannos. Qvam rem, à Nordmannis factam, magni æſtimavit Knutus Rex, iter domum remetientibus permittens, ut ad mercaturas irent, per regiones perqve maria ejus, quocunque ipſi vellent; munera qvoqve pretioſiſſima Norvegiæ Regi mittens, pro præſtito auxilio, ſed ira & mulctis graviſſimis eam ob rem in Danos ſæviens, poſtqvam domum in Daniam redierat; qvæ eos intercedentia negotia eo demum proceſſerunt, ut Dani ipſi Knutum Regem morte mulctarent, juſtum ejus non ferentes judicium.

DE REGE OLAFO KYRRE.

Olafr konongr var óhnöggr at ſegiöfum vid menn, oc gaf hann allſkyns gerſimar. Sva ſegir Stúfr ſcálld:

Gefr ættſtudill iöfra
Aurr oc ſteinda knaurro
Hann vill hnöggvi ſinnar
Há-bryniot ſkip ſynia.
Þiód nytr Olafs audar.
Annar konongr mannom
Se þú hvert slíkt ſe fe reidir
Sik beztan gram miklo.

Her þengill gledr hringum
Hodd-örr ſá er rydr odda
Beck-ſagnir lætr bragna
Bragningr geofum ſagna.
Nordmönnom gefr nenninn
Noregs konongr ſtórum

Örr

DE REGE OLAFO KYRRE.

Olafus Rex erat in donis largiendis non parcus, maximi pretii munera omnigena dans. Qva de re ita Stufus poëta:

Donat generis columen Regum
Largus pictas magnas mercatorum naves,
Ille vult ſuam tenacitatem,
Et alte loricatas naves, negare.
Populus fruitur Olafi divitiis.
Alius Regum hominibus,
Vide tu, qvis tales opes expendit?
Per ſe Optimum Principem maxime.

Milites Rex lætos reddit annulis
Auri largus, qvi tingit cuſpides;
Scamni præſidia curat fortium hominum
Dux & Princeps donis exhilarari.
Nordmannis dona largitur ſtrenuus
Norvegiæ Rex ingentia;

Muni-

Örr er Engla þverrir
Olafr borinn sólo.

Hilmir gefr oc hiálma
Hird ſva at eingis virdir
Konongs pryda þau klædi
Kynſtórr firum brynior.
Dyggr lætr þúngar þiggia
þengill af ſer drengi
Vas launar ſva víſi
Verdungu hálfs gerdar.

Olafr gefr ſva iöfra
Galli engi má ſniallra
Höggvit gull til hylli
Hilldinga konr milldi.
Gramr er und heidum himni
Hann er fremſtr konung-manna
Spurdo hve glict má görva
Giöflundr borinn undir * * *

Munificus eſt Anglorum vaſtator A. D.
Olafus, natus ſole felici.

Rex donat & galeas,
Aulicos, ita ut penſi non faciat,
Regis exornat illa armatura,
Genere illuſtris, militibus loricas.
Probus ille ſinit graves accipere
Rex à ſe viros milites,
Labores itinerum remunerat ſic Princeps
Satellitio, Halfi veſtes.

Olafus largitur ita Regum,
Iræ ut nullæ valeant, inſignium
Diſſectum aurum, pro amicitia,
Regum cognatus, contra largitatem.
Rex eſt ſub coelo ſereno,
Ille eſt princeps Regum virorum,
Rogans tu audi, qvis talia efficiat,
*Largiri promtus, natus ſub * * **

DAUDI OLAFS KONONGS.

Olafr konongr Kyrri ſat optliga í heradi at ſtór-búom ſínom; en er hann var auſtr í Ranríki á Haukabæ at búi ſíno, þá tók hann ſótt þá, er hann leiddi til bana; þá hafdi hann konongr verit at Noregi XXVI vetor, en hann var til konongs tekinn einom vetri eptir fall Haralldz konongs. Lík Ólafs konongs var flutt nordr til Nídaróſs, oc iardat at Kriſtz-kirkio þeirri, er hann let ſiálfr göra. Hann var hinn vinſælaſti konongr, oc hafdi Noregr mikit audgaz oc prýdz undir hans ríki.

MORS OLAFI REGIS.

Rex Olafus Kyrre ut plurimum rure in 1093.
villis ſuis ingentibus commorabatur. Cæterum in tractu regni orientali, in Ranarikia, in villa Haukbæ, dum commoratur, morbo ibi corripitur, qvi mortem ei acceleravit. Eo tempore Norvegiæ Rex XXVI hyemes fuerat, hyemem unam poſt cædem Haralldi Regis in regnum acceptus. Funus Olafi Regis boream verſus Nidaroſiam ductum, in æde Chriſto ſacra tumulatum eſt, quam ipſe ſtrui curaverat. Erat civium favore beatiſſimus Rex, cujus ſub imperio Norvegia plurimum divitiis & ædificiis aucta fuit & ornata.

A. D. 1093.

UPPHAF MAGNUSAR KONONGS BERFÆTTA OC HAKONAR BRÆDRUNGS HANS.

Magnus son Ólafs konongs var þegar til konongs tekinn í Víkinni, eptir andlát Ólafs konongs, yfir allan Noreg. En er Upplendingar spurdo andlát Ólafs konongs, þá tóko þeir til konongs Hákon Þóris-fóstra, brædrung Magnusar konongs. Sídan fóro þeir Hákon oc Þórir nordr til Þrándheims, en er þeir komo til Nidaróss, þá stefndo þeir Eyra-þíng, oc á því þíngi beiddi Hákon bændor at gefa ser konongs nafn, oc var hanom þat veitt, at Þrændor tóko hann til konongr yfir hálfan Noreg, sva sem haft hafdi Magnus konongr fadir hans. Hákon tók af vid Þrændi allt land-aura-gialld, oc gaf þeim margar adrar rettarbætur; hann tók þá oc af vid þá íóla-giafir. Sneroz þá oc allir Þrændir til vinátto vid Hákon konong. Þá tók Hákon konongr ser hird, oc fór sídan aptr til Upplanda; hann veitti Upplendingom rettarbætur allar slíkar sem Þrændom, gerdoz þeir oc fullkomnir vinir hans. Þá var þetta qvedit í Þrándheimi:

Ungr kom Hákon híngat
Hann er beztr alinn manna
Frægdar milldr á folldo
Fór med Steigar Þóri.

Syni

EXORDIUM (HISTORIÆ) REGIS MAGNI NUDIPEDIS ET HAKONI EJUS PATRUELIS.

Magnus, filius Olafi Regis, statim post Regis Olafi mortem, in Vikia in Regem totius Norvegiæ est acceptus. Verum Upplandenses, nuntiata Olafi Regis morte, Regem sibi sumserunt Hakonem, Thoreri alumnum, Regis Magni patruelem. Postea Hakonus atqve Thorerus boream versus in Thrandhemiam profecti, ubi Nidarosiam pervenere, Eyrensia indixere comitia, qvibus in comitiis colonos rogavit Hakonus, ut Regis sibi nomen darent, qvod ei datum fuit concessumqve, adeo ut Throndi illum in dimidiæ Norvegiæ Regem acciperent, qvam partem regni habuerat Rex Magnus, ejus pater. Hakonus onere portoriorum levavit Throndos, (qvæ solvere jussi erant mercatores) multisqve aliis rebus jura eorum auxit aut emendavit. Is qvoqve tributa, qvæ donorum Jolensium nomine solvi debebant, eis remisit; qvare Throndorum omnium animi ad amicitiam Hakoni Regis sunt flexi. Tum Rex Hakonus aulicos & satellites sibi legit, qvo facto, ad Upplandias revertitur. Upplandenses iisdem immunitatibus auxit, qvas Throndis concesserat; illi (ergo) ei etiam facti sunt amicissimi. Eo tempore in Thrandhemia hoc carmen fuit cantatum:

Juvenis huc venit Hakonus,
Ille est optimus natus virorum;
Fama largitatis inclytus in terra
Comes ille fuit Steigensis Thoreri.

Filio

Syni Olafs baud-ſidan
Siálfr upp Noreg hálfan
Milldr en Magnus villdi
Málſniallr hafa allan.

HERNADR MAGNUH KONONGS 'I SUDREYOM.

Magnus konongr byriadi ferd ſína or landi, oc hafdi med ſer lid mikit oc frítt, oc gódan ſkipakoſt, hellt hann lidi því veſtr um haf, oc fyrſt til Orkneyia; hann tók þar höndom Jarlana Erlend oc Pál, oc ſendi þá báda auſtr í Noreg. En hann ſetti eptir Sigurd ſon ſinn til höfdingia yfir eyonom, oc feck hönom rádoneyti. Magnus konongr hellt lidi ſino til Sudreyia, en er han kom þar, tók hann þegar at heria oc brenna bygdina, en drap mannfólkit, oc rænto allt þar er þeir fóro, en landzlýdrinn flýdi undan víds vegar, ſumir inn í Skotlandz fiördo, en ſumir ſudr inn í Satíri eda út til Irlandz, ſumir fengo grid, oc veitto handgaungo. Sva ſegir Biörn enn Krepphendi:

Lek of Liódhhús ſkiom
Limſorg nærri himni
Vítt bar ferd á flótta
Fúſs gaus elldr or húſom.
Aurr ſkiölldungr fór elldi
I Viſt búendor miſto
Róg geiſla vann ræſir
Raudan lífs oc audar.

Húngr

Filio Olafi obtulit poſtea A. D.
Ipſe cedendam Norvegiam dimidiam
Munificus: atqui voluit Magnus
Ore diſertus totam habere.

EXPEDITIO MAGNI REGIS AD INSULAS SUDURENSES. (HÆBUDAS).

Magnus Rex iter è patria, ingreſſus, multas & pulchre ſtructas duxit copias ſecum, 1093.
nec non claſſem navium ingentem, quo cum exercitu mare trajecit occidentem verſus, primumqve in Orcadas. Hic captos Jarlos Erlendum atqve Paulum, ambos orientem verſus in Norvegiam miſit, filium autem ſuum Sigurdum reliqvit ibi inſularum Præfectum, adjungens ei viros (qvosdam) conſiliarios. Magnus Rex (inde) in Sudurenſes inſulas claſſem duxit, qvo ubi pervenit, bello ibi & igne per rura graſſari coepit, maresqve incolas occidit, & loca omnia, qva ferebantur, late eſt populatus, fugientibus incolis, late ſparſis, in Sinus Scoticos aliis, aliis auſtrum verſus ad Satiriam usqve aut in Hiberniam. Qvibusdam vita & pax data eſt, qvi fidem Regi addixere. Qva de re ita Biörnus Krepphendi:

Saltavit in Liodhuſio valde
Ramorum dolor prope coelos;
Late ferebantur agmina in fugam,
Aridus erupit ignis ex ædibus.
Munificus Rex graſſatus eſt igne,
In Viſta incolæ amiſere,
Pugnæ radium effecit Princeps
Rubrum, vitam & opes.

Famem

A. D. 1093.

Húngr þverrir let heriat
Hrídar gagls á Skídi
Taunn raud Tyrvist innan
Teitr vargs í ben margri.
Grætti Grænlandz drottinn
Geck hátt Skota steckvir
Þiód rann Mylsk til mædi
Meyar sudr í eyom.

Famem sedans ille jussit bellari
Prælii aviculæ, Gagii, in Skida;
Dentem ille tingit intra Tyrvistam
Hilaris lupi vulneribus in multis.
Contristavit Grænlandiæ Dominus,
Ivit altum Scotos qvi fugat,
Populus cucurrit Mylsicus lassatus,
Virgines ad meridiem in insulis.

FRA LÖGMANNI SYNI GUDRAUDS KONONGS.

1093. Magnus konongr kom lidi síno vid eyna (a) Helgo, oc gaf þar grid oc frid öllom mönnnm oc allra manna varnadi. Þat segia menn, at hann lyki upp Kolumba kirkio hinni litlo, oc geck konongr eigi inn, oc lauk þegar aptr hurdina í lás, oc mællti, at engi skylldi sva diarfr vera sídan, at gánga inn í kirkio þá, oc hefir sídan sva gört verit. Þá fór hann sudr firi (b) Satiri, heriar þar á bædi bord, á Irland oc Skotland, fór sva allt herskilldi sudr til Manar, oc heriadi þar sem í ödrom stödom. Sva segir Biörn Krepphendi:

DE LAGMANNO, GUDRAUDI REGIS FILIO.

Magnus Rex classem suam appulit ad insulam Sanctam, ubi omnibus hominibus, nec non omnium incolarum bonis pacem concessit & securitatem. Perhibent eum templum Kolumbæ minus aperuisse, ingressumqve non esse Regem, sed obserata mox janua, edixisse ne qvis adeo esset audax, ut in ædem istam sacram introiret; cui mandato postea obtemperatum fuit. Postea Rex Magnus classem & copias duxit ad Ilam insulam, ubi bello, prædis & incendiis est grassatus. Qva regione subacta, austrum versus Satiriam prætervectus, ad utrumqve latus positas regiones, Hiberniam & Scotiam bello infestavit; qva ratione arma hostilia circumtulit meridiem versus ad Manniam usqve, qvam insulam, veluti cætera loca, bello vexavit. Cujus rei ita meminit Biörnus Krepphendi:

Vitt *Late*

(a) *Qvam Snorrius hic Helgo s. Sanctam vocat, insula est, aliis nominibus Hu, Y, sive Y-Columb-Kill, nec non Jona dicta, inter insulas Scoticas minimarum una, qvæ insulæ Mull ad occidentem adjacet. Erat in ea Coenobium olim Monachorum, D. Columbæ sacrum, sedes Episcopi insularum Sodorensium, qvæ antea fuerat in Sodora insulæ Man. Vid. Buchonani Rerum Scotic. lib. 1. pog. 28. 8. Alterum qvoqve in insula Jona erat Coenobium Monialium.*

(b) *Qvæ hic Satiria vocatur regio, est Chersonesus Scotiæ australis, in mare longius projecta, Kentera s. Cantiera (Kantiri) dicta, adeo arctis faucibus vicinæ terræ conjuncta, ut per eas naviculæ trahantur, ut compendium fiat itineris.*

Vítt þar sniallr of sletta
Sandey konongr randir
Rauk um Il þá er ióko
Allvallz menn à brennur.
Sanntiri laut sunnar
Seggia kind und eggiar
Sigr gædir red sídan
Sniallr Manveria falli.

*) Þess getr oc Gisl at Magnus konongr rak hernat um Eyarnar.

Toc a Sciþi
Enn Scotar flydo
Jofra ægi
(a) Ivistar Gramr. *)

Lögmadr het son Gudraudar Sudreyia konongs; Lögmadr var settr til landvarnar í Nordreyom. En er Magnus konongr kom til Sudreya med her sinn, þá flýdi Lögmadr undan her oc hvar um eyar, en at lykdom tóko menn Magnus konongs hann med scipsögn manna, þá er hann villdi flýia út til Irlandz; let konongr hann í iárn setia, oc hafa í gæzlo. Sva segir Biörn Krepphendi:

Hætt var hvert þat er átti
Hvarf Gudrodar arfi
Lönd vann lofdungr þrænda
Lögmanni þar bannat.
Nytr feck nesiom utar
Nadrs bíng töpud síngin
Egda gramr þar er umdo
Ungr vættrima túngor.

Oc

Late circumtulit inclytus per planam A. D. circa 1096.
Sandeyam Rex clypeos;
Fumarunt per Ilam loca, ubi auxere
Omnipotentis viri incendia.
Sanntiriæ se curvavit ad austrum
Militum proles sub acies;
Victoriæ dator effecit postea
Præclarus Manniæ incolas prosterni.

Magnum insulas armis subegisse Gislus etiam meminit:

Cepit Scidam
Fugientibus Scotis
Regum Princeps
Uistæ incolis iratus.

Lagmannus nomine dictus est filius Gudraudi, insularum Sudurensium Regis. Insulis borealibus, ut terras ibi tutaretur, præfectus erat datus Lagmannus. Veniente autem ad Sadurenses insulas Magno Rege, suis cum copiis, hnc illuc circa insulas fuga Lagmannus se subducebat, sed tandem captivum eum abduxere milites Magni Regis; una cum navis, qvam ducebat, classiariis, qvando in Hiberniam fugam capere volebat, qvem Rex catenis oneratum, custodiri jussit. Cujus rei ita meminit Biörnus Krepphendi: 1096.

Periculosus erat qvisqve, qvem possedit,
Tractus inter colles Gudrodi hæredi;
Terra effecit Rex Throndorum
Lagmanno ut ibi interdiceretur.
Præstans est nactus promontorium extra
Serpentis strati perditorem captivum
Agdensium Dominus, ubi stridebant,
Juvenis, transversi manubrii lingvæ (b).

Et

(a) *f. Uistar.* (b) *Lingvæ manubrii, sunt gladii.*
(*) *Asteriscis notata, ex Libro anecdoto,* Ryggiarstycke *dicto edita sunt.*

A. D. 1096. *) Oc Gisl ſegir it ſama:

Hafdi fylker
Sa er frama tödi
Logmann konong
I lidi ſino. *)

Et Giſlus ſeqventibus idem refert:

Numeravit Dux
Fortibus beatus factis
Logmannum Regem
Inter copias.

FALL HUGA JARLS INS PRUDA.

1096. Sídan hellt Magnus konongr lidino til Brettlandz. En er hann kom í Öngulseyar-ſund, þá kom þar á móti hönum her af Brettlandi, oc redo Jarlar tveir fyrir, Hugi Prúdi oc Hugi Digri, oc lögdo þegar til orroſto, vard þar hardr bardagi. Magnus konongr ſkaut af boga, en Hugi Prúdi var albryniadr, ſva at eigi var bert á hönom, oc annar Háleyſkr madr, er þar ſtód hiá konongi; ſkuto þeir bádir ſenn; kom önnur aurin í nef-biörg hiálmſins, oc' lagdiz nef-biörgin fyrir út af annan veg, en annat ſkotit kom í auga Jarlinom, flaug þat aptr í gegnom höfudit, oc er þat konongi kent. Fell þar Hugi Jarl, en ſídan flýdo Brettar, oc höfdo látit mikit. Sva ſegir Biörn inn Krepphendi:

Líf

CÆDES JARLI HUGONIS MAGNANIMI.

Poſtea Rex Magnus copias duxit in Bretlandiam (Walliam). Qvi ubi in fretum pervenit Aungulseyæ (Angleseyæ ſive Monæ) occurrit ei exercitus ex Bretlandia, cujus duces erant Jarli (Comites) duo, Hugo Magnanimus & Hugo Craſſus, qvibus pugnam mox ineuntibus, acerrimum ortum eſt prælium. Magnus Rex arcu ſagittas emittebat; Hugo autem Magnanimus tegumentis bellicis totum adeo corpus operuerat, ut nihil ejus, præter oculos, pateret. In hunc Magnus Rex ſagittam jaculatus eſt, itemqve alteram vir qvidam Halogalandus, qvi Regi tum adſtitit. Sagittarum ſimul excusſarum una qvidem eam galea partem, qvæ naſum tegit, ita feriit, ut in latus inflexam collideret; altera vero oculo Jarli illapſa medium retro caput perterebravit, qvem ictum Regi tribuere. Cæſo ita Hugone Jarlo Brittones, non ſine magna ſuorum ſtrage, fuga dilapſi ſunt (a). *Hac de re ita Biornus Krepphendi (Curvimanus):*

Vitæ

(a) *Qvinam illi Hugones fuerint, cum qvibus ad Angleseyam conflixerit Rex Magnus, poſt Simonem Dunelmenſem, Ordericum Vitalem & Chronicon Manniæ, docet Gibſonius, qvi Angleseyam deſcribens narrat: Hugones duos, genere Normannos, unum Ceſtriæ, alterum Salopiæ Comitem, Angleseyam foeda vaſtaſſe, &, ad coërcendos inſulanos, ſtruxiſſe caſtellum Aber Lhienawg: Supervenientem vero eodem tempore Magnum Norvegum, Hugonem Ceſtriæ Comitem ictu ſagittæ trajectum intereniſſe, ipſum deinceps, poſt populatam inſulam, diſceſſiſſe. Vid. Cambden. Britann. edit. Angl. Gibſonii Vol. II. p.* 808.

A. D. 1096.

Líf ſpelli red lauſa
Lundr í Aunguls-ſundi
Broddr fló þar flaug ſnuddo
Snúdigt Huga ins Prúda.
Öll hefir Jóta fellir
Eyland farit brandi
Vitt liggr dyggs und dróttom
Döglings grund of ſtundir.

Vitæ detrimentum attulit enſium
Vibrator in Angleseyæ freto,
Spiculo volante ictus cum crebeſcerent
Citati, Hugoni Magnanimo.
Singulas, Jotos qvi proſternit,
Inſulas obiit gladio;
Late patet pii ſubjecta vivis
Regis tellus hoc tempore.

Oc enn var þetta qvedit:

Fuit etiam, qvi ſic cecinerit:

Dundi broddr á brynio
Bragningr ſkaut af magni
Sveigdi allvalldr Egda
Alm ſtauck blód á hiálma.
Strengs fló hagl í hrínga
Hne ferd en let verda
Haurda gramr í hardri.
Hiarl-ſókn banat Jarli.

Intonabat ſpiculum loricæ;
Rex jaculatus eſt viriliter;
Tetendit imperans Agdenſibus
Arcum; emicabat in galeas cruor.
Nervi volabat grando (b) *in annulos;*
Procubuere viri; fecitqve
Hordorum dominator, impigre
Terras impetens, comitem perire.

*) Sva ſegir Gisl:

Ita Giſlus refert:

Ettlondom vann
Eya drottinn
Folkvördr und ſik
Fiorom þrungit
Adr enn hitti
Sa er hamallt fylkti
Vedrs ſmidr vidrs
Valſca Jarla.

Hæreditarias terras ſubegit
Inſularum dominus
Populiqve cuſtos ſibi,
Præliis qvatuor;
Anteqvam obvios habuit
Fortis animo Dux
Tempeſtatis Vidri moderator
Vallenſes Jarlos.

Hadu hildi
Med Haralds frænda
Aungulsey vid
Innan verda
Þar er af reidi
Rikis vender
Konongr oc Jarlar
Kapp fit bruto.

Pugnam exercuerunt
Cum Haraldi cognato
Ad Aungulseyam
Continenti obverſam
Ubi ira commoti,
Septrigeri,
Rex & Jarli
Vires experiebantur.

Margan höfdo
Magnuſs lidar

Multum ante
Magni comites

Bior- *Polito*

(b) *Nervi grando eſt ſagittarum imber arcuum nervis emiſſus, & loricarum annulis ſive hamis inſiliens.*

A. D. 1096.

Biortom oddi
Baugvang ſkotit.
Vard hertoga
Hlif at ſpringa
Kapps vel ſkiput
Fyrer konongs darri.

Bodkenner ſkaut
Badom höndum
Allr va hilmis
Herr prudliga
Stucku af almi
Þeims iöfr ſueigdi
Hvitmylingar
Adr Hugi felli. *)

Polito cuſpide
Militem transverberavit,
Qvam Ducis
Arma diſſecari potuerit
Adverſus vim bene tuta,
Regis haſta.

Imperandi gnarus jaculabatur
Utraqve manu.
Singuli ediderunt Regis
Milites fortitudinis monumenta
Proſiluere ex arcu
Qvem Rex tendebat
Micantes ſagittæ
Anteqvam Hugo caderet.

1096. Magnus konongr feck ſigr í þeirri orroſto, þá eignadiz hann Aunguls-ey, ſva ſem hinir fyrri Noregs konongar höfdo lengſt ſudr eignazt ríki, þeir er í Noregi höfdo verit. Aunguls-ey er þridiongr
1098. Brettlandz. Eptir orroſto þeſsa ſneri Magnus konongr aptr lidi ſíno, oc hellt fyrſt til Skottlandz. Þá fóro menn milli þeirra Mælkolfs Skota konongs, oc gördo þeir ſætt milli ſín; ſkylldi Noregs konongr eignaz eyar þær allar, er liggia fyri veſtan Scotland, oc ſtiórnfauſto ſcipi mætti fara í milli oc megin-landz. En er Magnus konongr kom ſunnan til Satíriſs, þá let han draga ſkúto um Satíriſs-eid, oc leggia ſtýri í lag; konongr ſiálfr ſettiz

In hac pugna victoriam adeptus Rex Magnus, tantum Angleseyæ ſuæ ditionis fecit, qvantum priores, cum meridiem verſus longiſſime prorogaſſent imperium, Norvegiæ Reges, patriæ ſimul dominati, tenuerant. Angleseya vero tertia Bretlandiæ pars æſtimatur. Poſt hoc prælium Magnus Rex cum copiis reverſus Scotiam primo petebat. Tum vero illum inter & Melkolfum (Milcolumbum ſ. Malcolmum) (c) *Scotiæ Regem intermeare legati coeperunt, inqve eas pacis conditiones utrinqve conſenſum, ut Regi Norvegiæ cederent omnes Scotiæ ab occaſu adjacentes inſulæ, qvas inter & continentem navi gubernaculo inſtructa tranſire liceret. Cantieræ vero ab auſtro advectus Rex Magnus, per iſthmum hujus peninſulæ celocem traduci fecit, aptatoqve pro more gu-*

(c) *Diſſentit hic Snorrius a Buchanano & aliis, qvi de rebus Scoticis ſcripſerunt; Hi enim Hæbudas inſulas in Magni Norvegiæ Regis poteſtatem redactas eſſe volunt, non Milcolumi III, ut Snorrio viſum, ſed ipſius fratris Donaldi Baui Scotiæ Regis tempore. Ad qvem diſſenſum tollendum qvid attulerit Torfæus, legi poteſt in Hiſtor. Norveg. Part. III. Libr. 7. Cap. 5. p. 427.*

ſettiz í lypting, oc hellt á hialmun-völ, oc eignadiz ſva land þat, er þá lá á bakborda. Satíri er mikit land, oc er betra enn hin bezta ey í Sudr eyom, nema Mön. Eid miótt er milli oc meginlandz á Skotland; þar ero opt dregin lángſkip yfir.

gubernaculo, ipſe in puppi ſuperiori conſidens clavum navis tenebat, & ea ratione, quicqvid terræ ſic eunti navi ad lævam ſitum, ſibi vindicavit. Cantiera magna eſt regio, & Hæbudarum inſularum; ſi Manniam exceperis, vel optima præſtantior. Dirimitur a continente Scotia tenui diſcrimine, per qvod longæ naves ſæpius ductæ ſunt. A. D. 1098.

DAUDI ORKNEYIA JARLA.

Magnus konongr var um vetrinn í Sudreyom, þá fóro menn hans um alla Skotlandz fiördo, röro fyrir innan eyar allar bædi bygdar oc óbygdar, oc eignudo lönd öll Noregs konongi fyri veſtan Skotland. (*) Magnus konongr feck til handa Sigurdi ſyni ſínom (*a*) Biadmynio dóttur (*b*) Myriartaks konongs, (*c*) þialfaſonar Ira konongs; hann red fyri Kunnoktum, oc gaf hönom

Gg 3

MORS JARLORUM ORCADENSIUM.

Inſeqventem hiemem in Hæbudis inſulis transigens Magnus Rex per omnes Scotiæ ſinus milites emiſit, qvi inſulas omnes cultas pariter ac incultas, quæ continenti obvertuntur, remigando prætervecti, terras qvascunqve, qvæ occidentali Scotiæ lateri prætenduntur, Norvegiæ Regi aſſeruerunt, Magnus Rex Biadmyniam (d) *Myriartaki (Moriartachi) Regis, cujus pater Thialbius, Kunnoktiæ (Connactiæ ſ. Conaciæ) in Hibernia* 1098. 1099.

(*) Hæc aliter Ryggiar Stycki his verbis.

þá er Magnus konongr var ſtaddr i Orkneyom þa ſendi Melcolfr Scota Konongr dottor ſina ut til Orkneya Magnuſe Konongi til ſætta vid han; En Magnus Konongr gaf hana Sigurdi ſyni ſinum oc var hann þa IX vetra en mærin V vetra.

Magno Regi in Orcadibus degenti, Rex Scotiæ Melcolfus, filiam ſuam miſit in Orcadas foederis contrahendi pignus. eam vero Magnus dedit filio ſponſam: erat ille novem annos natus, ſed illa annorum qvinqve.

(a) *K. Biadmuno. A. Bradmyuio. H. Hiadmynniu.*

(b) *B. Myrkiatans. K, Myriakials.*

(c) *B. þialba. D. þialma.*

(d) *Mortiarchum hunc Connactiæ Regem, qvi filiam ſuam Sigurdo Magni Regis filio uxorem dederit, eundem eſſe ac Moriartachum Hiberniæ Regem; qvi vulgo Moriertach ſ. Morthong O Brian dicitur, exiſtimat Torfæus; qvod tamen qvominus credatur, obſtant cum diverſa patrum nomina, tum qvod hic totius Hiberniæ, ille vero Connactiæ tantum Rex dicatur. Nec illud vel latuiſſe puto, vel taciturum fuiſſe Snorrium, aut, qvos auctores ſecutus eſt, Norvegos, ſi ejusdem Connactiæ Regis, cujus hoſpitio uſi fuerant, & cum arma ſociaverat, inſidiis oppreſſi Regem Magnum amiſiſſent. Connactiæ vero Regem Moriartachum, omnibus qvæ Regi Magno fecerat, promiſſis, ſtetiſſe, infra norrat Snorrius. Notum inſuper, iis temporibus, præter totius Hiberniæ Monarchas, ſingulas provincias, & in his Connactiam, proprios habuiſſe Regulos. Regnante Turlogo, proximo ſupra dicti Moriartachi O Brian ſucceſſore, Occidentalis Connactiæ Regem Muireadhac O Flatherty, nominat Keating, in Hiſtory, ed Connor p. 525.*

A. D. 1099. hönom konongs nafn, oc fetti hann yfir Orkneyar oc Sudreyar, oc feck hann í hendur Hákoni Pálsfyni frænda finom. Eptir um fumarit fór Magnus konongr lidi fino auftr í Noreg. *) Sem Gisli qvad:

bernia domini, filiam Sigurdo filio suo tradidit uxorem; ipsumqve, addito nomine Regis, Orcadibus Hæbudisqve omnibus præfectum cognati sui Hakoni Pauli filii curæ & consiliis commendavit. Proxima æstate Magnus Rex cum classe & copiis orientem versus in Norvegiam revertitur. Ut cecinit Gislus:

Haufdo feggir
Þá var fokn lokit
Heimfaur þ git
Af hofudmanne
Landzmenn lito
Und liþi gaufgo
Segl fiodrifin
Sett vid huna.

Vigr þrutnadi
En vefi keyrdi
Steinodr a Stag
Stordar Galli.
Braut dyr dreki
Und Dana fkelfi
Hrygg i hverri
Hafs glym brudi

Blar ægir fkaut
Búnom fvíra,
Gialfr hliop i gin
Gullno haufdi
Skein af haufom
Sem himins eyfa
Döglings dreka
Diups velfafti. *)

Obtinuerat miles
Finito bello
Veniam redeundi domum
Ab Imperatore.
Conterranei videbant
Super nobilibus copiis
Vela salo irrigata
Malis fulciri.

Unda intumuit,
Sed telas expandedat
Pictas rudentes inter
Terræ violator ɔ: ventus
Fregit pretiosus Draco
Sub Danorum terrore
Tergum singulæ
Oceani loqvaci sponsæ

Cæruleus Ægeus propulit
Formosa colla,
Spumantes undæ mergebantur
Hianti aureo Capite,
Emiserunt crania
Radios, coelestes æmulatos ignes
Regii Draconis
Tuti in mare munimenti.

Erlendr Jarl vard fótt-daudr í Nidarófi, oc er þar iardadr, en Páll Jarl í Biörguin. Skopti Augmundarfon Þórbergsfonar var lendr

Erlendus Jarlus Nidarosiæ morbo decessit, ibiqve sepultus est; Paulus autem Jarlus Bergis. In Giska Sunnmoriæ (insula) tunc habitavit

lendr madr ágætr, hann bió í Gizka á Sunnmæri, hann átti Gudrúno dóttur Þórdar Folafonar, fem bar merki Ólafs konongs á Sticklaſtódom, er hann fell; börn þeirra voro Augmundr, Finnr, Þórdr, Þóra er átti Áſolfr Skúlaſonr. Synir þeirra Skopta oc Gudrúnar voro enir mannvænſto menn í æſko oc hinir vinſæluſto.

vit Scoptius Ogmundi filius, Thorbergi nepos, Satrapa feudatarius, vir perceleberis, qui in matrimonio habuit Gudrunam, filiam illius Thordi Folii filii, qvi in prælio Stiklaſtadenſi, qvod Regi Olafo fatale fuit, vexillum Regium portaverat. Horum liberi fuere Ogmundus, Finnus, Thordus & Thora, Aſolfo Skulii filio nupta. Scoptii ex Gudruna filii, dum adoleſcerent, & ſpe & gratia civium maxime florebant. A. D. 1099.

HERNADR A IRLANDI.

Magnus konongr byriadi ferd ſína af landi, oc hafdi her mikinn; þá hafdi hann konongr verit yfir Noregi IX vetor; hann hellt veſtr um haf, oc hafdi it fridaſta lid, er til var í Noregi. Hanom fylgdo allir ríkis-menn, er í voro landino, Sigurdr Hranaſon oc Úlfr bródir hans, Vidkunnr Jónsſon, Dagr Eilífsſon, Serkr or Sogni, Eyvindr Aulbogi, ſtallari konongs, oc margir adrir ríkis-menn. Fór konongr vid þeſso lidi öllo veſtr til Orkn-eyia, oc hafdi þadan med ſer ſono Erlendz Jarls, Magnus oc Erling; þá ſigldi hann til Sudr-eyia, oc er hann lá vid Skotland, þa lióp Magnus Erlendzſon um nótt af ſkipi konongs, oc ſvam til landz, fór ſídan upp í ſkóg, oc kom fram í hird Skota konungs. Magnus konongr hellt lidino til Irlandz, oc heriadi

HIBERNIA ARMIS VEXATA.

Expeditionem porro in exteras regiones molìens Rex Magnus, ingentem cogit exercitum: Norvegiæ tum ſceptra per annos IX tenuerat. Occidentem verſus trajicit oceanum, lectiſſimis, qvas dare Norvegia potuit, copiis inſtructus. Comitabatur Regem ſubditorum potentiſſimus qvisqve; Sigurdus Hranii filius, ejusqve frater Ulfus, Vidkunnus Johannis filius, Dagus Eiliſi filius, Serkus Sognenſis, Eyvindus Aulboge (Cubitus), Aulæ Regiæ Magiſter, & complures optimatum alii. Rex cum univerſis his copiis Orcadas inſulas adnavigat, indeqve, ſumtis ſecum Magno & Erlingo, Erlendi Jarli filiis, ad Hæbudas vela facit. Cum Scotiæ littoribus claſſis appropinqvaſſet, Magnus Erlendi filius navi Regia noctu exſiliens, natando evaſit in terram; in ſylvam deinde ſe recipiens, in Scotiæ Regis aula tandem prodiit. Magnus Rex, in Hiber- 1102.

A. D. iadi þar; þar kom Myriartık konongr til lids vid hann, oc unno þeir mikit af landino, Dyflini oc Dyflınar ſkiri. Magnus konongr var um vetrin uppi í Kunnockrum med Myriartak konongi, en ſetti menn ſína til gæzlo landz þeſs, er hann hafdi ádr unnit. En er varadi, fóro þeir konongar med her ſinn veſtr
1103. allt á Uladſtir, oc átto þar orroſtor margar, oc unno landit, oc höfdo unnit meſtan lut af Uladſtir, þá Myriartak fór heim á Kunnacktir.

berniam cum copiis devectus, populatur. Hic ipſi ſubſidio venit Myriartachus Rex, & ita magnam terræ partem, tam Dublinum, qvam Dublinenſem Comitatum, in ſuam poteſtatem ambo redigunt; apud Myriartukum Regem in Connactia hiemabat Magnus Rex, loca vero armis occupata, datis ſuorum præſidiis, interim tutatus. Adventante vere Reges, eductis copiis, occidentem verſus in Uladſtiriam (Ultoniam) usqve progrediuntur, & incolas, prælio ſæpius congreſſi, ſubigunt, fuitqve maxima Ultoniæ pars perdomita, cum Rex Myriartachus domum in Connactiam rediret.

UPPGANGA MAGNUS KONONGS.

1103. En Magnus konongr bió ſkip ſín, oc ætladi auſtr til Noregs, en ſetti menn ſína til landgæzlu í Dyflinni. Hann lá vid Uladſtir öllo lidino, oc voro þeir ſegl-búnir. Þeir þórtuz þurfa ſtrand-höggva, oc ſendi Magnus konongr menn ſína til Myriartaks konongs, at hann ſkylldi ſenda þeim ſtrand-högg, oc qvad á dag, nær koma ſkylldi, hinn næſta dag fyrir Bartholomeus meſso, ef ſendimenn veri heilir; en fyrir meſso-daginn, er ſól rann á vidu, þá geck Magnus konongr á land med meſtan luta lids ſíns frá ſkipom, oc villdi leita eptir mönnom ſínom oc ſtrand-höggvi. Vedr var vindlauſt oc ſól-ſkin, leidin lá yfir

EXSCENSIO MAGNI REGIS.

Naves ſuas deinde adornavit Rex Magnus orientem verſus in Norvegiam iturus, relicto Dublini, qvod provinciam in fide retinueret, præſidio. Stetit in anchoris claſſis univerſa prope Ultoniam, ad navigandum, parata. Alimenta navibus deeſſe videbantur, ideoqve Rex Magnus, amandatis ad Myriartachum Regem nuntiis, pecora mactanda ſibi ſubmitti petebat, ſimulqve tempus, qvo ad ſe venirent, ſi incolumes eſſent nuntii, condixit diem qvæ Bartholomæi feriam præcedit. Verum illi ad vigiliam feriæ nondum rediere; ipſa igitur feria, oriente jam ſole, Rex Magnus, cum maxima copiarum parte e navibus in terram egreditur, legatos & commeatum qvæſiturus. Dies erat a ventis placidus, & ſole mi-

yfir myrar oc fen, oc voro þar höggnar yfir klappir, en kiarr-ſkógar tveggia vegna frá brauto. Þá er þeir fótto fram, var fyrir þeim leití nockut miöc hátt, þadan ſá þeir vída. Þeir ſá ió-reyk mikinn uppá landit; ræddo þá um milli ſín, hvart þar mundi fara her Ira, en ſumir ſögdo, at þar mundi fara menn þeirra med ſtrand-höggit. Námu þeir þá ſtad; þá mællti Eyvindr Aulbogi: herra, ſagi hann, hveria ætlan hafi þer á ferd þeſsi, óvarliga þickir mönnom þú fara, veitzo at Irar ero ſvikalir, oc ætlit nú rád nockut fyrir lidi ydro. Þá mællti konongr: fylkiom nú lidi voro, oc verom vidbúnir, ef þetta ero ſvik. Var þá fylkt, geck konongr oc Eyvindr fyrir fylkingonni; hafdi Magnus konongr hiálm á höfdi, oc raudan ſkiölld: oc lagt á med gulli Leon, gyrdr ſverdi því er Legg-bítr het, tann-hiölltat, oc gulli vafidr medal-kaflinn, oc it bitraſta ſverd; hann hafdi keſio í hendi, oc ſilki-hiúp raudan yfir ſkyrrto, oc ſkorit fyrir oc á bak Leon med gulu ſilki; oc vat þat mál manna, at eigi hefdi ſed vaſkligra mann en

micante ſerenus; ibatur per paludes & lacunas, per qvas tranſitum dedere ponticuli ex aſſeribus dolati, utrumqve autem viæ latus denſa virgulta ſepſere. Longius aliqvanto progreſſis occurrit clivus eminentior, unde illis proſpectus late patebat. Mediterranea tuentibus animadverſa ingens nubes pulveris, qvalis ab eqvitantibus excitari ſolet; hinc invicem collocuti dubitabant, utrumne Hibernicum exercitum adventare crederent; nuntios alii cum pecoribus pergere dicebant. Subſtitit igitur agmen: tum Regi Eyvindus Aulboge: „de iſthoc, inqvit, itinere, qvod incautius a Te ſuſceptum multis videtur, qvid, Domine, provides? „Dolos noſti Hibernicos; exercitui igitur tuo aliqva nunc ratione conſulas oportet." Adhæc Rex dixit: „qvin inſtruimus aciem, „nec nos imperatos opprimant, ſiqvæ ſunt, „inſidiæ." Ivit ergo in ordines miles; initia Rex & Eyvindus præcedebant. Rex Magnus galea caput textus, clypeum (brachio) gerebat rubrum, cui inducta fuit aurea leonis effigies; cinctus præterea gladio omnium acutiſſimo, cui nomen Leggbitr (Tibiarum ſector), capulus ex dente manubrium vero auro tortili circumtextum erat; gæſum manu tenens; loricæ ſuperinduerat ſericum rubri coloris amiculum, leonis imagine ſerico flavo exſecta, & a tergo, & a pectore inſigne: pro ſe qvisqve dicebat, neminem ſibi viſum vigore & dignitate corporis

A. D. 1103.

A. D. 1103. en ſkörugligra. Eyvindr hafdi oc ſilki-hiúp raudan, oc vid ſama hætti ſem konongr, var hann oc mikill madr oc frídr, oc hinn hermannligſti.

poris magis conſpicuum. Sericum quoqve & rubrum amiculum perſimile Regio induerat Eyvindus, magnitudine, forma, nec non militari corporis ſtatura & ipſe præſtantiſſimus.

FALL MAGNUS KONONGS.

1103. En er ió-reykrinn nálgadiz, þá kendo þeir þar ſína menn, oc fóro þeir med ſtrand-höggit, er Ira konongr hafdi ſendt þeim, oc hellt hann vel öll ord ſín vid Magnus konong. Sídan ſnero þeir út til ſkipanna, oc var þá mid-degis-ſkeid. En er þeir koma út á mýrarnar, fórſk þeim ſeint yfir ſenin, þá þuſti her Ira fram or hverio ſkógarneſi at þeim alla vegna, oc redo þegar til bardaga, en en Nordmenn fóro dreiſt oc tvíſtrott, þá fello þegar brátt margir af þeim. Þá mællti Eyvindr vid konong: óheppiliga fer lid vart, tökom nú ſkiótt gott rád. Konongr mællti: bláſit herbláſtrin öllo lidino undir merkit, en þat lid ſem her er, ſkióti á ſkialld-borg, oc förom ſídan undan á hæli út yfir mýrarnar, ſídan man eigi ſaka, er vet komom á ſlettlendit. Irar ſkuto diarfliga, en þó fello þeir all-þykct, en æ komo tveir í eins mans ſtad, En er konongr var kominn at næſta díki, þá var tor-færa mikil, oc fá-ſtadar yfir fært, fello þar Nordmenn miöc

CÆDES MAGNI REGIS.

Verum equitantium pulvere propius advaluto, agnovere populares ſuos, agentes pecora, ad mactandum ſibi ab Hibernico Rege transmiſſa, qvi proinde, Magno Regi qvicqvid pollicitus, fidem liberavit. Ad naves deinceps rediri coeptum, ſole jam ad meridiem progreſſo. Aſt ubi in paludes pervenere, iter lacunæ morabantur: cum ex proxima qvaqve ſylva repente proſilientes Hiberni Norvegos undiqve ſimul adoriuntur, multosqve eorum, utpote palantes & incompoſitos brevi proſternunt. Mox Regem compellans Eyvindus: „ſubita nunc, inquit, noſtrorum calalamitas ſalutare qvoddam & maturatum exigit conſilum.“ Tum dixit Rex: „canite claſſicum, militesqve omnes ad vexillum convocate, qvi vero hic ſunt, conſertis clypeis aciem vallanto, & ſic receſſim per paludes eundo, ubi in æqvum devenerimus, res erit extra periculum.“ Impigre qvidem tela ingerentes Hiberni, confertim tamen cæduntur: duobus ſemper in unius occiſi locum ſubeuntibus. Jamqve ad proximam foſſam Rex proceſſit; qvæ cum ſuperatu valde difficilis, paucisqve in locis pervia eſſet, magna ibi Norvegorum ſtrages

miöc. Þá kalladi konongr Þórgrim Skinn hufo, lendan mann ſinn, hann var Upplendſkr, oc bad hann fara yfir díkit med ſinne ſveit, en ver munom, ſegir hann, veria medan, ſva at ydr man eigi ſaka; farit ſídan á hólm þann, er þar verdr, oc ſkiótit á þá þaddan, medan ver förom yfir díkit, þvíat þer erut bog-menn gódir. En er þeir Þórgrimr komo yfir díkit, köſtudo þeir ſkiölldunom á bak ſer, oc runno til ſkipa ofan. En er konongr ſá þat, mællti hann: ódrengiliga ſkilz þú vid konong þinn, óvitr var ec, þá er ec gíörda þic lendan mann, en ec görda útlagdan Sigurd Hund, alldri mundi hann ſva fara. Magnus konongr feck ſár, oc var hann lagidr keſio gegnom bædi lærin fyrir ofan kne. Konongr greip ſkaptit millum fóta ſer, oc braut or keſlit, oc mællti: ſva briótom ver hvern ſperrí-legginn ſveinar, gángit vel fram, eigi man mic ſaka. Litlo ſídar var Magnus konongr höggvinn á hálſinn med ſpördo, oc var þat hans bana-ſár; þá flýdo þeir er eptir voro. Vidkunnr Jonsſon drap þegar þann mann, er konongi veitti bana-ſár, oc flýdi ſídan, oc hafdi III ſár; hann bar til ſkipa ſverdit Legg-bit oc merki konongs; þeir runno ſídarſt Vidkunnr, annar Sigurdr Hranaſon, þridi Dagr Eilífaſon. Þar fell med Magnuſi kon-

 ongi

ges editur. Tum Rex virum quendam Uplandum, nomine Thorgrimum Skinnhufam (Cubonem), Satrapam feudatarium, ad ſe vocavit, dicens: „Tu cum tua cohorte foſſam transgredere; nos interim hoſtem ſuſternebimus, vosque a discrimine tutos præſtabimus; transgreſſi obvium illic collem occupate, hoſtesque, donec tranſierimus, miſſilibus impetite, artis qvippe ſagittariæ peritiſſimi.“ Foſſam Thorgrimus, & qvi ſecum, ſuperant, moxqve, clypeis in terga rejectis, effuſo ad naves curſu fugiunt. Videns illa Rex dixit: „tu vero Regem tuum ignave deſeris: lævo mihi utiqve mens fuit, tibi præfecturam cum committerem, acto in exilium Sigurdo Hund (Cane), qvi ita neutiqvam fuiſſet abiturus.“ Sauciatur (tandem) Rex Magnus, haſta femur utrumqve ſupra genua transfoſſus. Hanc Rex illico corripiens, haſtile inter pedes perfregit, dicens: „ſic, juvenes, ramalia frangimus; vos fortiter dimicate; nihil mihi qvod metuatis, periculi accidit.“ Paulo poſt Rex adactam ſecuri plagam in collo accepit, ex qva occubuit. Tunc omnes, qvi reſtiterant, in fugam converſi ſunt. Vidkunnus Johannis filius illo, qvi lethale Regi vulnus inflixerat, protinus interfecto, & ipſe capeſcit fugam, tribus vulneribus gravis; gladiumqve Leggbit & vexillum regium ad naves ſecum detulit; poſtremi ceſſere Vidkunnus, Sigurdus Hranii & Dagus Eilifi filius. In hoc prælio cæſi ſunt, præter Regem, A. D. 1103.

gem,

A. D. 1103. ongi Eyvindr Olbogi, Úlfr Hranafon, oc margir adrir ríkis-menn; fell mart af Nordmönnom, en miklo fleira af Irum. En þeir Nordmenn er undan komoz fóro brott þegar um hauftit. Erlingr fon Erlendz Jarls fell á Irlandi med Magnufi konongi. En þat lid er flýit hafdi af Irlandi kom til Orkneyia. Oc er Sigurdr fpurdi fall Magnufar konongs födr fíns, þá redz hann þegar til ferdar med þeim, oc let eptir dóttur *) Ira konongs, oc fóro þeir þegar um hauftr til Noregs med öllo lidino.

*gem, Eyvindus Aulboge, Ulfus Hranii filius, & optimatum complures alii; multiqve Norvegorum, Hibernarum vero multa plures, cecidere. Eadem ftatim autumno abeunt, qvi evaferant, Norvegi. Cum Rege Magno in Hibernia quoqve Erlingus Erlendi filius occubuit. In Orcadas cum perveniffet profugus ex Hibernia exercitus, Sigurdus, Magni patris cæde nunciata, iis fe comitem adjunxit, relicta *) Hibernici Regis filia; & ita eadem autumno orientem verfus in Norvegiam univerfa claffis navigabat.*

FRA ORKNEYIA JÖRLOM.

DE JARLIS ORCADENSIBUS.

1105. Einom vetri eda II eptir fall Magnus konongs Berfættz, kom veftan af Orkneyom Hákon fon Páls Jarls. Konongar gáfo hönom Jarl-dóm, oc yfirfókn í Orkneyom, fva fem Jarlar höfdo haft fyrir hönom, Páll Jarl fadir hans, eda Erlendr födur-bródir hans. Fór Hákon Jarl þá þegar aptr til Orkneyia.

A morte Magni Nudipedis unus alterve annus iverat, cum ab occidente Hakonus Pauli Jarli filius ex Orcadibus advehitur: huic Jarli dignitatem & præfecturam Orcadum, qva jure & obfeqvio ante ipfum pater Paulus, patruusqve Erlendus, infulis præfuerant, Reges dedere. Qva facto in Orcadas Hakonus rediit.

HARALLDR GILLI KOM I NOREG.

ADVENTUS HARALDI GILLII IN NORVEGIAM.

1126. Hallkell Húkr, fon Jons Smiörballta, var lendr madr á Mæri, hann fór veftr um haf, oc allt til Sudreyia; þar kom til fundar vid hann, utan af Irlandi, fá madr

Mæriæ tunc Satrapa fuit Hallkellus Hukus, Johannis Smiörbaltii filius; hic occiduum mare permenfus in Hæbudas ufqve pervenit. Ibi illum vir qvidam ex Hibernia profectus, nomine

*) Dottor Melkolfs Skota konongs ok villdi egi eiga hana ok quad fer alt þat ieitt er kom til höfdingia veftr þar bædi a Skotlandi ok Irlaudi.

*) *Melcolfi Scotorum Regis filia qvam ducere nolnit, averfatus omnia, qvæ ad Principes Scotos, Hibernosqve pertinebat. Ryggiarft.*

madr er het Gilli Kristr, oc sagdiz vera son Magnúss konongs Berfætts; módir hans fylgdi honom oc sagdi, at hann het Haralldr ödro nafni. Hallkell tók vid þessom manni, oc flutti med ser til Noregs, oc fór þegar á fund Sigurdar konongs med Haralldi oc módur hans. Þau bera fram sit erindi fyrir konogi, rædd Sigurdr konongr þetta mál fyrir höfdingiom oc bad menn til leggia sem sýndiz. Enn menn lögdo her allmisiafnt til; oc allir bádo þó konong ráda siálfan fyrir; enn fleiri voro þeir er í móti riso, oc tök konongr meir sitt einrædi. Þá let Sigurdr konongr kalla til sin Haralld, oc sagdi hönom sva, at hann vill eigi synia hönom, at Haralldr fremi skírslo til fadernis ser; med því at hann vill þat vera láta í festo, þótt hönom beriz þat fad-erni, er hann segir, at Haralldr skal eigi beidaz konongsdóms medan Sigurdr kon-ongr eda Magnús konongr lifa, oc fóro þessar festar fram med svardögom. Sigurdr konongr sagdi, at Haralldr skylldi troda siár til fadernis ser, enn sú skírsla þótti mönnom helldr frek, þvíat hann skylldi þá skírslo fremia til fadernis ser, enn eigi til konongdóms; enn Haralldr iátti þesso oc fastadi til iárns, ne hefir sú skírsla mest gör verit í Noregi; IX

 plóg-

nomine Gillius Christus, adiit, seqve Regis Magni Nudipedis filium professus est. Filium mater comitata, altero eum nomine Haraldum vocari dixit. Hunc recipiens Hallkellus in Norvegiam secum transvexit, moxqve ad Regem Sigurdum illum cum matre deduxit. Hi sua negotia exponunt Regi, qui rem ad proceres retulit, jussitqve, in medium quod cuiqve consulendum videretur, effari. Perqvam diversa tum consilia dabantur; Regis quidem ipsius arbitrio rem omnes permittere, plures tamem refragari coeperunt, adeo ut suum fere solius sententiam Rex seqveretur. Postea vocato ad se Haraldo condixit Sigurdus Rex: non negaturum se ili experimenti, qvo genus paternum assereret, copiam, modo stipulanti prius spondere velit: se, etiamsi eo, quem dixit, patre natum probaverit, Sigurdo tamen Rege filioqve Magno vivis, ad depo-scendam dignitatem regiam nihil unqvam sibi juris futurum; qvæ sponsio jurejurando firmata processit. Jubetur itaqve a Sigurdo Rege Haraldus, ad evincendum genus paternum, (ferri candentis) laminas calcare; qvæ probatio, ad faciendam tantum ortus paterni fidem, nullo ad (hereditariam) in regnum successionem emolumento, præscripta, justo durior qvibusdam videbatur. Hæc tamen in se recipiens Haraldus, ad (calcandum) ferrum jejuniis se præparavit; nec unqvam antea tam rigidum ordalii specimen in Norvegia exhibitum est. Qvippe super IX

A. D. 1126.

A. D. 1126. plóg-iárn glóandi voro nidrlögd, oc geck Haralldr þar eptir berom fótom, oc leiddo hann Biſkopar ij, hann kalladi á hinn helga Columba medan, þar var oc görreckia hanns. Þá mællti Magnus ſon Sigurdar konongs: eigi tredr hann hugmannliga iárnin. Konongr ſvarar: illa mælir þú oc grimmliga, því at hann hefir ſköruliga framit. Sídan let Haralldr fallaz í reckiona, oc eptir þriá daga ſidan er ſkírſlan var framin, var ſkírſlan reynd, voro þá fætur hanns óbrúnnir. Eptir þat tók Sigurdr konongr vel vid frændſemi Haralldz; enn Magnús, ſon hanns, óþockadiz miöc vid hann, oc margir höfdingiar ſnero miöc eptir hönom. Sigurdr konongr treýſtiz ſva miöc vinſælld ſinni vit allt landz-fólk, at hann beiddiz þeſs, at allir menn ſkylldo þat ſveria, at Magnus, ſon Sigurdar konongs, ſkylldi ein vera konongr eptir hann, oc feck hann þá ſvardaga af óllo landz-fólki.

IX vomeres ignitos, humi diſpoſitos, nudis pedibus incedebat Haraldus, ducentibus eum duobus Epiſcopis, intereaqve Divi Columbæ opem imploravit; ibi qvoqve lectus ipſi paratus aderat. Tum Magnus Sigurdi Regis filius: „haud maſcule, inqvit, ille ferramenta calcat,“ „Temere, regeſſit Rex, „crudeliterqve hoc a te dictum eſt; iſthóc „enim (experimento) fortiter ille defunctus „eſt.“ Re peracta, in lectum ſe dejiciebat Haraldus, & poſt triduum, cum recognoſceretur probatio, inaduſti pedes ejus reperiebantur. Ab illo tempore ſangvinis cum Haraldo vinculum agnovit coluitqve Rex Sigurdus; Magnus autem ipſius filius odiis eum & ſimultatibus exercuit, cujus exemplum fere ſecuti ſunt procerum complures. Rex Sigurdus, fretus civium omnium, qva pollebat, gratia, petiit, ut regnum filio Magno ſoli poſt fata ſua deferendum jurati omnes promitterent; qvod juramentum ſolenne ab univerſo terræ populo impetravit.

VEDIAN HARALLDZ OC MAGNUSAR.

HARALDUS ET MAGNUS PIGNORE CONTENDUNT.

1126. 1129. Haralldr Gilli var madr hárr oc grannvaxinn, hálslángr, helldr lángleitr, ſvarteygr, döckhárr, ſkiótligr oc fráligr, oc hafdi miöc Irſkan bunad, ſtutt-klæddr oc lett-klæddr. Haralldi var ſtirt miöc um Norrænt mál, oc öyſldi miöc til ordanna, oc höfdo margir menn þat miöc at

Fuit Haraldus Gillius corpore procero & gracili, alta cervice, facie aliqvantum oblonga, oculis nigricantibus, crine fuſco, (membrisqve) ad velocitatem & agilitatem compoſitis; Hibernico fere utebatur amictu, veſte nimirum curta leviqve. Norvegicæ lingvæ uſus ipſi erat impeditior, adeo ut verba fruſtatim & morſicatim pronuntians multis

at ſpotti, en Sigurdr konongr let þat eigi duga, þegar hann var vid. Þat var vandi, at Haralldr fylgdi Sigurdi konongi til ſvefns á kvölldom, oc eitt ſinn bar ſva til, at þeir Magnus gáto hann eptir dvalit, oc ſáto þeir lengi oc drucko. Haralldr taladi vid annan mann, ſagdi hann veſtan af Irlandi, oc var þat í rædo hanns, at þeir menn voro á Irlandi, at ſva voro fóthvatir, at eingi heſtr tók um þá á ſkeidi. Magnús konongs-ſon heyrdi þetta, oc mællti: nú lýgr hann enn ſem hann er vanr; Haralldr ſvarar: ſatt er þetta, at þeir menn muno finnaz a Irlandi, at eingi heſtr í Noregi mun hlaupa um þá; ræddo þar um nockorom ordom, þeir voro bádir drucknir. Magnúſi hafdi verit ſendr heſtr gautſkr, gerſemi mikil, oc ſkiótr miöc, ræddo þeir um er vid voro, at eingi myndi heſtr vera jafnſkiótr. oc viko til Haralld s. Þá mællti Magnús: her ſkaltu vedia fyrir höfdi þíno, ef þú rennr eigi iamhart ſem ec ríd heſti mínom, enn ec mun leggia í móti gullhríng minn. Haralldr ſagdi: eigi ſagdi ec, at ec renna ſva hart, helldr þat at finna man ec þá menn á Irlandi, er ſva hart muno renna, oc má ec vedia um þat. Magnús konongs-ſon ſvarar: eigi man ec fara til Irlandz, her ſkulo vid vedia, enn eigi þar. Haralldr geck þá brott til ſvefns, oc

multis eſſet deriſui, quod tamen ſe coram fieri haud paſſus eſt Rex Sigurdus. Solebat Haraldus Regem Sigurdum, cubitum veſperi euntem, comitari; quodam autem forte veſpere illum Magnus cum ſuis detinuit, ita ut in multam noctem potantes conſiderent. Hic Haraldus cum ſocio de rebus hibernicis confabulans, inter alia narrabat, eſſe in Hibernia homines, qvibus tanta eſſet pedum pernicitas, ut eos nullus curſu eqvus præverteretur. Hæc filius Regis Magnus audiens: „nunc etiam, inqvit, ille pro more „ſuo mentitur." „Imo verum, regeſſit Ha„raldus, repertum iri in Hibernia homines, „qvos nullus in Norvegia eqvus curſu ſupe„rabit." Hac ſuper re, potus uterqve, verba qvædam commutabant. Acceperat forte Magnus dono ſibi miſſum eqvum gothicum, eximium & prævelocem, cui alium eqvum curſus celeritate parem haud reperiundum præſentes dicebant, Haraldi hac de re ſententiam exqvirentes. Tum Magnus: „hic tibi mecum facienda ſponſio, capitis qvi„dem tui periculo, ni me equitantem curſu „æqvaveris; aureum autem meum annulum „ego viciſſim deponam." Ad qvæ Haraldus: „illam, inqvit, mihi non arrogavi „pernicitatem, ſed, qvibus eſſet tanta, in „Hibernia me inventurum dixi; de qvo ſpon„dere mihi integrum." Contra Magnus Regis filius: „in Hiberniam profecturus „non ſum, nec ibi, ſed hic pignore certabi„mus." Dormitum tunc abiit Haraldus, ulterius

A. D. 1126. 1129.

A. D. 1126. 1129. oc villdí eigi eiga fleira vit hann. Þetta var í Oslo. Enn eptir um morguninn þá er lokit var for-messom, reid Magnós upp í götor, oc gördi þá ord Haralldi at koma þanng Enn er Haralldr kom, var hann sva búinn; hafdi skyrto oc íl-banda brækor, stuttan möttul, hött Irskan á höfdi, spiótskapt í hendi. Magnús markadi skeidit. Haralldr mællti: oflangt ætlar þú skeidit; Magnus ætladi þegar myklo lengra, oc sagdi þó vera ofskamt. Mart var hiá manna. Þá tóko þeir skeid fram, oc fylgdi Haralldr iafnan frembæginom. Enn er þeir komo til skeids-enda, mællti Magnús: þu hellt í gagntakit ok dro hestrinn þig. hann hafdi gautzkan hest allskiótan. Þeir tóko annat skeid aptr, rann þá Haralldr allt skeid fyrir hostinom. Enn er þeir komo til skeíds enda, þá spurdi Haralldr: hellt ec nú í gagntakit? Magnús svarar: nú tókt þú fyrri til. Let Magnús þá blása hestinn um hríd; enn er hann var búinn, þá keyrdi hann sporom hestinn, oc kom hann skiótt á hlaup. Haralldr stód þá kyrr; þá leit Magnús aptr oc kalladi: renn nú, segir hann; þá liöp Haralldr oc skiótt fram um hestinn, oc lángt

ulterius cum Magno commercium evitare cupiens. Hac Osloæ facta sunt. Sacris matutinis die postero peractis, in vias ad superiora ducentes equitans Magnus, eòdem Haraldum per nuntios evocat.. Venit ille, & hoc quidem modo vestitus; interulam braccasqve (talares), ligulis sub plantis constrictas, & breve pallium indutus, capite pileum hibernicum, hastile autem manu gestabat. Hic stadium determinanti Magno, nimis longum destinari, dixit Haraldus; qvod Magnus, meta haud paullo ulterius illico promota, necdum esse justæ longitudinis ajebat. Multi homines aderant (spectaturi). Jamqve cursum simul corripiunt, qvem Haraldus a latere eqvi, armo ejusdem semper junctus, peregit. Ad metam autem stadii cum pervenissent, dixit Magnus: „lorum ephippii, qvo cingulum excipitur, tenebas, & sic te eqvus protraxit.“ Vehebatur autem Magnus eqvo Gothico perceleri. Iteratur curriculum, qvod totum eqvo anterior confecit Haraldus. Permenso spatio rogans Haraldus: „numqvid, inqvit, nunc ephippii lorum tenebam?“ cui Magnus, „at hac vice prior procurrebas,“ respondit. Eqvum deinceps paulisper passus est respirare; ast ubi commodum visum, eqvum calcaribus suffodicans in cursum celeriter concitavit. Haraldus tum restitit immotus; retrospiciens igitur Magnus inclamat: „qvin tu nunc curris,“ dicens. Nec mora in pedes se conjiciens Haraldus, citatis

lángt fyrir fram, oc sva til skeids enda; kom hann sva myklo fyrr, at hann lagdiz nidr, oc spratt upp, oc heilsadi þá Magnúsi frænda sínom, þvíat hann kom þá. Oc eptir þat fóro þeir heim til bæiar. Enn Sigurdr konongr hafdi verit medan at há-messo, oc víssi hann þetta eigi, fyrr enn eptir mat um daginn. Þá mællti hann reidoliga til Magnúsar: þer kallit Haralld heimscan, enn mer þickir þú vera meira fól, eigi kantu utanlandz sido manna; vissir þú þat eigi fyrr at menn í ödrom löndom temia sic meir vid adrar ídróttir, enn at kýla öl, eda göra sic æran oc ófæran, oc vita þá eigi til manns; oc fá Haralldi hríng sinn, oc gabba hann alldri sídan, medan mitt höfut er fyrir ofan molld, oc ec á at ráda.

tatis passibus equum brevi longeqve præteriit, & ita stadium ad terminum usqve transmisit, qvo tanto prior pervenit, ut humi interim procumbens adventantem tum qvoqve Magnum cognatum exsiliens consalutaret. His ita gestis, in oppidum reditur. Interea Rex Sigurdus sacris ejus diei primariis interfuerat, horum usqve post prandium nescius. Tum Magnum commotior his alloqvitur: „Haraldum vos „stultum dicitis, tu vero, me judice, ma„gis fatuus, qvi aliarum gentium mores ig„noras; nunc igitur tandem didicisti, esse „aliarum exteris hominibus artium exerci„tia potiora, qvam ebriaminis ingurgitandi, „qvo emovetur mens & ratio, expugnan„tur vires, & sui conscientia penitus exui„tur? Suum vero Haraldo annulum tradito, „eumqve porro illudere definito; donec ca„put istud meum vita & imperio cassum „terra non operiet.“ A. D. 1129.

FRA SIGURDI SLEMBIDIAKN.

Sigurdr Slembidiakn var nockora hrid i Orkneyum, ok stod þar at vígi Þorkels Fóstra göfugs manns. Þadan fór hann til Skotlands i hird Davids Skota konongs, ok var þar vel metinn, sem her segir:

Sótti sidan
Sigurdr or Eyom
Dyrr at rádum
David konong:
Var med. vísa
Vilhiálms bani

Flein

DE SIGURDO SLEMBIDIAKN.

Sigurdus Slembidiakn aliqvid temporis in Orcadibus transegit, cædiqve Thorkelis Fostrii (ɔ: Nutritii) nobilissimi viri adfuit. Inde in aulam Scotiæ Regis Davidis transivit, multi ab eo æstimatus, ut hic narratur.

Ivit postea
Sigurdus ex Insulis
Consilio promtus
Ad Davidem Regem
Fuitqve apud eundem
Vilhelmi interfector

Mavor-

A. D. 1129.

Fleinþingafamr
Fim misseri.
Þótti dyrom
Dafinz lidom
Öngr madr kominn
Ödri þángat:
Bötti vísi
Verdungar lid;
Hafdi úngr konongr
Almanna lof.

Mavortiis comitiis assvetus
Qvinqve semestria.
Visus est fortibus
Davidis satellitibus
Nemo venisse
Illuc nobilior.
Auxit princeps
Satellitium.
Reportavit juvenis Rex
Communem omnium laudem.

Hann átti nockorar orrostor, medan hann var i vikingo, ok feck iafnan sigr. Sva segir Ivarr:

Gessit prælia aliqvot piraticæ incumbens, victricibus ubiqve armis. Ita refert Ivar:

Ol hertogi
Hrafna i fiördom,
Skulfo skeyti
I Skota blódi:
Þars fyrir Jöfri
Austan komnom
Mordals metendr
Merki báru.

Aluit dux
Corvos in Sinubus (Scotiæ);
Tremebant tela
In Scotorum sangvine.
Ibi ante Regem
Ex Oriente appulsum
Mordali incolæ
Signa ferebant.

Ok enn:

Et adhuc:

Bar Sigurdi
Sigr at hendi
Or orrosto
Einn frá Stauri.

Attulit Sigurdo
Victoriam in manum
Ex prælio
Stauri incola.

Ok enn segir hann:

Et adhuc dicit:

Hádi hilmir
Hervíg fiögor
Skírstr at öllo
I Skota velldi.

Conseruit Rex
Pugnas qvatuor
Conspicuus per omnia
In Scotorum imperio.

DRAP ÞORKELS FOSTRA.

Haralldr Jarl hellt Katanes af Skota kóngi, oc var hann þar löngum, enn stun-

CÆDES THORKELIS FOSTRII.

Comes Haraldus Katanesum regis Scotiæ venia retinebat, ibidemqve sæpe, interdum vero

ſtundum upp i Skotland, átti hann þar marga frændr oc vine. Þá er Haralldr Jarl var ſtaddr i Sudrlandi, kom til hans ſá madr er Sigurdr het, oc var kalladr ſun Adalbriꝺtz preſtz, hann var kalladr Slember; hann kom ofan af Skotlandi oc hafþi verit med David Skota kongi, oc hafþi hann lagt á hann virdingar miklar. Haralldr Jarl tók vid hönom forkunnar vel, fór Sigurdr ut i eyiar med Haralldi Jarli oc Frakaurk Maddans-dótter, þvíat þá var andadr Liótr Nídingr broder hennar, höfþu þær ſyſtr þá mikil landrád med Haralde Jarli. Sigurdr Slember var i miklum kærleikum vid öll þau, þá fylgdi hönom Audhildr dóttir Thorleifar Moddansdottur, er ſíþan átti Hácon Kló. Audhildi hafþi átta Eirikr Stræta; þeirra ſon het Eirikr Slagbellir. Þá er þau komu út í eyiar Frakauk oc Sigurdr, geriz ſveitardráttr mikill oc heimti hvartveggi Jarla at ſer vini ſína ſem fleſta; enn þeir voro kærazter Páli Jarli Sigurþr á Veſtneſi, er átti Ingibiörgu hina tignu frændkonu Jarlanna, oc Þorkell Sumarliþaſon, er jafnan var med Pále Jarle oc var kalladr Foſtri; hann var frændi Magnus Jarls hins helga, oc var manna vinſælztr; virdu ſva viner Jarls, at Þorkell mundi þá ſízt ſpara til deilu fyrer ſakir harma þeirra ſem hann hafþi bedit af Hákone Jarle födr þeirra. Þeſſu kom ſva, at þeir Haralldr Jarl oc

 Sig-

vero in Scotia, numeroſos enim ibidem habebat amicos, ſedebat. Comitem Haralldum, forte in Sudrlandia conſtitutum, vir nomine Sigurdus, dictus eſſe filius ſacerdotis Adalbricti, cognomine Slember, convenit, qvi de Scotia deſcenderat, apud Davidem Regem Scotiæ antea commoratus & magno ab eodem honore affectus. Hic Comitem, ab ipſo humaniſſime exceptus, & Frakauk Moddani filia, tum enim frater ipſius Liotus Nidingus mortuus fuit, in inſulas ſeqvebantur; participarunt tum multum moderandam cum Haralldo ditionem ſorores, qvorum ſingulorum amore ſuffultum Sigurdum Slemberem, Audhildis filia Thorleifæ Moddani, qvæ poſtea nupſit Haconi Klô, tum ſeqvebatur. Audhildem uxorem habuerat Eirikus Stræta, qvorum filius erat Eirikus Slagbellir. Cum in inſulas venirent Frákaukr & Sigurdus, crebro in factiones itum eſt, utroqve Comite amicos qvam plurimos arceſſente. Dilectiſſimi autem fuere Comiti Paulo Sigurdus de Veſtneſo, qvi uxorem habuit Ingibiörgam Tignam, Comitum conſangvineam, & Thorkell Sumarlidi, qvi jugiter Comiti adhæſit, Foſtri vocatus; erat iſte Comitis Magni Sancti cognatus, amiciſqve beatiſſimus. Comitis amici Thorkelem tum jurgiis, doloris a Comite Hakone ipſorum patre percepti cauſa, neqvaqvam parcere putarunt. Hæc res eo venit, ut Comes Haralldus & Sigurdus

A. D. 1096.

A. D. Sigurþr Slember geordu til Þorkels Fostra oc drápu hann; enn er þat spurþi Páll Jarl, let hann ser allmiöc mislíka, oc safnadi þegar liþi at ser: enn er þess urdu vísir viner þeirra beggia, fóru menn á millum oc leitudu um sætter, áttu þá aller lut í at þeir skyldu sættaz. Páll Jarl var sva ræidr at hann vill ecki sættaz, nema þeir menn aller veri brott gerfer er at víginu höfþu verit. Enn med því at bondum þótti stór mein á deilum þeirra, þá lögþu aller ord til at þeir skyldu sátter verþa; kom því so at Sigurþr var brottgeorr or eyionom, oc þeir menn allir er Páli Jarli þotti mest sakader um verk þetta. Haralldr Jarl hellt upp bótum eptir víg Þorkels, þat var oc mælt i sætt þessi, at batna skylde frendsemi þeirra, oc skyldu þeir vera bádir samt um jul oc allar hinar stærstu hátíder. Sigurþr Slember fór brott or Orkneyium oc upp i Skotland, oc dvaldiz þar um hríd med Melkolmi Skota kongi i gódu yfirlæti; þótti hann þar hinn mesti afrecksmadr i öllum karlmannligum íþróttum; dvaldiz hann um hríd i Skotlandi ádr hánn fór út i Jorsalaheim.

dus Slember Thorkelem adoriundo occiderent, qvod exqvisitum Comiti Paulo admodum displicuit, copias statim contrahenti; verum de eo certiores utriusqve amici reconciliando intercedebant, omnes, ut in concordiam reducerentur, consortes. Comes Paulus adeo iratus erat, ut, nisi omnes qvi cædi ad fuerant relegarentur, placari recusaret. Cum autem jurgia eorum multum nocere viderentur, omnes, ut pacem sancirent, verba precaria addebant, unde Sigurdus, cum omnibus, qvi in procuranda cæde rei Comiti videbantur, ex Orcadibus relegatus est. Comes Haraldus cædem Thorkelis reparabat. In conventu etiam cautum fuit, ut eorum concordia ad meliorem frugem redacta, per Julense & summa qvæcunqve festa cohabitarent. Sigurdus Slembidiakn, relictis Orcadibus, sursum in Scotiam delatus, aliqvamdiu apud Regem Scotiæ Melkolfum moratur, benevole tractatus, & ibidem omnibus virilibus artibus præclarus esse æstimatur, antequam in Palæstinam iter susciperet.

FRA PÁLI JARLI.

Olafr het madr er bió á Gareksey; annat bú átti hann i Dungalsbæ á Katanesi. Olafr var it mesta afarmenni, oc hafdi miklar virdingar af Páli Jarli. Asleif het

DE COMITE PAULO.

Olaus nomen erat viro Garekſöæ habitanti, qvi alteram villicationem Dungulsbæi in Katanesö habebat. Erat Olaus vir admodum violentus, & magno honore a Comite Paulo habi-

het kona, hon var vitr oc ættstór oc hin mesta fyrir ser: Valþiófr het son hennar, annar Sveinn, þridi Gunni; aller voro þeir vel menter, Ingigerdr het syster þeirra.

habitus; *Fœminæ nomen erat Asleifa, quæ* A. D. *claro etiam genere orta, magnitudinem præ se ferebat. Filium habebat Walthiofum, secundum Sveinem, tertium Gunnum, omnes artibus probe instructos; horum soror fuit Ingigerda.*

AF KALA OC GILLA KRIST.

Þá var Kali XV. vetra er hann fór med kaupmönnum vestr til Einglands oc hafþi godann kaupeyri; þeir helldu til þess kaupstadar er Grimsbær heiter, kom þar mikit fiölmenni bæþi af Noregi oc Orkneyium, af Skotlandi oc Suþreyium. Þar fann Kali þann mann er nefndiz Gilla Kristr, hann spurdi margs af Noregi, oc taladi flest vid Kala, oc gerdiz þar felagskapr; hann seger Kala i trúnadi at hann het Haralldr oc var son Magnus Berbeins, enn móder hans var i Suþrey, fretter hann þá Kala, hvorsu honum mundi fagnat i Noregi ef hann kæmi þar? Kali segir at honom þótti likligr Sigurdr kongr til at fagna honom vel, ef ecki spillti adrer um. Þeir Gilla-Kristr oc Kali skiptuz giöfum vid at skilnadi, oc het hvor öþrum sinne vinattu fullkominne hvar sem fundi þeirra bæri saman.

DE KALIO ET GILLA-KRIST.

Kalius quindecim annos natus erat cum mercatores occidentem versus in Angliam, bonis instructus mercibus, comitaretur, in emporium, qvod Grimsbær audit. tendentes; huc ingens e Norvegia, Orcadibus, Scotia & Hæbudis confluxit multitudo. Convenit ibidem Kalius virum qvendam qvi Gilla-Kristus appellabatur. Hic multa de Norvegia sollicitabat, plurima cum Kalio conferens, qvod crebro ansam præbuit consortio; dixit Kalio sub fide silentii Harralldum se nominari, filiumqve Magni Nudipedis, matrem vero in Sudreya esse. Interroganti, qvali gaudio, si forte in Norvegiam veniret, incolæ ipsum forent excepturi; respondet Kalius, verisimilem videri Regem Sigurdum, qvo magis ipsum humaniter excipiat, modo alii non corrumperent. Gilla-Kristus & Kalius dona ante discessum mutuabantur; plenam amicitiam, ubicunqve in futurum eos convenire contingeret, invicem promittentes.

A. D.

AF RADUM KOLS.

Frákaukr svarar: satt er þat at Kolr er spekingr mikill, oc vítrlega er þetta set, at leita híngat afla, því at ver höfum frændafla mikinn oc marga teingdamenn; ec hefer nu gipta Margretu Hákonardottr Moddadi Jarli af Atjöklum er göfgaztr er at ættum allra Skota hófþingia, Melkolmr fader hans er bróder Melkolfs Skota kongs, födr Davids, er nú er Skota kongr, höfum ver oc miöc mörg sannlig tilkaull til ríkis i Orkneyium, enn erum siálf nockorer rádamenn oc köllut nockut diupvitr; kemr oss oc ecki allt á úvart i úfridum, enn þó þicke mer gott at eiga felag vid þá fegda fyrer margra luta saker; skulu þer þau mín ord segia þeim fedgum, at ver Ölfer manom koma til Orkneyia annat sumar at midíu sumri med her á hendur Páli Jarli; komi Raugnvalldr Jarl þá til mótz vid oss, oc láti þa deila um stafn vid Pál Jarl, enn ec mun i vetr draga at merliþ af Skotlandi oc Suþreyium at frændum vinum oc mágum; fóru nu sendimenn austr til Noregs, oc segia sva búit þeim fedgum.

DE CONSILIIS KOLI.

His respondet Frakarka: verum est quod Kolus vir sit valde sapiens; prudenter quoque prævisum hic auxilium quærere, cognatorum enim & affinium numero valemus; nunc nuptum dedi Margaretam Haconis filiam Comiti Moddado de Atholiâ, qui quoad genus omnibus Scotorum magnatibus nobilior est. f. Dolfnaldus Melkolfus, ipsius pater, frater est Melkolfi, Scotorum Regis, patris Davidis, qui nunc Scotiæ rex est; nobis autem ipsis potestas quædam est, profunda etiam attribuitur sapientia. Non omnes hostilitates nos ex insperato superveniunt; trahunt me tamen multa cum patre & filio in consortium; referatis illi mea merba, me nempe & Aulferem circa medium proximæ æstatis cum exercitu contra Comitem Paulum venturos in Orcadas, si Comes Raungnvalldus tunc ad nos veniat, & cum Comite Paulo prælium gerat. Ego autem per hyemem exercitum ex Scotia & Hæbudis a cognatis, amicis & affinibus ad me contraham.

SVEINN FANGADI PAL JARL.

1137. Um vorit snemma hafþi Sveinn Asleifarson farit or Suþreyium oc upp á Skotland at finna vine sina; hann dvaldiz

SVEINN COMITEM PAULUM CAPIT.

Sveinn Asleifæ ineunte vere ex Hebridibus in Scotiam, amicos conveniendi animo, profectus fuerat; diu Joklis apud Comitem Maddadum

diz lengi at Jöklum med Moddadi Jarli oc Margretu Hákonardottr, oc töludu þau marga lute leyniliga; þar fretti Sveinn ufrid or Orkneyium oc gerdiz hann þá fuſs þangat at fara oc finna frændr ſina; hann for fyrſt til Katanefs i Þorſey oc med hönum göfugr madr er Liotolfur het, med hönum hafþi Sveinn verit lengi um vorit; þeir komu til Ottars Jarls i Þórſey brodr Frákarkar, oc leitadi Liotolfr um ſætter med þeim Ottari oc Sveine um þat er Frákörk hafþi gera látit oc hellt Ottarr Jarl þar botum upp af ſinne hende; Jarl het oc vínattu ſinne Sveine, enn Sveinn het því Ottari Jarli at hann ſkyldi ſtyrkia Erlend ſon Harallds hins ſlettmálá til þeſs at han fengi födrleyfd ſina i Orkneyium þá er hann villde tilkalla; Sveinn ſkipti þar ſkipum oc hafþi þaþan byrding oc á XXX. manna, tok hann þaþan utnyrding yfir Petlandsfiörd, oc ſva fyrir veſtann Hroſsey oc ſva til Eſiuſunds oc epter ſundinu til Rolfseyiar. á eyiar endanum var höfþi mikill oc urd ſtór under nidri; þar lá opt otr i urdinne, oc er þeir Sveinn reru eptir ſundinu, tok hann til orda, menn eru þar á höfdanum oc munum ver þar at leggia oc vita tíþindi af þeim, vil ec at menn breyti nokot umbuninga ſínum, ſkulum ver rækia hudföt vor, oc ſkulu þar nidrleggiaz XX. menn, enn X. ſkulu róa, ver ſkülum

dadum & Margaretam Haqvini moratur & cum his ſcorſum multa colloqvitur; auditi hic ex Orcadibus tumultus, Sveinem ad conveniendos ibi cognatos alliciunt; Primum, nobili qvodam nomine Liotolſo, apud qvem etiam multum veris transegerat, comitante, in Kataneſum Thorseiam profectus eſt; conveniunt hic comitem Ottarem Frakarkæ fratrem; cum ipſo & Sveine qvod ſoror patrari curaverat transigere conabatur Liótolfus, pro parte ſua ſatisdationem offerente Comite Ottare, qvi etiam amicitiam ſuam viciſſim promiſit; verum Sveinn comiti pollicebatur auxilium ſe laturum eſſe Erlendo Haralldi Slettmali filio, recuperandi ipſi in Orcadibus debitum patrimonium, qvando poſcere vellet. Heic naves mutat & Thorbiörno navem onerariam triginta nautis inſtructam gubernante, cum japyx flaret, per Petlandiæ ſinum ab occidente Roſſeyæ, deinde per Eſinſund usqve ad Rolfsey vehitur. In extremitate inſulæ altum erat promontorium, aſt ſubtus concava ſaxorum congeries, in qva lutra ſæpe ſe continebat. Sveinn vero ſuos per fretum remigantes ita affatur; homines, inqvit, ibi ſunt in promontorio, nova inauditури appellemus, volo apparatu mutato ut ſub explicitis coriaceis viginti nautarum latiteut, verum decem remigent; non feſtinabimus. Cæterum cum inſulæ appro-

A. D. 1137.

A. D. 1137. um fara hóflamliga; enn er þeir dragaz at höfþanum kalla menn af eyiunne at þeir skylldu róa til Vestness oc færa Páli Jarli þat er þeir höfþu á skipinú; þeir þottuz mæla vid kaupmenn enn Páll Jarl hafþi verit um nottina á Vestnesi at Sigr. þar á veizlu; Jarl hafþi stadít upp snemma um morguninn, oc höfþu þeir XX. menn farit sudr á eyna at veida otr er lá i urdinne under höfþanum; þeir ætludu heim til dagdryckiu. Byrdingsmenn rero at landi, oc spurdo þeir almæltra tidinda; spurdu Byrdingsmenn hvadan þeir væri atkomner; frettaþeiroc at hvar Jarl veri; þeir segia at hann veri þar a urdinne; þetta heirdu þeir Sveinn þar er þeir lágu i hudfötunum, bat Sveinn þá þar atleggia er ecki mætti siá af höfþanum; þá mælti Sveinn at þeir skyldi vopnaz oc vinna þegar á Jarlsmönnum er þeir fyndiz, oc sva gera þeír; þar drápu þeir XIX. menn, enn VI. fellu af Sveine; þeir toku Pál Jarl med valldi oc leiddu á skip oc sneru stafn hafi oc foru aptr hina sömu leid fyrer vestann Hrolfsey oc viku á mille Háeyiar oc Grimseyiar oc sva fyrer austan Svelg, þaþan til Breidafiardar oc epter hönum til Eckialsbaka, þar let hann epter skip sit oc XIX. menn, enn þeir foro þar til er þeir komu til Atjökla á fund Maddadar Jarls oc Margretar systr Pals Jarls, oc var þeim þar vel fagnat oc setti Maddadr Jarl Pál Jarl i háfæti sitt oc er þeir

propinqvarent, qvi in promontorio erant jubebant voce alta, ut ad Vestnesum remigarent & ad comitem Paulum ea, qvæ in nave habebant, deferrent, credebant se mercatores alloqvi. Comes vero Paulus apud Sigurdum Vestnesi præcedente nocte convivio interfuerat; mane surrexerat & cum viginti suorum in insulæ partem australem, lutras interrupes, sub promontorii radicibus, venatum iverat, inde ad prandendum domum reversurus; in nave oneraria nautæ insulam adnavigantes, nova & ubi Comes esset, qværebant; respondebatur eum in rupibus adesse; audit hæc cum suis sub coriaceis Sveinn, jubetqve ut eo loci, ubi collis umbra a promontorio conspectum prohiberet, navem appelli; & suos, ut statim obvios Comitis subditos armati occideret: dabant mandato locum, undeviginte enim ibidem occiderunt, Sveine sex desiderante; Comitem Paulum, vi captum, in navem deduxere, & prora in altum conversa, eundem itineris cursum ab occidente Rolfsöæ, ab Háey & Grimsey uno milliari, & deinde ab oriente Svelg, repetierunt; inde per Breidafiord Echialsbakum venerunt; hic navigium cum viginti suorum relinqvit Sveinn, reliqvi autem, donec Atholiæ comitem Maddadum & Margaretam comitis Pauli sororem convenirent, pergunt, & benigne ibidem excipiuntur; Comes Maddadus Comitem Paulum in solio suo collocat; Verum cum considerent, magno [illegible] *cum*

þeir höfþu nidrsetz, kom Margret inn gangandi med mikla kvenna sveit oc hvarf til brodr sins; epter þat voru menn fengner til skemtunar vid þá, var Páll Jarl helldr fárr, sem æi var undarligt at hann mundi hafa áhyggior miklar. Ecke er getit orda þeirra Páls Jarls oc Sveins meþan þeir foro báder saman. Þau Maddadr Jarl oc Margret oc Sveinn Asleifarson gengu á tal, enn um kveldit eptir dryekiu þá var þeim Sveini fylgt til svefnhuss einum saman oc voro þar læster for sva hvert kvölld meþan þeir voro þar.

cum fæminarum comitatu ingressa Margareta ad fratrem suum se recipit. Postea ludiones in eorum delicias acqviruntur. Comes Paulus taciturnum se exhibuit, qvod non mirum magnopere eum anxium esse. Comitis Pauli & Sveinis verba, qvæ invicem una euntes conferebant, memoriæ prodita non existunt. Comes Maddadus, Margreta atqve Sveinn Asleifæ seorsum colloqvebantur; Vesperi vero postqvam potaverant, Sveinn, cum suis tantum, in dormitorium deducitur, ast fores qvavis vespera dum ibidem morantur, obserantur. A.D. 1137.

JON BISKUP KOM AF SKOTLANDI.

Þá er Raugnvalldr Jarl hafþi rádit Orkneyium tva vetr, þá tok hann jola veizlu at bui sínu þvi er heiter a Knarrarstödum; þat var enn setta dag jula at skip var seet fara sunnan af Petlandzfyrde; vedr var gott oc stod Jarl uti oc margt manna hiá hönum oc hugdu at skipinu, þar var sá madr er Rolfr het oc var hirdprestr Jarls oc er þesser menn toku land, þá gengu þeir frá skipi oc höfþu Jarls menn taulu á at vera mundi XV. menn edr XVI. enn i öndverdu liþinu geck madr i blárri kápu oc hafþi brugdit hári under hufu, hann hafþi rakat skegg um hökuna framanverda, en urakada hvoptana oc heck þar sýtt

K k ofan

VENIT EX SCOTIA EPISCOPUS JONAS.

Comes Rögnvalldus ubi Orcadibus duas hyemes præfuerat, in prædio suo Knarrastadis convivio intererat festo julensi; cujus sexta die evenit, ut navis e meridie, Petlandicum sinum relinqvens, advenire conspiceretur. Aër erat placidus; Comes cum multis foris stabat & navem observabat. Erat ibi vir nomine Rolfus Comitis sacerdos aulicus. Advenæ autem postqvam navem appulerant ab eadem discedunt, qvos Rögnvalldiani qvindecem aut sedecem esse colligunt, in prima autem acie ibat vir toga indutus cærulea, qvi crines raptim sub pileum complicaverat, in anterioribus menti barbam raserat, qvæ in maxillis non rasa longe demitte- 1139.

A. D. 1391. ofan þessi madr þotti þeim nockut undarligr, enn Rólfr seger at þat var Jon biskup ofan af Skotlandi af Atjöklum, þá geck Jarl i moti þeim oc fagnar vel biskupi, setti Jarl biskup i hásæti sitt, enn þionar sialfr fyrer bordi sem skutilsveinn; um morginenn epter veitti biskup tíþer snemma oc þá for hann nordr til Eigilseyiar á fund Vilhialms biskups, oc var þar til tíunda dags jola; þá foru þeir báder biskuparner á fund Raugnvallds Jarls med virduligu föruneyti oc báru upp erinde sín, þeir segia frá einkamálum Sveins Asleifarsonar oc Maddadar Jarls, þat at Haralldr sun þeirra skyldi bera Jarls nafn oc hafa Orkneyiar hálfar vid Raungvalld Jarl, enn Rögnvalldr Jarl skyldi rád hafa fyrer þeim oc sva þott Haralldr þroskadiz oc villdi sit hvarr þeirra, þá skyldi Raungvalldr Jarl ráda; var Sveinn oc þar med oc bar þetta med biskupi; gerdu þeir Raugnvalldr Jarl þat rád at fundr var lagdr um vorit á langaföstu á Katanesi, oc geck þá saman sættin med þessum skildaga oc vár bundin eidum hinna beztu manna af Orkneyium oc Skotlandi; for þá Haralldr Maddadarson ut i Orkneyiar med Raugnvalldi Jarli oc var hónom þá gefit Jarlsnafn þá fór oc i eyiarnar med Haralldi Jarli Þorbiörn Klerkr, hann var son Þorsteins Haulldz oc Gudrunar dottr Frákarkar; hann var vitr madr oc mikil fyrer ser;

*mittebatur; Vir iste mirandus videbatur, Rolfus autem hunc episcopum *) Jonam de Atholiâ e Scotia esse asserit, unde comes iis obviam it & episcopum, humaniter exceptum, in solio suo collocat, mensis vero ipse loco dapiferi ministrat. Sequentis diei mane episcopus sacra celebrat & exinde boream versus in Eigilsey episcopum Vilhialmum convenit, ubi ad decimum festi Julensis diem moratur; tum ambo episcopi Comitem Rögnvalldum cum conspicuo comitatu petunt & negotia sua ipsi declarant. Referunt intima Comitis Maddadi & Sveinis Asleifæ consilia, nimirum ut eorum filius Haralldus comitis titulo ornaretur & dimididium Orcadum cum Comite Rögnvalldo retineret, Comitis autem consilia pro utroqve valerent, & ita qvamvis Haralldus maturesceret & diversa qvivis urgeret: Sveinn etiam, hic præsens, effata episcopi confirmat. Consilium erat comitis Rögnvalldi, ut tempore sexagesimali seqvente vere conventus præfiniretur in Kataneso; transigitur tunc prædicta conditione pax, additis optimatum ex Orcadibus & Scotia juramentis, sancitur. Hinc Haralldus Maddadi filius comitem Rögnvalldum in Orcades comitatur & comitis titulo simul ornatur. Seqvebatur etiam in Orcades comitem Haralldum Thorbiorn Klerkur; erat hic filius Thorsteinis Haulldii & Gudrunæ, filiæ Frákarkæ, vir sapiens & magnitudinem præ*

*) *Johannes episcopus de* Dunkeld.

ſer; hann foſtradi þá Haralld Jarl oc reed miöc fyrer honum; Þorbiörn kvongadiz i Orkneyium oc feck Ingiridar Olafsdottur ſyſtr Sveins Asleifarſonar, var Þorbiörn þá ýmiſt ut i Orkneyiom edr uppi Skotlandi, oc var hinn fræknazti madr oc hinn meſti ujafnadar madr um fleſta luti. Sveinn Asleifarſon tok under ſic eigner þær allar er átt hafþi Olafr fader hans oc Valþiofr broder hans, gerþiz hann þá höfþinge mikill oc hafþi iafnan fiölment med ſer; hann var vitr madr oc forſpárr um marga luti, ujafnnadar madr oc ufyrerleitinn; ecki voru i þann tíma þeir tveir menn fyrer veſtan haf er meira háttar þætti vera enn þeir Sveinn oc Þorbiórn mágar; voru þá med þeim kærleikar mikler.

præ ſe ferens. Comitem Haralldum tunc nutrivit, & ſuis conſiliis plerisqve eum auxit. Thorbiörnus Ingiridem Olai filiam Sveinis Asleifæ ſororem in Orcadibus uxorem duxit, poſtea ibidem & in Scotia per vices moratur, vir alias fortiſſimus & in plurimis injurioſus. Sveinn Asleifæ poſſeſſiones, qvæ fuerant patri Olao & fratri Valthiofo, omnes occupavit, unde magnificus, caterva ſemper ſtipatus haud parva, vir præterea prudens & in multis ſagax iniqvus atqve petulans. Hac tempeſtate ab occidente maris alii duo Sveini & Thorbiörno affinibus præſtantiores non fuerunt, hi tunc amicitia invicem arcte erant conjuncti. A. D. 1139.

BRENNA FRAKARKAR.

Kom Sveinn at hauſte til Orkneyia á fund Raungvallds Jarls, tok hann vel vid Sveini; for Sveinn þá yfer á Nes i Dungalsbæ oc ſat þar um vetrinn. I þenna tíma kom til Sveins ordſending Holldboda or Suþreyiom at Sveinn ſkyldi koma til lidveizlu vid hann, því at þar hafdi komit Haulldr af Bretlandi oc hafþi elltann Holldboda or buum ſínum oc rænt ſei miklu, ſa madr het Hrodbiartr er ſendr var, enſkr at kyne; Sveinn brá ſkiott

INCEENDIUM FRAKARKÆ.

*Sveinn autumno in Orcades redux, Comitem Rögnvalldum convenit, ab eo benigne exceptus, inde in Neſum tranſit & Dungulsbæi hyemat. Hoc tempore nuntius a *) Holldbodio ex Hæbudis miſſus venit, petendo, ut Sveinn ipſum auxiliaturus eo ſe conferret, venerat enim illuc Holldus e Britannia & Holldbodium a prædiis ſuis abegerat, magnas ſimul opes prædatus. Legato nomen fuit Hrodbiartus, natione Anglo. Sveinn audito petito celeriter annuit & in*

*) *Hauld-Buidhe i. e. Comes flavus proculdubio Somerlidus qui ab Hibernis Sombrle-Buihe Somerledus flavus appellatur.*

A. D. 1140. skiott vid er hönom voro send ordin oc kom uti Orkneyiar til motz vid Raugnvalld Jarl, oc bat Raungvalld Jarl at hann skyldi sá honom liþ oc skip; Jarl spyrr hvat Sveinn villdi þá at hafaz; hann qvad þann mann hafa ser ord sendt er sízt átti hann nei vid at kveda oc hönum hafþi þá best gefiz er hann þurfti mest vid, er flester foro á hendr hönum; Jarl svarar: vel væri þá ef þit skildiz viner, enn utruer eru flester Sudreyingarner, enn gæta máttu drengskapar þíns, enn ec man fá þer tvö skip alskiput; þetta líkar Sveini vel, oc for þá til Sudreyia oc fann eegi Holldboda fyrr enn hann kom vestr i Maun (því at hann hafþi þangat stockit, enn er Sveinn kom i Maun,) þá vard Holldbodi hönom feginn, oc þar i Maun hafþi Haulldrinn sá hinn Bretzki gert hervirki mikit i ránum oc manndrápum oc víþa i Suþrríki, fyrer hönum hafþi fallit gaufigr mádr er Andres het, hann átti epter konu er Ingeríd het oc son er het Sigmundr; Ingerid husfreyia átti fe mikit oc bu stór; þat rád gerþi Holldbodi at hann bæþi hennar, enn er þat var vakit vit hana þá mælti hun at Sveinn skyldi þat til rádahags vinna at hefna Andres bonda síns; Sveinn svarar at hann mætti gera Bretum skada nockorn, enn æi má ec vita hvers af verdr auditum manna lát; oc epter þat fara þeir Sveinn oc Holld-

in Orcades delatus comitem Rögnvalldum rogat ut cum exercitu naves sibi tradat. Comes de proposito sciscitatur; regerit Sveinn illum virum sibi nuncium misisse, cui repulsam dare se neutiqvam deceret, optime qvippe experto dum plurimi se infestassent. Ad hæc Comes; bene est si amici ab invicem discedatis; Verum inqvit, plerique Hæbudenses perfidi sunt; Virtutem autem tuam servabis; naves vero duas omni ex parte instructas tibi tradam. Sveini hæc placent, qvi inde in Hebrides vectus Holldbodium non prius qvam occidentem versus ad Monam, eo enim fuga se receperat, veniret, reperit, ubi ab ipso cum gaudio excipitur. Haulldus ille Britannus in Mona & passim in Sudrrikia ingentes & homicidiis & prædis hostilitates exercuerat, inter qvas ceciderat vir nobilis Andreas; reliqverat is uxorem nomine Ingigerdam & filium Sigmundum. Ingigerdi opes erant magnæ & prædia ingentia. Consilium dedit Hollbodius ut nuptias ejusdem sibi expeteret, verum cum has sollicitaret, respondit illa, nuptias promerendas ultione cædis mariti Andreæ. Respondit Sveinn, se Britannis damnum qvoddam adferre forsitan posse, nescio autem, inqvit, qvorsum homicidiis fortuna adspiret. Post hac ipse & Holldbodius, qvinqve navibus

Holldbodi i hernat, oc höfþu V. ſkip; þeir heriudu um Bretland oc gengu þar upp er heiter Ines oc gera þar hervirki mikit; þat var eirn morgin at þeir gengu upp i þorp nockurt oc var þar lítil vídtaka, flýdu bændr or þorpinu, enn þeir Sveinn ræntu þar hvívetna oc brendu VI. bæi fyrer dagverd ſinn; þa var þar med Sveine Islendzkr madr er Eirikr het oc qvad þetta:

Bæir eru brender,
Enn búendr rænter,
Sva hefer Sveinn hagat,
Sex i morgin,
Gerþi hann einom
Ærinn þeirra,
Leiger þar kol
Leigumanni.

Epter þetta foru þeir til ſkips ſíns oc lágu uti um ſumarit oc fengu mikit herfang, enn Haulldrinn hliop í ey þá er Lund heiter, þar var vígi gott, ſátu þeir Sveinn þar um nockora hríd oc fengu ecki at gert oc foru heim um hauſtit í Maun.

FRA RAUNGVALLDI JARLI OC SVEINE ASLEYFARSYNE.

Þa er Sveinn var i Suþreyiom, þa hafþi hann ſett Margad Grimsſon i Dungalsbæ til forráda oc fengit honūm i hendr ſyſlu þá er hann hellt af Raugnvallde Jarle, enn Margadr var ſakgeſinn oc áleitinn, oc vard hann uvinſæll vid

vibus inſtructi, piraticam ſuſcipiunt, Britanniæ arma inferunt, exſcendunt ubi Ines audit, ibique prædantur. Mane cujusdam diei oppidum aggrediuntur; incolæ reſiſtere nequeunt & fugati diſcedunt; Verum Sveinn cum ſuis undiqve ſpoliavit, & ante prandium villas ſex incendio delevit. Seqvebatur tunc Sveinem vir Islandus nomine Ericus, qvi ſeqventia cecinit: A. D. 1140.

Villæ exuſtæ ſunt,
Sed incolæ ſpoliati,
Ita Sveinn inſtituit,
Sex hujus diei mane,
Faceſſivit uni
Satis eorum;
Suppeditat ibi carbones
Conductori.

His geſtis ad naves redeunt, per æſtatem piraticæ vacant & ingenti præda ditantur. Verum Haulldus in inſulam qvæ Lund audit, aufugit; hic aptum propugnaculum, qvod Sveinn cum ſuis aliqvantiſper obſidet, aſt in Monam, re infecta, domum redit.

DE COMITE RÖGNVALLDO ET SVEINE ASLEIFÆ.

Dum erat in Hæbudibus Sveinn, Margado Grimi filio de Dungulsbæ præfecturam a Comite Rögnvalldo acceptam, tradiderat, Margado autem ad incuſandum & infeſtandum prono propriæ injuriæ odium peperere; qvos 1142. ad ann. 1149.

A. D. 1142. ad ann. 1149. vid ſinn ujafnat, enn þeir er meſt urdu fyrer ujafnadi hans ſtucku á fund Hroalldz oc helldu ſic þar, af þvi gerdiz fiandſkapr med þeim Hroalldi oc Margadi; litlu ſiþarr for Margadr ſudr til Víkr vid tuttugta mann át erindum ſinum, oc ádr hann kom ſunnan veitti hann heimſokn Hroalldi bonda oc drap hann oc nockora fleiri, for ſiþan til Dungalsbæiar á fund Sveinns, þá ſafnar Sveinn mönnum oc ferr til Lambaborgar oc býz þar um, þar var vígi gott oc ſat hann þar med LX. manna oc flutti at ſer viſtr oc önnr föng þau er þeir þurftu at hafa; borgin ſtod á ſæfvar hömrum nockrum enn ſteinveggr var fyrer ofan vel ſmídadr, biörgin geingu langt med ſiánum annan veg; þeir gerdu þa margar uſpectir á Kataneſe i ránum oc fluttu þangát til ſín i borgina oc gerþuz miöc uvinſælir.

quos autem ejus offendebat iniqvitas, ad Hroalldum, apud qvem etiam permanſere, confugiebant, unde inter hunc & Margadum ſimultates. Paulo poſt Margadus cum ſuis viceſimus, propria peracturus negotia, meridiem verſus in Vikam iter ſuſcipit, ex qvo nondum redux, colonum Hroalldum, qvem domi remanentem petit, præter aliqvot alios, occidit. Hoc facto Dungulsbæi convenit Sveinem, qvi, aſſeclis collectis, Lamburgum, ubi commodum erat propugnaculum ſe confert & ibidem ſexaginta hominibus ſtipatus reſidet, omnisqve generis, qvo opus erat, commeatum eodem contrahit. Urbs in præruptis ſita erat maritimis, paries autem ſupra verſus continentem lapideus, arte conſtructus fuerat; prærupta ex altero latere ad mare per longum ſpatium producebantur. Heic in Kataneſo vicinos crebro infeſtabant & in urbem, qvæ aſſeqvi potuere, devehebant, permagnum hoc modo ineuntes odium.

AF FERDUM SVEINS ASLEIFARSONAR.

Epter þat ſtigu þeir fotum á land oc foru uppi Sudrland oc ſva til Mærhæfi oc þaþan til Dufeyra, þar fundu þeir Orkneyia menn á birdinge. het ſá Hallvardr er fyrer þeim var , enn annar Þorkell, þeir voru X. ſaman; þeir Sveinn gengu á ſkip med þeim oc foru XII. ſaman á byrdingi ſuþr fyrer Skotland, þar

DE ITINERE SVEINIS ASLEIFIDÆ.

Repetituri deinde continentem, per Sudurland, inde Mærhæfiam, deniqve Dufeyras ſe conferunt. Inveniunt forte hic in nave vectoria, Orcadenſes, numero decem qvorum duci alteri Hallvardi, alteri Thorkelis nomen, verum cum Sveinn & Margadus iis conſociarentur, duodecim in nave vectoria, auſtrales Scotiæ oras prætereundo, in

þar til er þeir koma i Máeyiar, þar var þá munklífi, Balldvin het áboti sá er fyrer reed, þar voru þeir Sveinn oc hans menn VII. nætr vedr faster, oc sögduz vera sender á fund Skota kongs af Raugnvalldi Jarli; munkar grundu sögn þeirra oc ætludu vera ránsmenn oc sendu til landz epter mönnum, enn þá er þeir Sveinn verda þess varir, þa hlaupa þeir á skip oc ræntu stadinn fe miklu; þeir foru á brott oc inn epter Myrkvafyrde, þeir fundu i Eydinaborg David Skota kong, tok hann vel vid Sveine oc baud þeim at vera med ser; Sveinn sagþi kongi allan mála vöxt þangatkomu sinnar oc hve farit hefdi med þeim Raugnvalldi Jarli ádr þeir skilduz, oc sva þat er þeir höfdu rænt i Máeyium, voru þeir Sveinn um hríd med Skota Kongi i godu yfirlæti. David kongr sendi menn til þeirra manna er fiar höfþu mist fyrer Sveine i ferdinne oc let þá sealfa virda skada sinn, enn bætti sinu fe hveriom sinn misser; David kongr baud Sveini at sækia konu hans i Orkneyiar, enn fá hönom slíkar sæmder i Skotlandi at hann mætti vel vid una; Sveinn birti vilia sinn fyrer kongi oc seger sva at hann villdi at Margadr væri þar epter med kongi, enn hann sendi ord til Raugnvallds Jarls at hann tæki sættum vid hann, enn Sveinn letz vilia leggia allt sitt mál á valld Raugnvallds Jarls, qvadz þá jafnan vel viþr una

in Máyeam pergunt. Erat ibidem eo tempore monasterium, cui præfecto abbati nomen Baldvini. Hic adversa impeditus tempestate Sveinn cum suis septem noctes moratur & se a comite Rögnvalldo ad regem Scotiæ legatum asserit, cujus assertionis veritatem suspicati monachi, piratas esse putant & conterraneos per nuncios convocant. Qvod cum Sveinn cum suis comperiret, navem repente ascendit, ingentibus prius spoliatis pecuniis; post abitum translati per Myrkvafiord, Edinoburgi Davidem Regem Scotiæ conveniunt, a quo benigne exceptus Sveinn, cum suis ad nectendas ibidem moras invitatur. Sveinn regi totam sui adventus causam, sua cum comite Rognvalldo ante discessum acta, qvodqve in Máyjis spoliaverat exponit & inde aliqvantisper, bene habitus, apud Regem Scotorum cum suis commoratur. Rex David ad eos, qvi in itinere spoliati fuerant a Sveine, mittit & ipsis damni quantitatem determinare concedit, ablati cuiqve valorem restituens. Sveini etiam deducendæ ex Orcadibus uxoris potestatem dat, ac honorem in Scotia, qvo bene contentus esse possit, promittit. Sveinn voluntatem suam regi aperit, dicens se cupire ut Margadus apud ipsum remaneret; se autem Comiti Rögnvalldo per nuncium reconciliaret, totius litis decisionem comitis arbitrio commissurum, se semper pace inter ipsos contentum, dissidia ægre

A. D. 1142. ad ann. 1149.

A. D. 1149. una er þeir voru sáttir, enn þa illa er þeir voru úsáttir; David kongr svarar, bædi er nu at Jarl þessi mun vel vera; enda þyeker ydr þat eina vera er til hans veit, hætter þu nu á hans trunat, enn fyrerlætr þat er ver biodum þer; Sveinn leiz hans vingan alldri láta vilia, enn sagþiz þo vilia biþia kong at hann veitti þetta, kongr kvat sva vera skyldi; David kongr sendi menn nordr i Orkneyiar med giöfum oc þeirri ordsending at Jarl skyldi taka. sættum vid Svein, for þá oc Sveinn i eyiar nordr enn Margadr var eptir med kongi; sendimenn Davids kongs foru á fund Raugnvalldz Jarls, tok hann vel vid þeim oc sva giöfum þeim er kongr sendi hönum oc het sættum, tok hann síþan Svein i frid oc fulla vingan oc for hann þá til bua sinna.

ægre ferre. Regerit Rex David, utrumque jam est quod Comes his absque dubio laudem mereatur & quod id a vobis, qui illum cognoscitis, contendatur. Nunc ei confidis, quæ autem tibi offerimus missa facis. Sveinn regis amicitiam sibi in posterum firmam, attamen ut hoc concedat, expetit. Annuit Rex precibus, & septentrionem versus in Orcades ad Comitem legatos cum muneribus mittit, expetendo ut Sveinem sibi reconciliari sineret. Sveinn etiam simul in insulas revertitur, Margadus autem apud regem remanet. Legati Regis Davidis comitem Rögnvalldum conveniunt, & ab ipso, unacum donis a rege missis, benigne excipiuntur, pollicetur reconciliationem comes, & Sveinem exinde in pacem & plenam amicitiam recipit, postea in prædia sua redeuntem.

FRA RAUGNVALLDI JARLI OC ORKNEYINGUM.

1152. Litlu síþarr for Sveinn yfer á Katanes at erundum sínum oc sendi ord Raugnvalldi Jarli at hann skyldi sættaz á víg Arna Spítuleggs, oc þegar at hönnm qvamo þau ord, stefndi hann at ser þeim mönnum er eptermál áttu um víg Arna, oc samdiz þat sva at þeim hugnadi oc helt sialfr bótum upp; marga uspekt adra bætti hann af sinu þa er giörr var um vetrinn bæþi af Austmönnum

DE COMITE RÖGNVALLDO ET ORCADENSIBUS.

Paulo post in Katanesum ad expedienda negotia transfretat & Comiti Rognvalldo nuntium mittit, ut de cæde Arnæ Spitulleggi contrahat, quo audito Comes, convocat eos quibus pro cæde Arnæ reperatio jure exigenda, convenit autem inter eos ut contenti essent, ipso reparationem procurante. Multas alias factiones impensis suis reparavit quæ a Norvegis & Orcadensibus hac hyeme

num oc Orkneyingum; um vorit snemma stefndi Jarl þíng i Hrossey, komu þangat allir höfþingiar þeir er i hans ríki voru, gerþi hann bert fyrer þeim at hann ætlaþi brott or Orkneyiom oc ut i Jorsalaheim, sagþi oc þat at hann mundi ríkit fá i hendr Haralldi Jarli frænda sínum, beiddi oc þess alla vini sína, at veita hönum hlydni oc fylgia honum vel hvers sem kynne vid at þurfa medan han þurfþi brottu at vera; Haralldr Jarl var þa nær XX at alldri, hann var mikill vexti oc sterkr, liótr madr oc vel vitr, þotti mönnum hann vænn til höfþingia; Raugnvalldr Jarl bioz um sumarit or Orkneyium oc vard síþbúinn, því at þeir urdu lengi at bíþa Endrida áþr skip hans kom austann or Noregi; oc er þeir voru buner, helldu þeir brott or Orkneyium fimtan storskipum, þesser voru skipstiornar menn, Raugnvalldr Jarl, Erlingr Skacki, Vilhialmr Biskup, Aslakr Erlendsun, Guthormr, Magnus Havardsson, Sveinn Hroaldsson, Eindridi Ungi oc þeir er hönum filgdu; þeir sigldu or Orkneyium under Skotland oc sva til Einglandz oc er þeir sigldu til Nordimbra landz fyrer Hveruminni, þa qvad Armadr:

Hraunn fyrer Hveruminne
Háleit þar er vær beittum,
Sveiger lauk, enn lægiaz
Laund fyrer veizlu saundum;

Ll Ecki

hyeme proficiscebantur. Ineunte vere Comes concionem in Rossey convocavit, eo singuli ditionis proceres convenerunt, his notum fecit se Orcadibus relictis in terram Canaan iter suscepturum, addiditqve regimen in consangvineum suum Comitem Haralldum se esse translaturum, cui ut omnes amici obediant, auxiliumqve in omnibus, quibus forte indigeret, ferant, dum ipse abesset, sollicitat. Erat comes Haralldus tunc viginti fere annorum, statura prægrandis, robore insignis, vultus invenusti, acrisqve judicii, princeps ad regendum aptus vulgo habebatur. Comes Rögnvalldus Orcades relicturus se æstate itineri accingebat, sero paratus, Endridium enim donec navis ejus ex Norvegia veniret exspectarent. Parati autem ex Orcadibus solvunt qvindecim naves ingentes. Hi fuere rectores navium Rögnvalldianarum; Erlingus Skackius (varus) Episcopus Vilhialmus, Aslacus Erlendi, Gutormus, Magnus Havardi, Sveinn Hroalldi, Endridus Ungius cum seqventibus. Navigabant ex Orcadibus meridiem versus ad Scotiam usqve, indeqve Angliam; Cæterum cum ad Northumbriam ante Hveruminni cursum dirigerent, cecinit Armodus: A. D. 1152.

*Æstus maris est ante Hveruminni
Ubi obversis antennis navigamus,
Flectit malum; visui subtrahuntur
Terræ ad arenas humidas.*

Non

A. D. 1152.

Ecki drífr i augu
Allda laudri falldin
Dreingr ríþr þrátt af þingi
Þeim er nu sitr heima,

Non stillat in oculos
Fluctus in vertice spumans
(Vir fortis a foro freqventer eqvitat)
Ei qvi domi remanet.

EYSTEINN HARALLDZ-SON KOM I NOREG, OC UPPHAF MAGNUSAR HARALLDZ-SONAR.

1142. Sigurdr oc Ingi konongar höfdo þá rádit VI vetor Noregi; þat var kom Eysteinn vestan af Scotlandi, hann var sun Haralldz konongs Gilla. Árni Sturlason oc Þórleifr Bryniolfsson, oc Kolbeinn Hrúga höfdo farit vestr um haf eptir Eysteini, oc fylgdo hönom í land, oc helldo þegar med hann nordr til Þrándheims; tóko Þrændor vit hönom, oc var hann þegar til konongs tekin á Eyraþíngi um Gagndaga, sva at hann skylldi hafa þridiúng Noregs vit brædor sína Sigurd oc Inga. Þeir Sigurdr oc Ingi voro þá austr í landi, fóro þá menn milli þeirra kononganna, oc sætto þá at því, at Eysteinn skylldi hafa þridiúng ríkia. Var því trúat of faderni hanns, er Haralldr konongr hafdi tilsagt. Biadauk het módir Eysteins konongs, oc kom hon í Noreg med hönom.

EYSTEINI, HARALDI FILII, IN NORVEGIAM ADVENTUS, ET MAGNI, HARALDI FILII, INITIA.

Norvegiæ regnum cum annis VI moderati fuissent Reges Sigurdus & Ingius, verno tempore ex Scotia venit Eysteinus, Regis Haraldi Gillii ipse qvoqve filius. Ad hunc accersendum Arnius Sturlæ filius, Thorleifus Brynjulfi f & Kolbeinus Hruga (Acervus) occiduum mare trajecerant, ipsumqve regno advectum in Thrandhemiam protinus deduxere. Exceptus a Throndis Eysteinus in Comitiis Eyrensibus, lustrationis anniversariæ tempore, Rex statim pronuntiatur, ea lege, ut, diviso cum Sigurdo & Ingio fratribus regno, tertiam Norvegiæ partem obtineret. Fratres interim Reges, qvi in orientalibus regni partibus tum forte agebant, per intermeantes legatos conciliati, Eysteino, cujus de natalibus Haraldi Regis dicta fidem fecerant, provinciarum trientem concessere. Eysteinum in Norvegiam mater comitata est, nomine Biadöka. Qvartus Regis Haraldi Gilii filius, nomine Magnus, apud Ormum Kyrpingicum educabatur.

HER- EY-

A. D. 1153.

HER-FERD EYSTEINS KONONGS HARALLDZ-SONAR.

Litlo ſídarr byriadi Eyſteinn konongr ferd ſína or landi veſtr um haf, oc ſiglldi þá fyrſt til Katanefs, hann ſpurdi þá til Haralldz Jarls Madaddar-ſonar í Þórs-á, hann lagdi þannug til med þriár ſimáſcútor, oc kom á þá óvara. Enn Jarl hafdi haft þrítögt ſkip, oc á nær LXXX manna. Enn er þeir voro óbúnir vid, þá fengo þeir Eyſteinn konongr þegar uppgöngo á ſkipit, oc tóko Jarl höndom, oc höfdo med ſer á ſkip; hann leyſti ſik út med III mörkom gullz, oc ſkillduz þeir at ſva búno. Sva ſegir Einarr Skúlaſon:

Voro ſogns med ſára
Syni Maddadar ſtaddir
Má-grennir fremze manna
Máttigr tigir áta.
Þrimur ſkútom tók þreytir
Þann Jarl drafils hranna
Hrauſtr gaf hræ-ſkúfs niſtir
Haufut ſitt fraumom iöfri.

L l 2 Þadan

*) Han var leiddr fyrer kong, oc foro þeirra skipte ſva at Jarl leyſti ſic þrem mörkum gulls, enn hann gaf ríke ſitt i hendr Eyſteini kongi ſva at hann skyldi af hönum hafa iaſnan ſiþan; geordiz Jarl þá madr Eyſteins kongs oc batt þat ſvardögum, þaþan for Eyſteinn kongr til Skotlandz or heriadi þar um ſumarit; han heriadi vida um England i ferd þeirri oc þottiz þá hefna Haralldſ ſona.

EYSTEINI, HARALDI REGIS FILII, EXPEDITIO MILITARIS.

Haud multo poſt Eyſteinus Rex in terras, trans occiduum pelagus ſitas, expeditionem ſuſcepit, & Kataneſo (Cathaneſiæ) advectus, cum Jarlum Haraldum Maddadi filium in Thors-á (Amne Thori) ſubſiſtere cognoviſſet, cum tribus lembis minoribus eodem contendit, ipſique improviſus ſupervenit. Vehebatur Jarlus navi XXV interſcalmiis, & LXXX claſſiariis inſtructa. Sed cum ad reſiſtendum imparati eſſent, Eyſteinus cum ſuis, conſcenſa & occupata protinus navi, prehenſum Jarlum ad naves ſuas ſecum avexit. Ille vero poſtea, cum libertatem tribus auri ſelibris redemiſſet, dimiſſus eſt Rem teſtatur Einarus Skulii filius:

Sogniæ inclareſcit dominus,
Cruoris avidam cibans volucrem;
Filium Maddadi ſtipavere
(*) *Pugnatorum decades octo.*
Lintre terna Jarlum prehendit
Domator fluctuum caballi;
Fortis altor avis cadaverinæ
Regi caput permiſit inclyto.

Inde

Siſtitur Regi, eo autem res inter eos venit ut comes ſe tribus auri marcto redimeret, regnum autem regi Eyſteino traderet ſub conditione ut ab ipſo conceſſum exinde teneret. Addicit ſe regi Eyſteino, & ſervandis conditionibus juramento ſe adſtringit. Tendit hinc in Scotiam rex Eyſteinn eamque hac æſtate armis infeſtat. In hoc itinere Angliam paſſim tentabat & cædem filiorum Haraldi vindicare videbatur.
Orkneyaſaga.

A. D. 1153. Þadan figldi Eysteinn konongr sudr fyrir austan Skotland, oc lagdi til kaupstadar þess á Skotlandi, er Apardion heitir, oc drap þar mart manna, enn rænti stadinn. Sva segir Einarr Skúlason:

Frett hefir ec at fell
Fólk brusto svell
Jöfurr eyddi frid
Apardionar lid

Adra orrosto átti hann sudr vid Hiartapoll vid riddara-lid, oc kom þeim á flótta, oc hraud þar skip nockor. Sva segir Einarr:

Beit budlúngs hiörr
Blód fell á dörr
Hird fylgdiz holl
Vid Hiartapoll.
Huginn gladdi heit
Hruduz Engla beit
Ox vitnis vín
Um val kasta rín.

Þá hellt hann enn sudr á England, oc átti þar hina III. orrosto vid Hvítabæ, oc feck sigr, enn brendi bæinn. Sva segir Einarr:

Jók hilmir hialldr
Þar var hiörva galldr
Hiósk hilldar sky
Vid Hvítaby.

Ríkt

Inde velis in austrum datis, orientales Scotiæ oras legebat, & emporio ejusdem terræ, qvod Apardion (Aberdonia) dicitur, classem admovit; multisqve ibi mortalium interfectis, urbem diripuit. Testis Einarus Skulii filius:

Cæsi feruntur, ubi
Bellicus dissiluit chalybs,
Rege pacem exterminante,
Aberdoniæ urbis incolæ.

Secundum ad locum, qvi Hiartapoll (Hartlepol) vocatur, cum copiis eqvestribus prælium conseruit; qvibus in fugam actis, aliqvot etiam naves, cæsis & exturbatis vectoribus, occupavit. Hæc memorat Einarus:

Regius acutum momordit ensis,
Ubi sangvine tela madebant,
Ibantqve in hostem una satellites
Fideles apud Hiartepolum.
Esca corvum calens exhilarabat;
Adaucta lupo est vini copia;
Rheni supra falconem densuit
Anglicorum strages cadaverum.

Porro meridiem versus præter Angliam provectus, ad oppidum Hvitabæ (Whitby) tertio certamine conflixit, victorqve civitatem incendio vastavit. Testis Einarus:

Ciebat Rex tumultum,
Ubi arma tintinabant,
Ictusqve fidit Hildæ
Tegmina apud Whitbyam.

Lusit

Rikt lek vid rann
Raudz ylgiar tann
Fekz fyrdom harmr
Fyri ſkóga garmr.

Luſit per ædes inſolenter
Arborum canis, (vorator)
Fera dentes rubebat, qvod
Obviis dolebat incolis.

A. D. 1153.

Eptir þat heriadi hann vída um England, enn þá var Stefnir konongr á Englandi; þar næſt átti Eyſteinn konongr orroſto vit Skarpa-ſker vit riddara nockora. Sva ſegir Einarr:

Per Angliam deinde, cui tunc Stefnerus (Stephanus) Rex præfuit, populabundus arma late circumtulit, ibiqve ad locum dictum Skarpa-ſker (Scarborough) cum hoſtili eqvitatu depugnavit. Rem cecinit Einarus:

Drap döglíngr gegn
Dreif ſtrengiar regn
Vid Skörpo-ſker
Skialld-kænan her.

Proſtravit Rex peritus,
Degrandinante ſagitta,
Turmas prope Skarpaſker,
Dextre clypeis utentes.

Þar næſt bardiz hann vid Pilavík, oc feck ſigr. Sva ſegir Einarr:

Huic proxima illi ad Pilavikam pugna fuit, in qva hoſtes qvoqve ſuperavit. Teſtis Einarus:

Raud ſiklíngr ſverd
Sleit gylldis ferd
Prútt Parta lík
I Pilavík.
Vann víſir allt
Fyri veſtan ſallt
Brandr gall vit brún
Brent Lángatún.

Rorabat enſem Rex cruore,
Lupus agminatim cum decora
Ad Pilavicam lancinaret
Perthæbellatorum cadavera.
Princeps victor univerſum,
Trans mare ut occiduum
Mucro loricis adſtrepebat,
Dedit ignibus Langatunum.

Þar brendo þeir Lángatún mikit þorp, oc ſegia menn at ſá býr hafi fengit litla uppreiſt ſídan. Eptir þat fór Eyſteinn konongr brott af Englandi um hauſtit, oc aptr til Noregs, oc ræddo menn of þeſſa ferd allmiſiafnt.

Redactum hic in cineres Langatunum, oppidum ingens, qvod ab illo tempore virium & decoris priſtini parum recuperaſſe vulgo perhibetur. His ita geſtis Eyſtenus, Anglia relicta, Norvegiam eodem autumno repetiit; fuitqve hæc ejus expeditio perqvam diverſis hominum rumoribus obnoxia.

A. D.

FRA EYSTEINE KONGE.

1153. Epter þat for Eyſteinn kongr aptr í ríki ſitt til Noregs oc var almisjafnt rætt um hans ferd. Haralldr Jarl var í ríke ſinu i Orkneyium oc var þocka ſæll af fleſtum mönnum; þá var andadr Maddadr Jarl fader hans, enn Margret moder hans, var komen til Orkneyia, hun var fríd kona oc ſvarri mikill; I þann tíma andadiz David Skota kongr, var þá til kongs tekinn Melkolmr ſon hans, hann var barn at alldri er hann tok ríki.

DE REGE EYSTEINE.

Poſthac in regnum, qvod in Norvegia erat, reverſi Regis Eyſteinis iter varias tolerat cenſuras. Comes Haralldus intra regnum ſuum in Orcadibus a plurimis amabatur. Exſpiraverat tunc ipſius pater Comes Maddadus, mater autem Margareta in Orcades migraverat; erat mulier conſpicua, aſt animo perqvam præcipitans. Mortuus eſt circa id tempus David Rex Scotorum & ſubſtitutus ei ipſius filius Melkolmus, cum regnum capeſceret, ætate tener.

SVEINN FOR TIL IRLANDS.

1159. Þat var til tíþinda eitthvert ſinn at Sveinn Asleifarſon for i vorvíking, þá for med hönum Hakon ſon Haralld Jarls, þeir höfþu V. ródrar ſkip oc öll ſtor; þeir heriudu um Suþreyiar; þá var folk ſva hrætt vid hann i Suþreyium at menn fálu allt lauſafe ſitt i jordu edr urdum; Sveinn for allt ſuþr til manar oc vard illt til fiár; þaþan ſigldu þeir ut under Irland oc heriudu þar, enn er þeir komu nær ſuþr under Dýflinn, þá ſigldu þar af hafi kiölar tveir er komner voru af Einglandi oc ætludi til Dýflinnar, þeir voru hladner Enſkum klæþum oc var þar á gæzka mikil; þeir Sveinn lögdu at kiölunum oc budu þeim til bardaga; litil vard vörn Enſkra manna, oc ræntu þar hvèrium peninge ſem á var kiölunum, nema Enſker menn höfþu ígangs klædi

SVEINN IN HIBERNIAM TETENDIT.

Sveinem Asleifæ, cum vernam aliqvando ſuſciperet piraticam, comitatus eſt Haco, filius Comitis Haralldi; habuere naves qvinqve, remis propellendas omnesqve magnas. Hæbudis arma intulere, qvarum incolæ Sveinem tunc adeo timuerunt, ut ſingulas ſuas res mobiles terra aut ſpeluncis abſconderent. Sveinn uſqve ad Monam devectus, præda ditari neqvivit; Hinc occaſum verſus ad Hiberniam navigarunt ibiqve arma circumtulerunt, verum cum meridiem verſus prope Dublinum delati eſſent, ex alto adnavigarunt cioli duo qvi ex Anglia venerant, Dublinum tendentes & pannis Anglicis atqve multifariis rebus utilibus onuſti; ad hos Sveinn cum ſuis naves applicat & nautas ad prælium provocat; Anglos, qvippe nihil fere ſe tueri potuerunt, ſingulis qvæ navibus inerant rebus ſpoliarunt, excepto, qvod veſtes

klædi ſin oc nockrar viſter oc foru ſiþan med kiölina, enn þeir Sveinn foru i Suþreyiar oc ſkiptu herfangi ſinu; þeir ſigldu veſtan med prís miklum; þeir gerdu til ágætis ſer er þeir lágu i höfnum at þeir tiölldudu Enſkum klæþum yfer ſer, enn er þeir ſigldu i Orkneyiar ſaumudu þeir klæþin framan á ſeglinn ſva at þanning var til at ſiá ſem af ſkrudi einu væri giör ſeglin, þetta kölludu þeir ſkrudvíking. Sveinn for heim i Garckſey til buſs ſins, hann hafþi tekit af kiölunum vín mikit oc miöd Enſkann.

A. D. 1159.

veſtes in quotidianos uſus & commeatum aliquantum retinentes ciolis adveherentur. Cæterum Sveinn cum ſuis in Hæbrides revectus ſpolia diviſit. Ex oriente eximia cum pompa navigarunt & in ſui gloriam, cum in portu anchoris detinerentur, pannis Anglicis ſe texerunt; ad Orcades autem navigantes velis pannos acu præfixerunt, ita ut eadem pretioſa eminus repræſentarent; hanc ex pompa denominaverunt piraticam. Sveinn ad villicationem Garekſeyiæ rediit; ſpoliaverat ciolos vino haud exiguo & mulſo Anglico.

HERNADR SVEINS ASLEIFARSONAR.

Litlu ſiþarr bió Sveinn ferd ſina i hernat, hann hafþi VII langſkip oc öll ſtor; Hakon ſon Haralldz Jarls var med Sveine i faur; þeir helldu fyrſt til Suþreyia oc fengu þar lítit herfáng, foru þaþan ut under Irland oc heriudu þar vida, þeir foru allt ſuþr til Dýflinnar oc komu þar miöc á uvart, ſva at ſtadarmenn urdu ecke varer vid fyrr enn þeir voru komner inn i ſtaþinn; þeir tóku þar mikit fe; þeir gerdu þar hertekna valldzmenn þá er þar voru i ſtadnum, fóru þeirra ſkipti ſva at þeir gáfu upp ſtadinn i valld Sveins, oc játtudu hönum ſva miklu gialldi ſem hann villde á þá leggia; Sveinn ſkylldi oc ſkipa ſínum mönnum ſtaþinn oc hafa valld yfer; Dý-

MILITIA SVEINIS ASLEIFIDÆ.

Non multo poſt Sveinn militiæ ſe accingit, ſeptem, quarum ſingulæ magnæ, navibus longis inſtructus; Comitatur eum Comitis Haralldi filius Hakon. Tendunt primo in Hæbudas & non magnam ibi reportant prædam; inde occaſum verſus ad Hiberniam vecti arma paſſim circumferunt; Pergunt meridiem verſus Dublinum usque & eo ex inſperato adeo ſuperveniunt, ut adventus eorum non prius innoteſceret quam urbem ingreſſi eſſent, ſpoliis mox onuſti. Cum præfectis, qui ibidem erant, captis ita egerunt, ut urbem in Sveinis poteſtatem dederent & tantam pecuniarum, quantam imponeret, ſolutionem, promitterent; Sveinn etiam ſuis urbis præfecturam demandaret; hæc Dublini incolæ jurejurando polliciti ſunt.

A. D. 1159. Dýflinnar menn fveria eid at þeffu; þeir foru til fkipa um qvelldit, enn um morgininn fkylldi Sveinn koma i ftaþinn oc taka gífla af ftadarmönnum. Nu er frá þvi at fegia hvat titt var i ftadnum um nóttina; rædismenn þeir er i ftadnum voru höfþu ftefnu fin i milli oc kærdu vandrædi fín þau er þeim voru fallinn, þotti þeim þungt at láta koma ftad finn i valld Orkneyinga oc allrahellzt þeim manni er þeir viffu meftann ujafnadarmann i öllum veftrlöndum; kom þat áfamt med þeim at þeir mundu fvíkia Svein, ef þeir mætti; þeir tóku þat rád at þeir grofu fer grafer ftorar fyrer borgar hliþum oc viþa annarftaþar milli hufanna þar er þeim Sveini var ætlat at ganga, enn menn leynduz þar i hufunum hiá med vapnum; þeir letu vid yfer grafernar fva at nidr fkylldi falla þegar er mannz þunginn kæmi á, fiþann breiddu þeir hálm á, fva at ecki mátti tilfiá grafanna oc bidu fva morgins.

funt. Rediere vefpere in naves, fequente vero mane Sveinn, in urbem reverfus, pecunias acciperet, fuos in urbe difponeret & obfides ex urbanis retineret. Nunc quæ in urbe noctu agebantur referenda; optimates qvi ibi erant conventum invicem habuere & difficultates, quæ ipfis acciderant, quefti funt, urbem fuam Orcadenfibus & in primis viro, quem in totis regionibus occidentalibus iniqviffimum fciverunt, fubjici ægre tulerunt; Confentiere in id, ut Sveinem, modo poffent, proderent; Confilium ceperunt ut ingentes foveas intra portam & paffim alibi inter domos, ubi Sveini cum fuis tranfeundum, foderent, homines autem armati in propinqvis latebant domiciliis; fuperintexere lignis foveas, quæ, inftantium corporum moli ferendæ imparia corruerent; ftipulas deinceps foveis, ne confpici poffent, obduxere & mane fequens ita exfpectarunt.

BRENNA ADAMS BISKUPS.

Þá er Jon bifkup andadiz á Katanefi fá er Haralldr Jarl let meida, var tekinn bifkup i ftad hans fá er Adam het oc viffi engi madr ætt hans, því at barnit hafþi fundiz vid kirkiudyr nockurar; hann þotti Katanefingum helldr hardr i bifkupsdominum oc kendu þat meft munk þeim er var med hönum. Þat var forn fiþr

INCENDIUM EPISCOPI ADAMI.

Mortuo in Katanefia epifcopo Jona, quem lædi fecerat Comes Haralldus, electus eft fucceffor epifcopus Adamus; Conftitit nemini genus ejus, infans enim ad oftium templi cujusdam repertus fuerat; hic Katnefenfibus, dum epifcopatum geffit, nimium exigere videbatur, cujus culpam in monachum ei

ſiþr at biſkup ſkylldi hafa ſpann ſmiörs undan XX. kúm, ſkylldi þetta hvarr bondi giallda ſa er var á Kataneſi, ſá meira er fleira kýr atti, enn hinn þvi minna ſem færri hafþi, oc ſkylldi hverr eptir þvi gialda ſem teldizt til, enn Adam biſkup villdi æxla gialldit oc hafa ſpann undan XV. kúm, oc er þat fekz, beiddiz hann at hafa undan XII. kúm oc er þat var uppi látit, villdi hann hafa undan X. kúm, enn þat þotti öllum udæmí; Þa foru Katneſingar á fund Jons Jarls, hann var þá á Kataneſi, oc kærdu þeir þetta fyrer Jarli, hann letz her mundi ecki tilleggia, qvadz þat þyckia uvandat, qvat tvo koſti illa fyrer höndum, qvat þetta vera úþolanda, enn letz ecki mundu annan uppqveda. Þá var Adam biſkup at hákirkiu i Þorsdal enn Jon Jarl var ſkamt þaþan; Katneſingar höfþu þá þíng á fialli yfer bæ þeim er biſkup var á; Rafn lögmadr var þá med biſkupi oc bat hann vægia helldr mönnum, qvedz ella hræddr um hverſu færi, biſkup bat hann vera kátann, qvat bændr munu ſiálfa ſtödva ſic; þá var ſendt til Jons Jarls oc bedit at hann ſkilldi ſætta þá biſkup, enn Jarl villdi hvergi nær koma; þá runnu bændr ofann af fiallinu ákafliga geyſter oc er Rafn lögmadr ſá þetta bad hann biſkup gera nockot rád fyrer ſer; þeir biſkup drucku i lopti einu oc er bændr komu at loptinu geck

 munk-

ei adhærentem præprimis converterunt. A. D.

More priſco receptum fuerat, ut menſuram Spann butyri ex lacte viginti vaccarum ſinguli in Kataneſia coloni, qui plures habebant, plus, qui vero pauciores minus; & qvivis ex æqva proportione, epiſcopo ſolverent; Epiſcopus autem Adamus nominibus imponere voluit & ex qvindecim menſuram Spann exegit, qvæ cum expenderetur, ex duodecim popoſcit; hac etiam conceſſa, ex decem petiit, verum cum omnibus exemplo carere videretur, Katneſenſes comitem Jonam convenerunt eiqve qveſti ſunt, qui de his nihil in medium ſe conſulturum, non multis circa ea curis opus, duas inſtare conditiones malas, quarum præſentem non tolerandam, ſe vero alteram tacituram reſpondit. Erat tunc epiſcopus Adamus apud primarium in Thorsdal templum, verum Comes Jonas inde non procul; Katneſenſes in monte ſito ad prædium, in quo epiſcopus, conventum habuere. Rafn legifer apud epiſcopum moratus, ipſum ut indigenis parceret, alias de exitu ſe ſollicitum aſſerens, rogavit; Epiſcopus, eum ut lætetur, rogat prædivinatqve incolas ſponte pacari; Hinc Comes Jonas per nuncium ſollicitatus ut epiſcopum cum indigenis conciliaret, prorſus abnuit. Coloni poſtea ex monte, vehementes decurrunt, quod cum videret Rafn legifer, epiſcopum, ut qvodam modo ſibi conſuleret, monuit; bibebant in

A.D. munkrinn ut i dyrnar oc var þegar högvinn um þvert andlitit oc fell daudr inn i loptit, oc er biskupi var þetta sagt, þá svaradi hann, þat kom ecki fyrr fram enn líkligt var, því at hann lagþi jafnan þungliga til vorra mála; þá bat biskup Rafn segia bændum at hann vill sættaz vid þá, oc er þat var sagt bændum, urdu þeir fegner aller þeir er vitrari voru, geck biskup þá ut oc ætladi til sætta, enn er þat sá hiner verri menn þeir er ódazter voru, toku þeir Adam biskup oc færdu hann i eitt litit hus oc slogu síþan í elldi, enn husit brann sva skiott at þeir er biskupi villdu biarga fengu ecki atgert; lezt þar Adam biskup oc var lík litt brunnit er fanz, þá var líkinu veittr sæmiligr gröptr oc virduligr umbunadr, enn þeir menn er hellzt höfþu verit viner biskups, þá gerdu þeir menn á fund Skota kongs; þá var Alexander Skota kongr son Vilhialms kongs hins helga, enn kongrinn vard vid þessi tíþende sva illa, at menn hafa þær hrakningar at minnum er hann gerþi epter brennuna biskups i manna meidingum oc manndrapum, fiárránum oc brottrekan manna af landinu.

in contignatione quadam, ad quam cum incolæ venirent, monachus, in fores egressus, in mediam faciem cæditur & mortuus intro revolvitur; Hoc cum episcopo referretur, regessit; non prius quam verosimile erat, evenit, nostras enim res svásu suo semper aggravavit; Episcopus deinde Rafnem, ut colonis indicaret, se cum iis pacari velle, rogavit, quod cum audirent, omnes, qui prudentiores erant, lætati sunt, unde episcopus, eos conventurus, egressus est, quem cum viderent pejores, furore acti, ipsum comprehensum, in casam quandam, cui ignem admovebant, detruserunt; hæc vero cito adeo combusta est, ut, qui episcopo opitulari voluere, re infecta discedere cogerentur. Obiit heic episcopus Adamus, cujus cadaver, cum inveniretur, parum crematum, decenter & honeste sepelierunt; Qui autem præ aliis amici fuerant episcopi, legatos miserunt ad regem Scotorum, tunc temporis Alexandrum, filium regis Vilhelmi sancti; Is vero relatis graviter adeo irascebatur, ut posterorum memoriæ inhæreant afflictiones quarum, post incendium episcopi, autor extitit, lædendo occidendoque, spoliando res mobiles & indigenas e regione expellendo.

Res gestæ inter Scotos Norvegosque, tribus Alexandris Scotiæ imperantibus, separatim editæ sunt duobus libellis vocatis "Anecdotes of Olafe the Black" and Haco's Expedition.

AP-

APPENDIX.

A. D. 1026.

FRA SENDIMÖNNNM KNUTS KONUNGS.

Knútr enn Ríki sendi menn vestan af Englandi til Noregs, oc var þeirra ferd búin allveglig: höfdo þeir bref oc innsigli Engla konungs Knútar. Þeir komo á fund Olafs Haralldssonar Noregs konungs í Túnsbergi um varit. Enn er konungi var sagt, at þar voro komnir sendimenn Knúts konungs ens Ríka, þá vard hann styggr miöc vid, oc segir sva, at Knútr mundi einga menn þángat senda med þeim erendom, er hönum edr hans mönnom mundi gagn í vera; oc var þat nockoro daga, er sendimenn nádo eigi fundi konungs. Enn er þeir fengo lof til at mæla vid hann, þá gengo þeir fyrir konung, oc báro fram bref Knúts konungs; oc sögdo erindi þau sem fylgdo, at Knútr konungr kallar sína eign á Noregi öllom, oc telr at hans forelldrar hafa þat ríki haft fyrir hönom. Enn fyrir þeim sökom, at Knútr konungr vill frid bióda til allra landa, þá vill hann frid bióda öllom þeim er sva má vera, oc vill eigi herskilldi fara til Noregs, ef annars er af kostr. Enn ef Olafr konungr Haralldsson vill vera konungr yfir Noregi, þá fari hann á fund Knúts konungs, oc táki landit í len af hönom, oc geriz hans madr, oc gialldi hönom skatta af, slíka sem Jarlar gulldo

DE NUNTIIS KANUTI REGIS.

Kanutus Potens nuntios misit de occidente ex Anglia ad Norvegiam, ad iter splendido apparatu instructos, literasque & sigillum Anglorum Regis Kanuti portantes. Hi vere ad Olafum Haralldi filium, Norvegiæ Regem, Tunsbergam venere. Regi ubi dictum est, illuc accessisse nuntios Regis Kanuti Potentis, animo admodum æger factus, dixit Kanutum nullos mittere nuntios, utilia sibi suisque negotia portantes; transieruntque dies quidam, quibus nuntii Regem convenire non potuerunt. Veniam autem Regem conveniendi nacti, eum adeuntes, literas Regis Kanuti attulere, additumque iis exposuere negotium, Kanutum Regem suam possessionem dicere totam Norvegiam, regnum a majoribus suis ante se possessum. Ast pacem omnibus terris offerentem Kanutum Regem, si ita fieri posset, hic etiam oblatam velle pacem, nec armis infestis Norvegiam aggressurum, si alia daretur conditio rei expediendæ. Si igitur Olafus Rex, Haralldi filius, vellet Norvegiæ Rex esse, (fore necessum) ut Kanutum Regem conveniens, regnum ab illo in feudum acciperet, ejusque factus vasallus, tributa ei penderet, qualia antea pependerant Jarli. Postea literas attulere (legati), eadem ipsa portantes:

A. D. 1026. gulldo fyrr. Sídan báro þeir bref fram, oc sögdo þau allt slíct et sama. Þá svarar Olafr konungr: þat hefir ec sagt heyrt í fornom fráfögnom, at Gormr Dana konungr þótti vera gilldr Þiódkonungr, oc red hann fyrir Danmörk einni; enn þeim Dana konungom er sídan hafa verit, þycker þat ecki einhlítt. Er nú sva komit, at Knútr rædr einn fyrir Danmörk oc fyrir Englandi, oc hefir hann þó under sic brotit mikinn luta af Skotlandi. Nú kallar hann til ættleifdar minnar í hendor mer; kunna skylldi hann hóf at umsídir um ágirni sína. Edr hvert mun hann einn ætla at eta kál allt á Englandi? fyrr mun hann því orka, enn ec færa hönom höfot mitt, edr oc veita hönom ne eina lotning. Nú skolot þer segia hönom þau mín ord, at ec mun veria oddi oc eggio Noreg, medan mer endaz lífdagar til, enn giallda eingom manni skatt af ríki míno. Eptir þenna orskurd biuggoz á brot sendimenn Knúts konungs, oc voro eigi erendi fegnir. Sighvatr skálld hafdi verit med Knúti konungi, oc gaf Knútr konungr hönom gullhring þann er stód hálfa mörk: þá var oc med Knúti konungi Bersi skálld Torfoson, oc gaf Knútr konungr hönom tvo gullhrínga, oc stód hverr hálfa mörk, oc þar med sverd búit. Sva qvad Sighvatr:

Knútr

tes. Tum respondens Olafus Rex: „id ego, inqvit, vetustis traditum narrationibus dictum audivi, Gormum Danorum Regem visum late potentem nationis totius Regem esse, etsi Daniæ soli imperantem; ast eum secutis Danorum Regibus id nimis parvum & tenue videtur. Jam eo res processit, ut Kanutus solus & Daniæ imperet & Angliæ, magna præterea Scotiæ parte subacta. Nunc regnum, mihi à majoribus hæreditate relictum, is me jubet sibi tradere; at suæ is (aliqvando) temperaturus esset cupiditati. Num is cogitat solus omnibus septentrionis terris imperare? aut num solus cogitat omnem totius Angliæ comedere crambem? hoc prius facere potis erit, qvam ego ei meum attulerim caput, aut ego vel illi vel alii cuicunqve me venerabundus flexerim. Hæc ergo meo nomine ei nuntiate, me armis Norvegiam mihi vindicaturum, qvousqve mihi vivere fuerit datum, nec ulli hominum ex meo regno tributa pensurum.“ Hoc accepto responso, reditui se accinxere Kanuti Regis legati, negotii sui eventu haud læti. In aula Regis Kanuti commoratus fuerat Sighvatus Skalld, cui Kanutus Rex auream dedit armillam, selibræ dimidiæ ponderis. Eo tempore in aula Kanuti Regis etiam versabatur Poëta Bersius Torfii filius, qvem Kanutus Rex duabus donavit armillis, selibræ dimidiæ ponderis singulis, nec non gladio, auro multo cælato. Ita (hac de re) cecinit Sighvatus:

Kanutus

Knútr hefir ockr hinn ítri
Alldádgöfigr bádom
Hendor er hilmi fundom
Hún ſkrautliga búnar:
Þer gaf hann mörk edr meira
Margvitr oc hiör bitran
Gulls (rædr gerva öllo
Gud ſiálfr) enn mer halfa.

Kanutus noſtras, fortiſſime, ille,
Vir eximius (Berſi) amborum
Manus, cum Regem nos convenimus,
Qvam ſplendidiſſimis (donis) ornavit.
Tibi dedit is ſelibram, aut plura,
Sapiens ille, atqve enſem acutum,
Auri (gubernat fortunam omnem
Deus ipſe) at mihi dimidiam.

A. D. 1026.

Sighvatr gerdi at athvarfi um ſendimenn konungs Knúts, og ſpurdi þá margra tídinda. Þeir ſögdo hönom ſlíct er hann ſpurdi af vidrædom þeirra Olafs konungs oc ſendimanna, oc ſva frá erindislokom þeirra. Þeir ſegia, at konungr hefdi þúngliga tekit þeirra málom: oc vitom ver eigi, ſegia þeir, af hveriom hann hefir trauſt til ſliks, at neita því, at geraz madr Knúts konungs, oc fara á fund hans; oc mundi ſá hans koſtr beſtr: þvíat Knútr konungr er ſva milldr, at alldri gera höfdingiar ſva ſtórt til vid hann, at eigi gefi hann þat allt upp, þegar er þeir fara á fund hans, oc veita hönom lotning. Var þat nú fyrir ſkömmo, at til hans komo tveir konungar nordan af Skotlandi, af Fifi, oc gaf hann þeim upp reidi ſína, oc lönd þau öll, er þeir höfdo ádr átt, oc þar med ſtórar vingiafir. Þá qvad Sighvatr:

Sighvatus juncta cum nuntiis Kanuti Regis amicitia, multa illos rogavit, qvi qvæ rogavit omnia ei narrarunt, tam qvæ Olafum Regem & nuntios interceſſerant negotia, qvam negotiorum ſibi mandatorum eventa. Dixere, Regem graviſſime tuliſſe mandata loqventes negotia, nec ſe ſcire, cui confidat, talia auſus, ut neget, ſe futurum Kanuti Regis vaſallum, atqve eum ſe aditurum, qvod ei foret conſultiſſimum. Eſſe enim Kanutum Regem æqvi adeo mitisqve ingenii, ut in eum tam gravia nunqvam committant Principes viri, qvin delictorum omnium veniam adeuntibus concedat, atqve ipſum (ſuppliciter) adorantibus. Haud diu eſſe, cum à borea ex Scotia duo Reges eum adierunt, ex Fifa, qvibus conceptam remiſit iram, terrasqve poſſidendas reliqvit, qvas antea tenuerant, additis qvalia amicis dari ſolent, ingentibus donis. Hic ita cecenit Sighvatus:

Hafa allframir iöfrar
Ut ſin höfot Knúti
Færd oc Fifi nordan
Fridkaup var þat midio:

Attulere multum potentes Reges
Suum (qvisqve) caput (Regi) Kanuto
(Venientes) ex Fiſia, à borea usqve,
Pacem (re ea) redimentes, media.

Feldi

Com-

A. D. 1026. Seldi Olafr aldri,
Opt vá figr hinn Digri,
Haus í heimi þvísa
Hann eingom fva manni.

Commisit (ast) Olafus (ille) nunqvam,
Sæpe sortitus victoriam est Crassus,
Caput in orbe terrarum hocce,
Ipse nemini cuiqvam hominum.

Sendimenn Knúts konungs fóro aptr leid fína, oc byriadi þeim vel um hafit. Fóro þeir fidan á fund Knúts konungs, oc fögdo hönum erindislok fín, oc fva þau álycktarord, er Olafr konungr mælti fídarft vid þá. Knútr konungr fvarar: eigi getr Olafr konungr rett, ef hann ætlar, at ec muni einn vilia eta kál allt á Englandi; ec mundi hitt vilia helldr, at hann þat finni, at mer býr fleira innan rifia enn kál eitt; þvíat hedan fkulo hönom kölld rád koma undan hverio rifi. Þat fumar komo af Noregi til Knúts konungs Áslákr oc Skiálgr, fynir Erlings af Jadrı, oc fengo þar gódar vidtökor; þvíat Áslákr átti Sigrídi dóttor Sveins Jarls Hákonarfonar; voro þau brædra börn oc Hákon Jarl Eiríksfon. Feck Knútr konungr þeim brædrom veitzlor ftórar þar med fer, oc voro þeir mikils virdir.

Nuntii Kanuti Regi iter suum retro prosecuti, atqve per mare secundo vento usi, ad Regem Kanutum se postea contulere, cui tam negotii sibi mandati eventum narrarunt, qvam ultima, qvæ Olafus Rex locutus fuerat, rem decernentia verba. Ad qvæ respondens Kanutus Rex: „fallitur, inqvit, sua conjectura Olafus Rex, si existimet, me crambem omnem Angliæ solum comesurum; id potius velim ipse sentiat, mihi intra præcordia plura versari, qvam solam crambem, ab his enim præcordiis & a singulis, intra qvas latent, costis, frigida ei manabunt consilia." Ea æstate ex Norvegia ad Kanutum Regem venere Aslakus atqve Skialgus, filii Erlingi ex Jadria, qvi ibi comiter sunt excepti: matrimonio enim sibi junxerat Aslakus Sigridam, filiam Sveini Jarli, Hakoni filii, qvæ atqve Hakonus Jarlus Eiriki, filius, erant patrueles. Dictis fratribus Kanutus Rex apud se magna dedit feuda, atqve amplissimis ibi aucti illi sunt honoribus.

FRA OLAFI KONUNGI OC ÖNUNDI KONUNGI.

1027. Þá er Olafr konungr figldi til Danmerkr, hellt hann til Siólandz: enn er hann kom þar, tók hann at heria: veitti uppgöngor.

DE OLAFO REGE ET ÖNUNDO REGE.

Olafus Rex classe in Daniam vectus, ad Sialandiam tetendit; qvo ubi appulit, bello grassari cœpit, exscensione facta. Qva re incolis

gor. Var þá bædi landzfólkit hrætt, oc ſumt drepit; ſumt var handtekit oc bundit, flutt ſva til ſkipa. Enn allt flýdi þat er því kom vid, oc vard eingi vidſtada. Gerdi Olafr konungr þar et meſta her-virki. Enn er Olafr konungr var á Siólandi, þá ſpurdi hann þau tídindi, at Önungr konungr Olafsſon hafdi úti leidángr, oc fór med her mikinn auſtan fyrir Skáni, oc heriadi hann þar. Vard þá bert um ráda-gerd þá, er Olafr konungr höfdo haft í Elfinni, þá er þeir gerdo ſamband ſitt oc vinátto, at þeir ſkylldo bádir veita mótſtodo Knúti konungi. Fór Önundr konuugr til þeſs, er hann fann Olaf konung mág ſinn. Enn er þeir hittoz, þá gera þeir þat bert, bædi fyrir ſino lidi oc landzfólkino, at þeir ætla undir ſic at leggia Danmörk, oc beida ſer vidrtöko af landzmönnom. Enn þat var, ſom vída finnaz dæmi til, at þá er landsfólk verdr fyrer hernadi, oc fær eigi ſtyrk til vidrtöko, þá iáta fleſtir öllom þeim álögom, er ſer mega frid med kaupa. Vard þá ſva, at margir menn gengo til handa þeim konungom, oc iátudo þeim lýdni. Lögdo þeir vída landit undir ſic, þar er þeir fóro, enn heriodo at ödrom koſti.

incolis perterritis, quidam eorum occiſi ſunt, capti alii & vincti, atqve ita ad naves abstracti. Omnes autem, quibus dabatur ejus rei copia, fuga ſalutem qværebant, adeo ut hic nemo repugnaret; (qvocirca) Olafus Rex ſtrage & populationibus ibi qvam maxime ſæviebat. In Sialandia autem dum erat Rex Olafus, fama & nuntiis accepit, Önundum Regem, Olafi filium, copiis (per regnum) imperatis, magno cum exercitu Scaniæ littora ad orientem legere, atque ibi bellum movere. In vulgus tunc innotuerunt conſilia, qvæ Olafus Rex, Rexqve Önundus in fluvio Elf agitaverant, quo tempore fœdus ibi & amicitiam junxere, (pactos nempe fuiſſe) ut ambo Knuto Regi reſiſterent. Önundus Rex provectus eſt, donec ſororis ſuæ maritum Olafum Regem convenit. Ambo autem congreſſio, tam copiis ſuis, qvam terrarum incolis notum fecere, ſibi in animo eſſe, Daniam ſubjugare, incolas igitur rogantes, ut ſe in Reges acciperent. Accidit ergo hic, qvod alias accidiſſe late monſtrant exempla, ut vi atqve bello oppreſſi terrarum incolæ, cum reſiſtendi vires non ſuppetunt, eorum pleriqve onera omnia & exactiones ſubeant, quibus ſibi pacem poſſint redimere. Hinc factum eſt, ut multi Regibus ſe ſubmittentes, fidem illis & obedientiam obſtringerent. Late igitur, qvocunqve proceſſere, terram ſibi obnoxiam reddidere, ubicunqve id non fieret, bello graſſantes. Hujus belli mentionem

A. D. 1027.

A. D. 1027. kosti. Sighvatr skálld getr þessa hernadar í drápo þeirri, er hann orti um Knút konung enn Ríka:

Knútr var und himnom
Hygg ec ætt at frett
Haraldz í her
Hug vel duga.
Let lyr göto
Lid sudr or Nid
Olafr iöfurr
Arsæll fara.

Þurdo nordan
Namz þat med gram
Til fletz svalir
Sælundz kilir:
Enn med annan
Önundr Dönom
A hendor at há
Her Sænskan ferr.

Læt um land lokit
Lid gramr saman
Mar-bediom med
Mörg nef-biörgom:
Þar er grád fyrir gnód
Grám hömlom lá
Þorn heims þrymo
Þyrn dröf eyndri.

FRA DREKA KNUTS KONUNGS.

Knútr hinn Ríki hafdi búit her sinn or landi: hafdi hann of lids, oc skip furdoliga stór; hann siálfr hafdi dreka þann, er sva var mikill, at sextúgr var at rúma-tali: voro þar á höfot gullbúin. Hákon Jarl hafdi annan dreka: var sá fer-

-nem facit Sighvatus Skalld in carmine, quod de Rege Knuto potente cecinit, (his verbis):

Knutus erat cælis sub (omnibus),
Cogito ego progeniem, inclytus,
Haralldi in copiis (& inter arma)
Animi robore esse præstantem.
Curavit (ille), ut piscium semitam
Naves meridiem versus ex Nida
Olafus Rex & Princeps, annonæ
Proventu læto felix, excurrerent.

Prolapsæ sunt (ita) à borea usqve,
Id fama innotuit, comite Rege,
Ad latas planities, frigidæ illæ,
Terræ Selundicæ, navium carinæ.
Alio autem hic comitante,
Önundus (Rex & Princeps) Danos
Adversus (bellum & arma ferens)
Exercitu Svecico, (strenue) tendebat.

Curavit circum regionem cingi,
Navibus (qvas duxit) Rex collectis,
Maris culcitam (in Sialandia)
Plurimis atqve bene armatis.
Ubi vorax sub murmuravit
Regis gubernantis clavo unda,
Disparuit maris, pugnæ & belli
Spinæ mare in Xylosolen.

DE DRACONE KNUTI REGIS.

Knutus Potens, structo qvem ex Anglia duxit exercitu, amplissimas qvam maxime collectas habuit copias, navesqve mirum in modum ingentes. Draco ipsi erat eximiæ adeo magnitudinis, ut transtra haberet sexaginta, cui caput erat pictum cælatumqve auro. Alium draconem duxit Hakonus Jarlus,

fertögr at rúma-tali; voro þar oc gyllt höfot á; enn seglin bædi voro stöfot öll med blá oc raudo oc græno: öll voro skipin steind fyrir ofan sæ; allr búnadr skipanna var hinn glæsiligasti; mörg önnor skip höfdo þeir stór, oc búin afburdar vel. Þess getr Sighvatr skálld í Knútz drápo:

Knútr var und himnom
Herr austan ferr,
Frídr fylkis nidr
Frán-eygr Dana,
Skreid vestan vidr
Var glæstr sá er bar
Ut andskota
Adalráds þadan.
Oc báro í byr
Blá segl vid rá
Dyr var döglings för
Drekar landreka.
Enn þeir er komo
Kilir vestan til
Um leid lido
Limafiardar brim.

Sva er sagt, at Knútr konungr hellt her þeim enom mikla vestan af Englandi, oc komo heilo öllo lidi síno til Danmerkor, oc lagdi til Limafiardar: var þar fyrir samnadr mikill landsmanna.

Jarlus, cujus interstitia, transtris distincta, numero erant quadraginta, & caput etiam inauratum, utriusqve autem navis vela coloribus, cæruleo, rubro viridiqve tota variegata. Omnes præterea naves, qvousqve supra mare eminebant, pictæ erant, & cuncta navium instrumenta quam splendidissime ornata. Multas præterea alias habuere naves ingentes, cultu excellentes. Cujus rei ita meminit Sighvatus Skalld, in carmine, dicto Knuts-drápa: A. D. 1027.

Kanutus erat cælis sub (omnibus),
Exercitus ejus de oriente tendebat,
Pulcherrimus ille, gentis progenies,
Acutis & claris oculis, Danorum.
Prolapsum est ab occidente lignum,
Splendide ornatum, id qvod portavit
In mare hostem & inimicum
Adalradi (Regis) inde (a terra.)
Atqve portarunt, vento ferente,
Caeruleis velis, antennæ annexis,
Splendidum erat Principis iter,
Dracones naves terrarum rectores.
Atqvi istæ, qvæ pervenere,
Carinæ istuc ab occidente,
Per æstuantia (ibi) transibant
Limici Sinus vada (& freta.)

Traditum est, Knutum Regem, cum ingenti isto excercitu de occidente ex Anglia vectum, salvis copiis suis omnibus ad Daniam venisse, & ad Sinum Limicum appulisse, ubi ingens incolarum collecta erat multitudo.

A. D. 1127.

HÖRDA KNUTR TIL KONUNGS TEKINN.

Ulfr Jarl Sprakaleggsſon hafdi ſettr verit til land-varnar í Danmörk, þá er Knútr konungr fór til Englands: hafdi hann ſellt í hendor Úlfi Jarli ſon ſinn, þann er kalladr var Hörda-Knútr: var þat et fyrra ſumar, ſem adr er ritat. En Jarl ſegir þegar. at Knútr konungr hafdi bodit hönom þat erindi at ſkilnadi þeirra, at hann villdi at Danir tæki til konungs yfir Danavelldi Hörda-Knút ſon Knútz konungs: feck hann fyrir þá ſök hann oſs í hendor; hefir ec, ſegir hann, oc margir adrir her landsmenn oc höfdingiar, kært optliga þat fyrir Knúti konungi, at mönnom þikir þat her í landi vandi mikill, at ſitia her konunglauſt, er enom fyrrom konungom Dana þótti þat fullrædi at hafa konungdóm yfir Danavelldi eino ſaman. Enn þá er hin fyrri æfi var, redo þeſso ríki margir konungar. Enn þó geriz þat nú miklo meira vandrædi enn fyrr hefir verit; því ver höfom her til nád í fridi at ſitia fyrir útlendom höfdingiom; enn nú ſpyriom ver hitt, at Noregs konungr ætli at hería á hendor oſs. Oc er mönnom þó grunr á, at Svía konungr muni oc til þeirrar ferdar rádaz. Enn Knútr konungr er nú á Englandi. Sídan bar Jarl fram bref oc innſigli Knútz konungs, þau er ſönn-odo

HORDA-KNUTUS IN REGEM ACCEPTUS.

Ulſus Jarlus, (*Thorgilſi*) *Sprakaleggi filius, relictus fuerat in Dania, regnum iſtud tuiturus, quo tempore Knutus Rex in Angliam abiit, qui Ulſi Jarli fidei filium ſuum commiſerat, Horda-Knutum dictum; id quod præterlapſa æſtate factum erat, ut ſupra eſt ſcriptum. Hic autem mox indicat Jarlus, ſibi in mandatis dediſſe Knutum Regem, à ſe digreſſum, idque juſſiſſe, ut Dani Horda-Knutum, Knuti Regis filium, in imperii Danici Regem acciperent, ſibi eam ob cauſam in manus traditum: „tam ego, inquiens, quam multi alii hujus regni incolarum atque Satraparum, coram Rege Knuto, ſumus ſæpius queſti, incolis regionis hujus rem videri ingentis periculi, Rege ejusque præſentia hic carere, cum priſcis Danorum Regibus ſat honoris atque potentiæ ſit viſum, unius Daniæ imperio præeſſe. Priſci autem ævi temporibus, huic regno multi Reges imperarunt; nunc tamen multo majori, quam olim, periculo ſumus objecti: hactenus enim nobis licuit, per exteros Principes, pace frui; at nunc nobis fert fama, nos bello aggredi Regi Norvegiæ eſſe propoſitum, cujus expeditionis etiam ſocium futurum Svionum Regem, ſuſpicantur multi. Nunc autem Knutus Rex in Anglia commoratur.“ His dictis, literas atque ſigillum Knuti Regis exhibuit Jarlus, quæ*

odo allt þetta er Jarl bar upp. Þetta erendi ſtuddo margir adrir höfdingiar; oc af þeirra ſortölom allra ſaman, red mannfólkit þat af, at taka Hörda-Knút til konungs, og var þat gert á því ſama þíngi. Enn í þeſſari rádagerd hafdi verit upphafsmadr Emma drottning; hafdi hon látit gere bref þeſsi, oc látit innſigla; hafdi hon med brödgom nád innſigli konúngs: enn hann ſiálfr var leyndr þeſso öllo. Enn er þeir Hörda-Knútr oc Úlfr Jarl urdo þeſs, varir, at Olafr konungr var kominn nordan or Noregi, med her mikinn, þá fóro þeir til Jótlands, þvíat þat er meſt megin Danavelldis: ſkáro þeir þá upp herör, oc ſtefndo ſaman her miklom. Enn er þeir ſpurdo at Svía konungr var oc þar kominn med her ſinn, þá þóttoz þeir eigi ſtyrk til hafa at leggia til bardaga vid þá báda. Þó helldo þeir ſamnadinom á Jotlandi, oc ætludo at veria þat land fyrir konungom. Enn ſkipaherinn drógo þeir allan ſaman í Limafiörd, oc bido ſva Knúts konungs. Enn er þeir ſpurdo at Knútr var veſtan kominn til Limafiardar, þá gerdo þeir ſendimenn til hans, oc til Drottningar Emmo, oc bádo at hon ſkylldi verda vís, hvart konungr var þeim reidr edr eigi? oc láta þá þeſs verda vara. Drottning ræddi þetta mál vid konung, oc ſegir at Hörda-Knútr ſon þeirra villdi bæta

 öllo

qvæ locutus fuerat vera eſſe, ſigna atqve A. D. 1127.
teſſeras. Hujus negotii ſvaſores adjutoresqve multi etiam alii Satraparum erant; qvorum auctoritate omnium motus populus deliberatum habuit atqve ſtatutum, ut Horda-Knutus in regnum acciperetur; id qvod comitiis iisdem factum proceſſit. Hujus autem conſilii princeps & caput Emma fuerat Regina: illa has litteras ſcribi & ſignari curaverat; illa ſigilli Regis dolis compos facta fuerat, cui ipſi hæc omnia erant occultata. Cæterum Horda-Knutus atqve Ulfus Jarlus, certiores facti, à borea ex Norvegia ingenti cum exercitu veniſſe Olafum Regem, ad Jotlandiam profecti, qvæ regio præcipuum erat imperii Danici robur, ſigno belli notata atqve miſſa ſagitta, copias ingentes contraxere; aſt ubi fama accepere, Svionum qvoqve Regem illuc (ad Daniam) ſuo cum exercitu acceſſiſſe, ad manum cum utroqve conferendam ſibi vires non eſſe rati, copias tamen in unum collectas habuere in Jotlandia, regionem iſtam contra Reges defenſuri; totaqve navium claſſe in ſinum Limicum contracta, adventum Knuti Regis ibi exſpectabant. Qvem ab occidente ad Sinum Limicum perveniſſe ubi cognovere, miſſis tam ad eum qvam ad Reginam Emmam nuntiis, hanc rogaverunt, vellet explorare, an Rex ſibi iratus eſſet, necne? remqve exploratam ſibi indicare. Re hacce cum Rege communicata, dixit Regina,

Horda-

A. D. 1127. öllo því, sem konungr vildi, ef hann hefdi þat gert, er konungi þætti ímóti skapi. Hann svarar, at Hörda-Knútr hafdi ecki sínom rádom framfarit: hefir þat sva tekiz, qvad hann, sem van var at, er hann var barn oc óviti, er hann vildi konungr heita, oc vanda nockorn bar til handa hönom, at land þetta allt mundi herskilldi farit, oc leggiaz undir útlenda höfdingia, ef eigi qvæmi varr styrkr til. Nú ef hann vill nockora sætt vid mic gera, þá fari hann á fund minn, oc leggi nidr hegóma nafn þat, er hann hefir sic konung látit kalla. Sendi sídan drottning þessi sömo ord til Hörda-Knútz, oc þat med, at hon bad, at hann skylldi þessa ferd eigi undir höfot leggiaz; sagdi sem var, at hann mundi eigi styrk til þess fá, at standa á móti fedor sínom. Enn er þessi ordsending kom til Hörda-Knútz, þá leitadi hann ráds vid Jarl, oc vid adra höfdingia, þá er med hönom voro. Enn þat fannz brátt, þegar er landzfólkit spurdi, at Knútr hinn Gamli var kominn, þá dreif til hans allr múgr landsins, oc þótti þar traust sitt allt. Sá Úlfr Jarl, oc adrir felagar hans, at tveir varo kostir fyris höndom, annathvart at fara á fund konungs, oc leggia allt á hans valld; edr stefna af landi brott elligar. Enn allir fýsto Hörda-Knút et fara á fund födor síns.

Horda-Knutum, filium suum, præstita satisfactione, modo qvo ipse vellet juberetqve Rex, omnia velle resarcire, si qva commisisset, quæ Regi displicerent. Ad quæ respondit Rex, suo consilio hæc non fecisse Horda-Knutum: „processit hic res, inqviens, modo, qvo exspectari potuit, homini infanti, nec ullam rem sapienti, qvi titulo Regis insigniri voluit, ut simul ac res ejus periculo fuissent objectæ, tota hæcce regio armis & populationibus hostium exposita, exterorum Principum imperio subjiceretur, nisi nostrum auxilium & nostræ succurrerent vires. Qvodsi qvam igitur mecum inire vult reconciliationem, me conveniens, vanum qvo se Regem vocari jussit, deponat nomen.“ Nuntium, hæc eadem ferentem, postea ad Horda-Knutum misit Regina, addito mandato, ut iter hocce non negligeret, monens qvod verum erat, non adfuturas ei vires, qvibus patri suo resistere posset. Ad Horda-Knutum hoc delato nuntio. Jarlum atqve alios Præfectos, qvi præsentes aderant, re communicata consuluit. Res vero brevi ita cecidit, ut qvam primum certiores fuere redditi incolæ, Knutum seniorem advenisse, tota populi ad eum conflueret multitudo, totum sibi ibi esse situm auxilium rata. Vidit (ergo) Ulfus Jarlus aliiqve ejus socii, duas adesse conditiones, vel ut Regem convenientes omnia ejus arbitrio permitterent & potestati, vel patriam exilio mutarent. Horda-Knuto autem svasere omnes, ut ad patrem

ſins. Red hann þat oc af. Enn er þeir hittoz, þá fell hann til fóta fedor ſínom, oc lagdi innſiglit í kne hanom, þat er konungs nafn fylgdi. Knútr konungr tók í hönd Hörda-Knúti, oc ſetti hann í ſæti ſva hátt ſem fyrr hafdi hann ſetit. Úlfr Jarl ſendi Svein ſon ſinn á fund Knúts konungs. Sveinn var ſyſtorſon Knúts konungs; hann leitadi grida fedor ſínom, oc ſættar af konungi, oc baud at ſetiaz í giſling af hendi Jarls. Þeir Sveinn oc Hörda-Knútr voro iafnalldrar. Knútr konungr bad þau ord ſegia Jarli, at hann ſafnadi her oc ſkipom, oc færi ſva til fundar vid konung, enn þeir ræddi ſídan um ſættir ſínar. Jarl gerdi ſva.

AF HRIGGIARSTYTKKI

Efter fall Haralds konongs ſyſtiz Haraldr Gudinaſon ſudr a England med her ſinn, fyrer því at Jarl af Normandi var kominn ſunnan um ſæ med her mikinn, oc lagdi under ſik allt land þar ſem hann fór. Sá Jarl var nefndr Wilhialmr ſon Rodberts Lángaſpiots. Rodbert var broder Emmo modor Jatvardar konongs oc taldiz Wilhialmr ſömiligri til at taka arf Játvards konongs enn Haraldr, ſa er ſik hafdi ſvikit af rikino. Enn þannoc barſc at um ſvardagan, at þa er Jat-

patrem ſe conferret; id quod, re delibera-ta, is fecit. Cæterum ubi convenere, ad pedes patris prolapſus (Horda-Knutus) genubus ejus impoſuit ſigillum, Regis titulo quod erat annexum. Knutus Rex, Horda-Knuti arrepta manu, in ſede (Regia) eum collocavit, eodem in gradu, quem antea occupaverat. Ulfus Jarlus Sveinum filium ſuum miſit ad Knutum Regem qui Sveinus erat Knuti Regis ex ſorore nepos. Ille patri pacem à Rege & reconciliationem ut impetraret, ſemet pro Jarlo obſidem obtulit. Sveinus atque Horda-Knutus ejusdem erant ætatis. Knutus Rex ea mandata juſſit Jarlo referri, ut coactis copiis atque navibus, ad Regem ſe conferret, quo facto, de reconciliatione ſe acturos. Mandato obtemperavit Jarlus. A. D. 1127.

EX HRIGGIARSTYKKI.

Poſt victoriam cæde Haraldi Regis partam, Haraldus Godini filius ad partes Angliæ meridionales caſtra movet adverſus Normanniæ Jarlum, qui per mare magno cum exercitu illuc venerat obviaqvæqve ſubigens. Nomen Jarlo erat Wilhelmus filius Roberti Longæſpathæ qvi frater erat Emmæ, matris Edvardi Regis, unde Wilhelmus ſe Haraldo propiorem eſſe duxit ad capiendam, poſt Edvardum hæreditatem, qvam ille dolo adeptus erat. Ita vero res accidit, ut Edvardus, dum Angliæ imperaret, & ſine

A. D. Jatvardr Gudinason var konongr i England oc var madr barnlaus þá sendi hann Rodbiart Erkibiskop af Kantarabyrge til Vilhialms frænda sins i Normandi oc villdi han gera konong efter sik, oc i annat sinn sendi hann ins sama eyrendes til Vilhialms Harald Jarl son Godina oc Gydo Þorgils dottor, oc var Haraldr med Vilhialme um hrid oc mælto menn at hann legdi hug á cono Vilhialms oc veri þeirra ást mikil oc grunar nu Jarlin af umrædom manna. Toko þat rád at Haraldr festi ser dottor hans oc færdi sik sva undan því ámæli er Vilhialmr Jarl hafdi han fyrer. oc á þat ofan svardí Haraldr Jarl Vilhiálmi eida at skrini Odmarus at hann skyldi alldregi vera í moti honom. Efter þat for Haraldr Jarl aftr til Jatvardar konongs oc var med honom oc tók konongdom efter han oc þvi þotti Vilhialme hann ganga á eidana þars Jatvadr konongr hafdi gefit honom konongdomen efter sina daga. oc nú er þar til taka er Vilhialmr er cominn sunnan a England — hann let binda vid merki sitt skrin Odmarus's þat sama er Haraldr Jarl hafdi svarit at ok er Haraldr sá her Vilhialms sagdi hann hvat er bundit vid merkit Vilhialms, oc er honom var sagt þat, svaradi konongr at egi mætti þa undan komaz. Þar fell Haraldr Godina son &c.

sine prole viveret, Rodbertum, Archiepiscopum Cantuariensem ad Wilhelmum cognatum suum in Normanniam mitteret, cupiens ut se mortuo in Regno succederet. Secundo propter idem negotium Rex ad Wilhelmum misit Haraldum Jarlum filium Godinæ & Gydæ Thorgilsis filiæ. Qvi cum aliquo tempore apud Wilhelmum egerat, tulit fama cum conjugem Wilhelmi arcto nimis amore prosequi. Quam ob rem id consilii capitur, ut Haraldus filiam Jarli sibi desponderet, & sic crimen a Wilhelmo objectum amoliretur. Cæterum Haraldus jurejurando super Scrinio Odmari Wilhelmo pollicitus est, se nunqvam fore ejus inimicum. Quo facto Haraldus ad Edvardum Regem reversus, apud eum vixit, eoqve mortuo successit. Quo Wilhelmus juramentum violari ratus præsertim cum dono Edvardi regnum accepisset. Ad Wilhelmum in Angliæ australes partes delatum narrationis tela redit. — Illo signo alligari fecit scrinium Odmari, super qvo Haraldus juramentum præstiterat — Haraldus vero hoste viso qvid rei esset signo affixum percontatus, ut illius certior fit, ominatus est nullam fore elabendi opportunitatem. Ibi Haraldus Godini filius cecidit.

AF EX

A. D.

AF KONGS-SKUGG-SIÓ.

I vatni þvi ſama, er ver nefndum fyrr, er Logherne heitir, þar liggur ey ein litil, er kaullot er Misdredan (*). Þar var einn heilagur madur, ſá er Diermicius het, oc hafdi hann ſer þar kyrkio, þá er hann ſat at. Enn i þá kyrkio, edr kyrkiogard, er hann vardveitti, þá mátti ecki kvennkvikindi þar íkoma; ok kunno þau öll vit þvi at ſiá; hverttveggia fuglar ok adrar ſkepnur, þau er mannvitslaus varo, þá kunno þetta varazt ſua ſem menn, ok freiſtar eeki kvikindi þar inn at gánga i kyrkiuna eda þann kyrkiugard, þat kvennkent er; ok aungo hlídir þo at freyſti.

Þar var ok enn i þvi landi heilagur madur einn ſá er Kævinus het, á bæ þeim er Glumelaga (**) heitir, ok var hann i þann tíma náliga ſem Einſetumadur, ok giördizt þeſsi atburdur i hanns tíma, er nu vilium ver fraſegia. Þat bar ſua til, at hann hafdi einn ungann mann hiá ſer, frænda ſinn, þann ſem þionadi hanom, ok unni hann þeim ſveini mikit. Sveinn þeſsi tók at ſykiazt fyrir hönum, oc vard ſóti hans ſva hörd, mikil, ok þung, at hann vard ban-vænn. Enn þat var i þann tíma um vorit i Martio mánadi, er ſóttir manna verda

EX SPECULO REGALI.

In ſtagno, cujus mentionem antea injecimus, Logherne dicto, inſularum eſt una Misdredan vocata, ubi ſanctorum quidam Diermicius templum, ubi permaneret, habuit: Idem vero templum, & qvod ei adjectum eſt cœmeterium, nemini creaturæ fœmineæ fas erat ingredi, a qvo & ſibi cavere animalia, aves & id genus reliqva, humanæ rationis expertia poterant, nec profecto eſt, quæ audeat ingredi, vel poſſit, etſi tentet, templum hoc aut cœmeterium ſeqvioris ſexus creatura.

Fuit adhæc in hoc regno unus e ſanctorum globo nomine Kævinus, villam Glumelhagam inhabitans, ſuitqve propemodum Eremita, cum, qvod mox narrabimus, evenit. Habuit forte apud ſe juvenem qvendam ſibi conſangvineum, qvi ipſi, cætera chariſſimus, famularetur. Aſt juvenis iſte tantum morbum contraxit, ut lethalis tandem videretur, eo qvidem anni tempore, nimirum menſe Martio, cum morbi qvam maxime

(*) *Membr. Un. & al. Inisdedran, Iniscled- (v. Inhiskled-) rau, Inhiskladrau, Inhisolodrau, Inhisdradreu, Inhosdoran, Inholsdo, Insbodo, Miſolodrara, Nichisdodran ex variis librariorum conjecturis.*
(**) *Giraldo l. c. Glindelachan cf. p. 725. 729.*

A. D. verda sem hættaztar. Enn þá geordist sua til, at sveinninn beiddizt af Kævino frænda sínum, at hann skylldi gefa hannom epli, ok sagdi, at sótt sin mundi þá lettari, ef hann fengi hanom þat hann beiddizt; enn til þess var þa ecki líkligt i þann tíma, at þá mundi epli fázt; þviat þá hit fyrrsta tók brum at þrútna um vorit á aullum aldinvidi til laufs. Enn fyrir þvi hinn helgi Kævinus harmadi siukleika frænda síns miök, ok þat annat, at hann mátti eigi þat hanum fá, er hann beiddizt; þá fell hann til bænar, ok bad þess Gud, at hann sendi þeim nockora þá luti, er frændi hanns tæki huggun af þvi, sem hann gyrntizt. Enn at lokinni bæn, þá geck hann ut ok sázt um; enn skamt frá húsi hanns stod píll einn mikill at vexti; enn hann leit uppi kvistu pílsins, sua sem væntandi miskunar þadan, edur nockurrar huggunar; þvi nærst sá hann at vaxin voru epli á píli þeim, sua sem vera mundi á apaldri i tíma sinn rettan, ok tók Kævinus þar af þriu epli oc færdi sveininum. Sem sveinninn hafdi bergt af þeim eplum, þá tók sótt hanns at lettazt, ok vard hann heill. Enn píll sá hefer jafnan haldit sídan þeirri giöf, er Gud gaf hanom þá, þviat hann ber á hverio ári epli sem apalldur, ok heita þau um allt Irland sídan, met þeim hætti, at menn eta þar af, ef þeir verda siukir;

xime periculosi sunt: Juvenis porro iste Kævinum cognatum suum rogavit, ut daret sibi pomum, quo gravitatem morbi levaret: eo autem tempore poma non facile acqviri poterant, nam vere tam novo frondescere arbores primum cœperant. Sed cum sanctus ille Kævinus morbum consangvinei sui doleret, &, qvod juvenis petiit, acqvirere non posset, ad precandum se prostravit, Deumqve petiit, ut aliqvid, qvod cognato suo solamen adferret, daret: post precationem exiit domo, & circumspiciens vidit arborem magnam, quæ Salix dicitur: cujus ramusculos, solatium velut exspectaturus, cum inspiceret, poma, eorum ad instar, qvæ justo tempore maturuerunt, eidem arbori enata observavit, qvorum tria decerpsit, juveniqve attulit. Ubi vero juvenis partem pomorum comedisset, morbo sensim levari sese sensit, pristinæ deinceps sanitati restitutus. Arbor vero hæc isthoc Dei dono etiamnum gaudet, nam qvovis anno mali instar poma fert, eaqve vocantur ex illo tempore sancti Kævini poma, perqve totam Hiberniam circumferuntur, ut qvi morbo qvodam laborant, comedant ea: notum-

siukir; ok þikiazt allir menn fródliga vita, at þau ero gód vit aullom siukleika manna, enn ecki ero þau gyrnelig til áts fyrir sætleika sakir, ef menn hefdi þau eigi meir fyrir lækninga sakir. Margir lutir hafa þeir þar ordit, er helgir menn hafa skiótliga giört met sínom krapti; enn ver haufom um þá eina luti rædda, er met þeim heilagleik varo giörsir, at þar standa enn i dag, sem firsta dag. er þeir urdo. Enn þeir adrir lutir, er menn hafa víst fyrir satt, ok fyrir sanna luti ero hafdir, þá meigom ver þá ok vel sina.

notumqve variorum relationibus, qvod admodum salubria sint pharmaca contra omnes hominum morbos: Interim dulcis eadem non commendat sapor, sed vis medendi, ut imprimis appetantur. Multa profecto sunt, qvæ sancti viri sua virtute cito effecerunt, verum ea tantum nunc attulimus, qvæ ad hodiernum tempus talia existunt, qvalia ab initio facta fuerunt: reliqva, qvæ & certa & comperta vulgo habentur etiam enarrare possumus.

Þar er ok i þvi landi stadur sá einn, er Themar er kalladur, ok var sá stadur sua fordum, sem hann væri hausotsæti ok kongs-borg, enn hann er nu þó audur, fyrir þvi at menn þora ecki at byggia hann: Enn sá atburdur giordizt til þess at stadurinn vard audur, at allt folkit, þat er í var landinu, trudi þvi, at sa kongur, er þar sæti, at þeim stad, skylldi jafnan dæma retta dóma ok aungvann annann. Enn þo at þeir væro heidnir annarzkostar, ok hefdo eigi retta tru til Gudz, þá höfdo þeir þó þenna átrunat sua stadfastann, at þeir hugdo þat hvervetna rettdæmi vera, er sá kongur dæmdi, ok alldrei hugdo þeir at rángur dómur mundi dæmazt á þvi kongs-sæti. Enn þar sem hæd þótti borgarinnar vera, þá átti kongurinn þar

In hoc regno etiam locus est Themar dictus, olim primaria urbs, regiaqve sedes jam vero ob metum hominum desertus; eam vero ob causam non incolitur, qvod seqvens casus accideret: omnes regni incolæ credebant regem, qvi in illa urbe sedem haberet, nunqvam non juste judicaturum. Qvamvis autem incolæ Christiana religione non fuerint imbuti, tamen summa cum persvasione credebant lites a rege, dicta in civitate residente, secundum justitiæ regulas dirimi, & in sede illa regia, qvæ a justitia abhorrerent, exerceri non posse judicia. In editiore qvopiam civitatis loco splendidum & tantum

A. D. kastala fagrann ok vel georfann, í þeim kastala átti hann fagra haull ok mikla, ok i þeirri haull var hann vanur at sitia yfir dómum manna. Enn sua giördízt til, at þau mál komo fyrir kóng, ok i hanns dóm, er annan veg áttu vinir hanns ok kunnir menn lut at, ok villdi hann þeirra máli fylgia ok fulltíngia um alla luti; enn annann veg áttu at málinu lut þeir menn er hanom var illa vit, ok hann var þeirra mikill úvin: ok geordizt þá sua til, at kongurinn halladi dóminum eptir vilia sinom, enn eigi eptir rettindum. Enn fyrir þvi, at þadan kom rángdæmi, er aull alþída hugdi at rættdæmi mundi koma, þá sneri um sæti þvi, fyrir sakir átrunadar folksins, ok snerist þá haullin um, ok kastalinn, met aullom sinom grundvelli, ok sva jördin, þviat þat snerizt upp, er adur visi nidur, ok hefir sua verit sidan. Enn fyrir þvi at sua mikill undarligleikur vard, þá þora menn eigi sidan þann stad at byggia, ok eingi kongur þorir sidan sitt sæti þar at setia, ok er þar þó hinn fegurzti stadur, er á þeirri jördu er, ok menn vita. Þat er ok mælt, ef menn villdo þann stad byggia, at sá dagur mundi ecki yfirkoma, at ecki mundi meiga siá nitt undur.

tantum non Dædaleum castellum Rex, & intra castelli septa palatium structura & nitore superbum habuit, ubi solebat litibus incolarum componendis præesse; sed, ubi aliqvando, lites ad eum deferrentur dijudicandæ, ex una parte amicorum & notorum, causis Rex maxime favit, ex altera vero inimicorum, & in qvos hostili erat animo & Rex suæ propensioni, non autem justitiæ facturus satis, injustam sententiam ferret, & ubi, contra omnium exspectationem, iniqvitas sacrum themidos ædem videretur occupasse; mox, ob religiosam populi fidem, tribunal, palatium, castellum, ejusqve fundamenta & locus ipse subvertebantur, cujus vestigia hodieqve apparent. Tanto prodigio perterriti ibidem habitare aut sedes figere nec subseqventes Reges, nec incolæ, locus qvamvis omnium amoenissimus sit, audent; narratur qvoqve, qvod si qvis eundem locum incolere præsumat, qvotidie nova prodigia proveniant.

SUC-

SUCCESSIO REGUM NORVEGIÆ AD SVERRERI TEMPORA.

Haraldus Pulchricomus, filius Halfdani nigri nascitur 853. expeditionem facit in mare occidentale 888. alteram in mare occidentale 932. Expeditionem in Orcades & Scotlandiam 895, dedit Thorgilso & Frodio naves ut piraticam exercerent in Scotlandiam, Bretlandiam & Hiberniam; Hic Thorgilsius postea fuit Rex Dublini.

Filios multos habuit; Qvorum nomina; Olavus, Biörnus, Sigtriggus, Frodius, Thorgilsius, Dagus, Hringus, Ragnarus, Hrærekus, Guttormus, Gudraudus, Halfdanus niger, Halfdanus albus, Sigraudus, omnesqve post eum Reges.

Haraldo regnante *Rollo* (Gaungu-Hrolfr) filius Rognvaldi Moriarum Comitis ex Norvegia exul. 895. In Hæbudes expeditionem facit 896, in Angliam trajecit, Normanniam, (Nevstriam) aggreditur, & vi cepit.

Erikus Blodöxe filius Haraldi, ejusqve Successor nascitur 898, ex patria profugus, in Orcades, Scotiam & Angliam trajecit, ibiqve aliqvamdiu populatus Northumbriæ ab Adalsteino præficitur unde post Adalsteini mortem expulsus, prælio in Anglia cecidit. Ejus & Gunnhildæ filii fuere: Gamlius, Guttormus, Haraldus, Ragnfredus, Erlingus, Gudrödus, Sigurdus Slefa, hi etiam postea in Hibernia & Scotlandia bella gesserunt.

Hacon Bonus filius Haraldi Pulchricomi, postea dictus Adalsteini alumnus nascitur 923, mittitur in Angliam ad Regem Adalsteinum 931, patre mortuo in Norvegiam revertitur.

Triggve Olafi, filii Haraldi, in Vikia regnavit, eo tempore, qvo Sigurdus comes Throndheimi præfuit.

Haraldus Gráfeldus Erici filius nascitur 934, una cum fratribus in Anglia educatus est, post cædem patris inde ejecti, in Orcades, dein in Daniam, se receperunt. NB. Scotiam vastavit teste Kormaki Saga.

Hacon Hladensis (comes) filius Sigurdi Comitis Trondheimi, nascitur 938 tributa ex Hæbudibus per Thorgillsum Orrabein, & Olafum album exegit; vide Flöamanna Saga.

Olafus Triggvi filius nascitur 969 regno Norvegiæ nondum potitus, Hiberniam & Angliam, Northumbriam, Scotiam & Hæbudes, armis infestavit.

Ericus Haconi filius nascitur 969. â Canuto Magno Rege Daniæ, expeditionis Anglicanæ comes adsciscitur, & post res bello in Anglia præclare gestas obiit

obiit Londini, vide Knytlinga Saga, Eigla, Olafs Tryggvesens Saga.

Hacon Comes, *Erici* filius, nascitur 998, in Angliam profectus, naufragio ibi vitam finivit.

Olafus Sanctus (filius Haraldi Grænski) nascitur 993, multa illi cum comitibus Orcadensibus negotia fuere, bellum gessit in Hringmaraheydi (tesqvis) in terra Ulfkeli, cum Rege Adalrado Londinum expugnavit 1008.

Cum filiis Regis Adalrádi tunc mortui, Hungofurdo loco ad Angliam appulit, civitatemqve ibi expugnavit, dein Northumbria prælio congressus est cum civibus & mercatoribus. Eo in Norvegia regnante Einarus Comes interfecit Eivind Urarhorn venientem ex Hibernia.

Magnus Bonus, filius Olafi Sancti, natus 1024, in Angliam legatos misit regnum poscens: sub ejus imperio Kalfus Arnæ filius piraticam exercuit in Hibernia, Scotia & Hæbudibus.

Haraldus Severus (frater Olafi sancti, qvia Asta mater Olavi iterum nupta est Sigurdo Syr Regi Ringiarikæ, cujus filius Haraldus) natus 1016. In Angliam svásu Tosti Comitis cum exercitu Norvegico trajecit, cum civibus Scardaborgi prælium iniit, civitatemqve vicit, postea promontorium Hellornes appulit, ibiqve alterum bellum gessit, in fl. Abo (Humber). prælium gessit cum Mauraká-ra & Valthiofo comitibus eosqve vicit; Postremo apud civitatem Eboracum, apud pontem Stanfordensem (Battlebridge) bellum gessit cum Haraldo Godvini filio, ibiqve cecidit cum Tosta comiti, & Eysteino Orrio comiti Hæbud. 1066. Tempore illius Guttormus filius Ketilli cognomine Kálfr bellum gessit cum Rege Hiberníæ Margado, eumqve vicit.

Olafus Tranqvillus, filius Haraldi severi, natus circa annum 1150, pacem ab Haraldo Godvini filio nactus, Angliam reliqvit, hyemem transigit in Orcadibus, & seqventi vere cum Schulio Tosti filio & Ketillo Krok, funus patris in Norvegiam traducit. NB. Fratrem habuit Olafus nomine Magnum, qvi aliqvamdiu cum ipso regnavit. Hic Magnus habuit filium nomine Haconem (Thoreri alumnum) qvi cum Magno Nudipede duos annos regnavit.

Magnus Nudipes filius Olafi Tranqvilli, natus 1073, duas vel tres expeditiones in Hiberniam, Scotlandiam, & Hæbudes, circa annos 1098 & 1102, suscepit; Tandem insidiis Regis Mirhiartaki interceptus in prælio occubuit, unacum Erlingo Orcadensi, Eivindo Olbogio, Ulfo Hrani filio, die 24 Augusti 1103.

Tunc fiunt in Norvegia tres Reges, filii nempe M. Nudipedis.

Eisteinus nascitur 1089.

Olafus

Olafus, 1099.

Sigurdus Hierosolymipeta, 1090; Orcadibus à patre Regis nomine præfectus, post cædem patris in Norvegiam trajecit.

Haraldus Gilli, filius M. Nudipedis in Norvegiam venit ex Hibernia 1126. Cum eo aliqvod temporis spatium regnavit *Magnus cæcus*, filius Sigurdi Hierosolymipetæ.

Sigurdus Slembediáku (filius Thoræ, sororis matris Olafi, filii Magni Nudipedis) in Orcadibus & Scotia diu moratus, circa hoc tempus in Norvegiam venit. Rex in Nordhordia & Sognia agnoscitur post necem Haraldi Gilli. Tunc iterum tres fratres Norvegiæ præfuere Regis titulo.

Sigurdus Bronchus, filius Haraldi Gilli nascitur 1132.

Ingi, etiam Haraldi filius, natus 1135.

Eisteinn Gilli, Haraldi fil. ex Scotia in Norvegiam venit, & tertiam regni adipiscitur partem, 1142. NB. Magnus, Haraldi qvartus filius, etiam cum his tribus aliqvamdiu regnavit. Hic Eisteinus Gilli, in Hibernia natus & educatus, in Scotiam & Angliam expeditionem suscepit piraticam, in locis Aperdoniæ, Hartepol, Vithby, Scarborough, Langton Angliæ loca depopulatur 1153.

Hacon Humerosus filius Sig. Bronchi, nascitur 1147, post hos tres v. qvatuor Reges solus regnat.

Magnus Erlingi Schakki nascitur 1156, ejus pater Erlingus Skakki, a Valdemaro primo Daniæ Rege comitis nomine donatur 1171, ejus tempore *Sigurdus*, *Sig. Bronchi* fil. in Upplandis Rex eligitur 1162.

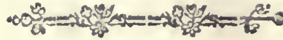
Eisteinn Archiepiscopus, in Anglia moratus est, bello inter Magnum Erlingi & Sverrerum flagrante.

Olafus Eisteini Regis ex filia nepos Rex eligitur 1166.

Eisteinn (Eisteini fil.) cognomine Birkebein, (Betullipes) in Norvegiam venit 1173, & Rex in Vikia eligitur 1176.

Haraldus Sig. Bronchi ex Christina Erlingi uxore filius, Magniqve Regis frater uterinus, ab Erlingo interficitur 1172.

Sverrerus nascitur 1151, (Sig. Bronchi fil) in Orcadibus perduelles vulgo Gullbeyna (auripedes) prælio vicit, deinde adversus comitem Orcadensem perduellionis postulatum infestis armis proficiscitur: In Norvegiam ex insulis Færöensibus venit Sverrerus, Norvegiæ deinceps Rex 1176. Birkibeyni illum sibi Regem præficiunt 1177.

Stemma Sitrici Regis Northumbriæ A. 926.

	ob. circa.		*ob. circa.*
Godred r. North. & Dub.	948	*Aulaph r. Hibern.*	981
Haraldus.		*Sigtryg r. Dubliui*	1029
Godred f. Haraldi.	989	*Aulaph r. Dubl.*	1035
Reginald.	989	*Sitrici r. Dubl.*	1042
Harald niger de Irl.	1066	*Aulaph. r. Dubl.*	1042
Godred crouan r. Man. &Dub.	1072	*Godred r. Man.*	1066
		Fingal r. Man.	1066

Stemmata regum *Manniæ* & dominorum *Insularum.*

Stemma Norvegicum.	*ob. circa.*
Lagman f. Godred.	1096
Olave Kliuing f. Godr.	1142
Godr. r. Man. & Dubl.	1187
Reginald f. Godr.	1228
Olave f. G. incarcer	1237
Godred Don. f. Ola.	1230
Harald frater ejus.	1249
Reginald frat. ejus.	12.9
Magnus frat. ejus.	1265
Godred f. Magni. victus a Johanne de Vescy duce exercituum Alex. regis Scotiæ.	1265

Stemma regum Insularum.	
Gil-adomnan.	
Gil-Bhride.	
Somerled	1164
Dougâl r. ins.	1156
Dougal r. Hebud.	1229
Dunchad r. Hebud.	1229
Ospac Haco r. Hebud.	1230
Somerled r. in Insulis.	1229
Johannes sive Oenus.	1263
Dugâl r. in Insulis.	1263
Somerled occisus.	1230

Episcopi Hæbudum sive Sodorenses. Ex Annal. Island.	
Nemar circa	1180
Kolius.	1210
Simon.	1249
Marcus.	1275

Stemma Scoticum.	*ob. circa.*
1. *Frisgyn de Moravia floruit A. 1148.*	
2. *William.*	
3. *John Sherif of Perthsh.*	1225
4. *Malcolmus.*	
5. *William.*	
6. *Wil. Baro de Tul-y-bherdin.*	
7. *Andreas.*	1332
8. *William.*	
9. *John.*	
10. *Walter.*	1390
11. *David.*	1446
12. *William.*	
13. *William.*	1509
14. *William.*	
15. *William.*	1562
16. *William.*	1583
17. *Johan. Comes de Tul-y-bherdin.*	
18. *William.*	
19. *John Atholiæ. comes.*	1642
20. *Joh. Atholiæ. marchio.*	1703
21. *Joh. Atholiæ. dux.* *Jacobus d. Ath. & 1. Dom. Man.*	1760
22. *Georgius. fil. 5tus. Jo.*	
23. *Johannes. f. Geo.*	
24. *Johannes Dux Atholiæ, Marchio de Tullybardin Primus comes de Strange Dominus Manniæ & Insularum. &c. &c. natus die 30 Junii 1755.*	

Stemma Comitum Orcadensium ab A. 888.	*ob. circa.*
1. *Rognvald f Eystein.*	
2. *Sigurd f. Eystein.*	
3. *Gutorm f. Sigurd.*	
4. *Hallad f. Rogn.*	
5. *Torf-Einar Rogn. f.*	
6. *Arnkell Einaris f.*	
7. *Erlend Einaris f.*	
8. *Thorfin Craniorum sector f. E*	1004
9. *Arnfin Thorfinni f.*	
10. *Havard Thorfinni f.*	
11. *Lödver Thorfinni f.*	
12. *Liotus Thorfinni f.*	
13. *Skuli Thorfinni f.*	
14. *Sigurd crassus Lödv. f.*	
15. *Somerled Sigurdson.*	1013
16. *Einar Rangmudur Sigurdson.*	1020
17. *Brusi Sigurdson.*	1033
18. *Thorfin Sigurdson natus 1008.*	1064
19. *Rögnvaldr Brusason.*	1046
20. *Paull Thorfinson*	1099
21. *Erlendr Thorfinson.*	1099
22. *Erlingr Erlendson.*	
23. *Hacon Paulson.*	1110
24 *Magnus Erlends.*	
25. *Haraldr Hakonson.*	1135
26. *Paull Haconson.*	1157
27. *Erlendr fil. Haraldi svaviloqvi.*	
28. *Kolur Kalison.*	1158
29. *Harald Maddadson natus 1135.*	1206
30. *Harald Erici Slagbrellis fil.*	
31. *David Haraldson.*	1231

Episcopi Orcadenses. Ex Annal. Island.	
Wilhelmus.	1168
Wilhelmus II.	1188
Biarnius.	1222
Jofreyr.	1246
Hervius.	1248
Henrikus.	1269
Petrus.	1284
Dolgfinnus.	1286

INDEX CAPITUM.

SECUNDUM AUCTORES EX QVIBUS SUNT DESUMTA.

De

INDEX CAPITUM.

